

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА**

МАТЕРІАЛИ

XVII всеукраїнської науково-практичної конференції

студентів та аспірантів

«ДНІ НАУКИ ФСП»

**«Свобода та соціальна відповідальність
в інтелектуальних пошуках сучасної молоді»**

16-17 квітня 2014 року

м. Київ

УДК 101+316+32+34+510

Матеріали XVII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «Дні Науки ФСП» *«Свобода та соціальна відповідальність в інтелектуальних пошуках сучасної молоді»* (2014 р. м. Київ) / Укладачі: А. А. Мельниченко, І. І. Федорова, О.О. Боровикова/ - К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 247 с.

Матеріали доповідей учасників конференції подано за редакцією авторів.

Укладачі:

А. А. Мельниченко

І. І. Федорова

О. О. Боровикова

Оформлення обкладинки:

Кайс Зося, Балашов Дмитро - **Лабораторія технічної естетики та дизайну**

© Авторські права авторів статей захищено, 2014

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. ФІЛОСОФІЯ: «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ПОШУКИ СВОБОДИ: ПОДОЛАННЯ СЛІПОЇ ВОЛІ ТА СЛІПОЇ НЕОБХІДНОСТІ»	21
Алексеичук Леся Борисівна	
ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	21
Войцеховський С.О.	
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЯ ІНДИВІДУ	22
Герасименко Анастасія Юрьевна	
ПРОБЛЕМА СВОБОДИ В ФІЛОСОФІИ СПИНОЗИ.....	23
Гришко Алёна Сергеевна	
НИЩЕ: СВОБОДА КАК ВОЛЯ К СОБСТВЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ	24
Жогов Роман Юрійович	
ІДЕОЛОГІЯ СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАННЯ ЯК ОБМЕЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ.....	25
Киселёва Ольга Леонидовна	
ЗНАНИЕ – СВОБОДА?	26
Клименко Надія	
ПРОБЛЕМА ДУХОВНОЇ СВОБОДИ В МАССОВОМУ ОБЩЕСТВЕ	27
Колос Артем Миколайович	
ПРОБЛЕМА РОЗКОЛУ СВІДОМОСТІ ТА СУПЕРЕЧЛИВОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ У РОМАНІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «СТЕПОВИЙ ВОВК»	28
Коляда Микола Сергійович	
САМОРУЙНУВАННЯ ЯК СВОЄРІДНИЙ ШЛЯХ ДО СВОБОДИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ Ч.ПАЛАНІКА ТА К.КАСТАНЕДИ	29
Кот Андрей Сергеевич	
ІЛЛЮЗИЯ МОРАЛЬНОЇ СВОБОДИ ПО МОТИВАМ ТВОРЧЕСТВА А. ШОПЕНГАУЭРА	30
Кудаева Юлия Владимировна	
СВОБОДА И НАРОДОПРАВСТВО В ДРЕВНЕГРЕЧЕСКОМ ПОЛИСЕ.....	31
Лапекін Максим	
ПРИРОДНИЙ ВІДБІР ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО	32
Легунцова Александра Вячеславовна, Огоренко Роман Андреевич	
ГРАНИ СВОБОДИ В ТЕОРИЯХ АНАРХИЗМА.....	33
Ленко Таїсія Олександрівна	
НЕОФРЕЙДИЗМ	34

Маринін Дмитро Леонідович	
ФІЛОСОФСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА РІВНІСТЬ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	35
Моргун Артем Вікторович	
СЛІПА ВОЛЯ ЯК ЖИТТЄВА СКЛАДОВА ЛЮДИНИ	36
Мусіна Каріна Володимирівна	
МИСЛЕННЯ ЯК ПРОЦЕС СПРИЙНЯТТЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ У ПРАЦЯХ Е. ІЛЬЄНКОВА.....	37
Трішина Елізабет Євгеніївна, Щербина Богдан Валентинович	
СУЧАСНА ГЛОБАЛІСТИКА: ЧИ ВІЛЬНЕ ЛЮДСТВО У ВИБОРІ МАЙБУТНЬОГО?	38
СЕКЦІЯ №1. ФІЛОСОФІЯ (ПІДСЕКЦІЯ): «ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ»	40
Нежива Катерина Сергіївна	
ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ І ПРИКЛАДНЕ В НАУЦІ	40
Панченко Олена Сергіївна	
ПСЕВДОНАУКА: КРИТЕРІЇ ТА ПРОБЛЕМА ДЕМАРКАЦІЇ ВІД НАУКИ	41
Романів Оксана Ігорівна, Романів Костянтин Михайлович	
ПОСТНЕКЛАСИЧНА НАУКА: ФОРМУВАННЯ НОВОГО МИСЛЕННЯ	42
Степаненко Катерина Іванівна	
ПРОБЛЕМИ БІОЕТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	43
Терещук Ганна Володимирівна	
ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗНАННЯ В НАУЦІ	44
СЕКЦІЯ №2. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО «ТОЙ ГІДНИЙ ЖИТТЯ І СВОБОДИ, ХТО КОЖЕН ДЕНЬ ЗА НИХ ІДЕ НА БІЙ.(ГЕТЕ)»	45
Лисенко Анастасія Ігорівна	
СПІВВІДНОШЕННЯ ДОСВІДУ І РОЗУМУ У ФІЛОСОФІЇ КАНТА	45
Відякіна Катерина Радіонівна	
ПОНЯТТЯ БОГА У ФІЛОСОФІЇ СПІНОЗИ	46
Трояновська Людмила Вікторівна	
БІОЕТИЧНА СКЛАДОВА ВИКОРИСТАННЯ ГМО	47
Калашник Максим Олександрович	
ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ ЖАНА-ПОЛЯ САРТРА	47
Ткачук Анастасія	
СПІВВІДНОШЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЇ ЗА ГЕГЕЛЕМ	48

Федорченко Святослав Леонидович	
ПРОБЛЕМИ КЛОНІРОВАНИЯ ЧЕЛОВЕКА.....	49
Жигір Анастасія Дмитрівна	
ФІЛОСОФСЬКА ТРАДИЦІЯ ЯПОНІЇ	50
Киричок Лілія Вікторівна	
ПОНЯТТЯ ФІЛОСОФІЇ МУЗИКИ	51
Лобачова Олександра Олександрівна	
ТЕРМІН «НАДЛЮДИНИ» У ФІЛОСОФІЇ.....	52
СЕКЦІЯ №3. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ: «ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ»	54
Башилова Вікторія Павлівна	
ВПЛИВ ВНЗ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ	54
Безбабічева Яна Олександрівна	
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВІДЧУЖЕННЯ І ЛЮБОВІ У КОНЦЕПЦІЇ Е.ФРОММА.....	55
Грищенко Євгенія Сергіївна	
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМІСТІ	55
Гусак Юлія Едуардівна	
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЛЮБОВІ В КОНЦЕПЦІЇ ЕРІХА ФРОММА.....	56
Данилов Андрій Віталійович	
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ У ГУМАНІСТИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ	57
Коськовецька Наталія Миколаївна	
ФІЛОСОФСЬКА ОСВІТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	58
Лугвіщик Юлія Миколаївна	
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА.....	59
Рубан Вікторія Олегівна	
ПРОБЛЕМА «НАДЛЮДИНИ» У ФІЛОСОФІЇ НІЦШЕ	60
Сліпенко Ольга Петрівна	
ПРОБЛЕМА ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ У КОНЦЕПЦІЇ ЕРІХА ФРОММА.....	61
Хоменко Тетяна Юріївна	
ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ АРХЕТИПІВ КОЛЕКТИВНОГО НЕСВІДОМОГО К. ЮНГА	62
СЕКЦІЯ №4. ІСТОРІЯ. «АКТИВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ В СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ 20 СТОЛІТТЯ»	64

Виговська Ольга Володимирівна	
АКТИВІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОГО РУХУ НА РУБЕЖІ XIX-XX СТОЛІТТЬ.....	64
Власенко Дарина Станіславівна	
ЖИТТЄСВОВАЖЛИВІ ВІДКРИТТЯ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА В УМОВАХ СВІТОВИХ ВОЄН XX СТОЛІТТЯ	65
Григоренко Ольга Миколаївна	
ЖІНКИ-ВІЙСЬКОВІ ПІДЧАС ПЕРШОЇ ТА ДРУГОЇ СВІТОВИХ ВОЄН	66
Гришко Алёна Сергеевна	
БРИТАНСКО-ЯПОНСКОЕ СОГЛАШЕНИЕ 22 ИЮЛЯ 1939 ГОДА: БЫЛ ЛИ ДРУГОЙ СЦЕНАРИЙ ДЛЯ ВЕЛИКОБРИТАНИИ?	67
Магеррамова Анастасія Наріманівна	
ВПЛИВ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	68
Перекута Оксана Сергіївна	
ДОЛАР ЯК МІЖНАРОДНА ВАЛЮТА: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ.....	69
Юрченко Катерина Олексіївна	
ДУХОВНЫЕ ПОИСКИ В XX ВЕКЕ: ВОЗРОЖДЕНИЕ БУДДИЗМА.....	70
СЕКЦІЯ №5. СОЦІОЛОГІЯ: «РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ».....	71
Мандзюк Олександра В'ячеславівна	
РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ СТУДЕНТАМИ ВПІ.....	71
Засенко Юлія Віталіївна	
РОЛЬ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	72
Мстоян Майя Валеріївна	
ВИЩА ОСВІТА ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ СВОБОДИ ДУМКИ ЛЮДИНИ	72
Раптова Оксана Миколаївна	
ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ОТРИМАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КРЕДИТ .	73
Огороднік Софія Валеріївна	
РЕФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	74
Осмолович Катерина Михайлівна	
ВИКЛАДАЧ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСТВА	75
Черкас Ольга Ігорівна	
ЗМІНА СИСТЕМИ ОСВІТИ ЗА ОСТАННЄ СТОРІЧЧЯ ТА РОЛЬ ЇЇ У СТВОРЕННІ СВІДОМОЇ ОСОБИСТОСТІ	76

СЕКЦІЯ №6. СОЦІАЛЬНА РОБОТА: «СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ПОШУКІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»..... 78

Борсук Наталія Миколаївна

БЛАГОДІЙНА РОБОТА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З СОЦІАЛЬНИМ СИРІТСТВОМ..... 78

Ліповська Світлана Олегівна

МИСТЕЦТВО, ПСИХОДРАМА ТА СОЦІОДРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТИ РОБОТИ ВОЛОНТЕРІВ З БЕЗПРИТУЛЬНОЮ МОЛОДДЮ 79

Самойленко Ольга Володимирівна

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ РОБОТИ З БЕЗПРИТУЛЬНИМИ ДІТЬМИ та МОЛОДДЮ 80

Омельянець Вікторія Валентинівна

ВКЛЮЧЕННЯ ВОЛОНТЕРІВ У РОБОТУ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В СИТУАЦІЇ ЗМІНИ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ..... 81

Шевчук Дарина Олегівна

ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ПРАКТИКИ В ШКОЛАХ-ІНТЕРНАТАХ ЯК ОДИН З ВАРІАНТІВ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 82

Нікітчук Наталія Сергіївна

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК АРТ-ТЕРАПІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З МОЛОДИМИ СІМ'ЯМИ..... 83

Зайвенко Анастасія Григорівна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ..... 84

СЕКЦІЯ №7. ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ: «СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ХІХ-ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РОЗВІДОК СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»..... 85

Гришко Альона Сергіївна

ІДЕОЛОГІЯ СОЦІАЛ-ДАРВІНІЗМУ ТА ЇЇ АКТУАЛЬНІСТЬ В НАШ ЧАС (ЗА ТЕОРІЄЮ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ МАЛЬТУСА)..... 85

Ковтиха Вікторія Вікторівна

ПРОПАГАНДА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ ТА ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ УПРАВЛІННЯ СОЦІУМОМ (ЗА Г. БЛУМЕРОМ) 86

Пузанова Юлія Олегівна

МАРКСИЗМ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ СОЦІОЛОГІЇ 87

Садловська Наталія Олегівна

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМІЛЯ ДЮРКГЕЙМА І ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ В НАШ ЧАС 87

Харченко Юлія Олександрівна

РАСИЗМ – КАК ГЛОБАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ 88

СЕКЦІЯ №8. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА: «ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»	90
Баскова Олександра Олександрівна, Завадська Єлизавета Сергіївна	
ЛІДЕРСТВО У ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ	90
Бірко Ольга Іванівна, Франкова Маргарита Вікторівна	
ЛОБНІ ДОЛІ МОЗКУ ТА ЯВИЩЕ ЛІДЕРСТВА.....	91
Доценко Маргарита Олегівна	
ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.....	91
Дрозд Катерина Сергеевна	
ПСИХОЛОГІЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ	92
Залеська Руслана Олександрівна	
КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У БІЗНЕСІ	93
Каковський Вячеслав Олегович	
МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ	94
Король Анастасія Сергіївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ВИХОВАННЯ ВІЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ	95
Литвин Наталія Вікторівна	
ВІЛЬНА ОСВІТА: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	96
Мельник Богдана Богданівна	
РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ	97
Мороз І. М., Коваль М. В., Онос Л. М.	
ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ЗМІН У СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	98
Переслегін Антон Олегович	
ПСИХІКА ЯК ПРОДУКТ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	99
Плотнікова Л.В.	
АКТУАЛЬНІСТЬ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	100
СЕКЦІЯ №9. КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА ЕСТЕТИКА: «ХУДОЖНЯ ТА НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ ЯК АКТУАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ»	101
Канурна Катерина Олександрівна	
СВОБОДА ТВОРЧОСТІ ЯК МІРА СВОБОДИ ТВОРЦЯ	101
Виселко Інна Вячеславівна	
СТАНОВЛЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ РОЗВІДКИ.....	102
Олейнікова Анастасія Андріївна	
КАРНАВАЛ ЯК ФЕНОМЕН СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	103

Оленева Ксенія Миколаївна	
МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ	104
Бондарьков Виктор Михайлович	
ЭКЛЕКТИЗМ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ СОЗНАНИЯ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА	105
Музика Андрій Васильович	
ХУДОЖНЄ ВИШИВАННЯ – СИМВОЛ ДУХОВНОГО КОДУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	106
Безугла Аліна Сергіївна	
ВПЛИВ НЕЄВРОПЕЙСЬКИХ КУЛЬТУР НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ПОСТІМПРЕСІОНІЗМУ	107
Полуда Наталія Анатоліївна	
ЖИВОПИСНА ТВОРЧІСТЬ Ф. КАЛО В КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНИХ ПОШУКІВ МОДЕРНІЗМУ	108
Дудинська Ольга Олегівна	
КЛОД ДЕБЮССІ ТА ЕСТЕТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ІМПРЕСІОНІЗМУ	108
Неділько Лідія Валеріївна	
ПОЛІСТИЛІСТИКА ЯК ХУДОЖНЯ ІННОВАЦІЯ В МУЗИЦІ А.П'ЯЦЦОЛЛІ	109
Гапчук Яна Костянтинівна, Чорна Альона Миколаївна	
СЮРРЕАЛІСТИЧНЕ МИСТЕЦТВО РЕНЕ МАГРІТТА ЯК ПРОЯВ СВОБОДИ ТВОРЧОСТІ	110
Лось Аліна, Коваль Катерина	
ПОЄДНАННЯ АПОЛЛОНІВСЬКОГО ТА ДІОНІСІЙСЬКОГО НАЧАЛ ЯК ШЛЯХ ДО СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
Курапова Ірина Олександрівна	
УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД І ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ. А.Г.ПЕТРИЦЬКИЙ.....	111
Тищенко Олексій	
ЄВРОПЕЙСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ ХІХ СТОЛІТТЯ: ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТИ ЯК ІНТЕГРУЮЧОГО ЕЛЕМЕНТУ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	112
Гончаров Сергій Юрійович	
КУЛЬТУРА І СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ. ВЗАЄМОВПЛИВ ЛЮДИНИ І КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	113
СЕКЦІЯ № 10. МАТЕМАТИКА ХХІ СТОЛІТТЯ: «МАТЕМАТИЧНЕ ТА КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І СИСТЕМ».....	115

Кожевникова Юлия Алексеевна	
КОМПЬЮТЕРНЫЕ АЛГОРИТМЫ ПЛАНИРОВАНИЯ ОПТИМАЛЬНЫХ ЗАТРАТ НА РЕКЛАМУ.....	115
Иванцова Елена Анатоліївна	
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМИ MICROSOFT PROJECT В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ .	116
Сердюк Олена Олександрівна	
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ПОШИРЕННЯ ЕПІДЕМІЙ, БІОТЕРОР ТА БІОЗАХИСТ	116
Зейкан Юрій Денисович	
ТРИКУТНИК РЕЛО ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ.....	117
Бруцький Денис Олександрович	
КОЛИВАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ГЛОБАЛЬНИХ ІСТОРИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЗМІНА ЛОГІКИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В 21 СТОЛІТТІ.....	118
Матвієць Богдана Русланівна	
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ РОСТУ НАСЕЛЕННЯ, ЕКОНОМІКИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСВІТИ	119
Ткачук Володимир Миколайович, Голяка Андрій Вадимович, Власенко Маргарита Андріївна	
ГЕНЕЗИС МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДИФУЗІЇ ІННОВАЦІЙ: АСПЕКТ ДИНАМІКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ, ФОРМУВАННЯ МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ МАСОВОЮ СВІДОМІСТЮ.....	119
СЕКЦІЯ № 11. ПРИКЛАДНА СОЦІОЛОГІЯ: «ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПАРАДОКСИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ В ДЗЕРКАЛІ ЕМПІРИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ»	121
Гуцол Кирилл Витальевич	
ПАРАДОКС Р. ЛАПЬЕРА И ПРОБЛЕМА ДОСТОВЕРНОСТИ ДАННЫХ СОЦИОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ	121
Жовноватая Виктория Александровна	
ОСОБЕННОСТИ ИССЛЕДОВАНИЯ УРОВНЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ В ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЯХ В УКРАИНЕ	122
Капітан Христина Олександрівна	
СОЦІАЛЬНИЙ ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ.....	123
Козіна Ірина Михайлівна	
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ.....	124
Коновал Яна Вікторівна	
ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ СТАНУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	125

Кулікова Ганна Олександрівна

СПІВВІДНОШЕННЯ ІНТЕРЕСІВ ВЛАДИ ТА НАРОДУ В ОЦІНКАХ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ 126

Ліповська Світлана Олегівна

ГАДЖЕТОМАНІЯ ЯК ПРОЯВ ФЕНОМЕНУ «СПОЖИВАННЯ» У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ 127

Мачача Анастасія Олександрівна

ВІЛЬНИЙ ЧАС СТУДЕНТА ОЧИМА ЕМПІРИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ 128

Мороз Анна Леонідівна

ТОЛЕРАНТНІСТЬ В МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ СТУДЕНТІВ НТУУ «КП»: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ 129

Полярна Вікторія Леонідівна

УЯВЛЕННЯ ПРО СВОБОДУ ТА ДЕМОКРАТІЮ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ 130

Сбродова Євгенія Вікторівна

ДИНАМІКА ТРАНСФОРМАЦІЙ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ 131

Томиліна Катерина Флорентина Геннадіївна

ВИБІР МІЖ КАР'ЄРОЮ ТА СІМ'ЄЮ У ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ З ТОЧКИ ЗОРУ СОЦІОЛОГІЇ 132

СЕКЦІЇ №12 ПОЛІТОЛОГІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ» 134

Белицкая Жанна Вячеславовна

ПОЛИТИЧЕСКАЯ РЕКЛАМА, БОРЬБА ПОЛИТТЕХНОЛОГИЙ, БЛЕФ, И ДРУГИЕ СПОСОБЫ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА СОЗНАНИЕ, КАК ВОЗМОЖНЫЕ ПРИЧИНЫ НЕСТАБИЛЬНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ 134

Бондаренко Катерина Леонідівна

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ В ЕПОХУ КОРПОРАТОКРАТІЇ 135

Волинець Денис Павлович

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ 136

Воловик Яніна Сергіївна

ЄДИНЕ РОЗУМІННЯ ІДЕЇ РЕВОЛЮЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ 137

Клименко Федір Тарасович

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ – ШЛЯХ ДО СТВОРЕННЯ НОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ 138

Конашевська Ксенія Володимирівна

СТАНОВИЩЕ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ І ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ 140

Костриця Дарина Василівна	
МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	140
Крупеня Наталія Валентинівна	
РІЗНОМАНІТТЯ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ	141
Махиня Надія Володимирівна	
МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ОЧИМА СТУДЕНТА	142
Новицький Євген Анатолійович	
СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ.....	143
Рощупкін Георгій Вікторович	
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ	144
Рябець Вікторія Вікторівна	
МІЖПАРТІЙНЕ СУПЕРНИЦТВО У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ	145
Сапсай Катерина Володимирівна	
МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	146
СЕКЦІЯ № 13. ПРАВОВА СИСТЕМА: « ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОД СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА НАСЛІДКИ ЇХ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ».....	147
Бакал Ярослав Сергійович	
ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ В УКРАЇНІ.....	147
Близнюк Тетяна Олександрівна	
ПРАВОСВІДОМІСТЬ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА РОЛЬ СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ДИТИНИ.....	147
Боровикова Ольга Олександрівна	
БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ЧИ РАДЯНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ?.....	149
Бринзанська Ольга Василівна	
ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ	150
Гадайчук Зінаїда Сергіївна	
ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	151
Диковицька Юлія Михайлівна	
«ПІДВОДНІ КАМЕНІ» РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БОРГУ	152
Дяк Катерина Ігорівна	
ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СПОСОБІВ БАНКОМАТНИХ ШАХРАЙСТВ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ)	153

Зозуля Н. В.	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА МОЛОДИХ СІМЕЙ НА ЖИТЛОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	154
Кирилюк Анна Олегівна	
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ.....	155
Климчук Ангеліна Валеріївна	
ПРАВОВІ АСПЕКТИ СУРОГАТНОГО (ЗАМІННОГО) МАТЕРИНСТВА.....	156
Ковалівська Софія Миронівна	
ПРАВОВИЙ НІГЛІЗМ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ.....	157
Комоцький О. Б., Петін Станіслав Романович	
ПРИЙОМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗАБУТОГО В ПАМ'ЯТІ ДОПИТУВАНОВОГО	158
Комоцький О. Б., Доценко Ганна Михайлівна	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	159
Крапівіна Дар'я Миколаївна	
ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО ПОПЕРЕДНЬОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	161
Морева Катерина Ігорівна	
РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, СКОЄНИХ ЧЛЕНАМИ СЕКТ.....	162
Морозюк Наталія Григорівна	
ДОМАШНІЙ АРЕШТ - АЛЬТЕРНАТИВА ТРИМАННЮ ПІД ВАРТОЮ	163
Навара Аліна Євгенівна	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНО – ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	164
Невмивака Юлія Андріївна	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ТА СИЛИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ	165
Ольшанська Христина Володимирівна	
ОКРЕМІ СПОСОБИ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ	166
Полховський А.О.	
РОЛЬ МУЗИЧНОГО ПРОДЮСЕРА В ПРОСУВАННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ ТА ЗАХИСТІ АВТОРСЬКИХ ПРАВ	167
Притуляк Зоряна Леонідівна	
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	168
Сіліна Марина Димитріївна	
СТАНОВЛЕННЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ ЯК САМОСТІЙНОЇ СЛІДЧОЇ ДІЇ	170

Сокіл Оксана Валеріївна	
МОВА ВОРОЖНЕЧІ: СТВОРЕННЯ ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ЗЛОЧИНУ, АБО ТАКЕ ВИРАЖЕННЯ ВЛАСНОЇ ДУМКИ?	171
Фещенко Дмитро Миколайович	
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	172
Шаліна Олесандра Георгіївна	
ДОРЕЧНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ В КРИМІНАЛІСТИЦІ.....	173
СЕКЦІЯ № 14. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ НАУКИ:« РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА:РЕАЛІЇ ЧАСУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ».....	175
Белотел Марія Олександрівна	
ПСИХОЛОГІЧНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕКЛАМИ.....	175
Васечко Ольга Анатоліївна	
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	176
Довжик Альона, Шангар Олена	
ПРАВО НА ЗАХИСТ ДАНИХ ОСОБИСТОГО ХАРАКТЕРУ	177
Кашук Анастасія Віталіївна	
ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	178
Мамметмирадова Айлар Ільясовна	
ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ТЕЛЕВИЗИОННЫХ ФОРМАТОВ.....	179
Ребезюк Владислав Михайлович	
СУЧАСНІ ПОЛІТИКО – ПРАВОВІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	180
Третьякова Євгенія Сергіївна	
ПИТАННЯ ПЛАГІАТУ В СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	181
Цимбалюк Ольга Віталіївна	
ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ СУБ'ЄКТІВ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ	181
Човгун Валерія Юріївна	
ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІСНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	182
СЕКЦІЯ №15. АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: «ДІАЛЕКТИКА СВОБОДИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА».....	184

Безуглий Д.	
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА РОЛЬ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ФУНКЦІЇ МОНІТОРИНГУ РЕФОРМИ МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ	184
Бех Алина Александровна	
СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕНЕДЖЕРА ПО ПЕРСОНАЛУ	185
Божок Ольга Ігорівна	
ОЛІГАРХІЗМ ЯК КОНТРАКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР НЕОБМЕЖЕНОЇ СВОБОДИ ТОП-МЕНЕДЖМЕНТУ	186
Боровик Дар'я Леонідівна	
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	187
Власюк Надія Миколаївна	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В УКРАЇНІ	188
Гамерський Богдан Ігорович	
КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ПРОБЛЕМА В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	189
Гогунська Марина Олександрівна	
TEAM BUILDING ЯК СУЧАСНА УПРАВЛІНСЬКА СТРАТЕГІЯ	190
Гончарук Юлія Леонідівна	
ДІАЛЕКТИКА СВОБОДИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА	190
Демченко Юлія Володимирівна	
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НАСЕЛЕННЯ	191
Дудкова Яна Олегівна	
РОЛЬ САМОУПРАВЛІННЯ ТА САМООРГАНІЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА	192
Зайвенко Анастасія Григорівна	
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ	193
Калапа Олеся Володимирівна	
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА У ФЕШН-ІНДУСТРІЇ	194
Киричок Олександр Володимирович	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА	195

Козюба Олексій Олександрович	
КРЕАТИВНИЙ ЧИ КЛАСИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ОРГАНІЗАЦІЇ	196
Кокоруз Марія Богданівна	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ МЕНЕДЖЕРА ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ УСПІШНОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	197
Кондратенко Ярослав Сергійович	
Обмежений доступ до РЕКРУТИНГОВОЇ інформації як умова успіху організації	198
Кусік Інна Анатоліївна	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ HR-МЕНЕДЖЕРА: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	199
Кучерук Ярослав Михайлович	
СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КАР'ЄРИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ: ГАРАНТІЇ ТА ПРАВА	200
Мінаєв Дмитро Валерійович	
КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА як ціннісна система в ФОРМУВАННІ ЛОЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ	201
Мірзоева Крістіна Юріївна	
ІНФОРМАЦІЙНА СВОБОДА ПЕРСОНАЛУ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ кадрового управління	202
Москаленко Олександр Юрійович	
ЗАСТОСУВАННЯ PR-СТРАТЕГІЙ В ІМІДЖЕВІЙ ПОЛІТИЦІ ОРГАНІЗАЦІЙ	203
Наріжна Валерія Олександрівна	
ВИЩА ОСВІТА ЯК ПРОВІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНО-СПРАВЕДЛИВОГО МЕНЕДЖЕРА-ФАХІВЦЯ.....	204
Павлюченко Діана Андріївна	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР МОТИВАЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	205
Панкова Альона Володимирівна	
ЛЮСТРАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ	205
Переверзев Андрій Валерійович	
ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ	206
Пономаренко Вадим Андрійович	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА .	207

Порпленко Ярослава Володимирівна	
ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: З 2000-Х ДО СЬОГОДЕННЯ	208
Савело Ганна Андріївна	
СПРИЯТЛИВИЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ ЯК ЗАПОРУКА ВІЛЬНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОЛЕКТИВУ	209
Саух Наталія Анатоліївна	
КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МЕНЕДЖМЕНТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	210
Серов Сергій Володимирович	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	211
Слинявук Вікторія Олегівна	
КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МІСТОУТВОРЮЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВІЛЬНИЙ ВИБІР ЧИ ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ?	212
Чепель Дар'я Дмитрівна	
СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ПУБЛІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ІННОВАЦІЯМИ	213
Федорова Ніна Олегівна	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК РЕГУЛЯТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	214
СЕКЦІЯ №16. PR: «ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГАРМОНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ПРОТИРІЧ»	216
Астахова Юлія Володимирівна.....	
РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТІ ПРІДПРИЯТТЯ.....	216
Беденко Оксана Олександрівна	
ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ, ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТІВ У РОБОЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ	217
Бордусь Юлія Андріївна	
РЕКЛАМА В СФЕРІ ФАРМАЦІЇ	218
Василенко Марина Сергіївна	
РЕФЛЕКСИВНА САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА УМОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА	218
Горальська Ганна Леонідівна	
ВИБІР СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ	219
Киричок Андрій	
ВИКОРИСТАННЯ «НОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА» В РЕКЛАМІ ВНЗ	220

Ключнікова Наталія Михайлівна	
MASS MEDIA ЯК ПОСЕРЕДНИК ДІАЛОГУ УКРАЇНО-ГОЛЛАНДСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.....	221
Кошарна Поліна Вікторівна	
РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І КОММУНІКАЦІЇ В ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТАХ.....	222
Маулик Сергей Сергеевич	
ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЙ И ПОЛИТИЧЕСКИЙ ПИАР	223
Мердох Христина Ростиславівна	
ЕМПАТИЧНЕ СЛУХАННЯ У СУСПІЛЬНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ПОРОЗУМІННЯ.....	224
Мироненко Ірина Юріївна	
РОЛЬ КОНФЛІКТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ	225
Немна Альбіна Русланівна	
АКТИВНІСТЬ ЗМІ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ.....	226
Пилипенко Юлія Андріївна	
ПРОВІДНІ ТВОРЧІ СТРАТЕГІЇ РЕКЛАМИ	227
Савенкова Марина Олександрівна	
ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ-ТЕХНОПАРКІВ ЯК ОСЕРЕДКУ ВИРОЩУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КАДРІВ	228
Смольц Сергій Петрович	
РЕАЛЬНИЙ ТА ВІРТУАЛЬНИЙ ВИМІРИ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ: МЕДІА-КОНСТРУЮВАННЯ ДІЙСНОСТІ.....	229
Черевко Дмитро Олександрович	
КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СИСТЕМНОЇ СТІЙКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	230
СЕКЦІЯ №17. ДІАЛЕКТИЧНА ЛОГІКА: «ДІАЛЕКТИКА ЯК АЛГЕБРА РЕВОЛЮЦІЇ»	232
Гарбовська Наталія Іванівна	
ОСНОВНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЛОГІЧНОЇ НАУКИ В СТАРОДАВНІЙ ІНДІЇ	232
Заїка Сергій Михайлович	
ПОГЛЯД НА ДІАЛЕКТИКУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ Г. ГЕГЕЛЯ.....	233
Карпенко Андрій Олексійович	
СИТУАТИВНИЙ АНАЛІЗ В СТРУКТУРІ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: ПОВЕРНЕННЯ ВИТІСНЕНОГО	234
Носов Антон Александрович	
ПРОБЛЕМА ЧРЕЗМЕРНОГО ПОТРЕБЛЕННЯ РЕСУРСІВ РАЗВИТЫМИ СТРАНАМИ .	235

Полішук Ірина Віталіївна	
ЗАКОНИ ДІАЛЕКТИКИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	236
Самардак Дмитро Валерійович	
ДІАЛЕКТИКА ТА ПОСТМОДЕРНІЗМ	237
Столяренко Дмитрій Андреевич	
К ВОПРОСУ ОБ ИСТОРИЧЕСКИХ ПРЕДПОСЫЛКАХ СТАНОВЛЕНИЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОЙ КОЛЛЕКТИВНОСТИ	238
Цибенко Дмитро Сергійович	
ДІАЛЕКТИЧНА ТЕОРІЯ А. І. ГЕРЦЕНА.....	239
СЕКЦІЯ № 18. ГЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ (КРУГЛИЙ СТІЛ)	240
Кравчук Тетяна Павлівна	
ГЕНДЕРНА СЕГРЕГАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ВНЗ – МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?	240
Пліхіна Євгенія Олегівна	
ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ В МОВІ.....	241
Зосим Вікторія	
РОЛЬ МОДИ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУСПІЛЬСТВА.....	242
Кулачковська Ольга Богданівна	
ЧОЛОВІЧИ СТУДІЇ – ШЛЯХ ДО ВИХОДУ ІЗ КРИЗИ МАСКУЛІННОСТІ.....	243
Лучицька Вікторія Валеріївна	
ВПЛИВ СЕКСУАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ.....	244
Бичко Ганна Олександрівна	
ЖІНКА НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ НЕРІВНОСТІ.....	245

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ!

Це видання є збірником матеріалів XVII міжвузівської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених ДНІ НАУКИ ФСП 2014.

Тема конференції «Свобода та соціальна відповідальність в інтелектуальних пошуках сучасної молоді» виникла у зв'язку з подіями, що назавжди увійшли в історію не тільки України, але й світу вцілому.

У вміщених до збірника статтях студентів, аспірантів та молодих вчених висвітлюються проблеми, які своєю актуальністю привертають увагу до гострих питань сьогодення.

Багато з учасників конференції отримують досвід у написанні статей вперше, тому не зважаючи на те, що представлені у збірнику матеріали мають неоднаково глибокий науковий рівень та висвітлюють різну проблематику, кожна публікація є унікальною, адже розкриває індивідуальні творчі прагнення автора.

Маємо надію, що видання Збірника тез «Дні Науки» з кожним роком вдосконалюється, адже традиційна для Факультету соціології і права конференція, стає все більш популярною не лише на теренах КПІ, а й в Україні.

*З повагою,
Організаційний комітет!*

СЕКЦІЯ №1. ФІЛОСОФІЯ: «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ПОШУКИ СВОБОДИ: ПОДОЛАННЯ СЛПІОЇ ВОЛІ ТА СЛПІОЇ НЕОБХІДНОСТІ»

*Керівники секції: к.філос.н., доц. Муратова І. А., ст.викладач Костроміна Г. М.
Секретар: Герасименко Анастасія*

Алексейчук Леся Борисівна

2 курс, факультет біотехнології та біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Вивчення віртуальної реальності є актуальною філософською проблемою, оскільки це явище має місце у всіх сферах життя людей. Віртуальні технології, які створені на основі розуміння явища віртуальної реальності, приносять велику користь.

У нашій уяві реальний світ перетворюється на абстрактні моделі і конструкції. На підставі цих абстракцій ми створюємо свій власний світ – з одного боку, світ людських відносин, морально-етичних норм, а з другого - технічний світ, який будучи створений, починає існувати незалежно від волі індивіда. Таким чином, віртуальна реальність є технічною реалізацією наших уявлень про ідеальний світ абстракцій. Як відомо, інформація - нематеріальна субстанція, матеріальні тільки її носії, тож і віртуальна реальність є проміжний об'єкт між ідеальним світом і втіленням цього світу - матеріальним середовищем.

Ще до появи мережі Internet під терміном "virtus" Арістотель розумів "здатність людини до мислення", а у Теофраста Парацельса і Цицерона - це мудрість, у Фрідріха Шлегеля "virtus" - це "іронічний настрій", а у стародавніх римлян - це "феномени духовного усвідомлення і психіки".[1, с.23]

В наш час розробка і створення сайтів процвітають, число користувачів зростає з кожним днем, а всі спроби ввести цензуру в мережі завжди закінчувалися гучними провалами. Сукупність цих факторів призвела до появи філософії віртуальної реальності - віртуалістики. Родоначальником цієї течії можна вважати М.А.Носова – засновника Інституту віртуалістики.

Проблема віртуальної реальності як природного феномену з його законами, принципами, властивостями досліджується у працях М.М.Вашкевича, Р.Ф.Гаріфулліна, О.І.Генісаретського, А.В.Говорунова, Д.В.Іванова, В.М.Нечитайло, М.А.Носова, М.Ю.Опенкова, Ю.М.Осипова.[2, с.11-12]. Простір існування феномену віртуальної реальності це - техніка, економіка, соціальна сфера, право, політика, ідеологія, духовність, психологія, світогляд тощо. А.Юхвид висуває гіпотезу про можливість створення абсолютно нового виду мистецтва - віртуального, яке буде засновано на об'ємному впливі на всі органи чуття людини з метою максимально повного естетичного задоволення [3].

Одна з проблем віртуалістики - проблема свободи. У мережі можна зустріти інформацію будь-якого характеру, в тому числі і відверто антисоціального. Проте Інтернет надає кожному користувачеві право зробити вибір, залишившись наодинці з власною совістю. Проблема інформації - численні витончені види реклами - законні, або протизаконні, як спам, інформація тут все одно залишається «річчю в собі». Незважаючи на активну розкрутку або критику різних сайтів, цінність представленної на них інформації кожен користувач визначає самостійно. Тож соціальні стереотипи матеріального світу у віртуальному не діють.

Багато філософів дійшли висновку, що для створення чистої віртуальної культури необхідно якомога далі віддалити її від усіх, що існують в реальності. На думку М. Хейма "Світ може бути віртуальним тільки допоки він може контрастувати з реальним. Віртуальні світи можуть у такому випадку створювати ауру уявлюваної реальності, множинність, що буде скоріше ігровою, ніж божевільною." [4, с. 31].

Таким чином, поява нової світової сутності - віртуальної реальності, мабуть, призведе до виникнення нового способу мислення, а, значить, і існування в трьох світах - ідеальному, матеріальному і віртуальному. На мою думку, кожен повинен сам знайти ту межу, яка відокремлює його віртуальний світ від реального.

Список використаних джерел:

1. Антонова О. А., Теория и практика виртуальной реальности: логико-философский анализ./ О.А.Антонова, С.В.Соловьев – СПб: Изд-во СПбГУ, 2008. - 166 с.
2. Маньковская Н. Б. Виртуальность в пространствах современного искусства / Н. Б.Маньковская, В. В.Бычков// Сб. статей - Вып. 10. – М., 2007.-С. 374-380.
3. Юхвид А. Философские проблемы виртуальной реальности в творчестве, искусстве и образовании / А.Юхвид: [Электронный ресурс].-Режим доступа до журн. :<http://www.yukhvid.narod.ru.html>
4. Хейм М. Метафизика виртуальной реальности / М. Хейм ; [пер. с англ. М. А. Дзюбенко]. – М. : Изд-во полит. лит., 2003г.-243с.

Войцеховський С.О.

студент факультету біотехнології та біотехніки НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Потіщук О. О., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЯ ІНДИВІДУ

Усі ми – унікальні створіння. Ми народжуємось з мізками, але ще не вміємо мислити, розуміємо речі на примітивному рівні. Лише з часом, коли людина росте, вона починає сприймати все по іншому, в неї розвивається той самий розум. Усе в житті повинно бути в русі. Якщо ви самовдосконалюєтесь і прагнете до цього, то відповідно і перетворюєтесь і отримуєте з кожним разом усе більше і більше знань, життєвого досвіду.

Розум – це здібність індивіду до раціонального мислення, коли людина здатна вчитись, вміє користуватись отриманими знаннями на практиці, а також ефективно взаємодіє з навколишнім середовищем. Інтелект має вроджений потенціал обумовлений генетикою, відповідно до цього не всім бути розумними. Хоча якщо людина буде кожен день працювати над собою, вона досягне більшого, ніж та яка має потенціал, але нічого не робить для власного розвитку. Багато речей залежить від самої людини, особливо від її сили волі. В собі усе потрібно виховувати, нічого просто так нам не дається в цьому житті. Таким чином, інтелект це не тільки логіка, але і інтуїція, відчуття, сприйняття.

Протягом всього часу людина мислить. Ви коли-небудь задумувались над тим, коли ми не думаємо зовсім? Ніколи, лише коли спимо але і в цей час наш мозок працює і переробляє інформацію. Життя людини проходить у процесі мислення, людина весь час за щось переживає, аналізує.

Впевнений, що не одне покоління задавалось питанням яким чином формується мислення? Але скільки людей, стільки і думок. Багато вчених проводили безліч досліджень з цього приводу. Ось, наприклад, такі вчені як І. Соколянський і О. Мещеряков намагались пояснити феномен «чудо Елен Келер». Він полягав у тому, що англійські вчені змогли олюднити сліпоглухоніму дівчину. Вони наполягали на тому, що саме мова, слово, є ключем за допомогою якого вченим вдалось відкрити для Елен інше життя.

І. Соколянський та О. Мещеряков, ретельно проаналізувавши історію розвитку Елен Келер, зуміли дати їй цілком раціональне пояснення, яке дозволяє не тільки повторити успіх вихователів дівчини, але й перевершити його. Вчені вважали, що важливим є педагогічна тактика. Вони прийшли до висновку, що праця створює з мавпи людину.

К. Маркс вважав, що сутність людини полягає в сукупності всіх суспільних відносин, які зав'язуються між людьми протягом життя. Отже, саме виховання може бути важливою складовою у розвитку мислення людини.

Саме розум компенсує недоліки ваших зовнішніх даних, нестачу грошей, сором'язливість. Розум потрібно тренувати, знаходячись в оточенні людей, взаємодіяти з ними.

Не сперечаюсь, що багато з вас скажуть, що як немає розуму, то і не буде його. Але я не погоджусь з цим. У кожної людини є шанс, деякі люди розуміють усе з дитинства, бо це було їм дано, чи батьки посприяли цьому, а деяким просто не пощастило. Проте ті, кому не пощастило в кінці кінців знаходять себе у цьому світі, і розвивають у собі свої найліпші якості. Але можна сказати, що розумна людина – на відміну від глупого – навіть при невеликому запасі знань, що були набуті у школі, вміє застосовувати цей запас для вирішення питань, які постають у житті перед кожним із них щохвилини і повсякчасно.

Отже, розум – це вміння співвідносити деякі загальні, засвоєні в процесі освіти, виховання, нехай самої елементарної, нехай найвищої, «істини» з обставинами в житті, а тому є кожен раз неповторними і кожен раз є не передбачуваними.

Герасименко Анастасія Юрьевна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Научный руководитель:

Муратова И. А., к.филос.наук, доц. кафедри філософії, ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА СВОБОДЫ В ФИЛОСОФИИ СПИНОЗЫ

Рассматривать проблему свободы в философии Бенедикта Спинозы стоит начать с его понимания субстанции, которое противостоит декартовскому, – это то, что «существует само в себе и представляется само через себя, т.е. то, представление чего не нуждается в представлении другой вещи, из которого оно должно было бы образоваться» [1, 361]. Субстанция есть причиной самой себя. Другой субстанцией и ничем иным субстанция безусловно производиться не может, поэтому существует лишь одна субстанция, которая есть первопричиной всего и имеет множество атрибутов, среди которых – мышление и протяжение. Сделав такой вывод, Спиноза опровергает теорию Декарта о двух отдельно существующих субстанциях: мыслящей и протяженной. Субстанция, состоящая из бесконечно многих атрибутов, из которых каждый выражает вечную и бесконечную сущность, понимается Спинозой как существо абсолютно бесконечное – бог, который есть имманентная, а не действующая извне, причина всех вещей. Мышление составляет один из бесконечно многих атрибутов бога.

«Свободной называется такая вещь, которая существует по одной только необходимости своей собственной природы и определяется к действию только сама собой. Необходимой же или, лучше сказать, принужденной называется такая, которая чем-либо иным определяется к существованию и действию по известному и определенному образу» [1, 362]. Из этого спинозовского определения свободной вещи и определения бога, можно прийти к выводу, что единственной свободной вещью, то есть той, которая обладает свободой, есть бог, так как только он один существует и действует по одной лишь необходимости своей природы, то, следовательно, только он один есть свободная причина.

Рассматривая волю, Спиноза говорит, что она не есть причиной свободной, но только необходимой. Воля составляет только известный модус мышления, точно так же, как и ум: поэтому каждое отдельное проявление воли может определяться к существованию и действию только другой причиной, эта — снова другой и так до бесконечности. Если же предположить волю бесконечную, то и она также должна определяться к действию богом, не поскольку он составляет абсолютно бесконечную субстанцию, а лишь поскольку он обладает атрибутом, выражающим бесконечную и вечную сущность мышления.

Что касается человека, то о его свободе воли говорить не приходится. Из определения свободы вытекает, что человек не может быть свободным, так как он есть лишь модусом субстанции, зависит от других в своём существовании, и есть лишь проявлением божественной деятельности. Человек может владеть только опытом свободы, свобода его воли ограничена, она сводится лишь к степени разумности. Человек живет под властью разных страстей и аффектов. Множество людей считает себя свободными, так как они могут повиноваться своим страстям, но они предпочитают ограничивать их, живя по букве закона Божьего, считая, что после смерти им воздастся за их повиновение. Но Спиноза отрицает это: *«Блаженство не есть награда за добродетель, но сама добродетель; и мы наслаждаемся им не потому, что обуздываем свои страсти, но, наоборот, вследствие того что мы наслаждаемся им, мы в состоянии обуздывать свои страсти»* [1, 617]. Человеческая способность к укрощению страстей состоит только в одном разуме. Только тот, кто наслаждается силой разума и адекватным познанием сущности вещей, способен обуздать свои страсти и познать опыт свободы.

Список использованных источников:

1. Спиноза Б. Этика // Бенедикт Спиноза. Избр. произв. в 2-х тт. – Т. 1. – М.: Политиздат, 1957. – С. 359-619.

НИЦШЕ: СВОБОДА КАК ВОЛЯ К СОБСТВЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Фридрих Ницше определяет свободу как наличие воли быть ответственным за себя: “Что такое свобода? То, что имеешь волю к собственной ответственности” [3, с.32]. На самом деле воля никогда не может быть абсолютно «свободной» или «несвободной», поскольку никто никогда не может быть действительно независимым человеком (т.е. никто не может действительно быть достаточно свободным, чтобы быть нравственно ответственным), потому что такой человек был бы *causa sui* (причина самого себя). «Желание "свободы воли" в том метафизическом, суперлативном смысле, который, к сожалению, все еще царит в головах недоучек, желание самому нести всю без изъятия ответственность за свои поступки, сняв ее с Бога, с мира, с предков, со случая, с общества, – есть не что иное, как желание быть той самой *causa sui* и ...вытащить самого себя за волосы в бытие из болота Ничто» [1, с.10]. Свобода (или воля) понимается Ницше не как беспрепятственность желаний или способность к выбору, которая является предпосылкой для моральной ответственности, а как состояние совершенства, которого каждый стремится достичь на основе обладания волей, необходимой, чтобы принять на себя ответственность за себя. Поэтому у Ницше свобода – “нечто такое, что имеешь и не имеешь, чего хочешь, что завоевываешь...” [3, с.33].

Быть свободным означает быть автономным. Чтобы достичь автономии, необходимо освободить себя от влияния внешних обстоятельств и регламентировать закон, который выражает власть. Преуспеть в этом означает взять на себя ответственность за себя. Реализация автономии зависит от приобретенных знаний силы, которая ограничивает независимость. Эти знания сами по себе власть, которая поддерживает автономию или независимость действий. Если мир разворачивается точно так, как фатум того желает, то думать иначе означает признать зависимость от вещей за пределами контроля, то есть, мнения и действия других.

Идеал свободы Ницше строится на выходе за установленные рамки, на критике и отрицании не только концепции свободы желаний или выбора, которая является постулатом традиционной морали, но и на опровержении теизма. Традиции вообще (моральные и религиозные, в особенности христианские, по отношению к которым Ницше особенно критичен) тайно намереваются остановить действительное проявление человеческой воли. Истинный христианин никогда не может хотеть грешить. у христианина в действительности не образуется воля, поскольку он не свободен в первую очередь сделать, что бы он ни пожелал. Свободная воля – «козырная карта», удобно используемая, чтобы придать божествам значение их существования. «Свободную волю как абсолютную спонтанность человека в добре и зле» Ницше иронично называет «отважным, роковым изобретением философов, сделанным впервые для нужд Европы» и «предназначенным прежде всего для того, чтобы занять себе право на мысль о том, что интерес богов к человеку, к человеческой добродетели никогда не может быть исчерпан» [2, с.24].

Концепция Ницше не противоречит утверждению судьбы и реализации свободы, но ограничивает эту свободу для относительно небольшого числа лиц, ускользающих от рабства обычных нравов и пассивных эмоциональных состояний.

Список использованных источников:

1. Фридрих Ницше. По ту сторону добра и зла // Фридрих Ницше. Соч. в 2-х тт. – Т. 2. – М.: Мысль, 1990.
2. Ницше Ф. К генеалогии морали // Фридрих Ницше. Соч. в 2-х тт. – Т. 2. – М.: Мысль, 1990.
3. Ницше Ф. Сумерки идолов, или как философствуют молотом // Фридрих Ницше. Полн. собр. соч. в 13-ти тт. – Т. 6. – М.: Культурная революция, 2009.

ІДЕОЛОГІЯ СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАННЯ ЯК ОБМЕЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ

«Не вірте у глобальні ідеї, насолоджуйтесь!» - один з основних постулатів постсучасного суспільства. Це можна назвати певним поверненням до ідеї «природної» людини - не існує ніяких обмежень для бажання людини, кожна можливість використовується як спосіб вдосконалення власної індивідуальності, підвищена соціальна мобільність дозволяє людині бути гнучкою. Мультикультурність оточуючого світу спонукає до толерантності і терпимості, а отже кожна людина має право на вільні волевиявлення і вибір. Саме вибір грає важливу роль у формуванні цієї «людини постсучасності» - різноманіття товарів та послуг, широкий доступ до інформації, можливість спілкування із людьми з різних країн - все це створює образ людини самодостатньої та вільної.

Однак, при аналізі факторів та при спостереженні самого процесу вибору можна помітити, що насправді людина немає цього вибору, вона підпорядкована ідеології постмодерного світу, як її називає Славою Жижек, словенський філософ-лаканіанець, «гедоністичний цинізм» [1] - він говорить, що постмодерна ідеологія суспільства споживання «направлена на самоповагу». За рахунок цього інститут ідеології використовує людину як «ідеального постійного покупця», який буде споживати й певним чином «розчиняється у своєму гедонізмі», за рахунок чого вона не буде звертати уваги на події навколо неї, а тільки створювати, на її думку, «неповторний і креативний» простір.

Безперечно, вплив ідеології на окрему людину непомітний з першого погляду. На думку Жижека «велика ідеологічна ідентичність» [3] (відсилка до відомих ідеологій ХХ сторіччя - комунізму, нацизму, тощо) більше не пов'язується із людиною, отже ідеологічна ідентичність індивіда є прихованою. За Жижеком інститут ідеології завжди залишається «поза дужками».

«У наших постмодерних, як би ми їх не називали, суспільствах ми забов'язані насолоджуватись». Цю фразу Жижек використовує у своєму фільмі «The Prevert's Guide to Ideology» (2012) [3], намагаючись пояснити яким же чином ідеологія впливає на індивіда і обмежує його свободу. Як він зазначає у своїй роботі «Проти прав людини» [1] у суспільстві споживання, «свобода вибору» базується на ідеї «психологічного» суб'єкта, який має прагнення і хоче їх реалізувати. З цього випливає вплив ідеології споживацького суспільства - будь-які зміни, такі як підвищення гнучкості праці, тощо, сприймаються індивідами як наслідки реалізації їх власної особистості, їхнього права на власний вибір і задоволення, а не тиск сил ринку. За Жижеком це право на задоволення є одним з основних інструментів маніпуляції політики / ідеології - відбувається або примусова пропозиція задоволення, або жорсткий контроль над ними.

Насамкінець, Жижек говорить, що із ідеологією можна боротись, однак «жертва завжди насолоджується своєю позицією жертви і не хоче, щоб її рятували», тобто людей до свободи треба примушувати. Ідеологічні настанови стають стилем сприйняття індивіда, і він буде прагнути до такого стилю життя, що його задовольняє, індивід буде «боротись» за свою обмежену ідеологією індивідуальну свободу.

Список використаних джерел:

1. Славою Жижек о брендах, видеоиграх и изнанке коммунизма [Електронний ресурс]//Lookatme.-2013. Режим доступу до статті: www.lookatme.ru/mag/people/experience/191353-slavoj-zizek.
2. Жижек С. 2012. Чума фантазий. - Харьков: Гуманитарный центр.
3. Žižek Slavoj, “Against Human Rights”, *New Left Review*, 34, July-August 2005, pp. 115-131

ЗНАНИЕ – СВОБОДА?

Говоря о знании и о свободе, люди обычно подразумевают две никак не связанные между собой вещи. Ведь если не видеть их суть, можно решить, что в этих двух понятиях и впрямь нет ничего общего, они существуют отдельно друг от друга. А если они связаны, и суть одного из них лежит в сути другого?

Рассматривая понятие "свобода" многие часто говорят о "свободе от чего-то". Но если это понятие трактовать с точки зрения гносеологии, то необходимость превращается в свободу через познание. По Гегелю, "свобода есть познание необходимости", а непознанная необходимость слепа и действует разрушительно лишь поскольку она не понята. Что же такое необходимость?

Кажется, что необходимость следует трактовать как то, чего нельзя миновать, обойти, избежать. Что-то такое неизбежное в нашей жизни, что не дает нам уйти от него, стать независимыми, свободными. Или дает? Вот тут и стоит рассмотреть тождественность свободы и необходимости в их различии, а точнее их взаимопереход, тождество свободы познанию этой необходимости.

Чтобы лучше понять это "уравнение", рассмотрим его на примере. Можно представить себе все человечество в лице одного человека, который долго жил, "подчиняясь" природе. Он не подчинялся ей в прямом смысле слова, но он действовал под ее влиянием. Он боялся всего, что находилось вокруг него, и уж никак в таком случае его нельзя было назвать свободным. Но со временем он начал понимать природу: подчинил себе огонь, стал использовать тягловую силу животных, воду для орошения своих посевов, ветер для добычи энергии. Он начал понимать силы природы, которые необходимы ему и неизбежны в его жизни, познал их необходимое действие и стал применять природу в своих целях, изучая ее все больше и все больше целесообразно изменяя её. Таким образом можно увидеть как познание, ведущее к знанию, дает человеку свободу сознательных действий не только в природе, но и в его собственном бытии.

Здесь мы видим: для того, чтобы стать свободным, не обязательно от чего-то освобождаться в прямом смысле этого слова, т.е. избавляться. "Не в воображаемой независимости от законов природы заключается свобода, а в познании этих законов и в основанной на этом знании возможности планомерно заставлять законы природы действовать для определенных целей. ...Свобода воли означает, следовательно, не что иное, как способность принимать решения со знанием дела" [1, 116]. И чем свободнее суждение человека по определенному вопросу, тем с большей необходимостью будет определяться содержание этого суждения, тем сознательнее будет действие.

Значит, знание – это и есть истинная свобода мысли и дела. Чем больше ты познаешь в какой-то области, тем свободней ты становишься в принятии решений, касающихся этой области. Ты можешь использовать знание какого-то предмета как метод создания чего-то нового, как средство его творческого перевоплощения, можешь преобразовывать его, изменять целесообразно. Подчиняясь ему, его особым качествам и связям, учтя их, ты можешь перенаправить их действие и произвести то, чего не могло бы возникнуть без знания и действия в соответствии с ним.

Свобода – необходимый продукт исторического развития. Каждый шаг человечества вперед на пути культуры был шагом к свободе. Человечество, открывая все новые и новые законы, новые области знаний, новые связи между вещами, медленно, но верно движется к тому, чтобы освободиться от обстоятельств, навязанных слепой, т.е. неосознанной, необходимостью. Каждый может стать свободным человеком, эта возможность – в руках у каждого, и только от нас самих зависит, обретём ли мы свою свободу или нет.

Список использованных источников:

- a. Энгельс Ф. Анти-Дюринг // К. Маркс и Ф. Энгельс. Соч. 2-е изд. – Т. 20. – М.: Политиздат, 1961. – С. 5-342.

ПРОБЛЕМА ДУХОВНОЇ СВОБОДИ В МАССОВОМУ ОБЩЕСТВЕ

Славу и ответственность за выход на арену истории широких масс несёт XIX век. Девятнадцатый век был революционным в том, что он поставил общество перед новыми жизненными условиями, неприсущими этому обществу ранее. Вообще, этот век напрочь изменил общественную жизнь. Революция - не покушение на порядок, но внедрение нового порядка, обнуляющего привычный. И потому можно без особых преувеличений сказать, что человек, порожденный XIX столетием, социально стоит в ряду предшественников особняком. Для плебей всех времен жизнь означала, прежде всего, стеснение, повинность, зависимость - короче, угнетение. Прежде, даже для богатых и могущественных, земля была миром нужды, тягот и риска. Сегодня жизнь среднего человека много легче, изобильнее и безопаснее.

Мир XIX и начала XX века не просто демонстрирует свои бесспорные достоинства и масштабы, но и внушает своим обитателям полную уверенность, что завтра, словно упиваясь стихийным и неистовым ростом, мир станет еще богаче, еще шире и совершеннее. Действительно, видя мир так великолепно устроенным и слаженным, человек заурядный полагает его делом рук самой природы и не в силах додуматься, что дело это требует усилий самих людей. Еще труднее ему понять, что все эти "легкодостижимые" блага держатся на определенных и нелегко достижимых человеческих качествах, малейший недобор которых незамедлительно развеет прахом великолепное сооружение.

Ортега говорит в труде "Восстание масс", что «...когда для заурядного человека мир и жизнь распахнулись настуж, душа его для них закрылась наглухо, и ... эта закупорка заурядных душ и породила то возмущение масс, которое становится для человечества серьезной проблемой» [2, с. 79]. Нынешний человек обзавелся кругом понятий. Он полагает их достоятельными и считает себя духовно завершенным. Массовый человек ощущает себя совершенным. Ортега воспринимает этого человека как «нового варвара», поскольку, потеряв интерес к принципам прошлой культуры, он не нуждается ни в каких иных. Единственный авторитет для него есть его собственный. Его появление связано и с тем, что, приобретая уверенность, жизнь европейца теряет драматизм, «проблематичность», и значит - подлинность. Ведь жизнь человека - это постоянное становление, работа над собой. Без такой работы человек возвращается к духовному варварству, хотя и на высоком уровне комфорта, созданного для него цивилизацией [2].

Трактовка свободы и ее восприятия массами стали предметом пристального внимания в шестидесятые годы XX. В частности, появляются трактовки масс, исходившие из того, что психология толпы изменила свою направленность, что она нацелена не только на разрушение, но несет в себе и положительный заряд - она сопротивляется, освобождается от гнета власти, запретов. Инстинкты толпы помогают им осуществить тотальный разрыв с прошлым. Нужна революция в структуре инстинктов, и она поможет установлению нового, справедливого общества. Особое внимание уделяется именно изолированности и одиночеству человека. В этом плане наибольший интерес представляют работы Г. Маркузе и Э. Фромма [1; 3].

В заключение, хотелось бы сказать, что нынешний кризис социальных отношений не является хорошим примером борьбы двух цивилизаций, обречённой и нарождающейся. Новорождённая массовая цивилизация не несёт никакой культуры. Человек массы просто обходится без морали, ибо всякая мораль в основе своей - чувство подчинённости чему-то, сознание служения и долга. Современная культура направлена на отрицание традиций накопленных за тысячи лет. Не имея культуры, о какой свободе может идти речь?

Список використаних джерел:

1. Маркузе Г. Идеи к критической теории общества Астрель, 2001. 382с
2. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс ООО"Издательство АСТ", 2002. 509с.
3. Фромм Э. Бегство от свободы Москва: Аст, 2011. 288с.

ПРОБЛЕМА РОЗКОЛУ СВІДОМОСТІ ТА СУПЕРЕЧЛИВОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ У РОМАНІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «СТЕПОВИЙ ВОВК»

Одним з найвідоміших творів Германа Гессе є роман «Степовий Вовк», в якому автор розкриває сутність протиріч людської природи та намічає шляхи їх вирішення. Багато філософів, ще задовго до Гессе стверджували, що в людині, якій властива цілісність, душевна гармонія, поєднуються та протистоять одне одному біологічне начало, соціальне та духовне.

Герой роману Гаррі Галлер – відлюдник, самотня, нещасна людина. Він досяг тієї життєвої межі, коли безвихідність і відчай примушують його шукати смерті [3, с. 127]. Трагедія Галлера – це трагедія розколеної, розірваної свідомості. Герой існує в міщанському суспільстві, законів якого він не може прийняти. Його внутрішній світ розділений на два протилежні: світ звіриних інстинктів, непереборної дикості та жорстокості з одного боку та думок і почуттів з іншого. Однак, Г. Гессе не зводить історію Галлера до боротьби лише двох начал. Автор акцентує увагу на духовності героя та надуманій бездуховності, в якій він вимушений існувати і миритися з нею. Саме через таке протистояння, на думку героя роману, його здібності не можуть знайти застосування. Гаррі Галлер не втратив власне «я», не зламався, але починає себе ненавидіти, зневажати. В його душі оселився песимізм та відчай. Єдиний вихід в даній ситуації він вбачає в самогубстві. Так він знищує власне «я». Гаррі прагне зустрітися з істинною культурою, справжніми людськими стосунками навіть шляхом мук та страждань. Йому важко миритися з безцільно прожитими днями, коли радієш, що день закінчився, що нічого поганого не сталося. Степовий вовк від такого положення речей доведений до люті, що є відображенням почуттів самого автора [2, с.85]. Беруть верх темні інстинкти, аморальні бажання, він хоче зруйнувати своє життя, дарма, що разом із самим собою. Вихований в сім'ї дрібних «буржуа» Гаррі намагається призвичаїтися до міщанського суспільства. Недарма Гессе вважав, що міщанство це своєрідна спроба збалансувати, знайти компроміс між крайностями людської поведінки. Він починає розчаровуватися, відчуває душевну втому. Знову повертається бажання вбити себе. Тонка душевна організація могла б знайти задоволення у філософських роздумах, але вони теж були відкинуті як «сентиментально-філософські», тому й неприйнятні.

Можливий ще один спосіб вирішення протиріч людської природи, але для нього потрібно відкинути міщанську мораль, і тим самим відкрити шлях до магічного театру – вихід в гумор, у гру. Гумор тут називають «шлюбом з розрахунку» людини та вовка, а хто навчиться розділяти власне «я» на різні фігури, той повинен зрозуміти, що «шматки його він завжди може в довільному порядку складати і тим самим добиватися безкінечної різноманітності в грі життя» [1, с.238]. В реальному житті подібне має назву шизофренія, але в магічному театрі це називається мудрістю.

Герман Гессе намагається довести, що навколишній світ треба сприймати як гру. Через ігри зі світом образів відбувається звільнення від дійсності, переборюється залежність від часу, тому що гру завжди можна розпочати знову, змінюючи правила, залежно від бажань самої людини. Гаррі потрібно серйозно ставитися лише до того, що заслуговує на це, і сміятися над усім іншим. Гессе не дає нам коментарів, що саме заслуговує на поважне відношення, а що – ні. Кожна людина самостійно робить свій вибір. Але кінцівка твору застерігає нас, що небезпечно перетворювати своє життя на суцільну гру.

Список використаних джерел:

1. Гессе Г. Степной волк: Роман / Г. Гессе. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2006. – 238 с.
2. Каралашвили Р. Мир Романа/ Г. Гессе. – Тбилиси: Сабч, 1984. – 85 с.
3. Седельник В.Д. Герман Гессе и швейцарская литература / В.Д. Седельник . – М.: Высшая школа, 1970. – 127 с.

САМОРУЙНУВАННЯ ЯК СВОЄРІДНИЙ ШЛЯХ ДО СВОБОДИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ Ч.ПАЛАНІКА ТА К.КАСТАНЕДИ

«Тільки втративши все, ми стаємо вільними, щоб зробити все що завгодно»

[Чак Паланік, «Бійцівський клуб», с.31]

Вказана цитата з однойменного роману американського письменника Чака Паланіка «Бійцівський клуб» є однією з допустимих варіацій сучасного тлумачення дефініції «саморуйнування», що в контексті нинішньої інформаційної доби може виступати одним зі шляхів досягнення особистістю свободи.

Сучасна людина живе в світі, в якому все зводиться до суцільної автоматизації процесів та явищ навколишньої дійсності. Окрім того, процес мислення кожного індивіда, особливо у віці від 10 до 30 років, також набуває механістичних рис. Появу даної тенденції пов'язують, насамперед, з впливом Інтернет-ресурсів, соціальних мереж, а також телебачення та ЗМІ. Велика кількість наших сучасників коло своїх інтересів зводять до відстеження життя знаменитостей, купівлі непотрібних речей в необмеженій кількості. Недарма, вже згадуваний нами Чак Паланік стверджував, що «нинішні покоління працюють на роботах, яка їм ненависна, щоб купувати речі, які їм не потрібні» [Чак Паланік, «Бійцівський клуб», с. 50]

В даному векторі міркувань, саморуйнування може осмислюватися в якості способу відмови людини від непотрібного. Як стверджував свого часу інший американський письменник та філософ Карлос Кастанеда: «Люди, як правило, не усвідомлюють, що в будь-який момент можуть викинути зі свого життя все що завгодно».

Саме ці істини й намагаються донести нам у своїх працях Ч.Паланік і К. Кастанеда. Проте слід відразу обумовити той факт, що тлумачення терміну «саморуйнування» у них відрізняється. У Чака Паланіка – це відмова від усього матеріального на користь втілення своїх найпотамніших бажань, нехай навіть незаконних та аморальних, і досягнення таким чином перемоги над своїми страхами. Автор вважає основою своєї концепції вчинки.

У Карлоса Кастанеди саморуйнування розглядається інакшим чином. Основною життя у Кастанеди є енергія. Завдяки їй людина живе, розвивається, як фізично, так і духовно. Автор в своїх творах показує нам як, ґрунтуючись на деяких принципах, доцільно її використовувати.

Філософія Карлоса Кастанеди апелює в перспективі до того, що людина з часом почне повністю контролювати себе: не тільки почуття, а й сні, душу тощо.

Карлос Кастанеда стверджував: «Коли втрапиш все – досягнеш усього» [Карлос Кастанеда, «Подорож в Ікстлан, с.8] Автор у такий спосіб натякав на те, що людина покликана розвивати свою свідомість та свій духовний світ. Натомість у Чака Паланіка людина, втративши все, стає вільною і в праві робити все, що їй заманеться.

Підсумовуючи все вищесказане, можна сказати, що створення концепції «саморуйнування», як своєрідного шляху до свободи, було викликане радикальною зміною соціокультурної реальності та прискореною технологічною еволюцією. Стає актуальним процес «самовдосконалення», тобто укріплення своїх талантів. Проте для досягнення цього стану, на погляд К.Кастанеди та Ч.Паланіка, необхідним є позбавлення від усього зайвого шляхом «саморуйнування». На завершення доповіді, слід навести цитату самого Чака Паланіка: «Можливо, самовдосконалення - це ще не все. Саморуйнування набагато важливіше» [Чак Паланік, «Бійцівський клуб», с. 15].

Список використаних джерел:

1. Кастанеда К. Подорож в Ікстлан/ К.Кастанеда. – М.: ВД «Софія», 2003. – 416с.
2. Паланік Ч. Бійцівський клуб/Ч. Паланік. – К.: АСТ, Москва, 2009. – 253с.

ИЛЛЮЗИЯ МОРАЛЬНОЙ СВОБОДЫ ПО МОТИВАМ ТВОРЧЕСТВА А. ШОПЕНГАУЭРА

“Ничто не происходит без причины, почему это должно произойти, вместо того, чтобы не произойти?” – вопрошал Артур Шопенгауэр [1]. Все происходящие события, включая действия человека, заранее предопределены соответствующими причинами и предшествующими им условиями. Что касается действий конкретного человека, то главной их причиной является его реакция на повод, а предшествующим условием – характер его личности. С этой позиции можно в полной мере объяснить причину абсолютной зависимости от обстоятельств и иллюзию моральной свободы любого гипотетического субъекта, “идущего на поводу слепой воли”.

Мы могли бы спросить, почему иллюзия так мощна. Отчего мы так слепо верим в то, что у нас был выбор, и мы могли поступить иначе?

Первый ответ Шопенгауэра заключается в том, что мы путаем желание с хотением. Желания у человека могут быть противоположные, но хотение бывает лишь одно; каково оно будет – это даже для самосознания впервые обнаруживается лишь поступком [1]. Заинтересованный в самоанализе своей морали человек легко пренебрегает гипотетической природой своей предполагаемой свободы и воображает, что существовала реальная возможность поступить так, как диктовало желание.

Второе объяснение мощности иллюзии моральной свободы, которое дает Шопенгауэр, немного сложнее. Оно строится на сравнении человека с менее развитыми созданиями (животными и растениями). Мы не предполагаем, что эти “низшие” существа обладают “свободной волей” в философском смысле. Почему же мы считаем, что ею обладаем мы? Цветок подчиняется естественным стимулам и тянется к свету. Мы не предполагаем, что он может свободно поступать иначе. Вполне логичным кажется и то, что он не поступит иначе, до тех пор, пока в нём или в окружающей среде что-либо не изменится.

Наша домашняя кошка ловит и поедает нашего волнистого попугая. Мы не обвиняем кошку, принимая во внимание отсутствие у неё свободы выбора. Это кошка – природа создала её хищником, охотящимся на птиц. Мы можем сожалеть о произошедшем, но нам не уйти от осознания того, что кошка попросту сделала действие, на которое “запрограммирована”. Вместо кошки, мы виним *себя* – за то, что не закрыли дверцу клетки.

Почему мы полагаем, что отличаемся от цветка или кошки обладанием некой таинственной свободой, продуцирующей моральную ответственность? Объяснение Шопенгауэра заключается в следующем: причины потребностей поведения животных и растений гораздо проще определить из-за примитивности природы этих организмов. В случае системы стимул-реакция, свойственной растениям, нам чётко видно, что перемещения провоцируются изменениями в объектах и силах влияния внешнего мира – солнечном свете, воде и прочем. В случае организма с высокоразвитой ЦНС (кошки, например) мы понимаем, что истинные причины его поведения – представления, либо настроение; но, так как первые всегда тесно связаны со средой пребывания, становится ясно, что он реагирует предсказуемо. Люди, в отличие от всех известных животных, в дополнение к пониманию, обладают способностью мотивировать свои поступки заблаговременно. Это дополнение к нашей способности познания позволяет причинным цепочкам, приводящим к действиям, становиться гораздо более замысловатыми. Таким образом, создаётся впечатление, будто действия человека необъяснимы и беспричинны, но это – только иллюзия, порождаемая сложностью мотивов, которыми руководствуются люди при осуществлении определенных действий.

Список использованных источников:

1. Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность – М.: Изд-во "Республика", 1992.

СВОБОДА И НАРОДОПРАВСТВО В ДРЕВНЕГРЕЧЕСКОМ ПОЛИСЕ

Древние греки сумели соединить в себе достижения Африки и Азии, создали на основе восточных цивилизаций очень высокую культуру, которую потом заимствовали древние римляне, и которая по эстафете перешла к нам. И воплощением всех достижений древнегреческой цивилизации являются, несомненно, сами древние греки. Житель Древней Эллады показал всему миру, насколько человек может быть гармоничным. Греки ценили человека, а именно такого человека, в котором слаженно совмещались чистота помыслов, развитие тела и духа (калокагатия), хорошее воспитание, умение умеренно использовать удовольствий жизни, чтобы не навредить морали, наличие таланта и умение вести себя в обществе.

И не возникает сомнений относительно того, что именно такая цивилизация стала колыбелью демократии, ведь здесь впервые основательно поднимается проблема свободы человека. Демократия и свобода – эти понятия здесь коррелируют между собой очень высоко. Демократия невозможна без минимальной свободы, а затем без расширения ее формы и меры. Демократия, то есть власть народа, у древних греков стала возможной потому, что не было единого большого государства, вся Эллада была раздроблена на множество мелких городов-государств, которыми было возможно управлять в формах прямого народовластия. Ясно, что в рабовладельческом обществе демократия распространялась не на всё население, а только на свободных граждан, рожденных мужчинами.

Свобода является огромнейшей ценностью у древних греков, даже где-то наравне с патриотизмом, так как свободы еще очень мало и она недоступна многим. Воспринимается она древними эллинами в двух аспектах: жизнь такого человека является свободной, который может направляться, куда он желает, кто независим от других и имеет право на самоопределение. С этой стороны обычная характеристика каждого человека, в том числе и современного – желание быть там и действовать так, как пожелается. Также есть и другой аспект «свободы по-древнегречески», и связан он с первым: истинную свободу обретают только свободные люди, в отличие от женщин и рабов, которые не могут идти куда-то и делать что-либо, следуя какому-то своему стремлению.

Но, даже учитывая данные характеристики, не стоит отождествлять свободу и демократию в Древней Греции с этими понятиями, употребляемыми, например, сейчас в США. Свобода в античных городах-государствах состояла в более деятельном активном участии в общем властвовании, нежели в безмятежном пользовании личной независимостью, даже, наоборот, для обеспечения этого участия чувство личной независимости приносилось в жертву! В античном мире участие народа во власти осуществлялось непосредственно в форме народных собраний, в которых могли участвовать все граждане (свободные), то есть существование свободных политических форм обозначало существование городской общины, которая состояла из небольшого числа граждан.

Свобода у эллинов заключалась, кроме всего, в критическом мышлении – «свобода ума от диктата повседневности, от советов и приговоров посредственностей» [1], внутренняя свобода мысли.

В какой-то мере, принципы, на которых строилась греческая демократия и цивилизация в целом, можно соотнести с попыткой привести в жизнь очень знаменитый лозунг «свобода, равенство, братство», провозглашенный буржуазными революциями. И если смотреть на Древнюю Элладу именно с этой точки зрения, то становится проще подойти к вопросу о причинах и предпосылках такого понимания свободы в европейской культуре и становления именно такого политического строя, имя которому – демократия...

Греки в определенном смысле были близки к христианскому аскетизму, даже презирали богатство, считали, что демонстрировать богатство, по меньшей мере, непорядочно и вульгарно. Расцвет греческой цивилизации приходится на пик культа социального равенства всех свободных граждан, когда был разработан ряд законов и указов для сдерживания разрастания власти плутократии посредством материального обложения и разного рода повинностей. Иметь большое состояние считалось делом постыдным на всеобщем уровне. Упадок же цивилизации связан с разрастанием при рабовладении несвободы и углублением социального неравенства, так как в процессе развития товарно-денежных отношений власть

на землю переходила в руки более богатой части населения быстрее, нежели возможно было сдерживать этот процесс.

А свобода без равенства не существует. Учитывая те обстоятельства, что было рабство (а дети рабов, естественно, считались не свободнорожденными), женщины не считались полноценными людьми, действительное равенство было неосуществимым идеалом. Не было оно состоятельным ещё по одной причине, которая сыграла свою решающую роль. А именно: подлинное «равенство невозможно в условиях отношений частной собственности» [2]. Потому, «все, чего достигли в понимании свободы древние греки – это понятия внутренней свободы, что, мол, даже в оковах человек может быть свободным» [2]. Здесь даже сама независимость и любовь к личной свободе, создавшие греческие города-государства, несли семена своего собственного разрушения.

Не смотря на то, что древнегреческая цивилизация пала, не будет преувеличением сказать, что весь сегодняшний мир построен на мудрости древних эллинов, на их идеях и начинаниях. Все сегодняшнее искусство и наука – наследие Греции далеких веков. Греки, по сути, изобрели законы и политику, частную собственность и правовую свободу. В античных полисах зародилось понятие гражданского права.

Список использованных источников:

1. Й.Лукач «Пути богов», М.; Политиздат, 1984 г;
2. В.Пихорович «Свобода невежества или необходимость творчества».

Лапскін Максим

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ПРИРОДНИЙ ВІДБІР ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО

Природний відбір... Що включає в себе зараз це поняття? Для багатьох людей це означає право найсильнішого, що всі багатства повинні належати тим, хто проворні ший та хитріший та оправдують свої принципи виразом: “Життя таке”.

Якщо поглянути у філософський зміст цього поняття та подивившись на історію розвитку людства, то не все так й просто. Для початку звернемося до того вченого, який ввів поняття “природний відбір”.

Ньютона і Галілея вважали символами науки XVII століття, те саме й можна сказати про Чарльза Дарвіна відносно XIX-го. Сама теорія Дарвіна складається з двох частин. Перша частина містить думку про те, що всі існуючі види на Землі мали загальних предків. Це вчення, яке є тепер загальноприйнятим, не було чимось новим на той час. Його відстоювали Ламарк й дідусь Дарвіна, Еразм, а взагалі, ці ідеї виникли ще з часів Анкасимандра. Дарвін зібрав велику масу даних у підтримку цієї думки та намагався пояснити саму причину еволюції. Цей англійський вчений не був першовідкривачем даної теорії, але завдяки своєму вкладу в пояснення їй причин, надав їй популярність та наукове обґрунтування. [1, с. 478]

Друга частина містила ідею боротьби за існування і виживання найбільш пристосованих. Проблема була у тому, що розмноження видів йде швидкими темпами, але харчування на місця під сонцем недостатньо. Можна помітити, що тварини та рослини, як правило, не абсолютно схожі на своїх батьків, а відрізняються на декілька ознак.

З історичної точки зору цікавим буде розповсюдження таких ідей на економічні погляди в цілому, які відстоювали різні радикали. Рухомою силою еволюції, згідно цієї точки зору, була вільна конкуренція. На самого автора біологічного еволюційного вчення вплинуло вчення англійського вчення Томаса Мальтуса.

Томас Мальтус, один з дослідників розвитку людського суспільства, у своїй праці “Досвід про закон народонаселення”, висловив думку, що з-за перенаселення, коли вже ресурсів не вистачає, виникають різні методи саморегуляції чисельності населення. Наприклад, це можуть бути війни або голод. Спостерігаючи за розвитком своєї країни, він помітив, що вже на той час населення почало стрімко зростати, порівняно з минулими сторіччями. Однією з причин була промислова революція та розвиток медицини. Населення росло в основному у сільській місцевості а маленьких містечках. Людей. Які жили у великих містах як Лондон, було відносно небагато. Ому він попередив, що не треба матеріально допомагати найслабшим та найбіднішим, тому що вони можуть народжувати нових представників нищів класів ще з більшою швидкістю. [2, с. 16-34]

Значення відкриття Чарльза Дарвіна було великим не тільки для біології, але й для філософії та соціології. Герберт Спенсер, англійський соціолог, ввів поняття “соціал-

дарвінізм”, ідеальним суспільством за Спенсером був промисловий тип, у якому виживає людина, яка має найкращі інтелектуальні та моральні якості. Найгіршим типом було суспільство виживання найслабкіших, тому що таке суспільство, як він вважав, було приречено на деградацію та загибель.

Але дарвіністські ідеї були підхоплені також й соціалістами. Карл Маркс у своєму “Маніфесті комуністичної партії” закликає: “Пролетаріям нічого втрачати окрім своїх ланцюгів”. Марксизм дуже відрізнявся від утопічного соціалізму Сен-Сімона. Ідея побудування ідеального суспільства вже йшла не як якась абстрактна ідея, а як еволюція всього суспільства. [3, с. 455]

Фрідріх Ніцше висунув теорію надлюдини, де сама людина повинна еволюціонувати у нову істоту, але не тілом, а духовними якостями.

У двадцятому столітті цю ідею підхопили націонал-соціалісти у Німеччині для побудови арійського суспільства, заснованого а благородних початках.

Але у реальності все відбувається не так. З однієї сторони, дикі суспільства, де панував канібалізм та жертвоприношення, пішли у минуле. Але на верхівці суспільства найчастіше опиняються не ті, хто має більше здібностей для управління державою, а найжорстокіші та без сумлінні люди; нагороду отримують не винахідники та люди мистецтва, а ті, хто вміє рекламувати та реалізувати продукцію. І це не залежить від соціального устрою.

Була навіть й критика соціал-дарвінізму. Петро Кропоткін висунув альтернативу конкуренції – суспільство братства та взаємодопомоги. Альберт Швейцер навіть говорив: “Особистий приклад – це найкращий аргумент”, він все життя займався благодійністю. Там й у самого Чарльза Дарвіна є вислів: “Сумління – це якісь, яка відрізняє людину від тварин”. Саме завдяки еволюції з’явилася можливість мислити, можливість співчувати, причому не тільки тим, хто відноситься безпосередньо до членів твоєї родини.

У письменника П’єра Буля є оповідання “Коли не вийшло у змія”. Основна думка полягає у тому, що людина, яка не знала страждань, не може співчувати, не може відрізнити добро від зла. Тобто, від зла теж є своя користь для розвитку добра у людях. [4]

Я можу сказати, що поняття “виживання” найсильнішого дуже вульгаризовано в нашому суспільстві. Добро також приймає участь у боротьбі та розвивається зі злом паралельно. Допомога повинна бути такою, щоб людина сама могла відчувати чуже горе та страждання, в неї був стимул до розвитку. І навпаки, якщо просто наділити суспільство нескінченними багатствами, то люди стануть ледачими та невдячними. Це добре описано у повісті Артура Конан-Дойля “Відкриття Рафлза-Хоу”.

Список використаних джерел:

1. Бертран Рассел. История западной философии. – Новосибирск: Сибирское университетское издательство, 2001. 538 с.
2. Т. Р. Мальтус. Опыт о законе народонаселения. http://royallib.ru/book/maltus_t/opit_o_zakone_narodonaseleniya.html
3. 2. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – 2-е изд. – Т. 4. – М.: Государственное издательство политической литературы, 1955. 608 с.
4. Пьер Буль. Когда не вышло у змея.
5. http://lib.ru/INOFAANT/BUL/r_zmej.txt

Легунцова Александра Вячеславовна, Огоренко Роман Андреевич

2 курс, Физико-Технический Институт, НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Коваль О. А, к.ф.н., доцент, ФСП НТУУ «КПИ»

ГРАНИ СВОБОДЫ В ТЕОРИЯХ АНАРХИЗМА

Анархизм - вид политической философии, которая основывается на стремлении к свободе и ставит приоритетной целью уничтожение всех видов принуждения и эксплуатации одного человека другим вне зависимости от разных внешних и социальных факторов. Его основной идеей является стремление свергнуть власть привилегированного сословия и заменить ее на сотрудничество индивидов.

Данное направление включает в себя немало идей, которые варьируются в широком спектре от крайнего индивидуализма до безгосударственного коммунизма. Внутри самого анархизма существует несколько течений. Теория анархизма предусматривает следующие принципы: отсутствие власти, свобода от принуждения, свобода ассоциаций, взаимопомощь, разнообразие, равенство, братство.

Самое радикальное течение анархизма - индивидуалистический анархизм или “эгоизм”, согласно которому единственное, что ограничивает право человека, это его уязвимость перед тем, чья сила больше. Данную теорию выдвинул Макс Штирнер. В 1845 году вышла в свет его книга «Единственный и его Собственность», в которой он разрабатывает идею самодостаточности «Я» и провозглашает, что личность стоит прежде всего и выше всего, Макс Штирнер двояко относился и к институту государства. С одной стороны он полагал, что это безумие поддерживать его порядок и право, поскольку сама идея и суть подобного явления является противоестественной, поэтому от данного социального института следует избавиться. В то же время он никогда не призывал к открытому бунту и уничтожению государства насильственным путем. Основная нить его рассуждений об освобождении от оков государственного давления заключалась в том, что свобода является приоритетом надо всем сущим и что ничто нельзя устранять при помощи насилия [1].

Многие анархисты России отрицали необходимость создания даже подобия некой организации, поскольку неорганизованность они принимали за определенный щит от принуждения и власти. Государство не имеет ценности, оно не способно дать человеку самое главное – возможность свободной жизни, оно коррумпировано и преступно по своей сути, оно не очеловечивает и не освобождает, оно, напротив, лишь принуждает, карает, производит насилие над личностью. В обществе существуют свои законы, такие законы, как солидарность и свобода. Но до сих пор, писал Бакунин, эти законы нарушались абстрактными требованиями государства, отечества, религии [2].

Анархизм это вовсе не отрицание всякого порядка, это скорее отрицание насилия над личностью со стороны навязываемых человеку внешних по отношению к его интересам властных структур в организации его жизни и деятельности. Колин Вард в работе «Анархизм. Очень краткое введение» делает одно замечание, которое представляется нам важным для понимания судьбы анархистских идей. Он пишет: «Кажется, анархические теории неизбежно будут обновляться или изобретаться заново в сферах, о которых никогда не задумывались идеологи, пока люди в самых разных областях человеческой деятельности будут искать альтернативы незавершенности и несправедливости капиталистического свободного рынка и бюрократического административного социализма»[3]. Так, например, «...американские индивидуалисты XIX века были заняты созданием общин, кооперативов альтернативных школ, местных платежных систем и обществ взаимного кредита. Они были активными социальными изобретателями, исследовавшими возможности автономии, подразумевавшей эмансипацию женщин и равенство всех рас» [3]. Их практические действия по достижению автономии, или точнее сказать, приобретенный ими опыт самостоятельности, позволяют задуматься о социальной ценности идей анархизма. Как писал известный американский представитель анархизма Дэвид Вик: «Привычка к прямому действию, возможно, идентичная привычке к свободе, подготавливает к тому, чтобы жить ответственно в свободном обществе» [3].

Список использованных источников:

1. Штирнер М. Единственный и его собственность.- Харьков: Основа, 1994. С. 176-177.
2. Сергей Никифоров «Михаил Бакунин. Практический анархизм. Жизнь ради свободы» 2012, http://nikiforovsergey.com/?page_id=2584
3. Колин Вард. Анархизм. Очень краткое введение. — М.: Издательство АСТ, «Астрель», 2009. — 128 с.

Ленко Таїсія Олександрівна

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

НЕОФРЕЙДИЗМ

Вчення Зигмунда Фрейда з його комплексом гіпотез і теорій, які пояснювали роль підсвідомого в житті людства і людини методом лікування психічних захворювань, при цьому наголошуючі на своєму науковому статусі, первісно не мало нічого спільного з філософським осмисленням буття людини. Між тим, виявляється те, що звернення до проблем підсвідомого дозволяє вийти з глухого філософського кута, яке зумовлене однобічностями позитивізму та ірраціоналізму, що орієнтуються виключно на науково-природничі знання чи на інтуїтивне здогадування і внутрішнє досягнення буття для формування психоаналітичної філософії. Вона отримала назву неофрейдизму, зростаючи на переосмисленні вихідних положень Фрейда,

поклавши за мету виявлення основ людського буття, структурних елементів психіки та розгортання життєдіяльності індивіда і можливостей поведінки особистості.

Неофрейдизм виник у 30-х роках ХХ ст. у США внаслідок ідейної взаємодії фрейдизму й американських соціологічних учень. Засновники неофрейдизму Е. Фромм, К. Хорні, Г. Салліван, А. Кардінер, які досліджували соціально-філософські проблеми, центр ваги перенесли на дослідження міжособистісних відносин. Незважаючи на свої психологічні концепції, ідеї нефрейдизма, впливали на громадське життя, культуру, етику. Погляди неофрейдистів особливо широку популярність набули у середині 60-х років у часи виступів "нових лівих", які сприйняли ідеї Райха про "сексуальну революцію". У неофрейдизмі несвідоме або розглядається як з'єднуюча ланка між соціальними і психічними структурами, або ігнорується. Як і у фрейдизмі, так і в неофрейдизмі є неоднозначні уявлення про особистість.

Згідно з Карен Хорні, раціональним способом є виявлення недоліків у системі соціальних зв'язків особистості і усунення їх для пристосування її до існуючого способу життя.

Неофрейдизм представлений у багатьох течіях.

По-перше, це індивідуальність психології А. Адлера (1870-1937). В цій концепції, психічна хвороба є результатом неусвідомленого потягу до переваги, розпалюване почуттями неповновартості, що пов'язано з яким-небудь тілесним недоліком. На його думку, характер людини виростає з його «життєвого стилю», який є системою цілеспрямованих прагнень, що формується в дитинстві і реалізує потребу в самоствердженні, перевазі та компенсує почуття неповноцінності.

По-друге, це сексуально-економічна теорія В. Райха (1897-1957). Райх намагався на основі психоаналізу інтерпретувати взаємовідносини між економічним базисом та ідеологією, вважаючи фрейдизм і марксизм взаємодоповнюючими.

По-третє, людської взаємодії і теорія соціалізації Г. Саллівана. Згідно з концепцією міжособистісних відносин, яку розвивав Салліван, у психіці нема нічого, крім відносин до інших об'єктів і осіб або зміни міжособистісних ситуацій.

І нарешті основним представником неофрейдизму був Еріх Фромм (1900-1980). Він першим вказав на нездатність ортодоксального фрейдизму вирішити проблему взаємодії суспільства і особи. На думку Еріха Фромма, страх витісняє і пригнічує у несвідоме риси, несумісні з панівними суспільними нормами.

Неофрейдизм став новим направленням, представникам якого, вдалося описати атмосферу придушення особистості в умовах цивілізації. Фромм вважав, що сенс життя – активне проявлення особистості в усіх сферах життя.

Список використаних джерел:

1. Надольний І.Ф. Філософія / І.Ф. Надольний, Л.В. Губернський. / – К.: Вікар, 2005. - 455 с.
2. Кремень В. Г. Історія філософії / В.Г. Кремень, В.С. Афанасенко, В.І. Волович. / – Х. : Прапор, 2003. – 765 с.
3. Волинка Г.І. Історія філософії / Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, Н.Г. Мозгова. / - К. : Каравела, 2006. - 480 с.

Маринін Дмитро Леонідович

2 курс, факультет електроніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Колотило М. О., викладач кафедри філософії НТУУ «КПІ»

ФІЛОСОФСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА РІВНІСТЬ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Розмірковуючи про право людини на рівність, потрібно врахувати, насамперед, соціокультурний контекст, в якому знаходиться людина певної історичної епохи. Сучасність ознаменована перехідним періодом у поступальному цивілізаційному поступі, для якого властивими є трансформаційні процеси різної природи та сфери розширення, формування нового типу світовідчуття та світосприйняття, поставання нової форми взаємовідносин між людьми, за якої в перспективі буде подолана проблема нерівних можливостей для розвитку кожної особистості. Згадуючи видатного гуманістичного психолога А. Маслоу, в суспільстві рівності конкуренція буде трансформована в кооперацію, оскільки в ньому «заведено такий

порядок речей, при якому дії індивідуума, спрямовані на досягнення особистої вигоди, є вигідними для всього суспільства в цілому» [1, с. 66].

Суспільство рівності є само організованим і характеризується багатовекторністю шляхів свого представлення та поступу, оскільки це сприяє розширенню спектра можливостей кожного громадянина. Шляхом забезпечення «гри рівних» створюється кооперація, за якої люди не залишаються лише «глядачами» процесу. Тут слід зазначити й те, що сама по собі рівність не означає зрівнювання, оскільки завжди існують лідери і аутсайтери. Рівність передбачає партнерство, кооперацію як особливість сталих спільнот, що виступає за об'єднання та життя в співпраці кожного з усіма. Також партнерство підтримує цілісність єдності через різноманіття свого неповторного особистісного, суб'єктного "Я" шляхом відокремлення від середовища і, одночасно, злиття з ним. Метафорично висловлюючись, людина має забути себе, щоб знайти себе, виявити свою спорідненість зі світом, щоб пізнати самого себе і побудувати, створити себе заново [2, с. 25-41].

Мета і сенс людського життя досі вбачається переважно в техніці і в економіці, в цих своєрідних «частинах», які проковтують «ціле». Безумовно, що техніка і економіка - необхідні умови людського життя, але призначення їх полягає не лише в задоволенні базових потреб людини та суспільства, оскільки ціль має бути вищою. Паралелі можна провести й з людиною, яка задовольняє свої первинні потреби задля створення можливостей втілення своїх здібностей. Властиве для сучасної інформаційної доби надмірне піднесення техніки і технологій відбувається у зв'язку із створенням інтелектуальної техніки сучасної епохи, якій відповідає не традиційний механіцизм, редукування людини до машини, а сучасний, «постлюдський» механіцизм, що претендує на переведення останньої в статус суб'єкта, особистості. В результаті виникає конкуренція машини і людини-як-суб'єкта, особистості, в якій перемога вочевидь виявиться на стороні ІТ, а не людини [4, с. 44-50].

У зв'язку з цим, перебуваючи в ситуації антропологічної та ціннісної кризи, людство змушене долати проблеми нерівномірного розвитку держав, соціальну нерівність поміж людьми та інші виміри глобального характеру. В іншому випадку на суспільство чекає антропологічна катастрофа. Власне кажучи, саме цим і зумовлюється актуалізація питання про забезпечення права людини на рівність, на сторожі якого має бути сучасна держава інформаційної доби.

Список використаних джерел:

1. Вайнцвайг П. Десять заповідей творческої личности. – Москва: Прогресс, 1990. – 192 с.
2. Хакен Г. Самоорганізующееся общество // Синергетическая парадигма. – 2010. – № 6. – С. 25-43.
3. Бердяев Н.А. Философия неравенства. – Москва, 1990. – 596с.
4. Бердяев Н.А. Человек и машина // Вопросы философии. – 1989. – № 2. – С. 38-

Моргун Артем Вікторович

5 курс, факультет електроніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Муратова І. А., к.ф.н., доцент, ФСП НТУУ «КПІ»

СЛІПА ВОЛЯ ЯК ЖИТТЄВА СКЛАДОВА ЛЮДИНИ

Сліпу волю людини можливо трактувати як органічні задатки, визначені в її генетичному коді у вигляді певного набору інструкцій, які є джерелом життя; функціонування, характер та ступінь вираження такої волі залежить винятково від типу взаємодії індивіда з навколишнім середовищем, з людським оточенням, і від тих зв'язків, які при цьому народжуються в найзагадковішому органі людської істоти – мозку. Отже, у цьому випадку подолання сліпої волі може обернутися проти людини, стати придушенням її фізичних сил, навмисним ускладненням нею свого життя і, можливо, життя інших людей. Адже без нормальної діяльності мозку неможливо функціонування людських почуттів, свідомості, мислення, а також волі як процесу свідомої регуляції суб'єктом власних дій і поведінки, що забезпечує постановку цілей і осмислення способів їх досягнення.

Якщо розглянути людину як біомеханічну істоту, що діє у просторово-часовому бутті руху, то увагу варто акцентувати на головному мозкові. Поверховий огляд дає підстави для аналогії складових комп'ютера та «модулів» мозку. Проте, при детальному розгляді буде видно, що вони суттєво відрізняються за реалізацією тих чи інших функцій, бо варто врахувати, що час появи першого комп'ютера (серія Z3) – 1941 рік, а першої людини – бл. 1,7 млн. років тому, причому появи людини передували давніші предки і за нею слідували наступні

нащадки. Самозародження життя і подальший його розвиток спирається на «зачатки сліпої волі» навіть у протоклітинах (так званих Коацерватних краплях) та на «повільний» розвиток життя у взаємовідношенні з його умовами. Відповідно до археологічних знахідок, першою людиною був вид *Homo georgicus*, рештки якої датуються більше за півтора мільйони років тому. Вже на той час об'єм черепної коробки сягав приблизно 600 кубічних сантиметрів (об'єм у сучасної людини в середньому складає 1450 куб.см), що свідчить про еволюцію й модернізацію усіх складових мозку в антропогенезі.

Відповідно до цього можна стверджувати, що «сила» волі збільшувалася з часом на кожному етапі еволюції, а, отже, пропорційно до централізації «живих» клітин організму в багатоклітинній істоті, та до їх біохімічної якості в органі тіла, який вони утворювали. Це давало фізіологічні підстави для різних психічних функцій і розвитку чуттєвості, пам'яті, уяви тощо, що стало передумовами виникнення свідомості, думки, здатності до прийняття рішення, надії, віри, волі тощо. Не можна проігнорувати той факт, що процес пізнання навколишнього світу з'явився разом із свідомістю, яка виникла в живих істотах при певному способі їх буття. Сприяли цьому й культурні чинники, адже існує прямий взаємозв'язок життєдіяльності людини й культури.

Людина отримує інформацію ззовні через дію органів чуття, кожен з яких є каналом передачі даних центральному процесору мозку. Вони подібні до датчиків, що перетворюють зовнішній сигнал в електричні імпульси. Можна припустити аналогію, що ці імпульси потрапляють у спеціальні модулі обробки інформації, де під впливом різних каталізаторів (життєва позиція, принципи, настрої і т.д.) утворюють масив даних із своїм набором властивостей. Взаємодіючи з цими даними, мозок дає їм «оцінку» відповідно до прояву сліпої волі (інструкцій, що відповідають за життя, які мають бути виконані). Можна представити емоційний стан людини як результат узгодження дій із сліпою волею. Психічнохворі люди мають фізичні розлади апарату зворотного зв'язку, через які, імовірно, з'являється неадекватна поведінка.

З цього випливає, що пізнати сліпу волю є те саме, що й пізнати самого себе: свої фізичні сили і людську гідність. Для чого ти народився і навіщо ти живеш, як найкраще можна це зробити, ґрунтовно пояснює Григорій Сковорода у своїх творах. Почуття свободи людина відчуває лише в тому випадку, коли йде своїм життєвим шляхом, коли пізнала й слідує власній сліпій волі, робить внесок у культурний розвиток суспільства й людства в цілому.

Мусіна Каріна Володимирівна

3 курс, факультет менеджмента та маркетинга, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Потіщук О. О., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

МИСЛЕННЯ ЯК ПРОЦЕС СПРИЙНЯТТЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ У ПРАЦЯХ Е. ІЛЬЄНКОВА

У своїх дослідженнях Е. Ільєнков, мислення розуміє як ідеальну форму самовираження реальності, її власний атрибут. Водночас мислення – це атрибут не просто природи, а “природи в цілому” і “загальної світової матерії”, яка, будучи субстанцією, є основою світобудови та джерелом всіх змін.

Філософ стверджував, що “здатність активно сприймати навколишній світ у формах розвиненої людської чуттєвості (у тому широкому й глибокому значенні цього слова, який йому розкрила класична філософія) – це така ж “важлива” і специфічно-людська форма відображення світу, як і здатність мислити відповідно з законами логіки. Це дві однаково важливі і рівноправні здібності, одна без іншої стають безплідними. [1].

Е. Ільєнков підкреслював, що центральною проблемою філософії є проблема відношення мислення до зовнішньої дійсності, проблема збігу форм мислення з формами дійсності. Загальні закони природи, будучи усвідомленими людиною, виступають як закони мислення. Він стверджував, що “до складу чуттєвого знання входять лише усвідомлені чуттєві враження. Всі ті відчуття, які прослизнули повз свідомість, не доведені до свідомості, не залишили сліду у свідомості, – не є фактами пізнання, не є чуттєвими даними. Тому акт перетворення відчуттів у свідомо сприйняті чуттєві дані постає як складний акт діяльності, в якому бере участь суспільна природа людини” [2, 468 с.].

Більшість сучасних філософів визнає, що пізнавальна діяльність людини безпосередньо пов'язана з мисленням. Так, С. Н. Марєєв зазначає, що “мислення йде назустріч сприйняттю і є його умовою. І ми не сприймали б зовнішнього світу по-людськи, якби не мислили його” [3,

448 с.]. Процес пізнання починається з безпосередньо-чуттєвої взаємодії людини з зовнішнім світом за допомогою органів чуття. Усвідомлюючи чуттєві враження, людина завжди користується не лише словами, формами мови, але й логічними категоріями, формами мислення. Евальд Ільєнков стверджував, що мислення насправді здійснюється “як процес конкретного аналізу емпіричних фактів, що збігається з процесом виявлення їх внутрішньо-необхідного зв’язку” Єдність сприйняття та мислення виражається у здатності чуттєвого сприйняття передавати мисленню, отриманий ним об’єктивний зміст для його подальшого аналізу, спричиняючи активну пізнавальну діяльність. Мислення, спираючись на конкретні чуттєві образи, які репрезентують у собі об’єктивний зміст, визначає, якою саме є видима реальність. Отже, без чуттєвого сприйняття неможлива діяльність мислення [4, 312 с.].

Евальд Ільєнков підкреслював, що “нові факти, нові чуттєві дані віддруковуються не на “чистій дошці” порожньої свідомості, а завжди сприймаються у свідомості, яка розвивається, заломлюючись при цьому через всю систему раніше накопиченого знання, через всю систему понять, категорій. Таким чином, розвинена система понять веде себе як відносно самостійна сфера щодо кожного нового чуттєво сприйнятого факту. Активність цієї сфери проявляється вже в самому доборі фактів – не кажучи вже про їх теоретичне тлумачення” [2, 187 с.].

Взаємодія сприйняття та мислення людини в процесі емпіричного пізнання відбувається на неусвідомленому рівні. Мислення людини продукує поняття, знання про об’єктивний світ, отримані за допомогою органів чуття, надає їм загальні значення. Емпіричне пізнання з цього погляду постає як продукт діяльності чуттєвого сприйняття і мислення людини” [4, 312 с.].

Отже, мислення – ідеальне відтворення предмету в формі поняття, судження, умовиводу. Здатність логічно мислити поєднується з розвинутою здатністю бачити, сприймати та чуттєво споглядати навколишній світ.

Список використаних джерел:

1. Ільєнков Э. В. К вопросу о природе мышления (на материалах анализа немецкой классической диалектики): автореф. дис. докт. филос. наук [Электронный ресурс] / Э. В. Ильенков. – Режим доступа: <http://www.hegel.ru/ilyenkov1.html>
2. Ільєнков Э. В. Диалектика абстрактного и конкретного в научно-теоретическом мышлении / Э. В. Ильенков. – Москва : “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 1997.
3. Мареев С. Н. Из истории советской философии: Лукач-Выготский-Ильенков / С. Н. Мареев. – М. : “Культурная революция”, 2008. – 448 с
4. Ільєнков Э. В. Об идолах и идеалах / Э. В. Ильенков. – Киев : Час-Крок, 2006.-312с.
5. Гегель Г. В. Ф. Наука логики // Энциклопедия философских наук : в 3 томах / Г. В. Ф. Гегель. – Т. 1. – М. : “Мысль”, 1974.-452 с.

Тришина Елизавет Євгеніївна, Щербина Богдан Валентинович

2 курс, Фізико-технічний інститут, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коваль О. А., к.ф.н., доцент, ФСП НТУУ «КПІ»

СУЧАСНА ГЛОБАЛІСТИКА: ЧИ ВІЛЬНЕ ЛЮДСТВО У ВИБОРІ МАЙБУТНЬОГО?

Гуманісти всіх століть бачили майбутнє людства як світ, побудований на принципах єдності та спільного розв’язання існуючих і потенційних проблем. Глобалістика, як нова інтегральна наука про сучасний світ, закладає підвалини загальнонаукової картини світу і нового світогляду і є головною інтелектуальною зброєю першої половини ХХІ ст. в боротьбі за створення якісно нової цивілізації майбутнього. Її вивчення та дослідження дає унікальну можливість аналізу діючих процесів у планетарному масштабі, та прогнозування майбутніх сценаріїв розвитку.

Глобалістика має міждисциплінарний характер, тому що різні науки, виходячи з свого предмету та об’єкту, аналізують різні аспекти глобалізації.

Так, з точки зору В.О.Дергачова, глобалістика є міждисциплінарною формою знання в галузі міжнародних відносин і світової політики, яка прагне подолати кризу гуманітарних наук, розділених спеціалізацією, яку часто неможливо подолати, і трансформацією предметів дослідження під впливом процесів, що відбуваються в сучасному світі. Глобалістика являє собою аналітичну дисципліну, сферу пізнання і дослідження, де різні наукові дисципліни і філософія, взаємодіючи між собою, аналізують різні аспекти глобалізації і пропонують власні шляхи рішення глобальних проблем [2, с.15].

Теоретичні засади глобалістики закладались ідеями пацифізму, морального протистояння війні та іншим формам насильства, мондіалізму та неомондіалізму. Для сучасної

глобалістики характерним є наявність наукових шкіл, що працюють над дослідженням ключових тенденцій політичного, економічного та інших аспектів життя сучасного світу і на основі цього пропонують власне бачення сценаріїв майбутнього розвитку у планетарному масштабі.

Провідною науково-публіцистичною працею, що стала лейтмотивом для написання даної роботи стала відома книга першого президента Римського клубу А.Печчеї "Людські якості", що вийшла у 1977 році. А.Печчеї вважав, що глобальні проблеми, в тому числі і екологічної кризи знаходяться не поза людиною, а саме в середині її. Проблеми виникають тому, що люди в процесі соціального розвитку не встигають адаптувати свою культуру до тих змін, які самі ж вносять в цей світ [1, с.66] .

Таким чином, глобалістика – це сукупність наукових, філософських, культурологічних та прикладних досліджень різних аспектів глобалізації і глобальних проблем, а також практична діяльність по їх реалізації в політичній, економічній та соціальній сферах, як на рівні окремих держав, так і в міжнародному масштабі.

Аналіз глобальних процесів є надзвичайно актуальною потребою сьогодення. Необхідність наукового передбачення обумовлена як об'єктивними реаліями загально цивілізаційного розвитку, так і проблемами, що супроводжують суспільства, стадію розвитку яких визначають як перехідну. Прискорені темпи змін, які відбуваються в усіх сферах життя сучасного суспільства, створюють реальну загрозу політичній, економічній, соціокультурній та духовній стабільності і, при збереженні існуючих тенденцій, ставлять під питання подальше майбутнє окремих держав і людської цивілізації загалом. Зважаючи на це, саме політичне прогнозування стає невід'ємним атрибутом забезпечення стабільного розвитку будь-якого суспільства.

Список використаних джерел:

1. А. Печчеи. Человеческие качества. — М.: «Прогресс», 1985. — 312 с.
2. Дергачов В.А. Глобалістика. М.: ЮНИТИДАНА, 2005. – 303с.

СЕКЦІЯ №1. ФІЛОСОФІЯ (ПІДСЕКЦІЯ): «ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ»

*Керівник секції: д.філос.н., проф. Рубанець О.М.
секретар: аспірантка кафедри філософії Кармадонова Т.М.*

Нежива Катерина Сергіївна

5 курс, факультет біотехнології та біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д.ф.н, професор кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ І ПРИКЛАДНЕ В НАУЦІ

Феномен фундаментального й прикладного знання, а також проблема їх кореляції є досить традиційними темами філософсько-методологічних досліджень, але вони залишаються актуальними через варіативність їх форм у складі науки. Внаслідок цього вони постійно змінюються відповідно до змін соціокультурної ситуації. Логіко-методологічний аналіз науки не може бути ефективним без дослідження проблем, пов'язаних із впровадженням її результатів у різні види соціальної діяльності, яке й репрезентується опозицією понять «фундаментальна наука - прикладна наука» [1].

Поділ науки і наукових досліджень на фундаментальні і прикладні має принциповий характер – він безпосередньо пов'язаний з розкриттям джерел і спрямованістю розвитку науки. Фундаментальні дослідження називаються пошуковими. В процесі цих досліджень відбувається не стільки застосування і модернізація усталених спеціалізованих методів, стільки розробка нових.

Фундаментальним слід вважати таке знання, що може бути основою, підставою для більш конкретного знання, для менш загальної, прикладної дисципліни чи для практики, по-іншому зорієнтованої діяльності [2].

Наука є фундаментальною, якщо вона постійно націлена на відкриття, які призводять до поповнення чи зміни знань про природу, до правильного розуміння оточуючого світу і нас самих. Фундаментальним прийнято називати дослідження, які збагачують обсяг знань про основні природні процеси, які раніше не були відомі і які у тій чи іншій мірі визначають картину світу [1].

Історія науки свідчить про те, що фундаментальні дослідження – це не лише дослідження теоретичного характеру: серед них можуть бути і експериментальні роботи. Більше того, фундаментальні дослідження все у більшому ступені вимагають експериментального забезпечення.

Прикладними, на відміну від фундаментальних, називають дослідження, у завдання яких входить вивчення і відкриття способів та шляхів використання наукових ідей на практиці. Прикладні дослідження націлені не на отримання нового знання у вигляді, скажімо, нових природних закономірностей, не на відкриття нових природних об'єктів, а на використання вже отриманого знання при функціонуванні іншого, більш конкретного знання, або для практично-корисних потреб і вирішення практичних завдань. Тому серед дослідників у галузі прикладних наук домінують позанаукові інтереси: їх цілі й творча активність лежать у сфері техніки, промислового виробництва тощо – тобто у сферах, які не є аксіологічно самодостатніми (фундаментальна ж наука здатна продукувати і реалізовувати внутрішньо наукові цінності: об'єктивна істина, об'єктивне пояснення картини світу, а не ефективність, користь і успіх).

З моменту появи прикладної науки того чи іншого профілю виникає якби гносеологічна різниця між нею і фундаментальною наукою. Фундаментальні науки у процесі пізнання намагаються максимально глибоко осягнути природні явища, пізнати закони природи у найбільш чистому вигляді, незалежно від їх корисності чи шкідливості для людини. Прикладні науки, спираючись на розкриті об'єктивні закони, на пізнанні властивості і відношення явищ природи, разом з тим акцентують увагу на таких і взаємодіях природних законів, коли можливо отримати той чи інший результат, виробничий ефект [2].

Отже, ці два типи наук не є ізольованими один від одного, і тому їх протиставлення неприпустиме. В межах фундаментальної науки можна прийти до ефективних прагматичних розробок, а на основі прикладної науки може сформуватися плацдарм для фундаментальних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Дротянко Л.Г. Феномен фундаментального і прикладного знання: автореф. дис. д.ф.н.: 09.00.01 / Дротянко Любов Григорівна; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2000. — 36 с.
2. Заглядна В.М. Фундаментальне і прикладне знання в науці: аксіологічні аспекти // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Філософія. Зб. наук. праць. — Житомир, 2008. — № 2 (3) - С. 22-27.

Панченко Олена Сергіївна

5 курс, факультет біотехнології та біотехніки НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д.ф.н, професор кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ПСЕВДОНАУКА: КРИТЕРІЙ ТА ПРОБЛЕМА ДЕМАРКАЦІЇ ВІД НАУКИ

Наприкінці ХХ ст. наука зазнала суттєвих змін. Відхилення від строгих норм наукової раціональності стає усе більш припустимим і прийнятним. Деякі ненаукові теорії залучають у свої сфери основні ідеї й принципи природознавства, намагаючись продемонструвати властиву науці чіткість, системність і строгість [1, с. 30]. Активно розвивається псевдонаука – діяльність, яка помилково або спеціально імітує науку, але по суті такою не є [2, с. 172].

Так як наука є найбільш надійним та авторитетним джерелом знань в різноманітних областях, проблема демаркації - знаходження критерію, що дозволяє відрізнити й відокремити знання від думки або віри, науку - від псевдонауки, емпіричні науки - від формальних наук і від метафізики, в ХХ ст. стала однією із центральних у епістемології й філософії науки [1, с. 30].

Першими дану проблему почали досліджувати неопозитивісти, які запропонували критерій верифікації: будь-яку наукову теорію можна перевірити експериментально. Але цей принцип сам по собі виявився парадоксальним: його не можна перевірити, значить він псевдонауковий [3].

Карл Поппер ввів критерій фальсифікуємості: для будь-якої теорії, що претендує на статус науки, повинно існувати безліч потенційних фактів, що можуть її спростувати. Цей критерій широкий для демаркації і не відповідає тому, що в історії науки завжди з самого початку були суперечливі факти, але вчений, зустрічаючи контр приклад, не відмовлявся від своєї гіпотези, тобто поведився, згідно Попперу, як псевдовчений [3].

Томас Кун вважав, що наука розвивається не шляхом фальсифікації чи верифікації, а підтвердженням парадигми. Вчені, створивши свою наукову концепцію, вирішують задачі-головоломки. Критерій демаркації за Куном: парадигма і наукове товариство, має значення думка вчених на даний момент, а універсального принципу демаркації не має [3].

Імре Лакатос запропонував модифікацію критерію Поппера - складний методологічний фальсифікаціонізм, який повинен застосовуватись до серій послідовних теорій, а не до окремо ізольованої гіпотези. На його думку, прогрес в науці можливий, тільки тоді, коли кожна нова теорія, розроблена в програмі, має більший емпіричний зміст, ніж попередня. Якщо дослідницька програма не задовольняє цій вимозі, то це псевдонаука [3].

На противагу вищезазначеним концепціям П. Фейерабенд закликав зрівняти науку та поза наукові теорії, а міф фактично закликав цінити вище науки, так як його досягнення більш значимі. Тобто запропонував відмовитись від проблеми демаркації як псевдопроблеми [4, с. 175].

Наука динамічна, її межі досить умовні, тому на даному етапі розвитку вченим вдалось дійти згоди лише по певним критеріям демаркації науки від псевдонауки. Пошук одного загального критерію залишається відкритим. Псевдонаука – виклик науці, який сприяє формуванню активної позиції вчених щодо пропаганди наукового знання.

Список використаних джерел:

1. Сподін Л.А. Критерії демаркації науки і ненауки / Л.А. Сподін // Науковий вісник НУБіП України. - 2010. - № 150. – с. 30-36.
2. Finn P. Science and Pseudoscience in Communication Disorders: Criteria and Applications // P. Finn, A. K. Bothe, R. E. Bramlett // American Journal of Speech-Language Pathology. – 2005. - № 14. – p. 172–186.
3. Hansson S. O. Science and Pseudo-Science [Electronic resource] // The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2014 Edition): site / S. O. Hansson, Edward N. Zalta - Access mode: <http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/pseudo-science/> - Science and Pseudo-Science.
4. pseudo-science / - Science and Pseudo-Science.

5. Бажанов В.А. О классификации подходов к определению псевдонауки: традиции и новации / В.А. Бажанов, А. М. Конопкин // Эпистемология и философия науки. – 2012. - № 1. – с. 174-190.

Романів Оксана Ігорівна

5 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Романів Костянтин Михайлович

5 курс, медичний факультет, ІФНМУ

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д.ф.н, професор кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ПОСТНЕКЛАСИЧНА НАУКА: ФОРМУВАННЯ НОВОГО МИСЛЕННЯ

Проблеми стилю мислення з легкої руки М. Борна, після опублікування перекладу його книги «Фізика в житті мого покоління», стали активно обговорюватися в науці. Найбільш важливий внесок у цей процес внесли роботи В. Н. Порус, В. С. Біблера, Ю. В. Сачкова та ін. Потім стали з'являтися роботи про стилі мислення в математиці, фізиці, хімії, біології [1, с.20].

Бачення світу в сучасному точному природознавстві - це філософія розвитку. Всі об'єкти, включаючи сам світ, розглядаються в науковій картині як об'єкти, що виникають та безперервно розвиваються. Як пишуть у своїй книзі "Порядок з хаосу" І. Пригожин та І. Стенгерс, "наше бачення природи зазнає радикальних змін у бік множинності, темпоральності та складності" [2, с.129].

Неможливо ігнорувати тенденцію в сучасній науці до зведення всіх відомих теорій в один універсальний закон буття. Як писав Ільєнко Е.В.: «Прагнення мислення до створення єдиної, цілісної теорії - системи всіх часткових понять і суджень, витягнутих розумовою діяльністю з «досвіду», - природне і незмінне. Мислення не може і не хоче задовольнитись простим агрегатом, простим колекціонуванням часткових узагальнень. Воно завжди намагається пов'язати їх в одне ціле, зв'язати один з одним за допомогою загальних принципів. Де з'являється потреба і прагнення здійснити такий «синтез», там і з'являється «розум» [3, с.141].

Поступово в науковому сприйнятті починають вимальовуватися риси нового, креативного стилю мислення. Наведемо деякі з них:

- континуальність (осмислення феноменів світу в їх цілісності, без розчленування і розрізнення);
- динамічність;
- багатовимірний плюралізм;
- нестандартність;
- синхронність (розгляд подій одночасно, а не по черзі);
- багатовимірна обумовленість (прагнення виявити все різноманіття причин і умов, які спровокували подію);
- органічність (заперечення штучних, вигаданих схем, в які потім намагаються втиснути досліджуване явище. Натомість виявлення природних законів природи, які мудріші за «красиві» схеми);
- ірраціональність;

Чи можливо навчити людину мислити неординарно? Якщо можливо, то як? Насправді методик навчання існує чимало, і кожна з них дає певний ефект. Головне полягає в тому, щоб подолати звичні, закладені ще з шкільної лави правила і стандартні прийоми розумових операцій.

Характер стилю мислення в чималому ступені зумовлює, на що зверне увагу дослідник і чого він не помітить. Стиль мислення формує точку зору і домінуючі підходи в його дослідницькій діяльності. Ось чому так важливо усвідомлення, переосмислення і розвиток стилю мислення вченого [1, с.27].

Список використаних джерел:

1. Пивоев В.М. Эволюция стилей мышления. (2012). Среднерусский вестник общественных наук. №3. Ст. 20-27.
2. Добронравова И.С. Синергетика – становление нелинейного мышления. К. 1990. 147с.
3. Чащин Е.В. Типы мышления в современном научном осмыслении. (2010). Вестник ОГУ. №7(113). Ст. 138-144.

ПРОБЛЕМИ БІОЕТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Багатоманітність нашого буття, його складність і нелінійність зумовлюють одвічний людський пошук гармонії та цілісності у численних буттєвих вимірах. Сьогодні одним з найактуальніших завдань є узгодження проблем, що постають на перетині принципово різних за своєю специфікою і призначенням природничих, суспільних, економічних наук з одного боку та етики з іншого.

Під таким кутом зору актуальною є нова міждисциплінарна галузь – біоетика.

Актуалізація принципу гуманізму спричинює нову філософсько-світоглядну парадигму, що передбачає жвавий науковий дискурс природознавства та гуманітарної сфери. Головне завдання, яке постало перед людством, – подолання конфлікту між натуралізмом і гуманізмом. У цьому контексті слухними є слова Джона Дьюї: “Коли наукова свідомість повністю дозріє до усвідомлення гуманітарних цінностей, буде порушений найбільший дуалізм, який нині обтяжує людство: між матеріальним, механічним і науковим, з одного боку, і моральним та ідеальним, з іншого” [1].

Подолання цього розриву є важливим, насамперед, з огляду на стрімкий розвиток науки, технологій. Етика, на протипагу останнім, аргументує домінанту добра над злом, показує шлях у складних неоднозначних життєвих ситуаціях, орієнтує в бік позитивного. Особливістю моральних спонук є відчуття співпричетності до буття особистості, людства, природи.

Отож, упродовж тисячоліть у філософсько-світоглядній традиції мораль розглядалася як невід’ємний атрибут досягнення досконалості, добра. Історія численними прикладами засвідчує надзвичайну могутність і ефективність моральних регуляторів. І сьогодні в час активного розширення свого життєвого простору, людина виходить за межі пізнаного в науковій сфері. Але вона повинна залишатися у межах моральності. Науковий прогрес слід узгоджувати з аксіологічними, духовними домінантами. Активний дискурс науково-технічних досягнень і їх моральної визначеності породжують нову царину інтелектуальної діяльності, специфічну галузь людського знання – прикладну етику, новим транскультурним феноменом якої є біоетика.

Сьогодні біоетика репрезентована множиною своїх вимірів: етика науки, біомедична етика, етика біомедичних досліджень, екологічна біоетика, етика гуманного ставлення до тварин тощо. Саме тому метою теоретичного опанування феномену біоетики стає інтеграція різноманітних репрезентацій біоетики, елементів природничих та гуманітарних знань, наукових та загальнолюдських цінностей в єдину цілісну концепцію [2].

Об’єктивна складність і багатоаспектність біоетичної проблематики, неоднозначність в підходах до об’єкту та предмету, цінностей та принципів біоетики, її комплексний міждисциплінарний характер породжують плюралізм методологічних стратегій, широкий спектр світоглядних та теоретико-філософських рефлексій, форм та способів її осмислення [1].

Таким чином функціонування біоетики неминуче призводить до гуманізації та прогресивного розвитку багатьох сфер життя суспільства, зокрема науково-технічної та соціально-політичної.

Список використаних джерел:

1. Мельник В.М. Етичні та правові аспекти наукових досліджень // Український хіміотерапевтичний журнал - 2002. - №1(13) – с 11-18.

2. Пустовіт С.В. Філософсько-методологічний аналіз передумов, засад та принципів біоетики: автореф. дис. д.ф.н.: 25.12.09 / Пустовіт Світлана Віталіївна; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України – Київ, 2009 – 39 с.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗНАННЯ В НАУЦІ

Фундаментальні знання (науки) - науки, дослідження яких розраховані на майбутнє; знання, здатні докорінно змінити уявлення про природу і лежать в її основі процеси та явища. До фундаментальних знань відносяться знання про походження, еволюцію і будову космосу і зоряних систем як частин космосу: про теплові, електричні, електромагнітні і гравітаційні поля космічних і планетарних об'єктів; про феномен життя, кодуванні генотипів живого і передачі спадковості; про межі стійкості біосфери; про феномен людини і співвідношенні навколишнього нас світу в миру всередині нас; про будову мікросвіту; про природу часу і т. д. Отримання фундаментальних знань ніким і ніколи не планується, а до його появи майже завжди не готові ні традиційна наука, ні усталена техніка, ні державні структури, ні навіть суспільна психологія. Але саме фундаментальні знання визначають основні напрямки розвитку людської цивілізації [1].

Мета фундаментального дослідження - знання як таке, максимально об'єктивна, повна і точна, раціональна репрезентація реальності.

Для фундаментального дослідження істинність знання про світ є вищою, самодостатньою цінністю. У разі фундаментальної науки перспективи та хід досліджень визначаються, головним чином, завданням виявити і раціонально представити нові, ще не пізнані характеристики світу, і лише всередині цього завдання фундаментальна наука удосконалює технічні засоби, а тим самим і технологічні можливості суспільства [2].

У завданні фундаментальної науки не входить швидка і неодмінна практична реалізація, в чому і полягає докорінна відмінність її від утилітарної теоретичної чи прикладної науки, що є такими і по відношенню до неї. Однак результати фундаментальних досліджень знаходять і актуальне застосування, постійно коригують розвиток будь-якої дисципліни, що взагалі немислимо без розвитку фундаментальних її розділів - будь-які відкриття і технології неодмінно спираються на положення фундаментальної науки за визначенням. Традиційно фундаментальні дослідження були співставні з природознавством, в той же час всі форми наукового пізнання спираються на системи узагальнень, які є їх основою; таким чином і всі гуманітарні науки володіють або прагнуть володіти апаратом, здатним охопити і сформулювати загальні фундаментальні принципи досліджень і методи їх тлумачення [1].

Список використаних джерел:

1. Яценко Н.Е. Толковый словарь обществоведческих терминов.. - СПб.: Издательство "Лань", 1999. - 528с. - (Серия "Учебники для вузов. Специальная литература")
2. Кузнецов Б. Г. Современная наука и философия: Пути фундаментальных исследований и перспективы философии. — М.: Политиздат, 1981. — 183с. - (Серия: Над чем работают, о чем спорят философы).

СЕКЦІЯ №2. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО «ТОЙ ГІДНИЙ ЖИТТЯ І СВОБОДИ, ХТО КОЖЕН ДЕНЬ ЗА НИХ ІДЕ НА БІЙ.(ГЕТЕ)»

*Керівник секції: к.філос.н., доц.. Свідло Т.М.
Секретар: Фабрикантов Максим*

Лисенко Анастасія Ігорівна

2 курс, факультет електроенерготехніки та автоматики, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОСВІДУ І РОЗУМУ У ФІЛОСОФІЇ КАНТА

У своїй роботі я хочу прослідкувати як кантівська філософія наслідуює проблему співвідношення розуму та досвіду, що склалася в історії філософії та досліджує її як проблему розвитку наукового способу мислення та філософії як науки.

За словами Канта причина скептичного результату філософії Нового часу полягає в тому, що обидва її напрямки намагалися знайти єдинство мислення та буття. Він поклав початок новому етапу в історії філософії, коли заговорив про можливість наукового пізнання та філософії як науки. Її задачею стало пізнання тотожності мислення та буття. Для розуміння тотальності буття необхідно було розглядати тотальність мислення в його відношенні до буття. Він досліджував цю проблему як проблему відношення протилежних моментів самого мислення : форми, змісту, самодіяльності, залежності від чуттєвого. Іншими словами, як проблему співвідношення розуму та досвіду.

Він застосовує поняття розуму та досвіду у вузькому та широкому значеннях, висуває більш високий спосіб розумного мислення як єдності протилежних моментів аналізу та синтезу. Питання про науковий метод було сформульоване ним як питання про можливість синтетичних суджень а ргіогі - "синтетичного, але чистого пізнання розумом" [1, с.90]. Досвід у вузькому значенні є суб'єктивним зв'язком сприйняття. Досвід у широкому спектрі є зв'язком матерії та чуттєвих даних. Розум у вузькому тлумаченні трактується як мислення, направлене на пізнання загального, а в широкому сенсі як діяльність взагалі. На думку Канта, справжній досвід, а разом з ним і все наше теоретичне та практичне пізнання, в своїй основі інтелектуальне та розумне.

Відношення розуму як самостійної форми мислення та досвіду як способу пізнання, що базується на даному чуттєвому матеріалі, стає для Канта способом розгляду основного питання філософії – питання про відношення мислення та розуму.

Він розглядає три форми відношень розуму та досвіду: теоретичне, практичне та теологічне. В теоретичному відношенні досвід виступає вирішуючим по відношенню до свідомості. В практичному - розум повинен керувати досвідом. В теологічному відношенні Кант досліджує можливість застосування принципу розуму у відношенні до досвіду заради задоволення потреб самого досвіду.

За Кантом пізнання починається з досвіду, але не виходить цілком із нього. Основою об'єктивності пізнання є самодіяльність розуму та синтез багатообразного мислення. Він звертає увагу й на чуттєвість та свідомість, але наголошує на систематичному завершенні досвіду розумом.

Заслуга Канта полягає в тому, що він розкритикував досвідно-свідомий спосіб мислення і вказав на необхідність розробки змістовної, конкретно-загальної форми наукового пізнання.

Однак розуміння цієї необхідності залишилося в кантівській філософії на рівні суб'єктивної потреби. Ф.В.І.Шеллінг вказував на те, що філософію Канта можна розуміти за її духом [2, с. 120]. Дух цієї філософії був успадкований іншими представниками німецького класичного ідеалізму, що дозволило їм усвідомити і розвинути найбільш цінну тенденцію кантівської думки в дослідженні співвідношення досвіду та розуму.

Список використаних джерел:

1. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, що може постати як наука .Твори в 6-ти тт. М.: Думка, 1965. Т.4 (1) -544 с.
2. Шеллінг Ф.В.Й. Ідеї до філософії природи як введення у вивчення цієї науки ;пров. АЛ. Пестова СПб.: Наука, 1998 -552 с.

ПОНЯТТЯ БОГА У ФІЛОСОФІЇ СПІНОЗИ

Барух Спіноза (Бенедикт) – це великий філософ-раціоналіст Нового часу. Він створив метафізичну систему, вражаючу по своїй красі і пишності, але той факт, що вона не базувалася ні на особистому досвіді, ні на реальності, що оточувала його, вражає ще більше. Своєрідна системність підходу Спінози робить його філософію непідвладною часу. Він зумів використати доказовий підхід, який застосовується зазвичай в математичному викладі навіть в своїх філософських роботах.

Центральним філософським поняттям в процесі осягнення Бога і природи виступає поняття субстанції. «Субстанція – це те, що існує саме в собі та подається саме через себе, тобто те, уявлення чого не потребує представлення іншої речі, з якої воно мало б утворитися» [1, с.361]. Вона нескінченна в просторі і вічна в часі. Спіноза також доводить, що існує тільки одна субстанція, а всі інші речі, що існують у природі, всі ідеї і тіла - від елементарної частинки матерії до цілого всесвіту, - є її модусами, тобто станами і діями субстанції. Субстанція володіє незліченними атрибутами. Під атрибутом (субстанції) він розуміє «те, що розум представляється в субстанції як складова її сутності» [1, с.20].

Зрозуміло, що всі висловлювання Б.Спінози про субстанцію відносяться і до поняття Бога. «Під Богом я розумію істоту абсолютно нескінченну (*ens absolute infinitum*), тобто субстанцію, що складається з нескінченно багатьох атрибутів, з яких кожен виражає вічну і нескінченну сутність» [2, с.2]. Тобто Бог, таким чином, це істота, необхідно існуюча; Бог це проста істота; Бог це істота, яка існує вічно; він неподільний та нескінченний; він один. Звідси випливає чотирнадцята теорема Спінози: «Усе, що тільки існує, існує у Богові, і без Бога ніщо не може ні існувати, ні бути представлено» [2, с.42].

Майже всі філософи характеризують ставлення Спінози до Бога як специфічний пантеїзм. Пантеїзм Спінози був настільки особливий, що радянські вчені вважали його матеріалістом. Вони базували саме таку свою думку на тому, що Спіноза не розглядав Бога як субстанцію, одухотворяючу і направляючу природу, а як субстанцію, яка є і природою і Богом водночас. Проте, більш докладніше вивчення робіт Спінози, переконує, що він ні в якому разі не був матеріалістом, оскільки всі його докази і теореми в тій чи іншій мірі ґрунтуються на позачуттєвому, вищому образі Бога.

Бенедикта Спінозу не можна вважати атеїстом через те, що він заперечував існування Бога. Навпаки, основою реальності у його філософії була субстанція, тобто Бог. Ні філософи-християни, ні тим паче фанатики-ортодокси, не могли зрозуміти та розділити його погляд відносно поняття Бога, так як їхнє поняття зовсім відрізнялося від бачення Спінози. Він категорично відкидав поверхневу релігійність, бо вважав її «притулком незнання». Це вочевидь не додавало йому популярності у середовищі традиційно віруючих, і навіть ускладнювало її. Таким чином, наведені звинувачення, що пред'являли його опоненти, були цілком виправданими. Бенедикт не вірив у того Бога, у якого вірили вони. Думка Спінози стосовно відкидання духовного верховенства офіційної церкви та її розуміння Бога, доводить близькість його поглядів до атеїстичних. Спіноза не тільки дозволив собі, а саме піддав сумніву основу основ будь-якої офіційної релігії, тобто ті забобони та традиції, що лежать у її основі. Заклик до раціонального розгляду Бога і питань віри для представників ортодоксальної церкви був навіть гірше, ніж те, якби Спіноза насправді заперечував існування Бога.

Можна зробити висновок, що філософські принципи та ідеї Спінози є невід'ємною складовою частиною світової філософії. Саме визначення Бога, як субстанції, Спіноза кладе в основу своєї філософії.

Список використаних джерел:

1. Спиноза Б. Избранные произведения/ Б. Спиноза/ Издательство: М.: Государственное Издательство Политической Литературы. Том1 - 632с.
2. Спиноза Б. Этика, доказанная в геометрическом порядке и разделенная на пять частей / Б.Спиноза/ Издательство: Академический проект - 431с.

БІОЕТИЧНА СКЛАДОВА ВИКОРИСТАННЯ ГМО

Створення генно-модифікованих організмів (ГМО) – проблема, яка викликає сьогодні багато суперечок. Для початку, давайте визначимо поняття ГМО. Отже, генно-модифікований організм - це організм, генотип якого було змінено за допомогою генної інженерії. Прихильники генної інженерії стверджують, що це та ж селекція, але значно прискорена. Супротивники - що такий процес зміни генів далеко відійшов від селекції і є небезпечним, так як штучно введений ген може викликати несприятливі наслідки для сучасних людей або наступних поколінь. Також вони вважають, що для тих, хто вступив на шлях генетичних змін, дороги назад вже не буде, а наука і техніка повинні розширювати, а не скорочувати свободу і можливість вибору для кожного. [4]

Найбільш активним противником створення ГМО та застосування його до людей є релігія: Згідно з традицією, спільною для іудаїзму, християнства та ісламу, людина створена за образом Божим: тільки людина має здатність до морального вибору, свободи волі і віри - саме ці здібності надають їй більш високий моральний статус, ніж тваринам. Противники генних модифікацій, зокрема генних модифікацій людини, наголошують, що генетично змінена людина втрачає свою сутність.

Енді Мія в своїй книзі «Генетично модифіковані атлети» досліджує, чи залишається людина собою після генетичних змін свого організму. Автор розглядає вживання генетично модифікованого допінгу, з точки зору проблем особистості: індивідуальні механізми, що визначають моральність вчинку, і в чому цінність того, щоб бути людиною.

Також ГМО пов'язані з цілою низкою екоетичних проблем:

Перша екоетична проблема - виведення ГМО у довкілля негативно вплине на збереження земних видів.

Привласнюючи собі роль Бога, людина переробляє природу цілих видів, виходячи виключно зі своєї вигоди. Чи несуть страждання і шкоду штучні зміни на генному рівні? На жаль, ці етичні питання абсолютно не хвилюють "генних інженерів"

Друга екоетична проблема: мало хто адекватно оцінює ризик застосування ГМО-технологій у виробництві продуктів і медикаментів, так як це неможливо зробити в рамках життя одного покоління людей.

Третя екоетична проблема – дозвіл на патентування живих трансгенних організмів в деяких країнах. Те, що цілий вид живої істоти буде перебувати у приватній власності якоїсь корпорації або вузької групи осіб, є абсолютно аморальним, Такого ще не знала історія Землі.

До четвертої екоетичної проблеми відноситься те, що мета, яка б благородна вона не була, не може виправдовувати негідні засоби. Особливо такі, як виробництво ГМО.[3]

Таким чином можна сказати, що людина, бажаючи пізнати сутність себе і оточуючих предметів, часом занадто поспішає і починає змінювати світ навколо перш ніж зрозуміє, що саме зробила і до чого це може призвести. Час вже суспільству припинити чекати, доки лікарі, нарешті, вийдуть зі своєї бездіяльності, і прийняти міри для захисту своїх громадян від ревнителів науки, які забули про відмінність між людьми та морськими свинками.[2]

Список використаних джерел:

1. Е. Сгречча, В. Тамбоне. Биэтика./ Сгречча Е. Тамбоне В./ М.:2001. -410 с
2. В. В. Вересаев. Записки врача / Вересаев В. В. / Собр. соч. В 4-х т. Т. 1. М., 1985.- 445
3. Інтернет ресурс: <http://www.ecoethics.ru/old/m7.1/x18.html>
4. Bulletin of Medical Ethics. № 164. Dec. 2000/Jan. 2001.

Калашник Максим Олександрович

2 курс, факультет електроніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Колотило М. О., викладач кафедри філософії НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ ЖАНА-ПОЛЯ САРТРА

Чи можна вважати життя людини повноцінним, якщо вона не усвідомлює свого призначення? Чому сучасна людина понад міру занурена у повсякденність? Чому дехто з нас

почуває себе «сірою мишою» в суспільстві, а не унікальною особистістю, котра прагне свободи та реалізації свого творчого потенціалу? Пошуки відповідей на ці актуальні для сучасності питання знаходимо, зокрема, у філософії екзистенціалізму.

Перші «ескізи» екзистенціалізму змальовуються у Сьорена К'єркегора, котрий ввів у філософський дискурс XIX ст. поняття «екзистенція», що означало внутрішнє буття. Нова течія філософії зосереджувала увагу на таких питаннях, як: протест проти зневіри людини у своїх силах в критичній ситуації, унікальність людини як істоти, проблема свободи, смерть як найпотаємніший сенс людського існування. Осмислюючи значення філософії екзистенціалізму в дослідженні гуманізму людського буття, питання свободи людини та способів її досягнення, неможливо оминати увагою доробок французького філософа Жана-Поля Сартра.

Зокрема, аналізуючи п'єсу «Зачинені двері», бачимо, що автор показує читачеві приклад людини, котра, начебто, тікає від свободи, шукаючи впевненості та опори. Антуан Рокантен, герой твору «Нудота», переказує у власному щоденнику ідеї про міру свободи людини, яку згодом філософ розвиватиме у фундаментальному філософському трактаті «Буття і ніщо» [1, с.12].

По суті, філософія свободи стає ядром екзистенціалізму Сартра, де за його формулою людина приречена на свободу. Ж.-П. Сартр закликає людей бути самим собою, використовувати власну свободу сповна, адже саме свобода є своєрідним законом нашої діяльності [1, с.13].

Свобода є неодмінною якістю людини. Сартр був захоплений не тільки абстрактною ідеєю свободи, але й висвітлив три напрямки, в яких її треба досягти: метафізичне звільнення, яке має принести людині усвідомлення її повної свободи й розуміння того, що вона має боротися проти всього, що протидіє цій свободі; художнє звільнення полегшить вільній людині комунікацію з іншими людьми; політичне й соціальне звільнення [1, с.13].

Принципи філософії екзистенціалізму Ж.-П. Сартр з'ясував також у своїй праці «Екзистенціалізм – це гуманізм». Усі речі, на думку філософа, спочатку мають сутність, а лише потім існують, адже саме через існування людина реалізує себе [2, с.74].

Проаналізувавши творчий доробок Ж.-П. Сартра, можемо зробити висновок, що більше ніж півстоліття актуальність проблем, що досліджував французький філософ, не вщухає. Споконвіку люди зіштовхувались із проблемами власного існування, споконвіку ми шукаємо шляхи самореалізації та свободи, проте не кожному під силу вирішити їх та вийти на істинну путь, знайти себе в сучасному підступному суспільстві. Сартр, немов лікар, на прикладі героїв своїх творів допомагає вилікувати ці «хвороби» людства, наголошуючи, що існування – це свобода. Будучи письменником, драматургом критиком та громадським діячем, він присвятив себе пошуку такої духовної субстанції, з якої би починалась справжня свобода людської істоти [2, с. 76].

Показ істинного життєвого шляху, самореалізації та свободи людини – теми, які Сартр намагався донести до суспільства, за що досяг міжнародного визнання серед величезної кількості прихильників по всьому світові.

Список використаних джерел:

1. Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 2011. – № 1. – 209 с.
2. Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Швченка. Філософія. Політологія. – К.: Київський університет, 2006 – № 81-83. – 18

Ткачук Анастасія

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Стецюра К. О., викладач кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

СПІВВІДНОШЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЇ ЗА ГЕГЕЛЕМ

Питання щодо зв'язку між філософією та релігією завжди цікавило людство. Йому присвячено безліч робіт та роздумів, в яких філософи та теологи виражали власні думки, при цьому або сходилися на спільній ідеї, або висловлювали різко протилежні ідеї, критикуючи один одного. Релігія, яка за довгий період свого існування накопичила багато різноманітних способів осмислення природних і соціальних явищ, є одним із орієнтирів та джерел цінностей для людини. Наука, яка безпосередньо займається теоретичним обґрунтуванням та захистом релігійних вчень, відома нам як теологія. Саме щодо співвідношення теології та філософії

вчені неодноразово вступають у дискусії, намагаючись довести значущість кожної з них з приводу формування основних уявлень про світ, людину, життя тощо.

Німецький філософ Георг Гегель присвятив цьому питанню багато праць, таких як «Лекції по філософії релігії», "Феноменологія духу", "Енциклопедія філософських наук", "Філософія історії". На його думку, у філософії та релігії є спільна справа, якою вони займаються, а саме пізнання Бога. Перш за все, треба навести цитату, з якої нам стає зрозуміло, чим є Бог за Гегелем: "Бог - це абсолютна ідея, дух, що розглядаються як єдність поняття і реальності. Бог є абсолютно істинне, з якого все виходить і до якого все повертається, від якого все залежить і поза яким ніщо не має справжньої самостійності. Він є в собі і для себе загальне, всеохоплююче і надає всьому стійкість. Бог як загальне є єдиний і не протистоїть багатьом богам: він є єдине і єдине, Бог." А ось те, що відрізняє філософію від релігії, це методи вивчення предмету свого дослідження. Він зазначав: "Коли людина філософує, дух з тією ж життєвістю поглиблюється у цей предмет і настільки ж рішуче відрікається від своїх особливостей, проникає в свій об'єкт. Що і релігійна свідомість, яка так прагне відмовитись від усього особливого і повністю поглибитись у цей зміст." Гегель характеризує релігію як спосіб абстрагування від усього тимчасового, як сферу свідомості, де вже давно вирішені всі загадки світобудови, де стихають почуття, де існує вічний спокій та мир. Предметом філософії він називає вічну істину в її об'єктивності, Бог і ніщо, окрім Бога й пояснення бога. За його словами, філософія не є мудрістю світу, але пізнанням несвітового, пізнанням того, що є бог і що пов'язано з його природою. "Філософія прояснює релігію, але прояснюючи її, вона тим самим проясняє себе, а прояснюючи себе, прояснює релігію."

Отже, ми бачимо, що погляди Гегеля щодо співвідношення філософії та релігії були наближені до тотожності цих понять, він підкреслював їх спільний зміст, інтереси та потреби. Різниця, на думку філософа, полягає лише у методі, яким користується філософія, а саме метод осмислення та пошук істини за допомогою розмірковувань. І ця повністю згодна з його думкою, адже, дійсно, релігія базується на вірі, тобто на безумовному сприйнятті певних положень у якості істинних, коли філософія намагається усе доводити до рівня розуміння та критично оцінювати речі.

Список використаних джерел:

1. Гегель Г. Філософія релігії. -М.: Мысль, 1976.
2. Заїченко Г. Долі філософії та культури наприкінці ХХ ст. // Філософ. і соціол. думка. — 1994. — № 1—2.
3. Кірющин. І. Вступ до Філософії Релігії Гегеля. Філософія як спекулятивна теологія. -К.: Парапан, 2009.
4. Малахов В.С. До характеристики герменевтики як способу філософування // Філософ. і соціол. думка. — 1991. — № 6.

Федорченко Святослав Леонидович

2 курс, факультет авиационных и космических систем, НТУУ «КПІ»

Научный руководитель:

Николаенко Н. В., к.ф.н., ст. преподаватель кафедры ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМЫ КЛОНИРОВАНИЯ ЧЕЛОВЕКА

Наука никогда не стоит на месте. За последние десятилетия увеличился рост развития биотехнологий и генной инженерии. Одним из интересных результатов стала возможность клонировать любое живое существо. в том числе и человека.

Технология ещё не изучена до конца. но уже перед нами стоит много вопросов: научных. философских. морально-этических... Мы не можем говорить наперёд, «что будет, если ...», но оценить «всю картину в целом можем».

Люди использовали геном человека ещё в прошлом веке. Улучшение человека. создание сверх-людей разглядывает наука евгеника. которая имеет две стороны медали: с одной стороны. она занимается поисками «полезных обществу генов». а с другой стороны – истреблением «плохих». Термин ввел двоюродный брат Дарвина Френсис Гальтон. По его мнению. она подтверждала право англосаксонской расы на мировое господство. «частью национального сознания. наподобие новой религии».[1. р. 338]. Клоны со стороны евгеники рассматриваются как низшая раса. как нелюди, которых можно использовать по своему усмотрению. А это уже проблема расизма.

Клонирование людей будет революционным прорывом в области медицины. Возможность создать запасные органы для людей или нахождение причин многих болезней спасут жизни миллиардов людей. Но не стоит думать, что имея возможность копировать

людей, мы не увидим снова воскресших мировых лидеров или вечных террористов. Это как две стороны одной медали.

Мы должны как-то повлиять этот процесс. Но кто будет контролировать развитие биотехнологий и соблюдение права на копировании людей? Политики, что правят страной или философы? К сожалению не они. Только сам человек имеет право распоряжаться своим генным кодом, имеет право быть уникальным и неповторимым. Френсис фукуяма рассматривал эту проблему в своей книге «наше постчеловеческое будущее: последствия биотехнологической революции». Он предлагал продумать идеальную схему регулирования проблем клонированных людей на законодательном уровне. [2, с.100]

Нельзя не брать во внимание и тот факт, что у клонов тоже есть свои чувства и жить с клеймом «второсортный» они не собираются. Рано или поздно мы будем наблюдать развития нового движения клонов, которые будут настроены враждебно до своих оригиналов. Но это всего лишь предположения, теории, которые основаны на неопытности и страхе людей перед новыми технологиями.

Большинство ученых сходятся во мнении, что следует запретить клонирование людей. Во всех развитых странах стоит ввести на государственном уровне единый договор, утверждающий запрет на создании копий людей. Хотя это и прописано в «всеобщей декларации о геноме человека и правах человека» стоит утвердить это в конституциях всех стран мира.

Список использованных источников:

1. Francis Galton, Hereditary Genius (New York, 1891), -346 с.
2. Наше постчеловеческое будущее. Последствия биотехнологической революции. Фукуяма Ф., 2004. - 352 с.

Жигір Анастасія Дмитрівна

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ФІЛОСОФСЬКА ТРАДИЦІЯ ЯПОНІЇ

Японія – дивовижна країна, яка розкинулася на архіпелазі, що формою нагадує дракона. Вона багата звичаями, народними віруваннями, які в подальшому здійснили неабиякий вплив на розвиток філософії японського народу. Народні вірування в Японії пов'язані з храмовим культом. Наприклад, в храмах збиралися люди які були наділені «лисячою» натурою і під час служіння вважалося що лисиця надає їм сил. Вовк був захисником урожаю. Черепаху вважали передвісницею удачі. Також поклонялися і неживій природі. Для селянина природа є надійним джерелом життя, тому він її боготворив [1, с.105-106].

Виникнення філософської думки в Японії пов'язане з проникненням в країну в 6-8 ст. з Китаю та Кореї буддизму і конфуціанства, що розповсюджувалися разом з національними релігійно-міфологічними уявленнями [2, с.6-7].

У 14-16 ст. в філософській думці панував буддизм, а з 17 ст. переважний вплив набуло конфуціанство, що відповідало феодальним підвалинам японського суспільства. У 17 - 18 ст. розвивалися неортодоксальні вчення, що відкидають догми конфуціанства, а також матеріалістичні ідеї [2, с.8-9].

Після буржуазної революції 1867 - 68 починається засвоєння європейської філософії та занепад традиційної. В останній третині 19 - початку 20 ст. поширювалися ідеї філософії французького просвітництва та англійського позитивізму, німецького класичного ідеалізму. У цей же період почалося проникнення в Японію марксизму.

У 20-40-х рр. 20 ст. на японську буржуазну філософію чинили сильний вплив такі напрями, як кантіанство і гегельянство, а також прагматизм і екзистенціалізм. Утвердився японський класичний ідеалізм, представлений Кіотською школою.

Після Другої світової війни 1939-1945 традиційна буддійсько-конфуціанська філософія остаточно втратила свій вплив. Наприкінці 40-х рр. розпалася Кіотська школа. У 50-х рр. провідні позиції займають філософські напрями екзистенціалізму і прагматизму; з 60-х рр. набувають вплив аналітична філософія та інші новітні течії сучасної буржуазної філософії. Поряд з класичними інтерпретаціями різних течій ідеалізму з'являються їх національні варіанти - "японський прагматизм", "японський екзистенціалізм".

Синто, як релігійна філософія, є наслідком анімістичних вірувань стародавніх мешканців Японських островів, і впродовж усієї історії Японії розвивається на її теренах.

Основа синто полягає в обожнюванні і в поклонінні природним силам і явищам. У багатьох речей є своя духовна сутність - камі. Камі існують на Землі в матеріальному об'єкті, в дереві, камені, в священному місці або в явищі природи (Аматерасу Омікамі, богиня Сонця). Головним духовним принципом синто є життя у злагоді з природою і людьми. Світ - єдине природне середовище, в якому люди, камі і душі померлих живуть поруч. Камі вважаються безсмертними і включені в круговорот народження і смерті, через який все в світі постійно оновлюється, і який існує лише до руйнування Землі, після чого набуде іншої форми. У синто не існує поняття порятунку, замість цього кожен сам визначає своє природне місце в світі своїми почуттями, мотиваціями і вчинками. У стародавньому синтоїзмі добро і зло позначалися термінами еси і аси, сенс яких полягає в наявності або відсутності практичної цінності та придатності для використання в житті [3, с.43,73,192].

Філософія Японії це самобутнє і не з чим незрівнянне явище, що розвивалося разом з розвитком суспільного життя. Воно являється спільним для всього японського народу і є невід'ємною частиною його культурної та релігійної спадщини.

Список використаних джерел:

1. Іофан Н. А. Культура древньої Японії/ Н. А. Іофан/ - М.: «Наука», - 261с.
2. Козловский Ю. Б. Буддйська філософія в середньовічній Японії/ Ю. Б. Козловський, А. Н. Игнатович, С. Ю. Лепехов, Л. Б. Карелова, И. Е. Гарри, А. А. Михалев/ - М.: «Янус – К», - 392 с.
3. Накорчевський А. А. Синто/ А. А. Накорчевський/ - СПб.: «Азбука – класика», «Петербургское Востоковедение», -448 с.

Киричок Лілія Вікторівна

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ПОНЯТТЯ ФІЛОСОФІЇ МУЗИКИ

Філософія музики це розділ естетики, в широких дисциплінарних рамках якого досліджуються різні філософські, світоглядні та найбільш фундаментальні культурологічні аспекти музичного мистецтва в його найрізноманітніших проявах. Музика як предмет осмислення мудреців з'явився ще у стародавні часи і набувала різноманітних значення у різні часи.

Ставлю перед собою мету дослідити різноманітність філософських ідей, що стосувалися музики у різні періоди історії людства, а також узагальнити уявлення про це абстрактне поняття.

Ще в стародавні часи було відомо, що музика здатна дуже глибоко впливати на психологічний стан людини і певною мірою формувати її ідеологію та світогляд.

Піфагор, наприклад, був повністю переконаний у тому, що «земна» музика є відображенням Космічної Гармонії Сфер, і тому звучання піднесеної «людської» музики здатне створити такий самий гармонійний порядок у внутрішньому світі людини, який у космосі створює «музика світу» («musica mundana») [1, с.54].

Аналогічного погляду на глибинну природи музики притримувались також інші відомі мислителі: від Платона з Аристотелем до неоплатоніків і неопіфагорійців. Як відомо, феномен етичного впливу музики Аристотель пояснював тією обставиною, що в сутнісній основі музики лежать деякі «зародки моральних станів», які, за Аристотелем, надають музиці статус обов'язкової педагогічної дисципліни: *«Мелодія містить рух, рухи ці дієві, а дії суть етичних якостей... музика здатна чинити відомий вплив на етичну сторону душі, і якщо музика має такі властивості, то, очевидно, що вона повинна входити до переліку предметів виховання молоді»* [2, с.61]. А неопіфагорієць Нікомах писав з цього приводу наступне: *«Всі тіла, що розтинають зі свистом щось піддатливе, те що дуже легко проводиться у рух, обов'язково створюють своєю величчю і місцем звучання, звуки, що відрізняються між собою в залежності від своїх мас, чи в залежності від швидкостей, чи періодів (більш рухомих, чи, навпаки, більш спокійних), в яких втілене обертання кожного небесного тіла»* [3, с.76-83]. З точки зору науковців давності, сутнісно-ідеологічний вплив музики виявляється перш за все у формуванні тих чи інших етичних установок людини.

Опираючись на ідеї, що охоплювали музику у минулі часи, можна стверджувати наступне: музику вважали відголоском душі всесвіту. У закономірностях мелодій філософи вбачали правила існування світу і людини зокрема. Із цього випливає переконання мудреців стосовно гармонічного впливу музики на людину і як результат формування моральних

установок особистості, внесення музикознавства до переліку важливих для розвитку особистості дисциплін. У більш пізні періоди можна помітити спроби мислителів пориннути у сутність музики як складної, можливо, більше математичної, системи. На мою думку, філософи розуміли, що музика це поняття, яке не потребує складного пояснення. Музика це важливий духовний інструмент людства, за допомогою якого спільну мову можуть знайти люди із діаметрально протилежними поглядами на сутність світу. Так, у кожної людини своя парадигма, але це не заважає їй насолоджуватись музикою, яка набагато вище суперечностей між людьми.

Список використаних джерел:

1. Ямвлих. О Пифагоровой жизни / Ямвлих / — М.: «Алетейа», 2002.— С.54
2. Аристотель. Поэтика / Аристотель / — СПб.: «Азбука», 2000. — С.61.
3. Буряк В. В. Античная философия / В. В. Буряк / — К.: «Диайпи», 2009. — С.76-83.

Лобачова Александра Александрівна

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н. В., к.ф.н., ст. викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ТЕРМІН «НАДЛЮДИНИ» У ФІЛОСОФІЇ

Людина має мету у собі; її мета - це життя. З цим гаслом пов'язаний ніцшеанський ідеал Надлюдини - істота, яка по своїй могутності повинна перевершити сучасну людину настільки, наскільки остання перевершила мавпу.

Цей ідеал, за задумом Ніцше, може бути реалізований лише за умови, якщо людство повернеться до витоків своєї історії, коли балом життя правитимуть люди вищої раси - "господарі", люди, що являють собою досконалість, насамперед, в біологічному відношенні [3].

Власна моральна позиція Ніцше, позиція господаря, майже прямо протилежна пануючої в суспільстві моралі. Її наріжними каменями служать: по-перше, цінність життя в її біологічному сенсі - тільки життя має абсолютну цінність і породжує все те, що має цінність, по-друге, свобода сильного - свобода належить тільки тому, хто має достатньо сили, щоб завоювати і відстояти її, по-третє, нерівність - люди не рівні, вони лише краще або гірше, залежно від того, скільки життєвої сили укладено в кожному з них [5, с. 261].

"Я хочу навчити вас прямувати слідом за мною, в далеке майбутнє", казав Ніцше. [3] І, справді, час йшов, і вже наш сучасник подарував нам другу версію Надлюдини Ніцше - постлюдини. Це Френсіс Фукуяма, а саме його робота «Наше постлюдське майбутнє».

З точки зору автора, біотехнології потенційно несуть у собі цілий букет серйозних загроз, але загроз непомітних, латентних, не здатних відразу ж привернути до себе увагу на політичному рівні. Сучасні біотехнології можуть бути використані і використовуються не тільки для створення смертоносних вірусів і бактерій. Вони, стверджує автор, здатні змінити спосіб життя людей до такої міри, що може бути створена постлюдина [2, с.165]. Вже сьогодні говорять про залежність інтелектуальних і фізичних здібностей від генетичного коду. Розроблено технології, що дозволяють створити умови для появи на світ дітей з певними генетичними характеристиками. Хоча з часом ці методики можуть стати дешевше і отримати широке поширення, на сьогоднішній день вони залишаються надзвичайно дорогими. Таким чином, тільки дуже забезпечені люди можуть дозволити собі мати гарантовано розумних і здорових дітей. З'являється передумова для різкого зростання соціального розриву: клас привілейованих людей закріплюється на генетичному рівні. Все це може створити якісно нові форми соціальної градації. Пригадується Ніцше, з «господарями» в устрої суспільства [5].

При цьому Фукуяма розуміє, що людство давно вибрало шлях технологічного розвитку і продовжуватиме по ньому йти. Але в той же час він застерігає: ми підходимо до рубежу, досягнувши якого, вже не зможемо повернути назад. Готові і чи хочемо ми переступити цю лінію?

Адже саме кіборг як постлюдина, тіло якого представляє синтез біологічної органіки, модифікованої на генетичному рівні, і механічно - електронних компонентів, є варіантом надлюдини ХХІ ст [4, с. 57]. Тепер людина втрачає свою тілесну унікальність, тіло перестає бути визначенням його індивідуальності і перетворюється в технічно змінне утворення.

Все це дозволяє говорити про можливе формування нового типу людини - постлюдини, яка по цілому ряду характеристик може кваліфікуватися як надлюдина. Одночасно ця перспектива сьогодні залишається лише одним з можливих варіантів бачення стратегії еволюційного розвитку від людини до постлюдини.

Список використаних джерел:

1. Фукуяма Ф. Наше постлюдське майбутнє: Наслідки біотехнологічної революції. Пер. з англ. М.Б. Левіна - М.: ТОВ «Видавництво АСТ»: ВАТ «ЛЮКС», 2004. - 349 с.
2. Беляєв Д.А. Постлюдина як тип надлюдини техногенної культури ХХІ в. М., 2011. – 236 с.
3. Можейко М.А. Надлюдина // Історія філософії. Енциклопедія. Мінськ, 2002. – с. 931-933.
4. Давидов Ю.Н. Етика любові і метафізика свавілля: проблеми моральної філософії. - М., 1987.- 317 с.
5. Летов О. В. Людина і «Надлюдина»: етичні аспекти трансгуманізму // Людина. - 2009. - № 1. - С. 19-25.

СЕКЦІЯ №3. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ: «ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ»

*Керівник секції: д.філос.н., професор Сторіжко Л. В.
Секретар: ст.викладач кафедри філософії Анацька Н. В.*

Башилова Вікторія Павлівна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ ВНЗ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ

На сьогоднішній день у свідомості студентів відбувається хаотичне зіткнення різноманітних думок, поглядів, принципів. Особливо це відбувається зараз – у роки державних трансформацій, поширення глобалізаційних процесів та змінення ціннісних орієнтацій. Але якщо впорядкуванням цього хаотичного руху думок та формуванням світогляду особистості займається вища школа, то вона повинна бути однією з інтелектуальних і продуктивних сил суспільного відтворення та розвитку духовної культури молоді.

Навчальний процес у вищому навчальному закладі – це доцільно організована та змістовно насичена система взаємодії студентів та викладачів [1, 192]. Ця система сприяє формуванню інтересу, мотивації до формування світогляду, супроводжує культурне збагачення студентів і викладачів, здійснює між ними діалогічне спілкування. Факти, що відкриваються студентам, стосунки в студентській групі та викладачами піддаються духовно-культурному аналізу, що допомагає визначити в навчальній діяльності прообраз майбутньої професії, а у фактах науки – людський вимір. Тобто, світогляд студентів формується як система поглядів на світ, особисте ставлення до нього, сукупність індивідуальних переконань, ідеалів, принципів та ціннісних орієнтацій [2, с.26].

Слід зауважити, що саме філософські дисципліни формують основи світогляду, озброюють студентів досвідом критичного мислення, формують адекватні уміння інтелектуальної діяльності і розширюють свідомість через формування світогляду. Під час вивчення таких дисциплін молодь дізнається про духовний досвід людства, духовну цілісність людського існування [3, с.27]. Також, професійна освіта виступає як засіб самореалізації, самовираження і самоствердження студента як особистості та як засіб соціального самозахисту молоді в умовах сучасної ринкової економіки. Здобуття цих знань та якостей студентами сприяє визначенню ними свого місця у світі, сучасному соціумі, майбутній професійній діяльності [4, с.378]. Таке самовизначення створює орієнтири у пошуках відповідей на питання, поставлені філософськими теоріями і концепціями. Позитивність – провідний напрям цього світогляду [5, с.87].

Отже, викладання філософських наук у вищих навчальних закладах в сучасних умовах повинне базуватися на концепції, яка буде сприяти конструюванню сучасного світогляду і мудрості для молоді. Вона повинна включати культуротворчі напрямки, мати особистісний характер і забезпечувати гуманістичний характер їхнього викладання. Виховання на принципах інноваційності, гуманізму, демократизації, толерантності й діалогу культур буде сприяти всебічному особистісному розвитку студентів.

Список використаних джерел:

1. Азархін, А.В. Світогляд та естетичний розвиток особистості / О.В. Азархін. - Київ: Наук, думка, 1990;
2. Барсукова, Н.К. Науковий світогляд та проблема його формування / Н К Барсукова // Вісник Іркутського педуніверситету сб науч праць - Іркутськ, 2003 - Випуск 4;
3. Лук'янець В.А. Фундаментальна наука та науковий світогляд у перспективі ХХІ сторіччя // Філософська думка. - 2006. - № 3;
4. Петрушенко В. Л Філософія: Підручник. - Львів, 2006;
5. Розвиток наукових та гуманістичних підстав філософії: підсумки та перспективи // Питання філософії. - 1992. - № 10.

Безбабічева Яна Олександрівна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВІДЧУЖЕННЯ І ЛЮБОВІ У КОНЦЕПЦІЇ Е.ФРОММА

В умовах науково-технічного прогресу людина стає більш залежною від техніки, яка поліпшує нам життя, та від інтернету, а тому втрачає зв'язки зі світом, іншими людьми, з товаришами по навчанню та праці. Саме з цих причин теорія відчуження Е. Фромма досі є актуальною.

Під впливом вчень К.Маркса Е.Фромм вважає необхідним поширити проблему відчуження, висунуту К.Марксом у суспільно-економічному плані, й на психологічну діяльність людини. В сучасних умовах, людина втрачає зв'язки з навколишнім світом, а тому виникає таке явище, як відчуження, яке Е.Фромм називає «негативною свободою». Як пояснює філософ, людина стає «вільною від усього» і тому відчуженою. Такий стан породжує неврози та пригнічує людину. Людина не хоче бути «вільною», вона потерпає під тягарем свободи, вона прагне мати якісь стосунки з іншими людьми та спілкуватися з ними, але навколишній світ не дає їй такої можливості. Саме через це люди і стають самотніми[1, 15-48].

Е.Фромм у відчуженні бачить фатальну основу міжлюдських стосунків. Нестерпність тягара відчуження може перерости у відчуття агресії або виявитися у протилежному типі поведінки – конформізмі, коли люди, які не витримують тягара самотності, пристосовуються один до одного тим самим рятуючись від відчуження. Е.Фромм підкреслює двоїсту природу людини. З одного боку, вона бажає незалежності, а з іншого – прагне позбавитися цієї незалежності, яка веде до відчуження.

Як вважає філософ, головна задача в побудові душевно здорового суспільства - це виховання в людях продуктивного характеру. Під продуктивністю Е.Фромм розуміє здатність людини любити, використовуючи свої сили, здатність до самореалізації. Е.Фромм вважає любов, як ідеальну форму спілкування, єдиною розумною відповіддю на всі питання людського існування. Любов - це специфічне світорозуміння в області мислення. У деяких аспектах вона може виражатися в області самореалізації та творчості, у відчутті єдності з іншою людиною й природою. За еталон любові Фромм вважає відносини, які виникають між дітьми та батьками, безкорисливу прихильність[2, 70-89].

Переживання відокремленості породжує відчуття сорому, тривоги і провини, тому людина намагається позбавитися відчуження. Еріх Фромм виділяє і описує декілька шляхів подолання людської відокремленості, але вважає, що повноцінну відповідь на це питання може дати лише міжособове єднання в любові з іншою людиною.

«Той, хто кохає по-справжньому хоч одну людину, кохає весь світ» - це вислів Е.Фромма, який дає найчіткіше уявлення про його філософські погляди стосовно проблеми кохання [2, 70-89].

Список використаних джерел:

1. Э.Фромм Бегство от свободы/ Э.Фромм – Академический Проект, 2008.-15-48с.;
2. Э.Фромм Искусство любить/ Э.Фромм. – АСТ Москва, 2009.- 70-89с.

Грищенко Євгенія Сергіївна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМІСТІ

Кожна людина – це частина Всесвіту, яка не може існувати відокремлено, а лише постійно взаємодіючи з довколишнім світом. Той факт, що людина розуміє і усвідомлює все, що відбувається навколо, і є, власне, свідомістю.

За визначенням тлумачного словника, свідомість – це процес відображення дійсності мозком людини і цей процес охоплює всі форми психічної діяльності людини і зумовлює її цілеспрямованість.

З погляду історії філософії дослідження категорії свідомості можна умовно поділити на два шляхи: опис складових свідомості, їх структури та пояснення можливості існування власне

феномену свідомості. Філософія античності та Нового часу не розрізняли ці способи: якщо описана структура існування речей у свідомості, то факт існування її доведено. Вважалося, що головною передумовою появи свідомості є можливість сформулювати судження «Я є» (наприклад Декартівське «Я мислю, отже, існую»).

Але розуміння світу людиною не обмежується лише усвідомленням зовнішніх факторів, увага особи може бути спрямована і на самого себе. Об'єктами такого пізнання може бути сама особа, її діяльність, внутрішній світ. Таке явище отримує статус особливого феномена – самосвідомості.

Самосвідомість – це складний процес, що виявляється у сприйманні особистістю самої себе у різних ситуаціях та за різними моделями власної поведінки у ході взаємодії з оточенням, поєднуючи це в єдине уявлення – поняття власного «Я».

У філософії самосвідомість представлена як рефлексія свідомості відносно себе, вона розуміється одночасно як дія і як результат усвідомлення себе. Кант говорив, що самосвідомість є головною рисою, що відрізняє людину від інших істот. Також з точки зору філософії, самосвідомість трактується як єдність суб'єкта, що лежить в основі будь-якої свідомості.

У 20 столітті, окрім понять свідомості та самосвідомості, з'являється поняття несвідомого як проблема прихованих аспектів свідомості або ж залежність її від несвідомих чинників.

Вирішення проблеми несвідомого було ключовим для філософії взагалі та основою виникнення психоаналізу. За Кантом несвідоме – це досвід глузду, що є неусвідомленим. Він вводить поняття так званої інтелектуальної інтуїції, що є одним із різновидів несвідомого знання. Саме їй під силу безпосереднє вбачання істини, що може досягатися лише за умови поєднання глузду та чуттєвості. Гегель стверджував, що процес пізнання є несвідомим осягненням істини, утворений у результаті звички, навчання чи іншої діяльності [2].

Згідно з Фройдом, психіка людини поєднує у собі три рівні: свідоме, перед свідоме та несвідоме. Центральним компонентом є несвідоме як суть людської психіки; свідоме – це «вікно у зовнішній світ», що надбудовується над несвідомим; передсвідомість – це розум, який стоїть на межі свідомого і несвідомого, здійснюючи цензуру усім проявам природи людини, оскільки глибинний шар людської психіки, на думку, Фройда, функціонує саме на основі природних інстинктів.

Список використаних джерел

1. Шушляпін О. І. Свідомість, інтелект та почуття, та їх прояви у системі генерації нових ідей та розробки нових валеологічних підходів [Електронний ресурс] / О. І. Шушляпін, // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія . - 2011. - Вип. 39. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnpu_psykhol_2011_39_23.pdf

2. Сторіжко Л. В. Вирішення проблеми несвідомого в німецькій класичній філософії [Електронний ресурс] / Л. В. Сторіжко // Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Педагогіка . - 2010. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKPI_fpp_2010_2_11.pdf

Гусак Юлія Едуардівна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЛЮБОВІ В КОНЦЕПЦІЇ ЕРІХА ФРОММА

Еріх Фромм – німецько-американський психолог і соціолог, представник неофрейдизму, чії роботи, більшістю вчених, визнані класичними. Основна концепція Фромма полягає у необхідності усвідомлення людиною любові як мистецтва, яке можна порівняти з мистецтвом жити. Проте більшість не розуміє, що головне завдання постає в тому, щоб навчитися любити самому; так в погоні за престижем, успіхом та владою, людство не витрачає енергії на опанування мистецтвом любові.

В процесі еволюційного розвитку людина отримала найцінніший скарб – розум - як можливість для подальшого аналізу себе та оточуючого світу. За цей період змінюється і мислення людини, оскільки приходить усвідомлення безсильності та підпорядкованості, стислості існування та власної самотності. Для подолання безвихідного стану в людини є лише один шлях – об'єднатися з іншими, і тим самим з навколишнім середовищем. Одночасно

джерелом сорому, тривоги та провини є усвідомлення людської відокремленості без возз'єднання у любові. Отже, основна задача, яка стоїть перед людиною, - усвідомлення любові – найвищої цінності у житті [1, с. 35].

Творча діяльність, за Фроммом, – спосіб досягнення єдності, шанс стати частиною єдиного цілого. Однак в цьому намаганні людина повинна зацентувати увагу на «зрілій любові» - інтеграції з іншими при одночасному збереженні власної цілісності. Любов – рушійна сила, що слугує засобом боротьби з ізольованістю та відчуженістю. Тільки в любові наявний парадокс: дві істоти стають одним і залишаються при цьому двома [2, с.287].

У залежності від типу улюбленого об'єкта Фромм виділяє декілька видів любові, зокрема, це братерська любов - основа інших видів любові; це відповідальність, повага, турбота про іншого. Як аксіома сприймається, що всі ми – одне ціле, тут відсутні будь-які переваги одного над іншим. Не менш важливою є і материнська любов - в цьому взаємозв'язку присутня чітка нерівність: дитина потребує допомоги, а мати її надає. Апогеєм такого виду є усвідомлення того, що дитина надалі повинна відокремитися від матері. Зовсім іншою за своєю сутністю, надзвичайно винятковою та довгоочікуваною, є еротична любов в основі лежить прагнення до досягнення єдності, повного злиття з іншою людиною. Проте тільки досягнувши любові до себе, можна полюбити інших, зазначимо, що варто чітко відмежовувати дане поняття від егоїзму. Всеохоплюючою є любов до Бога, яка впливає з необхідності подолати відчуженість і досягти стану єдності; тут існує чітка відмінність між Сходом і Заходом. З позиції парадоксальної логіки, суть не в думці, а в дії; на Заході акцент зроблений на мисленні [1, с. 36-37].

Вчення Еріха Фромма актуальні й нині, адже пропагують створення нової людини, а вже від неї і нового суспільства. Основою якого має бути людина, що інтегрує в собі любов до ближнього, уважність, щедрість і солідарність, вірить у власні сили та прагне пізнати самого себе, в тому числі й несвідоме; варто виокремити, що єдиним критерієм у процесі реалізації людиною свободи є визнання своєї долі і життя суспільства з позиції повсякденної роботи та відносин з іншими людьми.

Список використаних джерел:

1. Фромм Еріх. Мистецтво любові: Дослідження природи любові / Еріх. Фромм – Мінськ.: Прогрес, 2010. – С. 35-37.
2. Ярошевський М.Г. Історія психології : від античності незалежності до середини ХХ століття / М.Г. Ярошевський – М.: Академія, 2008. – С. 287.

Данилов Андрій Віталійович

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ У ГУМАНІСТИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

На сьогоднішній день дослідження у гуманістичній психології переважно пов'язані насамперед з питаннями самореалізації та самоактуалізації. Перш за все, це є наслідком стрімкого та бурхливого розвитку життя суспільства, змін, які щоденно відбуваються у навколишньому середовищі людини: змінюється коло її знайомств, умови праці, політична ситуація в країні. Всі ці фактори ставлять на перше місце формування людини як особистості, тобто, загострюють питання знаходження нею свого місця у світі.

В основі гуманістичної психології лежить положення про те, що тяга до досягнення справжніх цінностей буття є необхідною складовою повноцінного розвитку людини. Самореалізація та самоактуалізація – це наукові поняття, що відображають певні процеси у світі дійсності. За К. Роджерсом, "на глобальному, метафізичному рівні тенденція до самоактуалізації є проявом глибинної тенденції до актуалізації" [1; с.77]. В той же час А. Маслоу визначає самоактуалізацію "як такий розвиток особистості, який звільняє людину від дефіциту проблем росту та від невротичних чи уявних проблем життя. Таким чином вона може звернутися до справжніх проблем" [2; с. 48]. Також Маслоу підкреслює, що вибір на користь росту, у напрямку самоактуалізації повинен здійснюватися людиною у кожному випадку вибору.

Процес самоактуалізації людини повинен розглядатися та описуватися "зсередини" життя людини, з її точки зору, як визначений, свідомий вибір життєвих цілей та шляхів їх досягнення. Тобто, він являє собою послідовність епізодів, ситуацій, в кожній з яких

особистість зіштовхується з певними проблемами, приймає виклик та по мірі вирішення проблем самовдосконалюється, розвивається, свідомо обирає для себе ще більш складні (але такі, що відповідають її силам та можливостям, її "особистісності") реалістичні проблеми. Або ж деградує, не приймаючи викликів, відмовляючись від докладання власних зусиль у вирішенні проблем. В такому випадку людина неухильно стикається із ще більш складними перепонами на шляху до самореалізації, але вже трохи іншого, "невротичного" характеру.

Адже відмова людини від зусиль по реалізації свого потенціалу може спіткати виникнення патологій: нервових чи психологічних розладів, соматичних захворювань чи, у найбільш тяжких випадках, розвитку металогії, "згорання" окремих здібностей, що може призвести до деградації. Відсутність у тому чи іншому регіоні, країні, товаристві умов для самоактуалізації спонукає прояви застою, соціальної та економічної кризи [3; с. 221]. Проведення політики, спрямованої на упередження процесів самоактуалізації, неминуче веде до антисоціальних виявів екстремізму, тероризму. Зростання інволюційних тенденцій, залучення до процесів інволюції великих груп людей, маргіналізація окремих регіонів та країн несуть серйозну загрозу для розвитку цивілізації та культури в цілому.

Отже, самоактуалізація та самореалізація є двома тісно пов'язаними сторонами одного процесу – процесу розвитку і росту, результатом якого є самоактуалізована особистість, що максимально розвинула та використала свій потенціал.

Список використаних джерел:

1. Роджерс К. Погляд на психотерапію. Становлення людини. – М.: Прогресс, 1998.
2. Маслоу А. Мотивація та особистість. – СПб: Євразія, 1999.
3. Вахромов Є.Є. Психологічні концепції розвитку людини: теорія самоактуалізації. – М.: Міжнародна педагогічна академія, 2001.

Коськовецька Наталія Миколаївна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ФІЛОСОФСЬКА ОСВІТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасний цивілізаційний перелом, що знаменує перехід до інформаційного суспільства, розгортання інформаційно-технологічної революції, докорінно змінює підходи до системи вищої освіти. В умовах інформаційного суспільства інформація і знання стають важливими ресурсами і безпосередньою виробничою силою в економічному, технологічному та культурному розвитку.

Всесвітня конференція «ЮНЕСКО», присвячена проблемам вищої освіти в XXI столітті, яка відбулась у Парижі в 1998 році, визначила пріоритетним гуманістичний напрям реалізації програм «розвитку людини». Таким чином, освіта стає глобальним фактором розвитку суспільства, а головною цінністю виступає людина, оскільки розвиток її потенційних можливостей є метою суспільного розвитку.

Традиційна європейська філософія освіти сформована на основі ідеї «творення» людини і в кінцевому результаті означає специфічний спосіб розвитку природних задатків та можливостей. Освіта не являє собою певну мету, освіта – лише основа для вирішення завдання – всебічного розвитку сутнісних сил людини. Освіта – це не певна окрема сфера існування людини, а саме процес «творення» людини. Словами В. фон Гумбольдта, освіта – це не просто навчання та отримання знань, це «...щось одночасно високе та внутрішнє» [2, с. 82].

В умовах інформаційного суспільства, коли знання швидко змінюються, застарівають, відходять в минуле традиційні навчальні дисципліни та з'являються нові, необхідно культивувати у студентської молоді свободу самовираження. Відомий американський філософ Дж. Д'юї робить акцент: «Ми повинні відмовитись від гамівних сорочок та ланцюгів, якщо хочемо, щоб особистості розвивали в собі задатки інтелектуальної свободи, без якої ми не матимемо впевненості в істинному та безперервному розвитку» [1].

Склався новий тип відносин між людиною та суспільством. Розвиток людини стає джерелом економічних та культурних змін, а знання та інформація перетворюються в основний товар. В цих умовах особливо важливе місце займає проблема гуманітаризації освіти, тобто переборення технократичного способу мислення. В гуманітарності знаходять своє відображення проблеми людської свободи, людських цінностей та взаєморозуміння між індивідами.

Особливе місце серед гуманітарних дисциплін займає філософія. Студентська молодь повинна знати різні підходи до вирішення найважливіших філософських проблем і на цій основі, а також на основі власної соціальної позиції, робити самостійний, свідомий вибір певного світогляду, певної ідеології і відповідної суспільної діяльності.

В системі сучасної освіти в технічних вищих навчальних закладах вкладається філософія як загальноосвітній предмет, обов'язковий для вивчення, тобто найзагальніші уявлення про філософію та основні її проблеми, які необхідні кожній освіченій людині в рамках її самовиховання, так само як знання музики, літератури та релігії.

Стратегічне завдання філософії – враховуючи потреби сучасності, адаптувати до них студентську молодь. Орієнтація на новаторство, дух новизни, а також зростання ролі індивідуальності – характерна риса сьогодення [2].

Сучасна освіта – це перш за все фундаментальна освіта, орієнтована на виявлення сутнісних основ і зв'язків між різноманітними процесами навколишнього світу. Тільки такий рівень освіти дозволить в майбутньому варіювати види діяльності, міняти професії, підвищувати кваліфікацію. Освічена людина – це не на стільки людина знаюча, а скоріш людина, підготовлена до життя, яка орієнтується в складних проблемах сучасної культури, яка здатна осмислити своє місце в світі. Важливою ознакою сучасної освіти є формування власного знання, тобто самостійно відкриті істини більш цінні, ніж досягнені готові знання.

Загальною методологічною основою всього духовного життя людей виступає філософія, роль якої в умовах інформаційного суспільства все більш зростає.

Список використаних джерел:

1. Дебердеева Т.Х. Новые ценности образования в условиях информационного общества// Инновации в образовании. – 2005.- №3.
2. Шаповалов В. О специфике гуманитарного знания (заметки на полях известной темы) //Общественные науки и современность.- 1994.- №3.- С.85

Лугвіщик Юлія Миколаївна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

Соціалізація є досить багатограним поняттям, яке можна визначити як «процес становлення особистості, реалізації людського в індивідові, засвоєння людиною зразків поведінки, психологічних механізмів, соціальних норм і цінностей, необхідних для ефективного функціонування індивіда в суспільстві» [1, с. 147]. Формування життєвих ціннісних орієнтирів, стабілізація рис характеру відбувається саме в молодому віці, на який, найчастіше, припадає навчання у ВНЗ. У цей період в особистості розвиваються професійні здібності, виникає право політичного самовизначення, вибору місця проживання. Відповідно до цього, одним з головних принципів сучасної освіти має стати поєднання навчання та виховання особистості.

Освіта є важливим засобом передачі історичного досвіду через покоління та способом донесення духовних цінностей сучасності до індивіда. Велике значення має приділятися засвоєнню культурного багатства як усього суспільства, так і власного народу. Опанування рідної мови, традицій, релігійних звичаїв створює почуття належності до певної нації, що допомагає особистості самовизначитися в умовах глобалізаційних процесів.

Основним завданням ВНЗ є надання освітніх послуг і підготовка кваліфікованої робочої сили. Проте в Україні переважає теоретична спрямованість навчального процесу, «студенти мають справу не зі змістом професійної діяльності, а з навчальними дисциплінами» [2, с. 17]. Для полегшення інтеграції випускників ВНЗ у професійну діяльність доцільно залучити до процесу навчання потенційних роботодавців. Вони допоможуть підготувати спеціалістів для роботи на конкретному підприємстві, що значно спростить подальше працевлаштування молоді.

Водночас, одним з головних завдань ВНЗ є розширення світогляду студентів. Молоде покоління часто надмірно орієнтоване на матеріальну винагороду. Будь яка інформація сприймається з точки зору можливості її застосування у професійній діяльності, цінність високого рівня загальної ерудиції зміщується на користь глибоких знань у дуже вузькій сфері. Навчання має надавати можливість всебічного розвитку студентів, розкриття їх творчого

потенціалу шляхом участі в науковій діяльності, культурних заходах, суспільно-трудова діяльності, спорті, студентському самоврядуванні.

В процесі освітньої діяльності відбувається не тільки засвоєння людиною теоретичних та практичних навичок і умінь, а й встановлення зв'язків з колективом викладачів та студентів. Для продуктивної співпраці має сформуватися довіра до учасників спілкування, відчуття відповідальності за колективний результат. Важливе значення має адаптація студента до колективу перший рік навчання, коли відбувається осмислення обраної професії, звикання до навчального навантаження. Для багатьох студентів це перший досвід життя без батьківського піклування. Особистість прагне зайняти гідне місце в новому оточенні, внаслідок чого у студента може виникати почуття невпевненості, накопичуватися втома. Для подолання дискомфорту необхідна підтримка з боку кураторів груп, викладачів і співробітників. Проведення різноманітних тренінгів, бесід, зустрічей поза межами ВНЗ дозволяє встановити дружні стосунки в колективі, забезпечити вільний обмін думками, залучити студентів до активних форм громадської діяльності. На викладачів покладена місія формування позитивного ставлення до навчання, активної громадянської позиції, почуття власної гідності, настанови на життєвий успіх.

Отже, основним завданням соціалізації студентів є формування власного світогляду та життєвого ідеалу, реалізація особистості як індивіда в суспільстві. Успішна соціалізація студентів є запорукою їх успішної професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Сівак Н. А. Соціально-педагогічні умови соціалізації студентів вищих педагогічних навчальних закладів [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pptp_2013_3_17.pdf
2. Борисюк А. С. Роль теоретичної та практичної підготовки у соціалізації студентів гуманітарних спеціальностей [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmdups_2012_2_9_4.pdf

Рубан Вікторія Олегівна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА «НАДЛЮДИНИ» У ФІЛОСОФІЇ НІЦШЕ

Постать Фрідріха Ніцше, його філософські погляди та ідеї можна віднести до найбільш дискусійних та впливових у ХХ ст. Ніцше відомий широкому колу, як дивак і жінконенависник. Його заява, що "бог помер", викликала неоднозначну реакцію з боку філософів, літературних критиків та культурних діячів того часу. Натомість же усьому Ніцше запропонував суспільству своє бачення "надлюдини".

Ніцше був особистістю неабиякою і суперечливою. Протягом усього життя він неодноразово переглядав свої симпатії та антипатії. У роботах Ніцше простежуються загалом 5 основних тем – нігілізм, переоцінка цінностей, воля до влади, вічне повернення, а також «надлюдина» [1, с.2].

Фрідріх Ніцше став першим, хто сформулював конієпцію «надлюдини». Нинішня людина, з точки зору Ніцше, - слабка, легкодуха та нікчемна. Своє бачення людини, що стоїть вище всіх інших, він виклав у творі «Так говорив Заратустра». «Так говорив Заратустра» - свого роду ніцшевська Біблія, його головний твір, що об'єднує і підсумовує всі його попередні ідеї і дає підґрунтя для усіх наступних. Ця книга, мабуть, є найбільш впливовим і специфічним шедевром Ніцше. Як позиціонує свій твір сам автор: «Книга для усіх та ні для кого».

За його поглядами, «надлюдина» - це людина, яка за силою свого благородства та моральності стоїть вище пересічних людей, впевнена у собі постать, що іде по життю, оминаючи вікові настанови, ідеали та погляди. Це тип досконалої людини, що повинна предстати вінцем розвитку людства. Але для того, щоб стати такою, людина потребує великої сили волі на те, щоб приборкати, подолати себе, всі свої негативні якості.

«Надлюдина» Ніцше виткана суцільно з моря почуттів і бурі пристрастей. Але якщо, на думку Ніцше, пристрасть зробити моральною, то вийде «надлюдина», вся колосальна енергія

і вся потужність якої може бути спрямована тільки на добро. В основі надлюдини Ніцше лежить надсерце, моральність, але не надрозум. У надлюдини немає і не може бути ідолів.

Мета самого Заратустри у його творі – поставити перед людьми нові ідеали, створити нові цінності, але це цінності не для натовпу. Він є провідником, тим, хто веде нас за маршрутом, кінцевий шлях якого і є «надлюдина».

Сам Ніцше - не вчений, а художник: він мислить образами, тобто почуттями. І він вірить, що всю енергію почуттів можна направити на благодіяння. Він закликає мобілізувати на це свою волю. І таким чином через виховання сили волі і правильний її напрям можна породжувати у собі надлюдей. Або, іншими словами, силою волі можна перетворити свідомість людини в свідомість «надлюдини».

Звичайно ж, ніякого Бога, з точки зору «надлюдини» не існує, тому що вона сама собі Бог. Релігія для неї - мораль боягузливих і слабких, які, самі будучи не в змозі що-небудь зробити, просять чогось у нереального і вигаданого Бога. Ці люди представляють расу рабів. Їх філософією є вигадки про справедливість, добро, моральності й інші подібні речі. Таких людей більшість. Їм протистоїть нечисленна, але в тисячі разів сильніша і досконала раса панів, філософією яких є сила, могутність і воля до влади. Покликання і доля цієї раси - панування над всіма іншими, а основне ремесло, звичайно ж, війна [2].

Список використаних джерел:

1. Зелинский Ф.Ф. Фридрих Ницше и античность / Ф.Ф. Зелинский // - Санкт-Петербург: издательство РХГИ - 2001.
2. Человек и сверхчеловек (Фридрих Ницше) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.eurasialand.ru/txt/gusev/69.htm

Сліпенко Ольга Петрівна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ У КОНЦЕПЦІЇ ЕРІХА ФРОММА

Із приходом капіталістичного типу суспільства гостро постала проблема відчуження людини через характерний процес перетворення у незалежну силу результатів продуктивної діяльності людей, яка стає керівником життя і пригнічує їх. Видатний філософ першої половини ХХ століття, один із найвідоміших представників неофройдизму Еріх Фромм розглянув причини виникнення відчуження, шляхи його подолання та дав відмінне від його попередників концептуальне пояснення проблеми свободи людини.

Людська природа є продуктом історичної еволюції, комплексом біологічних і соціальних факторів, вважав Е. Фромм. Повне задоволення первинних потреб не досягне вирішення проблеми людського буття, людиною керують інші сили, що впливають із її соціального середовища. Суспільство одночасно і придушує, і творить людську особистість, а людські пристрасті та тривоги виступають продуктом культури. Спираючись на це, філософ виділив такі потреби людини, як: потреба у зв'язку із навколишнім середовищем, потреба подолання власної обмеженості, укорінення та братерства, відчуття індивідуальності на противагу груповому конформізму, потреба в системі орієнтацій.

З того часу, як людина почала усвідомлювати свою відокремленість від природи і несхожість з іншими творіннями світу, починається процес індивідуалізації, першим аспектом якого є розвиток особистості, а другим – відчуженість і самотність. Проблема відчуження досягла свого піку саме у період капіталістичного суспільства, який створив, на думку Е. Фромма, «ринкову особистість», що тотожне «відчуженій особистості». Уся людська активність та діяльність спрямована на одержання єдності зі світом та із самим собою, людина прагне бути незалежною і вільною, проте саме свобода сприяє відчуженню. Розвиток людської свободи має діалектичну природу: це і взаємозв'язок з природою, і розвиток особистості, з іншого боку, це посилення індивідуалізації, що веде до ізоляції, безсилля, нікчемності і невпевненості [1, с.38].

Механізм «втечі» від свободи Е. Фромм вбачає у двох шляхах. Перший – звичайна втеча від зовнішньої загрози, деструктивізм світу як остання спроба не зруйнувати себе, «автоматизуючий конформізм», що реалізується через знеособлення, стандартизацію та відмову від власного «я», а також садизм і мазохізм. Страх перед самотністю долається ціною втрати власної індивідуальності. Другий шлях передбачає реалізацію людської особистості, відновлює зв'язок людини зі світом через спонтанну активність – вільну діяльність, що не

нав'язана ззовні через його безсилля. Однією із її складових є праця, не як комерційна діяльність, а як акт творчості, де важливою є сама діяльність, а не її результат. Другою складовою спонтанної активності є любов, що є руйнуючою стіною, які відділяють людину від інших людей, і об'єднуючою з іншими силою в людині. Любов повинна бути добровільним наміром створення союзу однієї людини з іншою зі збереженням при цьому індивідуальності особистостей.

Через працю і любов людина долає самотність і відчуженість, єднається із навколишнім світом, а ставши частиною єдиного цілого, займає своє законне місце у цьому світі. Перебуваючи на своєму місці, особистість більше не має сумнівів щодо своєї індивідуальності та існування сенсу життя, людина усвідомлює себе як активну творчу особистість і розуміє, що у життя є лише один сенс – саме життя» [2].

Список використаних джерел:

1. Фромм Э. Бегство от свободы: пер. с англ. Г.Ф. Швейника, Г.А. Новичковой / Эрих Фромм. - М.: Академический Проект, 2008. - 254 с.
2. Фромм Э. Искусство любить / Эрих Фромм [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/fromm03/index.htm>.

Хоменко Тетяна Юрїївна

2 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Сторіжко Л. В., д. філос. н., професор, ФСП НТУУ «КПІ»

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ АРХЕТИПІВ КОЛЕКТИВНОГО НЕСВІДОМОГО К. ЮНГА

В сучасному світі нові технології з кожним днем все більше і більше заповнюють всі сфери життя людини. Поява мобільного зв'язку, інтернету, глобальна комп'ютеризація – все це накладає помітний відбиток як на зовнішні атрибути якості життя, так і на внутрішній світ особистості. З одного боку ці зміни є позитивним явищем, віхою розвитку людства, а з іншого вони призводять до трансформацій свідомості. Знання стають більш поверхневими, змінюються цінності, слабшає зв'язок між поколіннями.

Всі ці тенденції є ознакою часу. Але існує й інша парадоксальна річ – свідомість людини, все ж по своїй природі інертне утворення, яке багато в чому лишається архаїчним. Актуальність проблеми полягає в існуванні несвідомих шарів психіки людини, які по своїй суті є міфічними та мають архетипову природу.

Теорія К. Юнга описує архетип як сенсоформу, загальне значення притаманне всім індивідам, що зберігається на рівні колективного несвідомого та проявляється у вигляді символів. Символ є безпосередньою реалізацією архетипу, але ніколи не вичерпує всього багатства його значень. [1, с. 7]

Юнг виділив 7 головних архетипів:

Під *самістю* автор вважав втілення цілісності та гармонії, регулюючий центр особистості. Його символ – мандала (коло) як знак цілісності та гармонії.

Тінь виступає несвідомою протилежністю того, що людина стійко стверджує в своїй свідомості. Її втіленнями є Сатана, Гітлер, Садам Хусейн.

Визнання К. Юнгом вродженої андрогінної природи людей проявляється в архетипах *аніма*, тобто несвідома жіноча сторона особистості чоловіка (Жінка, Діва Марія, Мона Ліза) та *анімус*, тобто несвідомий чоловічий бік особистості жінки (Чоловік, Ісус, Дон Жуан).

Архетип *маска* відображає соціальну роль людини. Виявляється під впливом суспільних очікувань та навчання в ранньому дитинстві. Символом є театральна маска. Тобто маска це те, як людина проявляє себе у відносинах з іншими людьми [3, с. 26].

Найвищими архетипами Юнг вважав *архетип мудреця*, що є персоніфікацією життєвої мудрості та зрілості (Пророк) та *архетип Бога* як кінцевий прояв психічної реальності спроектований на зовнішній світ.

На думку К. Юнга лише цілеспрямована праця та переживання дають людині змогу зрозуміти власні архетипи. Людина розвивається протягом всього життя. Цей шлях самопізнання, самовдосконалення та самоствердження він назвав – індивідуація. Однією з головних життєвих цілей людини є пошук та знаходження самої себе, тому ключовим виступає архетип самості [2, с. 42].

Таким чином, відійшовши від теорії З. Фрейда, К. Юнг значно збагатив психологічну науку новими, до того не висловленими ідеями, зокрема концепцією колективного

несвідомого, відповідно до якої психіка має наступну структуру: Его (центр свідомості та самосвідомості), особисте несвідоме (вмістилище конфліктів, спогадів, що колись були усвідомлені) та колективне несвідоме (глибинний шар психіки людини, що лежить глибше рівня індивідуального несвідомого і є спільним для всіх людей. Воно містить результат багатовікової історії людства).

Список використаних джерел:

1. Бакусев В. К. Г. Юнг: Парадоксы жизни и творчества / В. Бакусев // К. Г. Юнг Психология бессознательного. - М., 1994 – 126 с.
2. Мелетинский Е. М. Аналитическая психология и проблема происхождения архетипических сюжетов / Мелетинский Е. М. // Вопросы философии - 1991 - № 10. - 241 с.
3. Хьелл Л. Теории личности / Хьелл Л., Зиглер Д. — 3-е изд. — СПб.: Питер, 2009. — 607 с.

СЕКЦІЯ №4. ІСТОРІЯ. «АКТИВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ В СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ 20 СТОЛІТТЯ»

*Керівник секції: к.і.н., доц. Лабур О. В.
секретар: Власенко Дарина*

Виговська Ольга Володимирівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Лабур О. В., к.і.н., доцент кафедри історії ФСП НТУУ «КПШ»

АКТИВІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОГО РУХУ НА РУБЕЖІ ХІХ-ХХ СТОЛІТТЬ

Масовий молодіжний рух почав формуватися у другій половині ХІХ століття, що було зумовлено революційною ситуацією в Європі та необхідністю перетворень в суспільстві. Фактично вже з моменту створення молодіжні організації розмежовувалися за метою, напрямками і формами діяльності на релігійні, військово-спортивні, культурно-освітні та політичні.

Перша формальна молодіжна організація виникла в Англії у 1844 р. Це була християнська організація молодих людей Young Men's Christian Association (YMCA). Метою її діяльності була пропаганда, насамперед, релігійного виховання та здорового способу життя. Наприкінці ХХ століття створені в різних країнах розгалуження цієї організації об'єдналися у Всесвітній альянс асоціації молодих християн.

В США створення першої молодіжної організації пов'язують із ім'ям письменника Ернста Сетона-Томпсона. У 1901 р. він створив заповідник у штаті Коннектикут (США) та організував індіанське село для хлопців у віці від 12 років. Так зародився американський молодіжний екологічний рух «Знавці лісу», який продовжує існувати і досі. Також серед перших організацій США була і громада «4 Н» (head – голова, heart – серце, hands – руки, health – здоров'я), історія якої розпочалася із 1907 р. Вона є державною організацією, яка об'єднує передусім сільських дітей, і до сьогоднішнього дня є однією з найпоширеніших дитячих організацій світу, адже налічує більше 80 країн. Провідним принципом організації «4 Н» є «навчання в ділі».

Однією із найбільш поширених і відомих у світі молодіжних організацій є скаути. Вперше скаутська організація з'явилася у Великій Британії. рух скаутів завдяки Роберту Баден-Пауелу, якого надихнула ідея організації «Знавці лісу». У 1907 р. до складу організації входили лише хлопчики (бойскаути), а з 1909 р. – і дівчата (гьолскаути). Через декілька років рух скаутів поширюється в багатьох країнах, таких як США, Канада, Франція, Німеччина, Італія, Японія, Іспанія, Чилі, Росія тощо. У 1922 році нараховувалося більше 1 млн. скаутів у 31 країні, у 1922 – 1939 роках – 3,3 млн. У наш час до скаутського руху залучено більше 38 млн. людей із 217 країн та територій. Скаутських організацій не існує лише у п'яти країнах світу: Андорра, Куба, Лаос, М'янма, Північна Корея. Таке масове поширення скаутського руху у світі стало причиною створення Всесвітньої Асоціації Міжнародного скаутського руху (ВАМСР) у 1922 р. та перейменування у 1961 р. у Всесвітню організацію скаутського руху (ВОСР).

У Росії масовий дитячий та молодіжний комуністичний рух оформився після Жовтневої революції 1917 року. Були створені різноманітні регіональні об'єднання та рухи, такі як команди юних розвідників (Москва), «Дитячий робітничий клуб імені світової революції» (Петроград), «Мурашник» (Перм), «Виконком дитячого інтернаціоналу», «Юні комуністи» (ЮКи), «Юні піонери імені Спартака» та інші. Їх оформлення відбулося на Першому з'їзді спілок робітничої і селянської молоді 29 жовтня 1918 р. в Москві. Була створена Російську Комуністичну Спілку Молоді (РКСМ), яку згодом перейменували у Всесоюзну Ленінську Комуністичну Спілку Молоді (ВЛКСМ). На Всеросійській конференції РКСМ 19 травня 1922 р. було прийнято рішення про початок створення піонерських загонів. Виховний процес, вся система та принципи діяльності комсомолу та піонерії були заполітизованими.

Отже, на рубежі ХІХ-ХХ століть спостерігалася активізація молодіжного руху і його оформлення у різні організації, більшість з яких проіснувала впродовж всього ХХ століття. Показовим в їх діяльності є захист своїх прав та свобод, здатності виявити думку та протест, що найочевидніше проявилася у численних заворушеннях і страйках в 60-х рр. ХХ ст. Найрізонанснішою була подія біля Політехнічного інституту в Афінах 17 листопада 1973 р.,

де загинуло близько 120 осіб. Саме тому, цей день зараз відзначається як міжнародний день студентів.

Власенко Дарина Станіславівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лабур О. В., к.і.н., доцент кафедри історії ФСП НТУУ «КПІ»

ЖИТТЄВОВАЖЛИВІ ВІДКРИТТЯ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА В УМОВАХ СВІТОВИХ ВОЄН ХХ СТОЛІТТЯ

Найстрашніші події в історії людства неминуче приводили до ряду важливих відкриттів у науці, техніці, медицині, мистецтві та інших галузях. Трагічна суть воєн ХХ століття надихала поетів та письменників писати безсмертні творіння, що до сих пір відзиваються болем у серці, а науковців відкривати досі незвідані обрії для боротьби з різними видами суспільної чуми, що так чи інакше полонили людство в епоху, найбільш придатну для життя.

На порозі нового тисячоліття неминуче постають питання: а чи була б взагалі можлива війна, аби на зламі століть не відбулося бурхливого розвитку науки та техніки? Чи змогло б людство вижити після мільйонних людських втрат, аби медицина не встигла досягти відповідно розвитку? І чи можливим взагалі було збереження спокійної історії, яку б у ХХІ столітті нове покоління могло осягнути з підручника в сто аркушів, а не в декілька тисяч томів, замираючи разом з сотнями пекельно-болючих сторінок?

Парадоксально та моторошно як через особисті амбіції окремих політиків та фінансових груп, що були основними гравцями на міжнародній арені ХХ століття та отримували надприбутки від нарощення озброєнь, розвитку науки та техніки, з'явилися новітні засоби винищення людей. Саме вони збудували потужний плацдарм для кривавих подій та привели людство до «точки відліку» - початку світового військового конфлікту 1914-1918 років, відсутність повного розв'язання якого, неминуче затопила кров'ю Європу та світ у не менш жахливому протистоянні протягом 1939-1945 років.

По-особливому тяжка, болюча та важка для сприйняття доля поколінь ХХ століття. Проте саме завдяки активізації їх розумових та фізичних ресурсів у надскладних умовах, критичних моментах світ побачили геніальні відкриття.

Перша світова війна поправу може називатись «війною моторів». Для воєнних дій використовувалась велика кількість автотранспорту, поруч з яким з'явилися танки та броневих автомобілі, було вдосконалено конструкції станкових кулеметів, виникла ідея використання реактивного апарату для польотів у космос; радіотехніки долучили до вжитку електронні лампи. Поруч з цим, для захисту солдатів від смертельно отруйних газів, 1915 року Миколою Зелінським був створений один із символів Першої світової війни – фільтруючий протигаз. Саме цей артефакт зберіг життя тисячам молодиків та офіцерів. Цього ж року географічна карта світу зазнала змін: на ній з'являється найбільш протяжний штучний водяний шлях – Панамський канал.

Невід'ємний внесок було зроблено в розвиток медицини. Одного осіннього дня 1929 року в своїй лабораторії мікробіолог Олександр Флемінг дав світу можливість вилікувати різноманітні інфекційні захворювання та поклав початок новій ері в медицині - лікуванню хвороб антибіотиками. Паризькі газети в повоєнний час писали, що саме він зробив для розгрому фашизму більше, аніж ціла дивізія.

Уже після закінчення Другої світової війни медицина отримала нове дихання та поштовх до глобального розвитку. В Україні в цей час було реорганізовано заклади медичної освіти, введено новий профіль медичного працівника, так званого фельдшера, та розпочата масштабна підготовка невід'ємно важливих кадрів в надзвичайних та повсякденних умовах: санітарних фельдшерів, фельдшерів-лаборантів, акушерок, хірургів.

Прикро осягати, що ціна речей, які для сучасного індивіда стали лиш атрибутами повсякденності, колись вартувала сотні, або навіть тисячі життів.

ЖІНКИ-ВІЙСЬКОВІ ПІДЧАС ПЕРШОЇ ТА ДРУГОЇ СВІТОВИХ ВОЄН

Війна супроводжувала людство з давніх віків. Не можливість улагодити конфлікти мирним шляхом завжди приводить до протистояння чи до відкритої війни. Перша світова війна була прикладом наймасштабнішого воєнного дійства на території Європи на початку ХХ століття. Військовий конфлікт, що виник між Четвертинним союзом і країнами-учасниками союзу «Антанта» вилився у довгі роки повоєнної розрухи та мільйонні жертви з обох сторін.

Основною військовою силою у проходженні будь-якої війни є озброєні загоони вояків, що зазвичай складаються з чоловіків призовного віку тобто військовозобов'язаних. Разом з ними існують військові госпіталі та лікарні, де зазвичай зосереджується жіноча частина населення країни під час військових дій. Але на період військових дій 1914-1917 років ситуація дещо змінюється. Жінки, борючись за рівні права з чоловіками починають активно брати участь у військових операціях. Яскравим прикладом цьому може послужити жіночий батальйон, що воював у складі російської армії.

Жіночий батальйон смерті був створений 21 червня 1917 р. Тимчасовий уряд мав на меті завдяки цьому покращити патріотичні настрої серед вояків. Та й серед жінок було достатньо бажаючих захищати Батьківщину. Ініціатором такого нововведення була Бочкарьова Марія Леонтіївна – одна з перших жінок – офіцерів. Коли вона вперше хотіла записатися в ряди армії, їй було відмовлено, на що вона у відповідь написала листа самому царю з проханням включити її в ряди армії. Після таких сміливих дій їй було дозволено вступати в ряди російської армії. Звісно, жінку-військового солдати сприймали несерйозно та скептично, але своїми відважними діями вона змогла довести свою мужність та хоробрість. Вправляючись у військових діях не гірше інших військових вона була нагороджена почесними нагородами.

Під командуванням Марії Бочкарьової було створено чотири батальйони, Морська жіноча команда та Мінська жіноча караульна дружина. Всі вони побували на фронті та брали участь у боях. 27 червня 1917 р. жіночий батальйон прибув до тилу Західного фронту, 8 липня батальйон в складі полку вирушив в бій. Жінки поводити себе напрочуд мужньо, виходили у контратаку та воювали на ряду з чоловіками. Це було відзначено командуванням, як приклад хоробрості та спокою. Після цього жіночі батальйони не виходили на фронт, а використовувались як охорона, у зв'язкових центрах та як санітарна допомога. Після Жовтневої революції Жіночі батальйони були розформовані.

В Другій світовій війні брало участь близько мільйонна радянських жінок. Їм доручали практично всі військові професії: від зв'язківців до пулеметниць. Було сформовано три авіаційних полки з жінок-військових. Можна приводити масу прикладів героїських подвигів жінок на фронті. Евдокія Завалій була єдиною жінкою, що керувала діючим на передовій взводом морських піхотинців. Під час відбору в армію, її прийняли за чоловіка, так вона почала воювати. Нагороджена орденом Червоного Знамення. Ще одним прикладом героїчної жінки є Лідія Литвяк - льотчик. На її рахунок 14 збитих літаків супротивника. Олександра Самусенко – командувач танкового батальйона. Багато жінок було партизанами. Не потрапивши на фронт, вони захищали свої міста та села від німецької окупації.

Загалом, подвиг на який пішли жінки-військові переоцінити важко. Тяжке становище, патріотичні настрої, бажання захищати власну державу самостійно сподвигло жінок-військових на неземні подвиги. Злість та ненависть до німецьких окупантів, що вмиг перетворили мирне людське життя на жах, змусила жінок на рівні з чоловіками захищати своїх дітей, батьків, рідних та близьких. Саме багато в чому війна дала шанс довести цілком чоловічому світу, що жінки можуть на рівні з чоловіками воювати за спільну ціль.

БРИТАНСКО-ЯПОНСКОЕ СОГЛАШЕНИЕ 22 ИЮЛЯ 1939 ГОДА: БЫЛ ЛИ ДРУГОЙ СЦЕНАРИЙ ДЛЯ ВЕЛИКОБРИТАНИИ?

Это документ известен в истории как «соглашение Арита — Крейги». Документ состоял из двух частей. В первой Британия признает, что, была ли формально объявлена или нет, война фактически происходит в Китае и находящиеся там, японские силы должны принять определенные меры для своей собственной защиты. Этого, кажется, не достаточно, чтобы оспаривать такое решение, но эта неопределенность является последствием для второй части, согласно которой "правительство Его Величества не имеет никакого намерения одобрить любой акт наносящий ущерб достижению вышеупомянутых объектов японскими силами"[1, с.158]. В соглашении говорилось не только о Северной части Китая, но обо всей оккупированной территории. «Фактически речь шла о дальневосточном варианте "Мюнхена", поощрявшего Японию к новым военным авантюрам на Дальнем Востоке. В один из решающих моментов мировой истории Советский Союз оказывался практически в полной изоляции».[2, с.20]

В то время как г-н Чемберлен заявлял категорически, что никакие изменения не возможны в британской политике, которая была определена им 17-го июля как состоящая в устойчивом отказе принять условия от любой стороны относительно действий на территории Китая, пресса Японии (и конечно, как простая пропаганда, немецкая и итальянская прессы) приветствует это соглашение как полную капитуляцию Британии и удовлетворение японским требованиям. 22 июля 1939 японское правительство заявило, что подписание совместного договора будет означать соглашение Британии с введением «нового порядка» в Китае, отказ от помощи Чан Кайши и невмешательство в действия Японии на оккупированной территории. В то же время никаких обязательств по отношению к Англии Япония на себя не брала. Англия, таким образом, объявила законным пребывание японских войск в Китае на протяжении неопределенного срока и обязалась не вмешиваться в установление «нового порядка». Если Франция в 1935 году заключила с Чехословакией договор о военном союзе, согласно которому она была обязана прийти на помощь союзнику в случае нападения на него, то в Британии никаких формальных обязательств перед Чехословакией не было. Это означало, что Великобритания намеревалась соблюдать формальный нейтралитет в лучшей из ее манер (также как накануне «Мюнхенского договора 1939»: «Вылетая в Мюнхен, Чемберлен говорил: "Сколь ужасной, фантастичной и неправдоподобной представляется сама мысль о том, что мы должны здесь, у себя, рыть траншеи и примерять противогазы лишь потому, что в одной далекой стране поссорились между собой люди, о которых нам ничего не известно". Вернувшись после подписания соглашения в Лондон, Чемберлен у трапа самолета произнес: "Я привез мир нашему поколению". Саму Чехословакию на переговоры не пригласили, поэтому ее президент Эдвард Бенеш назвал документ "договором предательства". Гитлер же нарушил соглашение уже через полгода».[5]): во внешних сношениях с Китаем и в Международном Урегулировании. Если то, что хотела Япония, было просто согласованно общим договором в рамках, прописанных в документе, но это уменьшало шансы Китая на получения новых кредитов из Великобритании, это предвещало какие-либо ограничения на импорт в Китай по Бирманской дороге, больше всего это означало, что британская поддержка китайской валюты должна быть приостановлена, тогда подписанное соглашение настолько бессмысленно, что «открытое нарушение границы государства могло бы быть даже лучше». Прежде, чем одобрить или осудить соглашение, подписанное г-н Арита и Робертом Крейги, важно рассмотреть ситуацию. Британское и японское правительства подписали неопределенный и озадачивающий документ, и наименее удовлетворительный, но где все пункты казались понятными. Это, по крайней мере, было первым впечатлением, которое он произвел. Никакое решение не может быть принято однозначно для обеих сторон, которые показали, как они интерпретируют его на практике. Кроме этого, была напряженность в Европе в отношениях Японии с Германией и Италией:

«В Лондоне, Париже и Вашингтоне сгорали от нетерпения в ожидании волнующего момента, когда агрессоры навалятся на СССР. Самое главное - начать, а затем события пойдут автоматически, как от брошенного и воду камня круги расширятся на весь мир».[3]. Но очевидно, что ничто не служило бы целям Германии и Италии лучше, чем Великобритания,

которая вовлечена в конфликт. Япония может или не может действовать в прямом попустительстве с Берлином «Не за горами, убеждали друг друга западные политики, время, когда война Японии на Востоке сольется с походом на СССР Германии и Италии. В ожидании этого поторопились сбросить со счетов тяжкое воспоминание, которое произвел на европейские державы фашистской "оси" Халхин-Гол»[4, с.5]; она, во всяком случае, преследовала бы точно курсу, который продиктовало бы такое положение. Если бы она продолжала следовать ему, то было бы три выхода для Британии — чтобы уступить полностью требованиям Японии и в действительности потворствовать, если не сотрудничают в ее незаконном вторжении в Китай. Япония могла бы принять ответные меры открытой войной, заставляя Британию оставить временно все активы на Азиатском востоке Сингапура. На тот момент, когда Япония вела активные действия против СССР и МНР в районе реки Халхин-Гол, соглашение Арита — Крейги, гарантировало выгодное расположение японских войск в Китае на позициях, удачливых для проведения действий против СССР и МНР.

«Пакт Арита-Крейги» стал следствием сложной комбинации исторических обстоятельств, объективных и субъективных факторов, политического блефа, эмоций и ошибок. Он был не первым, но, наверное, одним из решающих шагов к началу Второй мировой войны. В этом соглашении является важный урок: в запутанной политической ситуации лучшим является не самое естественное и простое («главное, чтобы войны не было»), а самое ответственное и стратегически выверенное решение.

Список использованных источников:

1. Документы и материалы кануна Второй мировой войны 1937-1939 гг. в 2-х томах. Москва. Политиздат. 1981.
2. Вторая мировая война: история без купюр; Валерий Бушуев «Трудный выбор 1939 года: заметки историка» 218 с.
3. Владимир Петрович Потемкин Дипломатия в новейшее время (1919-1939 гг.) Глава 23
4. Журнал «Роман Газета» 1986. Н.Н. Яковлев Маршал Жуков (страницы жизни)
5. «Документы по истории мюнхенского сговора 1937—1939» Соглашение, заключенное Германией, Великобританией, Францией и Италией в Мюнхене- Приложение №4

Маггермова Анастасія Наріманівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лабур О. В., к.і.н., доцент кафедри історії ФСП НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

В наш час, як і раніше, гостро стоїть питання зниження частоти виникнення війн та військових конфліктів в усьому світі. Війни породжується, насамперед, глибинними соціально-політичними та соціально-економічними причинами. Вони призводять до змін в усіх сферах життя - соціальній, політичній, економічній, духовній - так як відбувається їх кардинальна перебудова на військовий лад. Вивчення історії Першої світової війни (1914-1918 років) дає уявлення про різноманіття історичного процесу розвитку суспільства напередодні та у період війни.

На початку ХХ ст. якісних змін зазнала світова економіка та місце в ній провідних держав світу. Відповідно змінювалася і роль, на яку претендували країни у світовій політиці. Велика Британія швидко втрачала позиції світового лідера, натомість Сполучені Штати здобували все більшу вагу. Докорінних змін у світовому порядку прагнула Німеччина. Імперське мислення лідерів великих держав підводило до розв'язання загарбницьких імперіалістичних війн.

1 серпня 1914 р. почалась перша в історії людства світова війна, в яку поступово вступили 34 держави на боці Антанти і 4 держави ворожого їй блоку. Перша світова війна призвела до серйозних політичних, економічних та територіальних змін у більшій частині країн світу, а особливо в Європі. Країни Четверного союзу під час війни зазнали нищівної поразки.

Наслідком війни став розпад імперій. Припинили своє існування: Німецька, Російська, Австро-Угорська, Османська імперії. На території Європи утворились нові держави: Польща, Чехословаччина, Королівство сербів, хорватів і словенів (з 1929 р. - Югославія), Австрія, Угорщина, Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія. Все це супроводжувалося революціями та соціальними рухами.

Револуції почалися в Росії і переможених країнах: Німеччині, колишній Австро-Угорщині, Туреччині, у яких однією із причин масових рухів, крім тягот війни, став комплекс невирішених завдань суспільного розвитку. Початок європейським револуціям ще в ході війни поклали Лютнева і Жовтнева револуції 1917 р. в Росії. Вони зробили величезний вплив на ситуацію в Європі і в світі. «Повстання мас» - так оцінив іспанський філософ Ортега-і-Гасет нові процеси у світі. Епоха мас і масових рухів - важлива особливість ХХ століття, епохи масового суспільства.

Участь широких мас населення в організованих політичних і соціальних рухах було великим прогресом. Розширення виборчого права і створення масових політичних партій, профспілок та інших громадських організацій давало великі можливості впливати на політику держави, домагатися задоволення своїх вимог. Хоча війна і призвела до деяких позитивних змін, але переважно перехід від війни до миру виявився болючим і тривалим процесом. Війна розорила багато країн і загострила соціальні проблеми, зруйнувала господарські, політичні системи, що існували в Європі до війни.

Сьогоднішні лідери мають глибоко аналізувати минуле, щоб не робити помилок в наш час. Бо слід брати до уваги не лише свої амбіції та короткострокові плани, а розуміти й те, що на кону можуть бути тисячі, а то й мільйони людських життів. А сторіччя початку Першої світової війни питання її значення, наслідків і спричинених змін дозволяє по-новому оцінити подальший суспільний розвиток людства, та, навіть, запобігти небезпеки розгортання третього всесвітнього суспільно-політичного конфлікту.

Перекута Оксана Сергіївна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лабур О. В., к.і.н., доцент кафедри історії ФСП НТУУ «КПІ»

ДОЛАР ЯК МІЖНАРОДНА ВАЛЮТА: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ

Протягом багатьох років у людей із усього світу викликає величезний інтерес долар США – валюта міжнародного рівня, грошова одиниця однієї із наймогутніших імперіалістичних країн. Хвилюючим для вчених і аналітиків питанням залишається: «Якщо світова криза стрімкою ходою 28 жовтня 1929 року вийшла з Уолл-стрит, а у 1933 долар був знецінений на 41 %, то чому після закінчення Другої Світової війни, він був утверджений міжнародною валютою, а США отримали статус наддержави?»

Історія «зеленої» купюри приховує в собі чимало таємниць і містики. Все почалося з міста Йоахимсталь (нині Яхимов, Чехія), де у 1516 знайшли срібло, з якого почали чеканити монети. Згодом їх називали «йоахимсталер», в Європі – талер, в Іспанії - талеро, Англії - даллер, долар. В часи правління Й.В Сталіна на території Яхимова добували уран. Існує думка, що у формуванні грошової одиниці Америки брали участі члени таємної організації – франкмасони. Символіка однодоларової купюри 1928 року викликає найбільший інтерес. Оформлена М.Реріхом за замовленням Генрі Уоллеса. На реверсі зображені дві сторони Великої печаті. На лицьовій стороні – Білоголовий орел, який в одній лапі тримає 13 стріл, а в іншій – 13 оливкових віток, над головою у птаха – 13 зірок, які утворюють шестикутну зірку Давида. На протилежній стороні видно незавершену піраміду зі «всевидячим оком» бога Гора, яке, за віруваннями масонів, принесе гармонію у хаос. Під усіченою пірамідою напис на латині, що в перекладі означає «Новий світовий порядок».

Впливовими виявилися 30-ті роки ХХ століття. Зрозуміло, що Реріх не мав такого впливу, щоб малювати на національній валюті, у Генрі Уоллеса достатня політична сила також була відсутня, Рузвельт був на посаді губернатора Нью-Йорка. Виявляється, що ініціативу в символічних малюнках проявив хтось інший. 1928 рік ознаменував випуск однодоларової купюри, а через рік економіка країни зруйнувалась, що призвело до Великої депресії, яка охопила і Європу. Дивним збігом обставин є прихід Гітлера до влади з метою - вивести країну з кризи. Схоже і у Сполучених штатах, на місці фюррера - президент Рузвельт з «Новим курсом» і Указом 6102, в якому заборонялось таємно накопичувати золото. Невиконання указу несло за собою покарання. Дивна демократія. Далі – підвищення ціни унції, девальвація. Народ сліпо повірив у нову валюту і забув про запаси золота, які витягли Штати з Другої світової. Сталін потребував захисту від нацистської Німеччини, Молотов отримав згоду Рузвельта на позику для відновлення СРСР після війни, тому Бреттон-Вудська конференція закінчилася успіхом для Америки: долар був встановлений національною валютою. Чи не «Новий світовий порядок», якого прагнули встановити масони? І чи не виконувало таємне

товариство свою місію, даючи настанови Рузвельту і Гітлеру, які 6 років виводили країни з кризи і загадково пішли з життя у квітні 1945, залишаючись ворогами.

Отже становленню долару як міжнародної валюти фактично сприяла Світова війна, після якої американська економіка становила половину світової. США володіли 70 % всього золота планети. Так долар замінив золото і отримав головну роль у світовій торгівлі і інвестиціях. Міць володарюючої валюти похитнула війна у В'єтнамі (1957), коли для оплати військових витрат США девальвували долар. 60-70-ті роки – інфляція. 1971 – плаваючий курс стосовно світових валют, що призвело до зниження «золотої складової» на 20 %, а вже в 1976 обвалилася Бреттон-Вудська система і на її зміну прийшла кредитна (Ямайська), яка позбавлена механізмів саморегуляції, а гроші фактично внутрішньої вартості.

Юрченко Катерина Олексіївна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лабур О. В., к.і.н., доцент кафедри історії ФСП НТУУ «КПІ»

ДУХОВНЫЕ ПОИСКИ В XX ВЕКЕ: ВОЗРОЖДЕНИЕ БУДДИЗМА

XX век в истории человечества ознаменовался кардинальными переменами в экономической, политической, научно-технической и духовной жизни общества. Трудно переоценить важность перемен, произошедших в технике и производстве. Однако они характеризуются более внешним выражением, самые же значительные перемены произошли в сознании миллионов людей. Духовные поиски в XX веке отличаются обращением не только к существующей и уже утвердившейся материалистической, рациональной доктрине, но и возвращением к мистическим, религиозным традициям христианства, интуитивизма и буддизма.

Буддизм как культурная парадигма особенно стал проникать на Запад в конце XIX - начале XX века. Источником его послужили работы интеллигенции того периода, которая в ответ на изменения в укладе общественной жизни явилась создателем новых эстетических, философских идей в искусстве, культуре. Таким образом идеи все более популяризировались в общественном сознании, сливались с тогдашними философией и психологией.

Актуализация буддизма в XX веке произошла как ответ на некоторые произошедшие события:

1. *Кризис нравственности в результате НТР.* НТР произвела значительные изменения условий повседневной жизни, это повлекло за собой понимание того, что естествознание не способно разрешить вопросов, касающихся ценностных и нравственных ориентаций. В поисках новой ценностной шкалы Запад обратился к буддизму.

2. *Возникновение на Западе новой духовной элиты буддизма.* В результате антикитайского восстания на Тибете на Запад эмигрировало большое число буддистского духовенства, которое и создало новые культурные центры, которые несли традиции Махаяны в массы.

3. *Поиск новой интеллектуальной традиции.* Произошла активизация медитаций в психиатрии, использование идей буддизма в философии, принятие "небожественной" идеологии в кругу естествоиспытателей. Опорой его развития была интеллигенция из числа студентов и преподавателей в университетах Германии, Франции, Соединенных Штатах и ряде других стран.

4. *Идеологический ответ на возникающие глобальные проблемы.* Общество нуждалось в новой идеологии, которая помогла бы справиться с последствиями мировых войн и других конфликтов, экологических проблем, экономических кризисов, глобализации и т.д. Пример тому – культура хиппи.

5. *Критика ценностной шкалы Запада.* В ответ на рост потребительской культуры, массового производства, идей экономического эгоизма, эгоцентризма, которые привели к росту массовых депрессий, кризисов, стрессов, перенасыщения в ценностной шкале стали использоваться идеи стабильного развития, толерантности, солидарности, ограничения собственных желаний ради всеобщего блага, которые являются частью буддистской системы.

На сегодняшний день буддизм вышел за границы религии и стал мировоззрением многих. В условиях жизни XX-XXI веков буддизм, в соединении с лучшими традициями других религий и философских систем, может стать новой парадигмой солидарности и толерантности, такой востребованной в наше время.

СЕКЦІЯ №5. СОЦІОЛОГІЯ: «РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

*Керівник секції: к.філос.н., доц. Пиголенко І.В.
Секретар: Куліков Валентин*

Мандзюк Олександра В'ячеславівна

3 курс, Видавничо-поліграфічний інститут, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мельниченко А. А., к.ф.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ СТУДЕНТАМИ ВПІ

Система університетів існувала ще з 11 століття, коли перші ВНЗ засновувалися при монастирях. З розвитком суспільства з'явилась потреба не тільки у школах, де діти мали змогу отримувати базову освіту, а й у вищих навчальних закладах, де студенти здобували б поглиблені знання спочатку тільки в релігійній сфері, проте, пізніше додалися й світські предмети.

Протягом довгого періоду становлення й розвитку інституту університетів завжди були невдоволені, ті, хто вважав систему освіти не ефективною та не доцільною. Та наш світ не стоїть на місці, прогрес йде все швидшими кроками, й вимоги до освіченості молодої людини все збільшуються. Аби вчорашній випускник мав змогу знайти своє місце на ринку праці, необхідні певні реформи в системі освіти. Так, одним з таких перетворень стало впровадження Болонської системи оцінювання у 1999 році, що мало на меті створення освітнього простору задля підвищення спроможності випускників вищих навчальних закладів до працевлаштування.

Мета цього дослідження – дізнатися, чи відповідає рівень освіти, яку дають в НТУУ «КПІ» ВПІ вимогам сьогоденного ринку праці, тобто чи вдоволені студенти, які на даний момент навчаються у Видавничо-поліграфічному Інституті рівнем знань, який їм дають та чи відчувають вони впевненість у тому, що коли закінчать університет зможуть без проблем знайти роботу.

ВПІ був заснований 1 січня 1954р. у Києві на базі художньо-ремісничого училища поліграфістів № 18. У 1957 році його включають до складу Українського Поліграфічного Інституту (УПІ) ім. І.Федорова, де став заочним факультетом, а з 1959 – вечірнім. У 1989 р. тодішній ВПФ переходить до Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», який увійшов до списку найкращих університетів світу QS World University Rankings 2013/14. І тільки 6 вересня 2004 стає Видавничо-поліграфічним Інститутом за рішенням вченої ради «КПІ». До складу факультету входять 3 навчальні корпуси, які «розкидані» по Києву. На даний момент на базі ВПІ діють 6 кафедр: Кафедра технології поліграфічного виробництва, Кафедра організації видавничої справи, поліграфії та книгорозповсюдження, Кафедра графіки, Кафедра машин та агрегатів поліграфічного виробництва, Кафедра видавничої справи та редагування та Кафедра репрографії, на яких є як технічні, так і гуманітарні спеціальності. У 2013/2014 навчальному році посів перше місце серед усіх факультетів «КПІ» за кількістю абітурієнтів на 1 місце.

Методом проведення дослідження було вирішено обрати фокус-групу, що дасть змогу отримати відповіді на такі питання, як:

Чи не жалкують студенти що до свого вибору, провчившись вже рік-два?

Чи задоволені вони рівнем освіти?

Хотіли б вони щось змінити задля покращення своєї освіти?

Оскільки метод фокус-групи – це якісний метод дослідження, то ми не тільки отримаємо відповіді на наші основні питання, а й зможемо з'ясувати причини задоволення/невдоволення навчанням й проаналізувати їх задля подальшого покращення системи освіти у ВПІ.

Засенко Юлія Віталіївна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Пиголенко І.В., доцент, к.філос.н., ФСП, НТУУ «КПІ»

РОЛЬ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Болонський процес – процес створення єдиного освітнього простору з метою зближення і гармонізації національних освітніх систем вищої освіти в країнах Європи.

Головним документом Болонського процесу є лісабонська «Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні», підписана в 1997 році. У числі перших країн – учасниць – Великобританія, Франція, Німеччина, Італія та Іспанія. В даний час конвенцію підписали 47 країн .

Основні положення Болонського процесу:

- розширення доступу до вищої освіти;
- подальше підвищення якості та привабливості європейської вищої освіти;
- розширення мобільності студентів і викладачів;
- забезпечення успішного працевлаштування випускників вузів за рахунок того, що всі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути орієнтовані на ринок праці;
- введення дворівневого навчання (поділ вищої школи на два ступені: бакалавр (3-4 роки) і магістр (2 роки));
- перехід на кредитно-залікову систему ECTS (European Credit Transfer System), що дозволяє зіставляти глибину курсів, пройдених у вузах різних країн. 1 бал-кредит становить 25-30 навчальних годин . А за рік, прослухавши всі свої модулі , кожен студент повинен набрати в цілому 60 кредитів;
- відмова від старих навчальних планів і поділ дисциплін на модулі.

В свою чергу, соціальна відповідальність – це дотримання суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм, а у випадках безвідповідальної поведінки, що не відповідає вимогам норм чи порушує суспільний порядок, вони зобов'язані нести доповнюючий обов'язок особистого чи майнового характеру.

Вищий навчальний заклад завжди виступає інститутом соціалізації, тобто впливає на процес формування особистості. Оскільки болонський процес є його складовою, то ми можемо з упевненістю сказати, що він сприяє формуванню соціальної відповідальності. Однією з важливих особливостей такої форми навчання є відведення годин для самоосвіти. Це накладає додаткові обов'язки на студента, адже він розуміє, що в суспільстві існують чітко встановлені правила. В даному випадку, вища освіта – крок на шляху до самореалізації та становлення людини як особистості. У разі порушення цього неписаного «закону» соціум буде сприймати особу більш прискіпливо.

Отже, болонський процес вносить свій вагомий внесок у процес формування соціальної відповідальності, адже в сучасному світі освіта та вміння самостійно засвоювати знання відіграють важливу роль.

Мстоян Майя Валеріївна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Пиголенко І.В., доцент, к.філос.н., ФСП, НТУУ «КПІ»

ВИЩА ОСВІТА ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ СВОБОДИ ДУМКИ ЛЮДИНИ

На сьогоднішній день все частіше задаєшся питанням, чи дійсно потрібна вища освіта, і чи є вона вагомим плюсом, коли влаштуєшся на роботу. Та чи варто витратити 4-6 років на навчання, коли можна витратити цей час на самовдосконалення або розвиток своєї справи. Якщо ти задаєшся питанням “отримувати вищу освіту чи ні”, то в першу чергу потрібно відкинути всі шаблонні і заздалегідь заготовлені кимось відповіді, поради і застереження і приймати рішення самостійно. Старше покоління, батьки та знайомі твердять що зараз без вищої освіти нікуди, єдиний шлях – двори підмітати, або як полюбляють жартувати студенти, касиром в Макдональдсі. Але насправді, усе залежить від того, які у вас цілі і чи бажаєте ви їх досягти? Також ваш вибір нерідко залежить від того, чи є у вас якась матеріальна підтримка, утримання батьків.

Якщо ви хочете досягти кар'єрних висот, щоб у майбутньому отримувати хорошу пенсію, то освіта тут є невід'ємним фактором, так як наприклад в державні управління без диплому не візьмуть. Ваш диплом університету, як квиток до цих рядів. Якщо ж ви молоді, кмітливі та ініціативні – без вагань можна думати про свою справу. Починати можна з хобі або улюбленої справи, наприклад на заході дуже розвинений такий вибір старту.

Сьогодні багато людей які люблять фотографувати, і це в них непогано виходить, підробляють фотографами на весіллях, чи інших урочистостях. Багато з тих хто дуже любить грати у комп'ютерні ігри стають професійними геймерами, чи розробниками ігор і заробляють на цьому непогані гроші. Згодом, улюблена справа яка приносить гроші, має хороші шанси перерости у стабільний бізнес. Головне, аби хобі перетворившись на бізнес не переставало приносити задоволення. Варто лише згадати скільки людей стали багатими та щасливими не навчаючись або кинувши університет і присвятивши себе улюбленій справі. Ось невеликий список людей:

- Стів Джобс – він пішов з коледжу, тому що не розумів, як той допоможе йому в житті зрозуміти, чим він хоче займатися. Так як Стів виріс у прийомній сім'ї, він просто не хотів витрачати гроші своїх батьків, які вони відклали довгий час, на просту корочку, за якої не варто щасливе майбутнє;

- Марк Цукерберг – молодий засновник соціальної мережі, хотів зробити, щось таке, що могло б здивувати комісію університету Гарвард, щоб отримати більше шансів туди потрапити на навчання. А вийшло, що улюблена справа затягнула і стала приносити дивіденди, тому навчання довелося відкласти;

- Білл Гейтс – теж кинув навчання, для того, щоб розвивати свій потенціал. Правда пізніше, для того, щоб заповнити місце на стінці в кабінеті, він усе ж продовжив навчання і склав всі іспити, щоб отримати диплом, який по суті виправдав себе вже давно.

А як не згадати вченого Томаса Едісона винахідника лампи розжарювання, електровоза, основоположника електроніки, який навіть школи не закінчив. Освітою сина зайнялася мати. Згадуючи ті роки, Едісон говорив, що саме вона дала йому ту необхідну впевненість в собі, яка так допомогла досягти успіху. Вдома навчався також Вольфганг Амадей Моцарт – геніальний композитор і музикант. Батько Вольфганга сам був музикантом і музичним педагогом, тому дуже рано виявив неабияку обдарованість свого сина. Батько вчив маленького Моцарта всього, що вмів сам.

Отже, міркуйте самі, якщо вища освіта зробить Вас щасливими або Ви вступаєте на факультатив про який так давно мріяли – тоді вперед, так як це буде відмінне продовження вашого хобі. Ви отримаєте нові знання та досвід, який неодмінно допоможе вам у житті. Але якщо Ви не впевнені, що бажаєте в майбутньому працювати на когось, і відчуваєте що можете творити щось своє, корисне для інших, тоді варто подумати двічі. Було б добре поспілкуватися з друзями, знайомими, які вже досягли певних вершин у своєму житті, дізнатися, чи так необхідний їм був диплом.

Рантова Оксана Миколаївна

аспірантка факультету соціології і права НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Пиголенко І.В., доцент, к.філос.н., ФСП, НТУУ «КП»

ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ОТРИМАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КРЕДИТ

На даному етапі розвитку суспільства все більшої актуальності набувають питання, що стосуються отримання якісної вищої освіти. Така ситуація спричинена недостатнім фінансуванням сфери освіти з боку держави, малою конкурентоспроможністю вітчизняних вищих навчальних закладів порівняно із зарубіжними та ін. Незважаючи на це з кожним роком збільшується кількість бажаючих здобути освіту за рахунок державного замовлення. Але попит більший за пропозицію. Абітурієнти, які не змогли використати можливість навчатись на бюджетній основі, в силу різних причин, мають шукати інші шляхи фінансування свого навчання. Альтернативою постає кредитування, але наша країна має досить малий досвід отримання освіти в кредит. Практика здобуття освіти в кредит давно використовується ряді країн, зокрема таких, як : Велика Британія, Франція, Норвегія, Сполучені Штати Америки, та ін..

Питання кредитування освіти досліджували такі науковці як Боголіб Т., Колісніченко Н., Пчелінцева І. та ін..

Освітній кредит, як різновид споживчого кредиту, надається на традиційних принципах кредитування з метою надання позичальнику освіти. Так, І. Пчелінцева зазначає, що основними принципами кредитування освіти є доступність отримання освіти на сприятливих економічних умовах та особистій відповідальності позичальників [2, с.97].

В більшості країн світу при наданні освітнього кредиту держава є активним учасником. У Великій Британії існує практика отримання абітурієнтом одноразової допомоги, також місцеві відділи освіти надають безвідсоткову позику на умові її повернення після закінчення навчання. У Франції кредит на освіту можна отримати під 7-9 % на рік, вік позичальників становить від 18 до 28 років, що дозволяє перекваліфікуватись на прийнятних умовах через поручительство. Термін повернення кредиту становить 9-10 років. У Норвегії кредит отримують на 20 років і може бути частково оплачений самим вищим навчальним закладом. У Сполучених Штатах функціонують існують такі види кредиту на освіту: приватний (використовується при відшкодуванні різниці між урядовою позикою та вартістю навчання), батьківський (отримують кредит батьки за умови, що студент є на їх утриманні), студентський. Також широко використовуються урядові програми. У Німеччині студент має можливість отримати безвідсотковий кредит, який по закінченню навчання повертає.

В нашій державі освітні послуги реалізуються: сферою освіти; за частковою участю держави; на комерційній основі приватними банками; фондами молодіжної підтримки.

Найбільш доступним варіантом кредитування освіти є державний цільовий пільговий кредит. Який надається на вигідних умовах (позичальник повертає 3 % річних протягом 15 років). Пріоритет в отриманні такого кредиту мають пільгові категорії населення.

Кредитування освіти приватними банками здійснюється на комерційній основі. Основним завданням їх є отримання прибутку, відповідно встановлені високі відсотки по кредиту.

Досвід зарубіжних країн показує нам виважену на законодавчому рівні систему кредитування, низькі відсотки по кредитах, використання інших засобів фінансування освіти.

В Україні кредитування освіти не має відповідних законодавчих актів, де враховані інтереси всіх сторін. Не доступною залишається освіта в кредит через високі відсотки по кредиту, що унеможливує доступність всім верствам населення. Для вирішення проблеми потрібно на законодавчому рівні врегулювати відносини між кредитором і позичальником. Знизити відсотки по кредитах. Створити можливості для залучення інших шляхів фінансування освіти.

Список використаних джерел:

1. Боголіб Т. М. Фінансування освіти за кордоном / Т. М. Боголіб // Фінанси України. – 2005. – № 8. – С. 132–139
2. Пчелінцева І. Освітній кредит / І. Пчелінцева // Вища школа : науково-практичне видання. – 2005. – № 2. – С. 95–100

Огороднік Софія Валеріївна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Майстрок Н.О., доцент, к. соціол. н., ФСП, НТУУ «КПІ»

РЕФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Останні десятиліття характеризуються настанням епохи нового суспільства – інформаційного, що передбачає виробництво знання, яке стає показником розвиненості конкретного суспільства, продукуючи науковий потенціал нації. В таких умовах основним показником прогресу є індивідуальний розвиток людини, розвиток інформаційно-інтелектуальної складової суспільства та трудових ресурсів країни, якість яких контролюється системою вищої освіти. Тому сучасна державна політика повинна сприяти активному удосконаленню університетської освіти, інвестувати у розвиток людського потенціалу, тобто в інтелектуальний, духовний, фізичний розвиток громадян, нарощуючи науковий, науково-технічний та інформаційно-інтелектуальний потенціал.

Внаслідок трансформації українського суспільства та синтезу багатьох моделей, сьогоднішня система університетської освіти має гібридний характер та переживає кризу, показником якої є криза «часткової особистості» як продукту «часткової освіти», «індивідуально-вітальної» свідомості спеціаліста з позиції його невідповідності потребам суспільства як умові виживання людини, а також криза знання як частина кризи освіти в цілому. Тому актуальним завданням є впровадження в навчальний процес університетської

освіти елементів, які будуть унікальними, матимуть інноваційний та креативний характер, що дасть можливість вивести український рівень освіти на новий якісний щабель. Це стане можливим в разі використання результатів наукових досліджень, які повинні стати базисом для системи освіти, зокрема університетської, адже сьогоденні програми учбових дисциплін, де основним є репродуктивне навчання або відтворення готової інформації, що базується на перевіреному часом знанні, в більшості випадків не є актуальними. Сучасний студент не може задовольнити потребу в формуванні особистісних специфічних навичок та вмінь, які потребуються на сьогоденньому ринку праці.

Проблема якісної підготовки фахівців і підвищення конкурентоспроможності освіти в цілому, вирішується на основі створення оновленої системи вищої освіти, яка повинна удосконалити навчальну програму за допомогою інноваційної діяльності та використання сучасних освітніх технологій задля того, щоб відповідати потребам сучасного суспільства і студента. Необхідно залучати підприємства, компанії та організації, за допомогою яких буде забезпечуватись фактична потреба в кваліфікованих знаннях та навичках, здійснюватиметься відповідна підготовка фахівців. За допомогою такого соціального партнерства студенти зможуть отримувати досвід роботи, відсутність якого є однією з найбільших проблем, при виході на ринок праці, а також підвищувати рівень індивідуальної професійної підготовки. Така взаємодія університетів з майбутніми роботодавцями має позитивно вплинути на вирішення проблем працевлаштування випускників ВНЗ, забезпечити контроль якості їх підготовки, допомогти спрогнозувати потребу у фахівцях певної професії й вдосконалити зміст навчальних програм в університетах, відповідно до вимог сучасного виробництва та попиту на ринку праці.

Таким чином, у сучасній університетській освіті, в умовах трансформації українського суспільства, повинні відбутись такі якісні зміни, яких можна досягти шляхом реформування. Необхідно перейти від репродуктивної до продуктивної, творчої моделі університетської освіти, яка включатиме в себе динаміку від споглядального до діяльнісного руху, і орієнтуватись на пріоритет особистості, що розвивається. Важливим фактором є забезпечення особистісного розвитку майбутніх фахівців, надання їм якісної професійної підготовки, яка б відповідала запитам сьогоденнього ринку праці.

Осмолович Катерина Михайлівна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мігалуш А.О., ст. викладач ФСП, НТУУ «КПІ»

ВИКЛАДАЧ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСТВА

Кожен школяр після закінчення навчального закладу перетинає своєрідний екватор свого життя. З кожним кроком він вливається у новий світ – цей світ має назву студентство. Хто ж такий цей студент? Студент – це доросла свідомо людина з сформованим світоглядом, інтересами і думками. Всім відомо, що на формування особи як студента впливає вищий навчальний заклад, та зокрема викладацький персонал.

Основна задача вищого навчального закладу – це формування гарного спеціаліста, а також соціальної відповідальності особи. Слід відокремити поняття «юридична відповідальність» від «соціальної». Безперечно, перше поняття є одним із видів соціальної відповідальності, але в свою чергу, юридична відповідальність закріплена законодавством держави. У такому випадку у разі вчинення правопорушення до винної особи застосовують примусові заходи, які позбавляють її певних цінностей. Під соціальною відповідальністю розуміється обов'язок особи оцінити власні наміри поведінки та здійснювати її вибір відповідно до загально прийнятих норм, що відображають інтереси суспільства, а у випадку їх порушення — обов'язок звітувати перед суспільством і нести покарання за вчинення цих порушень.

Сучасне студентство – це люди, які відчувають фальш скрізь: на словах, діях, поглядах. Позитивно впливати на них може тільки особистість викладача, який повністю відданий своїй справі, обов'язку та котрий сам зацікавлений у майбутньому своїх вихованців. Гарні фахівці є прикладом освіченості, цивілізованості, професійності, вони володіють науковим потенціалом. Дивлячись на свого викладача студент набуває нових характерних для сучасного суспільства рис. Викладацький персонал великою мірою впливає на процес соціалізації студентства.

Численні соціологічні дослідження показали, що соціальна відповідальність не є провідною цінністю для студентів, на відміну від друзів, кар'єрного зросту чи наукового професіоналізму. Але з іншої точки зору, молоді люди сприймають соціальну відповідальність як найголовнішу рису кожного індивіда. У такому випадку, викладач як ніхто інший слугує прикладом для наслідування. Оскільки, студенти високо цінують педагогічну майстерність, здатність до індивідуального підходу, почуття справедливості, організованість, сумлінність, чесність, вимогливість та відповідальність. Для молоді важливо аби викладач зберігав своє слово і діло, а це як ніщо інше демонструє важливість соціальної відповідальності в соціумі для студентів.

Освіта сприяє не тільки встановленню професійної, а й соціальної ідентифікації, в основі якої лежить можливість успішного зв'язку соціальних спільнот - студентів та викладачів. У процесі спілкування відбувається формування людини людиною, відбувається взаємодія, взаємовплив, обмін духовними цінностями.

Сучасна освіта – це важливий засіб і ресурс становлення особистості, яка здатна на життя в культурному і толерантному суспільстві, до прийняття відповідальних рішень. Інтелектуальний потенціал країни залежить від того, як викладач ВНЗ зможе виховати творчого, активного, високоморального, працьовитого громадянина. Цей процес є складним і тривалим, але він набуває важливого значення, коли студент цілеспрямовано працює над собою, самовдосконалюється та повністю усвідомлює свою соціальну відповідальність.

Черкас Ольга Ігорівна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мігалуш А.О., ст. викладач ФСП, НТУУ «КПІ»

ЗМІНА СИСТЕМИ ОСВІТИ ЗА ОСТАННЄ СТОРІЧЧЯ ТА РОЛЬ ЇЇ У СТВОРЕННІ СВІДОМОЇ ОСОБИСТОСТІ

Якщо брати до уваги систему та якість індивідуальної освіти за часів Радянського Союзу і сучасного демократичного устрою, можна побачити величезну різницю. В період дії комуністичної ідеології освіта стала більш доступною для загальних мас населення, ніж до періоду її встановлення, але величезним її мінусом була саме спрямованість на реалізацію ідеї рівності всіх і кожного. Якщо брати графічне зображення стратифікаційної піраміди, що складається з трьох частин: нижнього, середнього та вищого класу, то радянське суспільство намагалися прибрати дві її невід'ємні складові, а саме верхню та нижню частини, і одним з шляхів реалізації такої політики була освіта. Але як показала практика здійснення такого кроку в перетворенні стратифікаційної будови соціуму неможливе. По-перше, оскільки неоднаковість людей, а більше того всіх живих істот зумовлена природно, а по-друге, за такого ладу, відсутності вищої – привілейованої групи, людям немає до чого прагнути, що перекреслює будь-яку можливість як індивідуального так і суспільного розвитку соціуму. Радянська ідеологія намагалася перетворити населення країни в таку собі сіру масу, підігнати всіх людей під одні рамки.

Але в межах перетворення системи освіти за радянських часів були й певні переваги, оскільки саме з того часу прості сільські діти отримали змогу піти на навчання і кожна дитина мала змогу після закінчення навчального закладу влаштуватися на роботу за спеціальністю. Тобто загальний соціальний розвиток все ж таки був присутній, але такий, якого потребувала влада та ідеологічний конвеєр. Це робилося для можливості існування тоталітаризму, який виникає переважно там, де є велике скупчення так званої «сірої маси» абсолютно байдужих людей, яких дуже просто залучити звичайною пропагандою, яка складається переважно з брехні. Люди вірять у власне майбутнє і сліпо ідуть за вождем відриваючись від реальності.

На сучасному етапі розвитку освіти відсутній вплив певної ідеології, що незмінно покращує її якість та ефективність. Методи викладання стали більш широкими та різноплановими. Почалося викладання світової історії та літератури з різними до них підходами, тобто учень або студент оцінює книжку або подію не так як треба, а так як він сам вважає і може вільно ділитися своїми думками з того чи іншого приводу.

Демократизація суспільства, а зокрема і освіти, після болочого досвіду попереднього устрою дала змогу зрозуміти, що індивідуальний, а отже суспільний розвиток особистості надзвичайно важливий, задля досягання успіху та займання вищого соціального статусу, на який впливають освіта, гроші, престиж та влада. Всі ці визначальні фактори залежать один від одного і у більшості випадків беруть свій початок саме з освіти.

Освіта, як така відіграє важливу роль в процесі соціалізації, саме тому її система має бути чітко вибудованою і доведеною ледь не до ідеального стану відповідно до епохи. Від того як людина навчається, залежить не тільки ступінь її ерудованості, а й безсумнівно чіткість та обгрунтованість життєвої позиції взагалі. Проходячи процес соціалізації, людина здобуває складніші соціальні статуси і відповідно виконує вагоміші ролі, що вимагає більшої відповідальності. З цього можна зробити висновок, що освіта, насамперед формує у людини відчуття необхідності усвідомлювати будь-які свої вчинки, рішення та дії. За визначенням Р. Хачатурова та Р. Ягутяна, соціальна відповідальність — дотримання суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм, а у випадках безвідповідальної поведінки, що не відповідає вимогам норм чи порушує суспільний порядок, вони зобов'язані нести додаткову відповідальність особистого чи майнового характеру. Така відповідальність формується у людини з самого дитинства, починаючи з казок, які дітям на ніч читають батьки, але особливо сильно розвивається і встановлюється саме у період навчання в школі, де за погану поведінку залишають після уроків, повідомляють батькам або ставлять погані оцінки.

Отже, освіта є рушійною силою в процесі соціалізації особистості, саме тому нам необхідно досліджувати та аналізувати існуючі системи, та системи попередніх поколінь для того щоб не повторювати помилок та вдосконалювати суспільство, виводити його на новий рівень розвитку.

СЕКЦІЯ №6. СОЦІАЛЬНА РОБОТА: «СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ПОШУКІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»

*Керівники секції: ст. викладач Мігалуш А.О., викладач Цюркало Т. І.
Секретар: Коваль Ольга*

Борсук Наталія Миколаївна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Мігалуш А. О., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПШ»

БЛАГОДІЙНА РОБОТА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З СОЦІАЛЬНИМ СИРІТСТВОМ

Суспільство в усі часи стикалося з багатьма соціальними проблемами, які потрібно було так чи інакше вирішувати. Проблема дітей-сиріт також входить в цей перелік. Зовсім недавно почало набувати поширення явище соціального сирітства, яке все більше і більше набуває катастрофічних масштабів. Звісно так званих «підкидьків» матері залишали, зазвичай, не з своєї волі. Аналізуючи сучасний соціально-економічний стан суспільства, в порівнянні з минулими часами, можна побачити, що причини відмови від дітей схожі, але на сьогодні їх можливо нейтралізувати або подолати їх вплив. Позаяк матір не вбивають за те, що вона народила не в шлюбі.

Зараз діти стають соціальними сиротами ще при живих батьках з багатьох причин: неблагополучні родини, яких позбавляють батьківських прав, а також матері, які залишали своїх новонароджених дітей заспокоюючи себе, що держава піклуватиметься про них краще ніж вона сама. Отже, як бачимо ця проблема є дуже серйозною бо ці діти зазвичай зростають в інтернатах поряд з дітьми-сиротами і досягнувши повноліття вони входять в суспільство маючи ряд комплексів, а отже надалі не будуть активними соціальними акторами.

Для того, щоб повністю зрозуміти, що являє собою дана категорія розглянемо одну з термінологій соціального сирітства. Соціальне сирітство – це таке соціальне явище, яке характеризується відстороненням батьків від виконання їх обов'язків стосовно дітей, які ще не досягли повноліття. Або ще можемо визначити цю категорію клієнтів в соціальній роботі так: соціальні сироти – це соціально-демографічна група дітей, які з соціальних, економічних та морально-психологічних причин, залишилися сиротами при живих батьках. Зрозуміло, що повинні існувати причини через, які діти залишаються без батьків. Найголовніших можна назвати такі: соціально-економічні, морально - етичні та психологічні. Та чи багато дітей в Україні залишилися соціальними сиротами через них? За даними Міністерства освіти і науки України на початок 1995-1996 навчальних років 8582 особи, були позбавлені батьківської опіки, на початок 1996-1997 н. р. – 9513 осіб, на початок 1997-1998 н. р. – 10345 осіб, на початок 1998-1999 н. р. – 10665 осіб, на початок 1999-2000 н. р. – 11150 осіб. У 1999 році загальна кількість дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, досягла 103400 тисяч осіб. Також станом на 1 липня 2012 року 72% дітей-сиріт знаходяться під опікою: прийомних сімей, будинків інтернатів сімейного типу. Як правило діти приймалися до однотипних будинків інтернатів з малорозвиненою ерудицією, погано розвиненими комунікативними зв'язками з однолітками, які зростають в родині. Такі діти практично не мають особистих речей, засобів особистої гігієни, особистого куточку, де дитина може сховатися коли її психологічний стан не в порядку. В будинках інтернатах дуже важко визначити соціальний клімат бо на нього впливають різні фактори: від настрою вихователів до поведінки самих дітей. Тому часто збираються волонтери, які бажають допомогти цим дітям так як вони не винні в тому, що їх батьки просто від них відмовилися та збирають різні подарунки, одяг, книги та інші речі. Це доволі не проста робота, але вона має і певну винагороду – дитяча посмішка.

Волонтерські рухи існували й раніше, але зараз на початку XXI століття вони активізувалися внаслідок загострення соціальних проблем. Тому зараз багато сучасної молоді все більше записуються у волонтери, щоб допомагати дітям. Волонтерство – безкорисна і добровільна діяльність направлена на створення комфортних умов для розвитку інших. Волонтери роблять все по своїй волі і ніхто їх змушує до цього. На сьогодні залучення молоді до різних соціальних проектів дітей-сиріт є дуже важливим бо вони є більш активними, креативними, багато проектів можна створити при вузах або на території певних інститутів.

Насамперед варто закликати всіх молодих людей, які хочуть стати волонтерами до створення соціальних проектів для цих дітей тому що вони потребують кращих умов для свого розвитку.

Літовська Світлана Олегівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мігалуш А. О., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

МИСТЕЦТВО, ПСИХОДРАМА ТА СОЦІОДРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТИ РОБОТИ ВОЛОНТЕРІВ З БЕЗПРИТУЛЬНОЮ МОЛОДДЮ

За останні роки незалежності в Україні починає активуватись волонтерський рух. На сьогоднішній день можна говорити про багатогранність роботи волонтерів і їх значну кількість у сфері соціального обслуговування. Для того, аби зрозуміти специфіку волонтерської роботи варто приділити увагу одній із вразливих категорій населення, а саме безпритульній молоді.

Відповідно до Закону України, безпритульна особа – повнолітня особа, яка проживає на вулиці, в парках, підвалах, під'їздах будинків, об'єктах незавершеного будівництва, в місцях, непризначених та непридатних для проживання. Безпритульні діти – діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувалися, і не мають певного місця проживання. На законодавчому рівні безпритульним дітям пропонується програма «реінтеграції бездомних осіб» - комплекс заходів для здійснення процесу повернення бездомних осіб до життя в суспільстві як повноправних його членів. В рамках цієї програми надається ряд послуг: соціальні, медичні, юридичні, освітні, реабілітаційні, тимчасовий притулок. Варто зауважити, що доступ до цієї програми є обмеженим, і ті чи інші притулки і центри реабілітації належать до «високопорогових» форм підтримки, тому саме в цьому випадку стає актуальною робота волонтерів.

Першою формою підтримки стає вулична допомога або **аутріч-робота** – форма допомоги безпритульним, що здійснюється безпосередньо у місцях знаходження цільової групи. Основні завдання при такій роботі – встановлення контакту з людьми на вулиці, на місцях перебування; консультування в умовах вулиці; мотивація на зміну середовища проживання, зміна способу життя; супроводження в різноманітні установи.

При, вже безпосередньому розташуванні молодих людей на місця тимчасового перебування, волонтерами може бути проведений ряд робіт для адаптації в новому середовищі. Одним із таких методів може бути психодрама, завдяки якій можна дослідити проблеми особистості.

Для того щоб дослідити внутрішній світ молодої людини можна залучити її до певної гри, яка не буде нав'язувати ніяких правил, а лише передбачатиме добровільну участь. Учасник програє роль із свого життя, з минулого, майбутнього, на сцені відбувається імпровізація, йому можуть допомагати інші актори в вираженні проблемної ситуації. Психодрама дає можливість програвання і осмислення ролей, які людина зазвичай приховує від оточуючих, а часом і від себе самої.

Ще одним ефективним методом дослідження проблем клієнтів може бути соціограма. Ця технологія відмінна від психодрами насамперед тим, що тут потрібно змусити акторів діяти так, ніби то вони в даний момент знаходяться у повсякденному житті. Так, можна виявити конфлікти між явними і прихованими власними потребами і шляхи їх вирішення. Ці методи також називають театром спонтанності, їх варто використовувати для більш детального ознайомлення в центрах реабілітації на різноманітних уроках. Такі методи не потребують ніяких планів, сценаріїв. Вони вимагають лише живої участі та активності від молодих людей, адже це так важливо для них, у випадку невизначеності у власному житті, бути задіяними в чомусь.

Також незамінним помічником у роботі з клієнтами може стати й мистецтво. **Арт-терапія** - це спеціалізована форма психотерапії, заснована на мистецтві, в першу чергу образотворчій і творчій діяльності. Арт-терапія забезпечує можливість самовираження та самопізнання, зниження втоми та напруги, позитивний настрій. Серед особливих напрямів арт-терапії слід відмітити вагому роль для дітей ізотерапії, музикотерапії, імаготерапії, пісочної терапії, бібліотерапії, а також виготовлення мандал, створення колажів та родинних гербів. Всі ці технології дозволяють дитині виразити фантазії, емоції та почуття, допомагають усвідомити і змінити ставлення до явищ або подій.

Звичайно, процес роботи з безпритульною молоддю дуже клопіткий, вимагає терпіння та багато часу від волонтерів. Але досягнуті результати того варті. Найбільш складним

завданням в роботі з безпритульними звичайно є налагодження первинної взаємодії, тому вважають, що цим повинні займатись, в першу чергу, досвідчені люди. Але не слід забувати й той факт, що діти та молодь краще сприймає інформацію і йде на контакт з представниками своєї вікової категорії, а коли цей контакт встановлюється через гру та мистецтво він стає легким і приємним як для волонтерів так і для самих дітей.

Самойленко Ольга Володимирівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мігалуш А. О., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ РОБОТИ З БЕЗПРИТУЛЬНИМИ ДІТЬМИ ТА МОЛОДІУ

Основна мета соціальної роботи полягає в регулюванні правових і економічних відносин людини із суспільством, наданні їй допомоги та підтримки у вирішенні проблем, гідному самоствердженні й повноцінному житті. Отже, в центрі уваги соціальної роботи перебуває громадянин, який стає клієнтом соціального працівника і вимагає науково обґрунтованого ставлення до вирішення своїх проблем. Серед основних груп клієнтів сфери соціальних послуг можна виділити безпритульних дітей та молодь. В більшості випадків основною причиною безпритульності, на сьогодні, є ріст бідності, погіршення умов життєдіяльності й руйнування моральних цінностей і виховного потенціалу родин, а також психологічні проблеми в сім'ї, асоціальна поведінка дітей, жорстокість та насильство в родинах. В Україні сьогодні налічується 82 тисячі неблагополучних родин, у яких виховується понад 160 тисяч дітей, здатних «потенційно» вийти на вулицю. А отже рівень безпритульності може продовжувати зростати в Україні й надалі і власне тому дана тема потребує особливої уваги сучасних соціальних працівників та державних чиновників.

Для ранньої профілактики запобігання дитячій бездоглядності на сьогодні здійснюються різнопланові дії. Зокрема, Головне управління освіти і науки м. Києва веде облік дітей та молодих людей, схильних до правопорушень, бродяжництва, жебракування, вживання алкоголю, наркотичних речовин, а також дітей із неблагополучних сімей, проводить щорічний громадський огляд умов проживання, виховання, соціального забезпечення дітей та підлітків зазначених категорій; контролює відвідування школи; проводить атестацію позашкільних навчальних закладів та ліцензування приватних закладів.

Основною формою соціальної допомоги дітям-сиротам та дітям, які залишилися без піклування батьків, є соціальний патронаж - система заходів щодо підтримки умов, достатніх для забезпечення життєдіяльності таких дітей, з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їхнього соціального статусу. Звичайно діти отримують і індивідуальну підтримку з боку професіоналів відповідно до наявних потреб і проблем.

Всі зазначенні вище заходи є дієвими але слід відмітити, що за ними губиться сама дитина з її специфічним світосприйняттям. В більшості безпритульних бачать, зазвичай, як недисциплінованих дітей, часто грубих, різких, брехливих, озлоблених. Але не дивлячись на таку особливість їхньої поведінки, як і всі діти, вони мають мрії, які власне й можуть стати основою для встановлення контакту з ними і побудови нормальної соціальної роботи.

Одним із підходів який можна застосувати для роботи з дітьми та підлітками це арт-терапія. Цю технологію можна застосовувати у притулках та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей адже «у цих закладах достатньо велику частку складають діти, для яких арт-терапія буде незамінною і створить можливість для найефективнішої реабілітації та корекції. Такими категорія є: діти з затримкою психічного розвитку, розумово відсталі, діти з порушеннями емоційно-вольової сфери, діти з поведінковими порушеннями, діти, що зазнали жорстокого порушення та насильства»[1, с. 288].

Основними завданнями арт-терапії, у тому числі у роботі з дітьми, що перебувають у притулках та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей є:

1. Полегшення процесу корекції та реабілітації дитини.
2. Отримання конкретного матеріалу для інтерпретації та діагностичних висновків.
3. Виявлення та відпрацювання негативних думок та почуттів, які дитина звикла пригнічувати, ховати.
4. Налагодження комунікації та відповідної психологічно сприятливої атмосфери у групі дітей.
5. Розвиток у дитини почуття внутрішнього контролю.
6. Концентрування уваги дитини на своїх почуттях.

7. Розвиток художніх здібностей дитини і підвищення її самооцінки.

Отже, як видно з завдань арт-терапії можна з впевненістю сказати про те, що дана технологія є дієвою. Оскільки арт-терапія покликана допомогти дитині справитися зі своїми психологічними проблемами, відновити емоційну рівновагу чи усунути порушення поведінки. Крім того вона сприятиме реалізації головної мети центрів соціальних служб для молоді з питань соціальної допомоги дітям-сиротам і дітям, які залишилися без піклування батьків, а саме їхній інтеграції в суспільство та реалізації базових прав.

Список використаних джерел:

1. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям: [метод. посіб.] / Безпалько О.В., Гурковська Л.П., Журавель Т.В. та ін. / За ред. Звереві І.Д., Петрович Ж.В. – К.: Видавничий дім “Калита”, 2010. – 376 с.

Омельянець Вікторія Валентинівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мігалуш А. О., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ВКЛЮЧЕННЯ ВОЛОНТЕРІВ У РОБОТУ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В СИТУАЦІЇ ЗМІНИ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ

Сьогодні проблеми соціальної роботи з людьми похилого віку, стоять у центрі багатьох соціальних інститутів. І це насамперед через складну демографічну ситуацію в Україні, адже - кожен п'ятий українець людина похилого віку, а згідно із соціологічними прогнозами, то до 2050 року їхня кількість може збільшитися до 38%. А отже ця категорія клієнтів соціальних служб є однією з найбільших за масштабами не лише сьогодні, а й буде в майбутньому. Одною з центральних проблем даної вікової групи є невідповідність до зміни соціального статусу. Ця зміна, насамперед, пов'язана з припиненням трудової діяльності, переходом до нового способу життя та трансформуванням життєвих орієнтирів. А все це за собою тягне появу цілого спектру психологічних та соціальних проблем.

Звичайно ж держава готує спеціалістів, які мають допомагати людям похилого віку пристосуватися до життя в новому статусі. Підготовлені до роботи з даною групою соціальні працівники та волонтери в більшості випадків приймають участь в реалізації реабілітаційних заходів. Але тут передбачено не стільки відновлення попередньо набутих функцій, скільки пристосування людини до виконання тих самих дій в соціумі але в новому соціальному статусі.

На даний час, волонтерська діяльність набуває все більшої популярності серед молоді але в більшості випадків вони працюють з дітьми. І власне тому й постає питання, а яким чином залучити ще більше волонтерів до роботи з похилими людьми, адже існує проблема байдужості до людей похилого віку. Молодих людей відлякує образ власного майбутнього. Дивлячись на пенсіонерів вони бояться, що в майбутньому, теж втратять те, що вважають цінністю, це - здоров'я, красу, багатство, друзів, своє положення у соціумі. Такий образ старості дуже часто стає бар'єром для взаємодії різних поколінь. І власне, це є дуже серйозною проблемою, тому що, відсторонює старих людей від суспільства та нормально життя. Але молодь має усвідомити, що це наносить шкоду як їм, адже вони втрачають цінний досвід від старшого покоління так і людям похилого віку. Потрібно щоб молодь усвідомлювала не лише важливість старих людей у суспільстві, а насамперед для себе. Щоб залучити молодих волонтерів потрібно: виховувати у молоді повагу до старших та навчати їх головному та актуальному принципу: як ми сьогодні опікуємося — чи не опікуємося — нашими бабусями і дідусями, нашими батьками і матерями, так завтра наші діти й онуки, можливо, опікуватимуться нами.

Чим саме волонтери можуть допомагати людям похилого віку? Найпростіше - це спілкування. Старенькі люди, дуже часто відчують себе самотніми і навіть проста розмова, відіграє для них велику роль. Також це допомога по господарству. Звичайно дуже часто це виконують соціальні працівники, адже потрібно врахувати те, що це спеціалісти, які знають, як себе вести з такими людьми щоб не нашкодити їм. Але в дійсності їм краще виконувати роль людини яка відповідає за соціальне забезпечення, соціальна допомога, створення необхідних матеріальних і фінансових умов для підтримання нормальної життєдіяльності. Соціальною роботою з людьми похилого віку в різних центрах, будинках для пристарілих та доглядом і соціальною підтримкою на дому, можуть займатися волонтери. А отже підготовка молодих активістів в цій сфері має стати пріоритетом для сучасного соціуму

ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ПРАКТИКИ В ШКОЛАХ-ІНТЕРНАТАХ ЯК ОДИН З ВАРІАНТІВ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Молодь є найактивнішою соціально-віковою групою стосовно суспільно-інтеграційних відносин. Саме цей фактор нашою думкою є залучення молодих людей до соціальної, благодійної чи волонтерської роботи. Це стосується і підлітків, і студентів, і вже працюючих молодих фахівців.

Спеціалізовані програми щодо залучення молоді до соціальної роботи вже існують в Україні не один рік. Найбільш поширеним різновидом таких програм є допомога інтернатам, сиротинцям та дитячим будинкам сімейного типу, яка реалізується через відвідування молодими людьми вище згаданих закладів. Для форсування соціалізації дітей-сиріт (соціальних також) проводяться різні форми соціальної роботи. Наприклад, клуби спілкування, які відіграють важливу роль у подоланні фізичної і духовної самотності вищезгаданої соціальної групи. Ці клуби компенсують однобічність функціональних зв'язків, сприяють розширенню кола спілкування та пошуку потенційних опікунів, що, у свою чергу, покращує внутрішній стан людини, знімає почуття тривоги, самотності та занедбаності.

Найбільш проблемним для випускників шкіл-інтернатів є перехід до незалежного життя, і становлення самостійною особистістю. Власне саме в цьому напрямі можуть стати незамінними консультації та поради з боку молодих волонтерів, які допоможуть дітям-сиротам зрозуміти до чого їм готуватися виходячи в доросле життя, за стіни дитбудинку. Така форма роботи носитиме більш просвітницький характер. Консультації звичайно допоможуть в формуванні мотивації до здорового способу життя, навчання, повноцінної суспільної діяльності та навіть більше, можливо й до волонтерства в майбутньому. Адже принцип рівний рівному в дитячих будинках-інтернатах є більш дієвим і вихідці з них краще сприймаються дітьми ніж ті, які не відчули умови стаціонарного життя на собі. Власне випускники закритих структур можуть стати кращими консультантами для майбутніх поколінь сиріт.

Слід відмітити й те, що волонтери в інтернатах могли б здійснювати й контрольну функцію. Наразі установи для дітей-сиріт мають не надто чисту репутацію, в Інтернеті вже з'являються журналістські розслідування щодо знущань та невідповідної поведінки персоналу, який там працює. Залучені волонтери могли б доводити інформацію до відома соціальних служб про порушення прав дітей в відповідних закладах.

На сьогоднішній день вже активно діють молодіжні волонтерські громадські організації, наприклад, Харківський центр волонтерів, на сайті якого серед напрямків діяльності є залучення молоді до соціально-вагомої роботи (ігротеки в інтернатних закладах, проведення клубів спілкування молоді з функціональними обмеженнями, надання допомоги багатодітним родинам, проведення соціальних акцій та заходів). Схожі заходи проводять студентські спілки українських ВНЗ, Студентська рада НТУУ КПІ організовує візити студентів у дитбудинки, також збираються речі, іграшки, книжки та гроші, які згодом передаються до інтернатів. Також медичний університет ім. О.О. Богомольця влаштовує безкоштовні медичні огляди та інші програми для дітей-сиріт. Театральний університет ім. Карпенка Карого влаштовує дозвілля для мешканців інтернатів у вигляді театральних вистав, майстер-класів з акторської майстерності та ін.

Проте станом на кінець 2013-го року в Україні за різними джерелами налічується від 967 до 1060 інтернатів. Саме тому гостро стоїть питання залучення якомога більше сучасної молоді до роботи чи волонтерської діяльності в дитбудинках, заохочення відвідин районних, міських, та навіть сільських установ.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК АРТ-ТЕРАПІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З МОЛОДИМИ СІМ'ЯМИ

Арт-терапія в сучасній методиці соціальної роботи все ще залишається інновативною. І якщо при роботі з дітьми застосування діагностичних малюнків та створення казок ще має місце, то при роботі з дорослими людьми та молодими сім'ями це не набуло поширення.

Арт-терапія – відносно новий метод психокорекції. Термін «арт-терапія» (буквально: терапія мистецтвом) ввів Андріан Хілл в 1938р. Зараз же під арт-терапією розуміють використання всіх видів мистецтва. Цей метод дозволяє експериментувати з почуттями, досліджувати і виражати їх на символічному рівні.

Арт-терапія, на сьогодні, все частіше розглядається як інструмент прогресивної психологічної допомоги, яка сприяє формуванню здорової і творчої особистості. Основна ціль арт-терапії – гармонізація внутрішнього стану клієнта, тобто відновлення його здатності знаходити оптимальний стан рівноваги [1, с.16]. Крім того даний різновид терапевтичної роботи з клієнтом дозволяє отримати без жодних проблем і перенавантаження питаннями клієнта даних про його проблему та навіть інтерпретувати їх. Адже малюнок – найбільш символічна форма передачі емоційного стану клієнта.

Арт-терапія найчастіше асоціюється лише з малюванням, але це помилкове уявлення. В дійсності арт-терапія має три форми – активну, пасивну, змішану. Пасивна форма – клієнт використовує художні твори, створені іншими людьми: розглядає картини, читає книги, слухає музику. Активна форма – клієнт сам створює продукти творчості: малюнки, скульптури, історії, музичні композиції, спонтанні танці. Змішана форма – клієнт використовує існуючі форми мистецтва для створення своїх продуктів творчості.[1, с.18]

В соціальній роботі з молодими сім'ями, де існують проблеми в комунікації між партнерами, незадоволеність, конфлікти чи інші порушення взаємодії, застосування активних форм арт-терапії є дієвим способом налагодження стосунків між подружжям. Вираження емоцій через танець, спонтанне програвання конфліктних сцен у формі пантоміми сприяє подоланню емоційних розладів, порушень в спілкуванні та міжособистісній взаємодії.

Доцільною для роботи з молодістю сім'єю може бути й танцювальна терапія, адже її ціль це усвідомлення власного тіла, створення позитивного образу, розвиток навиків спілкування, дослідження почуттів, отримання досвіду роботи в парі. Вільгельм Райх з його вченням про м'язово-емоційні блоки, вважав, що не виражені емоційні переживання не зникають, а залишаються в м'язах і там «застрають» у вигляді м'язових блоків [1, с.138]. Танцювальна терапія, дозволяє зруйнувати такі «блоки» та, крім того, подолати бар'єри, що виникають при мовному спілкуванні.

Для роботи з молодими сімейними парами добре підходять всі методики «створювальної» («созидательной») діяльності. Ліплення з глини, малюнок, творчість з піском, будь-який парний hand-made спонукає подружжя до взаємодії, а діяльність створення (як антипод руйнуванню) заспокоює емоції. Крім того звільнення «внутрішньої дитини» від соціального навантаження, надання можливості в самовираженні через творчість, можуть стати гарним стартом в створенні сімейного хобі, проведення більшої кількості часу в спільній справі.

Отже, застосування методик арт-терапії в соціальній роботі з молодими сім'ями може відігравати не лише терапевтичну роль, а й сприяти розкриттю творчого потенціалу клієнтів, та спрямуванню талантів до подальшої самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Киселева М.В. Арт-терапия в практической психологии и социальной работе/ Киселева М.В. – СПб: «Речь», 2007. – 336 с.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Головним завданням системи професійно-технічної освіти є забезпечення потреб галузей економіки в робочих кадрах. Професійно-технічна освіта функціонує в єдиному освітньому просторі України як самостійна підгалузь. Систему професійно-технічної освіти доцільно розглядати як одну із складових освітньої галузі, від ефективного функціонування якої залежить розвиток країни в цілому.

Система професійно-технічної освіти складається з професійно-технічних навчальних закладів, незалежно від форм власності та підпорядкування, що працюють у галузі професійно-технічної освіти; навчально-методичних, науково-методичних, наукових, навчально-виробничих, навчально-комерційних, видавничо-поліграфічних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих, обчислювальних та інших підприємств, установ, організацій та органів управління ними, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників.

Професійно-технічна освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури.

На початку 90-х років ХХ ст. через руйнування планової економіки, приватизацію підприємств система професійно-технічної освіти потрапила в дуже складні умови: зменшилися інвестиції працедавців у розвиток і зміцнення навчально-матеріальної бази освітніх установ; погіршилися умови для виробничого навчання у зв'язку зі скороченням робочих місць для проходження виробничої практики; децентралізація управління професійно-технічною освітою в умовах запутаного нормативно-правового забезпечення.

Не зважаючи на занепад розвитку системи професійно-технічної освіти та падіння її престижу, вона виконує важливі функції як в державі так і в суспільстві. Система професійно-технічної освіти реалізує таку важливу функцію як функція соціального захисту.

Функція соціального захисту є пріоритетною у світлі демократичних перетворень. Вона реалізується при входженні молоді в ринкові відносини шляхом здобуття якісної професійно-технічної освіти, що дає випускникам змогу бути конкурентоспроможними й мобільними на ринку праці, а отже, соціально захищеними.

В установах професійно-технічної освіти завжди навчалосся багато підлітків з незаможних і найбільш незахищених верств населення, щодо яких завжди діяла потужна система державної підтримки (стипендії, безкоштовне харчування, формений одяг, безкоштовні гуртожитки, пільговий проїзд тощо). В ПТНЗ навчається 8,6 тис. сиріт (1,8 % числа випускників шкіл, які здобувають професію вперше), понад 50 тис. напівсиріт (9,6 %), 170 тис. з малозабезпечених та неблагополучних сімей (33 %) [1].

Крім того, відволікаючи молодь категорії «ризик» від вулиці і направляючи її у сферу суспільно корисної діяльності, установи професійно-технічної освіти фактично стримують зростання підліткової злочинності й молодіжного безробіття. Відомо, що вартість одного студентського місця в освітній установі професійно-технічної освіти значно менше від вартості одного місця в установах, що виконують покарання. Разом з тим, сприяють розкриттю здібностей, талантів, обдарувань вихованців через їх участь у науковій, технічній, художній творчості, залучення громадських організацій, окремих громадян до культурно-освітньої, профілактично-виховної, спортивно-оздоровчої та інших видів робіт.

СЕКЦІЯ №7. ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ: «СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ХІХ-ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РОЗВІДОК СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»

*Керівники секції: доц. Крижанівська О.П., викл. Клименко М.І.
Секретар: Литвин Наталія*

Гришко Альона Сергіївна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Крижанівська О. П., к.філос.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ІДЕОЛОГІЯ СОЦІАЛ-ДАРВІНІЗМУ ТА ЇЇ АКТУАЛЬНІСТЬ В НАШ ЧАС (ЗА ТЕОРІЮ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ МАЛЬТУСА)

Наша здатність призвести дітей буде завжди випереджати нашу здатність забезпечити достатню кількість ресурсів для їх виживання. Мальтус не стверджував, що населення коли-небудь випередить природні ресурси і що суспільство зруйнується в результаті. Швидше він схилився до того, що за даного рівня виробництва, приріст населення має безперервно перевірятися - утримуватися на стабільному рівні. Проте, Мальтус не передбачав катастрофу в нашому далекому майбутньому, а скоріше він описав економічні обмеження, в рамках яких повинне існувати суспільство.

Основну ідею суспільства можна описати наступним чином: у людства є дві головні потреби: харчування і розмноження-одна приведе до виробництва їжі та інша-до відтворення дітей. Але влада відтворення «невизначено більша», ніж влада виробництва. Якщо не контролювати, рівень населення подвоювався б у розмірі кожні 25 років. Такий висновок Мальтус зробив на основі проведених спостережень за фактичним приростом населення в Новому Світі, де ресурси перевищували кількість запасів відносно невеликого населення. Оскільки продуктивна здатність ніколи не може довгий час підтримувати цей темп зростання-тобто, двічі кожні 25 років-зростання в населенні повинно весь час перевірятися. Однак їжа та інші ресурси не розподілені однаково ні в якому людському суспільстві. Починаючи з мільярда чоловік («тисяча мільйонів»), якщо подвоюватися в розмірі кожні 25 років, народонаселення збільшилося б таким чином: 1,2,4,8,16,32,64,128,256,512. Засіб прожитку не обов'язково росте за геометричною прогресією. Беручи початкову кількість 1 одиниці, і додаючи додаткову одиницю кожні 25 років, кошти прожитку збільшилися б як 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 і т.д. Через 225 років населення було б в 512 мільярдах - ще 511 млрд. більше, ніж під час 1. Все ж таки в тому ж самому періоді часу, ресурси тільки збільшилися б на 10. За період 2000 років, Мальтус додає, що відмінність між населенням і виробництвом було б незліченною.

Знадобилися тисячі років - від раннього світанку людства до початку 1800-х - щоб населення землі досягло мільярда. Потім, що вражає, знадобилося всього близько сотні років, щоб подвоїти населення до двох мільярдів в 1920-х. Після цього, всього п'ятдесят років, щоб подвоїти його знову до чотирьох мільярдів в 1970-х. Дуже скоро ми подолаємо поріг у вісім мільярдів. Тільки сьогодні людська раса додає ще чверть мільйона до чисельності планети Земля. І це відбувається кожен день, в будь-яку погоду. На даний момент щороку додається до популяції число, рівне за величиною всьому населенню Німеччини. ВООЗ знову збільшила свої прогнози, пророкуючи, що до середини цього століття (2050 рік) на Землі буде дев'ять мільярдів людей. Тваринні види вимирають при такому темпі. Потреба в природних ресурсах, що зменшуються, стрімко зростає. Дістати чисту воду все складніше і складніше.

Мальтус стверджував, що в той час як обмеження в зростанні їжі перешкоджає росту населення, суспільство могло б існувати при будь-якому низькому рівні забезпеченості ресурсами при егалітарних умовах, як в Китаї, де населення було зведено до такого стану, що практично кожен жив на межі голоду, або суспільство може існувати в умовах високого рівня прожиткових стандартів, тобто таких, які ставилися в Англії, де аристократія, дворянство і середній клас могли насолоджуватися «великим святом» природи, за умови, якщо бідні триматимуться подалі. Кінцевий результат цього триваючого зростання-відсутність в достатній кількості поставки продовольства, що приведе до голодування найслабших та найбідніших. Окрім цього, в Британії при надмірному зростанні населення в поєднанні з егалітарними поняттями середній клас суспільства буде змішаним з бідними.

Мальтус показав основну математичну модель зростання. Разом з штучним неприродним відбором, природний відбір діє через диференціальну реплікацію населення (внутрішньовидових і міжвидових характеристик).

Ковтиха Вікторія Вікторівна

3 курс, факультет соціології і права. НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Клименко М. І., ст. викладач кафедри соціології, ФСП, НТУУ «КПІ»

ПРОПАГАНДА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ ТА ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ УПРАВЛІННЯ СОЦІУМОМ (ЗА Г. БЛУМЕРОМ)

На сьогоднішній день Україна знаходиться у стані системної кризи, яка накладає відбиток на всі соціальні сфери нашого суспільства. Вона пов'язана з соціальною дезінтеграцією українських громадян, ворожими настроями всередині країни з одного боку та у відносинах з Росією з іншого, аномією та безліччю інших процесів, що відбуваються у нашій державі.

Різючий вплив на масову свідомість мають інформаційно-комунікативні технології, які трансформують величезні потоки інформації, конструюючи їх на свій лад, – тобто відбувається, так зване, медіакратичне, управління соціумом. Велику роль у цьому грає феномен пропаганди, що на сьогодні розглядається з декількох точок зору: як система інформаційного контролю та інформаційно-психологічна операція, пов'язана з такими категоріями, як «інформаційна зброя» та «інформаційна війна».

Детальніше ми зупинимось на наукових доробках Генрі Блумера, який у своїй роботі «Коллективна поведінка» виділяв декілька способів, завдяки яким пропаганда досягає своєї мети. Перший полягає в простому підтасовуванні фактів і наданні неправдивої інформації. Маніпулюючи фактами, приховуючи одні й спотворюючи інші, пропагандист може сприяти формуванню якоїсь певної, потрібної йому, установки. Подібні пропагандистські прояви, на жаль, дуже часто зустрічаються у наш час. Особливо, за сприянням ЗМІ, котрі здійснюють інформаційний контроль у вигідному для певного пропагандиста руслі. Якщо взяти до прикладу аналіз друкованих ЗМІ до лютневих подій, то картина виглядатиме наступним чином: «Газета по-українськи», «Дзеркало тижня. Україна», «Сільські Вісті» плекають антипатію до влади та Партії Регіонів, подаючи інформацію з явно вираженим чи прихованим негативним ставленням (контрпропагандистський вплив); а ось газета «Сьогодні» та «Факты и комментарии» навпаки плекають позитивний імідж ПР, часто через матеріали, що є приховано рекламними (провладне пропагування).

Інший популярний засіб пропаганди – використання «внутрішньогрупових-позагрупових» установок. Коли дві будь-які групи протистоять одна одній, кожна з них прагне виховати установки відданості й альтруїзму у своїх членів і вселити в них гострі почуття ненависті та ворожнечі до чужинців. Результати користування даним методом можна спостерігати і у наш час, наприклад, на території Російської Федерації, коли завдяки «потужній пропагандистській машині» більшість населення РФ підтримує російське втручання у справи України. На мою думку, це відбувається саме завдяки спрямованій кампанії пропаганди та дезінформації, коли незалежні джерела інформації були заборонені чи вимкнені.

Ще один важливий засіб пропагування – це використання емоційних установок і упереджень, якими люди вже володіють. Завдання пропагандиста у цьому випадку – вибудувати асоціацію між ними і його пропагандистською місією. Ми часто спостерігаємо використання цього прийому, коли предмети політичних суперечок ототожнюються з такими стереотипами як демократія, свобода вибору тощо, а протилежні твердження – з такими як антиамериканізм, антирусизм і т.д. Функціонування пропаганди в першу чергу виражається у грі на емоціях і упередженнях, якими люди вже володіють.

Загалом, я повністю погоджуюся з науковими доробками Г. Блумера. Але, коли відбувається нав'язування громадськості лише якоїсь однієї беззаперечної точки зору, без жодних альтернатив та інших джерел необхідної інформації, це є дуже небезпечним явищем. У такому разі, в суспільстві розростаються тенденції підміни громадськості, з властивими їй активними волевиявленнями, індіферентною загіпнотизованою масою.

Пузанова Юлія Олегівна

1 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Майструк Н. О., к.соціол.н., доцент кафедри соціології ФСП, НТУУ «КПІ»

МАРКСИЗМ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ СОЦІОЛОГІЇ

Як відомо, Карл Маркс є одним з найвидатніших соціологів, науковий доробок якого у царині соціології є не меншим, аніж у О. Конта, М. Вебера, Е. Дюркгейма. Вчений ніколи не вживав терміну «соціологія», усі напрями науки XIX століття вважав неправильним та й взагалі не вважав себе соціологом. Не зважаючи на це, його теорія викликала суспільні рухи в Європі, на її основі будувались держави, і сьогодні ідеї К. Маркса, попри критику, мають багато прихильників в усьому світі.

Марксистська соціологія представляє собою, передусім, матеріалістичне розуміння історії, що виявилось через дослідження історичних процесів та їх закономірностей. Ідеї Маркса будувались на утопічних ідеях Т. Мора і Т. Кампанелли, політико-економічних соціологічних концепціях Д. Рікардо, А.Сміта, К. Сен-Сімона та інших. Основою вчення став діалектичний підхід Г. Гегеля, проте замість ідеї абсолютного духу, Маркс втілює матеріалізм, а саме людську діяльність - матеріальне виробництво.

К. Маркс заперечував необхідність існування окремої науки про суспільство, на його думку, достатньо було політекономії - науки, що висвітлює соціальні процеси в суспільстві. На протиположні ідеям Дюркгейма, головними рушійними силами суспільства за Марксом є економічні впливи, а не цінності та ідеї [1, с. 68]. Маркс та Енгельс розробили концепцію суспільно-економічної формації як певного історичного типу соціальних відносин, основою яких є матеріальне виробництво. В контексті марксистської парадигми поглиблення кризи, як наслідку зупинки розвитку продуктивних сил, призводить до епохи соціальної революції, і далі переходу від однієї формації до іншої, більш прогресивної.

К. Маркс вважав, що суспільство як соціальна система - це продукт взаємодії людей, сукупність взаємовідносин в процесі виробництва, ставлення до природи, а також індивідів один до одного. Вчений стверджував, що модель продуктивності праці формує відповідну модель обміну та споживання, яка і стає основою суспільного устрою. Останній впливає на формування сімейних відносин, класової структури, громадянського суспільства в цілому.

З появою приватної власності відбувається поділ на соціальні групи, класи. Економічне та соціально-політичне становище ставало залежним від міжкласової боротьби, через те, що розподіл на суспільні утворення відбувався у відповідності з їх відношенням до засобів виробництва. Антагонізм між основними провідними класами: пролетаріатом і буржуазією, і став рушійною силою суспільного розвитку [2]. Класова боротьба впливає на усі складові суспільного життя.

К. Маркс та Ф. Енгельс були одними з перших, хто використовував дані емпіричних досліджень, соціальної статистики. Зокрема Енгельс використовував метод анкетування для написання роботи «Становище робочих в Англії».

Отже, марксизм для сучасної соціології є цікавий тим, що він дає розуміння суспільства як системи, допомагає пояснити причини класової диференціації. Загалом більшість положень Маркса використовуються в наш час, а також є актуальними для соціальної науки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Емшин П. С. Социология: Учеб. пособ. /Под ред. П.С. Емшина, Д.З. Мутагирова. – СПб.: Питер, 2004. – 68 с.
2. Примуш М. В. Загальна соціологія: Навч. посіб. /М. В. Примуш [Електронний ресурс]. – 2004. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15970122/sotsiologiya/sotsiologiya_marksizmu.

Садловська Наталія Олегівна

1 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Майструк Н. О., к.соціол.н., доцент кафедри соціології ФСП, НТУУ «КПІ»

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМІЛЯ ДЮРКГЕЙМА І ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ В НАШ ЧАС

Еміль Дюркгейм (1858-1917 рр.) - видатний французький соціолог, що стояв біля витоків відомої соціологічної школи його імені. Його основними творами є: "Правила

соціологічного методу", "Про розподіл суспільної праці" , "Самогубство", "Елементарні форми релігійного життя". Вчений був засновником нового методу дослідження соціальних явищ – соціологізму [1, с.56].

Свого часу Дюркгейм досліджував і розробляв нові соціологічні підходи, сутністю яких є розуміння суспільства як особливої соціальної реальності, а саме дослідження соціальних фактів складає предмет соціології. Поняття «соціологізм» дослідник поєднує з соціологічним методом [2, с. 82], основними правилами якого були:

- розгляд соціальних фактів як існуючих об'єктивно, таких, що не залежать від людини;
- соціологічна об'єктивізація суспільної свідомості, яка проявляється в незалежних від суб'єктів показниках;
- аналіз взаємозалежності причини соціального явища від його середовища;
- необхідність побудови на постійному співставленні пояснюваль-них соціальних фактів, що перетворює соціологію в порівняльну науку [3, с. 13].

Одним з найвидатніших з наукових доробків Дюркгейма є концепція «соціальної солідарності», що засновується на розподілі праці в суспільстві. Під останнім вчений розумів – професійну спеціалізацію. Вона може існувати в високо розвинутому суспільстві. Вчений розробив також структурно-функціональний підхід Дюркгейма до суспільства як специфічного соціального організму, в якому різні органи виконують різноманітні функції.

Загалом досліджувані аспекти соціологічної науки докорінно були досліджені і вивчені французьким ученим та не втратили актуальності і сьогодні, і мають багато прихильників.

Список використаних джерел:

1. Соціологія - Танчин І.З., 2008 р.;
2. Социология - Волков Ю.Г.;
3. Інститут післядипломної освіти та дистанційного навчання, Северодонецьке відділення; конспект лекцій з дисципліни "Соціологія"; голова методичної ради Н.М. Полякова.

Харченко Юлія Олександрівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Крижанівська О. П., к.філос.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КП»

РАСИЗМ – КАК ГЛОБАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ

Расизм как форма социальной дискриминации существовал всегда: начиная с философов «демократов» древней Греции и заканчивая либеральными американцами нашего века. Создается впечатление, что в человеческом сознании с рождения заложена так называемая «догма неравенства», по которой одни люди рождены выше других и имеют право их эксплуатировать. Всегда находились светлые умы пытающиеся доказать, что человек человеку – раб.

Своего расцвета «расовая теория» достигла в Европе в просвещенном 19 веке. В то время как в США ввоз новых рабов был под запретом, и шла война об отмене рабства, представители расово-антропологической школы искали научные доказательства превосходства белой расы над другими. Жозеф Гобино, один из представителей и основателей теории утверждал, что расовое неравенство – это ключевой фактор в истории развития человеческой цивилизации. Более того называл негроидную и азиатскую расы – посредственностями, а их господство ключ к гниению и уничтожению современного ему мира. Свою лепту в концепцию Гобино, внес его последователь Хьюстон Стюарт Чемберлен, который все же раскритиковал своего учителя, назвав пессимистом и фаталистом, а его теорию неосуществимой. Вместо нее он предложил свою концепцию: европейская цивилизация эволюционирует, опираясь на богатое наследие Древней Греции и Рима и католическую веру. Мировым злом же Чемберлен считал евреев и иудейскую веру целиком. Чтобы противостоять абсолютному злу в лице евреев, Чемберлен уверяет, что должен образоваться новый мир, созданный арийцами. Стоит ли упоминать, какую реакцию вызвала эта работа у Гитлера и без того распираемого от амбиций мирового господства? Человечество пережило ужасы двух мировых войн, кошмары концлагерей и холокост, массовые убийства африканцев и жуткие медицинские эксперименты на цыганах. Казалось бы, спустя почти 69 лет со дня победы над нацистской Германией, мировое сообщество должно было победить расизм как явление вообще и установить воспеваемые мир, равенство и братство. К

сожалению, расистская догма по-прежнему, как палочка Коха, прочно засела в людском сознании.

Согласно последним исследованиям американских социологов, количество преступлений на расовой почве сократилось, но ненависть, непонимание и равнодушие к людям другого цвета кожи только усилились. Заигравшиеся в политкорректность американские власти игнорируют тот факт, что за фальшивыми улыбками скрывается скрытая ненависть друг к другу. В школах и колледжах США становится популярным «скрытый расизм», так как открытая неприязнь может испортить репутацию, поэтому следует «ждать момента» для выплеска злобы и ненависти.

21 век также характеризуется апартеидом наоборот. Политкорректные страны Евросоюза, терпят бедствия из-за собственной гостеприимности и либерализма. Так движение транспорта во Франции периодически парализуется еженедельным молебном мусульман. Местные жители считают это проявлением силы, демонстрацией того, что от завоевания улиц можно перейти и к завоеванию Франции целиком. Стоит также упомянуть о последнем тренде среди жителей стран ЕС – поддерживать крайне правые политические партии, особенно они популярны среди наиболее экономически развитых стран - Германии, Швеции, Финляндии, Нидерландах. Согласно соцопросам 49 % опрошенных немцев считают, что приток иностранцев в Германию должен быть сокращен. Все эти факты – тревожный сигнал, заставляющий в очередной раз скептически оценить перспективы сохранения единства объединенной Европы, либеральные идеи равенства рас, космополитизма и мира без границ.

СЕКЦІЯ №8. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА: «ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

Керівники секції: к.пед.н., доц. Пузирьов Є.В., к.психол.н., доц., Бреусенко-Кузнєцов О. А., к.філос.н., доц Мелащенко О.М., Ковальова С.Б., викл. Секретар: Зелеська Р.О., ст.лаборант

Баскова Олександра Олександрівна, Завадська Єлизавета Сергіївна

5 курс, Теплоенергетичний факультет, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мелащенко О. М., к.філос.н., доцент кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

ЛІДЕРСТВО У ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ

Під лідерством звичайно розуміють процес внутрішньої соціально-психологічної самоорганізації і самоврядування в групі. Це явище виникає в системі неофіційних, неформальних відносин, разом з тим виступаючи і як засіб організації відносин цього типу, керування ними. Лідер – це член групи, що спонтанно висувається на роль неофіційного керівника в умовах визначеної, специфічної і, як правило, досить значимої ситуації, щоб забезпечити організацію спільної, колективної діяльності людей для найбільш швидкого й успішного досягнення загальної мети. Підлітковий вік, як період інтенсивного формування особистісних особливостей дітей, активного розвитку пізнавальних процесів, накладає відбиток і на специфіку такої важливої сторони життя дитини як її взаємини з іншими людьми і, зокрема, це міжособистісні відносини, з однолітками [1, с. 74].

В молодших класах положення дитини залежить в основному від успішності, поведінки і від того, як дитина виконує вимоги дорослих. Для більшості підлітків найбільш важливим стає відповідність чеканням групи однолітків. Звідси особлива цінність таких якостей особистості, як сміливість, кмітливість, уміння зрозуміти товариша і допомогти йому. У спілкуванні з ровесниками підліток одержує можливість піднятися на новий рівень соціальної і моральної зрілості, для нього це самостійна, важлива і коштовна сфера життя. В підлітковому віці явно переважають дві тенденції: прагнення до спілкування і прагнення одержати визнання, бути прийнятим у даній групі. На передній план у процесах спілкування висувається комплекс моральних якостей, що роблять їх більш-менш популярними. Фаза індивідуалізації, що відносно переважає в підлітковому віці над власне адаптаційними процесами, характеризується уточненням і розвитком представлень про самого себе – активним формуванням образу «Я». У порівнянні з початковою школою - інтенсивно розвивається самосвідомість, розширюються контакти з однолітками. Участь у численних і різноманітних видах діяльності виводить підлітка на орбіту широких соціальних зв'язків. Подальший розвиток рольових відносин сполучається з інтенсивним формуванням особистих взаємин, що з цього часу здобувають особливе значення. Взаємини з однолітками стають більш виборчими і стабільними. При збереженні високоцінних якостей «гарного друга» підвищується роль морального компонента у взаєминах. За даними Хроменка В.Г., серед рис особистості підлітка, що виступає як об'єкт симпатії однолітків (можливого неформального лідера), виділяються в першу чергу емоційні якості (63%) (доброта, чуйність, чуйність, скромність, простота, готовність зробити допомогу і т.д.); у другу чергу виділяються вольові якості особистості (23%), у третю (14%) – інтелектуальні [2, с. 57]. У підлітковому віці особливо загострюються вимоги і чекання, що пред'являють друг до друга учні в системі міжособистісних відносин. У таких обставинах лідер колективу часто стає еталоном, відповідно до якого всі інші оцінюють свої почуття і вчинки інших.

Таким чином, у підлітків більше, ніж у будь-якому іншому віці, значення набувають спілкування і міжособистісні відносини з ровесниками. Особливо важливим для дитини стає встановлення і підтримка тісних і доброзичливих відносин з учасниками референтних груп і інших дітей, з якими він вступає у взаємини, займаючись спільною діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Андреева Г.М. Соціальна психологія. – М.: 1998.
2. Хроменок В.Г. Відносини в учнівському колективі і розвиток вольових якостей школярів. – У сб.: Учений. зап. Рязанського педінституту, т.59, 1968.

Бібко Ольга Іванівна, Франкова Маргарита Вікторівна

5 курс, Теплоенергетичний факультет, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мелашенко О. М., к.філос.н., доцент кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

ЛОБНІ ДОЛІ МОЗКУ ТА ЯВИЩЕ ЛІДЕРСТВА

З-поміж усіх аспектів інтелекту «талант до управління» формує сприйняття людини як особистості, а не як носія певної когнітивної риси, і визначає потенціал людини як лідера. Великою мірою ця риса визначається здатністю індивіда розуміти інших людей, передбачувати їх мотиви та наміри. Таким чином, лідер повинен уміти формувати внутрішнє уявлення про душевне життя іншої особистості і вибрати власні дії з огляду на нього.

Здатність формувати внутрішнє уявлення про душу іншої особистості пов'язана з іншою фундаментальною когнітивною здатністю: поняттям самосвідомості та диференціацією Я-не-Я. Ця властивість спирається на лобні долі мозку, у яких особливо виражена індивідуальна варіативність його морфології. В ряді досліджень піддослідних просили уявити психічні стани інших людей, і в результаті сканування мозку за допомогою функціональної магнітно-резонансної комп'ютерної томографії щоразу виявлялася особлива активація у медіальному та латеральному відділах нижньої перифронтальної кори. Зосередження на власному психічному стані викликає роботу медіальної перифронтальної кори. Лобні долі – єдина частина мозку з нейронною інфраструктурою, здатною інтегрувати інформацію про внутрішній стан організму та зовнішній світ, і їх розвиток значною мірою визначає лідерський потенціал людини.

Можна встановити зв'язок між оптимальною стилістикою управління людьми та функціональною організацією лобних долей, для опису якої було створено дві моделі. Перша модель – модулярна, що складається з автономних одиниць, кожна з яких виконує відносно складну функцію і мало впливає на функціонування інших модулів, інформаційних каналів між модулями відносно мало. Друга модель – альтернативна, передбачає наявність значно більшої кількості одиниць з простішими функціями, які тісно взаємопов'язані. Згідно з нею, мозок моделюється у вигляді нейронної мережі, властивості елементів і зв'язків у якій імітують властивості біологічних нейронів, аксонів та дендритів.

Обидві моделі відображають важливі функції мозку. Модулярність добре описує таламус – старішу еволюційно структуру, що складається з багатьох ядер; нейронна мережа – неокортекс (нову кору). Таламус часто розглядають як попередника кори, що містить її функції у рудиментарному вигляді.

До якогось моменту оптимальною є модулярна організація, але при збільшенні рівня складності відбувається перехід до мережі з простих, різноманітних за типом, взаємопов'язаних елементів. Так у процесі еволюції акцент змістився з мозку, в якому виділені жорсткі функції (таламус) на більш адаптивний мозок (неокортекс). Лобні долі не містять інформації для вирішення всіх специфічних задач організму, але мають здатність знаходити зони мозку, які містять ці навички, і пов'язувати їх у відповідні конфігурації.

Еволюція людського суспільства повторює еволюцію мозку. Ми спостерігаємо розпад централізованих держав, етнічні групи вимагають автономії чи незалежності.

Проводячи аналогію організації мозку з організацією «людських мереж», можна встановити, що для координації нескладних систем економічною та ефективною є модулярна, жорстка система управління. Управління розгалуженими, багатокомпонентними системами потребує забезпечення автономності її елементів, вміння визначати їх властивості, оптимальне застосування та налагоджувати зв'язки. Ці якості визначають не лише лідерський потенціал, а й «розмах» можливої реалізації людини як лідера.

Доценко Маргарита Олегівна

3 курс, фізико-математичний факультет, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мейтарчан С. Ю., викладач кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Педагогічна діяльність охоплює багато сфер людського життя. Її зміст полягає у навчанні, вихованні та розвитку людини. Професія, як вид трудової діяльності, вимагає

спеціальної підготовки. Виходячи з цього, можна розглядати педагогічну діяльність як професійну, так і непрофесійну.

Філософ М.С. Каган вважав, що людство створило два основних винаходи – сім'ю та школу.

Виникає запитання – чи можна віднести сімейне виховання до педагогічної діяльності? У більшості випадків батьки не спираються на наукові теорії та не дотримуються строгих педагогічних систем у вихованні своїх дітей. Проте, вони виконують роль вчителів та наставників. Отже, можна зробити висновок, що таке виховання та навчання дітей не є професійним, а його ефективність полягає у тісному зв'язку з повсякденним життям сім'ї та у особливостях відносин батьків з дітьми.

За Г. М. Коджаспировою, Сімейне виховання - цілеспрямована взаємодія старших членів сім'ї з молодшими, заснована на любові і повазі особистої гідності і честі дітей. Під цим розуміють психолого-педагогічну підтримку, захист і формування особистості дитини з урахуванням її можливостей у відповідності до цінностей сім'ї та суспільства [1, с.208] .

Метою сімейного виховання є формування таких якостей особистості, які допоможуть адаптуватися до дорослого життя та подолати труднощі, що зустрічаються на життєвому шляху.

Завдання сімейного виховання полягають у:

- створенні сприятливих умов для росту і розвитку дитини;
- вихованні почуття власної гідності;
- передачі досвіду створення і збереження сім'ї;
- навчанні дітей основним навичкам і вмінням, спрямованим на самообслуговування і допомогу близьким.

Кожна сім'я володіє певними виховними можливостями – педагогічним потенціалом. Це сукупність матеріальних, національних, психологічних, педагогічних, духовних, емоційних можливостей сім'ї у вихованні дітей, що визначаються її особливостями (типом, структурою, традиціями та ін). Від того, наскільки обгрунтовано і цілеспрямовано батьки ними користуються, залежать результати домашнього виховання.

Виховний потенціал сім'ї та ефективність його реалізації обумовлені багатьма соціальними чинниками об'єктивного і суб'єктивного характеру. До них можна віднести:

- фактори макросередовища і його зміни;
- структура сім'ї (повна чи неповна, багатодітна або малодітна);
- матеріальні умови (рівень доходів, житлові умови та ін.);
- особисті характеристики батьків (соціальний статус, рівень освіти, загальна і психолого-педагогічна культура і т.д.);
- характер взаємовідносин у сім'ї;
- допомогу в освіті та вихованні з боку суспільства та держави.

Проте необхідно зауважити, що всі вище названі фактори слід розглядати тільки в сукупності .

Одне з центральних місць в сімейному вихованні займає моральне виховання. Жодна сім'я не схожа на іншу. Розуміння дитини, довірчі відносини, взаємна прихильність та духовна близькість – необхідні умови для педагогічної діяльності батьків.

Список використаних джерел:

1. Введение в педагогическую деятельность: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. А. С. Роботовой. - М.: Издательский центр «Академия», 2002. - 208 с.

Дрозд Катерина Сергеевна

2 курс, факультет биомедицинской инженерии, НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Ложкин Г. В., д. психолог.н., профессор кафедры психологии и педагогики ФСП НТУУ «КПИ»

ПСИХОЛОГИЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Ответственность — это не что иное, как обратная связь, так необходимая для получения и фиксации нового опыта, и выбор человека состоит только лишь в том, воспринимать эту обратную связь в конструктивно и в чистом виде или же, в попытке избежать болезненных переживаний, получают искаженные представления о реальности, о причинах и следствиях своих поступков. Ответственность, как объективное обстоятельство, имеет разные виды, формы и направления. Основные виды ответственности делятся в зависимости от ответа на вопрос "Перед кем или чем ответственность". Самый общий здесь ответ тот, что любая

ответственность - это социальная ответственность, ответственность перед людьми и данными им обещаниями (обязательствами). Однако внутри социальной ответственности различают гражданскую, деловую, родительскую и другие виды ответственности, включая ответственность перед самим собой. Внутри этих видов ответственности идет более дробное деление по направлениям, отвечая на вопрос "За что конкретно ответственность": например, ответственность за собственные действия или слова, за какое дело или задачу, за себя или за других, за уже происшедшее или за будущее.

Следующее важное деление - это кто отвечает: человек сам лично, группа людей или никто - если в данном случае все определили обстоятельства. Это деление отличает личную ответственность от групповой и разделенной ответственности, а авторская жизненная позиция подчеркивает, что отвечаешь ты, а не обстоятельства. И последнее различение отвечает на вопрос "Чем человек отвечает?", тут идет речь о моральной, административной, финансовой, имущественной и уголовной форме ответственности. Чем более видов ответственности берет на себя человек, и чем он успешнее их выполняет, тем более он ответственный человек. В рамках теории морального сознания существует несколько гипотез о природе ответственности и стадиях развития ответственного поведения.

По К.Хелкману есть три фазы формирования ответственности:

- 1) автономная субъективная ответственность,
- 2) ответственность как социальная обязанность,
- 3) ответственность, основанная на принципах морали.

К.Муздыбаев определяет социальную ответственность следующим образом: «Это прежде всего качество, характеризующее социальную типичность личности. Поэтому мы будем говорить о социальной ответственности, имея в виду склонность личности придерживаться в своем поведении общепринятых в данном обществе социальных норм, исполнять ролевые обязанности и ее готовность дать отчет за свои действия. Отчужденность от социальных норм и неумение найти смысл жизни ослабляют социальную ответственность».

Для определения уровня личной ответственности, разработана концепция В.Жандаровым, А.Клименко, А.Семиной и Н.И.Козловым. Она представляет собой шесть уровней развития ответственности и личности: исполнитель, специалист, ответственный сотрудник, локальный руководитель, директор, владелец. Это распределения не имеет никакого отношения к роду деятельности человека. Так, например, даже самый заядлый владелец на работе, может оказаться обычным исполнителем дома, и наоборот. Даная концепция определяет уровень личной ответственности в различных жизненных ситуациях.

Залеська Руслана Олександрівна

Факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Спеціаліст кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У БІЗНЕСІ

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ, також звана корпоративна відповідальність, відповідальний бізнес та корпоративні соціальні можливості) - це концепція, відповідно до якої організації враховують інтереси суспільства, покладаючи на себе відповідальність за вплив їх діяльності на замовників, постачальників, працівників, акціонерів, місцеві спільноти та інші зацікавлені сторони суспільної сфери. Це зобов'язання виходить за рамки встановленого законом зобов'язання дотримуватися законодавства і передбачає, що організації добровільно приймають додаткові заходи для підвищення якості життя працівників та їх сімей, а також місцевого співтовариства і суспільства в цілому [1, с.445].

Практика КСВ є предметом численних суперечок і критики. Захисники стверджують, що мається міцне економічне обґрунтування КСВ, і корпорації отримують численні переваги від того, що працюють на більш широку і тривалу перспективу, ніж власний короткостроковий прибуток.

Так як в останні роки питання соціальної відповідальності та ділової репутації висуваються на передній план у діяльності будь-якої компанії, важливо розібратися, що являє собою корпоративна соціальна відповідальність і яким чином соціально відповідальна поведінка бізнесу впливає на процес формування корпоративного іміджу і ділової репутації.

Насамперед, спробуємо визначитися з такими поняттями, як «корпоративний імідж» і «ділова репутація». Слід врахувати, що в даний час не існує єдиного, загальновизнаного алгоритму побудови іміджу і репутації організації. Водночас формування позитивної ділової репутації тісно пов'язане зі створенням стійкого корпоративного іміджу [2, с.272].

Поліпшення корпоративного іміджу компанії залежить від вдосконалення всіх елементів корпоративного управління, в тому числі і корпоративної культури, прозорості діяльності, інформованості громадськості про компанію. Одним з результатів вдосконалення корпоративного управління та культури стає зростання ділової репутації, збільшення розмірів нематеріальних активів, що залежать від позитивного іміджу компанії, наявності стабільних ділових зв'язків, популярності фірмового найменування і фірмової марки [3, с.216].

Останнім часом посилилася залежність ділової репутації від характеру відносин до компанії з боку не тільки покупців, партнерів і клієнтів, а й суспільства, якому далеко не байдуже, якими засобами досягаються стратегічні цілі компанії, як вона виконує свої зобов'язання і яких соціальних принципів дотримується. Наявність соціальних програм, спонсорська діяльність, якість і результативність взаємовідносин з органами влади, місцевим співтовариством все більшою мірою впливають на ділову репутацію компанії, визначають її інвестиційну привабливість і конкурентоспроможність. Таким чином, реалізація соціальної відповідальності бізнесу можлива в найбільш повній мірі в системі корпоративних відносин.

Список використаних джерел:

1. Корпоративная социальная ответственность: учебник для бакалавров / под ред. Е.М. Короткова. - М.: Издательство Юрайт 2013. - 445 с..
2. Ю.Е. Благов. Корпоративная социальная ответственность. Эволюция концепции // СПб. : Высшая школа менеджмента, 2010. - 272 с.
3. Н.А.Кричевський, С.Ф.Гончаров. Корпоративна соціальна відповідальність // М.: Дашков И. К. , 2008 . - 216 с.

Каковський Вячеслав Олегович

5 курс, факультет прикладної математики, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мейтарчан С. Ю., викладач кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ

Мотивація — система взаємозалежних і взаємо підпорядкованих мотивів діяльності особистості, що свідомо визначає манеру її поведінки. Мотивація навчання є актуальним питанням, оскільки навчання триває протягом всього людського життя: як в дитсадку, так і під час трудової діяльності.

Перш за все необхідно чітко розуміти, що таке мотив. Мотивами можуть бути потреби й інтереси, прагнення й емоції, установки й ідеали. З психологічного погляду мотиви є внутрішніми рушіями навчальної діяльності. Можна виділити кілька груп мотивів:

1. Соціального ствердження — це прагнення особистості шляхом навчання утвердити свій соціальний статус у суспільстві, в певному колективі.
2. Соціального впливу – пов'язані із впливом на свідомість певних чинників – вимог батьків, авторитетів, колективу та ін. Тобто, людина виконує діяльність лише тому, що на неї хтось тисне. Якщо цей стимул єдиний і він зникає – діяльність за напрямком припиняється.
3. Пізнавальні: виявляються у пробудженні пізнавальних інтересів і реалізуються шляхом отримання задоволення від самого процесу пізнання та його результатів.
4. Професійного ствердження: відображають прагнення людини отримати професійну підготовку для участі у продуктивній сфері діяльності.
5. Меркантильні: пов'язані з безпосередньою матеріальною вигодою корисливістю особистості.

Ще одна класифікація – це розподіл на внутрішню та зовнішню мотивації. Поглянемо на ці мотиви через призму навчання.

Можна виділити кілька типів поведінки студентів під час навчального процесу:

- Мінімалісти – докладають необхідний мінімум зусиль для того, щоб не бути відрахованими. Мало зацікавлені у опануванні професійних знань.
- Прагматики – ті, для кого безпосереднім мотиватором діяльності здебільшого виступає висока оцінка чи титул, наприклад, диплом з відзнакою.
- Дослідники – опираються на внутрішню мотивацію, їх цікавить власне вивчення предмету, а не його оцінювання.

Типи поведінки студента можуть змінюватись протягом навчання, а також бути різними щодо різних навчальних дисциплін.

Серед причин низької мотивації навчання студенти виділяють:

- Відірваність навчальних програм від безпосередніх професійних реалій.
- Не врахування роботодавцем диплому під час працевлаштування.

- Економія особистого часу.
- Власна оцінка навчальної програми.

Що ж, на думку студентів, мотивує їх продовжувати навчання:

- Отримання сучасних знань.
- Можливість отримати запрошення на роботу.
- Можливість довше перебувати в колі університетських друзів та одногрупників.
- Можливість жити в гуртожитку.
- Небажання працювати.
- Захист від військової мобілізації.

Задачею викладача є максимальне використання і стимулювання мотивів досягнення, соціальних і розвиток пізнавальних мотивів.

Найкраща мотивація навчання – це побудова процесу, який враховує інтереси студента та вимоги суспільства до професії. Кожен викладач має можливість створити такий навчальний процес, спираючись на існуючі розроблені навчально-методичні програми та творчість своїх студентів.

Король Анастасія Сергіївна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т. О., к.ю.н., доцент кафедри теорії права та держави ФСП, НТУУ «КПІ»

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ВИХОВАННЯ ВІЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Вітчизняні педагоги — О.Сухомлинська, Т.Левченко, О.Савченко, І.Бех — у своїх працях наголошують на необхідності формування особистості на основі загальнолюдських моральних цінностей, серед яких чи не найперше місце посідає відповідальність. *Відповідальність* — це вимога до людини, яка полягає в здатності передбачати результати власного вибору, об'єктивно оцінювати свої дії та аналізувати їх. За Е.Фроммом, відповідальність співвідноситься з такими гуманістичними цінностями, як турбота, любов, повага, свобода. Для відповідальності велике значення має вибір як основа дії, від якого залежить розвиток особистості. Моральний вибір і відповідальність є проявом свободи в тому випадку, коли служать суспільному прогресу

Е.Фромм у своїй книзі “Человек для самого себя” підкреслює необхідність відповідальності за власне існування. Натомість В.Віндельбанд, виділяє окрему форму відповідальності, що дозволяє пізнати себе як особистість - самовідповідальність совісті. Він трактує її як відповідальність людини перед власною моральною та релігійною свідомістю та називає “найпіднесеною формою покладання відповідальності”. *Самосвідомість або самовідповідальність совісті* — це внутрішній процес покарання чи нагороди. І хоча ці почуття, з одного боку, можна вважати протилежними, з іншого боку, вони мають деякі спільні риси, наприклад, спрямованість у майбутнє. [3, с.150] Якщо йдеться про внутрішню моральну нагороду, то вона є стимулом для подальшого самовдосконалення, а моральне покарання потребує перетворення внутрішньої сутності людини. Важливим є те, що в обох випадках ці процеси — позитивна та негативна форми покладання відповідальності — стимулюють розвиток моральних якостей, які роблять людину морально зрілою та розвиненою.

Виділяють два типи відповідальності, які найбільшою мірою поширені в суспільстві: легальна та моральна. *Легальна* — це відповідальність, яка встановлена на рівні закону, тобто зовнішня. *Моральна* — це внутрішні почуття (відчуття провини, покаяння, готовність до спокутування провини), які супроводжують суб'єкт учинку. Відносини між людьми повинні мати моральне підґрунтя, тобто ґрунтуватися на моральній, а не на легальній відповідальності. Г. Йонас наполягає, що особливе місце у формуванні моральної відповідальності посідає виховання. Унаслідок всеосяжності свого предмета переплітаються й доповнюють одна одну найприватніша та найсуспільніша сфери буття. Відповідальність має справу з майбутнім [1, с.75].

Майбутнє усього існуючого стає спільним предметом усіх окремих дій відповідальності, які завжди опікуються саме ближнім. Це сфера майбутнього передбачення, інше є непередбачуваним унаслідок багатьох причин, серед яких основними є невідомі об'єктивні обставини, спонтанність та свобода життя. “Принцип відповідальності”, проголошений Г.Йонасом основним моральним імперативом майбутнього, має бути покладений в основу етики майбутнього й стати для кожного його власною філософією життя.

Отже, у ХХІ столітті відповідальність стала основною моральною цінністю, яка розповсюджується на всі сфери й аспекти приватного, суспільного й політичного життя, охоплює масштаби всієї планети та спрямована в майбутнє. Від розвитку цього почуття залежить напрямок розвитку цивілізації й існування людства взагалі.

Список використаних джерел:

1. Йонас Г. «Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації»
2. А. І. Титаренко «Нравственные проблемы развития личности».
3. Фромм Э. «Психоанализ и этика».

Литвин Наталія Вікторівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Пузирьов Є. В., к.пед.н., доцент кафедри психології і педагогіки ФСП НТУУ «КПІ»

ВІЛЬНА ОСВІТА: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

Великий і різноманітний світ навколо нас. По-різному розвиваються суспільства, по-різному мислять люди. Однією з найбільш явних причин цих відмінностей є освітні моделі. Ми не з чуток знаємо про традиційну освіту: уроки, завдання, іспити. Знаємо ми вже й про альтернативну освіту. Тепер прийшов час познайомитися ще з однією популярною освітньою тенденцією ХХІ століття - з вільною освітою.

Ідея вільного виховання зародилася ще в давнину і пройшла крізь століття до нових часів. Даний принцип проголошує в якості основної ідеї виховання - забезпечення дитині незалежного вільного вибору діяльності - свободи індивідуального розвитку.

Термін «вільне навчання» характеризується множинністю інтерпретацій в силу недостатнього рівня вивченості питання. Але в загальному вигляді, під вільним навчанням розуміється така форма організації навчального процесу, основним принципом якої є принцип свободи вибору - місця, часу, тривалості, форми, методів, засобів навчання.

На сьогоднішній день вільне навчання вважають одним із найперспективніших напрямків в освіті, тим більше, що деякі навчальні заклади Англії і США активно впроваджують цей метод у свої освітні програми. Але варто відзначити, що апробування вільного навчання повинно мати під собою певний ґрунт, а саме: учень чи студент, який все робить «вільно», повинен спочатку визначитися у виборі курсів і семінарів, які були б йому не тільки цікаві, але і корисні в відношенні професійної орієнтації. Це означає, що учень повинен бути свідомим, цілеспрямованим, відповідальним, адже вже завтра йому потрібно зробити вибір, який визначить його подальшу долю. Крім того, вільне навчання передбачає самоконтроль і величезну силу волі: відповідальність за все несе той, хто цей вибір зробив, а не класні керівники та викладачі.

Ідею вільних шкіл намагалися реалізувати в багатьох країнах ще в минулому столітті. Але засилля тоталітарних режимів, що сприймають школу як частину ідеології, не давало розвитку подібних проєктів. У другій половині ХХ століття вільні школи стали досить активно відкриватися і розвиватися, але, не маючи під собою потужної ефективною платформи, вони не змогли трансформуватися з окремих комун і невеликих приватних шкіл в освітні установи більш «глобального» масштабу. 90-ті роки принесли з собою і третю хвилю створення шкіл вільного навчання, цього разу - і з політичним підтекстом: з'являється термін «демократична освіта». Саме в цей час оформляються основні принципи руху «вільного» навчання.

Яскравим прикладом успішної реалізації проєкту вільного навчання є англійська школа Summer Hill - найстаріша і найзнаменитіша вільна школа. Summer Hill - це приватна школа-інтернат, в якій всі рішення приймають лише учні - ні батьки, ні вчителі, ні інші представники дітей ніякого відношення до шкільних справ і турбот не мають. Ця школа надзвичайно популярна - в першу чергу, своєю скандальністю: про неї знімають фільми та серіали, пишуть книги, статті та нариси. А між тим - школа відкрилася більше 90 років тому! Значить, і тенденція сучасного вільного навчання не така молода.

Вільні школи бачать навчальний заклад не як місце, де учень повинен отримувати фіксований набір конкретних знань, а як самостійне співтовариство, де дитина має право голосу. Будь-які рішення в таких школах приймаються на голосуванні: одна дитина - один голос. У цьому плані - всі школи різні. Але об'єднує їх одна лінія: учень сам вирішує що, коли, де і з ким йому вчити.

Сьогодні вільні школи сприймаються більшістю як протест проти традиційної освіти. Але, беручи до уваги непорушність і вічність традиції, відзначимо, що багато чого ймовірно пора міняти: чи не надмірно стандартизує традиція своїх підопічних - однакові тести, форма,

набір предметів та інше? Через неможливість - поки - прийняти таку освіту держава часто відмовляє подібним школам у підтримці: вони або закриваються, або стають нелегальними, або перетворюються в дорогі приватні пансіони. Але хочеться вірити, що все ж ХХІ століття - вік змін та інновацій.

Іншими словами: і ця тенденція має право на існування, але от як до неї ставитися - це особиста справа кожного. Але не слід забувати, що не всі геніальні відкриття набували великого поширення одразу, більшості із них потрібно було багато часу.

Мельник Богдана Богданівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ковальова С. Б., ст. викладач кафедри психології і педагогіки ФСП НТТУ "КПІ"

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Особливість нинішнього стану системи освіти полягає в тому, що її реформування відбувається на фоні високої динаміки змін у суспільстві, неоднорідності та обмеженості ресурсів освітніх організацій. Мотивація з виробничої сфери стала одним з основних джерел, що роблять вплив і на сферу освіти, і на роботу викладачів, мотивація поступово стала орієнтуватися на підвищення якості праці, на стимулювання творчої активності та ініціативи.

Важко переоцінити роль мотивації в процесі навчання, адже мотивація є головною рушійною силою в поведінці і діяльності людини, а також у процесі формування майбутнього професіонала. Тому особливо важливим стає питання про мотиви навчально-професійної діяльності студентів. Адже мотиви є мобільною системою, на яку можна впливати. Навіть, якщо вибір майбутньої професії студентом був зроблений не цілком самостійно і недостатньо усвідомлено, то, цілеспрямовано формуючи стійку систему мотивів діяльності, можна допомогти майбутньому фахівцю у професійній адаптації та професійному становленні. Вивчення мотивів вибору майбутньої професії та динаміки мотивів навчання в процесі оволодіння спеціальністю дає можливість коригувати мотиви навчання і впливати на професійне становлення студентів. Ефективність навчального процесу є прямо залежною від того, наскільки високою є мотивація оволодіння майбутньою професією.

Мотивація є провідним фактором, що регулює поведінку, активність та діяльність особистості. Ефективною стає лише та педагогічна взаємодія з учнем, при якій враховуються особливості навчальної мотивації. За об'єктивно аналогічними діями учнів криються абсолютно різні причини. Адже спонукальні джерела однакових, на перший погляд, вчинків можуть суттєво відрізнятися.

Людина, що пристрасно бажає вчитися має таку характеристику: чим більшу кількість інформації вона засвоює, тим сильнішою стає її жага до знань. Значущий зв'язок інтелектуального розвитку з успішністю навчальної діяльності не доведено. Але натомість виявлено закономірність: «сильні» студенти різняться один від одного, але відрізняються вони за якістю, силою та типом мотивації, а не за рівнем інтелекту. Сильних студентів характеризує внутрішня мотивація - освоєння професії на високому рівні і орієнтація на отримання міцних ЗУН (знань, умінь, навиків), а слабких студентів - зовнішня мотивація - уникнення покарання та осуду.

Достатня позитивна мотивація має здатність перекивати недолік спеціальних здібностей і недостатній запас ЗУН (знань, умінь, навиків) і грає роль компенсаторного фактора. Цей компенсаторний механізм у зворотному напрямку не спрацьовує: якою б здібною і ерудованою не була особа, вона не доб'ється успіхів без бажання і поштовху до навчання. Саме тому, від структури і сили мотивації залежать не лише навчальна активність учнів, а і їх успішність, так як мотивація тісно взаємопов'язана з активністю, інтересом та самостійністю учнів.

Задля підвищення рівня мотивації студентів, навчання повинно набути певного особистісного життєвого сенсу, який поєднує почуття, розум і волю та виявляється в оволодінні професією і в розвитку своїх потенційних можливостей, в спрямуванні творчої пізнавальної активності на професійне самоствердження та життєве самовизначення. Адже, саме пристрасне, неупереджене ставлення до процесу, завдань і мети навчання є тим індикатором, який визначає успішність студента в його навчальній діяльності.

Список використаних джерел:

1. <http://www.rae.ru/monographs/77-2804>
2. <http://novaosvita.com.ua/wp-content/uploads/2011/10/MIKOLAIIV.5-6.03.2012.pdf>

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ЗМІН У СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. Внаслідок швидких темпів розвитку суспільства, життя вийшло на новий соціальний рівень, отже, вимоги до нього зросли. Так виникла потреба контролювати процес цього розвитку, включаючи і розвиток навколишнього природного середовища (НПС), для чого і ввели поняття «сталий розвиток». Здійснення сталого розвитку можливе лише при комплексному підході до означеної проблеми, тобто за умови врахування взаємозв'язків між соціальними, психологічними, екологічними і економічними чинниками, а отже, необхідні певні зміни в свідомості людей.

Мета дослідження. Дослідити умови формування у студентів необхідних професійно-етичних настановлень (ПЕН) щодо вирішення проблеми сталого розвитку.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Впровадження екологізація освіти, яка орієнтує майбутнього фахівця в потрібному напрямі, незалежно від його спеціальності, забезпечується діалогом між викладачем і студентами в процесі викладання певного курсу, що будується на засадах демократичних взаємовідносин. На нашу думку, вона скоріше є свідченням несформованості у майбутніх фахівців необхідних ПЕН щодо вирішення проблем сталого розвитку.

Формування таких настановлень не тільки в студентів-екологів, але й у студентів усіх інших спеціальностей потрібно починати з першого дня їх навчання в університеті, спираючись на паростки екологічної освіти, які були вирощені в процесі отримання ними середньої освіти.

Розвиток екологічної свідомості студентів, зокрема студентів інженерних спеціальностей, не може бути ефективним без урахування комплексності завдань, що вирішуються. На нашу думку, підготовка студентів у технічному університеті має передбачати вивчення ними дисциплін, спрямованих на формування в майбутніх інженерів відповідних професійних (ПК) компетенцій і ПЕН, що забезпечать в майбутньому соціально-відповідальне вирішення ними питань, пов'язаних із сталим розвитком суспільства. Невід'ємною складовою підготовки є практичні заняття та виконання дослідницьких завдань і проектів. Виконання творчих дослідницьких завдань сприятиме формуванню в студентів навичок і вони зможуть забезпечувати принципи Глобального договору в сфері охорони НПС, узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій вдосконалення природоохоронних програм, вирішувати етичні проблеми, що стосуються складних проблем виробництва, критично мислити, прогнозувати, усвідомлювати вплив наслідків на НПС, знаходити оптимальне рішення, і нести за це відповідальність.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки: 1. В умовах здійснення сталого розвитку екологізація викладання має починатися з першого дня навчання студента. 2. Екологізація дисциплін має поєднуватися з розробкою і впровадженням у процес підготовки фахівців для сталого розвитку навчальних програм з нових дисциплін, у завдання яких закладено формування в студентів відповідних ПК і ПЕН щодо відповідального природокористування.

Список використаних джерел:

1. Соціальна відповідальність в інженерії: навч. програма дисципліни для бакалаврів усіх інженерних напрямів підготовки / Уклад. : О. В. Винославська, О. В. Лазорко, О. С. Ковальчук та ін.. – К. : НТУУ «КПІ», 2010. – 20 С.

ПСИХІКА ЯК ПРОДУКТ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Психіка — властивість високоорганізованої матерії — мозку, що відображає об'єктивну дійсність на основі психологічного образу, який при цьому формується для регулювання діяльності та поведінки людини.

На щастя, рідко, але трапляються ситуації, коли до рук педагога-вихователя потрапляє істота, яка наче і належить до виду « homo sapiens » та не проявляє ніяких ознак ані розуму, ані людської психіки, мови, свідомості, будь-яких проявів цілеспрямованих дій.

У такої істоти, на думку Ільєнкова, психіка відсутня узагалі, навіть в її найпримітивніших, найелементарніших формах, проявах, які притаманні вищим істотам. Її поведінка схожа на поведінку рослини, яка не вимагає переміщень та потребує лише повітря, воду, сонце, поживні речовини. Вона буде рости, збільшувати свої розміри, але психіка так і не виникне[1].

Однією з найголовніших причин такого стану є сліпо-глухота, яка може бути вродженою, або набутою в дитинстві (через хворобу, або нещасний випадок). Усі натяки на людську психіку, що встигли з'явитись до цього моменту деградують.

Мозок росте, розвивається по програмах закодованих у генах, але при цьому не виникає жодного, навіть найпримітивнішого зв'язку між нейронами. Зв'язку, що забезпечує його психічне функціонування. Мозок так і залишається органом керування найпримітивнішими процесами, які в кожній звичайної людини відбуваються без участі психіки. В даній ситуації допомогти може така наука як психологія. Вона вивчає не сам мозок як орган, а його психологічні функції, які з'являються лише на життєвому шляху, в процесі розвитку особистості. Оскільки саме в результаті психологічного, а не біологічного розвитку мозку з'являються вперше такі психологічні функції як свідомість, воля, інтелект, здатність сприймати мову і володіти нею, уява, самоусвідомлення.

Радянська наука довела, що позбавлену слуху і зору людину можна долучити до нормального людського життя, виховати з неї різнобічну, талановиту особистість. Яскравим прикладом такого виховання стали: С.Сироткін, Н.Корнеєва, О.Суворов, Ю. Лернер. Суворов займався психологією, досліджував уяву сліпоглухонімих дітей, був соціально активним, писав вірші. Сироткін успішно досліджував роль мови і мовлення в розвитку психіки, займався математикою, ремонтував електроприлади. Корнеєва займалась вихованням моральних якостей особистості. Лернер працював над розробкою посібників для незрячих[1].

Початкова умова жорстка: відсутність психіки взагалі. Вона потребує творення, формування, виховання. У статті Е. Ільєнкова «Откуда береться ум?» є відповіді на низку питань, що стосуються понять інтелекту, волі, психіки. Також беззаперечно доводиться той факт, що саме під час роботи з сліпоглухонімими дітьми проблема нормального розвитку психіки постає найбільш гостро. Відсутність інстинктів спонукає до того, щоб сформувати в дитини траєкторію руху у просторі на основі, потреби у споживанні їжі та води. Таким чином, потреба у їжі вроджена, а її пошук – ні. Це дуже складна діяльність, при формуванні якої потрібний правильний підхід, вона формується змалечку і в ній, за словами філософа: «вся таємниця душі». В працях Ільєнкова яскраво видно як спростовується теорія про «душу», як дещо нематеріальне, про розвиток людської психіки в ході еволюції психічних функцій.

Таким чином, у ході педагогічного процесу, котрий ми спостерігали протягом усієї статті як на долоні проступають закономірності виникнення і розвитку специфічно людської психіки. Прозоро постає шлях розквіту психічних функцій. Ми бачимо як кожного разу створюється нове, неповторне, індивідуальне «Я», адже кожна думка, новий погляд має право на існування.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс- <http://www.bellabs.ru/Books/Person/Um-2.html>

Плотнікова Л.В.

студентка факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ "КПІ"

Науковий керівник:

Потіщук О.О., ст. викладач кафедри «філософії» ФСП НТУУ «КПІ»

АКТУАЛЬНІСТЬ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасна система освіти у порівнянні з Радянською зазнала кардинальних змін, на жаль, не в кращий бік. Згідно з багатьма результатами останніх спостережень рівень інтересу до освіти значно погіршився, оскільки змінилась сама суть освітнього процесу.

Існуюча в Україні система освіти – це сукупність всіх навчальних та навчально-виховних закладів, які ведуть свою діяльність в сфері здобуття освіти, а також спеціалізуються на підготовці чи перепідготовці кадрів. Професійно-технічна освіта покликана допомогти здобути професію або підвищити вже здобуту професійну кваліфікацію, а вища освіта дає змогу отримати освітньо-кваліфікаційний рівень відповідно до інтересів та покликання студентів.

Якщо за Радянських часів студентів навчали вчитися самостійно, то тепер лише викладають матеріал, примушуючи вчити «від абзацу до абзацу». Необхідна сама зміна системи освіти в цілому.

Замість того, аби наповнювати її знаннями, що стануть у нагоді в майбутньому, програма розписується неймовірною кількістю зайвої інформації, для того щоб зробити «видимість навчання». З цього випливає питання про доцільність багатьох дисциплін. Деякі науки викладаються менш ґрунтовно ніж потрібно, а деяких немає зовсім. Так, наприклад, дисципліна «Логіка», яка в деяких Вузів відсутня, а в деяких є дисципліною за вибором.

Потрібно зазначити, що дисципліна «Логіка» є цікавою, різнобічною наукою. Так, наприклад, можна тренувати мозок різними задачами або зробити акцент на тому, що ця дисципліна розвиває нашу мисленнєву діяльність.

Логіка – основа всіх технічних наук. В основі розв'язання всіх прикладів, задач знаходяться логічні послідовності, пояснення «Чому» та «Що ми отримуємо в результаті». Ця наука вчить аналізувати, та розмірковувати щодо подальших кроків, та наслідків, що є результатами наших дій. Навіть у повсякденному житті. Ми повинні приймати рішення, обмірковувати плани. Таким чином, наш спосіб життя базується на рішеннях, які впливають з логічних міркувань.

Логіка необхідна не тільки в освіті, а і в повсякденному житті. Наприклад, в основу правил дорожнього руху, покладені конкретні послідовності, за відсутності яких на дорогах був би повний хаос.

Отже, логіка – це підґрунтя, основа всіх, а саме технічних наук тощо. Логіку, як дисципліну необхідно викладати в усіх навчальних закладах, враховуючи всі особливості тих хто навчається, оскільки логіка – це не проста, навіть складна наука, і вимагає особливого підходу, цей предмет не є базовим і не є основним, в чому і полягає велика помилка процесу освіти.

СЕКЦІЯ №9. КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА ЕСТЕТИКА: «ХУДОЖНЯ ТА НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ ЯК АКТУАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ»

Керівники секції: к.філос.н., доц., Покулита І. К., к.філос.н., доц., Балакірова С. Ю., викл., Ніколова Н. І.

Секретарі: Лось Аліна та Коваль Катерина

Канурна Катерина Олександрівна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

СВОБОДА ТВОРЧОСТІ ЯК МІРА СВОБОДИ ТВОРЦЯ

Порівняльний аналіз наукової і художньої творчості показав, що буттєві підстави наукової творчості мають об'єктивний характер і спрямованість, тобто чим ближче вчений підходить до наукової істини, тим менша кількість ступенів свободи виявляється у розпорядженні вченого. Цілі наукового пізнання, конкретизуючись, все більш обмежують ступінь свободи вченого, приводячи до наукового відкриття. Специфіка наукової творчості визначається такими кордонами творчої свободи, які враховують особливості предмета та об'єкта дослідження. Свобода як пізнана й усвідомлена необхідність і є розуміння закону, а творча активність в науковому дослідженні зміщується в сферу духовного світу суб'єкта творчості. Якщо художній образ, як продукт творчості, може відразу ж включатися у творчий діалог з реципієнтом (глядачем, читачем), які вільні інтерпретувати цей образ по-своєму, то продукт наукової творчості, якщо він визнаний науковим співтовариством як якісно нова цінність, недоторканий протягом відносно довгого періоду, аж до чергової наукової революції. Критерії, норми і рамки науки обмежують свободу щодо результатів наукової творчості. У мистецтві, навпаки, як би «розкріпачують» свободу, провокуючи на інтерпретацію, за допомогою активізації уяви, фантазії, які і є критерієм цінності художнього образу.

Художня творчість орієнтується на естетичні принципи в контексті світогляду особистості (які іноді називають естетичною совістю). Вони більш рухливі, відносні, тому задум художника може не мати аналога в об'єктивному світі, й це значить, що творець більш вільний, ніж учений.

Основною відмінністю наукової творчості від художнього є великий ступінь нормативності. Відкриття в науці обумовлені загальним рівнем розвитку наукової думки. Це пояснює той факт, що незалежно один від одного різні вчені в різних регіонах світу роблять одні й ті ж відкриття. Художня творчість майже цілком залежить від особливостей духовного світу творця, а, отже, має більше свободи, і на відміну від наукової творчості непередбачувана, і тут складно говорити про якісь загальновизнані конвенціональні установки.

Таким чином, головною гарантією свободи творчості буде заборона втручання інших осіб, суспільства і держави у творчий процес, крім випадків, коли в ньому порушуються соціальні норми. З правом на невтручання пов'язаний рівний захист прав творців, що працюють як на професійній, так і на непрофесійній основі. Разом з тим, для забезпечення свободи творчості потрібна і позитивна діяльність держави і суспільства.

Найважливішим елементом свободи творчості є свобода думки, слова, переконань. При цьому свобода слова, думки - це не стільки право "говорити все", скільки сума переконань, думок та ідей, які висловлюються, зокрема, у творчості. У цьому виявляється глибокий взаємозв'язок прав і свобод людини.

"Творчий працівник" у зв'язку з його роллю в суспільстві повинен мати можливість вільно висловлювати свої переконання, з якими тісно пов'язане його творче натхнення. Не менш важливе значення в системі прав і свобод, безпосередньо пов'язаних зі свободою творчості, має свобода совісті.

СТАНОВЛЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ РОЗВІДКИ

Активний розвиток засобів масової комунікації сприяє та ініціює розвиток аудіовізуальної комунікації як приклад стрімкого науково-технічного розвитку. Переоцінити вплив медійного сенсменту на процес функціонування суспільства важе, отже всі процеси безпосередньо пов'язані з інформатизацією та медіавізацією. Найвагомим капіталом стає інформація, як демонстрація інтелектуального надбання сьогодення. Епоха інформаційного суспільства лише посилює залежність людини від техніки, життєдіяльність суспільства, становлення особистості безпосередньо пов'язане з аудіовізуальною комунікацією та скаладовими медіапростору.

З розвитком науки і техніки змінюється процес комунікації: його складові, інтерпретація, умови існування. М. Маклюєн в своїй роботі зазначав, що техніка це певний засіб для задоволення потреб людей, тобто допоміжний матеріал, як ще одна пара рук. Але, це було декілька десятків років тому, а стрімко видозмінюючись медійні засоби інформації демонструють тенденції до повного підкорення людини техніці.

В зв'язку з цим цікавим і неоднозначним явищем стає екранна або аудіовізуальна культура, яка займає більшу частину нашого життя. Ретельного дослідження також потребує саме явище комунікації, форми та моделі, яких воно набуває. Особливої уваги потребує відмінність особистісної комунікації, на заміну якій прийшла ера комп'ютерної, коли вербальні знаки уваги, приязні, неприязні, певних людських почуттів замінені різноманітними смайликами та лайками.

Аудіовізуальна комунікація сьогодні є незмінним фактором життя суспільства, а модель світосприйняття, яка створюється нею, певна віртуальна реальність претендує на соціальну реальність, демонструючи тонку межу між ними, що призводить до підміни понять та образів. Глобальний характер інформаційного суспільства, призводить до інформатизації всіх сфер життєдіяльності суспільства, що в свою чергу веде до трансформацій в моральній, культурній, екологічній, правовій, політичній сферах та впливає на культурний розвиток особистості. Яскравий приклад даній тенденції – це країни пострадянського простору, оскільки за відносно короткий проміжок часу відбулися глобальні сфери в різних сферах культури, тобто, насамперед, еволюційне перетворення суспільних структур, де паралельно існують дві моделі культури.

Важливим ефектом сучасної аудіовізуальної культури стає явище інтерактивності, іншими словами зворотного зв'язку з боку глядача, тобто «вторгнення його в екранну культуру», задля ефекту включеності особистості в процес телебачення та створення ефекту контролю над власними діями. В даному аспекті розгляду аудіовізуальної культури доречно розглянути сам процес комунікації та його моделі.

Підсумовуючи, слід відзначити, що в умовах сьогодення ми функціонуємо в період інформаційної картини світу, що тримається на достатньому обсязі інформації, за допомогою якої людина вчиться ідентифікувати себе як повноцінного члена соціуму, адекватно сприймати навколишнє середовище, але, на жаль, не зважаючи на очевидний позитив аудіовізуальної комунікації ми не застраховані від певних ризиків, що сприяють до формування стереотипного мислення, повного конформізму та відсутності інноваційного мислення, сприйняття себе як унікальної особистості, ефект тиражування в мистецтві також не виключений. Отже, в зв'язку з розвитком медіапростору ми можемо вибирати власний інформаційний простір, своє середовище, через яке, за допомогою системи прямих і зворотних інформаційних зв'язків впливати на навколишній світ, культуру вирішувати певні проблеми.

КАРНАВАЛ ЯК ФЕНОМЕН СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Однією із пріоритетних сфер сучасної культурології є вивчення соціокультурного простору, на формування якого впливають економічні, політичні, соціальні, культурні та інші фактори. Глобалізація, інформатизація, Інтернет сприяють творенню нового типу соціально-культурних відносин в рамках суспільної єдності. Виникає нове співвідношення святкового і буденного, яке характеризується відсутністю чітких границь між собою, взаємопроникненням святкового в повсякденне і навпаки. Цей процес знаходить своє вираження у феномені карнавалізації.

Основоположником поняття карнавалізації вважають М.М. Бахтіна, який першим широко дослідив феномен карнавалу у своїй фундаментальній праці «Творчість Франсуа Рабле та народна сміхова культура Середньовіччя та Ренесансу». Він відносив карнавали до народної сміхової культури, а саме до обрядово-видовищних форм, які протиставлялися релігійним, церковним, офіційним. Амбівалентність світогляду середньовічної людини полягала в тому, що вона під час карнавалів ніби жила в окремому вимірі: неофіційному, але дозволеному.

Хоча карнавали мали досить потужний ігровий елемент, їх не можна віднести до вистав. Це було «життя, оформлене специфічним чином»[2, с.56], як зазначав М.М.Бахтін. Видовищні дійства не мали поділу на глядачів та акторів, вони не мали ні часових, ні просторових обмежень; на час, відведений карнавалу, реальність Середньовіччя кардинально змінювалася. «Карнавал носить вселенський характер, це особливий стан світу, його відтворення і оновлення, до якого причасні всі»[2, с. 308]. Ця ідея знайшла своє відображення у римських святах – сатурналіях, які мислилися як повернення на землю Сатурна в золотий його вік. Традиції цього свята не переривалися і жили у середньовічному карнавалі, який теж уособлював ідею оновлення.

Ідея оновлення проходила червоною ниткою крізь весь період дійства. Вона знаходить свій прояв у образних системах карнавалу: від перевдягання навиворіт і лайки, до спалення «Пекла» на вогнищі. Ідея «навиворіт» втілювалася і в неправильно одягнутому одязі, і в їзді на коні лицем до хвоста, глузливе ставлення до реальності мало не побутовий, а символічний характер. Побої та лайка теж займали одне з найголовніших позицій у становленні образної системи карнавалу. «Одних він дубасив по черепу, іншим ломав руки та ноги, третім вивертали шийові хребці, четвертим відшибали поперек, кому ставили синяки під очима, перераховували зуби»[1]. Карнавальна лайка знаменувала прощання з усім старим, в очікуванні оновленого, кращого.

Феномен карнавалізації в сучасній культурі та житті сучасного суспільства проявляє себе у різних аспектах. За думкою У.Еко, життю сучасного суспільства незмінно супроводжує феномен карнавалізації. І «це не тільки всім помітна карнавалізація в рамках шоу-бізнесу, але і карнавалізація робочого часу, і карнавалізація спорту (коли найперше значення має закулісне життя, а не змагання, і спорт стає індустрією), карнавалізація політики (коли все більше уваги приділяється політичним ток-шоу у телестудіях)»[1, с. 122]. У.Еко вважає, що така тотальна карнавалізація не тільки нікого не насичує, а навпаки розпалює апетит соціуму, що може призвести у майбутньому до досить неадекватних наслідків. Середньовічний карнавал тісно пов'язаний з сучасним його втіленням – екранною культурою, витoki якої коріняться в народній культурі. Одним із жанрів такої культури є сучасна реклама. Вона специфічним карнавалізованим чином представляє повсякденне життя сучасної людини. Для нового масового мистецтва характерною ознакою є також орієнтованість на яскраву театральність та видовищність. Таким чином, масове мистецтво, становлячись повністю карнавалізованим, створює навколо себе простір карнавалізації.

Список використаних джерел:

1. Эко У. Полный назад! Горячие войны и популизм в СМИ: пер. с итал. Е.Котюкович.- М.: Эксмо, 2007. – 420с.
2. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренесанса.- М.: Художественная литература, 1999. – 264 с.

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

У сучасному суспільстві проблеми культурної розмежованості є одними з тих питань, які досліджуються різними сферами гуманітаристики. З переходом індустріальних країн до постіндустріальної епохи та постійним розвитком суспільства, паралельно розвиваються інноваційні галузі, що постійно впливають на різноманіття культури людини. Процеси ідентифікації особи в культурному просторі стимулює сучасна соціокультурна ситуація, що створює передумови для самореалізації та самоздійснення особистості. Пошуки людиною сенсу буття, особистісне, ціннісне та професійне самовизначення ускладнюються через пришвидшений темп та динамізм суспільних трансформацій, що виражаються у руйнуванні вищайшої ролі традицій та появі визначеної кількості інновацій.

Одним із шляхів адаптації до сучасного світу та створення стабільної опори для самореалізації та самоактуалізації людини є складний соціальний феномен – «молодіжні субкультури». В процесі історичного розвитку суспільства молодіжні субкультури завжди відігравали суперечливу функцію, оскільки з одного боку субкультура постійно виступає конформістською у співвідношенні з масовою культурою, а з іншої сторони, існування в рамках однієї підгрупи викликає численні протиріччя та протистояння між їх учасниками.

«Субкультура – це автономне відносно цілісне утворення. Вона включає в себе ряд більш-менш яскраво виражених ознак: специфічний набір ціннісних орієнтацій, норм поведінки, взаємодії та взаємовідносин її носіїв, а також статусну структуру;.. своєрідні захоплення, смаки та способи проведення вільного часу...» – пише А.В.Мудрик [1, 10с.].

У 1950 році американський соціолог Девід Рісмен першим вивів у своїх дослідженнях поняття субкультури, як групи людей, які навмисне вибирають стиль та цінності не притаманні більшості. Британський соціолог Дік Хебдідж вважав, що субкультури ваблять людей із схожими смаками, що не вдовольняють загальноприйняті стандарти та цінності.

Таке соціальне явище, як молодіжні субкультури, виникло через потребу молоді у створенні свого власного «неформального світу» - незалежного від встановлених норм, канонів, правил та моралі. Потребу для становлення своєї незалежності, свого власного самоствердження, розуміння життя, знаходження цільового шляху та самоактуалізації.

У залежності від розвитку суспільства, народу, місця знаходження та історичних умов вікові критерії молодих людей знаходяться у межах від 16 до 31 року. І.С.Кон мав своє тлумачення поняття, вважаючи, що «молодь» - це соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення й обумовлюючих тем та інших соціально-психологічних властивостей. У субкультурах найбільш чітко відображаються потреби в житті та самореалізації молодих членів спільноти, реалізації їх існуючого потенціалу, їх знань, вмінь та здібностей, їх уявлень про себе, світ та майбутнє, здійснення своїх бажань - саме тому молодіжні субкультури зазнали такого розповсюдження.

У порівнянні з попередніми роками досліджень у наш час негативне враження та ставлення до молодіжних субкультур змінилось – майже втратило свої негативні характеристики та риси секти. У країнах Західної Європи та США за умов більш демократичного та толерантного ставлення до свободи самовираження та самореалізації особистості молодіжні субкультури мають всі можливості для подальшого свого розвитку. Громадяни, особливо молоді люди, мають змогу вільно розвивати субкультурні напрямки в контексті культурної спадщини, оскільки влада не обмежує бажання своїх громадян. В Україні ще залишаються стереотипи та упереджене ставлення, що зосереджені у наш час в осередку людей зрілого віку, які ще зберігають упевненість у тому, що до субкультур належать люди аморальні, невиховані та розпущені.

Інтерес дослідників до «неформальних» молодіжних субкультур досі невичерпаний, через постійне створення представниками молодого покоління нових соціальних форм культурних підгруп. Швидке розповсюдження інформації про кожне нове відгалуження у різновидах культурних підгруп призводить до їх стрімкого засвоєння молодим поколінням. Це позбавляє новий вид можливості розвитку, що призводить до його швидкої деградації або приєднання його до домінуючої культури, а це означає що субкультура перестає існувати, як окрема самостійна ланка та зникає.

Список використаних джерел:

1. Мудрик А.В., Соціальна педагогіка. – Москва: «Академия», 2000. – 24с.

Бондарьков Виктор Михайлович

3 курс, Теплоэнергетический факультет, НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Шаповалова Е. А., преподаватель кафедры философии ФСП НТУУ «КПИ»

ЭКЛЕКТИЗМ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ СОЗНАНИЯ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА

Согласно энциклопедическому словарю Ф. А. Брокгауза и И. А. Ефрона эклектизм - это «способ построения философской системы путём сочетания различных положений, заимствованных из других философских систем» [1, с.417]. С. И. Ожегов дает более лаконичное определение этого термина: «эклектизм – неорганическое, чисто внешнее соединение внутренне несоединимых взглядов, точек зрения, методов» [2, с.940]. То есть эклектизм - это некая конвергенция взглядов, мнений, методов без их противопоставления. Этот термин первый раз встречается у александрийского философа Потамона (II век н.э.), о котором писал Диоген Лаэртский в своем трактате «О жизни, учениях и изречения знаменитых философов».

Некоторые философы, историки и культурологи склонны считать, что эклектизм в сознании людей знаменует некий духовный упадок в вопросах мировоззрения и философии. Но на самом деле этот принцип появляется, когда в истории какой-то принцип устаревает и выходит из обихода, теряет свою силу и влияние на сознание человека. И мы находимся именно в таком времени, когда эклектизм появляется всюду и начинает заполнять сознание каждого человека. В эпоху информации мы постоянно узнаем что-то новое и понимаем, что во многом раньше заблуждались. Размываются многие грани философских течений, все больше людей называют себя агностиками и перестают быть ортодоксами своего религиозного течения. В то время, когда наука и технологии занимают господствующее влияние и дают ответы на те вопросы, на которые многие века не могла дать религия, сознание людей становится синкретичным. Человек уже не может игнорировать свое реактивное мышление и он вынужден вычленять из науки и религии разные факты, принципы и знания. Вера нужна человеку как мотивация и поддержка на его жизненном пути, и не важно вера во что – человека, бога, себя или что-то иное. И вот как раз сейчас мы осознаем, что можно выбирать, а не слепо следовать выбранному пути, что истина и ответы на вопросы, волнующие человечество испокон веков, находятся где-то рядом и их надо искать. Эра самообмана закончена. Поэтому мы и приходим к эклектизму, поиску нового мировоззрения для всех и осознания того, что нельзя больше стоять на месте. Именно этот эклектизм в сознании людей помогает нам развиваться. Возможно мы стоим на пороге великих открытий и переломного, ключевого момента в истории человечества, когда человек или деградирует, или станет на порядок лучше. Это неизбежно, потому что история развивается циклично и по спирали, и только мы решаем – спираль увеличивается или уменьшается. В наше время мы наблюдаем как наука и религия уживаются друг с другом: в 1992 году Ватикан признал теорию Коперника и назвал ошибкой сожжение Галилея. Ужасная категоричность уступает место более свободной дискуссии между религией и наукой. Возникает эклектизм – попытка сформулировать новое философское течение, а может быть и веру во что-то иное. Именно тогда человечество станет единым и мир не будет раздражать на части антагонистические точки зрения и методы управления.

Так хорошо это или плохо? На этот вопрос нельзя ответить однозначно. Все, что заставляет человека задумываться – помогает ему и делает его сильнее. Но именно этот же эклектизм вызывает в людях экзистенциальный кризис, то чувство тревоги, которое не проходит просто так. Каждый день мы боремся с ним, кто-то продолжает заглушать эту тревогу религией, которая уже не на все вопросы дает ответы. Кто-то каждый день борется с внутренними конфликтами, ведя вечный диалог с самим собой в попытке найти ответы на самые значимые для нас вопросы, а кто-то ломается под этим давлением и когнитивным диссонансом, погружаясь в пучину отчаяния и самодеструкции. Но это закаляет сознание сильных и отсеивает слабых. Некая природная селекция направлена на то, чтобы сделать нас более духовными, развитыми и ответственными. Важно в каком виде мы передадим наш мир в руки наших потомков. Будут ли это руины или что-то новое, рожденное развитым сознанием человека – конвергенция в праве, экономике и системе ценностей, создание единой и сильной

версии нас самих, способных жить в гармонии друг с другом, а главное в гармонии с самим собой и своим внутренним Я.

Список использованных источников:

1. Брокгауз Ф. А. и Ефрон И. А. *Энциклопедический словарь* Т. 40 (79) — 1904. — 468 с
2. Ожегов С.И и Шведова Н.Ю. *Толковый словарь русского языка*. — 1992. — 960 с

Музика Андрій Васильович

3-й курс, Теплоенергетичний факультет, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Шаповалова О. А., викладач кафедри філософії НТУУ «КПІ»

ХУДОЖНЄ ВИШИВАННЯ – СИМВОЛ ДУХОВНОГО КОДУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

В сучасному науковому дискурсі, в контексті посилення наукового інтересу до проблематики формування української ідентичності, зростає значення досліджень символів української культури, одним з яких є вишивка. Як зазначає відомий український дослідник декоративного і прикладного мистецтва Е.А. Антонович «вишивка – це найпоширеніший вид народного декоративно-прикладного мистецтва, орнаментальне або сюжетне зображення на тканинах, шкірі, повсті, виконане різними ручними або машинними швами» [1, с.36]. Початок мистецтва вишивання на території, яку займає сучасна Україна, сягає сивої давнини і розвиток його ніколи не переривався, оскільки для українців вишивка є не тільки мистецтвом, а й можливістю самовираження духовного коду нації.

Особливе значення для історії української вишивки мають розкопки скіфських курганів. Так, золота пектораль із товстої Могили (IV ст. до н.е.) срібна ваза з кургану Чортюк поблизу Нікополя (IV ст. до н.е.) містять, за твердженням авторів книги «Українська вишивка» Т.Кара-Васильєвої, А. Чорноморець, цікаві сюжети, що дають змогу дослідити одяг, його декоративне оздоблення. Святковий костюм скіфів був щедро орнаментований золотими нашивками, зображеннями левів, оленів, різноманітними аплікаціями з кольорової шкіри, декоративними швами.

У процесі історичного та культурного розвитку в Україні в кожній місцевості викристалізувались свої мотиви і композиції, найбільш улюблена і поширена кольорова гама, специфічні техніки виконання. Дбайливо передавались вони з покоління в покоління, майстри відшліфовували кращі досягнення своїх попередників, розвиваючи та вдосконалюючи їх.

Оскільки кожному регіону притаманний свій тип вишивки, вважаємо доцільним розглянути специфіку вишивки села Лосятин Київської області. У цьому селі збереглися стародавні роботи майстринь-вишивальниць, які є унікальним вираженням їхнього світосприйняття. Дослідженнями в селі Лосятин займалися Музика А.В., Музика О.В.

Проаналізувавши роботи значної кількості вишивальниць села Лосятин, дослідники дійшли висновку, що вишивальниці села Лосятин Київської області надавали перевагу рослинним орнаментам. В їхніх композиціях переважають такі мотиви: «дерево життя», мотив вазона, мотив букета. Науковці стверджують, що мотив «дерево життя» («дерево-квітка») - один із ведучих рослинних мотивів у прикладному мистецтві, який символізує універсальні закони світобудови. Центральне розміщення «дерева життя, симетричність, врівноваженість композиції відбивають характер зв'язків між частинами всесвіту. Дерево - своєрідний зв'язок світу потойбічного з небесним». «Дерево життя» є філософським осмисленням категорії вічності - минулого, сучасного майбутнього.

Давню символіку використовують майстрині села Лосятин, оздоблюючи вишивкою сорочки. Здавна сорочці приписується чарівна сила, з нею пов'язана низка повір'їв, обрядів, звичаїв. Сорочка розглядається як двійник людини, що її носить, тому її вишивали, наділяючи магічними символами-знаками, щоб була берегинею. Вишивали троянди, маки, калину - як символ мудрості. Вишивали яблучне коло - як символ кохання. Вишивка на сорочці мала заклинальну символіку, була оберегом. Основна увага приділялась оздобленню рукава, як шанування роботящих рук, підкреслення їх сили і вправності.

Спілкування з істинно народним мистецтвом збагачує духовний світ людини, пробуджує її творчі можливості, виховує почуття гордості і поваги до тих людей, які створюють дивовижну красу своїми руками.

Дослідивши роботи значної кількості вишивальниць села Лосятин, було зроблено висновок, що декоративно-прикладне мистецтво художнє вишивання не тільки живе і

постійно розвивається, а також являється індикатором самовираження і духовності народу даного регіону.

Список використаних джерел:

1. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Світ, 1992. - 270 с.

Безугла Аліна Сергіївна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ НЕЄВРОПЕЙСЬКИХ КУЛЬТУР НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ПОСТІМПРЕСІОНІЗМУ

У контексті розвитку нових художніх напрямів і течій XIX-XX століть особливого значення набуває проблема впливу традицій неєвропейських культур на формування постімпресіонізму. Зазначимо, що постімпресіонізм (фр. *postimpressionisme*) – загальний термін для позначення нової течії в образотворчому мистецтві, що сформувалась в період кризи імпресіонізму. Чіткої та визначеної грані між цими двома напрямками немає, часто до переліку постімпресіоністів відносять і колишніх імпресіоністів.

Серед цілої плеяди відомих і талановитих митців тогочасної епохи можна виокремити Вінсента Ван Гога, Поля Сезанна, Жоржа Сера, Шарля Лавалля, Поля Гогена, Каміля Піссарро. Художники-постімпресіоністи розставляли акценти у творах не лише дотримуючись зорових вражень, а намагались вільно та узагальнено передавати матеріальність світу в цілому, використовуючи декоративну стилізацію. Гоген брав своє натхнення з екзотичної природи Французької Полінезії. До європейської цивілізації митець відносився критично. Покинувши Францію, спочатку переїхав жити на Таїті, згодом – на острів Хіва-Оа та встиг відвідати Панаму. Впливу традицій латиноамериканських культур Гоген зазнав ще з дитинства. Оскільки його мати була перуанкою, сім юних років художник провів, споглядаючи тропічну природу, колорит та культуру місцевого населення.

Постімпресіоністи намагались зобразити те, що бачили - зловити момент і закарбувати його у пам'яті, зображати емоції як досвід пережитого. Варто зазначити, що свою лепту у розвиток постімпресіонізму вніс великий голландський художник Вінсент Ван Гог. Хоч не існує чіткого розмежування між напрямками імпресіонізму та постімпресіонізму більшість дослідників відносять творчість Ван Гога до постімпресіонізму. Кольору автор надавав символічного значення. Особливу увагу приділяв вивченню прийомів накладання фарби то зигзагоподібними, то паралельними мазками, що надають картині експресії.

Окрім того, що техніка митця сформувалась під впливом робіт Рембрандта, Сіслея, Моне, Мілле, Гогена та Піссарро, справжнім відкриттям для себе Ван Гог вважав японську культуру. Він купував недорогі японські гравюри і прикрашав ними власну кімнату. Особливості естетики японських майстрів йому здавались ідеальними і дуже близькими. Художник наполегливо поповнював свою колекцію гравюр, що досягла шестисот п'ятдесяти листів (гравюри Хіросіге, Утамаро, Іккозаї). Вони були представлені на мистецькій виставці, організованій самим Ван Гогом в кафе "Гамбури". Яскравим прикладом японських мотивів і схожості за технікою виконання є «Автопортрет на фоні японської гравюри» та «Автопортрет» Вінсента Ван Гога 1887 року. У роботі «Портрет італійки» 1888 р. стилістичне оформлення рамки та гриму героїні також нагадує «японізм». Таким чином, поєднання традицій європейських та неєвропейських культур творчості Гогена та Ван Гога репрезентують естетичну специфіку постімпресіонізму.

Список використаних джерел:

1. Б. Даниельсон. Гоген в Полинезии . Пер. с швед. Л. Жданов. - [2-е изд.]. - Москва : Искусство, 1973. - 280 с

ЖИВОПИСНА ТВОРЧІСТЬ Ф. КАЛО В КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНИХ ПОШУКІВ МОДЕРНІЗМУ

Мексиканська художниця Фріда Кало (1907-1954) вважається однією з найвидатніших творчих постатей в мистецтві модернізму ХХ століття. Її спадок - приблизно дві сотні картин. Її життя та творчість викликають інтерес не тільки на батьківщині, а й далеко за її межами.

Більшість дослідників та митців розглядають творчість Ф. Кало у контексті естетики сюрреалізму. Серед них - Марсель Дюшан і Андре Бретон, який стверджував, що вона була сюрреалісткою, "сама того не усвідомлюючи", адже у той час, коли Кало писала свої перші картини, вона нічого не знала про цей напрям. Проте сама художниця не ототожнювала себе з сюрреалістами, відчуваючи неприязнь до них. Вона казала: "Вони думали, що я сюрреаліст, але я не була. Фріда Кало ніколи не малювала сни, я малювала свою реальність." [1] Кало не поділяла любові до цього напрямку через його "надуманість" і "награність". Окрім сюрреалізму, творчість мексиканської художниці відносять до наївного мистецтва, примітивізму, кубізму, а певні мистецтвознавці знаходять у її роботах навіть елементи поп-арту.

Слід зазначити, що дослідники акцентують увагу на тому, що сюрреалізм Кало відрізняється від європейського, оскільки її творчість пов'язана з впливом традицій мексиканської культури. Художниця досконало знала історію Мексики, вивчала фольклорні традиції, часто носила національні костюми. Значний вплив на її творчість справили також культури доколумбових цивілізацій Америки.

Крім того, картини Кало автобіографічні - через роботи художниці можна простежити особливості її долі. Третина її творів - автопортрети. Художниця пояснювала: "Я так часто малюю себе тому, що часто буваю сама, а ще тому, що це предмет, який я знаю найкраще". [2] Однак, обличчя художниці на усіх портретах подібне - беземоційне, схоже на маску, лише завдяки окремим предметам можна зрозуміти настрій твору. Роботи Ф. Кало наповнені десятками символів, а її автопортрети, незважаючи на реалізм зображення окремих деталей, рідко справляють враження реалістичної картини.

Багатоваріантність у визначенні художнього стилю Кало тільки доводить унікальність та оригінальність її живопису, а також безцінність її вкладу як в розвиток модерністської культури не тільки Латинської Америки, так і в розвиток світового образотворчого мистецтва.

Список використаних джерел:

1. <http://theoryandpractice.ru/seminars/24649-frida-ili-neslennaya-kolonna-14->
2. <http://theguides.ru/node/1496>

КЛОД ДЕБЮССІ ТА ЕСТЕТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ІМПРЕСІОНІЗМУ

Творчість французького композитора Клода Дебюссі репрезентує естетичні принципи імпресіонізму в музиці кінця ХІХ століття – початку ХХ століття. Хоча сам композитор протестував проти включення себе в ряд імпресіоністів, а саме представників чисто живописного напрямку в мистецтві. Багато дослідників знаходять принципи імпресіонізму зокрема в його творах «Море», «Образи», «Іберія», «Вечір в Гренаді», «Дзвони крізь листя», «Тумани», «Тераса, освітлена місячним світлом», «Відображення у воді». Особливою естетичною відмінністю є вільне поєднання «чистих» звукових фарб в його музиці. Це досить сильно нагадувало про використання «чистих» кольорових плям на полотнах Клода Моне та Каміі Пісарро.

В своїй творчості Клод Дебюссі опирався на французькі музикальні традиції, а саме на музику французьких клавесиністів (Ф.Куперен, Ж.Ф.Рамо) та ліричну оперу й романс (Ш.Гуно, Ж.Масне). А також, не малий вплив здійснила російська музика (М.П.Мусоргський, Н.А. Римський-Корсаков), та живописний імпресіонізм.

Клод Дебюссі втілює у своїй музиці навіть мимовільні враження, найтонші відтінки людських емоцій та явищ самої природи. Маніфестом музичного імпресіонізму вважають його

твір «прелюдію до післяполудневого відпочинку Фавна» (по еклозі С. Малларме, 1894), в якій проявляються характерні для музики Клода Дебюссі швидкоплинність настрою, темброва вишуканість, витонченість та мелодійність.

Імпресіоністська палітра музичних творів Клода Дебюссі втілюється через темброву специфіку, застосування нових форм музичної гармонії, форми. Музичним аналогом кольору у нього виступає тембр, специфіка мелодії, а також особливості музичного часопростору.

Таким чином, творчість Клода Дебюссі відбиває естетичні особливості імпресіонізму в музиці.

Неділько Лідія Валеріївна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ПОЛІСТИЛІСТИКА ЯК ХУДОЖНЯ ІННОВАЦІЯ В МУЗИЦІ А.П'ЯЦЦОЛЛІ

Естетичні стратегії музичного постмодернізму пов'язані з застосуванням полістилістики, цитації, алюзій, гри зі стилями. Творчість аргентинського композитора Астора П'яццоллі (11.03.1921 — 4.07.1992) є яскравим втіленням полістилістики, адже творчі інновації П'яццоллі пов'язані із взаємодією традицій академічної європейської музики з музичними аргентинськими жанрами, зокрема з танго.

Творчий наслідок П'яццоллі є досить значним, проте, жанрово-інтонаційна специфіка танго прямо чи опосередковано присутня в більшості творів. Жанрові ознаки танго можна прослідкувати в його найвідоміших творах, а саме «Марія із Буенос-Айреса», «Тангасо», «Танго Шість» та ін. Полістилістика репрезентується через застосування елементів танго, джазу, академічної музики в одному творі, що створює смислову поліфонію. У циклі «Пори року» П'яццолла використовує елементи музики циклу Вівальді, який має таку саму назву. В 1974 був написаний твір – лібертанго, що означає «Танець волі». Цей твір є символом нового стилю Танго Нуево. Про П'яццоллу потрібно говорити ще як про унікального інструменталіста. Він віртуозно грав на будь-якому бандонеоні, що відомий своєю габаритністю і складною системою аплікатури. Завдяки його аранжуванням старі мелодії зазвучали по-новому.

За поглядами П'яццоллі танго є не тільки танцювальним жанром, а репрезентує специфіку аргентинської культури, прояв аргентинського менталітету, світовідчуття. Танго-це не тільки прояв специфіки культури, це ще й символічна форма розуміння любові, як поєдинку, як взаємодії жіночого і чоловічого начал, діалогу. Танго народилося в Аргентині в 19 столітті зусиллями емігрантів з Європи, рабів-вихідців з Африки і корінного населення. Молоді і бідні уродженці Аргентини, яких називали «компадрітос» посприяли зародженню танго на танцювальних зборах. Популярності цей жанр набув у 20-х і 30-х роках ХХ століття, який називали «Золоте Століття аргентинського танго».

За той внесок, який П'яццолла вніс у розвиток сучасного музичного мистецтва його на батьківщині називають «Великий Астор». Йому вдалось виконати і повністю записати всі свої твори, які були записані на 100 дисках. Жюрі організації «Італійська дискографічна критика» присвоїло А. П'яццоллі Перший абсолютний приз з наступною мотивацією: «За цінний вклад в розвиток сучасної музики і дивовижні відкриття в аранжуванні, які надають танго нового виміру». В лютому 1993 року за п'єсу «Забуття» Астору П'яццоллі посмертно був присуджений приз «Греммі» в номінації «Найкраща інструментальна композиція».

Таким чином, творчість А.П'яццоллі репрезентує тенденцію полістилістики, що пов'язана з естетикою постмодернізму.

Список використаних джерел:

1. <http://www.vashdosug.ru/persons/Astor-Pyatstsolla/>
2. <http://www.farewell.ru/farewell/180>
3. http://www.moskva.fm/artist/astor_piazzolla/about

Ганчук Яна Костянтинівна, Чорна Альона Миколаївна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

СЮРРЕАЛІСТИЧНЕ МИСТЕЦТВО РЕНЕ МАГРІТТА ЯК ПРОЯВ СВОБОДИ ТВОРЧОСТІ

Художній напрям сюрреалізму репрезентує загальнономодерністський вектор пошуку нових естетичних стратегій, які б відбивали світоглядні зміни

"сучасної" людини. У цьому контексті розгляд особливостей творчості Рене Магрітта (фр.*René Magritte*; 21 листопада 1898 — 15 серпня 1967) дозволяє виявити естетичні принципи сюрреалізму. Намагаючись втілити ідеї психоаналізу, сюрреалісти пропонують інноваційні методи створення художніх творів, що пов'язані з використанням спонтанності, асоціативності, абсурду як шляхів вивільнення позасвідомого.

Намагаючись втілити ідеї психології, сюрреалізм пропонує естетичні стратегії, що пов'язані з проявом абсурду, спонтанності, закликання звільнитися від логіки, послідовності та контролю розуму. Йому притаманне використання образів різних символічних елементів, речей, що відтворюють реальність сну, марення, містичних мотивів, жахів та надреального.

У своїх живописних композиціях Магрітт використовує елементи реалістичного зображення оточуючого світу - людей, повсякденних речей, поєднуючи їх сюрреалістичним способом задля створення реальності сну, фантазії. Картини Магрітта позбавлені зображень фантастичних істот чи предметів, однак бельгійський художник влаштовує зустріч "парасольки та пишучої машинки на операційному столі", небанально поєднуючи банальні речі. У його роботах також поєднуються непомітні предмети, такі як яблуко і штори в небі, люди з фруктами і квітами, що закривають обличчя та інше.

Загадковий чоловік в пальто і капелюсі-казанку - найвідоміший персонаж, створений митцем, що вперше з'явився на його картині "Роздуми самотнього перехожого" в 1926 році. Магрітт періодично повертався до образу загадкового незнайомця в казанку, зображуючи його то на піщаному березі моря, то на міському мості, то в зеленому лісі або обличчям до гірського пейзажу. У цьому контексті зазначимо, що композиція "Син людський" (1964) - найбільш розтиражована робота Магрітта, пародії та алюзії на яку зустрічаються так часто, що образ живе вже окремо від свого творця. Спочатку художник писав картину як автопортрет, де фігура чоловіка символізувала сучасну людину, що втратила індивідуальність, але залишається сином Адама, яка не в силах встояти перед спокусами - звідси яблуко, що закриває обличчя.

Досліджуючи творчість Рене Магрітта, англійський філософ, критик Герберт Рід стверджує: «Магрітт перетворив повсякденні речі на міфічні, надаючи їм таємничості». Він відрізняє строгість форм та ясність бачення, попереджує про хрупкість світу та відображає це у картинах, малюючи скло вікон, мотив яких можна розглядати як кордон між двома світами - реальним і нереальним, поетичним і повсякденним, між свідомим і несвідомим.

Естетичні новації Магрітта вплинули на динаміку розвитку авангардних напрямів та стилів в мистецтві ХХ ст., а також на розвиток художньо-стильового різноманіття в дизайні, рекламі та інших галузях прикладної естетики.

Таким чином, творчість Рене Магрітта репрезентує естетичну специфіку сюрреалізму, який прагнув створення "нової свідомості" сучасної людини, що перебуває у парадоксальному, багатоаспектному світі.

Лось Аліна, Коваль Катерина

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ПОЄДНАННЯ АПОЛЛОНІВСЬКОГО ТА ДІОНІСІЙСЬКОГО НАЧАЛ ЯК ШЛЯХ ДО СВОБОДИ ОСОБИСТОСТІ

Культура Стародавньої Греції - це колыска всієї європейської культури. З давніх часів нею цікавляться і захоплюються безліч філософів та митців. Особливу увагу приділяють мистецтву античної трагедії, адже саме вона лягла в основу подальшого розвитку західної культури.

Грецька трагедія виникла в результаті синтезу двох начал: діонісійського та аполлонівського. Саме проблему поєднання цих двох начал детально описує відомий німецький філософ Фрідріх Ніцше в своїй праці «Народження трагедії з духу музики». Містерії діонісійського культу символізують життя людини в таємничому й чудовому світі, його інстинктивне єднання із природою. "Діонісійське мистецтво хоче перекопати нас у вічній радості існування, але тільки шукати цю радість ми повинні не в явищах, а за явищами", - стверджує Ф. Ніцше. Аполлонівське ж, навпаки, це "повне почуття міри, самообмеження, воля від диких поривів".

Трагедія, таким чином, стала віддзеркаленням протиріччя в людському світовідчутті, боротьби із природою й із самим собою, як з її частиною.

Ф. Ніцше засуджує насадження нечуваної тиранії розуму й моралі, що витиснула діонісійську волю духу і замінила її інструкціями для експлуатації життя. У такий спосіб в історії культури й людської свідомості відбувається "вічна боротьба між теоретичним і трагічним світорозуміннями", між, з одного боку, святенництвом і нудьгою й, з іншого боку, волею й веселощами. Причому останнє всіляко придушується суспільними нормами, мораллю й усяким ідеалізмом, оголошеним Ніцше "шахрайством вищого порядку".

Тривале придушення волі викликає руйнівну хвилю «діонісійських» протестів. Яскравим прикладом можуть бути бунтівні мистецькі події сучасної культури. Якщо довгий час волю людей обмежували, заганяли в певні рамки, пропагандуючи все раціональне, самообмежуюче, тобто «аполлонічне», тоді саме це призводить до революційних рухів серед творчо орієнтованих особистостей, тобто до вивільнення «діонісійського» духу, який так довго був закований в «аполлонічні» кайдани.

Але як ми бачимо панування лише діонісійського також має негативні наслідки, адже хоча людина і отримує довгоочікувану свободу творчості, то залишається питання: якою ціною? Втрачаючи людську подобу, повністю перетворюючись на дику тварину, яка керується лише інстинктами, відкидаючи все раціональне.

Таким чином, на нашу думку, лише гармонічне поєднання цих двох начал може забезпечити гармонійний розвиток суспільства. «Ці два настільки різних прагнення діють поруч одне з іншим, найчастіше у відкритій розмові між собою і взаємно спонукаючи один одного до все нових і більш потужних породжень, щоб в них увіковічнити боротьбу названих протилежностей», - писав Ф. Ніцше. Творчість у різних своїх формах вбирає натхнення в цій протилежності, у цій боротьбі та розвитку.

Курапова Ірина Олександрівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД І ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ. А.Г.ПЕТРИЦЬКИЙ

Серед широкого ряду мистецьких напрямів і течій на початку ХХ століття виокремлюється новий напрям, названий «авангардизм», який вніс в історію мистецтва та естетичну думку великий вклад.

Основна роль у закладанні основ театральньо-декораційного мистецтва відведена українським художникам, які додали у художні оформлення колориту та яскравості. Одним з ряду таких митців є Анатолій Галактіонович Петрицький, живописець та народний художник. Він викладав у Київському художньому інституті (1946-1950). З 1914 р. Петрицький був художником театру. Перша половина його творчого шляху відображала позиції конструктивізму (авангардистського напрямку в мистецтві, що отримав розвиток в 1920-30рр.). Друга половина творчості характеризується створенням живописних просторово-об'ємних декорацій, які містили в собі елементи народного фольклору.

Петрицький є також представником станкового живопису (такий вид живопису, який передбачає самостійне значення незалежно від оточення, створюється за допомогою використання мольберту) [3]. Прикладом таких робіт, виконаних в стилі станкового живопису є «Інваліди» (1924), «Не сад – місто Київ» (1961), які розміщені у музеї українського мистецтва УРСР.

У 1917 – 1920 роках особливо стрімко розвивалися камерні, студійні театри. Саме з таких починав свою діяльність А.Петрицький. Тому під тиском часових рамок, фінансовій нестабільності художник працював, використовуючи принцип оформлення з мінімальною витратою фарб та часу. В театрі-кабаре «Гротеск», де працював Петрицький, в повідомленнях про нову програму писали «Нові декорації А.Петрицького» [2]. Серед відомих його робіт з

оформлення є декорації до гротеску «Рампсонет», оформлення опери «Сорочинська ярмарка» Мусоргського (1925, Українська столична опера, Харків), пьєс «Богдан Хмельницький» Корнейчука (1939, Малий театр, Москва), «Калинова роща» Корнейчука та багато інших.

А.Петрицький – це людина зі специфічним почуттям гумору та професійним почуттям такту та ритму в живописі. Завдяки цим якостям його роботи вирізняються яскравістю, викривленими формами та чітко простежується динамічність форм. Роботи художника оцінювались абсолютно по-різному. Зокрема, декорації до опери «Щорс» не були оцінені публікою по достоїнству. В той же час, 1937 р (який славиться жорсткою цензурою), в опері «Тарас Бульба» сцена «Смерть Тараса» здивувала публіку чорними фарбами та нестатичністю форм. Незважаючи на цей факт, комісія, яка приймала спектакль, була настільки здивована та пригнічена кольорами, що порадила зняти сцену з п'єси і закінчити її стягом козацької перемоги. Саме з тих пір ця опера залишилась без свого трагічного фіналу. [1]

А.Петрицький завжди виступав в ролі співавтора режисерів і співпрацював з такими відомими митцями, як Лесь Курбас, Гнат Юра, Касьян Голейзовський. Відомий сценографіст розпочав свою діяльність одночасно зі становленням театру і вніс в його розвиток багато інновацій, тим самим, вивівши театральне мистецтво на новий рівень.

Таким чином, можна зробити висновок, що А.Г.Петрицький відіграв важливу роль у становленні театрального мистецтва та зробив великий внесок у мистецьку асамблею авангардного мистецтва I половини ХХ століття.

Список використаних джерел:

1. Дмитрий Горбачев «Мрачный украинский юмор Анатоля Петрицкого», 15 декабря 2010 г, журнал “ART UKRAINE”
2. Людмила Томашковская «Начинал с эксперимента», з ноября 1995 г., посилання на інформацію: http://gazeta.zn.ua/CULTURE/nachinal_s_eksperimenta.html
3. Пінчук С., Регушевський Є. Словник літературознавчих термінів Івана Франка (1966)

Тищенко Олексій

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ЄВРОПЕЙСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ ХІХ СТОЛІТТЯ: ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТИ ЯК ІНТЕГРУЮЧОГО ЕЛЕМЕНТУ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Впродовж ХІХ століття в історії розвитку освіти вже існуючі університети Європи прогресували, запровадивши треступеневу систему освіти. Активно стали розвиватися наукові, інженерно-технічні й гуманітарні напрями вищих навчальних закладів, які поклали основу для повної ліквідації неуктва серед різних прошарків суспільства, оскільки у передових країнах через швидкий науково-технічний розвиток було виявлено потребу в нових кваліфікованих кадрах, як інженерів, так і робітників.

При підготовці науковців починають створюватися як приватні, так і державні науково-дослідницькі центри та лабораторії. Одним із перших таких центрів став Пастерівський інститут у Парижі, заснований у 1887 році. Цей вищий навчальний заклад є одним із світових лідерів у вивченні різних інфекційних захворювань. Головним фактором, що зробило цей інститут відомим, стало відкриття вірусу ВІЛ у 1983 році. Більше того, окрім головного центру в Парижі, до світової мережі інституту входять близько 70 установ.

Не менш складну структуру та світове ім'я має Лондонський університет. Заснований у 1836 році, він є одним з найпрестижніших у Англії. Найбільш відомими його підрозділами є Лондонська школа бізнесу, Лондонська школа політичних та економічних наук й Університетський коледж Лондона, а з 2007 року з'явилося окреме відділення для навчання в Парижі.

Незадовго до заснування Лондонського університету, у 1832 році було відкрито Даремський університет, який в дійсності вважається третім після Оксфордського та Кембриджського університетів. В цілому департаменти закладу займалися дослідницькою роботою, що було типовим на той час.

На жаль, в ХІХ столітті були випадки, що ставили існування вищих навчальних закладів під загрозу. Прикладом того був тривалий стан банкрутства Уельського університету в Лампетері у 1822 році. Спочатку був заснований як коледж, але згодом, стабілізувавши економічну основу, став повноцінним університетом.

Вищевказані заклади є прикладами «червоноцегляних» університетів, що займалися природними та точними науками, не надаючи багато уваги загальноосвітнім гуманітарним дисциплінам.

Паралельно в Європі відкривались заклади, що включали не тільки наукові спеціалізації, а й такі напрями, як юриспруденція, філософія, теологія. Одним з представників є Берлінський університет імені Гумбольдта, заснований у 1810 році. Головною метою діяльності даного університету є поєднання навчання та дослідницької роботи, тобто, використання знань на практиці. У часи Другої світової війни заклад припинив свою роботу, професорів єврейської національності жорстоко карали, студентів розпускали. Лише в 1946 році, відновлюючи корпуси та всю структуру, університет вдруге відкрився й продовжив освітній процес.

Не зважаючи на пріоритетність науково-технічного вектору розвитку, прикладом славнозвісного вищого навчального закладу Європи став Віденський університет музики та виконавського мистецтва, заснований у 1819 році. Тоді його вважали найбільшою консерваторією Австрії. Йі зараз, у ХХІ сторіччі, вона є однією з найвідоміших у світі.

Отже, впродовж ХІХ століття Європа відкрила суспільству нові шляхи для отримання знань, як науково-технічних, так і культурно-мистецьких. Університети, засновані в той час, є досі престижними і користуються великою популярністю. Не зважаючи на економічні та політичні умови, жоден з даних закладів не припинив своє існування й продовжують надавати освіту та умови для отримання творчого натхнення й життєвого імпульсу їхнім студентам.

Гончаров Сергій Юрійович

3 курс, Інститут енергозбереження і енергоменеджменту, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Франко Н. О., викладач кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

КУЛЬТУРА І СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ. ВЗАЄМОВПЛИВ ЛЮДИНИ І КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Моя доповідь торкнеться такого аспекту соціокультурного життя, як взаємний вплив людини і культурного середовища, в якому вона перебуває, а також питання про те, що може бути джерелом культурних змін. Також я спробую дати критерії оцінки міри спроможності кожної людини змінити її культурне середовище і міри цього середовища опиратись таким намаганням.

Одним з визначень культури є система цінностей, яку створило суспільство. Людина, яка живе в соціумі, є його складовою частиною, а отже, прямо чи опосередковано здійснює на нього деякий вплив. Цей вплив неоднаковий і залежить від таких факторів як вид діяльності людини, її соціального статусу та інших, але в будь-якому випадку він наявний. З іншого боку, оскільки неможливо жити в суспільстві і не залежати від нього, то і на людину впливає те оточення, в якому вона живе. А відтак, поведінка людини значним чином визначається тим культурним середовищем, в якому вона перебуває. Таким чином, існує ніби замкнене коло: людина впливає на суспільство, а суспільство – на людину.

Розглянемо умовно відокремлену спільноту людей – наприклад тих, що належать до однієї країни. Діяльність всіх, хто в ній мешкає, формує культурне середовище. А воно, в свою чергу, формує людей, які в ньому зростають. Таким чином складається ситуація, що після свого першостворення джерелом подальшого розвитку культури має бути лише вона сама, в особі її носіїв. Але якщо вона не потребує від людей нічого крім їх власного існування, то повинна залишатись незмінною. Проте з досвіду ми знаємо що це не так. Тому джерело цих змін має носити позакультурний характер. На мою думку, цим джерелом є індивідуальність людської особистості. В цьому контексті її можна розглядати як відхилення від культурних норм даного соціуму.

Таким чином, приходимо до висновку, що культура розвивається завдяки тому, що її носії мають певні відхилення від норм цієї культури. З нашого досвіду ми можемо згадати багато прикладів таких відхилень. Деякі з них викличуть в нас позитивні емоції, деякі – дуже негативні, до деяких ми поставимося нейтрально. Відповідно ми захочемо, щоб деякі з результатів їх діяльності змінили наше культурне середовище, другим будемо чинити спротив, до третіх будемо байдужими. Але якщо поглянути на історію, то побачимо, що усі три види неодноразово змінювали культурне середовище різних народів.

Наприклад, посилення запровадження кріпосницького права на українських землях в 14 – 15 століттях навряд чи хтось може назвати позитивним явищем, проте ця подія суттєво змінила тогочасне культурне середовище. Ініціаторами встановлення кріпосницького права

була відносно незначна кількість польських і литовських політиків, за якими, однак, стояла велика кількість місцевих феодалів, які поділяли бажання таких змін, і зусиллями яких ці зміни були здійснені. Кількість цих феодалів, доречі, також була значно меншою за кількість простих людей, але соціальний статус одного феодала був значно вищим за статус простої людини.

Таким чином, в цьому контексті можна говорити про кількісну міру соціального статусу. Між іншим, в цьому прикладі свобода особистості одних закінчилась там, де почалась свобода особистості інших, в буквальному сенсі. Схожі порівняння можна навести і для сучасних політиків: якщо в разі непопулярних реформ сумарний поточний суспільний статус тих політиків, які входять до владної партії, більший, ніж такий же статус решти суспільства, то такі реформи вдається провести, якщо менший, то не вдається, якщо вони приблизно рівні, то часто може виникнути протистояння, результат якого залежить від вдалого перебігу подій на користь тієї чи іншої сторони.

Інший приклад – зміна в культурі після змін в уявленні про будову навколишнього світу. Лише чотири людини: Кеплер, Копернік, Бруно і Галілей спромоглися перекреслити уявлення про пласку Землю як центр Всесвіту. Хоча і в цьому випадку їх теоретичні надбання врешті були підтримані великою кількістю тогочасних вчених.

В обох розглянутих прикладах можна звернути увагу на проміжок часу, який проходить від моменту, коли культурне середовище стикається з ініціюючою зміною, і до часу, коли її результати стають явними. Це був проміжок у пару століть. Зміни в молодіжних субкультурах відбуваються значно швидше. Таким чином, можемо говорити про ще одну особливість культури – її інерційність, яку можна розглядати як міру опору культурного середовища змінам. Час поширення цих змін тим менший, чим менша кількість людей входить в певний соціум, хоча цей фактор може нівелюватись темпом швидкості соціальних комунікацій.

Підсумовуючи результати моєї доповіді можна виділити наступні тези:

1. Людина, яка живе в суспільстві, виявляючи при цьому свою індивідуальність, змінює культуру свого суспільства. Та, яка не виявляє – лише підтримує її.
2. Прояв людської індивідуальності може викликати неоднозначну реакцію іншої частини соціуму. Спроможність цього прояву змінити культурне середовище залежить від напряму його дії відносно культури суспільства і від соціального статусу як самої цієї людини, так і тих, хто її підтримує.
3. Цей статус можна вважати мірою спроможності людини до змін в культурній сфері за умови її необмежених можливостей в здійсненні будь-якого виду соціокультурної діяльності.

Мірою спротиву культурного середовища до змін є час від їх початку до моменту, коли ці зміни стають явними

СЕКЦІЯ № 10. МАТЕМАТИКА ХХІ СТОЛІТТЯ: «МАТЕМАТИЧНЕ ТА КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І СИСТЕМ»

*Керівник секції: к.ф.м.н., доц., директор науково-методичного центру «Системного аналізу і статистики» НТУУ «КПІ» Бахтіна Г.П.
Секретар: Пряміцин Вячеслав*

Кожевникова Юлія Алексеевна
4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»
Научный руководитель:
Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

КОМП'ЮТЕРНІ АЛГОРИТМИ ПЛАНУВАННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ЗАТРАТ НА РЕКЛАМУ

Существующие на сегодняшний день математические методы оптимизации управления и их компьютерное воплощение позволяют значительно упростить менеджеру поиск и принятие решений самых различных управленческих задач. Оптимизация затрат на рекламу – одна из таких задач. Реклама является одним из самых эффективных способов установления контакта с потребителем. Хорошо продуманная, четко спланированная рекламная кампания существенно повышает шансы на рост популярности товара или услуги и, соответственно, прибыли для организации. А учитывая то, что стоимость рекламы достаточно высока, появляется необходимость в планировании оптимальных затрат на нее.

Менеджер может составлять план оптимизации вручную, однако при наличии компьютерных алгоритмов, использовать ручной способ построения плана можно разве что для того, чтобы ощутить, как это непросто. Одной из программ, позволяющих найти оптимальный план затрат, причем буквально за секунды, является Microsoft Excel Solver (Поиск Решения).

В докладе представлена реализация задачи определения оптимальных объемов затрат на рекламу с целью увеличения объемов продаж и получения наибольшей прибыли при разработке годового финансового плана гипотетической фирмы в табличном процессоре Excel с помощью программы Поиск решения. План расходов на рекламу включает планируемые показатели сокращенного баланса расходов, доходов и прибыли фирмы, а также модели (формулы) причинно-следственных связей объемов продаж, доходов и прибыли в зависимости от затрат на рекламу.

План-прогноз составляется в виде электронной таблицы, куда вносят исходные показатели, такие как: коэффициент сезонного изменения объемов продаж, затраты на торговый персонал, цена и себестоимость изделия, а затем связываются формулами для вычисления причинно-следственные показатели (затраты на рекламу и производственная прибыль). Чтобы решить поставленную перед менеджером задачу по оптимизации затрат на рекламу, необходимо изменением этих затрат в электронной таблице добиться наилучшей прибыли. Проводить можно как одноэтапную, статистическую оптимизацию плана, так и многоэтапную, динамическую – составлять поквартальный бюджет на рекламу, соответствующий наибольшей сумме годовой прибыли.

Программа Excel Поиск решения позволяет экспериментировать с разными параметрами задачи, чтобы определить наилучший вариант решения и увидеть влияние ряда факторов на показатели плана. При нынешнем темпе жизни и вечной нехватке времени решение подобных задач с помощью компьютерных программ – наиболее рациональный подход. Помимо огромной экономии времени снижается вероятность ошибки, цена которой при планировании финансовых затрат может оказаться очень серьезной.

Іванцова Олена Анатоліївна

4 курс, факультет соціології та права, НТУУ «КПІ»

Научний керівник:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМИ MICROSOFT PROJECT В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ

Сучасні наукові розробки та технології, потужне програмне забезпечення, створене для планування, координації та реалізації проектів різного масштабу та функціонального призначення, в тому числі, мало бюджетних проектів малого бізнесу, дозволяють управлінцю максимально ефективно будувати свою професійну діяльність.

Найпопулярнішою програмою серед компаній стала Microsoft Project. Перш за все, це зумовлено простотою її інтерфейсу та, звичайно, можливостями, які вона відкриває перед користувачами. Застосування програми є поширеним не лише на рівні топ-менеджменту, а серед рядових співробітників. Розробники прагнули вкласти максимум функцій у систему, яка б якнайкраще підходила для управління простими проектами. І, не зважаючи на це, вона чудово оперує трьома основними обмеженнями проектів: технічним завданням, часом та фінансами. Саме залежність цих елементів та їх поведінка у ході проекту дозволяє визначити вузькі місця і вчасно реагувати на виникнення можливих проблем.

Програма Microsoft Project призначена для календарного планування. Для побудови основи проекту необхідно визначити послідовність виконання операцій та оптимізувати час на їх виконання. Система дає можливість організувати послідовні та паралельні роботи. Перед складанням плану бажано визначити бюджет та під час планування розподілити необхідні ресурси між роботами. За таких умов можна буде контролювати не лише плинність дій, а й фінансовий аспект справи. Після складання алгоритму програма візуально зображує план за допомогою діаграми Ганта. Традиційно діаграма показує лише вичерпаність ресурсів та час виконання задач, проте розробники додали функцію відображення зв'язків між роботами, що робить її більш інформативною. Користувач має можливість встановлювати, скасовувати та змінювати зв'язки прямо на діаграмі, а також змінювати порядок виконання робіт та їх тривалість.

Важливою опцією програми є визначення критичного шляху, що лягає в основу планування ресурсів. В залежності від наявності чи відсутності тих чи інших продуктів, робітників, фінансів тощо керівник може збільшувати або зменшувати строки проекту. Таким чином Microsoft Project включає можливість гнучкого планування, що є необхідним за сучасних ринкових відносин та дозволяє раціонально та ефективно розпоряджатись ресурсами і вчасно реагувати на можливі негативи.

Для розробки графіків роботи персоналу показовим буде зображення плану в мережевому вигляді. Доступними є графік ресурсів та задач за різними шкалами. При виборі будь-якої діаграми можливе редагування інформації одразу на ній.

Програма підходить для роботи в групах та має зручні шляхи для збору та аналізу відомостей. Доступне використання електронної пошти для обміну даними по проекту, експорт та імпорт даних в інші системи управління проектами та підтримання стандартів SQL та ODBC. Зручним є також формування звітів на будь-якому етапі роботи.

В доповіді наводиться приклад планування роботи персоналу невеличкого родинного ресторану «Домашні страви» за допомогою програмного забезпечення Microsoft Project. Крім того за допомогою програми Пошук рішення (Solver) в Excel надається розв'язання задачі оптимального планування постійної штатної бригади по обслуговуванню нерівномірного відомого календарного попиту, що забезпечує кожному робітнику два вихідні дні та мінімізує чисельність усього персоналу та затрати на заробітну плату.

Сердюк Олена Олександрівна

1 курс, інженерно-хімічний факультет, НТУУ «КПІ»

Научний керівник:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ПОШИРЕННЯ ЕПІДЕМІЙ, БІОТЕРОР ТА БІОЗАХИСТ

В доповіді порушуються актуальні питання щодо нових аспектів сучасної епідеміології, а саме, тенденцій до безконтрольності розповсюдження «старих» та «нових» особливо небезпечних інфекційних захворювань. Швидкому поширенню цих захворювань в сучасному

світі процесів глобалізації сприяють урбанізація, міграції, війни, техногенні аварії та природні катаклізми, гуманітарні катастрофи, значне погіршення соціально-економічних та санітарно-гігієнічних умов життя в країнах, що розвиваються. Реальними також є загрози біотероризму, ризику високих технологій генної інженерії та молекулярної біології, біологічної зброї та біологічної війни.

В цих умовах придбають особливого значення превентивні наукові дослідження в галузі сучасного прогнозно-аналітичного моделювання епідемій, в тому числі, розробці ймовірних сценаріїв розвитку епідеміологічних ситуацій.

В доповіді наводяться рейтингові оцінки значущості патогенів та екопатогенів, які відрізняються високою вірулентністю, контагіозністю, стійкістю до виживання в зовнішньому середовищі на протязі тривалого часу, мають властивість до розповсюдження багатьма шляхами, надають важку форму протікання хвороби, яка супроводжується високою летальністю (віспа, чума, сибірська виразка, туляремія, геморалітичні лихоманки, грип, холера та інші).

Надається генезис розвитку математичних моделей епідемій від 17 століття до сучасності, зокрема, птичого грипу та його прогнозування і сценаріїв ефективної протидії його поширенню у великому місті. Наводяться приклади, так званих, SIRS-моделей, що описують процес розвитку епідемій, в яких індивіди, які були хворі, одержують тимчасовий імунітет. Існують різні модифікації таких моделей, наприклад, з експоненціальною народжуваністю та смертністю, с постійною імміграцією, з різними формами захворювань, для популяцій з великою кількістю індивідів, що схильні до захворювання тощо, надається схема моделі із «насиченою» захворюваністю.

В доповіді детально розглядається модель поширення епідемії в межах однієї популяції, її аналітичний розв'язок у вигляді функції логістичного росту та його графічна інтерпретація. Приведений порівняльний аналіз динаміки зміни чисельності заражених та незаражених при певних початкових умовах та конкретних значеннях відповідних коефіцієнтів із графічною ілюстрацією в Excel.

Зейкан Юрій Денисович

1 курс, інженерно-хімічний факультет, НТУУ «КПІ»

Научний керівитель:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

ТРИКУТНИК РЕЛО ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Доповідь присвячена геометрії трикутників – об'єкту, до якого ніколи не згасав практичний та науковий інтерес людства, починаючи з часів цивілізації Єгипту, Вавилону та Древній Греції (яка перетворила геометрію в науку) до нашого часу. Крім знайомих з дитинства рівнобічних, рівнобедрених, тупо- і гострокутних та прямокутних трикутників або менш відомих ортоцентральных, бісектральных, полярних, сферичних, полярно-сферичних, пентагональних та інших трикутників існує, так званий, трикутник Рело, який є найпростішою після кола фігурою сталої ширини.

Такий трикутник утворюється перетином трьох однакових кіл з радіусом a і центрами, розміщеними у вершинах рівнобічного трикутника зі стороною a . Якщо до трикутника Рело провести пару паралельних опорних прямих, то відстань між ними завжди дорівнює a , незалежно від обраного напрямку. Одна з цих прямих завжди проходить через одну з вершин трикутника, а друга є дотичною до протилежної дуги. Презентований таким чином трикутник Рело супроводжується відеофрагментом побудови такого трикутника за допомогою циркуля. В той же час кожному бажаючому надається папір та циркуль з пропозицією відтворити даний процес. Вперше сталість ширини цієї фігури продемонстрував німецький механік Франц Рело, який використовував її в своїх механізмах.

В доповіді надаються основні геометричні характеристики та властивості трикутника Рело як визначного представника класу фігур сталої ширини: він має найменшу площу за теоремою Бляшке-Лебега (слід зауважити, що коло має найбільшу площу), найменший можливий кут при вершині, мінімальну центральну симетрію; центри вписаного, описаного кіл (сума їх радіусів дорівнює ширині трикутника Рело), ортоцентр та центр ваги співпадають; такий трикутник можна вписати в квадрат та правильний шестикутник. Наводяться та коментуються формули обчислення площі; периметру, який співпадає із периметром кола; радіусів вписаного та описаного кола через ширину трикутника Рело.

Визначається, що трикутник Рело може обертатися в квадраті із стороною a , вісь час дотикаючись кожної зі сторін. З цього приводу демонструється відео, в якому ілюструється

кочення трикутника Рело по квадрату. Коментарі супроводжуються формулами та малюнками та доводиться, що різниця з площиною квадрата складає близько 1,2% і що саме тому на основі трикутника Рело створюють свердла, які дозволяють отримати квадратні отвори (свердла Уатта).

Презентуються ілюстрації до застосувань трикутника Рело (заснованих на його властивостях) в техніці: робота свердлом Уатта, роторно-поршневий двигун Ванкеля, рейферний механізм в кінопроекторах, кулачковий механізм в парових двигунах, швейних машинах зигзагоподібної стрічки, механізмах наручних годинників, а також катки для транспортування важких вантажів, покриття для люків та медіаторів. Наводиться відео велосипеда з «незграбними» колесами (переднє колесо являє собою п'ятикутник, а заднє – трикутник Рело).

В якості ілюстрації симетричності та гармонійності трикутника надаються фото архітектурних споруджень на основі орнаментів стрілочастих арок та побудованої в 2006 році 103-метрової Кельнської вежі під назвою «Кельнський трикутник». Цікавою є інформація щодо Леонардо да Вінчі, який приблизно в 1514 році створив одну з перших мап світу: поверхня Земної кулі поділена екватором і двома меридіанами на вісім сферичних трикутників, які на площині визначаються трикутниками Рело, зібраними по чотири навколо полюсів.

Бруцький Денис Олександрович

1 курс, інженерно-хімічний факультет, НТУУ «КПІ»

Научний керівитель:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

КОЛИВАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ГЛОБАЛЬНИХ ІСТОРИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЗМІНА ЛОГІКИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В 21 СТОЛІТТІ

В доповіді запроваджуються поняття біологічного та соціального часів функціонування людства. Передбачається, що їх еталонами є частоти об'єктивних процесів в біосфері та суспільстві та відношенням цих частот об'єктивно обумовлена логіка соціальної поведінки на історично тривалих інтервалах часу.

Частота еталона (в середньостатистичному сенсі) біологічного часу приймається рівною $1/(25 \text{ років})$ та характеризує швидкість оновлення інформації в генофонді популяції, мало змінювалась на протязі історії в порівнянні з еталонною частотою соціального часу. В якості еталона частоти соціального часу беремо одиницю поділену на середньостатистичний період оновлення усього технологічного та соціально значущого знання. Вона характеризує швидкість оновлення соціально значущої інформації, яка не передається через фізіологію генетично, але передається через культуру відповідно суспільного устрою від покоління до покоління. Ця частота на протязі історії безперервно зростає від величини порядку $1/(\text{сотні років})$ до $1/(10 \text{ років} - 1/(5 \text{ років}))$ в залежності від того, на яких галузевих знаннях вона заснована.

В наш час техносфера, що оточує людину, встигає змінитися декілька разів на протязі активного життя одного покоління. Тобто зараз змінилося співвідношення еталонних частот біологічного та соціального часу у порівнянні з минулим: соціальний час став більшим за біологічний, тоді як до 1900 року було навпаки.

В роботі розглядається взаємозв'язок частот біологічного та соціального часу на протязі глобального історичного процесу. Наводяться графіки еталонних частот біологічного та соціального часу та швидкостей оновлення генетичної та соціальної інформації для історичного процесу від періоду до нашої ери до 2000 року нашої ери загальною тривалістю 7000 років.

Особлива увага приділяється проміжку часу з 1900 року по 1950 рік, на якому має місце явище збігу обох частот та обох швидкостей оновлення інформації (явище резонансу, початку двох світових війн та автосинхронізації соціальних процесів) та який можна визначити як період зміни логіки соціальної поведінки. Починаючи з 1950 року швидкість оновлення соціальної інформації має тенденцію до значного зростання, еталонна частота соціального часу катастрофічно збільшується, тоді як еталонна частота біологічного часу не змінюється, генетична швидкість оновлення інформації залишається постійною.

Ми живемо в період фазового переходу переформування логіки соціальної поведінки, яка повинна відповідати новому співвідношенню частот переходу від «Царства звіра» до «Царства людини», до нової логіки, заснованій на актуально швидкому засвоєнні методології пізнання та розкриття нових знань, надбанні якісно нового інформаційного стану.

Матвієць Богдана Русланівна

1 курс, інженерно-хімічний факультет, НТУУ «КПІ»

Научний керівитель:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ РОСТУ НАСЕЛЕННЯ, ЕКОНОМІКИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСВІТИ

Незважаючи на те, що людське суспільство є складною системою, розвиток якої характеризується складністю, багатофакторністю та суперечністю, сучасні дослідження в галузі математичного моделювання доводять, що соціальна еволюція підпорядковується достатньо простим та строгим макрозаконам, які презентуються в даній доповіді, присвяченій аналізу існуючих математичних концепцій глобальної демографії.

Розглядаються базові популяційні моделі, а саме, логістична модель Ферхюльста, за якою при малій чисельності популяції маємо експоненціальний ріст, а з часом ріст уповільнюється та чисельність виходить на постійний рівень, який носить назву ємності екологічної ніші популяції та визначає стан рівноваги в динаміці популяції при відповідних ресурсних обмеженнях та границі її росту. Також наводиться модель Лотки-Вольтерра, яка описує динаміку популяції двох взаємодіючих видів, один з яких є їжею для іншого. Модель демонструє циклічну динаміку, а саме, ріст чисельності жертв призводить до росту хижаків, ріст хижаків до скорочення жертв, скорочення жертв веде до скорочення хижаків а при малої кількості хижаків жертви знов починають швидко розмножуватися.

Моделі мають широке застосування в біологічних дослідженнях, але знаходять нове нетрадиційне застосування й в демографії. Наприклад, їх можна застосовувати при вивченні коливачів чисельності населення аграрних суспільств, де в ролі жертви виступає населення, а в ролі хижака – нестабільність, війни, голод, епідемії, ймовірність виникнення яких зростає з наближенням населення до «стелі можливої здатності».

Моделювання динаміки людства на протязі усього часу його існування доводить закон гіперболічного росту чисельності населення (моделі Форестера, Мора, Єліота, Капиці, Подлазова, Кремера та інші). Але статистика чисельності народонаселення, починаючи з 60-х років 20 століття, показує, що його темпи росту почали різко знижуватись та людство увійшло в так званий етап глобального демографічного переходу. Слід визначити, що сучасне зниження темпів росту населення, який характеризується різким зниженням народжуваності, є переходом на новий нетиповий для історії режим розвитку та зв'язаний із функціонуванням та змінами самої людини на новому інформаційному етапі розвитку суспільства. Пояснення причин демографічного переходу поки залишається на феноменологічному рівні демографічного, економічного, технологічного та інформаційного імперативів. В той же час більшість дослідників, незважаючи на різні підходи, бачать ці причини в людському факторі.

В доповіді надаються деякі можливості застосування логістичного рівняння при моделюванні глобального демографічного процесу з урахуванням ідей описаних моделей. Крім того розглядається розширена модель, яка до речі, включає й логістичне рівняння, опису демографічного переходу з урахуванням важливого фактору зниження народжуваності в наш час, а саме, грамотності населення. Підкреслюється, що модель, яка враховує показники чисельності населення, рівня технологій та рівень грамотності, достатньо адекватно описує відповідні емпіричні дані.

Ткачук Володимир Миколайович, Голяка Андрій Вадимович,

Власенко Маргарита Андріївна

1 курс, інженерно-хімічний факультет, НТУУ «КПІ»

Научний керівитель:

Бахтина Г. П., к. ф.-м. н., доцент ФМФ НТУУ «КПІ»

ГЕНЕЗИС МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДИФУЗІЇ ІННОВАЦІЙ: АСПЕКТ ДИНАМІКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ, ФОРМУВАННЯ МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ МАСОВОЮ СВІДОМІСТЮ

В доповіді надається спроба погляду на «інформацію» як на інструмент впливу у відкритих системах соціальних зв'язків, психологічних відносин та між особистих взаємодій,

аналізу існуючих методів і прийомів управління масовою свідомістю та відповідних математичних моделей.

В сучасному світі визначну роль в розповсюдженні інформації грає Інтернет, міжособистісне спілкування все активніше переноситься в соціальні мережі, Інтернет-технології стають зброєю ефективного впливу на політичні процеси, зокрема, в організації зміни влади або шляхом впливу на виборчі процеси або революційним шляхом, в тому числі ненасильницькими методами згідно теорії громадянської непокори та воєнних технологій керованого хаосу. Тому розуміння механізмів організації революцій через ЗМІ, Інтернет та соціальні мережі надає інформацію, яка є необхідною для забезпечення безпеки політичних процесів в державі в умовах деструктивного впливу зовнішніх сил.

Актуальними в умовах сучасності є дослідження та моделювання соціально-психологічних процесів, які визначають формування масової поведінки людей в натовпі, ризиків загроз для безпеки соціальної системи з боку керованого натовпу, який стає зброєю злочинних елементів або інструментом політичного тиску. Для ефективного запобігання антисоціальної поведінки натовпу необхідним є виявлення математичних закономірностей групових психологічних процесів та їх математичне моделювання.

Для опису динаміки соціальних процесів, багато з яких можна характеризувати як процеси дифузії деяких інновацій, необхідно враховувати їх швидкість розповсюдження в соціальній системі. Концепції, закономірності, компоненти, фактори, категорії людей, що сприймають інновації, математичні моделі динаміки інновацій, які розроблялися багатьма вченими, складають основи сучасної математичної теорії дифузії інновацій та дифузії інформації. В доповіді наводиться достатньо повний перелік моделей дифузії, які описують процеси дифузії за допомогою так званих S-образних кривих та їх модифікацій, а також розглядаються моделі багатокomпонентного заміщення, які описують конкуренції більше двох інновацій, надається загальний принцип побудови таких моделей.

В доповіді розглянутий ряд моделей дифузії для розрахунків динаміки електоральних процесів, які враховують вплив ЗМІ та Інтернет на процес «зараження» інновацією (інформацією) певної частини суспільства; визначаються їх методи розв'язання та оцінки параметрів, побудовані графіки рішень, зроблений їх аналіз; аналізуються ефекти критичної маси в процесах дифузії інновацій; розглянуті питання організації революцій через Інтернет та дифузії інформації через соціальні мережі (математичні моделі та їх емпірична перевірка на конкретних прикладах сьогодення).

Аналізуються наукові роботи щодо вивчення процесів, які визначають поведінку натовпу. Наводяться цікаві приклади судорожних епідемій в історії, епідемій чаклунства та біснуватості, крикливиці та псування, інших психопатичних епідемій. Надається визначення натовпу, його основні види та динаміка їх розвитку. Розглядаються математичні моделі, засновані на феномені процесу інформаційного «зараження» для соціального середовища та надаються конкретні рекомендації щодо протидії проявам агресивного або панічного натовпу.

СЕКЦІЯ № 11. ПРИКЛАДНА СОЦІОЛОГІЯ: «ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПАРАДОКСИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ В ДЗЕРКАЛІ ЕМПІРИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ»

*Керівники секції: к.філос.н., доц. Мельниченко А. А.,
викл. Мельниченко С. В., Іщенко А. М. ст.. викл.
Секретар: Мельник Богдана*

Гуцол Кирилл Витальевич

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Научный руководитель:

Мельниченко А. А., к. филос. н., заведующий кафедры теории и практики управления ФСП
НТУУ «КПІ»

ПАРАДОКС Р. ЛАПЬЕРА И ПРОБЛЕМА ДОСТОВЕРНОСТИ ДАННЫХ СОЦИОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Социологические исследования поведенческих намерений различных тематизаций и несоответствия между этими намерениями, фиксируемыми в вербальных ответах, и реальным поведением респондентов актуализируют «извечные» проблемы достоверности эмпирических данных.

Так, одной из проблем является известный «парадокс Р. Лапьера»: очевидное расхождение между вербальными и поведенческими компонентами социальной установки, несоответствие между социальными установками, зафиксированными в ответах респондентов, и их фактическими поведенческими паттернами [1].

Решение проблемы преодоления (минимизации) влияния этого феномена на качество эмпирического материала, полученного в ходе социологических исследований, нам видится перспективным в следующих направлениях.

С нашей точки зрения, прежде всего, задача исследователя должна сводиться не к констатации мнения респондентов, озвученных ими самими, а к конструированию их поведенческих моделей при влиянии конкретных факторов, то есть, к моделированию ситуаций, в которых реализация определенных стратегий поведения является наиболее вероятной.

В случае же, когда в исследовательском проекте предполагается использование качественных методов, целесообразно предварительно предусмотреть влияния парадокса Р. Лапьера, спланировать возможные варианты его компенсации. В данном контексте, к перспективным можно отнести метод свободных дискуссий [2], при котором неформальная обстановка, предварительное знакомство респондентов и пр. позволяют снизить влияние парадокса Р. Лапьера.

В русле обсуждаемой проблемы, нам также кажется перспективным при разработке различных опросников и анкет, вопросы которых предполагают ответы респондентов об их намерениях, опираться на концепцию М. Рокича о двух составляющих аттитюда [1]. Так, например, в случае известного эксперимента Р. Лапьера исследуемую социальную установку можно представить как двусоставную: отношение к объекту (китайцы вообще) и непосредственное отношение к конкретной ситуации (принятые в социуме нормы и правила обслуживания клиентов в отелях). Можно предположить, что если бы Р. Лапьер, в известном эксперименте, в своих письмах спрашивал бы владельцев отелей, смогут ли они у себя принять респектабельную молодую пару китайцев в сопровождении известного американского профессора психологии, то, возможно, он мог бы получить принципиально большее количество положительных ответов.

Таким образом, при составлении вопросов для респондентов важно учитывать, что аттитюд может достоверно определять поведение субъекта только лишь при обязательном совпадении отношения к объекту и отношения к ситуации.

Очевидно, что решение обозначенной проблемы не исчерпывается перечисленными нами возможными направлениями и требует разработки достаточно «тонких» высокопрофессиональных методик, предполагающих использование разноплановых социально-психологических индикаторов.

Список использованных источников:

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учебник для вузов / Г. М. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 2008. – 149 с.
2. Шляпентох В. Э. Проблемы качества социологической информации : достоверность, репрезентативность, прогностический потенциал / В. Э. Шляпентох. – М. : ЦСП, 2006. – 664 с.

ОСОБЕННОСТИ ИССЛЕДОВАНИЯ УРОВНЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ В ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЯХ В УКРАИНЕ

На протяжении всей истории человечества философы, политики, социологи пытались найти ответ на вопрос о том, что же такое справедливость и каким должно быть справедливое общество. Сегодня множество теорий, описывающих справедливое устройство социальной структуры, можно поделить на три условные группы. Первая группа утилитарных теорий описывает справедливое общество как такое, основная цель которого заключается в максимизации благосостояния или иными словами «в реализации лучшего счастья для большего количества участников» (Дж. Бентам, Р. Оуэн, Дж. С. Милль).

Вторая – группа либеральных теорий, построенных на основе отождествления справедливости к свободе. Тут сущность справедливости заключается в уважении свободы выбора и индивидуальных прав человека (Ф. Хайек, Р. Нозик, М. Фридман). К примеру, Билль о правах человека США 1789 года провозглашает ряд фундаментальных свобод, которые не могут быть нарушены даже в случае, если того требует большинство населения. Данный пример иллюстрирует одну из конфликтных точек между либерализмом и утилитаризмом, ведь сообразно последнему, изменение «широты» прав человека может быть допущено, если это приводит к достижению большинством лучшего блага. И, наконец, третья группа теорий связывает справедливость с понятием «добродетели» (Дж. Роулз, политика Р. Ф. Кеннеди, Б. Обама). Сущность справедливости заключается не столько в поиске адекватного способа распределения благ, но в поиске оптимального принципа оценивания тех самых благ. И несмотря на то, что в таком подходе выполнена попытка объединить принципы утилитаризма и либерализма в теорию, адекватно отвечающую современным условиям, следует отметить о существовании риска использования отдельных культурных или религиозных ценностей за основу «добродетели», что может вызвать нетерпимость между людьми [4, с.250, 260-264].

Задача социологии заключается, в частности, в анализе существующих общественных отношений с позиций их справедливости, что приводит нас к необходимости принятия того или иного категориального аппарата. Однако, несмотря на широкий спектр теоретических обоснований принципов справедливости, социальная структура общества в современном мире остается далекой от провозглашенных идеалов. Такие выводы можно сделать, основываясь на разнообразных эмпирических исследованиях общественных отношений. Традиционно, при оценке уровня справедливости в обществе, анализируются такие показатели, как уровень демократических и экономических свобод, уровень неравенства доходов, доступ к качественному образованию и др. Большинство критериев оценивают возможность реализации человеческих потребностей на достойном уровне. И именно тут необходимо теоретическое обоснование, которое бы не только определяло объем «достойного уровня», но и было принято в рамках отдельной социальной структуры. К примеру, США – страна, известная развитым либерализмом, иллюстрирует устоявшееся различие между уровнем обеспечиваемой справедливости сообразно социальному статусу. Так, средние показатели GINI-индекса, который отображает уровень неравенства доходов населения, достигают отметки 40 (при 100 общество характерно абсолютным неравенством, при 0 – равенством) [3]. В то же время, США является одним из лидеров по обеспечиваемому уровню экономической свободы и демократии [1; 2]. Такая контрастность проявлений справедливости возникла в результате устоявшегося либерального характера общественных отношений наряду с принципами индивидуализма.

Особенностью социальной структуры Украины является то, что она, за счет собственной нестабильности, остается динамично трансформирующейся. Относительная гомогенность украинского населения является следствием социального коллапса, последовавшим за распадом СССР (в результате кардинального изменения системы общественных отношений). Данные выводы подтверждаются показателями GINI-индекса, которые варьируются от 28 до 31 [3]. Наряду с тем, Украина является страной с гибридным режимом демократии (который характерен для стран, переходящих от «авторитарного» к режиму «недостаточной демократии») и несвободной экономикой [1; 2]. В подобных условиях происходит накопление социального напряжения, так как наблюдается не только поляризация слоев населения, но и

исключення більшості з суспільної-політичної та економічної сфер життя держави. Опасність тривалої накопичення незадоволеності суспільними відносинами заключається в тому, що формується сприятливе до протестів настроєння, і прикладом тому є Євромайдан, як агресивна реакція на несправедливість умов життя в Україні.

В зв'язі з цим, замість того щоб проводити політику «улучшення життя» українського населення, необхідно провести глибокий аналіз представлення про сутність справедливості та її ідеалів. Це дозволить сформувати адекватно відображаючу суспільну реальність систему критеріїв оцінювання рівня справедливості суспільних відносин, з наступним процесом оптимізації соціальної структури України.

Список використаних джерел:

1. 2014 Index of Economic Freedom [Electron. resource] / The Heritage Foundation. Access link: <http://www.heritage.org/index/>
2. Democracy Index 2012: Democracy is at a standstill [Electron. resource] / The Economist Intelligence Unit Limited. Access link: <http://www.eiu.com>
3. GINI index [Electron. resource] / The World bank. Access link: <http://www.worldbank.org>
4. Sandel Michael J. Justice: what's the right thing to do? / Michael J. Sandel. – 1st ed. – New York: Farrar, Straus and Giroux, 2010 - 308p.

Капітан Христина Олександрівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Іщенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНИЙ ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ

На сьогоднішній день так само як реклама є невід'ємним елементом життя сучасного суспільства. За результатами дослідження впливу зовнішньої реклами в рамках проекту «Роль соціальної реклами як компоненту сталого розвитку суспільства», переважна частина сучасного суспільства (91,7%) звертають увагу на зовнішню рекламу [1], а отже, вона є потужною інформаційною зброєю, яку дуже важливо правильно використовувати. Зараз реклама виконує не тільки маркетингові, але і соціокультурні функції, наприклад, як передача культурного досвіду, ціннісних орієнтирів і моделей поведінки, зміст яких визначається як актуальними для суспільства проблемами, так і цілями самої реклами. З часом, виникнення і розвиток соціальної, комерційної та політичної реклами призвів до збільшення сфер її впливу на всі аспекти життя сучасного суспільства. А впливаючи на інтереси, переконання, світогляд та потреби одного індивіда, реклама тим самим впливає і видозмінює систему цінностей та переконань соціуму в цілому. Тобто реклама набуває більшої соціальної ролі. Спочатку вона від простої інформації поступово переходила до навіювання, потім це навіювання стало «непомітним», а зараз «мета номер один» для реклами – це керувати споживанням. По-суті, можна сказати, формувати стиль та ідеологію споживання. Результатом даного процесу стало те, що зараз зовнішня реклама оперує двома структурами - це навіювання певного образу життя людям, у вигляді типових ситуацій, і товару, що відповідає цьому образу і завдяки якому людина може наслідувати цей образ життя.

Реклама безпосередньо впливає на свідомість сучасного суспільства, так як:

- Вона точно формує адресні посилання і повторює їх не однократно;
- Діє на суспільство ситуаційно та емоційно, тобто в зрозумілій для всіх формі;
- Свої посилання реклама об'єднує з товарами, таким чином пропонуючи не тільки товар, а й спосіб життя при його споживанні [2].

Зараз реклама настільки часто зустрічається нам на кожному кроці і в настільки різноманітних видах, що ми вже не сприймаємо її саме як рекламу (носії реклами стали незамінним і необхідним атрибутом нашого життя), а вона в той час підсвідомо впливає на формування наших потреб. Найбільш популярними носіями зовнішньої реклами, на думку людей, є відеоекрани (58,4%) далі – реклама на транспорті (39,2%), призматрони (32,9%), сітілайти (20,8%) та реклама на будівлях (19,2%). Елементами, що привертають увагу, названі зображення (77,0%) та колористичне рішення (63,0%); майже настільки ж важливий вдалий слоган (41,6%) [1].

Також варто звернути увагу на таку функцію реклами як формування у населення штучних потреб. Мова йде про потреби, про наявність яких споживач не підозрює до того моменту, поки не побачить рекламу товару, який призначений для задоволення неіснуючої потреби. Люди погоджуються, що "інколи" отримують з реклами корисні для себе відомості,

проте не визнають, що реклама помітно впливає на їх рішення щодо купівлі товарів. Тобто можна зробити висновок, що сучасній рекламі притаманний вплив на свідомість та підсвідомість потенційного споживача за допомогою різноманітних психологічних методик. Особливо це є небезпечним для молоді і підлітків, психіка яких ще не є достатньо стійкою. Серед емоцій, які реклама найчастіше викликає у підлітків, на першому місці виявився "інтерес"(48,2%), далі – "роздратованість, бо набридла" (23,6%) та "байдужість" (20,8%) [3]. Отже, до вищезгаданих проблем, що виникають через рекламу, додаються ще й симптоми інформаційного перевантаження у молоді.

Отже, так як реклама формує і поширює серед людей певні моделі поведінки та спосіб життя – вона має безпосередній соціальний вплив на кожного індивіда, а в сукупності і на соціум взагалі. Цей вплив є непомітним та постійним, але досить небезпечним для людей.

Список використаних джерел:

1. Яцишина Л.К. Дослідження впливу зовнішньої реклами на поведінку неповнолітніх у соціодемографічних групах / Л.К. Яцишина, О.І. Лабурцева, Т.М. Ткачова // Маркетинг в Україні. – 2006. – № 2 (36). – С. 20-23.
2. Олійник В. Соціальний контекст маніпуляційного впливу реклами./ В. Олійник// ХайВей. – 2007. – С. 15–27
3. Афанасьєва Ю.Л. Влияние рекламы на потребительское поведение молодежи./ Ю.Л. Афанасьєва// Известия высших учебных заведений. -2009.- № 1 (9).- С.44-51

Козіна Ірина Михайлівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Іщенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

На сьогоднішній день соціальні мережі посідають значне місце в житті студента. Переглядаючи фото друзів, слідкуючи за новинами різноманітних «пабліків», переписуючись з однолітками, студент проводить не одну годину кожного дня на таких сайтах, як «Вконтакте», «Facebook», «Twitter» і т.п. Але чи корисне постійне відвідування соціальних мереж, чи, навпаки, це несе негативні зміни в свідомості молодої людини?

Найбільш раціональними методами в дослідженні даної проблеми являються методи анкетного опитування та експеримент, представлені далі. Анкетування не потребує великих матеріальних затрат, а також за відносно короткий період можна опитати велику кількість респондентів та зібрати достатню кількість інформації. Завдяки експерименту (в приклад приведено експеримент Пола Кіршнера) маємо можливість підтвердити чи спростувати представлені гіпотези, отримати практично значиму інформацію про досліджуваний об'єкт та виявити неявні, приховані функції об'єкту. Спираючись на окремий досвід дослідницького впливу соціальних мереж на студентів, нами було розроблено власний інструментарій дослідження визначеної проблеми. Для вивчення цього питання серед студентів факультету соціології та права НТУУ «КПІ» пропонуємо використовувати метод анкетування шляхом самозаповнення за суцільною вибіркою. Дослідження передбачає підтвердження або спростування таких гіпотез:

- соціальні мережі зумовлюють негативний вплив на успішність студентів;
- основним мотивом у користуванні соціальних мереж є спілкування;
- студенти відвідують соціальні мережі декілька разів кожного дня;
- більшість студентів залежні від соціальних мереж.

В сучасній дійсності практично вся молодь не уявляє свого життя без соціальних мереж. За дослідженням австралійського агентства «Newspoll» в соціальних мережах молода людина щоденно проводить до 7 годин. За оцінками експерименту, проведеного нідерландським професором Полом Кіршнером спільно з рядом вчених, студенти, які на час підготовки до іспитів, паралельно перебували в соціальних мережах, показали результати на 20% гірші, ніж студенти, які повністю відмовились від інтерактивних сайтів. Якщо у першій групі студентів середній результат за чотирибальною шкалою становив 3,06 бала, то у іншій – 3,86 бала. Це є наслідком того, що людина схильна часто відволікатись на соціальні мережі, які працюють у фоновому режимі, і, тому з'являється маса помилок у виконуваній роботі [1].

В одному з навчальних закладів міста Кашина (Росія) було проведено дослідження про роль соціальних мереж в житті студентів та який вплив вони здійснюють. За даними соціологічного дослідження студенти в Кашині, як і більшість молодих людей сучасного світу, відвідують інтерактивні сайти декілька разів на день (40,4% респондентів). Для відвідування

соціальних мереж студенти мотивуються різними факторами, основні з них: спілкування (55,3%), розваги (46,8%), знайомства з новими людьми (25,5%), а також організація роботи, групи за інтересами, самовираження. Студенти визнають, що використання соціальної «павутини» допомагає їм в знайомствах, спілкуванні, особистому житті, в набутті нових друзів, в проведенні дозвілля (55% опитуваних); багато хто вважає, що соціальні мережі ніяк не впливають на їх життя (25,5%); у деяких індивідів соціальні мережі викликали залежність (11%); 8,5% визнають той факт, що соціальні мережі здійснюють негативний вплив. Соціальні мережі надають можливість студентам в пошуку музики, фото-, відеоматеріалів, а також потрібної інформації, в тому числі для навчання. На головне питання «Чи негативно впливають соціальні мережі на успішність?» 32% респондентів відповіли «Так», а більшість, 68% - «Ні» [2].

Отже, слід зазначити, що не дивлячись на те, що соціальні мережі стали невід'ємною частиною життя студентів, вони негативно впливають на їх успішність в навчанні, але частіше у випадку паралельного з навчальним процесом перебування на сайті. Тому, на період підготовки до екзаменів чи виконання домашнього завдання, доцільним буде відключення соціальної мережі на деякий час для уникнення переключення уваги та здійснення помилок у виконуваний роботі.

Та, не дивлячись на негативний вплив соціальних мереж, можна виділити і їх позитивні риси: вони зробили доступнішим отримання нової корисної інформації, обмін інформацією, легкість в пошуку нових друзів та спілкуванні з ними.

Список використаних джерел:

1. Социальные сети снижают успеваемость на 20% - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.yuga.ru/news/201010/>;
2. Влияние социальных сетей на успеваемость студентов – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://nsportal.ru/ap/shkola/raznoe/library/vliyanie-sotsialnykh-setei-na-uspevaemost-studenta](http://nsportal.ru/ap/shkola/raznoe/library/vliyanie-sotsialnykh-setei-na-uspevaemost-studenta;);

Коновал Яна Вікторівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ищенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ СТАНУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В ХХІ ст. конкуренція набуває певних рис, які потребують ретельного вивчення. На фоні інформаційно-технологічної революції ефективність управління залежить від побудови внутрішньої системи взаємовідносин в колективі та зовнішніх відносин з клієнтами підприємства, від роботи з мотивацією персоналу та соціально-психологічним кліматом організації, тобто від роботи системи всіх чинників, що мають загальну назву корпоративна культура.

Цілеспрямована робота над дослідженням процесу формування елементів системи корпоративної культури ведеться вже давно. Багато науковців, таких як М. Вебер, Е. Мейо, А. Файоль, які вивчали управління та організацію, описували ті чи інші сторони корпоративної культури в своїх роботах, хоча і не використовували даний термін. Одними з перших основоположників, хто почав використовувати у своїх наукових працях термін «корпоративна культура» в 1970-1980 роках, були Т. Діл і А. Кеннеді, Д. Мерсер, Дж. О'Шонессі, Т. Пітерс і Р. Уотермен, Ф. Дж. Роджерс, Е. Шейн.

На сьогодні, досить багато публікацій в яких так чи інакше висвітлюється проблематика корпоративної культури, але навіть до цього часу неможливо знайти наукові праці, в яких би спеціально розроблялись методи діагностики стану корпоративної культури і узагальнювались результати їх емпіричної апробації. В першу чергу, це пов'язано з відсутністю понятійної розробки явища корпоративної культури [1].

Головною проблемою формування корпоративної культури, є підбір відомостей та актуальної інформації про стан підприємства в даний час, задля аналізу і знаходження правильних та доцільних методів впливу на корпоративну культуру та підприємство загалом.

Вирішенням проблеми дефіциту інформації є використання методів емпіричної соціології, що задовольняють основні потреби для подальшої обробки інформації та використання в цілях дослідження корпоративної культури на підприємстві.

Таким чином, можна сказати, побудова єдиної цілісної системи корпоративної культури вимагає попередньої діагностики її елементів. Дане завдання може бути вирішене завдяки використанню методів емпіричної соціології.

Так, найбільш поширеними методами емпіричної соціології для дослідження корпоративної культури є такі: спостереження, опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування), тестування, рейтингування, вивчення продуктів діяльності досліджуваних (письмових, графічних, творчих і тестово-контрольних робіт), вивчення й узагальнення досвіду, експеримент, метод аналізу документів.

Наприклад, в 2013 році проводилося соціологічне дослідження серед співробітників Філій ВАТ «Ошадбанк» в м. Томську, в тому числі, співробітників Відділу PR і реклами. У даному дослідженні використовувалися якісний і кількісний методи соціологічного дослідження: структуроване експертне інтерв'ю та анкетування. А починаючи з 2000 р. в корпорації «Компак» за допомогою незалежної консультативної компанії проводиться електронне анонімне опитування «Голос співробітника», ціллю якого є виділення декількох найбільш пріоритетних проблем в роботі з персоналом. В даному дослідженні використовувався метод емпіричної соціології – опитування, у формі анонімного анкетування.

Саме тому, емпіричні дослідження спрямовані на розв'язання конкретно поставленої проблеми.

Маючи в достатку зібраної та проаналізованої інформації, можна проводити корекцію корпоративної культури, створення ідентичності всіх членів колективу підприємства, забезпечення гармонії колективу та індивідуальних інтересів.

Таким чином, на нашу думку, використання методів емпіричної соціології є продуктивним і ефективним шляхом отримання адекватної, валідної інформації щодо синтезу системи корпоративної культури на підприємстві. До речі, використання емпіричних методів є актуальним не тільки для діагностики корпоративної культури, але й для моніторингу її на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Кібанов А.Я. Управління персоналом організації / А.Я. Кібанов. – М.:ИНФРА. – 2004. – С. 516

Кулікова Ганна Олександрівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Ищенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПШ»

СПІВВІДНОШЕННЯ ІНТЕРЕСІВ ВЛАДИ ТА НАРОДУ В ОЦІНКАХ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Влада покликана захищати інтереси свого народу, всіляко покращувати рівень життя громадян, боротися зі злочинністю та вирішувати інші проблеми суспільства в його користь. Але чи дійсно політики готові зробити і роблять все можливе для добробуту українців?

Причиною останніх подій в Україні (Євромайдан, події на вул. Грушевського у Києві, Кримська криза тощо) є незадоволення та обурення людей діями та політикою влади. Все це призвело до деяких змін: у свідомості українців, у владі, у державі загалом. Однією з причин мітингів листопада 2013 – лютого 2014 було розчарування народу у народних обранцях, «застій» в органах влади; вони прагнули побачити нові обличчя. Як ми бачимо, політика держслужбовців останнім часом стала більш спрямована на людей, проте докорінних змін у «системі» не відбулося. Українці настільки розчаровані у політиках, що всі їхні дії та рішення сприймають як «передвиборчу кампанію» перед виборами на пост президента України, що мають відбутися у травні 2014 року.

Проблема ставлення українців до влади не зникає з часом, а, навпаки, стає більш актуальною, адже до проблем України постійно додаються нові, а старі ніхто і не намагається вирішити. І саме тут велике значення має відношення народу до влади і навпаки: населення повинно підтримувати дії політиків щодо покращення його життя, але тільки тоді, коли ці дії дійсно покликані саме для цього. Жодна держава у світі не зможе нормально розвиватися,

якщо дії привладних людей будуть суперечити інтересам громадян, а останні не будуть підтримувати свою країну.

Використання методів емпіричної соціології як спосіб розв'язання цієї проблеми не є новим. Наприклад, у травні 2013 року було проведено дослідження Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» та соціологічною службою Центру Разумкова на тему «Громадський сектор і політика: взаємодія, нейтралітет чи боротьба?». В ході дослідження було опитано 2100 респондентів віком від 18 років в усіх регіонах України. Результати показали, що більше третини громадян (35%) вважає, що нашому народу постійно потрібна «сильна рука». Проте, на думку абсолютної більшості населення, такі лідери повинні діяти винятково у межах закону, за принципом «закон – один для всіх» (83%). Половина населення вважає, що Україні потрібні нові політичні лідери. 41% населення вважає, що пересічний громадянин ніяк не може вплинути на рішення влади. Найбільш дієвими механізмами такого впливу були визнані вибори Президента (37%) та вибори до Верховної Ради (30%). Лише 8% громадян залучені до активної громадської діяльності, і порівняно з 2008 роком цей показник навіть знизився (у 2008 р. – 12%). В українському суспільстві лише три соціальні інституції мають переважну довіру з боку громадян: церква (баланс довіри-недовіри становить +50%), ЗМІ України (+24.5%), Збройні сили України (+11%) та дещо переважає довіра у ставленні до громадських організацій (+3%). Усі інші соціальні інституції мають негативний баланс довіри-недовіри: Верховна Рада України (-60.5%), суди (-56%), політичні партії (-52%), уряд України (-49%), міліція (-47%), банки (-44%), прокуратура (-43%), Президент України (-43%), Конституційний суд України (-38%), Служба безпеки України (-14%), місцева влада (-5%). [1,1]

В теперішніх умовах важко розібратися, як все ж таки народ України відноситься до влади, адже ситуація в країні постійно змінюється. Тому я вважаю, що потрібно провести соціологічне дослідження саме зараз, в ході якого можна було б дізнатися оцінку людей щодо дій політиків та чітко визначити ставлення народу до влади загалом, інтерпретуючи думку української молоді.

Звісно, вирішити дану проблему лише самим дослідженням неможливо проте я спробую знайти можливі варіанти її вирішення.

Список використаних джерел:

1. «Громадський сектор і політика: взаємодія, нейтралітет чи боротьба? - загальнонаціональне та експертне опитування» (http://dif.org.ua/ua/polls/2013-year/gromadskii-sektor-i-politika-vzaemodija_-neitralitet-chi-borotba_---zagalnonacionalne-ta-ekspertne-opituvannja.htm)

Ліновська Світлана Олегівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ищенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ГАДЖЕТОМАНІЯ ЯК ПРОЯВ ФЕНОМЕНУ «СПОЖИВАННЯ» У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

З початку ХХ століття, споживання почали вивчати як особливий соціальний феномен, який стає актуальним для всіх суспільних наук. Великий інтерес соціології до феномену споживання був помічений ще в середині 70 рр. ХХ ст., поштовхом до цього став перехід західного суспільства в епоху постмодерну, економічні зміни та новий характер споживання. Споживання привертає увагу соціологів, тому що тут увага сфокусована на відносини між людьми. Споживання розглядається як соціальний феномен, як сфера формування соціальних норм.

Розробкою теорії споживання активно займалися ключові фігури суспільствознавства ХІХ-ХХ століть: Т.Веблен, М.Вебер, Г.Зіммель, також Карл Маркс, який вніс великий вклад у становлення теорії споживання. Ще в 50рр. ХХ ст. у науковий вжиток увійшло поняття «суспільство споживання», його авторами є Р. Арон, Дж.Гелбрейт У.Ростоу, Ж.Форрестье. Дослідники вбачали у споживанні проблему того, що споживачі обирають товар не заради його функціональних якостей або отримання користі, а заради досягнення інших соціальних чи культурних цілей. Для того, аби зрозуміти, що феномен надлишкового споживання залишається актуальним і сьогодні, варто розглянути його найсучасніший прояв, що сформувався у ХХІ столітті і є близьким майже кожному із нас – феномен гаджетоманії.

Гаджет – це технічна новинка у вигляді пристрою, що об'єднує високі технології і реальне застосування у практичній діяльності. У 2003 році в Європі на замовлення компанії,

що виробляє аудіо-та відеотехніку було проведено маркетингове дослідження, метою якого було отримати інформацію про причини купівлі DVD-плеєрів. Вияснили, що європейці не беруть до уваги функціональність нового приладу чи необхідність при купівлі електронних пристроїв. Приймають рішення на основі реклами і моди, у людей виникає бажання похвалитися перед іншими новим придбанням або виглядати сучасним.

Одне із статистичних досліджень в США показує, що діти в усьому світі з кожним роком стають все більш залежними від гаджетів - 48 % дітей від 6 до 12 років у США мріють отримати iPad на свята [1].

Наступне цікаве статистичне дослідження, яке було проведене у 2011 році ілюструє, що 77% дітей до 12 років використовують планшет для ігор, 57% для навчання [1].

У 2013 році компанією Research & Branding Group було проведено соціологічне дослідження серед дорослого населення України в усіх областях. Вияснили, що із 49% людей, які читають книги є 86%, котрі віддають перевагу паперовим книгам, 10% користуються гаджетами для читання, 2% українців використовують аудіо-книги [2].

Вибір продуктів, які відносяться до технічних новинок задовольняє ті ознаки, які Харві Лейбенстайн називає *ефектами споживчого вибору* - ефект приєднання до більшості, який визначає бажання мати те, що й усі; ефект бажання виділитись – не купувати те, що всі; ефект показовості; ефект ірраціонального попиту.

Наведені дані можуть свідчити про те, що гаджетоманію можна віднести до феномену масового споживання. Люди сьогодні залежать навіть не від використання гаджетів, як процесу роботи з ними, а від наявності, можливості собі це дозволити, від моди, навіювань. Для людини, яка має подібну залежність, навіть не товар стає ціллю, а належність до певного класу, завдяки придбанням цієї чи іншої речі. Вага престижу пов'язана з кількістю нових функцій у приладі, навіть якщо вони нам не потрібні.

Список використаних джерел:

1. <http://www.nielsen.com/us/en.html>
2. <http://rb.com.ua/rus/>

Мачача Анастасія Олександрівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Іщенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ВІЛЬНИЙ ЧАС СТУДЕНТА ОЧИМА ЕМПІРИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ

Чи часто ми задумуємось з приводу того як проводимо свій вільний час? Правильний розподіл часу суттєво полегшує життя і дозволяє людині ефективно працювати і продуктивно відпочивати. На жаль, ця проблема є дуже актуальною в наш час, особливо серед студентів. Адже вони мають знаходити час на навчання, побутову роботу, до того ж певна частина з них ще й працює. Все це навантаження призводить до того, що студенти скаржаться на те, що у них не вистачає часу на відпочинок.

Проте ж якщо задатися питанням як же студенти проводять вільний час, то помічаємо дуже цікаві особливості. За результатами річної програми міжнародних соціологічних досліджень Інституту Горшеніна «Студенти – образ майбутнього», передані агентству УНІАН, виявлено: в Польщі, Україні, Росії і Казахстані, більшість студентів у вільний час вважає за краще зустрічатися з друзями (Польща – 83.5%, Україна і Росія – по 79.9%, Казахстан – 59.6%). Більш як половина українських студентів витрачають вільний час на комп'ютерні ігри та Інтернет – 51%, також половина українців (50.4%) проводить вільний час слухаючи музику. Директор Інституту філософії НАН України, доктор філософських наук Мирослав Попович відзначив, що, незважаючи ні на що, особисте спілкування залишається основою культурного світу. При цьому зараз основним каналом спілкування стають соціальні мережі. [1]

Проаналізувавши всі ці результати, ми помічаємо, що у студентів є актуальною проблема раціонального розподілу свого вільного часу. Адже більшість з них зовсім не вміють продуктивно проводити свій вільний час. При чому ця проблема аж ніяк не пов'язана з навчанням чи роботою. Той час який більше половини студентів витрачає на комп'ютерні ігри можна було б провести з набагато більшою користю.

До того ж студенти прагнуть задовольнити свою проблему у спілкуванні, і на це готові витрачати основну частину свого вільного часу. Спілкування в наш час переходить більше у віртуальний вимір. Саме тому, в Інтернеті студенти проводять майже весь свій час. Адже в соціальних мережах вони можуть вирішити більшість нагальних проблем. І зараз ми

спостерігаємо картинку, коли люди сидять поруч, але не спілкуються, тому що вся їхня увага зосереджена в електронних пристроях. Це економія часу, але чи є вона виправданою?

На мою думку, реальною проблемою є те, що студенти витрачають свій вільний час не на ті речі, не правильно розставляють пріоритети. Адже, якщо проаналізувати сучасний стан речей, то ми бачимо студентів, одні з яких встигають і навчатись, і працювати, інші ж не знаходять часу навіть на найелементарніші речі. Якби ж вони дійсно постарались і захотіли, то змогли б розробити собі графік чи план на день, тиждень і т.д. і це б допомогло їм не лише виконувати обов'язкові справи, а й встигати набагато більше. Наприклад, знаходити час на відпочинок, на зустрічі з друзями, при чому особисті, а не в соціальних мережах, і за необхідності дозволило б частині студентів вдало поєднувати навчання з роботою.

Навчитися раціонально розподіляти свій час можна, до цього ж зараз існує багато різних методик. Тож, для студента існує багато можливостей знайти час на важливі речі, головне з розумом ставитись до свого часу і цінувати його.

Список використаних джерел:

2. Чим люблять займатися українські студенти у вільний час. Дослідження Інституту Горшеніна // Режим доступу до джерела: <http://www.unian.ua/society/522381-chim-lyublyat-zaumatisya-ukrajinski-studenti-u-vilnyi-chas.html>

Мороз Анна Леонідівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ищенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ТОЛЕРАНТНІСТЬ В МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ СТУДЕНТІВ НТУУ «КПІ»: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

В сучасному суспільстві люди починають розуміти, що обмін досвідом та співробітництво з іншими країнами - це ефективний фактор розвитку науки та освіти. Тому зараз у світі, в сфері освіти, більшість країн приєднується до болонської системи, що передбачає академічну мобільність. Складається ситуація, коли у ВНЗ навчаються студенти, що є громадянами різних країн. За даними звіту «Погляд на освіту» («Education at a glance»), який було підготовлено Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та опублікованого в 2013 році, в 2000 – 2011 роках міжнародна студентська мобільність зросла більш ніж у 2 рази. За даними на 2011 рік світовими лідерами в галузі вищої освіти за чисельністю прийому іноземних студентів є США (16,5%), Великобританія (13 %), Німеччина (6,3 %), Франція (6,2 %) [1,с.307].

Через підвищення інтересу у світі до теми іноземних студентів та створення для них сприятливого освітнього середовища і в Україні пробуджується дослідницька зацікавленість в напрямку вивчення факту толерантності між українськими та іноземними студентами. Взагалі, використання соціологічного інструментарію для вирішення окресленої проблеми є достатньо розповсюдженим. Зокрема, на даний момент, таких досліджень проведено багато в Російській Федерації, де це питання також стоїть досить гостро. Яскравим прикладом є дослідження, яке було проведено наприкінці 2012 року проектно-навчальною лабораторією «Розвиток університету» НДУ ВШЕ в рамках дослідницької експедиції. Вони провели серію інтерв'ю з іноземними студентами, які навчались в Національному дослідницькому Томському політехнічному університеті. За результатами дослідження 70-85% іноземних студентів мають проблеми з російською мовою, та мовний бар'єр для них є основною проблемою в процесі навчання. Також, в ході проведення інтерв'ю було виявлено проблему важкості включення іноземних студентів в студентське середовище, через такі фактори, як, наприклад, небажання російських студентів спілкуватися з ними. Також 60-80% респондентів виказують невдоволеність житлово-побутовими умовами або харчуванням [2].

Використавши досвід попередніх досліджень, ми намагались удосконалити методику його проведення і адаптувати її для проведення дослідження в НТУУ «КПІ», зокрема, досліджуючи в якості об'єкта не тільки іноземних студентів, а й студентів з приймаючої сторони. Методом дослідження було обрано анкетування шляхом само заповнення анкет респондентами. Це є оптимальним рішенням, тому що не потребує великих витрат та може бути реалізований за невеликий проміжок часу.

Отже, це дослідження допоможе відобразити проблему толерантності з обох сторін, побачити які труднощі та непорозуміння виникають як зі сторони іноземних студентів та і українських, а також порівняти їх ставлення до одних і тих самих питань. На даний час це є актуальне питання і висновки цього дослідження допоможуть зрозуміти, які заходи потрібно

вжити для полегшення адаптації іноземних студентів та які програми треба організувати для покращення стосунків між студентами з різними громадянствами.

Список використаних джерел:

1. Погляд на освіту (Education at a Glance 2013 - OECD) // Режим доступу до джерела: <http://www.oecd.org/edu/eag2013> (eng)--FINAL 20 June 2013.pdf
2. Изучение адаптации иностранных студентов: дискуссия о методологии // Режим доступу до джерела: http://universitas.hse.ru/data/2014/01/10/1341074388/адаптация_иностраннных_студентов.pdf

Полярна Вікторія Леонідівна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ищенко А. М., старший викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

УЯВЛЕННЯ ПРО СВОБОДУ ТА ДЕМОКРАТІЮ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сьогодні повага до прав та свобод людини і демократичних норм - одне з основних напрямів, за якими розвиваються більшість країн світу. Такі поняття як свобода слова, народовладдя, громадянське суспільство та людська гідність активно відстоюються та захищаються рядом впливових правозахисних міжнародних організацій, та неурядовими спілками. Проте, на превеликий жаль, саме українська влада часто знецінює ці поняття, та нівелює інтересами народу. Це призводить до масової незадоволеності суспільством такою політикою влади та до кризи в суспільстві загалом. Прикладом цього є останні події в Україні (Євромайдан, Кримська криза та масові протести по всій території нашої держави).

Актуальність дослідження зумовлена тим, що уявлення громадян про свободу та демократію є недостатньо вивченою. Більшість з нас зводить свободу до однієї з ознак демократії. Такі уявлення про свободи звужують її сутність та призводять до хибного трактування демократії. Також постає питання про те як саме громадяни України розуміють демократичну систему, як оцінюють рівень свободи в Україні, що розуміють під правовою державою, яку роль відводять собі як його громадянам.

Використання методів емпіричної соціології, при роз'язанні цієї проблеми, не є новим. Наприклад, у 2011 році Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва провів експертне опитування, головна мета якого – оцінити стан демократичних свобод і демократії в Україні. Усього було опитано 63 експерти. За результатами дослідження, на думку експертів, порівняно із 2010 роком рівень свободи слова понизився, про що зазначило 52 експерти. Встановлюється «керована та дозована» свобода слова. Відбувається згортання політичних шоу на телебаченні, політичної тематики у друкованих ЗМІ, встановлюється контроль над журналістами, з'явилась цензура та самоцензура власників ЗМІ. Один з головних факторів недодемократії в Україні – ігнорування законів та непрацююча Конституція. «Законослухняність» – це ані про політичну верхівку, ані про політичні низи (47 експертів). Також на думку експертів вразливи місцем демократії в Україні є відсутність верховенства права і рівності усіх громадян перед законом. Українська судова система є залежною від виконавчої влади та від політичних інтересів, а тому надто корумпована. В Україні відчувається дефіцит незалежного та справедливого правосуддя (27 експертів). За 10 бальною шкалою, яка пролягає від повністю диктаторського до повністю демократичного режиму, експерти розмістили Україну на позначці 4, 75 бала.

Головним чинником, що заважає просуванню України у напрямі до демократії, абсолютна більшість експертів (41 чоловік) визначили байдужість, пасивність та апатію громадянського суспільства, його розпорошеність, нездатність до об'єднаних дій. [1,1]

Проте зараз ситуація кардинально змінюється. Суспільство не бажає продовжувати жити в поглибленій корупцією країні, та при владі, що зовсім не зацікавлена в розвитку держави на демократичних засадах. І тому, саме зараз конче необхідно провести нове дослідження на цю тему, щоб вивчити як змінилось уявлення громадян України про свободу та демократію та їх ставлення до цих понять. Основним методом свого дослідження я обрала анкетування, адже вважаю його найбільш адекватним інструментарієм.

Цілком зрозуміло, що жодне соціологічне дослідження саме по собі не може вирішити задану проблему. Проте я, досліджуючи це питання, постараюся найбільш точно та сповна оцінити думку громадян та їхні уявлення про стан демократії та свободи в Україні, і можливо навіть знайти якісь варіанти подолання демократичної кризи.

Список використаних джерел:

1. Стан демократичних свобод і демократії в Україні: опитування експертів (<http://dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/hrhthrr.htm>)

Сбродова Євгенія Вікторівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієц Т. В., к.ф.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ДИНАМІКА ТРАНСФОРМАЦІЙ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність вивчення структури ціннісних орієнтацій зростає в період трансформацій, особливо зважаючи на динамічність змін у різних сферах суспільного життя українського населення з часів незалежності. Складність дослідження системи ціннісних орієнтацій українського суспільства полягає в тому, що окрім традиційного конфлікту поколінь на формування ціннісної системи населення накладається загальна трансформація системи цінностей, що посилюється майновим розшаруванням яке часто знаходиться в суперечливих стосунках із освітньо-культурним капіталом. Можна стверджувати, що сучасне суспільство все ще відчуває «приналежність» до «колишньої частини колишньої радянської держави», що правда варто відмітити, що відчуття стає дедалі слабшим відповідно до зміни поколінь.

Аналіз результатів національних опитувань дорослого населення України, що були проведені «Центром соціальний моніторинг» та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка з метою вивчення системи ціннісних орієнтацій населення України в 1996, 1999, 2006 роках та результатів моніторингового дослідження громадської думки населення України щодо самооцінок та індексів соціально-економічних настроїв за період: з 2006го по 2013й роки, дозволяє виявити таку ієрархію ціннісних пріоритетів українського суспільства як (в порядку пониження пріоритету): сім'я, робота, друзі, вільний час, хобі, релігія, власний бізнес, політика, останнє місце посідають розважальні форми проведення вільного часу. Важливо відзначити такі тенденції: сьогодні важливість сім'ї як традиційної цінності визнають 99% дорослого населення, при чому 91% респондентів відзначили, що сім'я є «дуже важливою» (дослідження життєвих ціннісних орієнтацій населення підтверджують сталу тенденцію сприймати сім'ю як пріоритетну цінність серед основних сфер життя); рівень важливості роботи залишається високим, проте він зменшився на 6%, натомість важливість такої складової, як «вільний час» зросла на 10%. Ця тенденція також підкріплюється зростанням рівня важливості хобі (з 51% до 62%). В ієрархії ціннісних орієнтацій українців за всі роки досліджень сім'я та робота перманентно посідають перше та друге місця, що є цілком природним, адже саме ці складові забезпечують базисні потреби людини і суспільства: незважаючи на зміни форм сімейного життя та появи нових типів сімей, ціннісний консерватизм щодо шлюбу, повної сім'ї для дитини, виступають певним стабілізатором бурхливого етапу суспільних трансформацій, а робота в структурі цінностей має особливе значення і забезпечує не тільки матеріальну базу, але й формує почуття захищеності та виступає одним із компонентів самореалізації особистості.

Узгодженість ціннісних орієнтацій кожного окремого індивіда із декларованими цінностями, суттєво впливає на соціальне самопочуття, яке можна трактувати як «рівень задоволеності своїм життям». Аналіз відповідей щодо цієї категорії свідчить про позитивні тенденції за останні роки: приблизно 64% населення обирають позитивну оцінку щодо задоволеності своїм життям, (в 1999 році цей показник складав лише 32%). Важливим результатом також є те, що майже дві третини населення вважають себе щасливими, що вже значно більше, ніж за результатами минулих опитувань.

Загалом можна зазначити, що система цінностей виступає стратегічною детермінантою функціонування суспільства, але так як ціннісна складова суспільства є інерційною, то в умовах швидких суспільних змін вона часто не встигає переформатуватись. Як правило фундаментальні цінності, такі як сім'я чи робота залишаються без змін, але їх значення може дещо змінюватись відповідно до панування тих чи інших тимчасових цінностей в кожен конкретний момент розвитку суспільства. Вивчення ціннісних орієнтацій населення та їх трансформацій за роки незалежності є важливим для усвідомлення поточної ситуації та орієнтирів для подальшого розвитку.

Томиліна Катерина Флорентина Геннадіївна

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

ВИБІР МІЖ КАР'ЄРОЮ ТА СІМ'ЄЮ У ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ З ТОЧКИ ЗОРУ СОЦІОЛОГІЇ

Тема кар'єри та сім'ї в усі часи була і буде актуальною. Що для нас важливіше - сім'я чи робота, який вибір варто зробити, і чи існує взагалі питання вибору у цьому контексті? Ці питання є об'єктом дослідження багатьох суспільних наук, в тому числі й соціології.

Роль жінки у кар'єрі та сім'ї змінювалася протягом багатьох століть. В 1960-х роках особливого впливу набуває такий суспільно-політичний рух, як фемінізм. Жінки відстоювали свої права в усіх сферах суспільних, політичних, економічних. Вони намагались і намагаються створити дійсно рівні права з чоловіками, викоренити дискримінацію за статевою, віковою, расовою ознаками. Одним з вагомих факторів фемінізму було те, що жінки не хотіли витратити все своє життя лише на сім'ю, і відчували, що вони здатні на більше. Це стосується в основному європейських сімей. На противагу цьому, в Азії, шлюб – це священні узи, які перервати досить тяжко. Традиції там зовсім інші, жінка сидить дома з дітьми, і в більшості випадків не працює. Таким чином, діалектичне протиставлення «сім'я-кар'єра» потребує окремого дослідження у різних культурах.

Проблеми кар'єри та сім'ї виступають об'єктом багатьох соціологічних досліджень. Розглянемо деякі з них.

В 2012 році було проведено дослідження в Набережних Челнах інститутом КНДТУ ім. А. Н. Туполева серед студентів, для них сім'я – це офіційно зареєстрована подружня пара, яка має 2 - 3-х дітей, та в якій панують взаєморозуміння й любов. Майже всі з них планують у майбутньому вступити в офіційний шлюб. Серед найбільш важливих цінностей опитувані згадували такі, як думка оточуючих, робота, діти та сім'я у порядку спадання частоти. [1].

Згідно з дослідженням думки HR-менеджерів в 2013 році, більше третини з них вважає, що кар'єра та сім'я не так вже й пов'язані, а вибір більшою мірою залежить від жінки. При цьому 60% чоловіків вважає, що в жінки компромісу між цими сферами просто не існує, тобто мати одночасно успішну кар'єру та сім'ю неможливо. 26% жінок стверджує, що після народження дітей вони менше стали приділяти уваги кар'єрі. Не виключення такі вислови як: «мені, як матері одиниці, тепер кар'єри не бачити» [2].

Більшість представників української молоді (65%) ставить інтереси майбутньої сім'ї вище кар'єри. Про це свідчить соціологічне дослідження «Сучасна молодь України», проведене Інститутом Горшеніна [3].

З вищенаведених прикладів видно, що сім'я у сучасної молоді знаходиться далеко не на першому місці. Перш за все ціниться незалежність, кар'єра та успіх. В XXI столітті саме ці цінності є пріоритетом молодих людей. Тим гостріше для них постає питання балансу між цими двома складовими особистого життя, котрі часто переплітаються у складній взаємодії.

Так, сім'я є невід'ємним елементом кар'єри, оскільки дуже складно домогтися успіху самотужки, а рідні завжди можуть допомогти у скрутній ситуації, підказати і підштовхнути за необхідності. Але також і кар'єра є елементом без якого сім'я не може існувати. Щоб нормально почуватися в сім'ї та усвідомлювати свою гідність, необхідне почуття того, що людина досягла всього, чого хотіла. Це не просто потрібно для грошей, а для своєї самооцінки, та свого особистісного росту.

Згідно з більшістю визначень, під кар'єрою розуміють індивідуально осмислені позицію та поведінку, що пов'язані з трудовою діяльністю та розвитком особистості у цій сфері. Це означає, що оцінка потреби у сім'ї чи кар'єрі проводиться людиною самостійно на засадах власних особливостей. Часто цей вибір стає джерелом соціальних або психологічних проблем, і тому є обов'язковим для дослідження обома науками.

Список використаних джерел:

1. Соціологічне дослідження уявлення студентів щодо сучасної сім'ї та сімейних цінностей: [Електронний ресурс] // Дослідження на тему «Уявлення студентів щодо сучасної сім'ї та сімейних цінностей»

URL:http://bib.convdocs.org/v9000/социологическое_исследование_-_представление_студентов_о_семье_и_о_семейных_ценностях

2. Майже третина росіян вважає, що діти та кар'єра несумісні: [Електронний ресурс] // Дослідження на сайті superjob.ru, щодо ставлення до сім'ї та кар'єри: URL:<http://www.superjob.ru/research/articles/111296/pochti-tret-rossiyan-schitaet-chto-deti-i-karera-nesovmestimy/>

3. Дослідження інститутом Горшеніна щодо цінностей української молоді: [Електронний ресурс] // URL:http://institute.gorshenin.ua/news/1009_zhenshchinam_sdelat_kareru_v_ukraine_ne.html

СЕКЦІЇ №12 ПОЛІТОЛОГІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»

Керівники секції: викладач Радей А.С., ст. викладач Северинчик О.П., Романовська О. В., доц. Секретар: Воловик Яніна

Белицкая Жанна Вячеславовна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Научный руководитель:

Лысенко Н. В., ст. преподаватель кафедры социологии ФСП НТУУ «КПИ»

ПОЛИТИЧЕСКАЯ РЕКЛАМА, БОРЬБА ПОЛИТТЕХНОЛОГИЙ, БЛЕФ, И ДРУГИЕ СПОСОБЫ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА СОЗНАНИЕ, КАК ВОЗМОЖНЫЕ ПРИЧИНЫ НЕСТАБИЛЬНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ

Я - украинка, и за свой неполный век мне выпало приютить на родине уже 2 революции, которые я, откровенно говоря, не звала. Возмущение такими визитами и их последствиями, затянувшаяся нестабильная ситуация в политических и экономических аспектах, перманентное ощущение страха и нестабильности в обществе, победа не адекватных кандидатов на выборах всех возможных уровней, натолкнули на мысль о том, что возможно, социум находится под влиянием группы лиц, которые представляют властные структуры, или имеют весомый денежный капитал, и непосредственно являются заинтересованными в общественной поддержке, а именно в общности выбора(действия либо бездействия) в пользу их интересов. Общность выбора при разности психических и культурных особенностей человека, достигается точечным воздействием на массы, например, политической манипуляцией: «В кибернетическую эру личность всё больше и больше подвержена манипуляции. Человек утрачивает свою активную, ответственную роль в социальном процессе; становится полностью «отрегулированным» (Э. Фромм).

Задачи политического манипулирования (далее «п.м»):

— Замещение реальных фактов желаемой ,для определенных лиц, информацией;

Методы:

— Воздействие на максимально чувствительные точки человеческого сознания: страх, тревога.

Цели:— реализация скрытых замыслов по средствам манипуляции для внедрение в общественное сознание собственных идей.

Не стоит путать”манипуляцию” и “ложь” Е. Доценко поясняет: «Например, кто-то спрашивает у нас дорогу на Минск, а мы его направляем ложно на Пинск — это лишь обман. Манипуляция будет иметь место в том случае, если тот, другой, собирался идти в Минск, а мы сделали так, чтобы он захотел пойти в Пинск». Скрытое управление людьми возможно только при использовании слабостей, присущих каждому: любопытство, несовершенство псих.механизмов, внушаемость, подверженность влиянию, установок на собственную правоту. Все средства ПМ основываются на доверии и внушении. Кому-то покажется, что эра веры в мифы канула в лету, но к сожалению, политическая практика показывает обратное. Э. Кассирер, «если современный человек больше не верит в натуральную магию, то он, без сомнения, исповедует некий сорт «магии социальной». Современные мифы создаются в соответствии с личной и социальной психологией людей и нужд манипуляторов.

Блеф (англ. Bluff - обман, запугивание) характерен высоким желанием результата, крайней уверенностью в своей правоте. Так письма, подброшенные немецкой разведкой советскому посольству в Чехословакии по поводу «измены» высших советских военачальников, — провокация; хвастливые речи Гитлера о непобедимости вермахта — блеф. Рассмотрим наиболее популярны на территории пост советского пространства приемы:

Прием лживой шарманки: самая прямая и отчаянная форма блефа. Неправдивая информация многократно заявляется в СМИ.

Спекуляции. Самая популярная форма спекуляции - ссылка на авторитеты. В этом случае, естественно, информация о самом авторитете (вся, либо частично) является вымышленной.

Манипуляции цифрами и фактами:

Для “пущей достоверности” политики прибегают к вымышленным соц.исследованиям и надуманным лестным отзывам, чтобы заставить свой электорат лишний раз почувствовать свое могущество.

Отождествление в исполнении Маяковского это выглядело так: «Мы говорим партия, подразумеваем Ленин, мы говорим Ленин, подразумеваем партия».

Игра в “очевидность” – много и уверенно повторяя очевидные факты усыплять бдительность, вставляя между ними откровенную ложь.

Эффект драматизирующего воздействия:

Громкие, навязчивые, запугивающие факты, не естественно высокие рейтинги- все это направленно на сведение возможности логически мыслить к самому низкому уровню. Понятия в голове начинают смешиваться, события перестают составлять какую бы то нибыло цепочку, и единственное, что продолжает работать- это система стереотипов, давно сложившихся в голове. Она, в свою очередь, не способна четко разграничивать добро и зло, и то, что не может идентифицировать - принимает на веру.

Исходя из вышеуказанного, я могу предположить, что дестабилизация политического и экономического аспектов жизни украинцев, нагнетание страха и паники - это слаженная работа специально обученных политических технологов, главная задача которых максимально свести сознание человека до низменных инстинктов, механизм работы которых гораздо проще направить в нужное русло для достижения определенных целей. Иммуниет к блефу имеют те, кто будучи обманутым однажды, привык раздевать красноречивых ораторов до голых фактов - так вы получаете не только удовольствие, а и гарантию достоверности полученной информации. И не стоит забывать о том, что образованность снижает опасность быть ведомым до минимума, ведь человек с абсолютным слухом куда проще услышит фальшь, и куда реже заплатит за плохой концерт.

Список использованных источников:

1. <http://shnurok14.narod.ru/Psih/Hidden/2.htm>
2. <http://bookap.info/psywar/culadze/gl5.shtm>
3. <http://psyfactor.org/polman1.htm>

Бондаренко Катерина Леонідівна

4 курс, Видавничо-поліграфічний Інститут, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лисенко М.В., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ В ЕПОХУ КОРПОРАТОКРАТІЇ

Настав час, коли Україна знову відіграє роль поля бою між сильнішими і більш амбіційними державами. Кожна з великих «імперій» сучасності має свої глобальні плани, в яких повністю незалежної України не існує. Ярмо корпоратократії впливає на всі сфери життя і особливо відображається у політичній сфері. Д. Перкінс пише: «Одна з найбільш важливих функцій корпоратократії — зберігаючи, постійно розширювати і зміцнювати систему життя тих, кому воно «вдалося», їх реквізит — будинки, яхти, приватні літаки — підносяться нам як зразки для наслідування, щоб надихнути нас всіх на споживання, споживання і споживання.» [1; с.3] Система цінностей сучасної людини химерним чином виносить на перше місце матеріальне благо, тому виникає нагальна необхідність реформувати політичний простір, змінивши який, ми зможемо змінити суспільний лад, орієнтири населення, їх систему цінностей і поведінку.

На думку М. Сенченка, проблема в тому, що «Україну знищують як державу. Серед тих установ, які виявили процес розпаду української державності наочно...варто назвати, передусім, український парламент...» [2; с.340], який підпорядковуються впливовим структурам інших країн. Таке підпорядкування унеможливорює самостійний гармонійний розвиток держави і суспільства. Ще одна задача, з якою уряд не в змозі впоратись — це зовнішні борги (близько \$6 млрд.), що спричиняють залежність від інших країн. Фінансові кайдани лише тоді перестануть діяти, коли ідеалістичний світогляд керуватиме вчинками можновладців.

Варто визнати, що є закони, які мають забезпечити громадян певними правами, але вони ніяк не перегукуються з реаліями. Наприклад, для того, щоб балотуватись в президенти, хоч за законом це може робити будь-яка людина, необхідно мати певну суму — «п'ятдесят тисяч розмірів мінімальних заробітних плат» [3]. Поділ влади (як і поділ коштів) є несправедливим і тому спричиняє низку конфліктів. У випадку з нещодавніми подіями на Майдані конфлікту можна було уникнути. Вочевидь, це суперечило більш важливим планам світового уряду.

Повернімося до політичного простору України, де кожен депутат представляє владу народу, але постає питання, чи може кілька осіб, дуже віддалених від нього, усвідомити справжні потреби населення. На заваді розуміння стоїть факт, що народ поділений на заможних і на тих, хто перебуває на межі бідності. Сама система парламентаризму не є ефективною, як ми могли пересвідчитись, слідкуючи за останніми подіями.

Проте, існує ще більш болюча проблема — демократія. Постає питання, чи можливий демократичний устрій в Україні і до чого він призводить. Коли народ збився з вірного шляху, йому не можна давати до рук владу, це може призвести до непоправних наслідків (суперечки, конфлікти, війни, кровопролиття). Вихід із ситуації — це пошук лідера, який об'єднав би населення ідеологічно. На думку спадає сміливе твердження, що конституційна монархія чи диктатура були би ефективним рішенням для розбудови сильної та незалежної держави. Але не можна втрачати пильності, бо поняття особистої свободи в умовах диктатури чи монархії стоятиме найгостріше.

Є вибір, чи підігравати західним та східним сусідам, наражаючись на небезпеку, чи приймати радикальні рішення, змінивши докорінно систему влади. Знову ж таки, однозначної відповіді немає.

Список використаних джерел:

1. Перкінс Дж. Ісповедь економічного убийці/ Джон М. Перкінс; [пер. англ. М.А. Богомолова]. — М. : ООО Претекст, 2005. — 63 с.
2. Сенченко Н.И. Тотальная дезинформация человечества/ Н.И. Сенченко. — К. : ФОП Стебеляк, 2013. — 400 с.
3. Закон України «Про вибори Президента України», Стаття 33 [від 5 липня 1991 р. № 1297-ХІІ]

Волинець Денис Павлович

3 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Майстрок Н. О., к.соціол.н, доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Процес модернізації відбувається у декілька стадій: усвідомлення мети, консолідацію, яка буду орієнтуватись на модернізацію еліти, інтеграцію, трансформацію суспільства на нових засадах. Головною умовою здійснення даного процесу є забезпечення ефективності влади та регіоналізація.

Для модернізації політичного простору, політичні сили в Україні повинні враховувати, такі тенденції розвитку сучасного суспільства.

По-перше, однією з сучасних тенденцій є гуманізація суспільства, це означає поступове повернення суспільства до цінностей гуманізму на новій основі. В сучасному світі у розвинених країнах спостерігається потужне об'єднання матеріальних і духовних важелів людського розвитку. Запровадження нових технологічних структур виробництва, автоматичних систем, електроніки, інформатики зумовили неабиякі зміни в системі суспільного виробництва. Постіндустріальне виробництво починає орієнтуватися на задоволенні індивідуальних потреб споживача, формуванні малих і середніх економічних структур. Паралельно з цим узгоджується новий тип працівника, адже головною поступово стає творча, інтелектуальна праця людини. У свою чергу, призводить до визначення людської особистості як основного багатства суспільства, та допомагає в подоланні індустріальної форми відчуження людини.

По-друге, в умовах постіндустріалізації набула популярності тенденція до неабиякого впровадження наукових здобутків і суцільного підвищення рівня освіти. Рівень освіти та теоретичні знання є головним джерелом інновацій, у тому числі передумовою вдосконалення політико-правового і соціального простору. Цей зв'язок впливає не тільки зі зміною можливостей виробництва, а й в тому числі зі зростанням рівня залежності суспільства від соціально-гуманітарних наукових досліджень та політики стосовно їх реалізації.

По-третє, одним з проявів гуманізму є процес дестатизації суспільства, тобто відхід від правлячої еліти і схеми домінування держави у сфері регулювання суспільних відносин. В кінці ХХ ст. цивілізація опинилася у переході від державно-правового моноцентризму до поліваріантних форм існування, що охоплюють:

- розсіювання суспільних інтересів і виникнення внаслідок цього, хаосу, зокрема зростання корупції, наркоманії, злочинів, тіньових структур.
- появу великої кількості організацій, громадських рухів і

нечисленних партій;

• зростання ролі місцевого самоврядування і регіональних органів;

Це все потребує збереження потужної держави, але потужної не своїм тиском на підлеглих, а значним обмеженням державних структур законодавчими межами, рівнем захисту інтересів, життя особи, її прав, та власності. Для цього держава має звикнути до нових умов, відійти від шаблонізації державних, міжрегіональних та міждержавних та форм і методів політичного і правового регулювання.

По-четверте, в ряду з зазначеними процесами важливе значення у формуванні постсучасного суспільства набуває його інформатизація.

І нарешті, по-п'яте, одним із головних також можна виділити процес індивідуалізації, в епіцентрі якого знаходиться людина як головний суб'єкт і об'єкт модернізаційного процесу в його сучасному розумінні.

Воловик Яніна Сергіївна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лисенко М.В., ст. викладач кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ЄДИНЕ РОЗУМІННЯ ІДЕЇ РЕВОЛЮЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Сучасне політично свідоме суспільство України перебуває на етапі морального зламу та піднесення водночас. Доказом того є події останніх трьох місяців в нашій державі. За 23 роки вже при незалежності вперше українці тільки зараз почали створювати загальнонародську ідею та модель того, якою має бути їхня держава. Коли ми говоримо, що ідея, за яку бореться народ, є єдиною та неподільною, ми не одразу допускаємо той факт, що кожна людина розуміє ідею боротьби по-іншому, тобто, дивиться на події крізь різні призми політичного життя. Актуальними є питання: чи є важливим те, щоб люди однаково розуміли масове волевиявлення, спираючись на революційні прояви? Як це б впливало на результат революцій?

Візьмемо до прикладу грудень 2013 року, коли тільки починались заворушення щодо вимог народу про бажання вступу України до ЄС. На той час кожен розумів, навіщо він приходить на Майдан, прикладом є і студенти, які розуміли, що вони своїми активними позиціями прокладають шлях у своє ж майбутнє. Ціль була у всіх єдина і непорушна.

Згодом, коли вимоги народу не були прийняті за доцільне через відсутність чіткого плану дій вищими представниками влади, люди почали бунт. Але ось тут сама ідея із одної почала розколюватися на багато інших. Спілкуючись із людьми, що цілодобово стояли на Майдані й питаючи їх, навіщо вони це роблять, відповіді були доволі різними та неоднозначними. Наприклад, одні казали, що стоять за те, щоб Україна все ж вступила до ЄС, другі – бо вони просто патріоти, треті – бо багато їхніх знайомих на Майдані, і вони там мають бути, і так в кожного своя певна причина, що відрізняється від інших.

Питання в тому, що якби кожен із «політичної біомаси» брав за основу єдину ідею, що прослідковувалась би у загальних вимогах народу до представників влади, то, на мою думку, результат був би досягнутий швидше та без жертв. Було б швидше обрано народного лідера, який дипломатичним шляхом зміг би донести єдину ідею народу до чиновників. Самі люди усвідомлювали б сенс своєї присутності на Майдані, вони б представляли чіткий план щодо власних вимог розвитку своєї країни, вони одногolosно показали б, що зробили свій вибір, єдиний та незмінний. А коли перебування кожного залежить зовсім від різних мотивів, то про яку єдність можемо говорити? Фізична присутність не може бути повністю використана, як сила, якщо йде мова про вирішення державних проблем у демократичній країні.

Зараз же всі підтримують ідею єдиної країни – України, і це відчутно, бо дійсно люди усвідомлюють це, розуміють, що за це стояв Майдан, за це гинули люди. Майже кожен громадянин відчуває гордість, що він – українець, що нарешті сам народ знає, чого він вартий, та що він хоче. Є переконання, є мета та одногolosність у переконаннях.

Тому, якби ідею єдності сходу та заходу своєї держави люди доносили спочатку, якби обрали народного лідера, який чітко представляв їх інтереси серед представників влади, то, певно, що можна було досягти тих результатів, що ми маємо зараз, демократичним шляхом та без жертв.

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ – ШЛЯХ ДО СТВОРЕННЯ НОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

«Ми не народжені для того, щоб вбивати, або для того, щоб бути вбитими. Тільки для того, щоб бути почутими» - слова Субкоманданте Маркоса, головного ідеолога мексиканської Сапатистської армії національного визволення. І щоб бути почутими, треба гучно крикнути. Так, щоб шибки Кабінету Міністрів повилітали, щоб страшно стало, щоб у Ростов тікати довелось. Це і є Революція.

Історія підказує нам найочевиднішу революційну класифікацію. Вони бувають Великі: Французська, Жовтнева, Соціалістичної Народної Лівійської Арабської Джамахірії, ціль котрих побудова суспільства нового типу, що дасть грандіозний імпульс до розвитку держави. І кольорові: Помаранчева в Україні, Трояндова у Грузії, Тюльпанова у Киргизії. Останні, за висловом товарища Іосифа Сталіна: «Іграшкові «повстання» одних племен проти інших», їх єдина ціль – взяття влади і, як бачимо, подібний переворот не приносить ані країні, ані народу нічого хорошого.

На тлі даних роздумів коротко розглянемо процес становлення незалежної України.

24 серпня 1991 була проголошено незалежність України. Акту не передувало насилля, військові дії і кровопролиття, що досить незвично для процесу утворення нової держави. Країна, що надто легко здобула незалежність, перейшла до наступного і надскладного етапу – влаштування політичного і соціального життя новородженої країни.

Але ця задача, з огляду на нинішню ситуацію, виявилась нездійснена для трикутника владних структур (Президента, Верховної Ради і Кабінету Міністрів). Замість того, щоб концентрувати свої зусилля на вирішенні назрілих соціальних проблем, поступово і розсудливо перейти на капіталістичні рейки економіки, ці структури прагнули збільшити обсяг своїх повноважень.

Роки незалежності – роки постійної зміни урядів, падіння авторитету Верховної Ради, створення нових партій, що тільки умовно можна поділити за класичним критерієм ідеології на «ліво», «центристські» і «праві». Множина нинішніх партій усіяна так званими особистими проектами окремих політиків і їх фінансування залишається найтемнішою плямою в політичній практиці. Відсутня прив'язка партій до соціальних груп і класів. Проігнорована необхідність формування стабільної, ефективної законодавчої системи з невеликою кількістю потужних політичних сил, що будуть представляти інтереси громадян країни, а не самих політиканів.

Кризовий стан, в якому перебуває Україна, більшою мірою пояснюється нестачею авторитетних політичних лідерів. У перші роки незалежності, політичною елітою стали ті, хто зробив кар'єру на руйнуванні Радянського Союзу і тоталітарної системи. І вони, не маючи управлінських навичок, виявились нездатними будувати нову успішну і процвітаючу державу. Але їм вдалось утворити школу нових українських політиків та чиновників: у більшості своїй безпринципних і продажних.

З такою політичною елітою на протязі років незалежності спостерігається ріст майнової нерівності, зубожіння населення та небачене зниження життєвого рівня. Маємо лише гарненькі личка на екранах телевізора, що не так давно представляли собою мафіозно-спекулятивні сили і чинили ринковий шабаш, а зараз – відстоюють інтереси свого вже легального бізнесу, прикриваючись полемікою і демагогією на тему «а що зараз краще для країни?»

Процес становлення демократії, що, по суті, продовжується і досі, можна описати як боротьбу за владу різних політичних сил, однаково байдужих до інтересів народу, відсутність програми виходу з затяжної кризи, некомпетентність уряду і нездатність політичних лідерів, що змінюють один одного за циклом, до керівництва країною.

Відповідно до Конституції функціонують органи всіх гілок влади. І все ж діяльність законодавчих, виконавчих і судових владних структур вкрай неефективна, дії неузгоджені через корумпованість на найвищому рівні.

До цього розбіжного ряду соціально-економічних і політичних проблем додається ще одна – сепаратистські настрої на сході і півдні. Очевидно, що неможливо збудувати процвітаючу державу без консолідації населення країни навколо ідеї такого будівництва.

Цілком логічно, що невдоволення населення країни правлячою елітою, що вже давно утворило собою панібратство, що не здатна і, по суті діла, не хоче працювати в інтересах народу, зростало. І останньою краплею стало розпорядження Кабінету Міністрів 21 листопада 2013 року, згідно з яким підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом було призупинено.

Це і послугувало причиною початку Революції Гідності у різних містах України. Люди об'єднались на підтримку європейського курсу. Варто відмітити, що багато з протестувальників виступали не в підтримку самої асоціації, а за Європу і європейський вектор розвитку як за символ кращого, європейського рівня життя.

Були висунуті вимоги: відставка нинішнього уряду, що вже давно і безапеляційно заплямував свою репутація і прийняття євроінтеграційних законів.

Мирному протесту було покладено кінець у ніч 30 листопада, коли начальник столичної міліції віддав наказ про силовий розгін протестувальників. У цю ніч мітинг проти невіддання угоди перетворився на всеукраїнську акцію супротиву владі – мирна фаза протесту перейшла у гарячу, у жорстоке силове протистояння між повстанцями та силовиками.

Грудень-січень повні масових заворушень, штурмів обласних і міських адміністративних будівель, кровопролиття і смертей – ситуація «коса на камінь». Та воля народу перемогла - 21 лютого 2014 року підписана угода між В.Януковичем та лідерами революції про врегулювання кризи. За цим документом відновлюється дія Конституції України редакції 2004 року, що проголошує Україну парламентсько-президентською республікою. Ця зміна дозволить новоутвореному коаліційному уряду, за підтримки Верховної Ради, провести конституційну реформу і призначити дату позачергових президентських виборів. Також створено люстраційний комітет України при Кабінеті Міністрів України, функція котрого – оновлення державного апарату.

Події, що відбуваються зараз, покажуть: чи виконає дана революція свою функцію – стрибок суспільства у розвитку. Важливо, щоб надії, що покладені на лідерів опозиції (саме вони зараз очолюють уряд) були виправдані. І їм прийдеться зіткнутися не тільки зі старими-добрими соціально-політичними проблемами і кризою тривалістю 23 роки, а і з зовнішнім ворогом - Росією, що здійснює свій наступ на українські території як і військами, так і п'ятою колоною. Піднесення патріотичного духу, гордість за те, що ми українці, нічого не варті і швидко пройдуть, якщо не відбудеться корінних змін, за які боролася нація.

Революція Гідності – історична необхідність. Саме через боротьбу народжується нація об'єднана однією ідеєю – жити в єдиній процвітаючій державі. Ідеологічні здобутки безцінні: відбулася актуалізація давно завчених слів гімну «Ще не вмерла України і слава, і воля», пророчими стали твори Т.Г.Шевченка, а герої, згадані у кличі «Слава Україні! Героям слава!», здобули лиця – Небесна Сотня. Духовний злет, серця повні надій, відчуття відповідальності за добробут власної держави – ось фундамент для модернізації політичного простору нашої держави. Сподіваюсь, що з попелища на Майдані відродиться, подібно феніксу, нова, сильна Україна і в майбутньому ми будемо читати у підручниках з історії розділ: «Велика Революція Гідності».

Список використаних джерел:

1. Політичні структури та процеси в сучасній Україні // Ф.М. Рудич, В.Б. Безверхий, М.Г. Кириченко, А.М. Кобринська, А.М. Макаров, М.І. Михальченко, М.Ю. Пашков, А.М. Пойченко, В.О. Трипольський
2. О собственности и власти. Сборник статей. // В.Ф. Сиренко
3. Комуністичний капіталізм // О. Керда
4. Відносини між державою і громадянським суспільством. Матеріали «круглого столу» 19 листопада 2003 р. // Національний інститут стратегічних досліджень
5. П'ята колона в Україні загроза державності // І.В. Діак
6. Украина после Кучмы // Л.И. Грач
7. Становлення політичних партій в українському суспільстві та їх роль у політичному структуруванні парламенту // В.С. Журавський
8. Політико-правові аспекти фінансування політичних партій: світовий досвід та Україна // А. Романюк, Ю. Шведа, О.Шумельда

Конашевська Ксенія Володимирівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Романовська О. В., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

СТАНОВИЩЕ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ І ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Восени 1991 р. соціально-економічне життя в Радянському Союзі перебувало на краю величезної прірви. Український народ прагнув любою ціною отримати незалежність, сподіваючись змінити своє становище на краще. Світове співтовариство загалом позитивно поставилось до намагання колишніх радянських республік вийти з «обійм» СРСР і не заважало розпаду Радянського Союзу. Таким чином, крізь тяжкі, тернисті шляхи Україна стала незалежною, суверенною державою абсолютно без кровопролиття. 24 серпня 1991 р. наша країна офіційно отримала назву - Україна. 4 вересня 1991 р. на вулиці Михайла Грушевського, на будинку Верховної Ради замахотів синьо-жовтий український стяг, а 28 січня 1992 р. він отримав статус державного прапора України. Такі зміни відкрили очі та розправили плечі українському народу, а стабілізація політичної ситуації породила нову верству населення – політичну правлячу еліту.

Здобуття незалежності, недоторканість кордонів України були визнані багатьма країнами світу; наша країна стала рівноправним членом кількох міжнародних об'єднань та організацій, були укладені спільні угоди про співробітництво з ЄС та НАТО, перехід України до без'ядерного статусу - все це відбувалось не без участі політичної еліти.

Проте, як стало зрозуміло трохи згодом, ціна здобутого виявилась занадто високою, особливо на соціальному рівні. Серед пересічних людей існує думка, що на даний момент політичну еліту України складає «нова буржуазія», для якої головним є не інтереси простого народу, а свої власні бізнес-проекти, вкладання грошей в більш вигідні сфери суспільного життя. Також, на мою думку, частину правлячої еліти складають люди, пов'язані кримінальним чинником.

Сучасна українська еліта не відрізняється особливою прихильністю та підтримкою з боку суспільства. За даними одного із соціологічних опитувань, проведеним Центром політичних та економічних досліджень імені Олександра Разумкова у квітні 2007 року (опитано 2200 осіб за багатоступеневою репрезентативною вибіркою), лише 6% громадян оцінюють позитивно нинішню правлячу еліту, 53% - навпаки засуджують, 11% - повністю довіряють політичній еліті, а приблизно 30% громадян – абсолютно байдужі до такої суспільної ланки.

Причина такого відношення полягає в тому, що політична еліта не вважає за потрібне брати до уваги інтереси суспільства.

Демонструючи свою поведінку, порушуючи загальнолюдські норми, правляча еліта з легкістю може навіювати свої настрої суспільству, подавати поганий приклад молоді, у якій складається хибне уявлення про способи досягнення вищих позицій у владних органах (наприклад, наявність кровно-родинних зв'язків при влаштуванні на владні посади). В молодих людей складається враження, що досягнення високих позицій можливе і за відсутності моральних норм. Таким чином, в суспільстві відбувається деградація і проявляється тенденція до зниження морального порогу.

На мою думку, на даний момент українська правляча еліта переживає не зовсім благополучні часи, вона ще не сформувалася належним чином. Україна має прожити стільки ж незалежних років, щоб справжнє громадянське суспільство змогло довірити свою подальшу долю людям, які через усе своє незаплямоване життя будуть нести ідею волі, чесності та справедливості.

Костриця Дарина Василівна

3 курс, НК «ІПСА», НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Смірнова В. О., к.пед.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Модернізація політичного простору – це одна із основних складових сучасного політичного життя багатьох країн. Суть її полягає у розвитку економіки, культури, зовнішніх

зв'язків, торгівлі тощо. Існує кілька характерних ознак цього явища, які присутні у всіх сферах людського суспільства: як і у соціальній сфері, у економічній, а також культурній та духовній.

Розглянемо культурну і духовну області людської свідомості. Тут ознаками розвитку є поширення грамотності серед населення, ліберальних цінностей, духовних цінностей народу. Зараз у сучасному світі ми бачимо формування особистості, вільної, незалежної, яка має свої власні захоплення, особистість різнобічно розвинена. І на діяльність такої людини не повинна впливати громадська думка, людина не повинна обмежуватися державними вимогами. Кожен має право на свободу і життя, яке вибирає для себе сам.

Україна переживає зараз не найкращі свої часи. Варто лише згадати події, які відбулися нещодавно в Києві та інших великих містах. Без краплі сумніву можна сказати, що наша країна переживає кризу, не тільки економічну, але і духовну. Розв'язання цієї проблеми вимагає підвищення рівня духовності населення. На вирішення ситуації значним чином може вплинути вдосконалення культури – необхідна умова формування гармонічної особистості. Зміцнення матеріальних і духовних основ сучасного життя – ось що ми маємо на порядку денному.

Вигідне географічне положення України надає їй великі перспективи для розвитку: не тільки для економічного, але і для культурного. Так, Україна знаходиться не на останньому місці за рівнем освіти та культури. Але складність ситуації в якій опинилась українська культура полягає в тому, що розвинені національні культури впливають на розвиток України. Для нас такий вплив таїть певну загрозу втрати національної культурної індивідуальності ще до того, як наша культура твердо стане на ноги. Але водночас з цим ми не можемо залишатися осторонь світових культурних тенденцій. Одним із виходів є створення власної національної культури. Так, прийшов час усвідомити, що Україна – незалежна. Проте не варто і забувати, що ми повинні бути обізнаними у різноманітному культурному довіллі світового співтовариства.

Розвиток духовності, зміцнення матеріальних, культурних основ ведуть за собою ще одну проблему: збереження цілісності національної культури. Цього можна досягти завдяки активному поширенню української національної ідеї. Саме ця ідея і буде тією опорою, основою для формування особистості, гармонійної, інтелектуальної, культурно розвиненої. Людина має усвідомити і полюбити свою націю такою, якою вона є зараз. І тільки після цього можна говорити про зміни в культурному житті, про його удосконалення.

На мою думку, процес реформування культурної сфери може включати такі головні компоненти:

1. підтримка недержавних культурних організацій, які можуть забезпечити розвиток культури за допомогою урізноманітнення її форм існування;
2. формування нової законодавчої бази для культури та мистецтва, відповідно до особливостей українського суспільства;
3. створення конкурентоспроможної культурно-мистецької продукції.

Ми стаємо наразі на шлях великих зрушень у розвитку української культури. Шлях цей непростий, багато доведеться витерпіти. Про це говорить в багатовіковий досвід розвитку, в якому були часи піднесення і занепаду, розквіту і згасання. Але коли, якщо не зараз. Наша культура має сили та можливості для виходу з кризового стану, але для цього необхідно повна віддача, якнайбільші зусилля всього народу.

Список використаних джерел:

1. Проблема духовності незалежної України: Видавництво Освіта і наука ТОВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Istoria/66574.doc.htm
2. Що таке політична модернізація в умовах сучасного суспільства?: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitohlyad.com.ua/novyny-i-suspilstvo/scho-take-politychna-modernizatsiya-v-umovah-suchasnoho-suspilstva/>

Крупеня Наталія Валентинівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Романовська О. В., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КП»

РІЗНОМАНІТТЯ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ

Останні кілька місяців увесь світ уважно стежив за подіями, які розгорталися на головній площі України. Мільйони поглядів були прикуті до екранів телевізорів та моніторів

комп'ютерів, спостерігаючи, як сотні, тисячі людей виборюють своє право на вибір та власну свободу. Що ж власне за люди це були і до яких результатів призвели їх дії?

Перш за все, та, певно, головне - це люди політично свідомі, адже все почалося з одної єдиної публікації журналіста в соціальній мережі. Але якщо вдивитися вглиб, то стають очевидними такі речі, як довіра до цього журналіста, активне використання мережі Інтернет та вже сформована власна стійка позиція щодо ситуації, яка склалася на той час в Україні.

Всі ці речі є тісно пов'язаними, так як власна думка формується не на основі єдиної односторонньої точки зору, а завдяки декільком джерелам. Це означає, що перш ніж визначити власну позицію потрібно «вислухати кожну зі сторін». В даному випадку говориться про те, що думка, виказана на екрані телевізору чи яка належить автору якоїсь статті в газеті, не є єдино правильною, так як в ній можуть переплітатися об'єктивне викладення матеріалу і власна точка зору автора. Так, на прикладі трансляцій новин на Першому Національному каналі можна яскраво проілюструвати одностороннє освітлення подій, які відбувалися на Майдані.

Друге, про що також є дуже важливим згадати – відкритий доступ до джерел інформації. Це дає нам можливість без перешкод порівнювати та аналізувати дані, отримані з різних джерел. В цьому випадку Інтернет мережі можуть виявитися як надійним помічником, так і небезпечним дезінформатором, якщо навіть не провокатором. Але, як правило, для людей, які здатні сприймати не лише стислий виклад інформації, а й аналізувати її великий об'єм, не складе великої проблеми, щоб дістатися істини твердження. За допомогою цього інформаційного джерела також можна знайти багатьох однодумців, а ще й зав'язати дискусію, з якої можуть стати зрозумілими багато речей, які раніше були непомітні для нас. Як казав Сократ: «У суперечці народжується істина».

Зараз ми маємо можливість спостерігати два типи людей: ті, які володіючи різносторонньою інформацією допомагають і підтримують події в країні, і та частина людей, яка спираючись на єдине джерело свого інформування – телебачення, володіє неповною картиною того, що насправді відбувається, і тому дещо дезінформована. Саме тому важливим є отримання даних з декількох джерел.

На основі отримання постійної та якісної інформації саме і здатна зародитися політична свідомість. Чим більше людей будуть отримувати інформацію в такому вигляді, тим більший відсоток зародження політично свідомих та активних людей. Достатньо лише змінитися суспільству, як це, в свою чергу, призведе до повного перезавантаження не тільки політичної влади, яка зараз з усіх сил намагається вистояти, а й досягнути перетворення України в якісно нову державу.

Махія Надія Володимирівна

3 курс, приладобудівний факультет, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Франко Н. О., старший викладач кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ОЧИМА СТУДЕНТА

Сучасна політична ситуація в Україні стала приводом для роздумів кожної соціально адаптованої людини, кожного українця і студента, який не стоїть осторонь творення нашої держави. Увага усього світу прикута до подій, які розгортаються останнім часом в нашій країні. Україна знаходиться у вкрай важкому політичному стані. Це стосується і зовнішньої і внутрішньої політики. Кожен з жителів цієї території, не зважаючи на національність і матеріальний стан, має робити все задля розвитку України.

Політична система сучасної України – це система, яка поки що не здатна забезпечити зростання рівня й якості добробуту та захищеності усіх соціально незахищених верств населення, але яка зберігає елементи соціальної держави. Розвиток політичної системи України поділяється на такі основні напрямки формування: побудова демократичної соціально-правової держави, подальший розвиток і вдосконалення політичних відносин, політичних принципів та норм.

Спостерігаючи за подіями, які відбулися останнім часом на території України можна з впевненістю говорити про поляризацію суспільства. Між населенням держави, яке живе на заході та сході штучно створена прірва, яка заважає нормальному функціонуванню державної системи. Впровадження нових реформ для стабілізації політичного стану, для соціальних та економічних реформ, для нормалізації функціонування у всіх галузях країни, а особливо політичного простору.

Сьогодні студенти – це люди, які народилися і живуть в незалежній Україні. Вони не знають іншого життя окрім громадянина незалежної держави. Саме від них залежить майбутнє країни, адже споконвіку студентство – це та сила, яка змушувала підкоритись владу, якій гостро стоїть питання добробуту країни. Саме їх вибір є вирішальним для добробуту держави.

Для модернізації сучасного політичного простору Україна потребує перезавантаження влади, нового фахового керівництва, яке має фахову освіту за очолюваним напрямком та досвід роботи у даній галузі, здатного направити народ у вірному напрямку досягнення мети, що з'єднує всіх громадян і політичних діячів, спираючись на яку можна спільними зусиллями пришвидшити розвиток політичного простору. Потрібно налаштувати діалог, культурну та професійну співпрацю між жителями Донеччини та Львівщини, Харківщини та Тернопільщини, усіх інших областей, між українцями, росіянами, татарами та іншими національностями, які живуть у нашій державі. Так, знадобиться багато часу, але спільна воля та плідна співпраця призведе до вагомих результатів у модернізації правової системи.

Новицький Євген Анатолійович

3 курс, НК «ІПСА», НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Смірнова В. О., к.пед.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Що таке політична модернізація? У пострадянських країнах під терміном «Модернізація» звикли розуміти його вузьке значення – технічний прогрес, науковий розвиток з метою оновлення засобів виробництва, які б задовольняли сучасним технологіям, та їх інтеграція у сферу життя (освіту, медицину, побут). Однак курс на модернізацію не обмежується лише інноваціями, чи інвестиціями, чи інформатикою, чи, навіть інтелектом.

Модернізація це процес всеохоплюючий, який пов'язаний з усіма сферами життя держави.

Адже всі успіхи технологічної модернізації є наслідком інституційних реформ. Неможливо модернізувати науково-технічну сферу без економічного зростання, яке, у свою чергу, не реорганізувати без політичних реформ.

Неможливо лише засобами культурного впливу побороти корупцію без судових реформ. Без дієвого суспільства марно сподіватися на державних діячів.

І промислова потреба у новітніх технологіях, і занепадаюча наука, і недореформована освіта, і відстала медицина, масові убогі цінності — все це повинно бути модернізоване лише за допомогою кардинальних реформ у політиці, економіці, організації державних інститутів у громадянському суспільстві та міжнародних відносинах.

Отже, модернізація — це, перш за все, комплексний процес реформування існуючих інституцій та створення нових, запозичення культурних норм, які б відповідали найвищим демократичним цінностям. Суть модернізації — оновлення або створення нових умов для перетворення міжлюдських відносин на основі засад верховенства прав людини.

Основною проблемою в модернізаційному процесі (процесі модернізації) є знаходження альтернативи в політичному розвитку, зберігши досягнення попереднього періоду політичної традиції.

Модернізаційні процеси в Україні

Якщо говорити про Україну, то мабуть ще й досі не склалося чіткого уявлення щодо її сучасного курсу на модернізацію і які, в зв'язку з цим викреслюються її міжнародні інтереси. Безумовно, що в своєму розвитку наша держава вже пройшла певний етап – незалежність, первинне формування демократичних інститутів.

Але будемо відвертими, побудовані в Україні політична та економічна системи є малоефективними.

Модернізаційні проблеми українського суспільства є похідними від його кризового стану, який характеризується диспропорційністю й тотальною монополією економіки, корупцією, безвідповідальністю управлінських кадрів, і т.д..

Враховуючи все вищесказане напрям подальшого розвитку визначити дуже важко. Тому найважливішою проблемою політичної модернізації є досягнення стійкої рівноваги й політичної стабільності в суспільстві на засадах перевизначення природи і напрямку процесів, які відбуваються в ньому.

З огляду на ці проблеми виділимо умови для їх вирішення :

1. Дуже важливою і актуальною є вирішення питання АТУ України, яке постає перед нашим народом і нашою владою ще з 90-х років. Ця проблема постала гостро і сьогодні.

І загострюється вона тиском з боку сусідніх держав. Але, який би шлях не вибрала влада, він повинен відповідати вимогам і запитам українського суспільства і не створювати проблем національної ворожнечі, які ми спостерігаємо сьогодні.

2. Гостро постає і питання соціальної проблематики. І не тільки як наслідок соціальних проблем, але й через фінансову кризу, яка змушує поглянути зовсім з іншого ракурсу на підвалини світової економіки та економічної політики, включаючи її соціальну складову. Багато досі нерозв'язаних питань залишається щодо соціальної політики. Але перш за все влада повинна орієнтуватися на розширення організації механізмів політичної соціалізації.

Виявлення протиріч загальнодержавних та особистих інтересів і визначення методів їх узгодження, з метою досягнення суспільного й політичного консенсусу. Налагодження системи постійного зворотного зв'язку між представниками владних структур і населенням – ось основний курс, якому має слідувати сучасна українська влада.

Безумовно, успішна модернізація України є запорукою динамічного та демократичного розвитку, який приведе до скорочення відставання держави від розвинутих країн світу та закладе фундамент для постійного оновлення в майбутньому. Але варто пам'ятати, що в кожній окремій країні процеси трансформації та модернізації мають проходити зі своїми специфічними особливостями, залежними від таких факторів як першопочаткові цілі, поставлені реформаторськими ідеями, соціально-економічний розвиток, національно-психологічні особливості народу й характер політичної ситуації.

Отже не слід бездумно трансплантувати західні чи східні моделі розвитку на рідні землі. Пам'ятаймо і про українську культуру та традицію.

Роцупкін Георгій Вікторович

3 курс, факультет прикладної математики, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Смірнова В. О., к.пед.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

У данній статті ми розглянемо особливості впливу сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій на процес формування громадської думки. Розглянемо основні фактори комунікативної системи сучасного суспільства, що мають вплив на свідомість людей у аспекті формування поглядів, переконань. Приділяється увага формуванню соціокультурної реальності, як наслідків застосування інструментів масової комунікації.

Жан Бодрійяр вважав, що в результаті прогреса інформаційно-комп'ютерних технологій виникає явище гіперреальності (симуляції чого-небудь), яка є більш приваблива, ніж реальність, з якою ми стикаємося у повсякденному житті. Наприклад, створене пропагандою уявлення про досягнення у певних областях більш вражаючі, ніж насправді. Справжні взаємодії замінюються симулякрами – знаками чи образами, далекими за змістом від реальних об'єктів, явищ, подій. Тобто фальсифікаціями, що відрізняються від оригіналу. Таким чином стверджуються ілюзії дійсності. Наприклад, в деяких країнах, видимість виборів замінює демократію, серіали – реальне життя, шоу – справжнє мистецтво.

У сучасній глобальній інформаційній спільноті комунікації грають ключову роль, без них неможливе конструювання соціальних громад, соціальних інститутів, організацій, і взагалі існування соціуму. Комунікації проходять через усі сторони життя суспільства, соціальних груп та окремих індивідів.

Формування громадської думки являє собою складний процес, який визначається не тільки впливом рушійних сил діяльності людей, таких як потреби, інтереси, цінності, переконання, стереотипи. На зміст та інтенсивність формування громадської думки впливають усі духовно-психологічні утвори, що є в суспільстві. Крім того, на формування та динаміку розвитку громадської думки впливають економічні, політичні, правові, моральні та інші умови.

На початку XXI ст. в умовах розвитку інформаційного суспільства суттєво зростає вплив електронних засобів масової інформації, зусереджених у глобальній мережі – Vkontakte, Twitter, Facebook, LiveJournal та багато інших блогів, форумів та дискусійних порталів. На формування громадської думки тепер все сильніше впливають оцінки, відгуки, коментарі користувачів інтернет-ресурсів, що вважаються в віртуальному та реальному світі авторитетними, компетентними.

Таким чином, прогрес інформаційно-комп'ютерних технологій істотним образом трансформував процес і основні механізми формування громадської думки. Якщо в ХХ ст. монополія держави або політичних та економічних еліт на доступ до засобів масової інформації давала необхідний ефект, то на початку ХХІ ст. Інтернет та активізація мережевої комунікації нівелюють цей вплив. Транзитивна комунікація поступово віддає ініціативу до рук нових лідерів – блогерів, «нових» політиків. На мою думку, вже в осяжному майбутньому інформаційно-комп'ютерні технології займуть місце класичних ЗМІ та стануть флагманом формування громадської думки.

Список використаних джерел:

1. *Бодрійяр Жан*, Общество потребления//Республика, 2006
2. *Матвейчев Олег*, Сумма поллиттехнологий, Эксмо, 2008

Рябець Вікторія Вікторівна

2 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Романовська О. В., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

МІЖПАРТІЙНЕ СУПЕРНИЦТВО У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ

У кожному суспільстві є найбільш організована частина населення, яка захищає інтереси певної соціальної верстви чи класу, виступає у боротьбі за державну владу і за рахунок здійснення цієї влади реалізує свої ідеї і можливості.

Так звана політична партія має свою політичну програму, цілі: політичні, моральні, економічні, організаційну структуру, свою ідеологію та засоби її здійснення. До кожної партії входять свої партійні лідери та активісти, а також партійний апарат та способи зв'язку апарату з народними масами.

Партії відіграють важливу роль в політичному житті суспільства, виконують свої функції, мають свою класифікацію. Як результат, політичні партії конкурують між собою за допомогою сукупності методів і систем послідовних дій для досягнення необхідного результату.

Важливою інформацією для конкурентів є розстановка політичних сил у суперників та дослідження їхнього впливу на народні маси. Потрібно враховувати і те, які соціальні проблеми в країні є актуальними у свідомості населення і спрямувати свою політичну діяльність задля швидшого вирішення цих проблем. Як правило, від вибору прийомів, їхньої продуманості, засобів їх здійснення залежить реалізація політичних цілей. Оволодіння такими прийомами значно підвищує результативність політичної діяльності.

Частим прийомом у міжпартійному суперництві є «політичне шпигунство», що має на увазі аналіз лексики опонента, аналіз теоретичного знання, пошук анти-технологічних метафор, засобів підміни понять, так званих «розбавлених водою троїзмів» - протилежних понять в промові політика, що дає змогу в одному виступі догоджати і тим, і тим.

Потенційні політичні суперники навіть ідуть на крайнощі, задля досягнення своїх цілей. Використовують засоби масової інформації для власного піару, та засудження політичних настроїв своїх супротивників.

Міжпартійне суперництво як ніколи актуальне перед виборами. Саме тоді розгортаються справжні баталії заради приходу до влади. І тому не дивно, що правляча партія не виконує своїх обов'язків, які були закладені в політичній програмі адже мета уже досягнута. Яскравий тому приклад - вибори Президента України у 2010 році.

25 травня 2014 року нас очікують позачергові вибори Президента України. Тому зареєстровані кандидати уже мають змогу досліджувати політичні програми своїх опонентів, критикувати їх та пропагандувати свої інтереси.

На прикладі Росії можна стверджувати, що міжпартійне суперництво в них майже відсутнє. Політична партія «Єдина Россия» укорінила свої позиції і займає провідне місце в політичній еліті країни взагалі.

Отже, партія відіграє значну роль в політичному житті суспільства. Найбільш загальними обов'язками політичної партії є формування громадської думки, забезпечення взаємозв'язків між парламентом і народом; формування механізму державного і громадського управління, забезпечення стабільності влади. Слабкість партій неминуче обертається безсиллям держави, яка втрачає контроль над політичним процесом.

Міжпартійне суперництво це як рух прогресу, кожен прагне домогтися своєї мети, використовуючи для цього благі цілі, покращуючи при цьому себе та інших

удосконалюючи свої можливості; здорова конкуренція тільки на користь. Головне, щоб поставлені правлячою політичною партією цілі перед виборами були виконані після них.

Сансай Катерина Володимирівна

3 курс, факультет менеджменту та маркетингу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Майструк Н. О., к.соціол.н, доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постійне поглиблення політичних і економічних проблем свідчить про наявність глибокої кризи в сучасній політичній системі України. Проблема розвитку політичних систем характеризується багатозначністю й недостатнім опрацюванням сучасних політологічних теорій. Питання про адекватність політичної системи, її застосування стосовно посттоталітарних країн залишається багато у чому дискусійним. Розбіжності перебувають у найширшому діапазоні – від ототожнення демократичної політичної системи із правовою державою до її обмеження функціями державного управління.

Порівняльний аналіз сучасного політичного розвитку України відповідно до теоретичних моделей демократичної модернізації дозволяє припустити, що трансформація політичної системи переважно відбувається відповідно до характеристик, передбачених для країн з авторитарно- тоталітарним минулим. Вона характеризується незавершеністю, нерівномірністю, нестійкістю багатьох процесів, наявністю великої кількості ризиків і відступів від базових варіантів перетворень.

Серед основних труднощів становлення ефективної демократичної системи в Україні більшість дослідників виділяють негативні наслідки проведених соціально-економічних та частково політичних реформ. Однак коригування реформ вимагає всебічного аналізу реального стану політичної системи в Україні й причин тих невдач, які гальмують процес її розвитку. Це активізує необхідність продовження наукових досліджень і пошуку оптимальних форм і методів трансформації пострадянської політичної системи в напрямі створення міцного демократичного фундаменту суспільних перетворень, структурного й функціонально адекватних ефективній організації соціально-політичних відносин у межах політичної системи сучасного українського суспільства.

Також у процесі політичної трансформації та модернізації політичної системи необхідно шукати оптимальні шляхи для переходу від командно-авторитарної системи до системи раціональної, пом'якшення зіткнення старих, традиційних для даної національної політичної культури цінностей і норм політичного життя з новини модернізованими інструментами. Але це видається неможливим без нової системи соціального управління, зорієнтованої на створення таких умов соціально-політичного життя, які б відповідали запитам і внутрішнім потребам українського суспільства.

Процеси політичної модернізації, що тривають в Україні, відбуваються фактично без дійової довгострокової соціально-економічної й політичної стратегії на основі аналізу світового досвіду і його впливу на модернізаційні процеси. Модернізація охоплює безліч аспектів і стає все очевиднішою. Проте країна, що розраховує на реформи, але спирається при цьому на адміністративні важелі, вступає в зону підвищених ризиків. Мова йде про небезпеку соціально-економічних, демографічних, національно-територіальних, ідейно-моральних та інших конфліктів, а також інституційно-функціональних криз у надрах самої держави, і уникнути цих криз за такої модернізації навряд чи вдасться.

СЕКЦІЯ № 13. ПРАВОВА СИСТЕМА: « ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОД СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА НАСЛІДКИ ЇХ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

*Керівники секції: к.ю.н., доц. Чепульченко Т. О., к.ф.н., доц. Мороховська Н.С.
Секретар: Сокіл Оксана*

Бакал Ярослав Сергійович

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ В УКРАЇНІ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю згідно ст. 3 Конституції України [1, ст.3]. Для забезпечення достатнього рівня життя людини держава встановлює базовий соціальний стандарт - прожитковий мінімум.

Відповідно до ч. 1. ст. 1 Закону України «Про прожитковий мінімум» прожитковий мінімум – це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, забезпечення його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості [2, ч.1 ст.1]. Він щороку встановлюється державним бюджетом на відповідний рік та залежить від вартості товарів і послуг, які містяться в споживчому кошику.

Споживчий кошик являє собою набір продуктів харчування, набір непродовольчих товарів та набір послуг для соціальних та демографічних груп населення. Споживчий кошик в Україні затверджений постановою Кабінету Міністрів України ще в 2000 році і жодного року не переглядався. Хоча згідно Закону України «Про виконавче провадження» повинен переглядатися кожні 5 років. Як наслідок – не задовольняє в повній мірі рівень життя, так як потреби людей за 14 років фактично розширилися і доповнилися, а на законодавчому рівні – ні.

Державна соціальна політика в Україні, в порівнянні з європейськими країнами, базується на ідеї соціальних мінімумів – мінімальна зарплата, мінімальна пенсія, прожитковий мінімум. Цим і пояснюється низький рівень життя в Україні. Для порівняння, споживчий кошик в Німеччині – 700 одиниць, в Швейцарії – 1046 одиниць, в Україні – 297 одиниць.

Європейська інтеграція України, яка стрімко набирає оберти останнім часом, має позитивно вплинути на рівень життя країни, так як підвищення економічних показників є обов'язковою умовою встановлення взаємозв'язків.

Отже, підвищення нормативів соціальної політики держави є запорукою забезпечення достатнього рівня життя. Тому будемо сподіватися, що євро інтегративні процеси призведуть до розширення споживчого кошику, що в свою чергу підвищить прожитковий мінімум, який і стане тим покращенням, на яке всі так давно чекають.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1998 року.
2. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року.

Близнюк Тетяна Олександрівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

ПРАВОСВІДОМІСТЬ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА РОЛЬ СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ДИТИНИ

Вступаючи в період самостійного розвитку, Україна зіткнулась з багатьма серйозними проблемами. В тому числі і гостра проблема молоді та її правосвідомості.

Серйозні модифікації правового буття радикально змінили розуміння молоддю права, прав і свобод людини та громадянина, законодавства, особливостей правотворчої та правозастосовчої діяльності. Саме ці причини змушують дослідити дане питання і намагатися зрозуміти, як же саме молоде покоління в наш час розуміє і ставиться до такої системи правової дійсності як правосвідомість.

Молодь - це соціально активна частина суспільства, обмежена певними віковими рамками. Молодь неоднорідна за своїм складом. В ній безліч соціальних груп, котрі відрізняються між собою: інтересами, віком, рівнем освіченості, соціальним статусом, ступенем громадської зрілості. Специфічною особливістю молоді є те, що це група, яка намагається знайти своє місце у суспільстві, виявляє та приймає те, що є цінним у житті, формує власне ставлення до життя.

До XVIII століття молодь не була відділена в особливу групу. Стадія дитинства завершувалась разом зі статевим дозріванням, після чого велика кількість молодих людей вступали в доросле життя. Через акселерацію статеве дозрівання відбувається на сучасному етапі на декілька років раніше, ніж в минулих поколіннях, тоді як, збільшивши проміжок між дитинством і зрілістю, психологічна і соціальна дорослість відстрочилися. Перший звернув увагу на цей нонсенс в соціумі Ж.-Ж. Руссо. Відтоді молодь і визнається особливістю в нашому суспільстві.

Наприкінці 2013 року українські соціологи провели опитування для молоді на тему ставлення молоді до вітчизняного законодавства: 9.1% молоді відноситься до права з повагою, 44% респондентів відповіли, що "деякі закони їм подобаються, а деякі-ні". Лякає те, що серед усіх опитаних багато молодих людей були налаштовані негативно щодо вітчизняного законодавства.

На відношення молоді до права та правових явищ впливає те, що в молодіжному середовищі поширені поняття про каральну функцію закону, як наслідок, саме право пов'язують з системою заборон. Вони вважають, що законодавства існує лише для боротьби зі злочинністю і встановлення заборон. Тому у молоді сформувався страх перед законом і правоохоронними органами. Це відбувається тому, що виховання не дало усвідомити, що головне у правосвідомості - не страх, а чесне та добросовісне виконання правових норм.

Важливою формою прояву відношення молоді до правових явищ є ставлення до девіантної поведінки як такої, що суперечить усім моральним принципам. Проявом такої поведінки є: пияцтво, вживання наркотиків, злочинність, самогубство та ін. Зараз на наших очах змінюються погляди, які раніше вважалися негативними і тягнули за собою загальнолюдський осуд (наприклад, проституція). Чому це зараз настільки поширене і вважається нормою? Все починається з виховання, котре дають нам батьки. Деякі виховують своїх дітей щиро та сумлінно, а деяких переповнює байдужість до долі своїх дітей, котрі потребують уваги. В процесі свого зростання вони потребують самовираження. А, якщо його ніхто не хоче бачити і розуміти у колі близьких, то ця дитина шукає розуміння серед таких, як сама. Все починається з сигарет, вживання алкоголю, пізніше проба наркотиків... В цей час під дією наркотичних речовин особа відчуває якусь, свого роду, ейфорію, їй добре. Вона губить своє здоров'я, але проблема залишається. Старше покоління повинне подавати приклад правильної та правомірної поведінки. Не дивлячись на це, ми бачимо мам, бабусь на вулиці, котрі однією рукою ведуть маленьку дитину, а в іншій сигарета чи алкоголь. Хіба це приклад?

Дитину можна порівняти із зернятком, котре потребує догляду, турботи, сонячного тепла. Тільки тоді воно проросте гарним та корисним. Саме цим теплом є батьківське виховання і з нього починається життя, почуття, свідомість, уявлення про світ. Не даремно кажуть, що по дітях судять батьків. Але чомусь іноді їм байдуже, що там з нею коїться. А з дитини виростає підліток, потім молода людина, котра, не маючи належного виховання, не може дати його і своїм дітям. Звідси і злочини, і наркоманія, і проституція...

Важливо не втратити тієї миті, коли сім'я має внести свій вагомий внесок у розвиток нового життя. Тоді дитина не стане правовим нігілістом, не боїтиметься законодавства, а, навпаки, поважатиме його і бачитиме усі сторони правової діяльності. Головне - вчасно направити її в правильне русло і намагатися виховати, перш за все, у собі ті якості, які повинні запозичувати та плекати майбутні покоління.

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ЧИ РАДЯНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ?

Сьогодні у світі відбуваються глобалізаційні процеси в різних сферах, які також є важливою проблемою для вищої освіти, бо від адекватного впровадження в процес утворення складових елементів глобалізації та інтернаціоналізації залежить, по суті, сама модель системи освіти, або інакше - рівень кваліфікації трудових ресурсів.

Світова глобалізація проявляється у всіх сферах життя, не виключенням є і сфера освіти. Прямим результатом розвитку цих тенденцій в освіті, став «Болонський процес»: процес створення країнами Європи єдиного освітнього простору. Його початок було покладено підписанням у 1999 р. в Болоньї (Італія) Болонської декларації, в якій були сформульовані основні цілі, що ведуть до досягнення порівнянності і, в кінцевому рахунку, гармонізації національних освітніх систем вищої освіти в країнах Європи.

Вища освіта є сферою, яка значною мірою впливає на те, як формується суспільство, тому роздробленість, строкатість освітніх систем перешкоджають єднанню Європи.

Єдина Європа передбачає вільне пересування праці (робочої сили), товарів і капіталу, звідси необхідність в порівнянності кваліфікацій у галузі вищої освіти, без чого вільне пересування висококваліфікованих кадрів неможливо.

Одним з важливих положень Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат: знання випускників повинні бути застосовні і використані на користь, як народу своєї країни, так і інших країн Європи.

Однак Болонський процес, з нашої точки зору, має безліч недоліків. У Європі до Болонської декларації існує неоднозначне ставлення. Перш за все, це викликано стурбованістю заявленим у декларації прагненням до загальної уніфікації. Багато ВНЗ виступають проти Болонського процесу, чинячи опір уніфікованим принципам освіти. Керівництво цих університетів вважає, що сильний ВНЗ повинен мати власне обличчя, а пристосування до уніфікованої системи - доля слабких. Ще одним, на мій погляд, недоліком Болонської системи, є практика тестування, як основного методу перевірки знань, що властиво американським університетам. Даний спосіб перевірки знань непродуктивний, особливо в гуманітарних науках, що в кінцевому підсумку призводить до зниження рівня освіти. Одним з важливих чинників є недостатня обізнаність та поінформованість студентів і викладачів про Болонську систему, а також непримиренність до цієї системи, зокрема, на пострадянському просторі, що говорить про ті складнощі відповідності даної системи існуючим реаліям.

Стає очевидно, що сама ідея реформування досить непогана, проте, вона повинна працювати на ділі, що сьогодні досить складно здійснити.

Чи є це тією гідною заміною, яку ми маємо сьогодні? - Я відповім, що швидше за все ні!

Спробую пояснити свою позицію, за допомогою звернення до особливостей радянської системи освіти, яка, на мій погляд, має безліч переваг порівняно з сьогоднішньою системою.

По-перше, самим значною перевагою є вседоступність вищої освіти, так як в Радянський час воно було абсолютно безкоштовним. Право громадян СРСР на освіту було закріплено в Конституції СРСР. Стаття 45 Конституції СРСР 1977 року проголошувала: «Громадяни СРСР мають право на безкоштовну освіту всіх видів».

Говорити сьогодні про вседоступності освіти не доводиться, оскільки все дорожче стає та ціна, за яку ми можемо купити цей "товар".

По-друге, Радянська школа давала базові знання для вступу у вищий освітній заклад, на основі шкільної підготовки, що не вимагало величезних витрат.

Інша картина склалася сьогодні, коли для вступу до ВНЗ, як мінімум необхідно пройти через руки репетиторів, так як шкільні знання не достатні для вступу. Звичайно ж, не кожна сім'я може собі дозволити найняти репетитора, що коштує не малих витрат. З цієї причини, багато дітей з неспроможних сімей не можуть отримати вищої освіти.

По-третє, метод контролю і перевірки знань був досить продуктивним і зрозумілим для викладачів, школярів, студентів як у школах, так і у ВНЗ. Викладач міг переконатися в наявності мінімальних знань у студентів, отриманих в процесі навчання.

Сформована практика механічно розставлених галочок на папері, мова йде про тестування, не дає в реальності розуміння про наявність дійсних знань у студентів, особливо гуманітарного профілю, в якому студент повинен відтворювати знання в живу, а не вибирати варіанти відповідей у тестах. Це призводить до значного зниження рівня освіти, в результаті

чого ми маємо безліч фахівців, які не мають достатньої компетентності в тій сфері, яку вони самі обрали.

По-четверте, Радянські університети, після закінчення навчання, влаштовували випускників на відповідну роботу, за фахом, що сьогодні звучить щось дивним.

Що коїться в наші дні, всім практично відомо, коли новоспечений фахівець шукає собі роботу, проте, потреби в його професії давно вже немає.

Безумовно, не посперечаєшся з тим, що сьогодні людині надано набагато більше можливостей отримувати інформацію, поширювати свої наукові роботи миттєво по мережі, мати тісне взаємовідношення з зовнішнім світом, проте, рівень освіти як такої зазнає спад.

Усім нам відомо, що в ідеалі нічого не буває. Ніхто не говорить про те, що Радянська система освіти була ідеальною, однак, на тлі існуючих реалій, ми змушені погодитися з тим, що ця система була продуктивною і найголовніше конкурентоздатною.

Вищевикладені аргументи на користь Радянської системи і ту картину, яку ми отримали в результаті, дають нам привід для роздумів:

Треба усвідомлювати, що здійснення болонського процесу вимагає його пристосування до національних систем освіти, без чого ця система не буде життєздатною.

Нам необхідний прикладної процес виробництва знань, що насправді має величезну цінність.

Вищевказані переваги Радянської системи, сьогодні є для нас певним ідеалом на тлі існуючої реальності. Це те, що ми мали ще в недавньому минулому і, що зруйнували своїми руками. Прагне до відновлення цього ідеалу або продовжувати шлях за відомим нам напрямку, вирішувати нам, однак, ясно одне: Радянський Союз був однією з наймогутніших держав світу, основною запорукою якого, безперечно була система освіти.

Бринзанська Ольга Василівна

к.ю.н., старший викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Контроль над злочинністю неповнолітніх становить актуальну правову проблему, вирішення якої потребує ретельної нормативно-правової регламентації. Традиційно неповнолітні визнаються злочинцями особливого виду, внаслідок чого у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) передбачено низку особливостей кримінальної відповідності осіб, які вчинили злочин до свого повноліття. Однією з таких особливостей є застосування спеціального виду звільнення від кримінальної відповідальності - із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Проблеми кримінальної відповідальності неповнолітніх неодноразово становили предмет досліджень науковців – В. М. Бурдіна, Т. О., Гончар, Н. С. Юзікової та ін. Аналіз розгляду кримінальних проваджень щодо злочинів, які вчиняються неповнолітніми, неодноразово проводився Верховним Судом України та Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ (останній – у 2012 р.). Проте окремі питання звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру залишаються невирішеними. Серед них - проблема співвідношення звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх з окремими видами звільнення від кримінальної відповідальності, закріпленими у розділі IX КК України, які застосовуються для осіб, які вчинили злочин після досягнення повноліття, зокрема із звільненнями від кримінальної відповідальності у зв'язку з дієвим каяттям та примиренням винного з потерпілим.

Стаття 97 КК України передбачає *можливість* звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру для неповнолітніх осіб, які вчинили вперше злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, якщо його виправлення можливе без застосування покарання. Натомість статті 45-46 КК України передбачають *обов'язок* суду звільнити особу, яка вчинила вперше злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, яка щиро покаялася, активно сприяла розкриттю злочину та повністю відшкодувала збитки або усунула завдану шкоду (ст. 45 КК України) або примирилася з потерпілим та повністю відшкодувала збитки або усунула завдану шкоду (ст. 46 КК України).

При звільненні від кримінальної відповідальності неповнолітнього звільнення від кримінальної відповідальності суд застосовує до нього примусові заходи виховного характеру. Примусові заходи включають в себе: 1) застереження; 2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього; 3) передача неповнолітнього під нагляд

батьків, окремих громадян, педагогічного або трудового колективу; 4) покладення обов'язку відшкодувати заподіяні збитки; 5) направлення до спеціальної навчально-виховної установи. В разі ухилення від примусових заходів неповнолітній притягується до кримінальної відповідальності (ст. 97 КК України). Натомість звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дієвим каяттям та примиренням винного з потерпілим не ведуть за собою жодних подібних правових наслідків.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що норми про звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх, які вчинили вперше злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, є за своїм змістом більш суворими, ніж окремі види звільнення від кримінальної відповідальності, що застосовуються до повнолітніх осіб. Виправданість такого підходу є дискусійною, тому тема потребує подальших ґрунтовних досліджень.

Гадайчук Зінаїда Сергіївна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

В наш час особливого занепокоєння та уваги викликає злочинність неповнолітніх. Проблема злочинності неповнолітніх завжди була та буде актуальною в суспільстві, оскільки, від того як вона вирішується залежить не лише теперішній стан злочинності в цілому, а й тенденції її розвитку в майбутньому. Діти – це майбутнє країни, надії на нові звершення та зміни. Майбутнє дітей залежить лише від нас, а в свою чергу наше майбутнє – від дітей. Але все це не так просто. Дивлячись на теперішній стан злочинності неповнолітніх та їх жахливу асоціальну поведінку в суспільстві виникає чимало сумнів з цього приводу. Потрібно глибоко розглянути причини та умови їх асоціальної поведінки та прийти до висновків, як суттєво знизити рівень злочинності неповнолітніх в Україні.

Нагадаємо, що неповнолітніми є особи віком від 14 до 18 років. Кримінальна відповідальність передбачена з 16 років, але є такі види злочинів відповідальність за які настає з 14 років. Що ж може наштовхувати таких молодих людей на вчинення злочинів? Детермінанти злочинності неповнолітніх та дорослих дуже схожі й однакові, однак з урахуванням особи неповнолітнього вони мають свою специфіку, що пов'язана з інтересами неповнолітніх правопорушників та їх соціально-негативними потребами. Найхарактернішими та найяскравішими властивостями поведінки підлітків, що призводять до вчинення ними злочинів є їх бажання виділитися, стати авторитетами, утвердитися серед інших, а також згубний інтерес до солодкого забороненого “плоду”. Спочатку антисуспільна поведінка неповнолітніх проявляється в дрібних правопорушеннях, але цей фактор залежить від їхнього ступеня педагогічної занедбаності. Часто залишаючись безкарними підлітки починають вчиняти нові більш вагоміші злочини і засвоюють новий злочинний досвід, що поступово призводить до того, що вони в майбутньому стають професійними злочинцями.

Якщо ж почати розглядати чинники негативної поведінки неповнолітніх то на першому місці буде негативний вплив в сім'ї, в якій зростала дитина. Численні дослідження науковців в даній галузі засвідчують, що більша частина злочинців це вихідці з неблагополучних сімей. Сім'я — це перша соціальна структура, де людина перебуває найбільше часу і значною мірою формується як особистість. Психологи вважають, що вже у п'ять років характер людини сформований принаймні на три чверті з урахуванням успадкованих моментів.

Важливий вплив на формування неповнолітньої особи чинять навчальні заклади, особливо середньо-освітні : школи, технікуми, професійні училища. Оскільки часто в даних закладах працюють люди з низьким рівнем професійної підготовки та культури. В школах у дітей часто виникають конфлікти, а також присутній певний тиск щодо навчання, що призводить до відчуження дітей від школи, а також до намірів пропускати заняття і проводити час в інших місцях і через це вони часто попадають під вплив негативних компаній.

Серед засобів масової інформації найстрашніший та найзгубніший вплив на дітей має телебачення. Оскільки в наш час дуже часто демонструють телепередачі та фільми про вбивства, крадіжки, насильство. Прояви жорстокості та агресивності пагубно впливають на дитячу свідомість і вбиває в них почуття милосердя, любові до ближнього, а також співчуття. Звичайно, засоби масової інформації не є основною причиною поширення насильства серед

неповнолітніх, але зважаючи на цей чинник можна зрозуміти природу розглядуваного соціального і психологічного явища.

Виходячи з вищесказаного потрібно більш дбайливіше ставитися до дітей, виховувати їх в доброті та щирості, а також завжди вчити любити ближнього свого. І намагатися робити все аби рівень злочинності неповнолітніх знизився, оскільки, діти – це наше майбутнє !

Диковицька Юлія Михайлівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

«ПІДВОДНІ КАМЕНІ» РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БОРГУ

«Банкір - це людина, яка позичить вам парасольку в сонячну погоду, щоб забрати її, як тільки починається дощ» (Роберт Фрост).

На жаль, сьогодні Україна переживає економічну кризу, яка з кожним роком, починаючи з вересня 2008, набирає все більшого розвитку, охоплюючи всі сфери життя суспільства. Погіршилось соціальне існування не тільки суб'єктів господарювання, але й пересічних громадян. В останні роки спостерігається підвищення рівня безробіття, різке зростання курсів іноземних валют відносно національної валюти, зниження заробітної плати працівників. В докризовий час мільйони людей скористувались можливістю взяти позику у банку.

Напевно, у цей важкий час більшість українців зіткнулися з проблемою заборгованості по кредитах, так як не мають можливості належним чином сплачувати платежі. Проте, завжди є вихід із ситуації – на сьогодні, значна кількість банків пропонує боржникам вирішити проблему заборгованості шляхом реструктуризації кредитної заборгованості, згідно з якою позичальнику тимчасово надаються пільгові умови погашення кредиту. Такими пільговими умовами може бути зменшення розміру щомісячного платежу, збільшення строку кредитування, кредитні канікули, зміна валюти за договором кредиту тощо. При цьому банки, зазвичай, гарантують, що така зміна умов кредитного зобов'язання не погіршить кредитну історію боржника та до кредиторів, що скористались послугою реструктуризації, не будуть застосовуватись штрафні санкції з боку банку.

Погодьтеся, чудовий варіант для особи, що не має змоги своєчасно та в повному обсязі сплачувати платежі по кредитах. Проте, варто пам'ятати, що умови банку щодо реструктуризації часто мають свої «підводні камені».

По - перше, якщо банк пропонує так звані кредитні канікули, за яких заморожується виплата щомісячного платежу на певний строк, зверніть увагу, що доволі часто банк заморожує лише виплату основного боргу, в той час як нараховані відсотки позичальник погашає у встановленому розмірі. Після закінчення кредитних канікул боржнику доведеться виплачувати борг в повному обсязі з нарахованими відсотками.

По – друге, у випадку, коли банк пропонує збільшення строку кредитування без зміни процентної ставки, сума щомісячного платежу зменшується, що, здавалось би, є вигідним для боржника. Проте, є своє «але» - при збільшенні терміну виплати розмір щомісячного платежу зменшується, в той час як загальна сума нарахованих відсотків збільшується у зв'язку з пролонгацією договору кредиту.

Також, варто зауважити, що у випадку, коли банк пропонує перерахування процентної ставки по кредиту, зазвичай, ставка знижується лише на найближчий час із подальшим її підвищенням у кінці терміну дії кредиту.

Потрібно знати, що пропонуючи змінити валюту кредиту, банк, в першу чергу, зацікавлений у зменшенні впливу валютного ризику, адже при зміні валюти за договором кредиту збільшується відсоткова ставка, яку повинен сплачувати боржник.

Як бачимо, в більшості випадків, реструктуризація призводить до збільшення загальної суми заборгованості за кредитом.

У будь-якому випадку, варто пам'ятати, що банк діє, в першу чергу, в своїх інтересах, а не в інтересах боржників. При наданні кредитів банк має за кінцеву мету отримання доходів. Таким чином, коли Ви погоджуєтесь на пропозицію банку щодо реструктуризації боргу, з'ясуйте, перш за все, всі умови та нюанси реструктуризації для того, щоб запобігти небажаному значному збільшенню суми Вашого боргу.

Дяк Катерина Ігорівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СПОСОБІВ БАНКОМАТНИХ ШАХРАЙСТВ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ)

Щоденно зростає кількість осіб, які використовують електронні гроші та мережу Інтернет. Відповідно з'являються особи, які не проти присвоїти кошти використовуючи різноманітні схеми та підробляючи платіжні картки. Цей злочин характеризується високою латентністю, у зв'язку з тим, що банки піклуючись про власну репутацію на ринку не заявляють про подібні факти.

За повідомленнями комерційних банків банкоматне шахрайство – це лише поодинокі факти, натомість Національний банк надає зовсім іншу інформацію, а саме кількість шахрайських операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, у 2009 році зроста порівняно із 2008 роком в 6,5 разів до 39,3 тисяч випадків. Також варто зазначити, що зріс і рівень розкриття таких злочинів на 16%.

Варто зазначити, що всі злочинці мали вищу освіту, тому варіації виконання злочину різноманітні. Ще одна особливість, що по суті тягар доведення того, що тебе ошукали лягає на плечі потерпілого. Цим зумовлюється високий рівень латентності даного виду злочинів.

З метою заволодіння коштами держателів платіжних карток злочинці вигадують найрізноманітніші способи. Це зокрема можуть бути:

- технічні пристрої, які встановлюються на банкомат з метою заволодіння платіжною картою або грошима;
- електронні пристрої, які дозволяють зчитувати необхідну інформацію з платіжної картки або з клавіатури банкомату;
- зараження комп'ютерів спеціалізованими вірусами з метою отримання інформації щодо платіжних карток (шляхом підробки або злому сайтів, використання бот-мереж та розсилки шкідливого спаму);
- підробка платіжних карток з використання викраденої інформації;
- телефонне шахрайство (коли злочинці видають себе за співробітників банку та намагаються отримати необхідну інформацію).

Однією із причин зростання злочинності в цьому напрямку є не перехід багатьох банків на чіпову карткову систему, що б зумовило зменшення можливості підроблення карток. В країнах Європи заміна магнітних карток на чіпові відбулася за 2-3 роки (в 2005), а в Україні до сьогоднішнього дня тільки деякі банки використовують нову систему. Як результат, шахраї, які не змогли реалізувати свої злочинні наміри за кордоном приїжджають в Україну, де не тільки вразлива картка, але й мережа передачі коштів. Необхідність впровадження старт карток (так називають чіпові картки) засвідчує той факт, що за час її існування не було жодної спроби її підробити (не вигідний та складний механізм підробки).

Одна із нагальних проблем пов'язаних саме з цим злочином – це підготовка кадрів для розслідування та розроблення необхідних криміналістичних рекомендацій. В даному випадку, необхідно врахувати те, що злочинці використовують високі технології тому спеціалісти, які будуть розслідувати дані види злочинів повинні мали не лише вищу юридичну освіту, але висококваліфіковані знання в галузі інформаційних технологій та банківської справи або навіть вищу освіту у цій сфері. Виникає питання щодо доцільності створення кафедр чи факультетів, які б готували таких вузькопрофільних спеціалістів, адже для того щоб боротися із банкоматним шахрайством підготовка особи, яка розслідує даний злочин має бути вищою ніж у злочинця. Доцільно ввести кваліфікаційний іспит для зайняття такої посади та проводити перекваліфікацію через певний період часу.

Оскільки, кількість банкоматних шахрайств щорічно, а банки не скоро введуть систему старт карток (банкова система зараз займається рятунок власних активів) нам як користувачам необхідно запам'ятати кілька правил:

- не передавайте нікому картки
- не зберігайте номер ПІН коду в гаманці (окремо від картки)
- підключіть послугу SMS-банкінг
- звертайте увагу на клавіатуру банкомату та особливості карткоприймача. При наявності якихось сторонніх предметів дзвоніть в банк (номер банку мати краще записаним в телефоні)
- прикривайте при можливості клавіатуру при набірні ПІН-коду, використовуйте банкомати у добре освітлених та багатолюдних місцях.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА МОЛОДИХ СІМЕЙ НА ЖИТЛОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Багато зусиль знадобилося для того, щоб у нинішньому суспільстві утвердилося поняття «молода сім'я». Воно не є якимось особливим типом сім'ї, бо проблеми такої родини є складовою частиною в колі проблем сучасної сім'ї. Саме через це ставлення до молодої сім'ї визначається соціальною політикою, яка проводиться щодо інституту сім'ї в цілому.

Молода сім'я – це сім'я в перші три роки після укладення шлюбу за умови, що жоден з подружжя не досяг 35-річного віку. Молодою вважається сім'я з моменту укладення шлюбу або початку спільного проживання і до народження першої дитини. Головним завданням цього періоду є зміна стану особистої незалежності на стан взаємозалежності подружжя.

Сьогодні як ніколи є актуальною проблема реалізації права молодих сімей на житлове забезпечення. Так, відповідно до статті 10 Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", держава забезпечує молодим громадянам рівне з іншими громадянами право на житло, сприяє створенню молодіжних житлових комплексів, молодіжному житловому будівництву тощо.

При виділенні земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва органи місцевого самоврядування можуть затверджувати квоти ділянок, які надаватимуться молодим сім'ям під будівництво житла.

Молоді сім'ї, а також молоді громадяни, за рахунок бюджетних коштів можуть отримувати пільгові довгострокові державні кредити на будівництво і придбання жилих будинків і квартир, на оплату вступних пайових внесків при вступі до молодіжних житлових комплексів, житлово-будівельних кооперативів, а також на обзаведення домашнім господарством.

Від сплати відсотків за користування кредитом звільнюються молоді родини, які мають одну дитину. Молодим сім'ям, які мають у своєму складі двох дітей, за рахунок бюджетних коштів, погашається 25 відсотків суми зобов'язань по кредиту. Що стосується молодих сімей, які мають у своєму складі двох і більше дітей, то за рахунок бюджетних коштів погашається 50 відсотків суми зобов'язань по кредиту.

Порядок надання та погашення пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Якщо у молодій сім'ї, яка отримала кредит, народжується дитина, то такій родині може бути надано допомогу для погашення кредиту за рахунок коштів, які є у розпорядженні підприємств, де працює молоде подружжя[1].

На сьогодні важливо зрозуміти те, що найскладніші соціально-економічні проблеми, що мають місце в країні, не можуть бути вирішені без опори на молоду сім'ю, без її активної участі у суспільних перетвореннях. Саме тому держава має всіляко підтримувати таку сім'ю не тільки з приводу житлових питань, але й з інших. Є необхідним створення сприятливого простору для функціонування сім'ї, а також умов для самореалізації її інтересів.

Отже, державна політика щодо житлових умов молодої сім'ї, яка втілюється в сучасній Україні, має досить ґрунтовне нормативно-правове забезпечення. Але слід зауважити, що чинне законодавство не завжди відповідає потребам сучасної молодої родини, що висуває на одне з перших місць необхідність його подальшого вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – №16. – ст. 167.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ

Як ми всі добре знаємо, освіта є чи не найголовнішим аспектом життя кожної людини. Адже саме вона відкриває нам перспективи хорошого заробітку і гідного життя у майбутньому. Ця тема завжди була актуальною, особливо в випадку, коли мова йде про реалізацію права на освіту в сучасній Україні.

Найголовнішим гарантом забезпечення права на освіту в Україні є Конституція України та законодавство України. Саме вони закріплюють положення про обов'язкову загальну середню освіту; можливість громадян незалежно від статі, раси отримувати потрібну навчальну інформацію та використовувати її на практиці; право на безкоштовну освіту в державних установах - тобто жодному громадянину не може бути відмовлено в праві на освіту, а забезпечення виконання цих положень покладається на державу.

Однак, сучасна практика свідчить про наявність низки проблем у забезпеченні права на освіту в Україні. На жаль, державний бюджет України не має достатньо коштів для реорганізації як освітніх закладів, так і самого процесу навчання, у відповідності до вимог часу. Найпростішим прикладом може слугувати сучасна школа у селі. Вона практично знаходиться на межі вимирання. І хоча влада надала селам «шкільні автобуси», але це не вирішує суті питання, а тільки «маскує» існуючу проблему. Адже, вважається, що село має перспективу для розвитку тоді, коли в ньому є школа, а її відсутність і слабка забезпеченість кадрами стають причинами занепаду сіл в державі. Варто сказати про такі проблеми як: низькі зарплати педагогів, недостатнє матеріально-технічне забезпечення шкіл, зменшення кількості бібліотек взагалі і шкільних зокрема.

Ще однією існуючою проблемою сфери загальної середньої освіти в Україні є профорієнтація школярів та випускників. На сьогоднішній день проводиться недостатньо орієнтаційних тестувань серед молоді. Шкільні психологи та їх колеги в центрах зайнятості населення мають допомагати школярам і абітурієнтам визначитись у майбутній професії. На превеликий жаль, питаннями вибору професії замість абітурієнтів займаються їхні батьки, що часто призводить до розчарувань, як матеріальних, так і моральних, у навчанні. Тому необхідно ширше і активніше залучати окрім батьків, професіоналів: шкільних психологів, вихователів, психологів у центрах зайнятості населення.

Є деякі проблеми і в забезпеченні права громадян на вищу освіту. Так, у статті 53 Конституції України сказано, що громадяни мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі[1.] Проте з кожним роком кількість державних місць зменшується, до того ж у Конституції України не йдеться про платне навчання, що на практиці призводить до негативних наслідків. Як приклад, поява багатьох недержавних вищих освітніх закладів, основним напрямком яких є не надання якісної освіти, а отримання прибутків. А це в свою чергу призводить до порушення дотримання стандартизації освіти в Україні.

Вища освіта в нашій державі спрямована на підготовку користувачів і споживачів, а не на розробку нових навчальних технологій, підтримку фахівців, які готові працювати в новому інноваційному напрямі.

Всі зазначені вище проблеми реалізації права на освіту в Україні потребують оперативного і всебічного вирішення з боку держави і суспільства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, стаття 53 / Відомості Верховної Ради України (ВВР) - Київ, 1996, № 3.
2. Закон України «Про освіту» №1060-ХІІ, із змінами від 11 червня 2008.
3. Закон України «Про вищу освіту» №2984-ІІІ, із змінами від 19 січня 2010.
4. Хімчук І. В., «Чи добереться дитвора до сільської школи?», // Освітній портал, 2010, <http://www.osvita.org.ua/articles/235.html>

ПРАВОВІ АСПЕКТИ СУРОГАТНОГО (ЗАМІННОГО) МАТЕРИНСТВА

Ч. 3 ст. 51 Конституції України гарантує: сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою, проте яким чином регламентується в Україні інститут сурогатного материнства?

Слід відзначити, що саме на території України (м. Харків) народилася перша дитина від сурогатної матері на теренах країн-СНД, з того часу сурогатне материнство почало інтенсивно розвиватися в пострадянських країнах. Минули роки, проте, правове регулювання сурогатного материнства залишилося практично на тому ж рівні, що й 23 роки тому.

Правове регулювання сурогатного материнства в Україні здійснюється наступними нормативно-правовими актами:

1. Сімейний кодекс України (*далі – СК України*);
2. Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16 липня 1999 р.;
3. Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» від 09.09.2013 № 787, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 жовтня 2013 р. за № 1697/24229 (*далі - Порядок № 1697/24229*)

Розглянемо більш детально норми, що стосуються саме регулювання правових аспектів сурогатного материнства:

Керуючись ч. 2 ст. 123 СК України у разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя. Крім того, ч. 2 ст. 139 Кодексу виключає можливість оспорування материнства у випадку застосування згаданих допоміжних репродуктивних технологій.

Найбільш детально сурогатне, або заміне, материнство регламентується саме Порядком застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, яким визначені не лише медичні, але і правові аспекти зазначеного питання.

Так, розділ VI Порядку передбачає, що суб'єктний склад програми сурогатного материнства складає подружжя (у тому числі іноземці), сурогатна матір та заклади охорони здоров'я, які забезпечують застосування методик допоміжних репродуктивних технологій. Що стосується проведення сурогатного материнства, то однією з його умов є наявність медичних показань до сурогатного материнства. Перелік зазначених показань є вичерпним. Таким чином, законодавством України не передбачає можливості застосування замінного материнства лише за бажанням подружжя «полегшити» собі життя.

П. 6. 4 Порядку передбачає, що сурогатною матір'ю може бути повнолітня дієздатна жінка за умови наявності власної здорової дитини, добровільної письмово оформленої заяви сурогатної матері, а також за відсутності медичних протипоказань.

Звертаємо увагу, що подружжя для проведення сурогатного материнства зобов'язане окрім інших документів надати нотаріально засвідчену копію письмового спільного договору між сурогатною матір'ю та жінкою (чоловіком) або подружжям (п. 6.11 Порядку). Що стосується сурогатної матері, то у випадку заміжжя, з її боку також має бути надано письмову згоду чоловіка на її участь у програмі сурогатного материнства (п. 6.10 Порядку), вимоги щодо нотаріального засвідчення такої згоди законодавством не передбачено, що може розглядатися як суттєвий недолік Законодавства.

Таким чином, законодавство України у сфері регулювання сурогатного материнства потребує суттєвих напрацювань вже сьогодні, аби українські родини не були ошуканими ані з боку аферистів, або ж зруйнованими у зв'язку з помилкою законодавчого регулювання даного питання.

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

З часу проголошення своєї незалежності Україна пройшла складний шлях становлення нової державності. Майбутнє країни залежить не тільки від ефективності соціально-економічних реформуваль, скільки від залучення, зацікавленості та активної участі в них значної, і головне перспективно - молоді частини соціуму. Загальні настрої мас та їх участь в політичному житті вплинули і на сучасну молодь.

Причинами появи правового нігілізму, на думку більшості дослідників, є, у першу чергу, кризовий стан суспільства. Низький рівень правової культури, нерозвиненість у населення юридичних традицій, які відверто ігноруються, заперечення необхідності і цінності права має глибоке історичне коріння: економічна та політична нестабільність, зміна ідеології та духовних цінностей після розпаду Радянського Союзу, поява нових прошарків населення, зловживання владою вищими посадовими особами держави призвели до юридичного невігластва, відставання, правової невихованості населення.

У наш час доволі часто можна почути про правовий нігілізм молоді як вкрай шкідливе соціальне явище, яке підриває правовий порядок. Правовий нігілізм являє собою принципове невизнання права як соціальної цінності і проявляється в негативному ставленні до права, законності, правопорядку, в невизнанні необхідності права, його можливості, суспільної користі.

Серед молоді можна зіткнутися в основному з пасивним правовим нігілізмом на рівні масової свідомості, для якого характерно байдуже ставлення до права, явна недооцінка його ролі і значення. Така форма правового нігілізму проявляється в основному в результаті того, що молоді люди, користуючись випадковою інформацією, отриманою від ЗМІ, безапеляційно стверджують про беззаконня в ешелонах влади, реальному безправ'ї народу, порушення прав і свобод громадян. Крім того, на формування правового нігілізму молоді впливають фактори соціального середовища, зокрема зміна ціннісних ідеалів з яскраво вираженою орієнтацією на ідеали західної демократії.

Все це призводить до наступного прояву правового нігілізму: недотримання і невиконання вимог законів серед молоді; підміна законності прагматичною доцільністю, коли сучасні молоді люди керуються законом лише у вигідних для них випадках, в іншому ж - нехтують законом або виступають з його критикою; неповага до суду і правоохоронних органів; аполітичність і відсутність причетності до справ держави і суспільства.

Отже, що ж необхідно для подолання нігілістичних тенденцій в молодіжному середовищі і, як наслідок, створення воістину правової держави, що не допускає недооцінки ролі і значення права.

На наш погляд, подолання правового нігілізму в молодіжному середовищі багато в чому залежить від процесу соціалізації молодих людей, під якою розуміється:

- накопичення навичок самостійного оперування правовими поняттями і категоріями;
- визначення самостійної соціально-громадської позиції;
- передача досягнень і цінностей правової культури від одного покоління до іншого;
- розвиток юридичного світогляду, вироблення здатності адекватно визначати основні завдання і цінності права;
- визначення правомірної дії сторін в конкретних умовах, проектування і прийняття можливих оптимальних варіантів розвитку подій в юридично значимих ситуаціях;
- створення умов для творчого розвитку особистості, отримання гідної безкоштовної освіти відповідно до інтересів;
- створення робочих місць на основі потреб всього суспільства;
- ліквідація безробіття;
- облік молодих людей з антигромадянськими установками і постійна робота з ними спеціалізованих державних структур і громадських формувань;
- залучення бізнесу до участі в справах молоді.

Одне із значних місць у подоланні правового нігілізму серед молоді повинно відводитися школі. Однак, особливий акцент робиться саме на навчання, в той час як виховна складова освіти, пов'язана з формуванням певних якостей особистості, відійшла на другий план. Тому в сучасному навчальному процесі важливо звертати увагу не тільки на правову

інформованість, а й на такі якості, як переконаність у справедливості закону, готовність послідовно керуватися його приписами, вміння захищати не тільки свої права, але й законні інтереси інших громадян, держави.

За допомогою правових засобів можна успішно долати правовий нігілізм молоді. До основних напрямів подолання правового нігілізму можна віднести:

1. Необхідність послідовної державної молодіжної політики з урахуванням соціально-економічної незахищеності даної категорії населення;

2. Створення комплексу заходів щодо вдосконалення діяльності правоохоронних органів, підвищення їх статусу в очах населення, залучення молоді до участі у забезпеченні правопорядку;

3. Розробка державних заходів, спрямованих на формування громадянської позиції молоді, включаючи використання заохочувальних засобів впливу в різних сферах суспільних відносин;

4. Акцентування уваги на правовому вихованні молоді.

Таким чином, проаналізувавши викладене, очевидним є висновок, що механізм подолання правового нігілізму в молодіжному середовищі полягає не тільки у вдосконаленні правових засобів держави, а й у вирішенні фундаментальних питань розвитку українського суспільства. Особливу увагу серед цих питань повинна приділятися розвитку творчих інтересів особистості, отриманню гідної безкоштовної освіти, створення умов щодо реалізації потенціалів кожної молоді людини на благо суспільства.

Комоцький О. Б.

к. ю. н., доцент кафедри інформаційного права та інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ»

Петін Станіслав Романович

3 курс, механіко-машинобудівний інститут НТУУ «КПІ»

ПРИЙОМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗАБУТОГО В ПАМ'ЯТІ ДОПИТУВАНОВОГО

У процесі розслідування злочинів центральне місце в плані збору доказової інформації належить такій слідчій дії як допит. Під час допиту нерідко складається ситуація, коли особа, що допитується, не може пригадати певні факти, які нею раніше сприймалися. У таких випадках слідчий може допомогти допитуваному пригадати забуте.

Як відомо допит умовно поділяються на чотири етапи: встановлення психологічного контакту; етап вільної розповіді допитуваного; постановка запитань; ознайомлення допитуваного з протоколом допиту. У більшості випадків на етапі вільної розповіді слідчий не отримує відомостей, які є вичерпними щодо предмету доказу, і шляхом постановки запитань доповнює і уточнює отримані показання, встановлює нові факти, які не згадувались під час вільної розповіді ^отримує контрольні дані, які є необхідними для перевірки показань, та допомагає допитуваній особі згадати забуте. Прийоми актуалізації забутого в пам'яті застосовується до допитуваних осіб, які не намагаються ухилитися від дачі правдивих показань. В криміналістичній літературі допит таких осіб отримав назву "допит в безконфліктній ситуації". Мається на увазі ситуація, яка складається між слідчим і добросовісним

допитуваним, на відміну від тих випадків, коли особа дає завідомо неправдиві показання або ухиляється від дачі показань, які іменуються допитом в конфліктній ситуації. Безконфліктні ситуації при допиті складаються, як правило, між слідчим і свідком або потерпілим, які можуть ненавмисно перекручувати відомі їм факти. Інформація, що отримана від них, може мати неточності, прогалини протиріччя. Встановити, має місце "побічна відмова" від показань, чи допитуваний дійсно забув обставини, які становлять інтерес для слідства, слідчому допомагає аналіз таких даних як час, який пройшов з моменту сприйняття окремих фактів, характер події, наступна діяльність допитуваного, його стан у момент сприйняття індивідуальні особливості пам'яті. Якщо має місце ненавмисне перекручення обставин, що необхідно з'ясувати, слідчому насамперед необхідно встановити, чому це відбувається.

Система тактичних прийомів, спрямована на актуалізацію забутих матеріалів в пам'яті допитуваного включає:

- 1) постановка нагадуючих запитань;
- 2) показ доказів чи демонстрацію іншої матеріалізованої інформації;

- 3) допит на місці події;
- 4) оголошення показань інших осіб.

Таким чином, з вищевикладеного можна зробити висновок, що асоціативні зв'язки використовуються в тих випадках, коли потерпілий або свідок під час допиту дають неправдиві свідчення, сумлінно помиляючись, або зовсім не можуть згадати всіх необхідних фактів, що є потрібними слідству. Завдання слідчого полягає в тому, щоб відділи помилкові показання від правдивих, виявити та усунути причини перекручування істини і поновити в уяві допитуваного справжню картину подій у тому вигляді, в якому вона мала місце у дійсності. Проте, необхідно пам'ятати: якщо допитуваний, незважаючи на використання вказаних засобів освіження пам'яті, не може згадати певних обставин, не слід "давати" на нього, "агітувати" і закликати, необхідно змінити тему бесіди, дати спочити допитуваному, щоб, визначившись з тим, які тактичні прийоми можуть бути більш придатними, повернутися до вирішення проблеми, яка виникла.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика // Под. ред. д. ю. н., проф. В. А. Образцова. - М.: Юрист, 1995.-
2. Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: Підручник для студентів юридичних вузів і факультетів // За ред. проф. В. Ю. Шепітька. - Х. : Право, 1998. - ^П~Ж^а
3. Баєв О. Я. Тактика следственных действий. - Воронеж, 1992. - 119. л.
4. Белкин Р. С, Сегай М. Я. Равен самому себе. - К., 1991.
5. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С, Корухов Ю. Г., Россинская Е. Р. Криминалистика. Учебник для вузов. // Под ред. Р. С. Белкина. - М.: Изд. Норма, 2000. - ^СГШ, У *'
6. Бахін В. П., Весельський В. К. Тактика допиту. Навчальний посібник. (Серія " Навчально - практичне видання. ") - К.: НВТ "Правник", 1997. -пгг

Комоцький О. Б.

к. ю. н., доцент кафедри інформаційного права та інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ»

Доценко Ганна Михайлівна

З курс, механіко-машинобудівний інститут НТУУ «КПІ»

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

При вчиненні злочинів організованими групами зростає їх суспільна небезпечність, яка збільшується в результаті того, що члени таких угруповань надають один одному психологічну підтримку, через що кожен почуває себе в ній впевненіше, а це, в свою чергу, сприяє прийняттю рішень про вчинення більш тяжких злочинів, які не може вчинити злочинець-одинак. В угрупованні швидше відбувається процес передачі злочинного досвіду; якщо ним володіє один його член, то незабаром його використовують інші. Зростає шкода від заподіяних злочинів, тобто потерпілому заподіюються більш тяжкі ушкодження, розкрадається значна кількість майна тощо. Злочинна діяльність угруповання може бути тривалою як за часом (необов'язково всі учасники діють одночасно), так і у просторі (вони можуть діяти самостійно в різних місцях); у злочинному угрупованні зростають можливості приховування злочинів та їх слідів, захисту його членів від правоохоронних органів, надання допомоги затриманим як співучасникам, так і їх близьким.

Існує ряд різновидів угруповань, що розрізняються по зв'язках, злочинній субкультурі, ієрархії, способам діяльності, національним особливостям і т.д. Найбільше яскраво серед них виділяються два види:

1) "Команда" ("бригада") - своєрідна форма функціонування організованих злочинних утворень, в основі якої лежить об'єднання по територіальній ознаці (за місцем проживання) хлопців, які виростили разом, що знають один одного з дитинства. В міру розростання "команди" у неї попадають підлітки, а також раніше засуджені особи. До початку епохи кооператизації країни ці "команди", до того займаючись хуліганством, крадіжками, вуличними грабежами, уже були в достатньому ступені організованими і змогли обкласти даниною новоявлених комерсантів. Поступово розростаючись, здобуваючи кримінальний досвід, накопичуючи капітал і встановлюючи зв'язку, у тому числі і з професійними злочинцями, вони підсилювали свій вплив, розширювали контрольовані території, придушуючи конкурентів. [4'с'86]-

2) "Громада" - злочинне утворення, що складається у своїй основі з немісцевих жителів, у першу чергу вихідців із Закавказзя (азербайджанська, чеченська, грузинська, дагестанська "громади"), а також з компактно проживаючих іноземців (в'єтнамців, корейців, китайців). У структурних взаємозв'язках "громад" як цементуюча ланка виступає національна родова ознака, заснована на вікових традиціях беззастережного визнання авторитету старшого (подібна зі структурою сіцилійської злочинності, що також сформувалася на базі патріархальної родини). Керівна ланка в організованому злочинному угрупованні формується з осіб, що присвятили себе винятково кримінальній діяльності, і складає приблизно 10% від загального числа членів, включаючи декількох (3-8) яскраво виражених лідерів, що визначають напрямок діяльності угруповання. За ними стоїть основна маса виконавців ("бойовиків") - молодих хлопців з яскраво вираженою кримінальною спрямованістю. Угруповання не є монолітним утворенням і складаються з декількох груп різного рівня організованості чисельністю 10-15 чоловік.

Угруповання займаються не тільки вчиненням конкретних злочинів, але і здійснюють постійний контроль визначеного району (вимагання і збір данини за забезпечення "охорони" із точок загального харчування, комерційних ларьків, кооперативів, приватних підприємств, повій, злочинців-одинаків). [5'с' Нерідко лідери, сколотивши достатній капітал, вступають у сфери легального бізнесу, "відмиваючи" тим самим злочинно добуті засоби. Вони можуть ставати генеральними і комерційними директорами комерційних структур, банків, вступати в безпосередні контакти з представниками законодавчої і виконавчої влади, із працівниками правоохоронних органів, облуптуючи їх мережею корумпованих зв'язків.

Злочинні групи найчастіше формуються на основі неформальних об'єднань у сфері побутового спілкування, що виникають завдяки симпатіям, емоційній привабливості, спільності поглядів та інтересів і т. ін. Неформальна група функціонує лише при умові позитивного ставлення учасників один до одного, інакше спілкування стає безпредметним і втрачає сенс. Це стосується і даного виду злочинних груп: участь у них зумовлюється попередньою деформацією соціальних властивостей особистості, а групова злочинна діяльність стає її результатом. Але елементи звичайного неформального спілкування зберігаються ще досить тривалий час, поступово змінюючись на суцільно «ділові», злочинні. Єдність (цілісність) групи при цьому забезпечується такими чинниками, як внутрішня ізоляція та страх викриття, протиставлення суспільству і зростання ймовірності покарання, кругова порука і острах розправи при розриві зв'язків з групою [М-45]-.

Злочинна група може також спеціально створюватись особами, що мають злочинний досвід. Довірчі стосунки у таких групах базуються на спільному відбуванні покарання в УВП, злочинних зв'язках, вчинених у минулому злочинах та ін. У даному випадку має місце прояв антисуспільної установки та готовності до злочинної діяльності учасників групи.

Існують певні закономірності формування і розвитку злочинних груп. Вони полягають у наступному:

1) добровільність об'єднання учасників для вчинення злочинної діяльності. Вона безсумнівна навіть у випадках, коли окремі особи залучаються, втягуються в групу, оскільки рішення про свою участь, в кінцевому рахунку, приймається свідомо і самостійно. Аналіз мотивів об'єднання у злочинні групи свідчить, що свідомість кожного учасника формується під впливом сукупності чинників макросередовища (соціально- економічних, політичних, соціокультурних та ін.) та мікросередовища (найближчого оточення). Неможливість прилучення до соціально схвалюваних цінностей суспільства, нездатність їх засвоєння, а звідсиля — досягти самоствердження і актуалізації особистості, призводить до спілкування з таким соціальним оточенням, де рівень домагань реалізується за рахунок соціально засуджуваної поведінки. Згуртуванню злочинної групи сприяє також однакова антисуспільна спрямованість поглядів учасників, яка формується у результаті групового впливу завдяки переконанню, навіюванню, наслідуванню (переконуючий вплив — розповіді про злочинну діяльність, вимоги дотримуватись правил і традицій; навіювання — приклад поведінки досвідчених злочинців, демонстрація «цінностей» злочинного способу життя, формування почуття впевненості в своїх силах та підтримці з боку групи; наслідування — переймання загальногрупового настрою, наявного емоційного фону).

2) розвиток групи від простого об'єднання двох чи більше осіб для вчинення одиничного злочину (ситуативні та тимчасові групи) до більш складних і організованих форм злочинних об'єднань, діяльність яких стає все більш цілеспрямованою, утаємниченою, жорстокою та ін. При тривалому успішному функціонуванні тенденція посилення організованості та набуття соціально небезпечних форм стає невідворотною: лише у окремих випадках розвиток групи

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО ПОПЕРЕДНЬОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Говорячи про діяльність учасників кримінального процесу, слід відзначити, що функції, посадові обов'язки слідчого чітко прописані у Кримінально-процесуальному кодексі України та посадових інструкціях. Однак в даних нормативно-правових актах відсутні тактичні, організаційні питання, що стосуються безпосередніх дій слідчого, на яких ґрунтується його цілеспрямована, правильно організована робота із розслідування злочинів.

Основним та єдиним завданням слідчого є ведення досудового слідства за наявними в його провадженні матеріалами. Як правило, одночасно у нього в роботі знаходиться кілька кримінальних проваджень. Тут вирішальним стає завдання забезпечення безперервного розслідування по кожному провадженню, щоб жодне з них не залишалось без уваги і руху. Однак незважаючи на одночасне і паралельне слідство по всіх провадженнях, слідчий повинен виділити деякі з них, які є найбільш важливими і яким необхідно приділити максимальну увагу.

У зв'язку з цим важливо відзначити, що робота слідчого не може бути плідною і успішною, якщо вона ведеться неорганізовано. З цього випливає питання планування. План складається при відкритті кримінального провадження і залишається непорушним до закінчення слідства. Водночас практичні працівники визнають, що із конкретним планом розслідування ведеться продуктивніше, цілеспрямованіше. Відсутні упущення і недоробки, що виникають у разі неспланованої роботи. Але все одно складання плану вважається не обов'язковим.

Важливе значення для правильної організації роботи слідчого мають і зовнішні умови. В даний час більшість слідчих забезпечено окремим кабінетом. Майже щодня слідчому доводиться проводити допити із найрізноманітніших питань, що нерідко стосуються й особистого життя допитуваного. Успішність допиту залежить від того, наскільки слідчому вдається зосередитися і встановити психологічний контакт з допитуваним. Абсолютно необхідно, щоб сторонні люди і їхні розмови не відволікали слідчого і допитуваного від теми допиту. Всьому цьому і сприяє наявність окремого кабінету.

Також майже кожен слідчий забезпечений персональним комп'ютером. Однак цей технічний засіб в основному використовується як допоміжний технічний засіб, що полегшує і скорочує провадження, час і фіксацію слідчих дій, тому що в програмі вже закладені певні зразки процесуальних документів.

Разом з тим серед практичних працівників, особливо досвідчених, із великим стажем, є противники комп'ютеризації провадження слідчих дій. Мотивується це тим, що використання комп'ютера при провадженні слідчих дій, особливо допиту, очної ставки, формалізує сам процес їх проведення, позбавляє слідчого можливості творчого підходу при підготовці та здійсненні цих заходів, а часом виключає встановлення психологічного контакту, оскільки слідчий змушений постійно відволікатися на монітор і клавіатуру.

Безсумнівно одне - комп'ютеризація слідчої роботи сприяє більш ефективному і швидкому розслідуванню злочинів. Особливо це проявляється, коли в програмному забезпеченні є не тільки процесуальні документи, а й алгоритми етапів розслідування, тактичних операцій, спрямованих на вирішення будь-яких процесуальних завдань. Наприклад, алгоритм дій слідчого при виїзді на місце події при розслідуванні квартирних крадіжок.

Звичайно, в ідеалі необхідно забезпечити слідчого, крім стаціонарного комп'ютера, і переносним його аналогом (ноутбуком) із відповідним програмним забезпеченням.

Крім того варто сказати про можливість створення локальної комп'ютерної мережі органу внутрішніх справ, в рамках якої у слідчого з'являється можливість зв'язку, сполучення з іншими підрозділами, співробітниками. Всі ці нововведення можуть сприяти поліпшенню зовнішніх умов роботи слідчого і спрямовані на більш ефективне проведення розслідування кримінальних правопорушень.

Вирішення поставлених у статті питань поліпшення умов організації роботи слідчого залежить від багатьох факторів і, в першу чергу, від фінансування. Але тим не менше кожен

слідчий повинен прагнути стати професіоналом своєї справи і використовувати для цього всі можливості та сучасні технології.

Морєва Катерина Ігорівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лук'янчиков Є.Д., професор, д.ю.н. ФСП НТУУ «КПІ»

РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, СКОЄНИХ ЧЛЕНАМИ СЕКТ

В даний час у нашого суспільства наявна серйозна проблема, що виникла в Україні не так давно. Як всім відомо, відповідно до ч.3 ст.35 Конституції України «Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа - від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова». Тому, на сьогодні, в умовах релігійного плюралізму все більше поширення отримує ідея свободи віросповідань, і, звичайно, зловживання цією свободою.

Держава зіткнулася з постійно зростаючою кількістю псевдо релігійних об'єднань, що мають на меті здійснити злочин. Тобто спрямовують свою діяльність, прагнуть будь-яким способом змінити державний лад нашої країни, її політичні та економічні орієнтації, вплинути на духовне життя нашого суспільства. Різні псевдо релігійні рухи, які в радянський період піддавалися жорстоким гонінням, зараз набувають все більшої популярності. Одним з них є секта.

Секта-це релігійні об'єднання, які навчанням і обрядами відрізняються від наявних релігійно-церковних організацій. Секти складаються здебільшого з колишніх вірних головної церкви, які, покинувши її, перебувають найчастіше у гострій до неї опозиції.

Характерними рисами сект є:

- 1) звеличування особистості лідера секти;
- 2) тотальний контроль, примус повного відокремлення від світу, тобто розрив відносин з родиною, близькими, друзями);
- 3) відмова від медичної (навіть у разі загрози для життя) та іншої допомоги зі сторони суспільства;
- 4) контроль над свідомістю для створення у них культового менталітету.

Найбільш відомими сектами на території України є «Свідетели Йеговы», «Баптизм», «Посольство Боже» тощо.

Конкретна діяльність сект здійснюється у формі легальних спілок і таємних елітних груп. Треба зауважити, що, члени секти уважно вивчають законодавство, заздалегідь готуючись до зіткнення з правоохоронними органами, внаслідок чого злочини, які ними здійснюються, дуже важко розкриваються.

Вербування нових членів секти проводять у школах, у ВНЗ, в армії. Особливо популярними для них кінотеатри, пункти прокату відеофільмів, місця розповсюдження комп'ютерних ігор. Для залучення людей використовується розповсюдження спеціальних листівок, брошур, запрошення на вечори, в походи, на безкоштовні обіди, де особе поступово знайомлять з орієнтацією секти. Це все, безумовно, підриває безпеку держави, порушує сформовані в країні релігійний баланс і стабільність, піддає ризику моральне, психічне і фізичне здоров'я громадян. Наявні випадки позбавлення людей життя, іноді, навіть, масово.

Кількість вбивств на ґрунті входження людини до секти неухильно зростає. Ситуацію ускладнює відсутність як таких спеціалізованих, науково обґрунтованих рекомендацій з тактики та методики виявлення, розкриття, попередження, припинення і розслідування злочинів, виникаючих з приводу цього питання. Тобто, можна зробити висновок, що це питання, зовсім не вивчене та не врегульоване законодавством. Наявні у чинному КК України норми, не можуть врегулювати це питання повною мірою.

Треба зауважити, що ці вбивства, наприклад, по ряду ознак (неодноразовості, мотивації, способом вчинення злочину) близькі до серійних вбивств, саме з цього, як свідчить практика, дуже важко розкриваються. Зазвичай, замовники злочину залишаються в тіні та не притягуються до кримінальної відповідальності.

Способи здійснення релігійних вбивств досить різноманітні. Так Алістером Кроулі, відомим окультистом, залежно від містичних цілей рекомендується закопувати, забивати на смерть, утоплювати, отруювати та інше. Також багато в практиці зустрічаються випадки віддання наказу « згори» покінчити життя самогубством. Наприклад, влітку 1996 року в Тюменській області в с. Антипино було знайдено близько 30 трупів юнаків, без явних ознак насильницької смерті. Тільки завдяки детальному аналізу експертами записів одного із

загиблих юнаків (докладний опис, коли і як будуть його вбивати) було з'ясовано, що всі вони входили до секти. Слідством у справі встановлено, що юнаки секти проходили сім ступенів посвяти, після чого їх підвішували на ремені і обертали, поки вони не померли [4].

Будь-яке вбивство передбачає наявність своєрідного «інструмента», яким може бути зброя, господарсько-побутовий інвентар або підручні предмети тощо. Таким інструментом у справах про вбивства осіб, які входять до складу релігійних сект, в більшості випадків виступає ритуальний кинджал, що належить до холодної зброї.

Весь процес розслідування вбивств є безперервним процесом висування і перевірки версій. Починаючи з моменту отримання першого повідомлення про виявлення трупа, слідчий обмірковує і перевіряє типові версії про причини події - сталося вбивство чи самогубство, нещасний випадок та інше. Додавання нових даних дозволяє визначити найбільш ймовірне припущення.

Ефективною боротьбою з кримінальними проявами, що здійснюються релігійними сектами, буде вимагання зміни системи обліку та реєстрації злочинів. Існуюча система обліку не дозволяє отримати реальне уявлення про число злочинів, скоєних членами сект. Відсутні статистичні дані про демографічну характеристику осіб, які вчинили злочин, зокрема їх національної приналежності, вік, стать тощо. У зв'язку з цим, вважаємо, що доречно буде ввести такі відповідні положення, що в свою чергу полегшить розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. [Абраменкова В. С. Проблемы раскрытия убийств, совершенных тоталитарными сектами](#) // Сиб. юрид. вестн. - 2004. - № 4. - С. 85-87
2. Белкин, Р.С. Курс криминалистики в 3 т. Т. 1: Общая теория криминалистики / Р.С. Белкин. М.: Юристъ, 1997. - 404 с.
3. Белкин, Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы / Р.С. Белкин. М.: Юридическая литература, 1987. - 272 с.
4. Скобенников А. Вкус крови // Версия. 1999. 18(42). С. 12.

Морозюк Наталія Григорівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лук'янчиков Є.Д., професор, д.ю.н. ФСП НТУУ «КПІ»

ДОМАШНІЙ АРЕШТ - АЛЬТЕРНАТИВА ТРИМАННЮ ПІД ВАРТОЮ

Серед ряду всіх нововведень нового Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК України), слід звернути увагу на певні зміни в системі заходів процесуального примусу. Зокрема, в порівнянні з Кримінально-процесуальним кодексом 1960 р., до нового КПК не включено такі запобіжні заходи, як підписка про невиїзд, порука громадської організації або трудового колективу, нагляд командування військової частини. Натомість з'явилися абсолютно нові – домашній арешт, особисте зобов'язання. Серед них інститут домашнього арешту заслуговує на особливу увагу, оскільки якщо особисте зобов'язання є по суті альтернативою підписки про невиїзд, то домашній арешт є новелою для українського законодавства.

Таке нововведення загалом було сприйнято позитивно, хоча має ряд проблем, пов'язаних з його практичним застосуванням. Проте, чи не є дана новела лише поверненням до забутого КПК Української РСР 1922 року. Такий запобіжний захід, як домашній арешт існував ще за часів Російської імперії. Так, статут Кримінального судочинства 1864 року серед інших запобіжних заходів передбачав домашній арешт – рекомендував використовувати його для тяжкохворих людей та матерів-годувальниць, однак на практиці він застосовувався, як правило, до високопоставлених або заможних осіб [1, с. 17]. До КПК 1960 р. домашній арешт включений не був. Але була спроба повернення домашнього арешту до системи запобіжних заходів. В 2001 році Верховна Рада прийняла відповідні зміни до закону, проте, на них було накладено вето Президента.

Відповідно до ст. 181 чинного КПК, домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Домашній арешт може бути застосовано до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за вчинення якого законом передбачено покарання у виді позбавлення волі (ч. 2 ст. 181 КПК). Виходячи з ідеї нового КПК та переліку запобіжних заходів, домашній арешт буде застосовуватись у тих випадках, коли застава є занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою - занадто суворим [2]. Слушною є думка О. П. Кучинської про те, що доцільним було б застосування домашнього арешту до неповнолітніх осіб, що

обвинувачуються у вчиненні злочинів, адже їхнє перебування в ізоляторі тимчасового тримання чи у слідчому ізоляторі не тільки не справляє виховного впливу, а навпаки – шкодить дитячій психіці. Такий запобіжний захід можна було б застосовувати й до цілої групи осіб із особливими потребами, перебування яких під вартою є небажаним, зокрема це особи, які страждають на певні хвороби, що не підлягають лікуванню, мають на утриманні неповнолітніх дітей, особи похилого віку [1, с. 19].

Для безумовного виконання запобіжного заходу при його застосуванні можуть використовуватись електронні засоби контролю. Застосування засобів електронного контролю передбачено ст. 195 КПК. Порядок їх застосування регулюється відповідним Положенням, затвердженим Наказом МВС № 696 від 09.08.2012 р. На тілі людини закріплюються відповідні прилади (так звані «персональні трекери»), за допомогою яких можна відслідковувати місце перебування особи. Відповідно до п. 1.6. Положення, електронні засоби контролю - електронний браслет, електронний моніторинг, мобільний контрольний пристрій, мобільний пульт моніторингу, персональний трекер, ретранслятор, сервер моніторингу, стаціонарний пульт моніторингу, стаціонарний контрольний пристрій [3]. В Україні дані засоби контролю не виробляються, тому, для забезпечення втілення норми в життя, держава здійснює закупівлі. Звідси постає проблема у фінансуванні, необхідному для забезпечення існування такого запобіжного заходу як домашній арешт, а саме електронних засобів контролю. Проте, тут діє правило: «на техніку надійся, але і сам не зивай». Крім електронного контролю, існують і більш «традиційні» заходи, а саме, перевіряється поведінка підозрюваного, обвинуваченого у формі раптових візитів правоохоронців до місця перебування арештованого, перевірки у телефонному режимі (контрольні дзвінки на стаціонарні телефони). Проте, навряд чи зможуть дані заходи повноцінно і ефективно забезпечити функціонування домашнього арешту.

Основною метою запровадження даного інституту було покладення на нього завдання зменшення кількості осіб, що перебувають у слідчих ізоляторах, (оскільки останні були занадто переповненими), а звідси, і скоротити витрати держави на утримання таких осіб та працівників даних установ. Статистика свідчить, що із введенням в дію нового КПК кількість осіб, що утримуються в слідчих ізоляторах зменшилась майже на чверть. СІЗО дійсно розвантажили, проте проблеми лишились.

Отже, запровадження домашнього арешту є, безумовно, прогресивним кроком української системи кримінального судочинства в напрямку наближення нашої держави до європейських стандартів. Безумовно, цей захід є більш гуманним в порівнянні з триманням під вартою. Домашній арешт став нібито «золотою серединою» між заставою і триманням під вартою. Крім того, цей захід допоможе особам, до яких застосовується, «зберегти себе в суспільстві». Проте, на практиці виникає цілий ряд проблем. Можливо, цей запобіжний захід міг би стати досить ефективним, проте, на даному етапі вітчизняна правоохоронна система не готова до його запровадження: ні фінансово, ні технічно. Відсутня також і кадрова готовність.

Список використаних джерел:

1. Кучинська О. П. Домашній арешт як запобіжний захід в кримінально-процесуальному законодавстві // Адвокат. – 2010. – № 7 (118). – С. 17-19.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – Т. 1 : 768 с. ; Т. 2 : 664 с.
3. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 9 серпня 2012 р. № 696 «Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю».

Навара Аліна Євгенівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Смірнова В. О., к.пед.н., доцент кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНО – ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Важливою метою та умовою реформування українського суспільства є розвиток демократії, соціально-правової держави і її правової системи, що базується на особливій цінності прав та свобод людини.

Конституція проголошує, що найвищою соціальною цінністю в Україні є людина. Держава зобов'язується відповідати перед людиною за свою діяльність, роботу державних органів та посадових осіб. На політичній, економічній, ідеологічній багатомірності

ґрунтується суспільне життя в державі. Конституція України декларує, що правовий статус людини та громадянина базується на досягненні світового досвіду конституційного права.

Конституційно-правовий статус людини – це встановлена законодавчою базою держави система юридичних параметрів, яка має на меті визначати становище особи у державі. Статус визначається Конституцією України та не залежить від ряду обставин, наприклад, сімейний стан, освіта, вік, стать та інше. Даний статус є єдиним для всіх та однаковим, його можна характеризувати відносною статистичною узагальненістю. Змістом такого статусу є права, свободи та обов'язки, які надані і гарантуються всім Конституцією. До даного статусу не входять багаточисленні суб'єктивні права та обов'язки, які присутні у житті кожного і залежать від трудової діяльності людей, характеру правових правовідносин, у яких вони виступають. Конституційно-правовий статус є базовим, вихідним для всіх інших. Завжди необхідно врахувати даний статус і тільки після цього можливо оцінити характер, соціальну природу та суспільну демократичність. Його не можна змінити без внесення змін до Конституції України.

На сьогоднішній день вчені не прийшли до єдиної точки зору щодо елементів, які входять до складу конституційно-правового статусу людини та громадянина. Найбільш поширеною є точка зору В.В.Невинського, який вважає, що до складу поняття входять наступні елементи: права, свободи та обов'язки, як основа; правосуб'єктність, громадянство, гарантії, як умови реалізації основ; принципи правового статусу.

В Україні конституційно-правовий статус людини та громадянина ґрунтується на принципах, які визначають зміст та умови реалізації прав та свобод людини. В основі принципів закладена низка міжнародно-правових стандартів, які визначені у багатьох актах (наприклад, Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадські і політичні права (1966), Міжнародний пакт про економічні, соціальні, культурні права (1966), Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950)).

Підводячи висновки необхідно зазначити, що коли ми говоримо про конституційно-правовий статус людини та громадянина, то розуміємо все, що стосується прав і обов'язків людини, які зазначені у Конституції України, яка вперше була прийнята 28 червня 1996 року. Верховною Радою України закріплено основні принципи правового статусу людини та громадянина, а також висвітлені відносини між громадянином та державою. Спрямованість діяльності держави визначають права і свободи та обов'язки людини та громадянина. Головним принципом правового статусу людини, який прописаний у Конституції України є вільність і рівність громадян України перед законом. Права людини не можливо порушувати або скасовувати будь-яким нормативно-правовим актом. Нові закони розширюють права людини. Права та свободи людини – це непорушний та універсальний комплекс природних невід'ємних прав і властивостей, які обумовлені самим фактом існування людини і повинні розглядатися як гарантії її гідності.

Невмивака Юлія Андріївна

1 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мороховська Н. С., к.філос.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ТА СИЛИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Проблеми сучасної української молоді— це проблеми всього суспільства. Ми часто чуємо про те,що молоді дедалі важче самореалізуватися в житті. В Україні не надають належної уваги освіті та працевлаштуванню.

Освітня система в Україні зіткнулася з низкою проблем, що зумовлюють падіння престижу загальної чи професійно-технічної освіти,неприспосованість молоді до умов сьогодення. Ще й досі ми живемо за стандартами радянських часів, де головною метою було навчити якомога більше людей. Так,звісно,це було необхідно, адже в той час працювало дуже багато фабрик, заводів, шахт тощо. Тому і виникла необхідність у великій кількості кадрів. Натомість людям гарантували стабільний заробіток та надавали житло у гуртожитках. Це була так звана підтримка молодих фахівців. Підтримуючи молодь, радянська держава отримувала величезне підвищення в ринковій економіці, що сприяло стабільності на ринку праці.

На сьогоднішній день, більша частина української молоді мріє отримати освіту за кордоном і найгірше те, що більша частина з них планує там і залишитися, для подальшого працевлаштування. А все через те, що молодь не бачить можливості реалізувати свій потенціал

в нашій країні. З кожним роком постає ще більше питань стосовно освіти в Україні. Ось, наприклад, в нас велика невідповідність між системою освіти і потребами ринку, відсутність взаємозв'язку між державою і молоддю, соціальна нерівність, відсутність перспективи, особистісного і професійного зростання.

Серйозна перешкода є і в тому, що здобувши середню освіту, випускник школи залишається на одинці з вибором професії, що спричиняє, в 65% випадках не правильний вибір професії, а в подальшому-роботу не за фахом.

Одним із головних сучасних аргументів у виборі професії є фінансова привабливість і те, чи дасть змогу робота забезпечити, в подальшому, собі нормальне, гідне життя. Молодь влаштовується, передусім, на тимчасово вигідних та добре оплачуваних роботах, які не вимагають фахової підготовки. Відбувається декваліфікація молоді, особливо тієї частини, яка тільки починає свою трудову діяльність. А це втрата фахового потенціалу держави.

Головні проблеми, з якими стикається молодь під час працевлаштування, є обов'язковий стаж роботи, необхідність «хороших зв'язків», мізерна кількість робочих місць. Менш значущими є те, що роботодавці не бажають брати на роботу молодь або вимагають від неї дуже багато знань і умінь.

За результатами опитувань свій власний бізнес має 6 % молодих людей. Головна перешкода для започаткування і ведення власної справи — брак стартового капіталу (58 %) та хабарництво чиновників (38 %), а також висока ставка податку, податковий гніт (37 %).

Зазначені проблеми потребують вирішення. Необхідні реформи, які б змогли завадити зростанню безробіття в нашій державі.

По-перше, необхідно розробити державну програму на десять-двадцять років, в якій будуть визначені професії і спеціальності, що користуватимуться не просто популярністю, а відповідатимуть запиту держави на конкретних фахівців у майбутньому.

По-друге, розробити і впровадити систему так званих пільг для роботодавців, які забезпечуватимуть молодь першим робочим місцем.

По-третє, збільшити державне замовлення на фахівців у конкретній професійній галузі з обов'язковим подальшим працевлаштуванням.

По-четверте, впровадити іпотечні програми й довгострокові банківські кредити на розвиток власного малого бізнесу для молодих спеціалістів.

Враховуючи події сьогодення, ми вважаємо, що Україна стоїть на правильному шляху. Ми віримо, що незабаром розвиток країни значно зросте, в тому числі і рівень освіти. Молодь більше не буде безробітною, і кожен хто матиме бажання та прагнення реалізувати свій потенціал-отримають таку можливість. Завдяки проектам та новітнім реформам Україна вийде на наступний рівень, а разом з цим, ми українці, будемо жити в добробуті та злагоді, з впевненістю в завтрашньому дні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30.
2. Якупова Д. Молодь обирає працю // Молодіжна газета, 2010. - 24 квітня. - С.1-2.
3. Бабушкіна Т., Гарсія-Ісер М. Молодь на ринках праці та освітніх послуг // Людина і праця. -2011. - №6. с. 40-43.

Ольшанська Христина Володимирівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лук'янчиков Є.Д., професор, д.ю.н. ФСП НТУУ «КПІ»

ОКРЕМІ СПОСОБИ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ

Чи здогадується пересічний українець, що з українських вишів випускаються найкращі хакери у світі, а обсяг викрадених з банківських рахунків коштів за 2012-частину 2013 року всього лише у 2,5 рази менший за доходи Державного бюджету України на 2014 рік, і складає близько 150 млн. грн.?!

Виявлення та розслідування злочинів у кіберпросторі покладається на Управління боротьби з кіберзлочинністю МВС України, а також відповідні підрозділи СБУ. Кваліфікують кібер-злочини, відповідно до розділу XVI Кримінального кодексу України (Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електровз'язку), а також ст. 359 (незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації) Кримінального кодексу України.

Основною метою злочинців є кошти в дистанційному банківському обслуговуванні, до якого входять системи «Банк-Клієнт», у тому числі інтернет-банкінг, «Телефон-Банк» та обслуговування з використанням банкоматів.

Найбільш розповсюдженими методами шахрайства у сфері платіжних систем є:

- «ловля на гачок» (*фішинг*) – надсилання e-mail-ів клієнтам банків з посиланням на «фейковий» сайт, який за зовнішнім виглядом дублює оригінальний сайт банку, таким чином клієнт передає свої дані злочинцю ні про що не підозрюючи;

- *шкідливе прикладне забезпечення*, найбільш відомим є Zeus Trojan, Carberp. Важливо те, що не захистить від такого прикладного забезпечення ні довгий пароль, ні оновлена версія браузера, може він обійти і антивірус. На комп'ютер потрапляє через завантаження з Інтернету.

В офіси ж такі програми-розвідники потрапляють через неофіційні драйвер-паки. Сканування потрібного хакерам комп'ютера займає від 5 секунд до 10-15 хвилин;

- *DDoS-атаки*, які в цілому полягають у розгоні об'єму трафіку на «цільовому» сайті, наприклад, через величезну кількість зовнішніх запитів, комп'ютерні ресурси стають недоступними для користувачів;

- накладки типу «скімер», для зчитування даних з магнітних стрічок платіжних карток та інші.

Звичайно, подібні атаки бувають не лише ззовні, а й зі сторони самих працівників банку.

В процесі розслідування необхідно встановити:

- IP-адреси, з яких входили в систему ДБО
- MAC-адреси комп'ютерів, з яких входили в систему ДБО
- те ж для систем ДБО «дропів» (підставні особи для проміжного прийняття платежів)
- повідомлення електронної пошти, отримані банками від «дропів» (наприклад, технічні проблеми)

• машинні носії інформації з бухгалтерського комп'ютера (SSD), копія його оперативної пам'яті

- копія (дамп) мережевого трафіку
- опис інциденту зі слів працівників

Після пошуку цих даних, встановлюють програми для віддаленого управління комп'ютером, сліди їхньої роботи, сліди копіюванню ключів, відновлені видалені дані (реєстр, знімки екрану) та переписку користувачів.

Як бачимо, унікальність злочинів в платіжних системах полягає в тому, що злочинці-хакери завжди на крок попереду правоохоронців. Оскільки доки не буде написаний і застосований вірус чи програма-розвідник, неможливо йому запобігти.

На даний момент існує актуальна задача – це визначення статусу інтегрованих інформаційно-аналітичних систем, що використовує в оперативних цілях МВС України, щоб при цьому було забезпечено дотримання законодавства про захист персональних даних.

Полховський А.О.

АМ-381м, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

РОЛЬ МУЗИЧНОГО ПРОДЮСЕРА В ПРОСУВАННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ ТА ЗАХИСТІ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Сучасні тенденції та особливості музичного ринку сфери розважальної індустрії в Україні зумовлені затребуваністю, популярністю та прибутковістю матеріалу. Це означає, що творча діяльність стає більш вирахованою, тобто орієнтованою на споживчий характер та невибагливість музичного смаку потенційного слухача. В той же час, наявними є процеси знецінення культурної та виховної мети популяризації музичного матеріалу. Вирішенням цих питань займається музичний продюсер, сферою діяльності котрого є як творча (питання створення, підбору, етичної цінності матеріалу тощо), так і менеджерська (просування матеріалу, популяризація проекту) складові.

На даний час в Україні галузь професійного музичного продюсування розвинена вкрай слабо. Більшість успішних діячів цієї сфери є професіоналами в інших галузях, а обраний вид діяльності аргументується скоріш інтуїтивним покликом та бізнес-розрахунком, аніж обраною задалегідь сферою навчання та подальшої діяльності. Дуже часто продюсерською діяльністю займається автор або виконавець, який, за власним переконанням, «переріс» межі власної творчості, має можливість акумулювати попередньо отриманий досвід і знання щодо

особливостей музичного ринку, готовий використовувати власні матеріальні та технічні ресурси.

Проблема обрання вектору розвитку та просування музичного проекту стає актуальною, коли перед менеджером (продюсером) постає питання вибору між затребуваністю та інтелектуальною і культурною цінністю музичного матеріалу. Виникає проблема етичної відповідальності продюсера перед слухачем, оскільки ринок поп-музики наводнюють спрощені (а іноді - примітивні) музичні матеріали, що призводить до знецінення музично-духовної складової нашого буття. Навіть більше – стратегія продюсування часто передбачає занадто невибагливого слухача. Тому може діяти за принципом «чим інтелектуально більш спустошено, тим більш затребувано на музичному ринку».

Питання захисту авторських прав розважально-музичної сфери та діяльності музичних продюсерів регулюються низкою Законів України: Цивільним кодексом України, «Про авторське право і суміжні права», тощо. Продюсерська діяльність відбувається в рамках саме цих нормативно-правових документів та регламентується існуючою в Україні законодавчою базою. Проте, слід зазначити, що в силу специфіки та об'ємності виконуваних функцій, діяльність музичного продюсера потребує більш детального регламентування та удосконалення нормативно-правової бази.

Недосконалість правового захисту інтелектуальної власності на місцевому музичному ринку призводить до чисельних порушень та невідповідностей міжнародним нормам дотримання авторських прав. Прикладом можуть слугувати часті порушення авторських прав, такі як плагіат музичного або текстового матеріалу.

Роль продюсера в захисті інтелектуальної власності є значною, проте не до кінця сформованою та регламентованою державними інституціями. Доцільним є створення освітніх установ підготовки фахового продюсера, що може стати частиною як управлінської, так і музичної освіти майбутнього продюсера.

Притуляк Зоряна Леонідівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лук'янчиков Є.Д., професор, д.ю.н. ФСП НТУУ «КПІ»

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Абсолютно всі брешуть. Здавалося б - що може бути простіше? Але навіть у самих розумних не виходить робити це багато разів.

Джонатан Свіфт

Поліграф, більше відомий як детектор брехні, має давню історію, яка сягає не одне століття. Проте називати цей інструмент «детектором брехні» є принципово неправильно, оскільки сам по собі він не може виявити ніяку брехню чи правду. Потреба відшукати правду виникає з того моменту, коли люди почали об'єднуватись в групи. Відповідні повноваження по виявленню брехунів покладались на шаманів або старійшин. Історії відомо багато способів і ритуалів, до яких вдавались різні народи, щоб виявити обман. Ще в далекі часи люди помітили зміни фізіологічних функцій у злодія від страху бути викритим – почервоніння, зміна частоти пульсу, надмірне потовиділення. Так, у Стародавньому Китаї виявили, що від страху перед викриттям слиновиділення припиняється. Цікавою також є історія про віслюка. Таємно від підозрюваного, тварині фарбували хвоста й заводили в темне приміщення. Випробовуваний повинен був на дотик відшукати в темряві хвіст віслюка. Передбачалося, що вухатий «експерт» криком викриє брехуна і не зреагує на дотик того, хто говорить правду. Насправді суть експерименту була набагато глибша. Як правило, винуватий, не здогадуючись про зафарбований хвіст, взагалі уникав торкатися до віслюка в темряві, щоб не налякати й не спровокувати його на крик. В результаті про брехню свідчили не звукові сигнали, що видавались худобиною, а відсутність фарби з її хвоста на руках підозрюваного [1, с. 2].

Кримінальний процесуальний кодекс України не передбачає законодавчої можливості застосування поліграфа в кримінальному процесі. Тобто немає прямого дозволу чи заборони на його використання. Проте, варто зазначити, що в Україні діє Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України, яка прямо дозволяє використовувати поліграф, але у вузькому професійному колі. Ця інструкція регламентує використання поліграфа для проведення перевірок кандидатів, які приймаються на службу до правоохоронних органів, при вирішенні питань відбору, добору та розстановки персоналу, оформленні допуску до державної таємниці [2]. Варто зазначити, що спеціалізованими державними установами така експертиза не здійснюється і, відповідно,

держава не готує такого роду експертів (поліграфологів). Звідси, такі експертизи можуть проводити організації чи приватні особи, які не мають ліцензії та жодного державного дозволу на їх проведення, що, відповідно, значно послаблює їх доказове значення. Для порівняння, в судах деяких країн, таких як Індія, Японія, США результати перевірок на поліграфі використовуються як докази. Проте є певні застереження. Так, у більшості штатів США дозволяється використання таких результатів як доказу за умови погодження сторін на їхню допустимість до проведення відповідного обстеження.

На сьогоднішній день питання про застосування поліграфа є досить спірним. Думки науковців розділились на дві протилежні групи. Більшість вітчизняних вчених вважають принципово неможливим застосування поліграфа ні в кримінальному судочинстві, ні в оперативно-розшуковій діяльності. Такі вчені, як І. Ф. Пантелєєв, О. М. Ларін вважають, що встановити правду за допомогою поліграфа неможливо, і застосовують його не стільки для одержання доказів, скільки для здійснення психологічного впливу на допитуваного. На їхню думку, процедура застосування поліграфа по суті є формою тортур, що принижує людську гідність. Тому, його необхідно беззастережно заборонити як такий, що несумісний з правовими і моральними принципами кримінального судочинства [3; 4, с. 227]. Варто погодитись з тим, що результати обстеження на поліграфі при допиті не можуть бути визнані доказом у кримінальному провадженні, оскільки такі відомості отримано поза волею і свідомістю допитуваного. Крім того, якщо результати дослідження виявилися б суперечними матеріалам кримінального провадження, то свідок і потерпілий не притягалися б до кримінальної відповідальності за дачу завідомо неправдивих показань, оскільки, хоча показання вони давали і за власною волею, але нібито в позасвідомому стані.

Абсолютно протилежну думку відстоює інша група науковців, вважаючи за можливе використання поліграфа як засобу одержання криміналістичної інформації. Однак через відсутність відповідної правової і науково-технічної бази, спираючись в основному на досвід зарубіжних практиків, такі вчені, як С. Р. Белкін, П. І. Гуляєв, В. І. Комісарів, недостатньо повно і переконливо обґрунтовують свою позицію.

Розглядаючи питання використання поліграфа в кримінальному судочинстві, виникає ряд питань. Застосування поліграфа за своєю сутністю обстежень можна віднести скоріше до експертизи ніж до допиту. Тестування особи за допомогою поліграфа, може проводитись лише добровільно, тому відмову не можна розглядати як доказ вини. Також важливим моментом при проведенні тестування є врахування емоційного стану особи, що має велике значення для результатів обстеження.

Відсутність законодавчих актів, що дозволяють визнання результатів тестування на поліграфі під час допиту в якості доказів, не дозволяє повною мірою використовувати можливості зазначеного технічного засобу у кримінальному провадженні. Проте, можливо, забезпечивши всі необхідні передумови (наукові, правові та етичні), застосування поліграфу можливе як в оперативно-розшуковій діяльності, так і в досудовому слідстві, а також використання результатів обстеження в якості доказу у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Варламов В. А. История возникновения детектора лжи / Труды Академика Варламова – 2007. – ст. 2. – [електронний ресурс] режим доступу: http://www.omega.consulting.ru/varlamov_01.htm.
2. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України від 28.07.2004 № 842
3. Ларин А. М. Криминалистика и паракриминалистика. - М., 1996.
4. Пантелєєв И. Ф. Некоторые вопросы психологии расследования преступлений // Труды ВЮЗИ. – М., 1973. - № 3. – С. 227

СТАНОВЛЕННЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ ЯК САМОСТІЙНОЇ СЛІДЧОЇ ДІЇ

Пред'явлення для впізнання відносно недавно знайшло своє закріплення в кримінально - процесуальному законодавстві, незважаючи на те, що відсутність його чіткої процесуальної регламентації у минулому не перешкоджала слідчій практиці використовувати його, як одного із способів формування доказів.

Згідно із положеннями Руської Правди, у разі пропажі речі або челяді оголошувався «заклич» - оповіщення про пропажу і запрошення всіх членів громади за вказаними ознаками шукати втрачений об'єкт - «гнати слід», яке в силу нечисленності громади, ставало відомим усім протягом трьох днів. Потім «гоніння сліду» переростало в «звід», що являло собою, по суті, послідовність очних ставок між володільцями викраденого з метою встановлення викрадача.

У Соборному укладенні 1649 р. пред'явлення для впізнання набуло широкого поширення, у зв'язку з тим, що затримані злочинці публічно піддавались покаранню на місці вчинення злочину, а, крім того, про злочинців широко оголошувалося в публічних місцях, описувалися їх прикмети, що сприяло впізнанню даних осіб населенням в майбутньому.

У Зводі законів Російської імперії 1832р. були відсутні правила, що регулювали порядок провадження пред'явлення для впізнання, хоча фактично воно застосовувалося, однак в рамках іншої слідчої дії - очної ставки. У регламентації порядку її проведення вказувалося: «На очній ставці питати свідка: обвинувачений той самий чоловік, про якого він буде свідчити?».

Одним із перших учених - криміналістів, який досліджував питання процедури пред'явлення для впізнання на досудовому провадженні, був В. І. Громов. Він у 1913 році в «Журналі Міністерства юстиції» опублікував статтю «Акт пред'явлення особистості на попередньому слідстві», яку можна вважати першим науковим надбанням, що присвячене проведенню впізнання. Автор звертався до психологічної сторони процесу впізнання, виступав із критикою існуючої практики його провадження, давав методичні рекомендації з проведення даної слідчої дії з метою максимальної ефективності результатів його провадження, ставилися питання про оцінку результатів впізнання за допомогою судово-психологічної експертизи і слідчого експерименту.

Після Жовтневої революції 1917 р. першим згадує про упізнання в радянській літературі І. Н. Якимов, який розвивав думку про те, що пред'явлення для впізнання є різновидом інших слідчих дій, таких як допит або очна ставка. Він зазначав, що «очні ставки запідозреного зі свідками робляться для впізнання».

У подальшому значний внесок у регламентацію процедури і тактики пред'явлення для впізнання був зроблений знову ж В. І. Громовим вже в післяреволюційний період. Він вказував на необхідність ретельної перевірки показань, при необхідності із залученням «експерта-психіатра», а також у своїх працях докладно виклав порядок і запропонував тактичні рекомендації «акту пред'явлення особистості», деякі з яких були надалі враховані радянськими і українськими законодавцями.

Завдяки надбанням вчених-криміналістів пред'явлення для впізнання як самостійна слідча дія, в 1960 р. увійшла до КПК УРСР, у якому закріплено лише основні правила його провадження. Згодом тактико-криміналістичні особливості його проведення постійно удосконалювалися криміналістичною наукою.

Зокрема, такі удосконалення відбулися в 2012 р. в Україні. У новому КПК України, порівняно із попереднім, у процедурі пред'явлення особи для впізнання новелами є деталізація і конкретизація ознак тих, кого впізнають, задекларовано гарантії захисту впізнаючого, передбачена можливість залучення психологів, педагогів та інших спеціалістів у разі необхідності, передбачено впізнання за відеозаписом, а також голосом і ходюю.

У процедурі пред'явлення речей для впізнання новим є те, що якщо особа заявляє, що вона не може назвати ознаки, за якими впізнає річ, проте може впізнати її за сукупністю ознак, особа, яка проводить процесуальну дію, зазначає це у протоколі і річ пред'являють для впізнання. Новацією чинного КПК є і те, що передбачена можливість пред'явлення речі в одному екземплярі, якщо інших однорідних речей не існує.

Незважаючи на зазначені зміни та уточнення законодавства, і по сьогодні пред'явлення для впізнання викликає інтерес вчених у зв'язку із наявністю дискусійних питань щодо його провадження, які потребують подальших досліджень і розроблення наукових рекомендацій.

Сокіл Оксана Валеріївна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

МОВА ВОРОЖНЕЧІ: СТВОРЕННЯ ПІДґРУНТЯ ДЛЯ ЗЛОЧИНУ, АБО ТАКЕ ВИРАЖЕННЯ ВЛАСНОЇ ДУМКИ?

Мова ворожнечі означає будь-яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності людей у правах. Така мова описує, ієрархічно зіставляє групи людей та оцінює особисті якості конкретних осіб на підставі їх належності до тієї або іншої групи.

Комітет міністрів Ради Європи визначає мову ворожнечі як усі форми самовиразу, які включають поширення, підбурення або сприяння ксенофобії, расової ненависті, антисемітизму, у тому числі: дискримінації та ворожості до національних меншин або іммігрантів. Поняття найчастіше використовується у юриспруденції та у сфері дотримання прав людини.

Мова ворожнечі може бути продуктом революційно-утопічного світогляду, ксенофобії або садизму чи авторитаризму. Вона може бути конкретизована щодо певних рас, біологічної спорідненості, народів та каст; релігій та переконань; статі, віку, сексуальної орієнтації; соціального становища та статусу. Мова ворожнечі може бути явною, може мати прихований характер; може виражатись через позитивні або негативні висловлювання; може мати як один об'єкт, так і декілька.

Найбільш масовою на сьогодні являється расова дискримінація. У різних містах України ведеться справжня війна. Українські юнаки оголошують своїми жертвами тих, хто хоч якось відрізняється від них кольором шкіри або незвичайним одягом. Расова дискримінація спостерігається не лише серед пересічних громадян, але й серед державних службовців. Іноземцям важче влаштуватись на роботу, на вулиці міліція постійно перевіряє документи.

Покарання за расову дискримінацію передбачено Кримінальним кодексом України: стаття 161. Але ця стаття досить рідко має застосування на практиці, оскільки дуже важко у суді довести, що дії були умисні.

Основною проблемою є те, що потерпілі часто не звертаються за допомогою до міліції, бо не вірять у ефективність дій правоохоронців. Така відсутність впевненості полягає в тому, що досить часто і самі правоохоронці зневажливо ставляться до етнічних груп та представників окремих рас.

Однією із дискримінаційних дій співробітників міліції є етнічний профайлінг, коли міліціонери зупиняють для перевірки документів осіб, що виглядають як вихідці з Кавказу, мають азіатське чи африканське походження. Офіційною метою таких перевірок є контроль нелегальної міграції, а в дійсності призводить до незаконного затримання, вимагання хабарів та інших зловживань.

У пункті 1 статті 10 Конвенції про захист прав людини закріплено правило, що кожен має право на свободу вираження поглядів. В Україні Конституція гарантує в частині 1 статті 34 право на свободу думки і слова та вільне вираження своїх поглядів та переконань. Факт належності окремих висловів до ворожнечі встановлює суд за результатами судової експертизи. Лише суд встановлює вину підозрюваного.

Систематичної політики держави щодо подолання расизму не існує. Різні владні структури мають справу з різними сферами боротьби з расизмом. Також немає оцінки ефективності діяльності держави щодо боротьби з расизмом, оскільки держава не збирає статистики порушень.

Омбутсмен майже не займається питаннями захисту від дискримінації, хоча має для цього ресурси і повноваження. В Україні немає жодного закону, який би забороняв дискримінацію. В нашому законодавстві навіть не передбачено визначення терміну дискримінації. Дане явище заборонено лише на словах, проте покарання за нього не передбачено.

Отже, законодавства, яке б ефективно реагувало на злочини ненависті не існує. Міліція ніяк не сприяє повернути собі довіру з боку жертв, оскільки правоохоронці досить часто самі стають нападниками. Якщо ж все таки жертви звертаються за допомогою до міліції, то такі справи часто списують на хуліганство, далі справа нікуди не рухається. Статистика злочинів

расової дискримінації теж не ведеться, тому тенденцію збільшення чи зменшення прослідкувати теж неможливо. Тобто, за великим рахунком, якщо зважити всі факти, то проблеми дискримінації за расовими ознаками як такої просто не існує.

Список використаних джерел:

1. Конституція України.
2. Конвенція про захист прав людини.
3. Інформація з сайту XenoDocuments.org.ua
4. Інформація з сайту www.telekritika.ua/media-etika/2008-10-06/41052

Фещенко Дмитро Миколайович

4 курс факультету соціології і права, МНТУ ім. Ю. Бугая

Науковий керівник:

Мороховська Н. С., к.філос.н., доцент кафедри публічного права ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Молодь є необхідною складовою частиною сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, від якого залежить подальший соціально-економічний розвиток держави. Молоді українці у віці від 18 до 35 років займають майже чверть у структурі населення України, а це більше, ніж 11 млн. чоловік.

За останні два десятиліття в Україні було закладене підґрунтя державної молодіжної політики, яка передбачає реалізацію конституційних прав молоді, її потенційних можливостей, створена відповідна законодавча база. Однак, поряд із певними досягненнями у цьому напрямку були і залишаються деякі недоліки і прорахунки.

Одне із важливих завдань для розвитку ринкової системи в Україні полягає в активному формуванні ринку праці з метою забезпечення більш високого рівня зайнятості молоді. Відомо, що саме вона є найбільш вразливою частиною населення з точки зору працевлаштування. В умовах вільної конкуренції на ринку праці проблема молодіжної зайнятості має об'єктивний характер. А це в свою чергу потребує ефективних державних заходів з попередження молодіжного безробіття, наслідками якого можуть бути демографічна криза, зниження рівня матеріального забезпечення молоді, зростання кількості правопорушень з її боку, неможливість реалізувати себе в рідній країні та підвищення в зв'язку з цим рівня еміграції за кордон.

Слід зазначити, що безробіття серед молоді в Україні за останні 20 років залишається втричі вищим у порівнянні із зайнятістю старшого за віком населення. Такою ж гострою є проблема зайнятості серед молодих жінок, бо роботодавці, як і раніше, при прийомі на роботу надають перевагу чоловікам.

Для вирішення зазначених проблем слід запроваджувати на державному рівні різноманітні програми щодо працевлаштування молоді, підвищення її професійного рівня, здійснення в необхідних випадках перепідготовки, надання першого робочого місця. Важливим є також активне залучення молоді до підприємницької діяльності, роботи в громадських організаціях, органах місцевого самоврядування.

В Україні з 2013 року запроваджено Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. В ній визначено основні принципи, цілі і завдання створення належних організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення і розвитку молоді. Пріоритетними напрямками державної молодіжної політики у відповідності до цієї Стратегії є:

- сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне середовище;
- активізація участі молоді в суспільно-політичному житті;
- формування державного замовлення відповідно до потреб ринку праці;
- налагодження співробітництва роботодавців і навчальних закладів для визначення змісту навчальних програм, стажування молоді, що навчається;
- укладення договорів про працевлаштування випускників і можливість надання їм першого робочого місця.

ДОРЕЧНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

В сучасному світі існування будь-якої науки можливе лише в умовах постійного розвитку. З моменту виникнення криміналістика значно розширила свій інструментарій, встановила зв'язок з багатьма іншими науками та визнала низку методів, які раніше вважалися спірними.

Наприклад, І. Ф. Крилов зазначає, що дактилоскопічна експертиза в країнах СРСР проводилася ще з 1918 року, але вважалось, що виявлення відбитків пальців дає близько 15% успіху розшуку злочинця. Наразі цей відсоток набагато більший, а зібрання та аналіз відбитків пальців є обов'язковою вимогою криміналістичного дослідження.

Перевірка часом показала, що криміналістика неодноразово пристосовувала для своїх потреб знання, які не мали статус наукових. Сьогодні їх називають «нетрадиційні спеціальні знання». Тобто такі, що не набули достатнього визнання в теорії криміналістики та впровадження в практику, але які криміналістика пристосовує і використовує з метою розкриття та розслідування злочинів.

Виділяють три групи нетрадиційних знань:

1. *Криміналістичні* - знання, які вже використовуються в розслідуванні злочинів, але ще не набули достатнього розвитку та визнання в теорії криміналістики;

2. *Спеціальні* - знання та методи сучасних природничих, технічних і суспільних наук, які є перспективними для застосування та використання в практиці розслідування злочинів;

3. *Нетрадиційні психоенергетичні знання* - показують енерго-інформаційні особливості психічної діяльності людини і ніби то дають можливість отримати інформацію про минуле та майбутнє.

Третя група представляє найменший практичний інтерес для криміналістичних досліджень. До неї відносять парапсихологічні явища, такі як телепатія, біолокація (визначення місця знаходження), біоритмологія (вплив космічних ритмів на організм живих істот) та ін.

Розглянемо першу групу. Одним з видів нетрадиційних криміналістичних знань є *фоноскопія*. Вона базується на вивченні та аналізі слідів звуку, за якими встановлюються різноманітні характеристики того, хто говорить: соціальні (освіта, професія), біологічні (стать, вік, зріст), емоційний стан, регіон формування мовлення (акцент, діалект), психофізичні особливості (відхилення від норми при різних хворобах), приблизний вигляд людини.

Одорологія займається вивченням запахів з метою встановлення особи. Вважається, що кожна людина має індивідуальний запах, внаслідок протікання фізіологічних процесів її організму. Цей запах зберігається в атмосфері приміщення, на предметах, одязі, документах. В процесі оперативно-розшукової діяльності проводиться збирання запаху, його консервація і використання для ототожнення особи. Зараз одорологія визнається в оперативно-розшуковій діяльності, але її доказове значення піддають сумніву.

Також до цієї групи належать: *голографія* – це метод отримання об'ємного зображення об'єкту, оснований на інтерференції хвиль світла та метод *детекції брехні* (інструментальне вимірювання психофізіологічних показників стану людини під час впливу на її емоційний стан слів-подразників).

Перейдемо до нетрадиційних спеціальних знань та їх методології. До них відносять також науково обґрунтовані, але ще малозастосовні в практиці криміналістики методи.

Ергономіка – наукова дисципліна, що вивчає характеристики людини, машини й середовища в конкретних умовах їх взаємодії. Дослідження в цій галузі становлять інтерес для методики розслідування окремих видів правопорушень, наприклад, дорожньо-транспортних подій: встановлено, що 70-90% з них відбувається через помилки водіїв. Для того, щоб правильно дати оцінку події, необхідно враховувати ергономічні фактори. Також можна визначити, яким видом транспорту здатна керувати та чи інша людина.

Кінесика – напрям наукових досліджень, що займається отриманням інформації про людину на підставі зразків не вербальної поведінки у процесі спілкування з нею. Цей принцип одержання інформації заснований на нездатності людини в цілому контролювати передачу підсвідомих сигналів за допомогою свого тіла. Наприклад, при проведенні обшуку на місці

схову, на місцезнаходження предмета можуть вказувати: невдоволена реакція обшукуваного на ті чи інші дії слідчого, зміна тембру голосу, кольору обличчя, тремтіння рук.

Отже, ми бачимо, що нетрадиційні криміналістичні методи не можна брати за основу при здійсненні оперативно-розшукової діяльності, але доречно використовувати як додаткові. Подальше їх використання в розслідуванні злочинів, а значить і регламентація в законі, залежить від наукової достовірності, що визначається рівнем істинності результатів, одержаних під час застосування того чи іншого методу.

Список використаних джерел:

1. Клименко М., Клевцов О. Можливості використання в розслідуванні злочинів деяких нетрадиційних криміналістичних та спеціальних знань і методів // Право України - 1998. - № 1. - С. 95-100.
2. Клевцов О. Мова жестів як нетрадиційне знання в розслідуванні злочинів // Право України. - 1998. - № 4. - С. 58-61.

СЕКЦІЯ № 14. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ НАУКИ: «РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: РЕАЛІЇ ЧАСУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

*Керівники секції: к.іст.н., доц. Цирфа Г.О., ст..викл. Бежевець А. М.
Секретарі: Капиця Алла*

Белотел Марія Олександрівна

2 курс, факультет соціології та права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Бежевець А. М., ст. викладач кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ»

ПСИХОЛОГІЧНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕКЛАМИ

Головною особливістю новітніх технологій рекламування та їх відмінністю від звичних прийомів паблік рилейшнз є вплив на підсвідомість людини. Фахівці з психології твердять, що лише 3% діяльності людини контролює свідомість, а решту 97% – підсвідомість, тому нескладно зрозуміти причини ефективності таких технологій [1].

Згідно ст.1 Закону України «Про рекламу» реклама – це інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару [2]. Дана робота присвячена аналізу шкідливого впливу реклами на здоров'я.

Діяльність в сфері реклами регламентує Закон України "Про рекламу" (далі – Закон). Цей Закон визначає засади рекламної діяльності в Україні, регулює відносини, що виникають у процесі виробництва, розповсюдження та споживання реклами. Підставно стверджувати, що нерідко рекламодавці нехтують вимогами Закону.

Так, згідно положень зазначеного Закону реклама алкогольних напоїв заборонена на радіо та телебаченні з 6 до 23 години. Однак ця вимога рекламодавцями не виконується. Рекламу горілки можна побачити по телебаченню і до 23 години.

Частина 7 ст.22 Закону наголошує на тому, що реклама повинна супроводжуватися текстами попередження такого змісту: "Куріння може викликати захворювання на рак", "Надмірне споживання алкоголю шкідливе для вашого здоров'я". Однак, як свідчить практика, аби позбавитися негативного сприйняття свого товару, виробник (рекламодавець) застосовує засоби психологічного впливу на свідомість людей, зокрема, молоді. На думку автора, до недобросовісних виробників реклами алкогольних напоїв та тютюнових виробів можна віднести Львівську пивоварню, яка закликає взяти участь у відбудові пам'яток української архітектури, купуючи Львівське пиво: ТМ "Прилуки", що на кожній пачці цигарок розповідає про "визначні українські досягнення, успіхи, рекорди" та висуває гасло: "Історію України творимо ми з вами. І нам є чим пишатися!". Отже, така реклама несе в собі підсвідому інформацію про те, що вживання цих товарів - це круто і що таким чином молодь стає «продвинutoю» та сучасною.

Наслідками соціально безвідповідальної реклами для українського суспільства є високий рівень алкоголізму, тютюнопаління та ін.

Також Закон має ряд суттєвих недоліків. Зокрема, в ньому відсутній перелік напоїв, які слід відносити до алкогольних, тобто на які поширюються рекламні обмеження. Тому пиво та інші слабоалкогольні напої не підлягають забороні реклами.

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що реклама перетворилась на засіб маніпулювання свідомістю споживачів, що негативно впливає на психіку людини. Перегляд реклами в багатьох випадках викликає в людей негативні руйнівні емоції, підвищує їх роздратованість, що згубно впливає на здоров'я людини в цілому. Тому в умовах інтенсивного розвитку інформаційного суспільства необхідно переглянути законодавчі вимоги до рекламного продукту з тим, щоб за допомогою нормативно-правового регулювання зменшити шкідливий вплив реклами на підсвідомість людей.

Список використаних джерел:

1. Ламбен Ж.-Ж. Стратегический маркетинг. Европейская перспектива / Ж.-Ж. Ламбен ; пер. с французского. – СПб. : Наука, 1996. – 592 с.
2. Про рекламу: Закон України від 03.07.96. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України – 1996. – № 39. – С. 182 (зі змінами та доповненнями).

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Останнім часом у суспільстві прослідковується підвищення інтенсивності розвитку інноваційних процесів, бурхливий розвиток інформаційного суспільства. Комп'ютерні програми є одним із головних елементів діяльності спеціалістів у інформаційному суспільстві, показником його розвитку. Тому від розвитку та належної правової охорони комп'ютерних програм залежить розвиток інформаційного суспільства.

У період, коли створювалися перші ЕОМ, важко було уявити, що їх виникнення призведе до дискусій та суперечок серед юристів щодо правової охорони комп'ютерних програм. Але завдяки швидкому розвитку технологій, зниженню вартості та масовому поширенню комп'ютерів з'явився не лише такий об'єкт авторського права, як комп'ютерні програми, а й виникла низка проблемних питань щодо його охорони.

Згідно ст.1 Закону України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 року комп'ютерна програма – це набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату. Відповідно до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, п.4 ст.493 Цивільного кодексу України, п.5 ст. 15 Закону України «Про авторське право та суміжні права» комп'ютерні програми охороняються як літературні твори.

Саме правовий режим охорони комп'ютерних програм авторським правом і викликає суперечки щодо доцільності та достатнього рівня такої охорони. Розглянемо особливості такої охорони.

Відповідно до положень законодавства, авторське право на комп'ютерну програму виникає з моменту її створення; авторське право не вимагає додаткових процедур експертизи та реєстрації, що значною мірою сприяє розвитку інформаційного суспільства. Адаже, наприклад, процес отримання патенту на винахід є досить тривалим, а ринок програмного забезпечення розвивається досить швидко.

Авторське право надає тривалий період охорони комп'ютерних програм (протягом життя автора і 70 років після його смерті). Але комп'ютерні технології швидко розвиваються і такий тривалий термін охорони є недоцільним.

Прирівнювання комп'ютерних програм до літературних творів є некоректним. Комп'ютерні програми не є літературними творами! Вони не можуть використовуватись як літературні твори без можливості застосування їх у комп'ютері.

Повністю суперечить суті й призначенню комп'ютерних програм і робить неможливим їх належну охорону положення ч.3 ст.8 Закону України «Про авторське право та суміжні права», згідно якого правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи..., навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі. Таким чином, змінивши вихідний код програми і не змінюючи при цьому її функцій, можна створити нову програму, яка, по суті, виконуватиме ті ж функції, що й попередня.

Отже, на сьогоднішній день питання забезпечення належної правової охорони комп'ютерних програм у контексті розвитку інформаційного суспільства є досить актуальним. Охорона авторським правом є неналежною та здійснюється на недостатньому рівні. Існує багато пропозицій та концепцій щодо створення системи правової охорони, яка б належним чином охороняла права автора програми і в той же час сприяла розвитку інформаційного суспільства. Необхідно забезпечити належний правовий рівень охорони комп'ютерних програм, чого на сьогоднішній день не зроблено.

ПРАВО НА ЗАХИСТ ДАНИХ ОСОБИСТОГО ХАРАКТЕРУ

Зміни, що відбулися у сфері інформаційних технологій, значно вплинули на всі аспекти життя людини. Але в першу чергу це стосується захисту даних особистого характеру. Інформатизація призвела до серйозного погіршення ситуації щодо захисту приватного життя та забезпечення фундаментальних прав і свобод кожної людини.

Персональні дані – це конкретні відомості про суб'єктивні цивільні права і юридичні обов'язки особи, які забезпечують її правосуб'єктну персоніфікацію. Такими даними вважаються: національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, адреса, дата і місце народження людини. Зазначені відомості можна знайти у виданих на ім'я особи документах, підписаних нею документах, у відомостях про особу, що були зібрані державними органами влади та органами місцевого самоврядування.

Право на охорону даних особистого характеру закріплено у нормах міжнародного права, зокрема: у Директиві Європейського парламенту "Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних", Конвенції "Про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру". Також захист даного права гарантується національним законодавством: ЗУ «Про інформацію», ЗУ «Про захист персональних даних» тощо. Відповідно до ст. 32 Конституції України забороняється збирати, використовувати та поширювати конфіденційну інформацію щодо особи без її на те згоди, крім випадків, передбачених законодавством, що включають в себе забезпечення економічного добробуту, національної безпеки та прав людини.

Підставами для обробки персональних даних є: дозвіл на обробку даних; згода особи на обробку відповідної інформації; забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини; потреба охорони законних інтересів володільців особистих даних, третіх осіб, крім випадків, коли особа вимагає припинити обробку персональної інформації. Дані особистого характеру повинні оброблятися сумлінно і відповідно до закону; одержуватися із конкретно законною метою та не оброблятися у способи, що не відповідають цій меті; бути адекватними, не надлишковими, бути відповідними меті обробки; бути точними та вчасно оновлюватися; не зберігатися довше, ніж це потрібно; оброблятися з додержанням прав людини та вимог щодо захисту інформації; не надаватися за кордон без відповідного захисту.

Слід пам'ятати, що дане право не є абсолютним. Воно обмежується у випадках, коли відбувається обробка приватних даних особою для особистих, побутових потреб; журналістами у процесі здійснення своїх професійних зобов'язань; професійним творчим працівником для реалізації творчої діяльності. Обсяг інформації, що входить до бази персональних даних, з'ясовується умовами згоди особи або відповідно до закону. Нажаль, у нашій країні поступово згода на обробку особистої інформації перетворюється на спосіб шантажу, що призводить до негативних наслідків, які у більшості випадків дуже важко усунути. Цивільним кодексом України надається можливість без згоди особи використовувати її ім'я для висвітлення її діяльності або діяльності організації, де вона працює, навчається, що ґрунтується на відповідних документах.

Згідно Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про захист персональних даних» громадяни, посадові особи несуть адміністративну відповідальність за здійснення таких дій: неповідомлення або невчасне повідомлення людини про її права через внесення особистої інформації до бази персональних даних; недотримання порядку захисту відомостей особистого характеру у базі персональних даних, що призвело до незаконного доступу до них тощо. Згідно ст. 23 Цивільного кодексу України особа має право на відшкодування завданої моральної шкоди через порушення її права. Відповідно до Кримінального Кодексу України відповідальність за розповсюдження таємної інформації особи встановлюється у вигляді штрафу (8500-17000 грн.), арешту до 6 місяців або обмеження волі до 3 років.

Таким чином, порушення права на захист даних особистого характеру може призвести до кримінальної, адміністративної чи цивільної відповідальності. Тобто в результаті вчинення таких дій настануть невідворотні негативні наслідки як для особи, права якої порушено, так і для порушника.

Однак, не зважаючи на наведене вище, підставно стверджувати, що реалізація права на захист даних особистого характеру не є достатньою. Це може призвести до серйозних порушень фундаментальних прав кожної людини.

Кащук Анастасія Віталіївна

2 курс, факультет соціології та права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Бежевець А. М., ст. викладач кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ»

ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

ст. 1 Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Для становлення інформаційного суспільства особливо важливою є якість інформації та те, наскільки легко здобути повну, об'єктивну інформацію серед великої кількості недостовірних, перекоханих, неповних та спотворених даних. Недостовірна інформація руйнує сильні сторони для обговорення в суспільстві актуальних проблем та тем. Нормативно-правові акти, рішення, які ґрунтуються на недостовірній інформації, є не оптимальними, та спотворюють реальний стан розвитку певної сфери суспільних відносин. Неможливо реалізувати свій потенціал та підвищити якість життя опираючись на недостовірну інформацію.

Інформаційне суспільство навряд чи зможе постати без формування методик та поширення культури опрацювання інформації. На жаль, багато хто з користувачів просто блукає в безмежному морі інформації без конкретної мети здобути потрібну і достовірну інформацію. Однією з найпоширеніших помилок є відсутність мети зрозуміти та систематизувати знайдену інформацію, адже більшість користувачів блукають сайтами, «перескакують» з одного на інший, шукають найкоротшу інформацію не перевіряючи її. Такі дії формують поверхневий підхід, спрощені пояснення складних явищ, конформістський спосіб мислення, небажання корегувати та здобувати нову і, найголовніше, правдиву інформацію. Такий спосіб здобуття інформації уповільнює розвиток суспільства.

Також досить дискусійним є питання про вплив на формування інформаційного суспільства спотвореної та неповної інформації про історію та історичні події. Спотворене уявлення про історію своїх предків та визначні історичні події всесвітнього масштабу значною мірою впливає на вибір та підтримку головних стратегічних напрямів подальшого розвитку суспільства і на ставлення до інформаційного суспільства, а також на формування загальної та електоральної культури сучасного українського суспільства.

Для України та українського суспільства тягар «історичної спадщини» є одним із найголовніших факторів, що істотно гальмують проведення реформ, формування інформаційного та громадянського суспільства, а також сприйняття та переосмислення ідей конституціоналізму, формування демократичного світогляду та демократичних переконань. Різноманітна інтерпретація української історії містить чимало історичних подій, фактів та постатей, що отримували в різні періоди і до сьогодні отримують неоднозначні, іноді навіть протилежні оцінки з боку науковців, освітян, політиків, митців, пересічних громадян, і тому різними верствами суспільства сприймаються по-різному.

ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ТЕЛЕВИЗИОННЫХ ФОРМАТОВ

Создание ТВ-шоу включает в себя идеи, исполнение, ведущих, музыку, костюмы, технические нюансы, оформление и др., и охватывается понятием телевизионный формат.

Создатели пытаются закрепить за собой авторские права на телеформат. Однако на сегодняшний день телеформат практически не защищается правом, так как не существует устоявшегося понятия телеформат ни в одном из законодательств мира. В одних странах телеформат подпадает под защиту авторского права, так как считается произведением, в других - считается идеей, которая не подлежит правовой защите. Законодательство Украины также оставляет эту проблему нерешенной. В ч. 3 ст. 8 ЗУ «Об авторском праве и смежных правах» говорится о правовой охране, которая распространяется только на форму выражения произведения и не распространяется на какие-либо идеи, теории, принципы, методы, процедуры, процессы, системы, способы, концепции, открытия, даже если они выражены, описаны, объяснены, проиллюстрированы в произведении [1]. Таким образом, защитить телеформат как целостное явление нормами авторского права очень сложно.

Мировая судебная практика защиты телеформата основывается на трех аспектах: защите авторского права, торговой марки и защите от недобросовестной конкуренции.

Многие создатели пытаются защитить телеформат как литературное или драматическое произведение. В данном случае под защиту авторским правом подпадает не сама идея шоу, а конкретные сценарий такого шоу, где расписаны образы героев, детали поведения, действий.

Первой успешной попыткой защиты телеформата в Украине через нормы авторского права стало дело Игоря Кондратюка (создателя телепередачи «Караоке на Майдане») против телекомпании «ТРК Украина». Согласно соглашению, ТРК могла выпустить лишь 15 выпусков передачи, но по истечении согласованного срока продолжила выпуски. Адвокаты И. Кондратюка делали акцент на сценарий программы, который, как литературное произведение, охраняется ЗУ «Об авторском праве и смежных правах». Так в Украине появился прецедент защиты телевизионного формата, поскольку суд принял решение в пользу истцов.

Другим аспектом защиты телеформата является защита торговой марки. Придумывая название шоу, авторам важно помнить о том, чтобы название не было описательным обозначением. Кроме того, торговую марку необходимо зарегистрировать в интересующих странах. Например, в Украине телекомпания СТБ уже зарегистрировала логотип «Х-фактор», торговые марки «Україна має талант», «Танцюють всі!». Согласно ст. 1 ЗУ «О защите от недобросовестной конкуренции» недобросовестной конкуренцией являются любые действия в конкуренции, которые противоречат торговому и другим честным обычаям в хозяйственной деятельности [2]. Таким образом, копирование телеформата можно также рассматривать как акт недобросовестной конкуренции.

В 2000 году с целью урегулирования и защиты телеформата была создана Ассоциация по Распознаванию и защите Телеформатов – FRAPA. Так же был создан суд, работающий на условиях посредника и помогающий решить споры между собственниками телеформатов. Учитывая, что рынок телеформатов на сегодняшний день является очень прибыльным, вопрос способов правовой защиты телеформатов стоит очень остро.

Список использованных источников:

1. ЗУ «Об авторском праве и смежных правах» (ст. 8 ч. 3) от 23.12.1993 № 3792-ХІІ
2. О защите от недобросовестной конкуренции (ст. 1): ЗУ от 07.06.1996 № 236/96-ВР

СУЧАСНІ ПОЛІТИКО – ПРАВОВІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні Україна переживає історичний період свого розвитку – новий етап правового вирішення розбудови інформаційного суспільства. Українське суспільство знаходиться в особливих умовах соціального життя, в умовах трансформації. А тому це важливий фактор поряд із впливом глобальних інформаційних технологій на шляху формування і розвитку інформаційного суспільства в Україні.

В статті 34 Конституції України та в Законі України «Про інформацію» закріплено права громадян на інформацію та закладено правові основи інформаційної діяльності [1]. Сучасне українське інформаційне суспільство є саме тим осередком, в якому реалізуються цінності громадянського суспільства. В порівнянні з іншими, наше інформаційне суспільство - саме той тип суспільства рівних можливостей, який доступний для кожного українського громадянина. Аналізуючи політико-правові основи інформаційного суспільства, слід акцентувати увагу на тісному взаємозв'язку розвитку інформаційного суспільства із розвитком демократії та формуванням громадянського суспільства в Україні [2,с.156]. На сьогодні національна інформаційна сфера, в першу чергу, потребує реконструкції нормативно-правової бази у відповідності до принципів і норм демократичного устрою. Вона потребує законодавчої підтримки, яка була б зорієнтована на практичну реалізацію інтересів національних виробників інформаційних продуктів та послуг. А також створення правових і організаційних умов для досягнення ними належного рівня конкурентоспроможності та забезпечення інформаційних прав і свобод.

Державна інформаційна політика повинна бути спрямована на стимулювання росту виробництва засобів інформатизації, інформаційних продуктів і послуг і, одночасно, платоспроможний попит на них. Практична реалізація державної інформаційної політики в сучасних умовах вимагає широкої психологічної кампанії з підтримки її основних положень у суспільній думці, роз'яснень її соціальної спрямованості, доказу її обґрунтованості. Українське суспільство вступило у фазу правового вирішення розбудови інформаційного суспільства.

Але для цього слід вирішити низку важливих питань:

1- невідкладно розробити національну стратегію розвитку інформаційного суспільства в державі та план дій;

2 - основні питання інформаційного суспільства необхідно включити до програми діяльності Кабінету Міністрів та державних програм економічного й соціального розвитку країни;

3 - ліквідувати комп'ютерну безграмотність населення шляхом створення освітньої системи, орієнтованої на використання нових інформаційно-комунікаційних технологій;

4 - необхідно створити національну інформаційно-комунікаційну інфраструктуру та інтегрувати її в світову інфраструктуру.

5 - слід вдосконалити українське інформаційне законодавство, привести його у відповідність до міжнародно-правових актів;

6 - необхідно розробити концепцію інформаційного законодавства, яке б регулювало послідовність підготовки відповідних нормативно-правових актів;

7 - слід розробити і створити Інформаційний кодекс України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України

2. Даніл'ян В.О. Деякі тенденції розвитку інформаційного суспільства на прикладі провідних держав, Соціальна філософія, психологія.,X., «ХУПС», Вип.3, 2005,с. 156-158.

Третякова Євгенія Сергіївна

2 курс, факультет соціології та права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Бежевець А. М., ст. викладач кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ»

ПИТАННЯ ПЛАГІАТУ В СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підставно стверджувати, що ми живемо в еру інформаційного суспільства. Однією з проблем, що гостро постає на сьогодні в юридичній науці багатьох країн, у тому числі й України, є питання плагіату.

Відповідно до ст. 50 Закону України «Про авторське право та суміжні права» плагіат - це оприлюднення чи опублікування, повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1]. Виділяють такі основні форми плагіату: копіювання чужої роботи та її наступне оприлюднення під своїм іменем; змішування та представлення власних і запозичених із творів інших авторів цитат, уривків, аргументів без належного цитування джерел; перефразування чужої роботи без зазначення посилання на оригінального автора чи видавця [2].

Показових прикладів плагіату, які б набували широкого розголосу, на сьогодні в нашій країні небагато, однак вони все ж існують. Одним з них є позов заступника декана філософського факультету КНУ ім. Т. Шевченка Сергія Руденка до спеціалізованої вченої ради КНУ ім. Шевченка щодо позбавлення шеф-редактора ресурсу LV.ua Ксенії Василенко наукового ступеня кандидата наук у зв'язку із вмістом у тексті її дисертації запозичень без посилання на авторів та подачу цих фрагментів як власних ідей. Поданий позов було задоволено в повному обсязі.

Замовчування проблеми плагіату в науці є неприпустимим явищем, оскільки це призводить до гальмування наукового прогресу та загрожує серйозними перешкодами для впровадження високих наукових стандартів.

Правовий механізм притягнення до відповідальності за плагіат за національним законодавством видається досить неоднозначним. З одного боку, в законодавстві наявна достатня кількість відповідних норм, які гарантують захист прав авторів, встановлюють перелік правопорушень з використанням плагіату й заходи відповідальності за них, а з іншого – коли постає необхідність захисту порушених прав автора на практиці, виникають деякі проблеми, зокрема з пред'явленням доказів [2].

До основних законодавчих актів, котрі регулюють питання захисту прав автора від плагіату, відносять Конституцію України (ст.41, ст.54), Цивільний Кодекс України (ст. 433-456), Кримінальний Кодекс України (ст. 176), Закон України «Про авторське право та суміжні права».

На сьогоднішній день, за використання плагіату залежно від характеру правопорушення передбачено цивільну, кримінальну та адміністративну відповідальність, однак на практиці максимальне покарання, що застосовувалося у сфері порушення авторських прав – це штраф.

Таким чином, проблема плагіату потребує подальшого опрацювання шляхом внесення змін до законодавчих актів з метою захисту порушених прав автора.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993р.,- Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, №13, ст.64
2. Дзюба Сергій Олегович «Що таке плагіат?»: http://3222.ua/article/scho_take_plagat.htm

Цимбалюк Ольга Віталіївна

1 курс магістратури юридичний факультет КНУ ім. Т.Г. Шевченка

Науковий керівник:

Задирака Н. Ю., к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права КНУ ім. Т.Г. Шевченка

ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ СУБ'ЄКТІВ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Розбудова інформаційного суспільства серед іншого, істотно впливає на трудові правовідносини. Це зумовлює потребу розглядати суспільні відносини щодо інформації у галузі трудових прав та обов'язків працівників, роботодавців та їх представників у контексті наукового осмислення для належного юридичного забезпечення.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці таких вчених як: В.М. Андріїв, І.М. Вегухова, М.В. Лушнікова, А.М. Лушніков, В.С. Цимбалюк, Р.І. Чанишев, та ін. Втім, до цього часу недостатньо розроблено дане питання у вітчизняній науці як трудового, так і інформаційного права.

На практиці право на інформацію у трудовому праві інституційно визначається як гарантована державою можливість одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної суб'єктам трудових правовідносин для реалізації індивідуальних та колективних прав, свобод і законних інтересів, пов'язаних із найманою працею.

Право на інформацію у трудовому праві тісно пов'язане з інститутами інформаційного права у розумінні його як комплексної галузі права. У зв'язку з цим слід враховувати те, що інформаційне право визначає право на інформацію за різними ознаками. Провідними ознаками взаємозв'язку інформаційного права із предметом трудових правовідносин є: прояви об'єктивізації інформації (право на документовану інформацію, право на публічно оголошену інформацію тощо); прояви правового режиму за суб'єктними ознаками (право на інформацію працівників, право на інформацію роботодавців, право на інформацію представників працівників та роботодавців).

Додатково за правовим режимом доступу у трудових правовідносинах інформаційні права умовно можна поділити на право на відкриту інформацію та право на інформацію з обмеженим доступом. За ознаками способу правового регулювання інформаційні права у трудовому праві поділяються на права на інформацію, що закріплене імперативним чи диспозитивним способами. За ознаками прояву у діяльності суб'єкта право на інформацію у трудових правовідносинах знаходить вираз у пасивному змісті, наприклад, праві, що пов'язане з існуванням у роботодавця доступу до інформації про стан здоров'я працівника. Як активне право на інформацію воно може знаходити прояв, пов'язаний із діяльністю роботодавця, наприклад, право на інформацію, що становить комерційну таємницю.

Права на інформацію у трудових правовідносинах можна розуміти також як міру можливої поведінки правомочної сторони, що забезпечена правовими обов'язками іншої сторони. Тобто права на інформацію суб'єктів трудових правовідносин виникають і реалізуються тільки в рамках індивідуальних (міжособистісних) і колективних стосунків, пов'язаних з найманою працею.

Аналізуючи законодавство і доктрину можна дійти висновку, що основною проблемою права на інформацію суб'єктів трудових відносин є:

1. Недосконалості нормативного визначення правил поведінки щодо інформації як у чинному законодавстві про працю, так і у проекті Трудового кодексу України.
2. Потреба розвитку інституту дисциплінарної відповідальності за порушення прав на інформацію суб'єктів трудових відносин в особливій частині трудового права. Зміст даного інституту повинен включати в себе, серед іншого, також відповідальність за порушення правового режиму персональних даних працівників та роботодавців, представників працівників, осіб, які наймаються на роботу, та колишніх працівників.

Човгун Валерія Юріївна

5 курс, юридичний факультет, КНУ ім. Т.Г.Шевченка

Науковий керівник:

Цимбалюк В. С., д.ю.н., професор кафедри адміністративного права юридичного факультету КНУ ім. Т.Г.Шевченка

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІСНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Питання охорони інформації, якою ми оперуємо у повсякденному житті, формування високорозвиненого інформаційного суспільства та забезпечення інформаційної безпеки в нашій державі є наріжним каменем. І говорячи про стан інформаційної безпеки у суспільстві, не можна не оминати увагою стан безпеки персональної інформації суспільства.

Одним з основних напрямів розвитку інформаційного суспільства в Україні є всебічний розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури, до елементів якої відносять і *бази даних*. Персональні дані є джерелом формування вітчизняних баз даних, які в свою чергу, є складовою інформаційної структури.

Конституцією (статтею 32) [1] гарантовано не лише право особи на невтручання у її особисте життя, а й можливість притягнення до відповідальності винних у порушенні вище зазначеного права.

Аналізуючи положення Закону України «Про захист персональних даних», виникає питання, чому у самому нормативно-правовому акті відсутнє визначення захисту. До того ж відсутнє визначення і «захист інформації» (з положень Закону України «Про інформацію» випливає, персональні дані визнаються інформацією). Також цим законом передбачено визначення захисту інформації (ч. 1 ст. 1) [2], тому чому дане визначення відсутнє у спеціальному законі про персональні дані?

В Законі України «Про захист персональних даних» [3] передбачено ряд процедур, які можна здійснювати по відношенню до персональних даних: обробка, використання, поширення, видалення, знищення, доступ до них та інші. З одного боку ці процедури можна вважати елементом механізму захисту і віднести їх до правових, організаційних, технічних засобів. Проте, засоби захисту є категорією значно ширшою за перелік цих дій. До того ж, в Законі України «Про інформацію» відсутнє згадування Закону України «про захист персональних даних» (і навпаки), що свідчить про значну юридично-технічну недосконалість і викликає коло суперечностей.

Зважаючи на все вищевикладене, можна зробити наступні висновки:

1. На сучасному етапі мова йде скоріше про існування інформатизованого суспільства, що розвивається, в Україні, ніж про існування інформаційного суспільства.
2. Відсутність в законодавстві про персональні дані (в широкому розумінні) закріплення механізму захисту, що є надзвичайно важливим.
3. Відсутність у Законі України «Про захист персональних даних» самої процедурної складової захисту.

На сьогодні відсутній реальний правовий механізм захисту персональних даних. Усе вище викладене в черговий раз вказує на поспішливий характер дій нашого законодавця та створення значних перешкод у сфері використання інформації. На даному етапі перспективним завданням є напрацювання наукових положень щодо усунення зазначених недоліків, суперечностей, а також створення реального покрокового та дієвого алгоритму дій, закріплених у законодавстві, що зможуть використовувати фізичні особи при наданні у розпорядження своїх персональних даних.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 30, ст. 141
2. Про інформацію. Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР) , 1992, N 48, ст.650 .
3. Про захист персональних даних. Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 34, ст. 481.

СЕКЦІЯ №15. АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: «ДІАЛЕКТИКА СВОБОДИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА»

*Керівники секції: Архипова Є. О., к.філос.н., доц., Божок О. І., викладач
Секретар: Кучерук Ярослав*

Безуглий Д.

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коваль О.А., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП, НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА РОЛЬ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ФУНКЦІЇ МОНІТОРИНГУ РЕФОРМИ МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ

Охорона здоров'я визнана особливою сферою діяльності, яка спрямована на забезпечення прав громадян на життя і здоров'я. Аналіз статистичних показників, що характеризують стан здоров'я населення України, засвідчив зростаючу потребу в суттєвій перебудові системи охорони здоров'я з метою приведення у відповідність до вимог часу. Зокрема, найактуальнішими проблемами сучасної медичної галузі є поліпшення якості медичної допомоги, удосконалення видів закладів медичної допомоги, впровадження нових форм організації медичної допомоги та раціональне використання матеріально-технічних та фінансових ресурсів з метою забезпечення обґрунтованих потреб пацієнтів, а також належної безпеки як пацієнтів, так і медичних працівників.

Для вирішення описаних проблем в Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» головною метою реформи медичного обслуговування було визначено поліпшення здоров'я населення шляхом забезпечення рівного й справедливого доступу усіх громадян до медичних послуг належної якості [1]. Так реформування медичної допомоги передбачає модернізацію законодавчої сфери в охороні здоров'я з відповідними прогресивними нововведеннями щодо взаємодії закладів охорони здоров'я, фінансування, створення нових видів закладів охорони здоров'я з перерозподілом завдань і функцій в сфері медичної допомоги населенню. Але досягнення поставленої в Програмі мети не може забезпечуватися лише реалізацією визначених шляхів та механізмів проведення реформи — повинне існувати чітке наукове обґрунтування технологій оцінювання якості та ефективності реформування медичного обслуговування в Україні.

Оскільки ефективність реалізації поставлених завдань багато в чому залежить від функціонування механізму регуляторного впливу на процес реформування, вже на початкових етапах необхідно визначити перелік та функції установ, які залучаються до моніторингу реформування в системі охорони здоров'я, перелік індикаторів для моніторингу реформування в системі охорони здоров'я, порядок моніторингу реформування в системі охорони здоров'я та джерела та обіг інформації щодо ходу реформування в системі охорони здоров'я.

Можна допустити, що саме досконала реалізація основних заходів щодо забезпечення моніторингу реформування системи охорони здоров'я матиме важливі соціально-економічні наслідки. Варто наголосити на тому, що основною метою здійснення моніторингу реформування сфери охорони здоров'я є спостереження реалізації прав пацієнтів на одержання гарантованого державою рівня медичної допомоги відповідно до стандартів медичної допомоги, використання кадрових і матеріально-технічних ресурсів охорони здоров'я. Такий підхід слугуватиме керуючим органам інструментом удосконалення процесів планування стратегічних рішень і дозволить коригувати проведену політику в разі виникнення помилок, різних обмежень і порушень. Тому в рамках реалізації першочергове завдання, моніторинг забезпечує відстеження змін, які відбуваються в ресурсах, процесі і кінцевих результатах, за допомогою введення індикаторів, створення системи регулярної звітності, а також проведення досліджень серед постачальників та одержувачів медичних послуг. Звичайно, що перелік індикаторів для моніторингу повинно визначати Міністерством охорони здоров'я України спільно з провідними фахівцями в управлінській сфері і медичній галузі. Тільки за таких умов результати моніторингу можуть стати науково обґрунтованою підставою для прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я. Отже, для досягнення основних цілей і завдань регуляторного впливу на процес реформування медичної допомоги,

основными компонентами моніторингу реформи в охороні здоров'я мають бути: логічна схема, яка містить формулювання цілей і завдань і зв'язує між собою основні компоненти програми; індикатори, які визначають вимірювані показники; методологія збору та аналізу даних.

Список використаних джерел:

1. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0004100-10>.

Бех Алина Александровна

5 курс, факультет социологии и права, НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Божок О. И., преподаватель кафедры теории и практики управления ФСП НТУУ «КПИ»

СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕНЕДЖЕРА ПО ПЕРСОНАЛУ

Деятельность персонала изначально формируется посредством обучения сотрудников организации со стороны профильных учебных заведений или же с использованием технологий коучинга. По определению Майлза Дауни, коучинг – это искусство содействовать повышению результативности, обучению и развитию другого человека. Суть коучинга – ничего не советовать, а посредством вопросов помочь сотруднику найти ответ на свой вопрос, ведь сотрудники организации постоянно должны развивать и совершенствовать свои профессиональные качества, полученные на основе предшествующего опыта. Бесспорным остается тот факт, что и коучер должен постоянно обновлять собственную базу знаний и умений для улучшения спроса на рынке труда. Это может быть и освоение зарекомендовавших себя практик зарубежных компаний, и экспериментальная деятельность с целью поиска инновационных решений для разработки авторского метода обучения и развития персонала.

Известно, что профессия «менеджер по персоналу» возникла при формировании системы кадрового менеджмента в XX в. Логика данного процесса определяется двумя факторами: последовательной трансформацией традиционной системы кадровой работы в систему управления персоналом с четко выраженной штабной функцией; а также эволюцией форм (совместно-последовательной, совместно-взаимодействующей и совместно-индивидуальной) организации совместной деятельности [1].

Одной из главных обязанностей менеджера по персоналу является обучение сотрудников согласно потребностям организации и изменения требований к определенной вакансии на рынке труда. Обучение персонала – это развитие профессиональных знаний, умений и навыков сотрудников исходя из целей развития существующих подразделений, которые в свою очередь привязаны к стратегии компании. Обучение может быть разным по форме (лекции, семинары, тренинги), содержанию и способу реализации. Все это зависит от конкретных целей, временных и финансовых ресурсов. [2]

Существует несколько целей обучения персонала: получение сотрудниками новых знаний и навыков, поддержание профессионального уровня персонала, подготовка сотрудников к замещению коллег во время их отсутствия, подготовка к продвижению по службе, поддержание позитивного отношения сотрудников к работе, формирование чувства причастности к компании. Виды обучения могут подразделяться на: самообразование сотрудников, долгосрочное дополнительное образование сотрудников, краткосрочное обязательное и дополнительное образование сотрудников, наставничество [3].

По результатам исследования международного кадрового портала HeadHunter, штатных преподавателей имеют 42% крупных компаний, 25% средних и только 13% небольших компаний численностью до 100 человек. Вместе с тем, только 25% работодателей могут позволить проводить профессиональное обучение сотрудников в рабочее время, 33% сотрудников получают профессиональное образование по вечерам и столько же – в выходные дни, 9% – приходится брать отпуск.

Менеджер по персоналу должен руководствоваться правилами профессиональной этики, потому что он является лицом руководства компании. Подход, который используется в процессе обучения, также должен базироваться на принципах социальной ответственности (первостепенная роль сотрудников в обеспечении эффективной работы компании, соблюдение этических принципов, открытость партнерских отношений).

Список использованных источников:

1. Базарова Т.Ю., Еремина Б.Л. Этика деловых отношений в работе менеджера по персоналу [Электронный ресурс]. – Режим доступа http://www.aup.ru/books/m152/1_7.htm
2. Варламова Е. Кто и зачем обучают персонал? [Электронный ресурс]. – Режим доступа <http://www.itctraining.ru/library/info/308>
3. Кто обучает персонал в украинских компаниях? [Электронный ресурс] // сайт UBR. – 04.04.2013. – Режим доступа: <http://ubr.ua/labor-market/life-at-work/kto-obuchayet-personal-v-ukrainskih-kompaniiakh-219793>
4. Ярных В.И. Управление персоналом: зачем компании обучать сотрудника? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.top-personnel.com/press_h22/rubrica_h60

Божок Ольга Ігорівна

викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ОЛІГАРХІЗМ ЯК КОНТРАКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР НЕОБМЕЖЕНОЇ СВОБОДИ ТОП-МЕНЕДЖМЕНТУ

Трансформаційні перетворення механізму державного управління, що віддзеркалюють соціально-управлінські зв'язки між державою, бізнесом і громадянським суспільством, змінюють сучасну соціокультурну парадигму управління. Сьогодні значно посилюються тенденції перетину управлінських практик державного регулювання ринкових процесів в економіці України та сучасних, олігархічних форм правління, орієнтованих на максимальну вигоду від прийнятих управлінських рішень на державному рівні.

Стійкий розвиток управлінської волі та професійних амбіцій топ-менеджменту з бізнес-середовища та великих корпорацій, переважно олігархічного походження, формує ряд соціально значимих питань: Олігархія як соціально-управлінський феномен є негативним явищем в системі державного управління чи навпаки – «носієм» ринкових моделей управлінської діяльності у контексті визначення критеріїв соціально-економічної ефективності державної служби? Чи може бути досягнуто соціального консенсусу в управлінських вимірах усталених державних інституцій та глобального динамічного управлінського світогляду як специфічного типу мислення, характерного виключно олігархічним елітам? У період невизначеності управлінського курсу державотворчих процесів значно актуалізуються суспільні запити, пов'язані із потребою в осмисленні контракультурної специфіки феномену «олігархія» саме у пострадянському просторі.

Олігархія як соціальне утворення в системі кланової організації державної влади характеризується надмірними повноваженнями невеликого кола осіб, що здатні здійснювати значний управлінський вплив на політичні та соціально-економічні явища чи процеси. Політологічний контекст продукує аналіз олігархічних утворень у тісному взаємозв'язку із конкретною періодизацією змін політичних еліт, починаючи від 90-років до сьогодення. Ділові відносини між топ-менеджментом бізнесових та державно-управлінських структур вибудовуються за такими моделями як «патронатно-клієнтська» в Україні та «рівноправна» або «семибанкірська» в Росії.

Соціокультурна парадигма у дослідженні контракультурних форм у варіативній системі корпоративної культури державного управління ставить на меті виявлення аксіологічних вимірів формування олігархії, її морально-етичних обмежень у контексті професійної управлінської діяльності. Так, олігархізм як контракультура є чинником творення соціально-професійної маргінальності в системі державного управління, оскільки являє собою виокремлений елемент у структурі професійної свідомості управлінців, який суперечить ціннісним установкам соціально-справедливого розподілу матеріальних та духовних ресурсів та принципам соціально-відповідального прийняття управлінських рішень. Соціальна енергія у професійному становленні і розвитку топ-менеджменту і у бізнес-середовищі, і на державному рівні, що необмежена загальними людськими моральними принципами та нормами, яка не співпадає із рамками професійного етикету, стає брутальним, руйнівним витвором людської діяльності.

Тому результат управлінської діяльності, реалізованої виключно на засадах КСВ, визначаємо як соціально справедливий, економічно вигідний наслідок професійної управлінської діяльності у розмаїтті особистого вибору управлінця, який чітко «вписується» у трьохвимірний аксіологічний конструкт: особисті інтереси – корпоративні інтереси локального професійного середовища – соціальна відповідальність за суспільну значимість

функціонування управлінських структур у період глобальних трансформацій механізму державного управління.

Боровик Дар'я Леонідівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архипова Є.О., к.філос.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Однією з провідних характеристик суспільства є його безперервна трансформація. Так лише за останні 20 років можна спостерігати ряд метаморфоз: формування інформаційного суспільства та суспільства знань, у центрі якого постає людина з усім розмаїттям її інтересів та потреб, розвиток електронної демократії, електронного урядування, електронного суспільства тощо. Україна як невід'ємна частина світового співтовариства не може залишатися осторонь даних процесів і, навіть, може бути однією із провідних країн в цьому напрямку, адже має великий потенціал для розробки та впровадження сучасних інформаційних технологій.

Запровадження в Україні електронного урядування слід розглядати через призму політико-правових реформ, в яких Е-урядування виступає невід'ємною частиною механізму державного управління та спрямоване, насамперед, на надання державних та адміністративних послуг в режимі он-лайн, впровадження безпаперових технологій внутрішнього та міжвідомчого документообігу, інтеграцію України до світового інформаційного простору, забезпечення відкритості та прозорості влади тощо [1].

Сьогодні інформаційні технології стають провідним чинником трансформації і оптимізації діяльності державних органів та неурядових організацій у всьому світі. Впровадження сучасних інформаційних технологій в державному управлінні дозволяє не лише підвищити продуктивність праці конкретного службовця, але й змінити порядок взаємодії державного органу з населенням, значно спростити процедури отримання державних послуг. При цьому для організації взаємодії відомств зі споживачами державних послуг в основному використовуються можливості мережі Інтернет, яка сьогодні є найбільш доступним і часто використовуваним засобом розповсюдження інформації та обміном даними.

Та, на жаль, в процесі реалізації даних трансформацій у сфері електронного урядування України виникає ряд проблем, серед яких слід зазначити:

- невідповідність української нормативно-правової бази міжнародним стандартам у сфері інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційної безпеки;
- несумісність інформаційних систем різних відомств та організацій;
- фактична відсутність централізованої державної структури, що регламентувала би інформаційні процеси в суспільстві;
- суттєва нестача інвестицій в інформаційно-комунікаційну сферу.

Зазначимо, що позитивні зрушення безумовно є. Так декларується стовідсоткове представлення органів виконавчої влади в Інтернеті, створено спеціальну інформаційно-телекомунікаційну систему органів виконавчої влади, розвивається інфраструктура електронного цифрового підпису, створюються потужні відомчі та міжвідомчі системи, такі як "Фінанси" та "Електронна митниця", запроваджено системи подання суб'єктами господарювання звітності в електронній формі до різних державних органів тощо.

Незважаючи на це, наразі досить важко говорити про наявність суттєвих якісних зрушень в роботі державних органів, особливо в частині організації міжвідомчої взаємодії. Пояснюється це тим, що створювані на місцях системи, як правило, використовують різні програмно-апаратні платформи та не спроможні інтегруватися в єдину інформаційно-телекомунікаційну систему.

Список використаних джерел:

1. Досвід впровадження е-демократії та е-урядування в Україні / О.І. Архипська, О.А. Баранов, С.В. Дзюба та ін. ; за ред. С. В. Дзюби: [Електронний ресурс]: – К.: 2010. – 90 с. – Режим доступу: http://nc.gov.ua/menu/publications/doc/dosv_vprovad.pdf
2. Клімушин П. Електронне урядування в інформаційному суспільстві / П. С. Клімушин, А. О. Серенюк. – Х.: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2010 – 312 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В УКРАЇНІ

Аналіз тематичної літератури та інтернет-джерел показує, що проектний підхід в управлінні в нашій країні використовується досить рідко, особливо в практиці управління державними організаціями. Однак неодноразово доведена його ефективність у впровадженні інновацій та реалізації змін дозволяє говорити про необхідність ширшого застосування проектних методів та технологій в Україні.

Проект, за одним із визначень, – унікальне починання, одноразова послідовність дій, комплекс заходів на досягнення певної мети, що інтегрує в собі як ідею, так і дії щодо втілення задуму в життя [2]. Тобто, будь-яке завдання суттєвого масштабу може бути оформлене і здійснене у вигляді проекту, що дає можливість правильно розподілити час та ресурси, діяти послідовно і, відповідно, значно підвищити ефективність роботи.

Базовою проблемою для впровадження в діяльність проектного підходу в Україні є нестача кваліфікованих управлінських кадрів. Державний класифікатор професій вже містить такі спеціальності як «керівник проектів та програм у сфері матеріального (нематеріального) виробництва», «фахівець у сфері управління проектами і програмами» [1, с. 8]. Проводиться цілеспрямована підготовка фахівців за спеціальністю «управління проектами», для майбутніх управлінців, економістів, соціологів тощо запроваджується нова дисципліна – проектування. Однак залишається актуальною необхідність підвищення якості підготовки, зокрема відпрацювання теоретичних знань на практиці, в процесі підготовки та реалізації реальних проектів.

Ще одна особливість українських реалій відносно поширення методів проектування – стан органів державного управління, у яких запровадження інновацій завжди було дещо проблемним через специфіку самої системи. Саме реалізація проекту є найдієвішим способом втілення необхідних змін із найменшими втратами, проте в державних організаціях нерідко реалізуються епізодичні конкретні справи, що не складають системи, не сприймаються як фрагменти єдиної стратегії і, відповідно, несуть так само епізодичну користь. Застосовуються старі командно-адміністративні методи управління, нові ж методи функціонального менеджменту залишаються прерогативою новостворених підприємств [2]. Одним із методів, що вже довели свою ефективність на великих державних підприємствах України, є матрична структура управління (формування групи відповідальних за проект із різних служб та відділів) та портфельний підхід до управління проектами (у випадку, коли один проект трансформується в інший і паралельно реалізуються кілька проектів).

Свою специфіку має використання технологій проектування громадськими організаціями. Особливість діяльності громадських організацій в Україні полягає у співпраці їх з місцевими органами влади, а також у можливості впливати на останні та контролювати їх, що останнім часом значно зросло.

Проекти, ініційовані громадськими організаціями, направлені в цілому на досягнення позитивних змін соціального середовища і у значній мірі залежать від правильного розподілення ресурсів. Використання спонсорської допомоги вимагає посиленого контролю за витратами та попереднього аналізу передбачуваної ефективності їх використання. Також для проектної діяльності неурядових організацій надзвичайно важливою є правильна інформаційно-комунікативна робота (з органами влади, клієнтами, ЗМІ, бізнес-структурами, організаціям-партнерами), оскільки від неї також залежить результативність дій.

Можливість партнерства громадських організацій та держави забезпечується законодавством про місцеве самоврядування, але на перешкоді результативній співпраці стають обмеженість ресурсів місцевого бюджету, недостатня обізнаність у діяльності одне одного та недостатній рівень досвіду взаємодії між секторами. Це ще раз підкреслює необхідність у ефективній інформаційній роботі та вдосконаленні системи підготовки фахівців.

Список використаних джерел:

1. Бабаєв, В.М. *Управління проектами: Навчальний посібник*. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 244 с.

2. Федорчак О.В. Проектний підхід як інноваційний механізм державного управління [Електронний ресурс] / О.В. Федорчак. – Державне управління: теорія та практика. – № 1, 2006. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/TEKNOLOGIYA/02-FEDORCHAK.pdf>

Гамерський Богдан Ігорович

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ПРОБЛЕМА В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Вирішення проблеми приватного та професійного інтересу державного службовця є для вітчизняної системи державного управління одним з найважливіших питань на шляху розвитку та вдосконалення інституту державної служби України. Конфлікти інтересів здатні призвести до виникнення такого негативного явища в управлінні державою як корупція, яка ламає всі базові принципи побудови «здорової» економіки та соціальної справедливості як основи дієвого механізму управління країною. Значна частина громадян України втягнута в корупційні процеси, адже вони переконані, що ці відносини є виправданими, якщо потрібно вчасно вирішити їх важливі справи.

Основною ідеєю, яка закріплена у Конвенції ООН проти корупції Генеральною Асамблеєю ООН у 2003 році є створення та підтримка державою такої системи, яка б сприяла прозорості та перешкоджала появі колізій інтересів, які виникають не лише відносно державних управлінців, а й відносно держав. Закони України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», які є базовими документами для діяльності виконавчої влади, визначення конфлікту інтересів не надають. Його роз'яснення вказується в Загальних правилах поведінки державного службовця: «Конфлікт інтересів впливає із ситуації, коли державний службовець має приватний інтерес, тобто переваги для нього або його родини, близьких родичів, друзів чи осіб та організацій, з якими він має або мав спільні ділові чи політичні інтереси, що впливає або може впливати на неупереджене та об'єктивне виконання ним своїх службових обов'язків» [1, с.3].

Одними з найпоширеніших причин виникнення конфлікту інтересів є можливість держслужбовця зловживати владою наданою йому законом у власних інтересах, можливість керувати людськими і матеріальними ресурсами країни. Масштабний розподіл державної власності в перші роки незалежної України, слабка законодавча база та політична боротьба стала спокусою для чиновників. Тобто в системі державного управління існували та, на жаль, присутні сьогодні потенційні умови виникнення конфлікту інтересів.

Конфлікт інтересів буде існувати завжди, позбутися його неможливо, оскільки кожен державний службовець має приватні інтереси. Підозра, що в державного службовця є невіршений конфлікт інтересів, може викликати сумніви громадян у чесності працівника та підриватиме довіру до організації загалом. Тому важливими є спроби врегулювати їх, а для цього потрібно створювати систему інституційних заходів, впроваджуючи досвід корпоративної соціальної відповідальності у її морально-етичному вимірі як орієнтир у професійній діяльності державних службовців. У 60-х рр. ХХ ст. в США були перші спроби вирішення конфлікту інтересів шляхом запровадження адміністративного кодексу поведінки чиновництва, невиконання якого тягнуло б за собою певні адміністративні санкції.

Одне з основних завдань, що стоїть перед державною службою України, це створити стратегію, яка мала б змогу чітко управляти конфліктами інтересів. В професійній діяльності державний службовець повинен мати та діяти за чіткими принципами та нормами поведінки, які закріплені в етичному кодексі, а певна система органів–координаторів повинна слідкувати за управлінням конфліктів інтересу та створювати професійно–етичні програми; можливий також варіант інституту омбудсменів, який міг би допомагати державним службовцям у сфері вирішення конфлікту інтересів.

Список використаних джерел:

1. Наказ №214.04.08.2010. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця.

Гогунська Марина Олександрівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю. к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП, НТУУ «КПІ»

TEAM BUILDING ЯК СУЧАСНА УПРАВЛІНСЬКА СТРАТЕГІЯ

У сучасному контексті реформування українського суспільства актуальною є проблема формування і запровадження ефективних управлінських стратегій. За таких умов, перспективним є розгляд одного із способу організації управлінського процесу, що має назву team building. Адже, team building є найбільш стійкою, порівняно з іншими, системою, що спрямована на мінімізацію ризику діяльності організації в кризових ситуаціях, крім того, застосування цієї управлінської стратегії позитивно впливає на підвищення продуктивності функціонування організації в період її стабільної життєдіяльності.

Принципово важливим є те, що в Україні team building з'являється на початку 90-х років минулого століття, однак реальне його застосування розпочинається пізніше. Цей факт безпосередньо пов'язаний з розвитком вітчизняного ринку, що зумовлює побудову нової корпоративної конфігурації. В сучасному науковому дискурсі досліджуються об'єктивні умови застосування цієї управлінської стратегії, до яких відносять об'єднання емоційних та інтелектуальних можливостей всіх членів команди для ефективного і оперативного вирішення складних завдань, а також мотивацію і стимуляцію членів організації для підвищення продуктивності їх діяльності.

Team building – це системна управлінська стратегія і як кожна із систем має бути організована у часі і просторі з чітко визначеними етапами функціонування, взаємодією елементів між собою та із зовнішнім середовищем. Розглядаючи даний командний принцип управління, зазначимо, що він поділяється на дві стадії: перша пов'язана з безпосереднім створення команди у період формування організації, а друга з неперервною роботою з підтримки «командного духу», профілактикою конфліктних ситуацій та зміцненню взаємодії учасників команди.

Основними критеріями, що характеризують діяльність команди є націленість на кінцевий результат, творчий підхід до розв'язання завдань, загальний психологічний клімат команди, зацікавленість у розвитку організації, ініціативність та активність всіх її членів. У цьому контексті, Р. М. Белбін, вивчаючи феномен командоутворення, виділяє сукупність особистих якостей всіх членів команди та їх взаємодію як ключовий фактор ефективної діяльності команди. Вчений пропонує гіпотезу «командних ролей», на основі якої детально досліджує специфіку розподілу ролей і функцій управлінських команд. В теорії та практиці team building існує різноманіття способів та методів створення ефективної команди, до яких відносяться: акції комунікативного характеру (інтерактивні відео конференції, методика «тет-а-тет», електронна пошта, телефонні системи та ін.), акції іміджевого характеру (фірмовий: логотип, стиль, одяг, значки, футболки, сувеніри), вступні тренінги і навчання персоналу, планерки, ділові ігри, груповий розв'язок різних завдань, аудиторні тренінги, коучинг, командоутворні тренінги та багато іншого. Вибір методів та способів, що застосовуватимуться в організації залежить від специфіки її діяльності та від керівництва.

Таким чином, застосування управлінської стратегії team building дозволяє створити найбільш продуктивну форму організації взаємодії, збільшити конкурентоспроможність організації через підвищення продуктивності діяльності команди.

Гончарук Юлія Леонідівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коваль О. А., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ДІАЛЕКТИКА СВОБОДИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА

В цивілізації західного типу свобода є однією з базових цінностей. Людство завжди прагнуло свободи і це прагнення стало рушійною силою розвитку. Ціннісні орієнтації на свободу втілюються у життя методом вибору одного чи іншого плану дій. Розглянемо, як це загальне положення реалізується в діяльності менеджера. Чим чіткіше він буде усвідомлювати свої реальні можливості, чим більше він буде мати засобів для втілення в життя поставленої мети, тим більшим буде рівень його свободи.

В умовах все більшого технологічного розвитку визначальної ролі набуває соціальна відповідальність в професійній діяльності менеджерів. Гостро постає питання соціально-відповідального ставлення менеджерів різних рівнів до працівників, клієнтів, навколишнього середовища та суспільства в цілому. Якщо співвіднести інтереси менеджера, як особистісні інтереси, так і суспільні інтереси, які він представляє як професіонал, то можна стверджувати що протиставлення індивідуального та соціального в професійній діяльності менеджера не повинно бути. Особистісна мотивація діяльності менеджера має бути втіленням певних значущих для організації цілей.

Історія розвитку свободи особистості в європейській культурі демонструє процес становлення індивідуального в суспільстві, яке завжди буде органічно включатися в соціальну структуру [1, с. 87]. Особистість як інтегральна соціальна якість і людини і менеджера в його професійній діяльності, здатна до самореалізації лише в суспільстві та соціально відповідальній роботі. Свобода постає передумовою розвитку індивідуального і соціального в роботі менеджера, створює можливості для його реалізації як особистості і професіонала. Свобода менеджера визначається як специфічно індивідуальна активність особистості, прояв сили волі й моральних особливостей, які внаслідок протиборства мотивів активізуються на індивідуальне здійснення вибору, можливість освоювати та перетворювати умови роботи, здатність до самореалізації, професійного розвитку, прийняття та реалізацію рішень. Менеджер в своїй професійній діяльності обирає способи реалізації власної індивідуальності під опосередкованим впливом суспільних інтересів та цінностей, що стають зрозумілі і вагомі тоді, коли він вбачає в них реальне підґрунтя для досягнення своїх професійних цілей. Свобода у процесі роботи та розвитку менеджера дає можливість, з одного боку, реалізувати власні потреби людини, а з іншого – відображає зміст соціального буття, соціальної відповідальності та задоволення потреб суспільства.

Менеджер є вільним в своїй професійній діяльності тоді і там, де і коли він сам приймає рішення. Сфера його свободи є сферою його автономної поведінки, тобто його рішення належать виключно йому. Коли сфера його свободи співпадає із сферою його відповідальності, він є дійсно вільним, бо він відповідальний за прояв власної свободи [2]. Соціальна відповідальність менеджера може визначатися як його обов'язок оцінити власні наміри в його професійній діяльності та здійснювати вибір поведінки відповідно до норм, що відображають інтереси суспільного розвитку, а при порушенні їх – бути зобов'язаним звітувати перед суспільством і нести покарання.

Отже, свобода неможлива без соціальної відповідальності і обв'язку менеджера перед соціумом, у якому він здійснює свою діяльність. А оскільки однією з центральних функцій менеджера являється мотивація персоналу організації, то можна стверджувати, що соціально відповідальна робота менеджерів в організації на різних рівнях дозволяє впровадити новий механізм мотивування персоналу.

Список використаних джерел:

1. Крамар Т. Діалектика індивідуального та соціального у феномені свободи особистості// Вісник КНТЕУ (Серія «Філософські виміри сучасного світу»). – 2010. - №3. – С. 86 – 91
2. Стимулювання персоналу відповідальністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ebooktime.net/book_30_glava_34_8.3._Стимулювання_.html

Демченко Юлія Володимирівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Мельниченко А. А., к.філос.н, доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КП»

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НАСЕЛЕННЯ

Соціальна відповідальність є пріоритетним вектором соціальної діяльності транснаціональних корпорацій, комерційних організацій та підприємств, але на рівні політичних інституцій держави набуває особливого значення в умовах соціально-економічної, духовної кризи сучасного суспільства. Варто зауважити, що Конституція України від 28 червня 1998 р. проголосила Україну соціальною державою, а звідси впливає затребуваність забезпечення саме соціальних прав її громадян, але нинішній стан української економіки створює перешкоди для ефективного функціонування системи соціального захисту та соціального забезпечення.

Початок ХХІ ст. спровокував динамічний процес стратифікації українського суспільства, зокрема збільшення кількості малозабезпечених, тому перед державою постало завдання підвищення якості їх життя, переорієнтування соціальних стандартів, забезпечення прав кожного громадянина на соціальний захист, що гарантовано статтею 46 Конституції України. Стає очевидним необхідність удосконалення державного управління системою соціального захисту в Україні не тільки шляхом реформування законодавства у цій сфері, але і вдосконалення виконавчої діяльності, впровадження інноваційних управлінських практик, наприклад програмно-цільового управління (далі - ПЦУ).

Дослідження системи ПЦУ висвітлено в працях таких науковців, як А. Аверьянов, В. Афанасьєв, Є. Голубков, Л. Дідьківська, М. Кульчицький, І. Ладенко, О. Макарова, Н. Моїсєєвим, Г. Поспелов, Б. Райзберг, Р. Цвилев.

Сутність програмно-цільового управління зводиться до розробки та реалізації комплексних цільових програм різного типу. Під поняттям комплексної цільової програми розуміється об'єднаний єдиною метою і обмежений певними строками комплекс завдань і заходів соціального, економічного, технічно-організаційного, наукового характеру, спрямованих на вирішення цих завдань, із вказівкою ресурсів і джерел, що використовуються.

Слід зазначити, що згідно з українським законодавством ПЦУ повинно застосовуватися у державних і регіональних програмах соціально-економічного та культурного розвитку, програмах охорони довкілля, національно-культурного розвитку національних меншин, при підготовці та виконанні обласних і регіональних бюджетів. Натомість затверджуються програми, які відповідають індивідуальним або груповим інтересам, без врахування загальнодержавної (національної) стратегії.

Реалізація комплексних цільових програм створює сприятливі умови для узгодження цілей та інтересів різних верств населення, адже, на відміну від галузевого підходу, переслідує не приватні цілі, а узагальнені суспільні. Даний підхід зорієнтований на всю сукупність цілей організації, проекту, програми, за рахунок чого і забезпечуються передумови їх досягнення. Запровадження ПЦУ у сфері соціального захисту населення має такі переваги:

1. чітке визначення цілей і завдань соціальної політики, на досягнення яких витрачаються бюджетні кошти, підвищення рівня контролю за результатами реалізації соціальних програм;
2. здійснення оцінки діяльності державних органів щодо досягнення поставлених цілей та виконання завдань у сфері соціального захисту, а також аналізу причин неефективної реалізації соціальних програм;
3. посилення відповідальності державних органів за дотримання відповідності соціальних програм їх меті, визначеній на законодавчому рівні, а також за їх фінансове забезпечення і результати виконання;
4. підвищення якості розробки соціальної політики, ефективності розподілу і використання бюджетних коштів для її потреб.

Дудкова Яна Олегівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архипова Є.О., к.філос.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

РОЛЬ САМОУПРАВЛІННЯ ТА САМООРГАНІЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА

Займаючись управлінською діяльністю різного рівня, багато керівників виявляють недостатню зосередженість та організованість, не вміють раціонально використовувати робочий час і т.п. Ця проблема є особливо актуальною для менеджерів з невеликим досвідом роботи. В той же час здатність до самоорганізації та самоуправління відіграють велику роль в діяльності менеджера, оскільки саме від цих якостей суттєво залежить успіх як самого менеджера, так і організації, в якій він працює.

Самоорганізація – це вміння розподілити час, економно його використовувати і раціонально організувати свою розумову працю [1, с.158]. Ефективність самоорганізації залежить від набору особистих якостей менеджера. До якостей, що сприяють розвитку самоорганізації, відносять: ініціативність, наполегливість, рішучість, самоаналіз, самовладання, стриманість, самодисципліну, терпіння, уміння передбачати, самостійність, енергійність тощо. До якостей, що знижують ефективність самоорганізації, належать: соромливість, забутливість, пасивність, відсутність позитивної життєвої позиції, низький рівень освіти і виховання.

Хороший менеджер повинен вміти розумно розпоряджатися своїм часом і добре організувати свою діяльність. Якщо керівник має високий рівень самоорганізації, то він може вимагати того самого і від своїх підлеглих, адже не дарма вважається, що темп, взятий керівником, стає темпом роботи всієї команди.

Крім самоорганізації, значну роль в професійній діяльності менеджера відіграє самоуправління. Воно передбачає самостійний вибір мети та шляхів її досягнення, активну участь у прийнятті та виконанні прийнятих рішень [3, с.421]. Гарний керівник ніколи не повинен бути задоволений своєю роботою на 100 %. Він має не зупинятися на досягнутому, перебувати в постійному пошуку можливостей для поліпшення того, над чим працює.

Важливим інструментом самоуправління є самоконтроль. За його допомогою керівник може оцінити якість та ефективність своєї діяльності, витрати часу на виконання роботи. Самоконтроль базується на доводах розуму, силі волі і з часом має стати усвідомленою звичкою.

Дослідження свідчать, що понад 95 % часу керівник витрачає на функціонування та розвиток своєї організації, а на самоконтроль і організацію себе виділяє лише 5 % часу, що виявляється недостатнім для самовдосконалення [2, с.276].

Менеджеру необхідно постійно вдосконалювати свій професійний рівень. Особливості його праці та конкретний зміст виконуваної роботи, що постійно змінюється, передбачають високу здатність до самоорганізації та саморозвитку, адже перед менеджером регулярно постають нові нетипові задачі, що погано піддаються стандартизації і щоразу вимагають розробки нового алгоритму їх розв'язку.

Але самоорганізація не повинна стати самоціллю менеджера. Розвиток навичок самоорганізації та самоуправління повинен мати і практико-економічний вектор: нарощення особистісного потенціалу менеджера обов'язково має корелювати з нарощенням потенціалу організації, в якій він працює, із покращенням показників її ефективності.

Список використаних джерел:

1. Адаир Д. Гуру менеджмента. – М.: Эксмо-пресс, 2004. – 656 с.
2. Жариков Е.С. Психология управления. Книга для руководителей и менеджера по персоналу. – М.: Изд-во МЦФЭР, 2002. – 512 с.
3. Словарь-справочник менеджера / Под ред. М.Г. Лапусты. – М.: Инфра-м, 1996. – 608 с.

Зайвенко Анастасія Григорівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Федорова І. І., к.філос.н., професор кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ

Інтенсифікація процесів становлення інформаційного суспільства визначила стратегію переходу до глобалізованого інформаційного суспільства. Перед європейськими країнами ставляться нові освітянські завдання, зокрема поліпшення умов для бізнесу за допомогою ефективною і узгодженою телекомунікації та здійснення переходу до навчання протягом усього життя (у цьому напрямку працює ініціатива «Навчання в інформаційному суспільстві») [7].

Виключенням не є й Україна, оскільки прийняла 4 лютого 1998 року Закон України «Про національну програму інформатизації», який визначає державну інформаційну політику. На забезпечення широкого доступу до мережі Інтернет та представлення в ній національних інформаційних ресурсів спрямовано й Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [8].

Інформатизація освіти – упорядкована сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих і управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних і телекомунікаційних потреб, що пов'язані з можливостями методів і засобів інформаційних та комунікаційних технологій (далі ІКТ) учасників навчально-виховного процесу, а також ті, хто цим процесом управляє та його забезпечує [9, 360].

Одним з найважливіших факторів, що визначають ефективність управлінської діяльності у сфері професійно-технічної освіти (ПТО), є наявність оперативної релевантної інформації. На ній ґрунтуються всі ефективні управлінські рішення та дії з їх реалізації. Сучасна система управління професійно-технічною освітою побудована за жорстокою ієрархічною структурою, яка збереглася ще з часів планово-адміністративної економіки.

Національний рівень (макрорівень) характеризується широтою охопту, зведенням і систематизацією всіх наявних регіональних інформаційних потоків для прийняття стратегічних рішень, які впливають на стан та розвиток всієї системи ПТО. Ці рівні, як системне явище безпосередньо пов'язані один з одним та взаємозалежні.

На міжнародному рівні (мегарівень) проводяться співставлення, порівняння освітніх показників і індикаторів для різних країн світу. Така інформація використовується з метою аналізу та визначення рейтингу результатів національної освітньої діяльності порівняно з іншими країнами.

Аналіз інформаційних потреб регіональних органів управління ПТО (метарівень) свідчить, що вони залежать від функціональних завдань і обов'язків, які виконують відповідно до переданих ним повноважень. Інформаційні потоки сходяться на цьому рівні з метою виявлення загальних проблем і тенденцій, характерних для мережі професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ), і використовуються для прийняття тактичних рішень, визначення стратегії на регіональному рівні.

Базисний рівень (мікрорівень) – це рівень управлінської діяльності директора професійно-технічного навчального закладу, на якому інформація потрібна для прийняття оперативних рішень та швидкого реагування на проблеми, що пов'язані з організацією і забезпеченням навчально-виробничого та виховного процесу, господарської діяльності ПТНЗ тощо.

Практика доводить, що актуальність і своєчасність у інформаційному забезпеченні є найважливішими критеріями, від яких залежить оперативність реагування на зміни зовнішнього середовища, процеси прийняття рішень, формування стратегії подальшого розвитку у будь-яких сферах.

Список використаних джерел:

1. Перший щорічний доклад Форуму – Мережі для людей та співтовариств: [Електронний ресурс]. // Networks for People and their Communities. Making the Most of the Information Society in the European Union. First Annual Report to the European Commission from the Information Society Forum. – June 1996. – Режим доступу: <http://www.relcom.ru/Archive/1997/>
2. Указ Президента України з 31.07.2000 року № 928/2000. – Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет і забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні
3. Енциклопедія освіти / Акад.пед. наук України ; головний ред. В.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Калана Олеся Володимирівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА У ФЕШН-ІНДУСТРІЇ

Фешн-індустрія є однією з тих світових індустрій, яка найшвидше розвивається, проте в Україні наявний дефіцит високо кваліфікованих менеджерів саме в цій галузі. Сьогодні на вітчизняному ринку модельних послуг спостерігається повне копіювання законів, принципів та методів управління, що діють на транснаціональному ринку послуг у фешн-галузі.

Нині індустрія моди є дуже затребуваною в Україні, тому існує безліч організацій, які називають себе «модельними агентствами», проте лише одиниці з них відповідають світовим стандартам модельного бізнесу і займаються саме моделінгом, а не чимось іншим, що завдає великої шкоди репутації та іміджу як складовим успішного управління бізнес-процесами, які саме в фешн-індустрії є вкрай нерозвиненими.

Кожен, напевно, чув, що всі топ-моделі працюють у відомих модельних агентствах, і кожна починаюча модель знає, що шлях до її успіху лежить саме через агентство, до якого вона потрапить. Саме від рівня професіоналізму та кваліфікації скаутів (людей, що займаються пошуком «нових облич») та менеджерів в прямому сенсі залежить майбутній шлях моделі. З моменту підписання контракту менеджер модельного агентства починає крок за кроком будувати її кар'єру. Головна задача агента – планувати, організовувати зустрічі, презентувати професійні якості моделі, досвід реалізованих проектів, а також шукати нові проекти для подальшої роботи моделі та «просувати» модель у фешн-індустрії. Критерієм якості виконуваних робіт є певний відсоток комісійних, який отримує менеджер модельного бізнесу в залежності від кожної виконаної моделлю роботи.

«Фешн-менеджер» повинен надавати високоякісний сервіс моделі та володіти цілим комплексом фахових знань з бухгалтерського обліку, юридичного консультування, PR-технологій, менеджменту людських ресурсів та комунікативної культури, оскільки коло працівників модельного агентства можна визначити як творчий колектив з високим рівнем психологічної напруги. Успіх менеджера абсолютно пропорційний успіху моделі, з якою він працює, що свідчить про ефективно організовану мотиваційну систему модельного бізнесу.

Модельний бізнес сучасного формату в Україні потребує кваліфікованих управлінських кадрів. В нашій країні катастрофічно не вистачає спеціалістів даної галузі, які чітко розуміють специфіку роботи в даній індустрії та здатні забезпечити її організаційну структуру. Перш за все, це має бути фахівець з відповідною освітою, яку на жаль, в Україні надає лише один університет – КНУКіМ, який поки ще не може конкурувати з європейськими ВНЗ. Відсутність базових знань європейського стандарту сильно відзначається на розвитку фешн-бізнесу в національній системі ринкових відносин.

Менеджер фешн-індустрії повинен повністю розуміти не тільки корпоративну політику, а й економіку підприємства (агентства чи будинку моди), володіти навиками управління конфліктами, розумітися в організації роботи не лише самих моделей, а й безпосередньо фешн-проектів світового рівня, а також розуміти світ моди «з середини». Задля досягнення професійного визнання українським менеджерам потрібно набувати практичних навичок в роботі з FashionMedia, FashionStyling, FashionPhoto, ModelingDepartment, що також гальмує їх роботу.

Киричок Олександр Володимирович

б курс, Інститут прикладного системного аналізу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архипова Є.О., к.філос.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Серйозною проблемою теорії і практики менеджменту є протиріччя між комерційною ефективністю корпорацій і рівнем соціального добробуту суспільства. Мова йде про те, що досягнення високих економічних показників господарської активності фірм далеко не завжди супроводжуються позитивними змінами в соціальному становищі населення: існує чимало прикладів, коли діяльність корпорацій призводила до погіршення якості життя людей. Проте саме добробут людей, а не корпоративні інтереси здавна розглядалися як пріоритетна мета, основоположний принцип справедливого управління суспільством [2, с. 15].

Сучасні менеджери все більше часу відводять громадським справам і соціальним змінам. Експерти в цій галузі підкреслюють, що соціальні проблеми сьогодні є не менш важливими, ніж питання прибутку, хоча в недалекому минулому бізнес цікавило лише останнє.

Під соціальною відповідальністю розуміють готовність відгукнутися на потреби суспільства, жертвуючи при цьому короткостроковим прибутком. [2, с. 136]. Сучасний менеджмент не може ігнорувати справедливі вимоги працівників щодо поліпшення свого соціального становища. Прийшло усвідомлення того факту, що конструктивна соціальна політика фірм і корпорацій – не вид благодійної діяльності, а інвестиція в персонал, в соціальний потенціал підприємства, значимість якого для майбутнього важко переоцінити.

Суперечки про роль бізнесу в суспільстві породили чисельні аргументи за і проти соціальної відповідальності. До аргументів на її користь відносять: наявність позитивних довгострокових бізнес-перспектив, зміна потреб і надій в суспільстві, наявність ресурсів для надання допомоги у вирішенні соціальних проблем та задоволення внутрішньої потреби бути соціально відповідальними.

До аргументів, які висувують проти соціальної відповідальності, належать: порушення принципу максимізації прибутку, недостатній рівень звітування перед суспільством, недостатність професійних навичок у вирішенні соціальних проблеми, прийняття соціальної відповідальності виключно в рекламних цілях [3].

Підприємці та менеджери повинні вибирати такий варіант соціальної відповідальності, який забезпечував би переваги та сприяв усуненню чи послабленню означених недоліків [1, с. 135].

Важливо підкреслити, що помилковою є думка стосовно того, що на соціально відповідальну поведінку здатні тільки великі організації. Невелике приватне підприємство, яке за власний рахунок придбало форму для місцевої футбольної команди, кондитерський

завод, який проводить екскурсії для школярів у своїх цехах, також є прикладами соціально відповідальних організацій.

Не викликає сумніву те, що якщо підприємство не здатне вести справу прибутково, то питання соціальної відповідальності навіть не підіймається. Але в ідеалі організації завжди повинні враховувати у своїй діяльності суспільні очікування.

Список використаних джерел:

1. Лисогор В. Духовно-етична та соціальна відповідальність підприємництва/ Василь Лисогор // Підприємство, господарство і право. – 2004. – № 5. – С. 133-137.
2. Міненко М.А. Визнання принципів соціальної відповідальності професійними виробничими об'єднаннями та їх учасниками/ М.А. Міненко // Економіка АПК. – 2008. – № 7. – С.136-140.
3. Окорський В.П. Основи менеджменту: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2009. – 400 с. Режим доступу: <http://at.zavantag.com/docs/709/index-179585.html?page=24>

Козюба Олексій Олександрович

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Пашов Р. І., ст. викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

КРЕАТИВНИЙ ЧИ КЛАСИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ОРГАНІЗАЦІЇ

Все, що було характерно протягом багатьох років для лідера або менеджера, в даний час знаходиться під знаком питання. Застарілі лідери, а також традиційні вожді, які грають традиційну роль батьків, які не довіряють персоналу, але контролюють його, сьогодні все частіше створюють бар'єри на шляху мотивації в динамічному середовищі, у динамічних управлінських процесах. У той час, як класичний менеджер виступає в якості керівника, офіцера, судді, фінансового наглядача, креативний менеджер відіграє роль тренера, диригента, бригадира, координатора, помічника, друга або провидця.

Авторитет класичного менеджера був створений на основі суворого ієрархічного контролю, який більше схожий на «внутрішнє одомашнення тварин». Поведінкова орієнтація менеджерів як керівників, суддів, або інших подібних ролей вказує на вибудовування ієрархії на основі концепції «нелюдських спостерігачів». Впевненість класичних менеджерів у необхідності суворості, формальної влади, слухняності, робить їх небажаними для співробітників та інших підлеглих в організаційній ієрархії. Творчий керівник залежно від моделі поведінки в якості тренера, диригента, керівника групи, координатора або друга, дає новий підхід до прийому-надання наказів, що є прийнятним для динамічних систем і навколишнього середовища.

Якщо детальніше, то за класичною теорією Макіавеллі менеджер традиційного типу – це агресивна людина, яка порушує всі бар'єри і не обирає інструментів для реалізації цілей. Менеджер біномічного типу «лев-лисиця» – людина, яка досягає результатів шляхом шахрайства та обманних ігор «з-під прилавка», наклепу, обструкції, використовуючи правовий вакуум та інші формальні методи. Все це створює вкрай несприятливу атмосферу для ефективної генерації ідей та творчої діяльності його підлеглих. Креативний керівник, на відміну від згаданих вище можливостей, використовує підхід на основі розуміння, мудрості та елегантності, орієнтації на розкриття потенціалу працівників. Креативному менеджеру сьогодні «необхідно не тільки враховувати основні характеристики і самому володіти необхідними властивостями, але й вирішувати багато соціально-психологічних проблем управлінського характеру, однією з якої є розкриття креативного потенціалу працівників» [2, с.48]. Отже, креативний менеджмент – це «управління персоналом в організаціях на передпроектних та проектних стадіях інноваційного циклу, який спрямований на розкриття творчих здібностей колективу для досягнення цілей організації» [1].

Більше того, креативний менеджмент підказує наступне: якщо людський фактор не піддається математичній інтерпретації, то можна дати йому свободу для вирішення завдань, що не піддаються формалізації. Це означає, що ініціатива, активність і творчість людей, якщо створені умови для їх прояву, можуть компенсувати брак інформації або неповноту апріорного знання про дію економічних закономірностей. Цій же меті може послужити і унікальна здатність окремих людей і колективів до самонавчання і навчання.

Таким чином, креативний менеджмент в контексті складності та комплексності управлінських процесів та невизначеності економічних перетворень закладає фундамент для сталого розвитку організації на основі розвитку творчих потенцій персоналу. Саме креативний

людський ресурс в умовах вільної реалізації допомагає вирішувати складні проблеми, якісно реагувати на швидку зміну запитів та потреб споживачів та в разі необхідності переключатися в режим автономного вирішення питань та навчання необхідним для даної ситуації навичкам.

Список використаних джерел:

1. Журавлев В. А. Креативное мышление, креативный менеджмент и инновационное развитие общества / В.А. Журавлев // Креативная экономика. – № 4 (16), 2008. – С. 3-8
2. Макаренко, О. Г. Креативный менеджмент : учебное пособие / О. Г. Макаренко, В. Н. Лазарев. – Ульяновск : УлГТУ, 2011. – 154 с.

Кокоруж Марія Богданівна

4 курс, факультет лінгвістики, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Кулезньова С. С., ст. викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови ФЛ НТУУ «КПІ»

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ МЕНЕДЖЕРА ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ УСПІШНОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Залученість кожної країни до процесу глобалізації, зумовлена сучасними тенденціями у світі, призводить до того, що успішність українських компаній все більше залежить від їхньої конкурентоспроможності у мінливому середовищі бізнесу. Проте особливо важливу роль для успішної роботи в інокультурних середовищах відіграють менеджери, що є професіоналами в своїй справі та одночасно елементом-зв'язкою у веденні справ з іноземними партнерами. Тому досконале володіння не тільки мовною, але й міжкультурною компетенцією є одним із основних засобів для подолання будь-яких бар'єрів у вирішенні справ чи спілкуванні.

Завдяки оволодінню мовою, обізнаності зі звичаями та традиціями, що прийняті в кожному суспільстві, відбувається становлення членів суспільства, компетентних в мовному відношенні. Мова – це соціальне явище, і одним із найважливіших способів оволодіти нею є вивчення культури народу, тобто досвіду, знань, що дають можливість бути активним учасником спілкування на міжкультурному рівні та добре орієнтуватись у міжкультурних аспектах діяльності компаній.

Під час спілкування з іноземними партнерами – представниками іншої культури – менеджер може зазнавати так званого культурного шоку, що спричинений необізнаністю зі сферами культурного і духовного життя партнерів. Тому нерідко з'являються різноманітні неприємні ситуації, зумовлені невмінням висловлювати взаєморозуміння і співчуття, виражати повагу до партнерів, відсутністю толерантного ставлення при виникненні проблем тощо. Емоційна стабільність та емоційна зрілість комунікантів є основними умовами дипломатичного та врівноваженого ведення бізнесу на міжкультурному рівні, що в поєднанні з використанням знань про культурні особливості й відмінності, становлять міцне підґрунтя для успіху в межах глобалізації ринку.

Проте не тільки ґрунтовні знання іноземної мови в галузі, а й особисті якості, як вміння погоджуватись із чужими поглядами, поважати чужу точку зору, екстраверсія та чесність у спілкуванні, є невід'ємними елементами компетентності менеджера. Саме належна підготовка, що включає міжкультурну обізнаність майбутніх фахівців, повинна стати основним завданням для начальних закладів, і основною метою для тих, хто прагне реалізувати бізнес-цілі на міжнародному ринку. До чинників, що, на думку Н.Закарії, свідчать про міцну базу міжкультурних знань, можна віднести:

- легкість у переборюванні різного роду труднощів під час ведення справ з іноземними партнерами;
- відсутність культурного шоку, що час від часу може з'являтися у менеджера, що його робота полягає у комунікації з іншомовними представниками іноземних компаній;
- вміння легко переключатись і підтримувати стиль ділових переговорів, що притаманний для компанії-партнера;
- здатність легко пристосовуватись до нового оточення і відкритість до нових ідей, що виникають в міжкультурному середовищі [1].

Отже, міжкультурна компетенція фахівців є однією із засад успішного ведення бізнесу в умовах глобалізації ринку. Володіння іноземною мовою, підкріплене міцними знаннями про культуру бізнесу партнера є ключовим моментом для кожного не тільки в рамках діяльності на міжнародному рівні, а й для розвитку особистості менеджера, ствердження його власної культурної ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Zakaria N. The effects of cross-cultural training on the acculturation process of the global workforce // International journal of manpower. – 2000. - №21(6) – P.492-511.

Кондратенко Ярослав Сергійович

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ОБМЕЖЕНИЙ ДОСТУП ДО РЕКРУТИНГОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК УМОВА УСПІХУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Професійна діяльність кадрового менеджера в будь-якій організації пов'язана із необхідністю пошуку та відбору персоналу. Відбір кадрів є однією із центральних функцій управління, оскільки саме людський капітал організації забезпечує економічну рентабельність та конкурентоздатність підприємства. Помилки у відборі кадрів – особливо, коли мова йде про керуючі кадри – дорого можуть коштувати для підприємства. Втрати організації від помилкових, несвоєчасних рішень – це лише частина тих втрат, які можна понести в результаті некваліфікованої роботи менеджера з відбору кадрів. Кожен управлінець повинен професійно ставитись до пошуку та відбору кадрів.

В наш час, існує доволі великий вибір механізмів і способів пошуку та відбору персоналу серед яких: відкриті бази здобувачів, інтернет-портали для пошуку, друковані ресурси, тощо. У зв'язку зі збільшенням інформаційних потоків, ускладнення інформаційних зв'язків та високим рівнем використання інформаційних технологій у робочий час, перед сучасним управлінцем постають проблеми пошуку якісної і правдивої інформації, свободи доступу до приватних даних кандидатів на вакантні посади. Доволі складно отримати релевантну інформацію з відкритих джерел через їх надлишкове інформаційне переваження, що створює перешкоди у повноцінному інформаційному забезпеченні кадрового менеджменту організації.

Сучасний кадровий менеджер, який веде інформаційний пошук з метою формування кадрового резерву в організації, не зважаючи на вільний інформаційний простір, веде інформаційно-обмежену професійну діяльність. Так, Закон України «Про доступ до публічної інформації» вводить поняття «конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов»[1] та регулює роботу з нею. Закон забороняє роботу з конфіденційною інформацією про фізичну або юридичну особу, без згоди такої особи. Цей Закон обмежує свободу дій менеджера в сфері пошуку та відбору кадрів, оскільки не дає можливості в повному обсязі працювати із даними здобувача, організувати їх якісну перевірку та відслідковувати зміни особистих даних кандидатів, представленими на інформаційних ресурсах.

Проблеми свободи доступу до публічної інформації породжують нові механізми інформаційного пошуку. Так, у сучасний період культивування інформаційних технологій, вільних інформаційних потоків, збільшення і ускладнення інформаційних зв'язків, задовольнити професійний інформаційний дефіцит можливо використовуючи технології інсайдерського типу інформаційної діяльності. Пошук та вербовка інсайдера в конкурентній організації, передбачає людину, яка буде передавати потрібну, якісну та правдиву інформацію, у якій зацікавлений менеджер. Пошук необхідної інформації у конкурентному середовищі є популярним методом у більшості сучасних організацій, де використовують корпоративні інформаційні системи із низьким рівнем безпеки інформації.

Суворо регламентований доступ до користування корпоративними інформаційними системами (КІС) унеможливує безособове користування внутрішніми базами даних про працівників та здобувачів як основних інформаційних ресурсів кадрових служб, та значно ускладнює користування КІС особами із зовнішнього середовища. Так, вільний доступ до інформації, її якісний стан та можливості конструктивного використання даних забезпечуються саме через інформаційні обмеження, які є елементом системи інформаційної безпеки в організації. В наш час, успішний менеджер повинен знати і уміти використовувати сучасні методи інформаційного управління, впроваджувати релевантні інформаційні технології адміністративної діяльності в сфері інформаційного забезпечення кадрового менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про доступ до публічної інформації» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст. 314)

Кусік Інна Анатоліївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ HR-МЕНЕДЖЕРА: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасних організаціях одним з найважливіших факторів її успішної діяльності є людський капітал. В складних умовах економічної нестабільності, динаміки ринкових трансформацій найважливішою конкурентною перевагою стають не речові, а саме людські ресурси – працівники з їх невичерпним інтелектуальним потенціалом. Інноваційний розвиток соціально-економічної системи в суспільстві диктує нові вимоги: освіта, знання, кваліфікації та професіоналізм працівників є беззаперечним фактором стійкого розвитку організації. Особливо затребуваною сьогодні є інтелектуальна, творча, новаторська праця, креативні технології, що забезпечують високу конкурентоспроможність організації.

Ефективність командної роботи у сучасних організаціях, безпосередньо залежить від морально-етичних засад професійної діяльності HR-менеджера, що визначають вектори його управлінського впливу. Соціальну відповідальність в системі морально-етичних норм особистості менеджера необхідно розглядати як регулятивний механізм його професійного розвитку. Соціальна відповідальність - це обов'язок, який усвідомлюється менеджером, а його особистісний вибір чи рішення бути «соціально зобов'язаним» формується саме у площині етичних принципів. Етичний принцип соціально-відповідального HR - менеджера заснований на моральних нормах і цінностях, що враховують не тільки економічні інтереси організації, але й інтереси та потреби персоналу.

На сучасному ринку праці України існує безліч корупційних проявів таких, як: непотизм, фаворитизм, протекціонізм, так званий «блат» - використання особистих контактів для одержання роботи чи певних привілеїв, та надання різних послуг родичам, знайомим. За даними соціологічних досліджень, серед шляхів пошуку та отримання роботи 46% становить отримання роботи «через знайомих» (родичів, друзів). Такі тенденції мають негативний вплив як на соціально-психологічний клімат в колективі, так і на результативність діяльності організації [1, с.7].

Іншою проблемою є прагнення сучасних організацій збільшувати свої прибутки на збиток корпоративним інтересам, що має віддзеркалення на діяльності HR-менеджера, тому саме він несе соціальну відповідальність за дотримання норм трудового права по відношенню до своїх працівників, відповідальність за безпеку їх праці, стабільну та прозору виплату заробітної плати, збереження соціальних гарантій та забезпечення підготовки і підбору кваліфікованої робочої сили на чесних і рівних засадах.

HR-менеджер повинен бути не тільки компетентним у справах кадрового управління, а й не зловживати своєю владою, володіти діловим етикетом, сприяти вкоріненню корпоративної культури організації та корпоративної соціальної відповідальності трудового колективу. Це вимагає впровадження широкого арсеналу адміністративних технологій. Намагаючись покращити соціально-психологічний клімат, HR-менеджери роблять різні кроки: складають морально-етичні кодекси, займаються соціальним аудитом і проводять тренінги та ділові ігри, складають корпоративну соціальну звітність. Авторитет та професійне визнання HR-менеджера у колективі залежить від його особистих якостей та стилю його управлінської діяльності. «Мистецтво керувати» собою, самоконтроль, чіткі моральні установки, особисті цілі, винахідливість, інноваційне мислення, вміння навчати підлеглих, формувати і розвивати ефективні робочі групи є результатом усвідомлення особистої соціальної відповідальності HR-менеджером як альтернативи споживацького егоїзму та прихованих особистісних вигод.

Список використаних джерел:

1. Кашин А. Досвід працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: погляд випускників та роботодавців: (звіт соц. дослідження) [Електронний ресурс] / Кашин А., Польщикова Є., Сахно Ю. – Режим доступу: http://fru.org.ua/Projects_and_Initiatives/initiatives/Documents/opit_pervogo_truda_2013.pdf

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КАР'ЄРИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ: ГАРАНТІЇ ТА ПРАВА

Українське суспільство з часів патріотичного вибору своєї незалежності розвивається у складних умовах глобалізаційних, транснаціональних впливів, відбувається перехідний період організаційного розвитку соціальних інститутів у відповідності до вимог сучасних інтеграційних моделей ринкової економіки. Збільшення ролі інформаційного середовища, міжкультурних комунікацій, їх публічний характер формують нові критерії якості функціонування державної служби, які відображають демократичні перетворення у національній системі державного управління.

Необхідним атрибутом розбудови незалежної, демократичної, правової держави є пріоритетний розвиток системи державної служби, адже ефективність створення і дотримання законів та інших нормативно-правових актів залежить від професійного управлінського впливу на організаційні, правові, соціальні аспекти інституту державної служби в Україні. Для того щоб державні службовці якісно виконували свої посадові обов'язки, законодавство України визначило пріоритетні гарантії діяльності державних службовців, якими для держслужбовця виступають головні положення соціально-правового забезпечення, що гарантує їм соціальні права і свободи. У новій редакції закону України «Про державну службу» відведено цілий розділ, який включає в себе: оплату праці, заохочення і соціальні гарантії державного службовця. Якщо відбудеться скорочення штату чи просто ліквідується орган де працює держслужбовець, то згідно законодавства йому повинні будуть запропонувати іншу посаду з врахуванням того, яку посаду він займав раніше і його кваліфікацією. Якщо ж цього не станеться, то державному службовцю буде сплачена компенсація у розмірі трьохмісячної середньої заробітної плати.

Оновлена система заробітної плати і пенсійного забезпечення згідно нової редакції закону визначається як розмір мінімального посадового окладу для працівників нижчої ланки держслужбовців, зменшений з 2-х мінімальних розмірів заробітної плати на 1,2. Щодо пенсійної реформи, то зміни відбулися і там. Відповідно до ЗУ «Про державну службу» поступово підвищується пенсійний вік для жінок з 55 до 60 років, а чоловіків з 60 до 62 років. Такого роду зміни нівелюють очікування від вдосконалення системи оплати праці держслужбовців і пенсійного забезпечення. Запроваджуючи такі реформи, потрібно задуматися чи створить це належні умови для професійного розвитку та управління кар'єрою державних службовців, підвищить престижність державної служби чи можливо навпаки – призведе до соціальної напруги і зниження рівня престижності середньої і нижчої ланки державної служби України.

Діяльність державного службовця має відповідати не лише основоположним засадам Конституції України чи законодавству, але і управлінським законам розвитку професійної кар'єри. Враховуючи специфічну роль державних службовців у розвитку суспільних сфер, питання їх кар'єрного зростання постає у аспекті мотиваційної політики в управлінні державною службою. Кар'єрне зростання на державній службі – це не тільки можливість отримувати вищу заробітну плату чи досягнення вищого рангу/категорії, чи статусу, а й і можливість вільного самовизначення у структурі державно-службових відносин.

Управління кар'єрою – пріоритетний напрям в організації державної служби, за допомогою якого соціальна обумовленість професійного розвитку державних службовців визначає інструментарій для ефективного використання кар'єрного потенціалу службовців у вирішенні корпоративних та індивідуальних протиріч. Зокрема, наукове управління державною службою як методологічний комплекс сформованих принципів та засобів забезпечують кероване, поступове професійне зростання державних службовців з урахуванням їх індивідуальних потреб і у межах корпоративної етики державної служби, що значно підвищує рівень відповідності державних органів влади, організацій та установ до суспільних потреб та замовлень демократичної країни.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ЦІННІСНА СИСТЕМА В ФОРМУВАННІ ЛОЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

Із посиленням кризових процесів в економіці, глобальних конкурентних трансформацій і зростанням значення нематеріальних факторів в умовах формування інформаційного суспільства, в сучасному менеджменті все більш активно розвиваються соціокультурні основи управління. «Мотивувати працівників виконувати свою роботу якнайкраще, навіть в несприятливих чи складних обставинах, є одним з найбільш традиційних і в той же час делікатних задач менеджера» [3]. У даній роботі ми розглянемо корпоративну культуру як один із механізмів вирішення цієї задачі шляхом формування лояльності персоналу до організації.

Лояльністю персоналу називають «усвідомлене виконання співробітником своєї роботи відповідно до мети і завдань компанії й у її інтересах; дотримання норм, правил і зобов'язань (включаючи неформальні) відносно своєї організації, керівництва, співробітників і інших зацікавлених груп; доброзичливе, коректне, щире ставлення співробітників до керівництва, колег, клієнтів і до компанії в цілому» [1, с. 176].

Найкращим засобом підтримки лояльності співробітників на високому рівні є мотивуюча корпоративна культура. Як показує світовий досвід, мотивуюча корпоративна культура не виникає «раптом», на запит «зверху». Спрямованість культури залежить від: ясності декларованих керівництвом організації цілей; рівня інформованості працівників; усвідомлення кожним співробітником свого місця в компанії [2]. Для створення ефективної корпоративної політики та зміцнення лояльності необхідно виявити базові установки співробітників по відношенню до праці, адже у кожної людини є свої очікування від роботи, індивідуальні мотиви, цінності й вірування, що стосуються якості й способів виконання роботи.

Для покращення лояльності персоналу існують і базові ідеї, які необхідно включати до корпоративних цінностей і розвивати у рамках корпоративної культури: почуття спільності, піклування, заохочення просування по службовій драбині, добросовісне ставлення до роботи, увага до потреб працівників [4].

Одним з кращих способів розвитку лояльності співробітників є формування у них почуття приналежності до колективу. Дружні зв'язки між працівникам створюють на робочому місці «родинний» затишок, з яким люди розстаються дуже неохоче. Навіщо комусь залишати роботу, на якій керівник піклується про підлеглих, а поруч працюють колеги, які підтримують та мотивують один одного? Почуття приналежності до робочого колективу дозволяє співробітникам ідентифікувати себе як єдине ціле з організацією, прийняти її цілі та задачі як свої власні. Це той момент, коли працівник переходить від розуміння себе як "бухгалтера на неповний робочий день" до бачення себе як "бухгалтера нашої компанії".

Якщо роботодавець хоче зберегти талановитих співробітників в організації, йому необхідно забезпечити їм можливість просування по службі та підвищення свого професійного статусу. Співробітники будуть якомога повніше реалізовувати свої можливості, якщо знатимуть, що зможуть за результатами своєї праці отримати кращу посаду. Якщо в компанії існують можливості кар'єрного просування, співробітники не шукатимуть їх в інших організаціях.

Отже, підтримуючи співробітників і задовольняючи їх потреби в приналежності та самоствердженні, створюючи умови, за яких вони зможуть отримувати задоволення від роботи, можна забезпечити лояльність працівників до компанії в довгостроковій перспективі. Підтримка та надійне робоче місце породжує щасливих, вірних та надійних співробітників, оскільки лояльність – необхідна умова виховання відповідального та відданого компанії працівника.

Список використаних джерел:

1. Кибанов А.Я. Основы управления персоналом: Учебник / А.Я. Кибанов. – М.: ИНФРА-М. – 2002. – 695 с.
2. Мотивуюча корпоративна культура [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://karme.ru/poslednie-novosti/yak-pokazuye-svitovij-dosvid-motivuyucha.html>.
3. Nohria, N. Employee motivation: a powerful new model / N. Nohria, L.-E. Lee, B. Groysberg. – Harvard Business Review, 2008. – Vol. 3 Nos 7/8. – pp. 70-76.
4. Build employee loyalty through strong organizational values and culture [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://tribehr.com/blog/build-employee-loyalty-through-strong-organizational-values-and-culture>

Мірзоєва Крістіна Юрїєна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП, НТУУ «КПІ»

ІНФОРМАЦІЙНА СВОБОДА ПЕРСОНАЛУ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КАДРОВОГО УПРАВЛІННЯ

Сучасна людина, яка живе повноцінним життям, не може існувати в інформаційному вакуумі. Інформація, що проникає в усі сфери життя та суспільної діяльності, не може оминати собою та не має активного впливу на сферу праці. І це логічно, оскільки саме в праці проходить більша частина життя людини, а трудовий колектив багато в чому визначає її суспільні зв'язки. На даний час інформація вважається ресурсом більш важливим, ніж навіть час та гроші. Обізнаність та освіченість, можливість своєчасного доступу до інформації або у більш повному обсязі порівняно з конкурентами є визначальними під час прийняття рішень. Тема доступу до інформації дуже актуальна в сучасному світі, є полем постійних дискусій і, відповідно, підіймає питання інформаційної свободи особистості.

Інформаційна свобода особистості – це право людини, що включає в себе три основоположні складові: можливість отримувати інформацію, необхідну для життя, професійної діяльності та особистісного розвитку; можливість висловлювати свою думку щодо тих чи інших суспільних або природних явищ; можливість передавати інформацію іншим людям. Власне, свобода дії у пошуку, вільному отриманні та розповсюдженні інформації визнана міжнародним правом як одне із найбільш важливих в сучасності політичних та особистісних прав та включена в Загальну декларацію прав людини [1; ст. 19].

Однак, у той же момент право особистості на свободу доступу до інформації вступає у протиріччя з принципами роботи кадрових служб в більшості організацій, так як кадрові служби у переважній більшості не схильні розповсюджувати інформацію про методи та технології прийому на роботу нових кадрів, способи проведення інтерв'ю тощо. В органах державної служби, наприклад, існує навіть окремий перелік типових порушень, що стосуються порушення інформаційної свободи громадян, які прагнуть бути прийнятими на посаду в державній службі [2].

Доступність інформації у приватному секторі України можна вважати ознакою відкритості управління, проте вона також граничить з ризиками втрати інформації та використання її конкурентами. Персонал, наприклад, дуже часто не має права розголошувати інформацію, яку отримує під час роботи, або, з іншого боку, персоналу може бути відмовлено в наданні інформації, наприклад, інформації щодо проходження співбесід і атестацій, навіть якщо ця інформація стосується конкретного працівника.

Таким чином виникає певний дисонанс між правами інформаційної свободи особистості та можливостями сучасної системи праці та, особливо, працевлаштування. Кадрові служби організацій, з одного боку, мають враховувати вигоди організації і, з іншого, не порушувати інформаційні права та свободи своїх працівників. Шляхом вирішення даного протиріччя може бути створення системи індивідуального оповіщення працівників та розробка нової системи використання інформації працівниками. Для початку можна запозичити розповсюджену в Європі практику поєднання інформаційної свободи з інформаційною відповідальністю та зосередитись на розповсюдженні інформації щодо видів відповідальності в інформаційній сфері, яку персонал несе разом зі своїми трудовими обов'язками.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини (рос/укр) ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 // <http://rada.gov.ua/>

Москаленко Олександр Юрійович

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю. к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП, НТУУ «КПІ»

ЗАСТОСУВАННЯ PR-СТРАТЕГІЙ В ІМІДЖЕВІЙ ПОЛІТИЦІ ОРГАНІЗАЦІЙ

Процес структурної трансформації українського суспільства потребує застосування ефективних управлінських стратегій, які сприяли б посиленню конкурентоздатності організацій. В умовах сучасного стану розвитку технологій впливу на масову свідомість, цінності інформації як головного джерела знань, інформаційний вплив і зв'язки з громадськістю набули ключового значення в процесі масової комунікації. У цьому контексті особливого значення набувають стратегії зв'язків з громадськістю, які є важливою складовою іміджевої політики сучасної організації. Адже за умов інформаційної специфіки сучасної культури, вміння використовувати інформацію репрезентується в тому числі через формування позитивного корпоративного іміджу. Технології публік рилейшнз (PR) в цьому процесі грають роль зв'язної ланки між суспільством і представниками інтересів політичних, медійних, бізнес та інших спільнот, які мають за мету створити інформаційний простір для свого функціонування в суспільстві. Зважаючи на постійне удосконалення засобів формування суспільної думки, постає питання місця PR-стратегій в структурі іміджевої політики організацій.

Розглядаючи напрямки іміджевого розвитку організації, варто розуміти, що будь-яка організація, чиєю метою є публічна діяльність, опирається на суспільну думку. Саме цей компонент є ключовим в системі взаємодій «людина-організація». Рівень його дослідженості і обґрунтованості, в процесі формування іміджу організації, впливає на якість взаємодії суб'єктів застосування PR-стратегій із об'єктом, котрим виступає суспільство.

Поряд із результатами діяльності організації (певними товарами чи послугами) реально важливим елементом виступає її імідж на ринку та в інформаційному середовищі. Зазвичай довіра споживачів до іміджу певної організації виражається в прагненні надавати інвестиції, в бажанні мати справу саме з даною організацією (з даним брендом, людиною і т.п.), у впевненості партнерів і влади, в оцінках преси. Це вкрай важливо в умовах нашої схильної до криз економіки і в умовах постійно зростаючої нецінової конкуренції.

У сучасному науковому дискурсі стратегічний PR розглядається як такий різновид інформаційної діяльності фірми, результатом якого є створення образу інвестиційно привабливої фірми. Тобто стратегії, що розроблюються організаціями прямо пропорційно впливають на їх іміджевий образ. Стратегічний PR за таких умов набуває якісно нового змісту, за якого функція «зв'язків з громадськістю» переходить на рівень прямого формування суспільної думки з попередньо заданими умовами і характеристиками. Інноваційність стратегій PR полягає в їх універсальності і здатності підлаштовуватись під умови, що диктує інформаційне середовище та ринок. Саме завдяки гнучкості і постійній трансформації такого роду стратегії неможливо звести в певну чітку класифікацію. Однак, при цьому варто зазначити, що є деякі ключові елементи в кожній PR-стратегії, котрі дозволяють максимально ефективно її застосовувати. Перш за все, фахівцям в області PR потрібно перейти на маркетингове, фінансове, стратегічне, системне мислення при розробці PR. По-друге, навчити сучасним гуманітарним технологіям керівників підприємств. Фірма повинна мати перспективний план розвитку і вироблене топ-менеджерами уявлення, якою буде фірма через кілька років. По-третє, топ-менеджерам необхідно вміти розробляти стратегію PR, проводити PR заходи, оцінювати їх ефективність з точки зору стратегічного розвитку фірми і системного мислення. Четверте – треба створювати продукти стратегічного PR, а саме, концепції, ідентифікації, експертні технології тощо. Особливий інтерес можуть представляти розробки так званих «атракторів» – переконань які будучи запущеними в інформаційне поле, самостійно вибудовували б навколо себе певні системи цінностей цільових груп.

Таким чином, PR-стратегії в умовах вибагливої ринкової економіки дозволяють вибудовувати та, при необхідності, коригувати імідж організації, змінюючи PR-концепцію та застосовуючи нові підходи до формування суспільної думки. Саме такі організації, метою яких є якісна комунікативна взаємодія і публічна діяльність, зацікавлені у використанні PR-стратегій задля просування власної продукції та послуг, а також створення сприятливого

інформаційного підґрунтя для максимального взаєморозуміння в системі відносин «виробник-споживач».

Наріжна Валерія Олександрівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП, НТУУ «КПІ»

ВИЩА ОСВІТА ЯК ПРОВІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНО-СПРАВЕДЛИВОГО МЕНЕДЖЕРА-ФАХІВЦЯ

Сьогодні, в XXI столітті отримувати вищу освіту – важлива та корисна справа, адже кожен абітурієнт та студент знають, що отримання фахової спеціальності – це перший крок до влаштування на престижну, високооплачувану роботу з метою забезпечення професійного майбутнього. Державна служба зайнятості населення України визначила, що серед роботодавців значний попит мають фахівці з високим рівнем кваліфікації, а саме топ-менеджери [1].

Професія менеджера є доволі сучасною та універсальною, адже комплекс його професійних знань становить вміння та навички планувати, координувати, організовувати, мотивувати та контролювати штат підлеглих працівників та виробничі, технологічні або соціальні процеси на підприємстві. Саме від результатів його діяльності залежить подальший розвиток організації та ефективність її функціонування на ринку товарів чи послуг. Сьогодні більшість українських вищих навчальних закладів приділяють значну увагу теоретичній підготовці майбутніх спеціалістів, «нашпиговуючи» студентів міждисциплінарними знаннями: різними поняттями, формулами та теоріями, але більшість випускників потребують практичних навичок щодо того як працювати з людьми, знаходити з ними спільну мову, досягати консенсусу і бути соціально-справедливим, враховуючи не тільки свої інтереси, а й інтереси організації або суспільства в цілому.

Соціальна справедливість – це система налагоджених суспільних відносин, які сприяють розвитку як окремого індивіда, так і суспільства в цілому. Вона є основною прогресивною силою соціуму, в якому людина здатна реалізовувати свої цілі та бажання, бути захищеною і вільною. Варто підкреслити, що існувати соціальна справедливість може лише у соціально-справедливій державі, яка бере на себе відповідальність і обов'язок захищати громадян, надаючи їм однакові шанси для самореалізації і виступаючи гарантом прав і свобод. На жаль, українське суспільство – не є блискучим прикладом ефективної соціокультурної організації взаємовідносин у соціумі. Воно потребує глибокого дослідження інституту соціальної освіти, який має навчити людей жити в суспільстві, слідувати усім нормам, зразкам і формам поведінки, поважати гуманістичні ідеали та цінності. Соціальна освіта – це сукупність соціальних знань, які охоплюють всі сфери людської діяльності. Основною її місією є формування самостійної компетентної людини, здатної до соціальної взаємодії та діалогу.

Отже, вища освіта, зокрема соціальна, є одним із основних напрямів соціального розвитку індивіда. Завданням освітніх закладів є навчити студентів толерантності, ввічливості та взаємодопомоги. Менеджери-фахівці повинні володіти хорошими комунікативними навичками, вміти слухати людей, задовольняти їхні потреби та інтереси, не порушуючи принципів соціально-справедливого управління. Саме на цьому має сконцентрувати свою увагу сучасна освіта, аби готувати не тільки грамотних і висококваліфікованих спеціалістів, але й соціально-відповідальних особистостей.

Список використаних джерел:

1. <http://ridna.ua/2012/02/najbilsh-zatrebuвани-v-ukrajini-profesiji-slyusara-vodiya-ta-prodavtsya/>

Павлюченко Діана Андріївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Войтко С. В., д.е.н., професор кафедри теорії та практики управління, ФСП, НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР МОТИВАЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Соціальна відповідальність є одним з наріжних каменів формування демократичного суспільства, до розбудови якого прагне сьогоднішня Україна. Як відомо, чинна Конституція України, редакцією від 02 березня 2014 року, визначає Україну як «суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу». Більш того, уточнюється, що «держава відповідає перед людиною за свою діяльність».

На сьогоднішній день поняття «соціальної відповідальності», не дивлячись на його нагальну необхідність, не є однозначно визначеним. Найбільш поширеним є розгляд соціальної відповідальності, як певної комбінації юридичної, моральної, політичної, професійної та інших відповідальностей, які певний суб'єкт несе перед суспільством. Також існує думка, що соціальна відповідальність – це певне інтегральне співвідношення між суспільством та особистістю, яке враховує особливості взаємодій людей в різних суспільних відносинах, але, як і будь-яке узагальнення, при цьому втрачає особисті якості. Водночас, поняття соціальної відповідальності не тотожне юридичній відповідальності та тому виконання чи невиконання норм соціальної відповідальності не викликає наслідків. Можна навіть сказати, що таке розуміння соціальної відповідальності «пасивне», оскільки в такому випадку вона не передбачає примусового впливу на нормопорушника, і виражається лише в утриманні дистанції від нього або усному вираженні негативного ставлення.

Зрозуміло, що такий механізм може знайти лише досить обмежене застосування у державній службі. Однак необхідно також розуміти, що соціальний пресинг, як фактор впливу на державну службу, не можна не враховувати. Так, реакція суспільства на якість державної служби та задоволеність суспільства роботою державної служби має враховуватись як основний фактор при розробці нових державних програм.

Державний службовець як представник держави перед суспільством відчуває на собі подвійні стандарти державної служби. З одного боку, державний службовець несе юридичну відповідальність за свою роботу, яку покладає на нього держава. З іншого боку, він несе відповідальність перед суспільством за цю ж роботу, відповідаючи, позаяк, не тільки за її виконання, але і за її зміст, на який він, за рідким виключенням, не має змоги впливати.

З цього приводу Україна на сьогодні знаходиться у досить невизначеному стані. Соціальна відповідальність державної служби, не дивлячись на її необхідність, в кожному випадку трактується інакше – як юридична, корпоративна, моральна тощо – хоча в той же час вона, при певній розробці та уніфікації підходів до неї, може використовуватись як організаційний фактор мотивації. Відомо, що в країнах Європи пост державного службовця позитивно впливає на статус особи в суспільстві, підвищує її почуття престижу та самоповаги, при цьому допомагаючи розвивати в особистості відповідальність.

Україні варто розробити власний план щодо єдиного трактування соціальної відповідальності та шляхів її впровадження і використання, використовуючи досвід її зарубіжних партнерів та адаптуючи його до власних реалій.

Панкова Альона Володимирівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Пашов Р. І., ст. викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

На сьогодні в Україні відбуваються фундаментальні зміни у багатьох сферах суспільного життя. В сучасному українському суспільстві існує тенденція недовіри до державних службовців. Україна позиціонує себе як держава, що вирішила рухатися в європейському напрямку, а отже, необхідно проводити кардинальні перетворення у багатьох сферах життя країни. Введення даних змін та перехід до європейських стандартів суспільних відносин вимагає розбудови соціально відповідального, ефективного в сучасних умовах апарату

державного управління, який має користуватися повагою та підтримкою громадян. Значна увага повинна приділятися формуванню ефективної державної кадрової політики. Тому в даний перехідний для нашої країни період актуальним стає впровадження принципу люстрації у систему державної служби.

Термін «люстрація» відомий ще з греко-римських часів. Та в наші дні він загалом вживається щодо політичних процесів, що відбувалися у постсоціалістичних державах Східної Європи з кінця 80 рр. ХХ ст. Дане поняття не має остаточного визначення. Шевчук характеризує люстрацію як «інститут перехідної справедливості, спрямований на подолання негативних наслідків минулих режимів» [2, с.66]. Також люстрація в науковій літературі розуміється як тимчасова або по життєва заборона діячам високого рангу, які скомпрометували себе, працювати на державній службі.

Досить цікавим для України є досвід впровадження люстрації в Польщі, адже в цій, сусідній для нас країні, люстраційне законодавство розроблялося досить довго, та, не дивлячись на це, швидко принесло позитивні результати.

Ідея люстрація в Польщі на початку мала на меті усунути з посад державного управління і місцевого самоврядування осіб, які були причетні до порушення прав і свобод громадян у комуністичній країні. Основною ціллю було відновлення справедливості та питання національної безпеки. Перші спроби законодавчого впровадження даного принципу були зроблені у 1991 та 1992 роках та вони не мали успіху, адже люстраційну постанову визнали антиконституційною. В друге польське люстраційне законодавство сформувалося в 2006-2007 рр., воно діє й сьогодні.

Даний закон зобов'язує усіх, хто здійснює державні функції пройти люстраційну процедуру. До переліку посад, які проходять обов'язкову люстрацію, відносяться президент, уряд, парламентарі, депутати місцевого самоврядування, судді, прокурори та адвокати, ректори і проректори вищих навчальних закладів. Найбільшим порушенням являється факт брехні суспільству. В результаті, якщо суд встановлює факт люстраційної брехні, винуватець позбавляється права обиратися до парламенту чи до органів місцевого самоврядування на термін від 3 до 10 років [1].

Позитивним проявом люстрації в Польщі є консолідація суспільства, адже більшість громадян підтримало дану ідею. Також відбулася зміна політичних поколінь, що дозволило молодим фахівцям зайняти місця у державному апараті та внести вклад у розбудову демократичної країни.

Підсумовуючи, хотілося б зазначити, що впровадження люстрації в Польщі не було заради зміни влади, цей процес виник в наслідок цієї зміни. Проведення люстрації дає величезну свободу новій владі, але в той же час накладає не менше відповідальності. Це могутня зброя за допомогою якої можна позбутися будь-якого політичного конкурента, а отже використовувати її треба «з розумом». Люстрація є дієвим політичним інструментом, який може відкрити шлях для побудови нового покоління державних службовців, які будуть мати на меті подолання суттєвих проблем українського суспільства та проведення необхідних реформ для розбудови демократичної європейської держави і ставити на перше місце державні, а не особисті інтереси.

Список використаних джерел:

1. Зінченко О. Чому Польщі вдалося? Люстрація і загальна декомунізація як економічні чинники (частина 2) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/44154/>
2. Шевчук С. Люстрація і ретроактивна справедливість: європейські стандарти захисту прав людини при переході до демократичного правління // Юридичний журнал. — 2006. — № 2. — с. 65 — 80.

Переверзєв Андрій Валерійович

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коваль О. А., к. філос. н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні в Україні помітна стійка тенденція до зростання кількості збиткових підприємств, значна частина яких перебуває у кризовому стані, що передбачає впровадження активних антикризових заходів. Управління підприємством в сучасних умовах передбачає впровадження конкретних скоординованих дій, спрямованих на вихід з економічної кризи.

Структурні зрушення в економіці, нестабільність зовнішнього середовища, розрив налагоджених виробничих зв'язків, зміна форм власності і реструктуризація підприємств вимагають перегляду вироблених стереотипів управлінського мислення і переходу до нових форм і методів управління. Це пов'язане також із тривалим процесом диференціації й інтеграції структур, методів й інших елементів системи управління виробництвом, що спостерігаються в даний час у світовому співтоваристві.

Головною проблемою управління всередині організації, підприємства стає адекватність стимулів і форм взаємодії параметрів об'єкта і суб'єкта управління умовам і методам розв'язання завдань виробництва, підвищення його ефективності.

Виникнення тієї чи іншої виробничої системи, природно, зумовлено виникненням чи формуванням попиту на продукцію, здатну задовольнити вимоги покупців. Інакше кажучи, виробнича система повинна бути пристосована до тривалого існування для задоволення купівельного попиту, що постійно змінюється.

Головна мета антикризового управління підприємством полягає в забезпеченні стійких позицій на ринку і стабільних результатів діяльності суб'єкта господарювання за будь-яких економічних, політичних та соціальних змін у країні. Запровадження антикризового управління на підприємстві повинно мати на меті здійснення таких основних заходів, як діагностика процесів і тенденцій, що призводять до кризових ситуацій, завчасна підготовка на випадок виникнення надзвичайних ситуацій (антикризова профілактика), а також організація і координація ефективних дій для подолання надзвичайних кризових ситуацій та їх наслідків.

Антикризове управління повинно ґрунтуватися на постійному і послідовному втіленні інновацій у всіх ланках та сферах діяльності підприємства. Головне в антикризовому управлінні — своєчасна та дійова реакція на істотні зміни зовнішнього середовища. У процесі антикризового управління застосовуються управлінські інструменти, які можуть усунути тимчасові труднощі та розв'язати інші проблеми підприємства. Антикризове управління має спрямовуватися на ті управлінські та фінансові механізми, які б, навіть за загрози банкрутства, дали змогу подолати труднощі з найменшими витратами.

З огляду на сказане можна зробити висновок, що антикризовому управлінню підприємством притаманні ті самі функції, що і звичайному управлінню (планування, організація, мотивація, контроль), але кожна з них зазнає істотних змін, оскільки вони зосереджені не на максимізації фінансових результатів підприємства, а на забезпеченні сприятливих умов для її реалізації.

Світовий досвід показує, що для своєчасного попередження негативних тенденцій і причин, що їх зумовили, та вироблення стратегії й тактики господарської поведінки підприємств - насамперед необхідна діагностика його економічного стану, що забезпечує ранню діагностику його кризового стану.

Пономаренко Вадим Андрійович

б курс, Інститут прикладного системного аналізу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архипова Є. О., к.філос.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП
НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному світі успішні компанії першими впроваджують високі стандарти корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), що свідчить про прийняття ними певних соціальних зобов'язань, а також про можливість і готовність бізнесу відігравати одну з провідних ролей у житті суспільства. Враховуючи, що КСВ націлена на досягнення рівня високорозвиненої економіки, збереження довкілля та розвиток гармонійного суспільства, компанії та ділові кола повинні бути найбільшою мірою зацікавлені у впровадженні КСВ, оскільки в сучасних макроекономічних умовах вона стає одним з найважливіших інститутів цивілізованої ринкової економіки.

На сьогоднішній день не існує єдиного визначення корпоративної соціальної відповідальності, однак практично всі дослідники сходяться в тому, що КСВ — це відповідальність бізнесу перед суспільством в цілому. Таке розуміння передбачає відповідальність компанії у взаємовідносинах з партнерами та споживачами, відповідальну політику стосовно працівників, екологічну відповідальність, сприяння бізнесу у впровадженні сталого розвитку суспільства. Впровадження практики КСВ дозволяє організаціям залучати додаткові інвестиції, що призводить до створення нових робочих місць, зміцнення місцевої

інфраструктури, зниження рівня бідності, сприяє поширенню передових технологій, стимулює міжрегіональну взаємодію, прискорює економічне зростання, впливає в цілому на стан світової економіки і скорочення впливу таких чинників зовнішнього ризику, як виснаження ресурсів, зміна клімату і негативні демографічні зміни.

Сучасні організації більше не можуть функціонувати і застосовувати традиційні економічні моделі розвитку. При реалізації нових проектів необхідно враховувати ряд факторів: законодавчі та правові зміни, обмеженість ресурсів, збільшення потреби у висококваліфікованих кадрах, а також необхідність взаємодії з ринковими контрагентами. Це вимагає нової концепції управління, орієнтованої на сталий розвиток підприємства в усіх напрямках: економічному, соціальному та екологічному.

Виходячи з цього, КСВ може розцінюватися як управлінський підхід, який забезпечує корпоративну сталість організації, свого роду «мікроекономічний» рівень концепції сталого розвитку [1]. Концепція КСВ є стратегією функціонування підприємства, що визначає вплив підприємства на всі напрямки сталого розвитку суспільства і передбачає, зокрема, оптимізацію ризиків, максимізацію позитивного та мінімізацію негативного впливу бізнесу на суспільство. Впровадження практики КСВ в діяльність компанії дозволяє розкрити інноваційний потенціал, розробити і реалізувати успішну стратегію розвитку бізнесу.

Концепція КСВ постійно розвивається та виходить за рамки благодійності і вимагає від компанії діяти за межами своїх правових і нормативних зобов'язань та інтегрувати соціальні, екологічні та етичні проблеми у бізнес-процеси компанії. Досягаючи певних економічних результатів, компанії отримують ресурси, які можуть інвестувати в новий рівень еволюції суспільства, підвищуючи якість життя населення.

Список використаних джерел:

1. Тарасенко І.О. Стратегічне управління соціальною відповідальністю в забезпеченні сталого розвитку підприємства / І.О. Тарасенко // ВІСНИК КНУТД - 2009 р. – №2. – С.167-173.

Порпленко Ярослава Володимирівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії і практики управління НТУУ «КПІ»

ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: З 2000-Х ДО СЬОГОДЕННЯ

Одним із аспектів внутрішнього поступу України на сьогодні варто відзначити розвиток інформаційного суспільства, в основі якого лежать принципи відкритості та інноваційності, що забезпечують переваги вільного доступу і обміну інформацією та знаннями, служать інтересам громадян, сприяють реалізації людського потенціалу та підвищенню якості життя. Одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства виступає електронне урядування як комплексна програма, покликана трансформувати існуючі управлінські процеси, що відбуваються в органах державної влади та місцевого самоврядування, зробивши їх ефективнішими та прозорішими для звичайних громадян.

Україна, як європейська країна, вже не перший рік працює над введенням у дію системи електронного урядування на державному рівні. Подібна державна політика одночасно проводиться ще в 189 країнах світу, де перебуває на різних рівнях впровадження, про які можна судити зі спеціального звіту ООН, який містить індекси розвитку електронного урядування і складається з періодичністю один раз на два роки, починаючи з 2003. Україна в даному рейтингу починала з досить непоганих позицій: станом на 2003 рік вона займала 54-те місце в світі. В період з 2004-2008 роки завдяки планомірному виконанню намічених завдань Україні вдалося підвищити власний рейтинг на 13 позицій: за звітом 2008 року – 41 місце у світі. Після цього поступ в рамках світового рейтингу для України пішов на спад, адже вже в 2010 році наша країна займає 54-те місце опинившись позаду Монголії; в 2012 році – 68 місце, вперше пропустивши вперед своїх сусідів: Білорусь та Російську Федерацію [2].

Аналіз позитивних та негативних кроків в період 2009-2012 років у галузі інформатизації України дає відповідь на причини таких результатів. Позитивним кроком в цей період стала Програма економічних реформ Президента України «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», також низка реорганізаційних заходів, зокрема утворення Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації, відносна політична стабільність. Проте введення в дію в 2009 році механізму подолання фінансово-економічної кризи шляхом введення мораторію на закупівлю органами влади

засобів інформатизації, значною мірою зменшило реальний вплив держави на процеси інформатизації. Видатки на Національну програму інформатизації в період 2009-2010 років знизились у 10 разів, що значною мірою призупинило темпи розбудови інформаційного суспільства в Україні та призвело до скорочення значення індексу розвитку електронного урядування. Хоча на тлі 2010 року показник 2012 року для самої України збільшився, так і не вдалося досягти результатів 2008 року, на фоні ж світових практик рейтинг за даним індексом значно впав.

Таким чином, можна зробити висновок, що один з основоположних факторів, що визначає темпи впровадження електронного урядування в Україні, – це фінансування. Кризовий стан економіки після 2008 року став причиною значних скорочень витрат на інформатизацію суспільства. Несприятлива економічна ситуація передбачається і найближчим часом та має невизначений у часі характер, тому на даний період не очікується значної позитивної динаміки у сфері електронного урядування в Україні.

Список використаних джерел:

1. UN Publique Administration Programme. – Режим доступу: <http://www.unpan.org/DPADM/EGovernment/UNEGovernmentSurveys/tabid/600/language/en-US/Default.aspx>.

Савело Ганна Андріївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Іщенко А.М., ст. викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

СПРИЯТЛИВИЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ ЯК ЗАПОРУКА ВІЛЬНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОЛЕКТИВУ

Управління трудовим колективом являє собою процес регулювання взаємовідносин, які складаються між співробітниками організації, а також їх вплив на соціально-психологічний клімат всередині цієї організації та визначають комфортні умови роботи. Управління має вплив на об'єкт, змінює його стан та прагне до очікуваного результату управлінської діяльності, досягненні поставленої мети, розкритті окремо кожного працівника та його потенціалу, при цьому орієнтуючи його на роботу в команді, присвоєння йому командного духу та відчуття себе єдиним цілим разом зі своїми співробітниками.

В процесі управління виникають дві основні задачі: перша це відповідність соціальному замовленню, яке висуває суспільство; друга ж орієнтована на можливість задоволення матеріальних і духовних потреб працівників, допомоги їх саморозвитку, що можливо за рахунок створення комфортних умов праці та сприятливого мікроклімату.

Також не потрібно забувати про соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності, які спрямовані на формування у членів колективу таких соціально-психологічних станів і властивостей, які необхідні для оптимально ефективної діяльності. До таких функцій відносяться організація трудового колективу, його активізація, згуртування, вдосконалення, розвиток у ньому самоврядування.

Насамперед згуртування є однією з найважливіших соціально-психологічних функцій управління. Згуртованість залежить від визнання кожного працівника себе елементом однієї великої системи, яка направлена на розвиток організації та вирішення спільних проблем, що виникають у ході роботи. Тут є важливим момент делегування таких повноважень, які під силу виконати певному працівнику, а в разі його некомпетентності надання йому спеціалізованого напарника, який би допоміг зрозуміти дане завдання та виконати його максимально продуктивно. Такий підхід є однією з головних проблем багатьох організацій, так як керівники побоюються делегувати повноваження працівникам нижчих рівнів або новачкам команди, так як вважають, що ті зроблять свою роботу не компетентно. В разі чого сам керівник не має часу на вирішення більш вагомих завдань, бо зайнятий всіма іншими. Що ще більше підсилює конфліктність колективу та втрату мотивації.

Що до стимулюючих засобів, то сюди відносяться заохочення і покарання, матеріальні і моральні стимули, адміністративні санкції. Звертаю увагу, що активізація не повинна лишати працівників останніх сил та пропагувати надмірну роботу, що завдає шкоди здоров'ю. Активізація людського потенціалу має боротись з неефективним використанням робочого часу, конфліктністю в колективі та мотивувати працівників на нові ідеї та інноваційні методи вирішення проблем. Саме свобода працівника дає йому можливість для вільного, креативного пошуку в процесі вирішення робочих завдань, творчого розвитку окремої особистості та колективу в цілому. Це не означає, що працівник зайнятий своїми особистими справами, бо

розуміє, що його ніхто не контролює, навпаки, він працює над новими ідеями з більшим потенціалом, так як він сам прагне досягнути успіху, тим самим він доказує керівництву всю відданість роботі, а собі винахідливість, яка мотивує його просуватися далі, до більш складних завдань.

Мотивація має регулюватись внутрішніми ціннісними установками та рівнем соціальної відповідальності керівника за свою організацію. Працівники повинні з повагою відноситись до свого керівництва, не боятись висунути свої недоліки та пропозиції, розраховуючи на справедливе ставлення до процесу праці. І сам керівник має пишатись тим, що в його команді працюють найкращі спеціалісти, які можуть не тільки відокремити непотрібні та неефективні завдання, що тільки змарнують час, але й можуть запропонувати на противагу ефективні, цікаві та нестандартні.

Сучасна організація може продуктивно функціонувати лише при постійному вдосконаленні своєї діяльності. Високий рівень професіоналізму, досягнутий у трудовому колективі, заохочує до розвитку самоврядування, яке здійснюється всередині організації у межах діяльності об'єкту управління. Управління сучасною організацією може бути успішним лише при органічному його поєднанні з самоврядуванням, що в першу чергу надасть змогу кожному працівнику відчувати себе потрібним, а свої пропозиції важливими.

Саух Наталія Анатоліївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МЕНЕДЖМЕНТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Одним з найважливіших факторів здійснення менеджером соціально-орієнтовної управлінської діяльності є його особисте відчуття відповідальності, яке завжди впливає на вибір й оцінку альтернативних рішень, методів їх реалізації у прагненні до певного результату. Тому поняття «соціальна відповідальність» можна розглядати як мотиваційний фактор діяльності з одного боку, і як стримуючий – з іншого, а корпоративність соціальної відповідальності формує професійне середовище, яке є певним соціальним контекстом для творення морально-етичних, соціально-професійних, особистісних відчуттів менеджера.

У наш час широкого розповсюдження набула практика формування корпоративної культури та корпоративної соціальної відповідальності як її складової, що передбачає направленість політики компанії не лише на отримання прибутку, а й на здійснення свого вкладу в соціальну сферу суспільства в умовах його сталого розвитку. Ця стратегія проявляється на рівні внутрішнього середовища організації (стабільність заробітної плати, безпека праці, додаткове соціальне та медичне страхування, програми для розвитку та підвищення кваліфікації співробітників та ін.) та зовнішнього середовища організації (благодійна діяльність, спонсорство, сприяння охороні навколишнього середовища, відповідальність перед споживачами через надання якісних послуг та товарів). Таким чином, можна зробити висновок, що корпоративна соціальна відповідальність формується на базовому та внутрішньому (прихованому) рівнях корпоративної культури, тобто вона закладена в місії організації як одна з її пріоритетних цінностей.

Особливого значення набуває соціальна відповідальність у векторі розгляду діяльності громадських організацій як інститутів громадянського суспільства. За визначенням українського законодавства громадське об'єднання – це «добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів» [1]. Відповідно до норм закону Про громадські об'єднання, основним завданням діяльності громадських організацій є захист прав та свобод громадян, а також задоволення їх суспільних потреб. У демократичному суспільстві функціонування громадських організацій має бути виключно соціально-відповідальним, оскільки громадські організації як органи самоуправління створюються звичайними громадянами для допомоги таким же громадянам.

Громадські організації надають соціальні, інформаційні та інші послуги населенню, вирізняються здатністю швидко реагувати на нові соціальні протиріччя, на потреби різних соціально-демографічних груп, але й мають залишатися із низьким рівнем адміністративного впливу на внутрішнє середовище організації. Дані організації представляють інтереси різних груп населення, використовуючи механізм залучення добровольців та забезпечуючи їм широкі можливості для участі в процесі вироблення і прийняття рішень, формування громадської

думки. Це, в свою чергу, сприяє виникненню у громадян почуття патріотизму та відповідальності, формуванню активної життєвої позиції, самоорганізації та самоврядування. Громадські організації методами громадської експертизи та контролю сприяють прозорості та ефективності роботи державних служб і судової системи, а також допомагають виявленню та вирішенню проблем різних рівнів – від місцевих до загальнодержавних.

Громадські організації як елемент суспільного самоуправління, в основі функціонування якого лежить захист та відстоювання інтересів простих громадян, поширюють «ідеологію» соціальної відповідальності як основний принцип демократичних трансформацій у сучасному українському суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про громадські об'єднання від 22.03.2012 № 4572-VI // Електронний ресурс: офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

Серов Сергій Володимирович

б курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архіпова С. А., к.техн.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Корпоративна культура як внутрішня основа організацій є принциповим регулятором поведінки працівників, а оскільки персонал є фактично основним ресурсом організації, значення діяльності кожного працівника для її ефективності є незаперечним. З огляду на це, формування корпоративної культури в організаціях України, де цей процес має відбуватися з урахуванням особливостей менталітету та середовища, є одним з чинників розвитку держави. Невід'ємним елементом діяльності сучасного менеджера є формування високого рівня корпоративної культури на підприємстві.

Соціологічні дослідження свідчать, що лиш трохи більше половини (55%) українців вважають корпоративну культуру необхідним явищем на підприємстві, а 25% – не бачать в ній потреби [1, с. 86]. Але відомо, що у випадку ігнорування керівництвом цих питань, корпоративна культура все одно формується, але стихійно і не завжди така, що сприяє підвищенню ефективності роботи.

До передумов формування корпоративної культури відносять ринкові фактори (конкуренція, попит, ступінь розвитку інформаційних технологій та ін.), організаційні (форми власності, методи управління та ін.), економічні (доступність кредитів, розміри податків, темпи економічного, рівень інфляції та ін.), соціальні (середня тривалість життя, освітні стандарти, соціальний добробут і т.ін.), політично-правові (розташування політичних сил, патентне законодавство, державне регулювання і т.д.). Стан кожного з них в Україні має свої особливості, зокрема низький в цілому рівень добробуту більшості населення, поєднання бізнесових та владних структур, нестабільна політична ситуація. Згідно з дослідженням, проведеним на початку двотисячних років за методикою Г. Хофштеде, значення показника «дистанція влади» (ступінь допустимої представниками країни нерівності між людьми) в Україні приблизно у 2,5 рази перевищує його значення у США, Німеччині та Голландії [2, с. 118]. Розробляючи методи створення позитивної корпоративної культури, необхідно не тільки мати інформацію щодо кожного з цих факторів, а й бути в змозі розробити прогноз принаймні на найближче майбутнє.

Індивідуалізм як одна з рис української ментальності у формуванні корпоративної культури відіграє неоднозначну роль. З одного боку, за умов дій принципу «через індивідуальне до колективного» при створенні акціонерного капіталу ця особливість має позитивне значення. З іншого, індивідуалізм ускладнює процес створення організованих структур та здатність ефективно формувати владу, таким чином уповільнюючи розвиток.

Ще однією особливістю характеру українців є пріоритет моральних норм над формальним розумом, що породжує певну ступінь економічного нігілізму. Існування в умовах ринкової економіки потребує деякої зміни в установках, і це відбувається, хоч і досить повільно. Говорять про феномен пострадянської економічної культури, що має свої особливості: фрагментарність (поєднання радянських цінностей патерналістської культури та модерністських цінностей капіталістичної культури), гетерогенність (існування багатьох різноманітних субкультур), конфліктність у пошуку консенсусу щодо економічних цінностей, амбівалентність (одночасна підтримка різних економічних цінностей) [2, с. 116].

Поєднання економічних, соціальних і політичних факторів в Україні з особливостями ментальності ставлять під сумнів можливість впровадження західних технологій формування корпоративної культури без адаптації їх до специфічних умов. Це зумовлює необхідність як теоретичних розробок у даному напрямку, так і безпосередньої роботи керівників, що мають на меті створення позитивної корпоративної культури в своїй організації.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко М.Й. Формування корпоративної культури в цивілізаційних процесах соціуму/ М.Й.Дмитренко // Вісник Черкаського національного університету. Серія «Філософія». – Вип. 200. – Черкаси, 2011. – С. 86-92.
2. Ілляшенко С. М., Овчаренко М. І. Умови та особливості становлення корпоративної культури вітчизняних підприємств. // Проблеми економіки. – № 3. – 2012. – С.114-118.

Слинявук Вікторія Олегівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Архипова Є.О., к.філос.н., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МІСТОУТВОРЮЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВІЛЬНИЙ ВИБІР ЧИ ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ?

В останні роки в Україні все більшої популярності набуває новий підхід, ведення бізнесу, який вирізняється орієнтованістю на суспільство, його потреби та інтереси. Такий підхід сформувався в результаті еволюції цінностей підприємців. На даний час стратегія функціонування компанії вважається успішною в тому випадку, коли задовольняються інтереси не тільки самої організації, але і її співробітників, держави та суспільства в цілому.

Єдиного визначення поняття корпоративна соціальна відповідальність (далі – КСВ) в Україні немає, втім, відсутній і закон, який би регулював відносини у даній сфері. На офіційному сайті Конфедерації роботодавців України КСВ визначається як добровільна ініціатива власників компанії або засновників організації з розробки і реалізації певних соціально спрямованих, неприбуткових заходів, які мають на меті якісне удосконалення зовнішнього для компанії або організації середовища. Тобто КСВ – це ті зобов'язання, які бере на себе компанія окрім вимог законодавства.

Як вже зазначалося, концепція КСВ покликана задовольнити інтереси всіх зацікавлених сторін, отже, очевидно, що і сама компанія отримує значні переваги від запровадження даної стратегії. Серед найголовніших можна зазначити такі переваги, як підвищення репутації організації, зростання довіри соціуму, формування партнерських відносин з владою, громадськістю та ЗМІ. Проте чи можна вважати достатніми та вичерпними такі досягнення, якщо мова йде про великі, а надто містоутворюючі підприємства? В даному випадку компанія несе особливу відповідальність за функціонування всього міста, а сталий розвиток регіону та його привабливість в довгостроковій перспективі – це основні завдання, які повинні ставити перед собою власники підприємств. При цьому вони повинні отримувати підтримку з боку держави та місцевої влади. Акцент зробимо саме на слові «підтримка», адже на практиці виходить так, що держава, популяризуючи ідею соціально відповідального бізнесу, в той же час не створює елементарних умов для його існування.

Так сталося, що більшість монопрофільних міст України опинилися в досить скрутному становищі, обумовленому історичними чинниками та зміною структури економіки. В ринкових умовах такі регіони виявилися безпосередньо залежними від функціонування одного-двох підприємств. У разі виникнення проблем на таких підприємствах, їх одразу відчуває на собі і все місто, адже монопрофільні регіони фактично неспроможні самостійно протистояти будь-яким негативним факторам.

Вирішення такої ситуації полягає, в першу чергу, в диверсифікації місцевої економіки та в розвитку малого і середнього бізнесу. Але, якщо створення нових робочих місць – це задача підприємців, то завданням держави є створення умов для ефективного розвитку підприємництва.

Окрім постійних проблем з робочими місцями та наповненням місцевого бюджету в кризові для підприємства періоди, монопрофільні міста відчувають на собі вплив й низки інших негативних факторів, пов'язаних з несприятливою екологічною ситуацією, важкими умовами праці, низьким рівнем розвитку соціальної інфраструктури, старінням населення, відсутністю умов для самореалізації та ін. Великий бізнес повинен зрозуміти, що інвестиції, вкладені в соціальну сферу, ніколи не будуть збитковими.

Таким чином, успішно реалізована державна програма розвитку регіонів, яку важко уявити без участі великих підприємств, є необхідною умовою відродження монопрофільних міст, а, зрештою, і всієї України.

Чепель Дар'я Дмитрівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Божок О. І., викладач кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ПУБЛІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ІННОВАЦІЯМИ

Глобалізаційні виклики сучасного світу актуалізують тенденції до світової інтеграції в українському суспільстві, через що виникають суспільні потреби у зміні систем та технік управління. Ключовим аспектом успішного функціонування будь-якої організації є своєчасність та адекватність прийняття рішень в умовах невизначеності та мінливості зовнішнього та внутрішнього середовища, тобто менеджери підприємств повинні постійно шукати нові можливі варіанти вирішення тих чи інших завдань. Ефективним розв'язанням проблеми підвищення якості функціонування управлінських систем є використання інновацій, які допоможуть організації адаптуватися до динаміки ринкових перетворень.

Інноваційна діяльність є фактором не тільки економічного розвитку, а ще і стимулятором соціальних змін. Інновації та їх подальший вплив реалізуються через систему соціальних відносин. Науково-інноваційний потенціал в управлінні включає в себе організаційні зміни, зміни у стилях керівництва, нові форми роботи та співробітництва, створення нових послуг і т.д. Соціальні інновації відрізняються більш тісними взаємозв'язками у структурі соціальних відносин, тому можна побачити залежність успішного впровадження інноваційних технологій від групових та особистісних якостей тих, хто їх використовує. Варто зазначити, що дуже важливо враховувати людський фактор при введенні інновацій в організаційну діяльність.

Багато зарубіжних авторів досліджують явище опору інноваціям, але більшість з них погоджуються з тим, що це природна реакція людей і задачею керівної ланки організації є мінімізувати цей опір. Так, наприклад, Н. Ансофф у своїй роботі «Стратегічне управління» виокремлює індивідуальний та груповий опір, а причинами опору він вважає: «необхідність ризикувати, страх втратити владу або зміни ролі, небажання навчатися новому» [1; 264]. Автор пропонує заходи, які допоможуть передбачити, послабити та контролювати опір інноваціям: створення «стартової площадки» (розробка детальних планів змін, призначення відповідальних, розподіл ресурсів); аналіз природи змін (визначення періоду часу для введення змін, вивчення можливостей фірми, аналіз культурно-політичних змін, виявлення співвідношення груп, які можуть підтримати та чинити опір); створення атмосфери підтримки (роз'яснення необхідності і наслідків змін для всієї організації, винагороди за підтримку змін, поступки та матеріальні стимули для тих, хто чинить опір); врахування факторів поведінки при плануванні змін (залучення до розробки плану змін потенційних прихильників, організація тренінгових та навчальних програм).

Корпоративна соціальна звітність є інструментом для послаблення та контролю опору інноваціям в організації. Корпоративна соціальна звітність по інноваційній діяльності — це звіти компанії, які включають в себе не тільки результати інноваційної виробничої діяльності, але й аналіз соціальних показників за звітний період, таких як соціальні результати введення інновацій.

Корпоративний соціальний звіт по інноваційній діяльності може стати публічним інструментом для інформування акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів та суспільства в цілому про те як, і якими темпами компанія реалізує цілі, що закладені у стратегічних планах по інноваційній діяльності по відношенню до економічної стабільності та соціального благополуччя. Соціальна звітність по інноваційній діяльності дозволить: комплексно представити громадськості економічні та соціальні результати інноваційної діяльності організації, робити самооцінку по цим напрямам, вести діалог з усіма зацікавленими сторонами та виявити їх оцінка та очікування, попередити можливий опір та обвинувачення, прискорити процес введення інновацій, отримати додаткові конкурентні переваги, укріпити довіру співробітників, акціонерів, партнерів, клієнтів, органів влади та СМІ.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И.Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК РЕГУЛЯТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах сучасного ринку ділова активність підприємства виступає вирішальним фактором комерційного успіху. Конкуренція та бажання підприємців досягнути високого рівня показників ефективності роботи організації вимагають від керівників високого рівня ділової активності. В свою чергу на ділову активність суб'єктів господарювання впливає цілий комплекс факторів – зовнішні та внутрішні, які фактично визначають становище підприємства на ринку, його економічний потенціал, фінансову стабільність та незалежність. Ринкове середовище, в якому діє підприємство, є зовнішнім простором професійної діяльності, яке формує його навколишні інформаційні зв'язки – це клієнти, постачальники, бізнес-партнери, контрагенти, тобто суб'єкти, з якими підприємство пов'язує ділові інтереси. Внутрішнє середовище підприємства являє собою соціально-професійну групу, яка діє усередині підприємства під впливом цілого комплексу ситуаційних факторів організаційного характеру: це керівництво, співробітники, власники.

У сучасних умовах ринкових трансформацій та збільшення вимогливості бізнес-партнерів, споживачів і у зовнішньому, і у внутрішньому середовищі має бути наслідувана концепція соціально-відповідального управління, яка також буде визнана і соціально-професійним колективом підприємства. «Соціальна відповідальність – це дотримання суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм, а у випадках безвідповідальної поведінки, що не відповідає вимогам норм чи порушує суспільний порядок, вони зобов'язані нести доповнюючий обов'язок особистого чи майнового характеру» [2]. Соціальна відповідальність залежить від сфери соціальної діяльності. Існують політична, моральна, суспільна, юридична відповідальність і т. д. Тому, для суб'єкта господарювання соціальна відповідальність має стати рушійною силою поліпшення ділової активності, оскільки сприяє покращенню економічних показників підприємства, встановлює позитивний імідж на ринку, тобто дає змогу динамічно розвиватися.

Спроби сформуванню універсальну стратегію соціальної відповідальності знайшли відображення в стандарті ISO 26000, запропонованому Міжнародною організацією зі стандартизації. Стандарт виходить із засадничих принципів, які, водночас, визначаються як стратегічні цілі реалізації КСВ, зокрема такі: виробництво якісної продукції та послуг для споживачів; інвестиції у розвиток виробництва та людського потенціалу; неухильне виконання вимог законодавства (податкового, трудового, екологічного); побудова добросусідських і взаємовигідних відносин з усіма зацікавленими сторонами; концепція бізнесу, орієнтованого на підвищення національної конкурентоспроможності; врахування суспільних очікувань та загальноприйнятих етичних норм у діловій практиці; формування громадянського суспільства через партнерські програми та проекти суспільного розвитку [1].

Аналізуючи сучасний ринок, слід зазначити, що найчастіше підприємства орієнтуються на отримання максимального прибутку, а не на соціальну відповідальність перед суспільством. Але глобалізаційні умови, світова інтеграція ринкових відносин формують нові вимоги до сучасних управлінців: соціальна відповідальність в галузі маркетингу, торгівлі постає ефективним чинником для зростання показників компанії. Соціально-відповідальну модель управління організацією спостерігаємо на прикладах ресторанів «Макдональдс», «AVON», які займаються активною соціальною діяльністю, влаштовуючи соціальні акції, привертаючи увагу громадян до актуальних суспільно важливих проблем, що суттєво впливає на корпоративний імідж та соціальні рейтинги закладу, і відповідно, динаміку росту показників продажу продукції.

Соціальна відповідальність для багатьох організацій, компаній України ще не зовсім розповсюджене явище, але не можна недооцінювати її роль в управлінні бізнес-процесами. Сьогодні у підприємців є можливість обирати різні форми вкорінення корпоративних цінностей як основи концепції соціально-відповідальної професійної діяльності у внутрішньому середовищі організації та способи демонстрації корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у зовнішньому бізнес-оточенні, що найбільш ефективні у галузі господарської діяльності. Соціальна відповідальність підприємства сприяє стійкому розвитку

ділової репутації, є ознакою стабільного поступу на національному ринку та у сучасному ринковому середовищі є необхідною умовою «виходу» на світову арену виробників.

Список використаних джерел:

1. Супрун Н.А. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку // Економіка і прогнозування: Науково-аналітичний журнал. – 07/2009 . – № 3 . – С. 61-74.
2. Хачатуров Р. Л., Ягутян Р. Г. Юридическая ответственность. – Тольятти: Международная академия бизнеса и банковского дела, 1995. – 200 с.

СЕКЦІЯ №16. PR: «ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГАРМОНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ПРОТИРІЧ»

*Керівник секції: к. філос.н., доц. Польська Т. Д.
Секретар: Шевченко Катерина*

Астахова Юлія Володимирівна

6 курс, Інститут прикладного системного аналізу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРІДПРИЯТТЯ

В сучасних умовах розвитку української ринкової економіки зрозуміло, що тільки введення ефективних в соціальному, економічному і моральному контекстах форм господарювання дозволять сформувати стійке суспільство і забезпечити неперервну господарську діяльність. Реальні факти свідчать про те, що багато корпорацій в сучасних умовах не в змозі оперативно адаптуватися до нових умов ринку, а, відповідно, не здатні ефективно керувати роботою персоналу. В більшості випадків це обумовлено тим, що підприємства по-прежнему використовують радянську систему управління персоналом, яка, на жаль, повністю застаріла і не може забезпечувати високої ефективності як раніше.

Важливість корпоративної культури сучасної організації, дозволяє побудувати роботу всіх відділів організації в єдиному напрямку, досягаючи кінцевої стратегічної мети підприємства і значно підвищуючи конкурентоспроможність і рейтинг компанії на міжнародному рівні. Вивчення корпоративної культури пояснюється реальною ситуацією в сучасних підприємствах, багато з яких, досягнувши економічної стабільності, потребують у зміцненні і консолідації колективу, збереженні кадрового потенціалу і в створенні сприятливого соціально-психологічного клімату [2].

Термін "корпоративна культура" з'явився в другій половині ХХ століття, однак невідомо той факт, що саме явище існувало давно. Багато вчених, досліджували управління і організацію, описували те чи інші сторони корпоративної культури в своїх роботах, хоча і не використовували цей термін (М. Вебер, Е. Мэйо, А. Файоль). Цілеспрямоване вивчення саме корпоративної культури починається в 1970-1980-і роки. В цей час з'являються праці основоположників цього напрямку: Т. Діла і А. Кеннеді, Д. Мерсера, Дж. О'Шонесси, Т. Пітерса і Р. Уотермена, Ф. Дж. Роджерса, Е. Шейна. [2].

Корпоративна культура організації безпосередньо пов'язана з корпоративним духом, лояльністю співробітників до організації, яка є невід'ємною частиною комплексу корпоративної культури підприємств по всьому світу. Лояльне ставлення до компанії передбачає вірність співробітника цілям, інтересам, цінностям, місії організації, спрямованості діяльності. Однак тільки в останні роки фахівці почали вивчати сутність цього явища і його місце в корпоративній культурі компанії. Сьогодні багато найбільших компаній надають цьому питанню величезне значення, намагаючись підбирати співробітників з урахуванням цієї характеристики. [1].

З розвитком ролі інтелектуального капіталу в конкурентній боротьбі в нових галузях лояльність набуває все більшого значення. Найціннішим активом виступають контрагенти компаній - клієнти або споживачі, співробітники, інвестори. Менеджмент на основі лояльності - це не просто теорія про майбутнє значення інтелектуального капіталу, це, скоріше, вже доведений свій ефективний метод стимулювання прибутку, особливо актуальний в умовах сучасної гострої конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Хант Дейон, Управління людьми в компанії//пер. з англ. - М.: Олімп-Бізнес, 2002г.,379с.
2. Томилов В.В., Культура підприємництва. - СПб: Видавництво «Пітер», 2004. - 368 с.

ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ, ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТІВ У РОБОЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ

З розвитком ринкових економічних відносин в Україні дедалі частіше з'являються іноземні організації та корпорації. Корпоративний стиль роботи західних організацій різко відрізняється від стилю керівництва, що притаманний вітчизняним установам та підприємствам, де ми і досі переживаємо відголосок радянського стилю керівництва. Корпоративна культура західних підприємств поширюється і на представництва в Україні, та вимагає пристосування різних культур для ефективної взаємодії. Психологічні аспекти взаємодії між менеджментом та працівниками організації є актуальним питанням, що потребує вивчення та практичного застосування.

Сьогодні в українському менеджменті дистанція між владою та виконавцями є досить великою, що часто стає вадою для ефективного управління. Для встановлення контакту з підлеглим у західній культурі використовують теми комунікації, які зближують співбесідників, та допомагають згладити бар'єр "керівник-підлеглий". До таких тем відносяться сім'я, домашні тварини, улюблені місця відпочинку, спорт, фільми, книги та ін. Окрім знаходження спільної мови, таке спілкування допомагає керівникам дізнатися щось нове про своїх колег, краще їх розуміти.

Часто повідомлення, що надходять до співробітників, можуть інтерпретуватися по-різному, оскільки на одному підприємстві взаємодіють люди з різним рівнем освіти, досвідом, культурними поглядами, цінностями, уявою та поняттями. Інколи це призводить до виникнення плутанини та конфліктів. Поспішні судження створюють серйозні непорозуміння, що можуть призвести до встановлення низької моральної атмосфери у колективі. Прийоми спілкування, що притаманні західній корпоративній культурі, можуть бути адаптовані українським менеджментом.

Прямолінійність. Одним із важливих правил є необхідність бути прямолінійним, та вміння чітко доносити суть завдання чи проблеми. Довіра встановлюється тоді, коли є чесні та відверті взаємовідносини. Важливо пояснити суть питання до того, як працівник приступить до його виконання, переконавшись, що ви однаково тлумачите завдання.

Взаємоповага. Неабияку роль відіграє і встановлення шанобливих відносин. Незалежно від ролі працівника, відносини між керівником та підлеглим, просто колегами, чи у спілкуванні з партнерами, повинні будуватися на взаємоповазі. Побудувавши позитивні колегіальні стосунки, необхідно забезпечити працівникам почуття причетності до спільної справи, пояснювати та доносити до них важливість їхньої ролі у колективі, і стимулювати підлеглих до самовдосконалення та професійного розвитку.

Перспектива професійного росту являється надзвичайно сильним інструментом для стимулювання працівників, встановлення позитивних взаємозв'язків між керівництвом та працівниками, запобігаючи поділу колективу на структури "адміністрація-працівники". При спілкуванні важливо усвідомлювати тон звернення, який у поєднанні з мовою тіла виявляє емоційний стан месенджера.

У західних компаніях керівники підприємств часто ведуть політику "відкритих дверей". Це означає, що будь-який працівник може потрапити на прийом до керівника відділу чи підприємства без попереднього запису. Такий стиль дозволяє встановлювати прямий, більш довірливий контакт та дозволяє вирішувати питання швидко та ефективно.

Продуктивні розмови між керівниками та співробітниками потребують зусиль, терпіння і наполегливості. Така взаємодія часто не регулюється положеннями та політикою компаній, і вимагає розуміння менеджменту та бажання міняти заформалізовані стосунки між людьми.

Бордусь Юлія Андріївна

6 курс, Інститут прикладного системного аналізу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

РЕКЛАМА В СФЕРІ ФАРМАЦІЇ

Реклама є маркетинговим інструментом, що має на меті формування ринку збуту та попиту на той чи інший товар. На сьогодні маркетологи володіють рядом прийомів для ефективного просування товару на ринку. Фармація не є виключенням, і сьогодні фармацевтичні препарати широкого рекламуються через численні канали: з телевізійних каналів до нас звертаються «псевдо-лікарі» у білих халатах; в вагонах метро можна ознайомитися з новими препаратами, назва яких відрізняється, а діюча речовина - ні (наприклад, парацетамол); в аптеках блимають лампочки, щоб привернути нашу увагу до того, чи іншого товару. Найчастіше спостерігаємо рекламу препаратів для симптоматичного лікування, таких як знеболюючі засоби, препарати для усунення симптомів ГРЗ, засоби при розладі шлунку, засоби від болю в суглобах, та вітаміни.

Однак, неабиякою проблемою являється просування товару безпосередньо через лікарів – спеціалістів, які відкрито лобіюють інтереси того чи іншого фармацевтичного виробника, при призначенні лікарських препаратів. За звичай, рекламні агенти обіцяють лікарям певні винагороди та за надання пріоритету певній продукції. У розвинутих країнах світу рекламний прийом “direct-to-customer” (DTC) (напряму до споживача) забороняється в медицині, та регулюється законодавчими актами. Та й самі ліки, окрім вітамінів та знеболюваних препаратів, купити без рецепта лікаря не можливо. Наприклад, у відповідності з федеральним законодавством США, ліки, продані без рецепту вважаються правопорушенням, за що і покупець, і продавець можуть бути ув’язненими. В Україні будь-хто може придбати у вільному доступі як симптоматичні препарати, так і медичні засоби з сильно діючими речовинами, і навіть з певним вмістом наркотичних речовин. Таким чином, бажання максимального збуту продукції призвело до відкритого доступу до небезпечних препаратів, що ставлять під загрозу здоров’я людей.

З розвитком страхової медицини, проблемним питанням стає призначення препаратів застрахованим особам, коли придбання призначених лік стовідсотково покриваються страховими компаніями. Це призводить як до призначення надмірної кількості препаратів, так і до призначення препаратів, дія яких не признана традиційною медициною. Зокрема, до таких препаратів відносяться біологічно-активні добавки (БАДи), та гомеопатичні препарати. Вартість таких препаратів зазвичай висока, однак вони не являються лікарськими засобами, та виконують радше функцію вітамінів.

Ще одним проблемним аспектом є розповсюдженні фальсифікату на ринку України добре розрекламованих лікарських засобів. В загальному, питання як реклами, та розповсюдження медикаментів у нашій країні потребує детального вивчення та перейняття кращої світової практики, що дозволить захистити кінцевого споживача від надмірного вживання медичних препаратів, або препаратів, дія яких лабораторно не доведена.

Василенко Марина Сергіївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

РЕФЛЕКСИВНА САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК ОBOB'ЯЗKOBA УMOBA ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА

«Два людських витвори можна вважати найскладнішими – мистецтво управління і мистецтво виховання»

І. Кант [450]

Управлінська діяльність є результатом синтезу надбань багатьох наук таких як психологія, соціологія, економіка, культурологія, політика, тощо. Комплексність поняття «менеджмент» полягає не лише у його складності, а й у багатогранності. Ефективне керівництво будь-якою організацією не можливе без комунікативно освіченого керівника, здатного сформувати конструктивну систему внутрішніх та зовнішніх інформаційних зв'язків організації. Висока комунікативна культура керівника часто формується багаторічним досвідом, проте цей процес можна спростити, якщо підійти до питання освіченості управлінця

з наукової точки зору. Становлення комунікативної культури керівника тісно пов'язане із рефлексивною самоорганізацією управлінця - об'єднанням дії та рефлексії, що дозволяє розглядати їх як одне ціле. Самоорганізація керівника зумовлює рефлексивну саморегуляцію, яка є обов'язковою для комунікативно освіченого управлінця.

Феномен «комунікативної культури» найбільш глибоко був досліджений Ю. В. Смельяновим, який акцентував увагу на її залежності не лише від індивідуальних здібностей особистості, а і від її соціальної мобільності. Науковець надав найбільш глибоке і вживане сьогодні визначення, згідно якого комунікативна культура – це «конгломерат знань, мовних і немовних навичок спілкування, що набувалися людиною в ході природної соціалізації, навчання і виховання. Це складна особистісна характеристика, що включає психологічні знання, комунікативні здібності, уміння і навички, а також деякі властивості особистості (темперамент, характер, емоційні стани), що виявляються у спілкуванні з людьми.» [2, 69] Кожна людина є унікальною й особливою, у кожного свій культурний тезаурус, проте проблеми у взаєморозумінні однієї людини з іншою зазвичай класичні й повторювані. Корінь проблеми, так само як і ключ до її вирішення, криється у цій самій людській неповторюваності – інтроспективний аналіз здатен розкрити суть будь-якої проблеми і він же приведе до шляхів її вирішення.

Діяльність будь-якого виду здійснюється з певною метою. Метою комунікацій є максимально однакове розуміння змісту інформаційного повідомлення його відправником та отримувачем. Широка варіативність досліджених і дієвих технологій ефективної комунікації, таких як активне слухання, емпатія, навички невербального спілкування, рефлексивне слухання тощо є лише апаратом досягнення поставленої мети. Застосування рефлексивного управління як методу самоорганізації керівника є запорукою швидкого та конструктивного формування комунікативної культури. Феномен рефлексії пояснює відображення зовнішнього світу через внутрішній світ людини з перетворенням в його свідомості образів, що виникли у минулому або сьогодні. Використання його не лише для аналізу власних дій, а й задля пошуку причино-наслідкових зв'язків слів, дій, або життєвої позиції іншої людини формує якісне знання, що полягає не у аксіоматичній інформації, а розумінні природи іншої людини, що і є серцевиною комунікативної культури.

Список використаних джерел:

1. І. Кант «О педагогике». // Трактаты и письма . – М.: Наука.1980. – с.450
2. В. Емельянов // Вопросы психологии. – 1993 - №4. – с. 73

Горальська Ганна Леонідівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

ВИБІР СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ

Сучасна економіка і політика диктують свої правила і виробляють нові ефективні види управління. Все частіше в професійному полі ми зустрічаємо поняття – проектна робота, управління проектом і т.д. Тепер, для досягнення певних цілей можливо запустити певний проект, реалізувати його та оцінити результати. Свого роду – це певна модель, за якою можна запустити системні процеси.

Реалізація будь-якого проекту, в першу чергу це комунікація, комунікація з працівниками, партнерами та суспільством, а далі – техніка, механізм, управління. Таким чином, варто підійти до такого питання, як вибір стратегії комунікації в управлінні проектами. Від правильності вибору такої стратегії залежить успіх проекту. Варто сказати, що вибраний тип комунікації, в залежності від виду проекту, повинен застосовуватись як і у внутрішньому середовищі, так і в зовнішньому.

Універсальних стратегій комунікації саме в проектній роботі не існує, в силу того, що кожна стратегія формується під проект індивідуально, адже немає сенсу інформувати або вводити в комунікацію чоловіків, наприклад, при популяризації косметики для жінок. Таким чином, ми пропонуємо вивести ряд оціночних факторів, за якими можна дійти до формулювання тієї чи іншої стратегії в управлінні проектами.

В першу чергу, слід визначити, які цілі має проект. В залежності від сфери (державної, комерційної), цілі можуть бути абсолютно різні, починаючи від пропагування здорового способу життя і закінчуючи підвищенням продажу продуктів харчування великих компаній – монополістів.

Далі, потрібно визначити цільову аудиторію проекту, тобто, хто саме візьме участь у певній активності – жінки, чоловіки, діти або дорослі, а можливо всі вище зазначені категорії. Наступний і дуже важливий етап можна умовно назвати – «вивчення підґрунтя». Інформаційною базою для прийняття стратегічних рішень є результати проведених маркетингових досліджень (аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, аналіз споживачів, конкурентів, визначення цільових сегментів тощо).

Наступним і ключовим кроком стане формування стратегії - плану комунікації, який створюється на основі попередніх даних. Варто зазначити, що каналами реалізації комунікативної стратегії можуть бути реклама на телебаченні, радіо, в друкованій пресі, out-door- розміщення, SMM- просування, виступи керівників проектів, а також відкриті виступи чи інтерв'ю «адвокатів» компанії чи бренду – зірок, публічних людей. Все це разом включає в себе комунікативну стратегію.

Наступний етап - формування бюджету. Виходячи з досвіду спеціалістів проектною сфери, можна з впевненістю сказати, що досить часто обраний план комунікації (комунікативної стратегії), виходить за рамки бюджету, який виділяє компанія, організація або держава. І тут можна виділити наступний крок – адаптація плану до виділеного бюджету. На даному етапі залучаються спеціалісти медіа, рекламної та маркетингової сфер, проводяться брейн-штормінги, оголошуються ідеї. Адже, цілі проекту незмінні і потрібно будь-якими методами їх досягти. Яскравими прикладами нестандартного підходу до комунікації можуть бути PR-ходи Річарда Бренсона. Бізнес Бренсона розвивається надзвичайно швидко, і на стадії запуску тих чи інших проектів, в компанії інколи не вистачає коштів для реклами і популяризації своїх послуг на телебаченні та в друкованій пресі. В свою чергу, Бренсон дозволяє собі одягати жіночі плаття, або стрибати з висоти 90 метрів над водопадом Вікторія, а все задля піару своєї компанії і виходу в пресу – безкоштовно.

Таким чином, п'ять ключових етапів при розробці стратегії комунікації в управлінні проектами такі:

- Формулювання цілей проекту;
- Визначення цільової аудиторії проекту;
- Вивчення підґрунтя – аналіз аудиторії та попереднього досвіду конкурентів;
- Створення стратегії комунікації – виведення чіткого плану;
- Адаптація плану до виділеного проектного бюджету.

В подальшому, можна застосовувати ключові правила менеджменту: в першу чергу, виводити статистичні дані ефективності обраної стратегії та вносити корективи до неї задля досягнення максимальної результативності проекту.

Киричок Андрій

Студент видавничо-поліграфічного інституту НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мельниченко А. А., к.філос.н, доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ВИКОРИСТАННЯ «НОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА» В РЕКЛАМІ ВНЗ

Трансформації ринку, які характерні сучасному ринку вищої освіти та деяким із видів освітніх послуг в Україні за останні роки супроводжуються зростанням рекламно-інформаційної активності в цій сфері. Основним інструментом просування освітніх послуг, який дозволяє підвищити конкурентоспроможність ВНЗ та створювати їх позитивного імідж за допомогою використання концепції маркетингу і рекламних кампаній освітніх послуг є управління системою рекламної діяльності. Наразі в нашій країні рекламне просування навчальних закладів ще має великі перспективи свого зростання. Зазвичай, ВНЗ виступає зразу в декількох іпостасях: замовник та виконавець рекламної продукції. Це пов'язано з тим, що вітчизняні вищі навчальні заклади державної форми власності не завжди мають можливість профінансувати зі свого бюджету потужну професійну рекламну кампанію. Тому, це є одним з аргументів для використання Інтернету у рекламуванні ВНЗ.

Іншим аргументом є те, що сьогодні електронні медіа поступово витісняють традиційні ЗМІ саме в сфері реклами ВНЗ, тим паче, що об'єктом рекламних повідомлень є молодь для якої найбільш зручним засобом отримання інформації є Інтернет.

Основними перевагами, що вирізняють Інтернет, науковці і практики у сфері журналістики визначають такі:

– *мультимедійність* (Інтернет об'єднує візуальні, звукові, друковані та

відеоаспекти традиційних ЗМІ);

– *інтерактивність* (Інтернет пропонує діалог, так званий зворотний зв'язок – feedback, а не монолог, який характерний для традиційних медіа; зворотний зв'язок, діалог між великою кількістю користувачів можливий через електронну пошту, форуми, чати, веб-конференції);

– *персоналізація* (Інтернет забезпечує необхідною інформацією на будь-якому рівні зацікавлених у ній індивідів чи групи людей);

– *відсутність* (посередників (Інтернет надає можливість владі прямого доступу до населення, населенню – до влади без втручання і маніпулювання з боку ЗМІ).

Підсумовуючи, чим Інтернет вирізняється з-поміж традиційних медіа, дослідник сучасних масових комунікацій М. Постер визначає Інтернет як «децентралізовану систему комунікації, що діє як мережа мереж, підриваючи існуючі уявлення про характер політики і роль технології загалом» [1].

Зазначені переваги Інтернету перед традиційними медіа роблять його привабливим та ефективним каналом комунікації, зокрема політичної, оскільки дають змогу охопити різні референтні групи населення. Важливим також є той момент, що Інтернет-комунікації, на відміну від інших комунікаційних процесів, дають можливість користувачеві формувати власну ідентичність, яка часто не пов'язана з ідентичністю в реальному житті, тобто не зумовлена соціокультурною позицією людини, її статусом чи місцем народження.

Варто зауважити, що під час організації рекламної діяльності у мережі Інтернет вищі навчальні заклади мають звертати особливу увагу на пропаганду та просування інформації саме про професійні якості випускників, які дають їм можливість бути конкурентоспроможними на ринку праці. Оскільки Інтернет є джерелом, з якого людство зараз найбільше отримує інформацію, то і рекламна кампанія щодо просування ВНЗ на ринку освітніх послуг повинна починатися з Інтернету. Сьогодні електронна сторінка ВНЗ є його другим обличчям, яке бачить набагато більша кількість людей, ніж реальний заклад. Тому, ведучи мову про мас-медіа як засіб просування послуг ВНЗ, ми повинні пам'ятати правило: ВНЗ повинен мати сайт з привабливим інтерфейсом, зручною навігацією та гарним дизайном. Також важливим фактором є присутність на сторінці сайту відеороликів, які будуть демонструватися при перегляді сторінки.

Список використаних джерел:

1. Poster, M. Gyber "Democracy: Internet and the Public Sphere" // Hartley J., Pearson R.E. (eds.) American Cultural Studies: A Reader. – Oxford University Press, 2000. – 402 p.

Ключнікова Наталія Михайлівна

6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Свідло Т. М., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

MASS MEDIA ЯК ПОСЕРЕДНИК ДІАЛОГУ УКРАЇНО-ГОЛЛАНДСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Останнім часом ЗМІ набувають все більшого значення для розвитку всіх видів суспільних відносин, виступаючи засобом зв'язку та передачі інформації. Значною тенденцією стала маніпуляція ЗМІ, які використовують складні схеми та механізми для досягнення певних цілей. Такий розвиток подій набув глобального характеру і має величезні наслідки. Дане явище досліджувало багато вчених, зокрема, С. Кара-Мурза, Г. Ковальов, Т. Табаченко, Г. Шишков та багато інших. Всі вони узагальнюють маніпуляцію ЗМІ як більш негативне явище, приховане спонукання до зміни прийняття рішень, необхідних для досягнення маніпулятором власних цілей. Проте аспект саме конструктивного впливу ЗМІ як позитивного явища зустрічається вкрай рідко.

В умовах теперішньої складної ситуації в Україні, процес регулювання економіки повинен супроводжуватись зваженими рішеннями та реальними результатами діяльності як уряду, так і підприємств. Сільське господарство України являється чи не єдиною галуззю, що демонструє приріст виробництва і збільшення інвестиційних вкладів. 2013 маркетинговий рік продемонстрував збільшення рівня рентабельності, отримавши прибутків на 12.7 млрд грн. в аграрному секторі [3]. Аграрна бізнес-спільнота має нагальні проблеми і розраховує, що влада зосередить увагу не на виробничих питаннях, а на просуванні країни і розширенні ринків збуту. За підсумками 2014 року при сприятливих умовах Україна прогнозує продати світу продовольства на 20 млрд доларів [2]. Враховуючи фактор напружених відносин з Росією та європейський вектор співробітництва, Україні потрібно створити позитивний імідж для відкриття ринків та залучення інвестицій. Саме з метою розвитку діалогу між країнами, ЗМІ

виступають провідником інформації, що наділені здатністю впливати на прийняття рішень і навіть модифікувати їх відповідно до потреб та інтересів галузі.

Королівство Нідерланди позиціонує себе провідним гравцем у світовому агропромисловому секторі. Продовольча індустрія країни приносить 55 млрд євро щорічно і займає друге місце в світі з експорту сільськогосподарської продукції завдяки своїм інноваційним технологіям. За 2012 рік український експорт до Нідерландів склав 829 млн долларів, у той час як імпорт товарів з королівства - 1,12 млрд [4]. Відповідно Голландія стала шостим за величиною імпортером з України та сьомим експортером своєї продукції в Україну серед країн ЄС. В 2013 році Нідерланди увійшли до трійки головних інвесторів в Україну. В цілому, на території України працюють близько 250 голландських компаній.

За даними статистики, україно-голландські відносини демонструють позитивно зростаючу динаміку. Для закріплення і розвитку двосторонніх економічних відносин вклад ЗМІ має досить важливе значення. Завдання ЗМІ тут – сприяти покращенню співробітництва інформаційним шляхом та об'єктивно висвітлювати події на аграрному ринку та в галузі загалом.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної статистики Королівства Нідерланди [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cbs.nl/>

Кошарна Поліна Вікторівна

3 курс, Інститут міжнародних відносин, КНУ імені Тараса Шевченка

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І КОМУНІКАЦІЇ В ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТАХ

На сьогоднішній день у всьому світі ми бачимо загострення соціально-політичних протиріч. Конфлікт ідей, стереотипів – це передумови суспільних конфліктів, чинники їх продукування й ескалації. Одними з найнебезпечніших суспільних криз вважаються етнонаціональні і політичні конфлікти. Вони, як правило, є результатом націоналізму, в яких беруть участь такі соціальні суб'єкти, як етноси і нації. Історія показує, що будь-які типи держав схильні до міжнаціональних конфліктів: капіталістичні і соціалістичні, традиційні і модернізовані. Предметом національних конфліктів є національні цінності (мова, релігія, історія, традиції, символи і т.д.), прагнення народів до збереження і розвитку своєї ідентичності в боротьбі з іншими народами.

Розпад СРСР і утворення СНД поставили правлячі еліти країн пострадянського простору перед необхідністю створення конфліктології національних відносин і розробки технологій інформаційного впливу на громадськість для регулювання суспільних конфліктів.

Необхідно зазначити, що під час суспільно-політичних конфліктів ЗМІ як засіб впливу на маси зазвичай приймають ту чи іншу протиборчу сторону, замість того, щоб намагались подолати розбіжності та уникнути відкритого протистояння. ЗМІ подають себе як виразника громадських думок не враховуючи і, можливо, навіть свідомо приховуючи свою роль саме у їх формуванні. Отже засоби масової інформації та комунікації є сьогодні дуже важливими джерелами впливу для врегулювання або навпаки розпалювання міжнаціональної ворожнечі, соціально-політичних конфліктів. Також необхідно розуміти, що людський фактор в гіршому його значенні присутній як в журналістиці так і навіть в аналітичній роботі експертів, які мають свою суб'єктивну думку і свої особисті інтереси незалежно від ступеня інформованості в тій чи іншій проблемі.

PR-ом є будь-яка цілеспрямована робота зі ЗМІ, так як вона подає інформацію з точки зору і в інтересах вирішення проблем. Завдання примирення конфліктуючих сторін за допомогою сучасних комунікативних технологій є складним. Адже більшість їх представників бере участь у інформаційних війнах по різні сторони барикад і часто їх метою є не знищення цих барикад, не єднання народу, а залучення конкретної цільової аудиторії і відштовхування аудиторії, що не підтримує їхню позицію, а це розширює прірву і примножує розбіжності.

Зрозуміло, що етнополітичні конфлікти з технологічної точки зору є саме гострою конфронтацією в полі зв'язків з громадськістю, оскільки присутній весь застосований комплекс заходів з інформаційного впливу на масову свідомість в умовах інформаційної

відкритості для зміни поведінки людей і нав'язування їм цілей, які не входять до числа їхніх інтересів.

На даний момент ця проблема є актуальною не тільки в нашій країні, але і у всьому світі. Тенденції поширення та ескалації етнічних конфліктів, шовінізму, сепаратизму, релігійних війн стають все більш загрозливими. Сплеск націоналізму спростував уявлення, що одержали поширення на початку ХХ століття пролетарськими інтернаціоналістами та європейськими космополітами про зникнення почуття національної ідентичності. Можна зробити висновок, що причиною цих процесів є повсюдний вплив цілеспрямованої пропаганди - роботи політтехнологів і фахівців зі зв'язків з громадськістю в міжнародному інформаційному просторі. Її мотивом є старовинна формула: «розділай і володарюй», а фактором - загострення міжнародної конкуренції.

У цій ситуації важливим є усвідомлення владою в державі необхідності оперування тим же інструментарієм, що і підривачі мирного міжнаціонального співіснування в країні, але для позитивних цілей. Однак соціальний піар - це ще не достатній засіб для стабілізації внутрішньонаціональних та політичних відносин. Тут вже мова йде про розумне обмеження та контроль ЗМІК.

Маулик Сергей Сергеевич

б курс, Институт прикладного системного анализа, НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Польская Т. Д, к. филос.н., доц. ФСП НТУУ «КПИ»

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЙ И ПОЛИТИЧЕСКИЙ ПИАР

Целью данной работы является определение и осмысление понятия политического пиара, а также экспликация некоторых признаков, в которых политика и политические установки существенно меняют методы и характеристики корпоративного пиара, а, следовательно, акцентируют внимание на построении понятийного аппарата и системы именно политического пиара.

По-прежнему открытым остается вопрос точного определения понятия public relations. Для нашего доклада, возьмем «Мексиканское» определение: «Практика Public Relations – это искусство и социальная наука, позволяющие анализировать тенденции, предсказывать их последствия, консультировать руководство организаций и претворять в жизнь планируемые заранее программы действий, которые служат интересам как организаций, так и общественности»¹.

Т.е. правительственный и политический пиар может быть определен как процесс управления, с помощью которого организация или частное лицо в своих политических целях, через целенаправленные связи и действия, стремится влиять и устанавливает взаимовыгодные отношения с основными субъектами общественности для достижения своих целей.

Политический пиар начал активно развиваться в 20 веке параллельно с развитием средств массовой информации (1952 г. считается годом рождения политического пиара), является однако продуктом античных (Квинт Цицерон, 64 г. д.н.э, «Краткое наставление по соисканию») и средневековой (Н.Макиавелли, 1532 г., «Государь») цивилизаций. Людей всегда убеждали в том, что им следует признать власть своих правительств и своей религии. Конечно же, никогда эта деятельность не носила название «связей с общественностью», но сегодня перед работниками публичной сферы, которые занимаются сходной деятельностью, стоят те же цели.

Мы хотим выделить несколько особенностей политического пиара, в частности отметим, что политический пиар включает в себя мероприятия по связям с общественностью всех организаций и частных лиц, пытающихся влиять на политику, в том числе политических партий и кандидатов, а также государственных агентств, аналитических центров, союзов, коммерческих предприятий, а также различных заинтересованных групп и некоммерческих организаций, которые в той или иной степени влияют на политические процессы или результаты.

Ввиду того, что политический пиар более сложный по своей природе, вовлекает намного больше стейкхолдеров, является более регулируемым, чем корпоративный, основным его отличием является суть актива, который продуцирует пиар – основой и конечным результатом

¹ Форум представителей 30 национальных и региональных ассоциаций PR, собравшихся в 1978 г. в Мехико на первую Всемирную ассамблею ассоциаций PR.

корпоративного пиара являються денежні потоки і прибуль, в то время как «альфа і омега» політичного пиара это идеи і власть.

Еще одним важным отличием политического пиара является его бинарность (что особенно проявляется во время избирательных компаний) – количество голосов ограничено, и значит, всегда есть победитель и проигравший. То есть уровень конфликта в политическом PR всегда выше, но с другой стороны, политический PR всегда может рассчитывать на поддержку и распространения со стороны членов политической партии.

Таким образом, различия между корпоративным и государственным пиаром можно сформулировать так: «если в частном секторе эффективность управления измеряется прибылью или отсутствием таковой, то в государственном управлении – политической поддержкой граждан или отсутствием таковой.»[1]

Список использованных источников:

1. Дж. Гордон, «Государственное управление в Америке»

Мердху Христина Ростиславівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

ЕМПАТИЧНЕ СЛУХАННЯ У СУСПІЛЬНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ПОРОЗУМІННЯ

Як соціокультурний фактор комунікація впливає на всі сфери людського життя: формування людського світогляду, ціннісні орієнтації, стиль мислення і поведінки як окремої людини так і суспільства в цілому. Е. Масуда писав: “Комунікація здатна змінити суспільний лад, ієрархізуючи соціальну організацію, вона сприяє інтенсифікації культурних зв’язків, масовізації індустріального суспільства” [1, 76] Проблема міжособистісного спілкування являється актуальною проблемою в розгалуженій системі комунікацій інформаційного суспільства.

В налагодження справжньої комунікації варто послуговуватись таким ефективним принципом: спочатку намагайся зрозуміти, а тоді – бути зрозумілим. Нерідко буває, що співрозмовник роздає свої поради направо - наліво, але не намагається зрозуміти людину, якій так віддано бажає допомогти.

Мова, слухання, читання і письмо – це все форми спілкування. Майже все своє життя людина витрачає на всі ці форми спілкування. І уявіть собі: витрачаються роки для того, щоб навчитись писати, читати, говорити, але чомусь ніхто не вчиться справжньому, глибинному слуханню, бо якщо хочете по-справжньому впливати на людей, ви повинні їх, в першу чергу, розуміти. Саме навички “емпатичного слухання” у цьому допоможуть.

Емпатичне слухання – це слухання, яке має намір зрозуміти по - справжньому, поглянути на речі з позиції іншої людини, проникнути в її внутрішній світ. Суттю емпатичного слухання є зрозуміти людину як розумом, так і серцем.

Спочатку намагайся реалізувати принцип, який пов’язаний з так званним ” зсувом парадигми”, зі зміною свого характеру і звичної поведінки, зі старанною роботою над собою. Зазвичай, якщо взяти двох співбесідників, кожен з них хоче, щоб спочатку зрозуміли його, і кожен слухає не для того, щоб послухати, а для того, щоб далі відповісти, розказати те, що цікавить і хвилює саме його. ”Они или говорят, или готовятся говорить. Они профильтровывают через свои парадигмы. Они в жизни других людей прочитывают свои биографии.”(С. Р.Кови) [2, 166-167]

Емпатичне слухання має велику силу, адже наділяє індивіда інформацією для правильних дій, настроєного на сприйняття інформації, яка йде з глибини людського ества. Поки не розвинемо в собі навички емпатичного спілкування, ніколи не зрозуміємо когось, якщо по-справжньому цього не захочемо. Щоб навчитись емпатичному слуханні, потрібно оволодіти чотирма послідовними стадіями.

Перша і найбільш ефективна стадія – це повторення. Вона спонукає вас слухати. Повторити почуте легко-ви просто повторили. Ви продемонстрували зацікавленість і увагу до слів співрозмовника.

Друга стадія – перефразування змісту. Ця техніка ефективніша за попередню. Цього разу ви думаєте про те, що було сказано, передаєте сказане власними словами і використовуєте для цього праву півкулю мозку.

На третій стадії включається ваша ліва півкуля. До ваших слів ви додасте почуття. Тепер ви не настільки надаєте увагу тому, що говориться, як тому, що при цих словах відчуває співрозмовник.

Четверта стадія поєднує в собі попередні - другу і третю. Ви перефразовуєте зміст і відображаєте почуття. На четвертій стадії емпатичного слухання якраз повністю застосовується принцип емпатичного слухання, бо ви щиро намагаєтесь зрозуміти людину, ви допомагаєте розібратись їй у власних почуттях, думках. В міру того, як росте упевненість вашого співрозмовника у невідомості вашого бажання зрозуміти і вислухати, бар'єр між вами руйнується і відкривається "канал між вашими душами", він починає довіряти вам всі свої таємні думки і почуття.

Люди хочуть бути зрозумілими. І хоча ця техніка займає багато часу, самоконтролю, навчання, віддача буде величезною, ви будете ставати ефективним, достойним членом суспільства, будете правильно взаємодіяти з людьми, що допоможе вам в житті у всіх сферах.

Список використаних джерел:

1. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society [Text] /Y. Masuda. — Washington : [s.n.], 2005. — 256с.
2. Стивен Кови «Семь навыков высокоэффективных людей»/С. Кови. — Альпина Паблишер, - Москва, 2007. . — 240с.

Мироненко Ірина Юрійівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

РОЛЬ КОНФЛІКТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Одним із параметрів становлення особистості є конфлікт. Наприклад, внутрішньо-особистісний конфлікт у підлітковому віці, переоцінка цінностей та зміна самого себе відіграє фундаментальну роль у соціалізації особистості. Конфлікт може виникнути в будь-яку хвилину, у будь-якій соціальній групі, трудовому колективі. Це – зіткнення протилежних поглядів, життєвих позицій, думок. Зазвичай конфлікт сприймається як негативне явище так само як і агресія та суперечки, але він не завжди несе за собою негативні наслідки.

Основними зарубіжними дослідниками, які займалися визначенням ролі і місця конфліктів у суспільстві, були : Л. Козер, Р. Дарендорф, К. Маркс та Г. Зіммель. Представники теорії конфлікту ділилися на тих, які вбачали в конфлікті негативне явище, що призводить до хаосу та дисгармонії у суспільних відносинах, та на інших, які сприймали конфлікт як цілком нормальне явище. Представником першої теорії був німецький соціолог Р. Дарендорф, адже саме він вважав, що придушення соціального конфлікту, в подальшому призводить лише до його загострення. Теж саме буває й всередині організації тоді, коли внутрішні міжособистісні в колективі впливають на функціонування самої організації в цілому.

Представники іншого погляду розглядали конфлікт як цілком нормальне явище. На думку американського соціолога Л. Козера, конфлікт є одним із найважливіших елементів соціальної взаємодії між індивідами і саме конфліктні ситуації, у розумних межах, впливають на процес соціалізації особистості.

Важливу роль відіграють конфліктні ситуації у робочому колективі організації. В даному випадку велика відповідальність за робочий колектив та психологічний клімат у ньому лежить на керівнику організації. Роль керівника полягає у вмінні ефективного спілкування та конструктивної поведінки в конфліктних умовах та на вмінні діагностувати та попереджувати конфліктні ситуації. Конфлікт сам по собі є дуже складним явищем. він присутній у всіх сферах та може миттєво спалахнути, втамувати його не так вже й просто.

На сьогоднішній день існує багато методик, тренінгів, які націлені на подолання напруги конфліктних ситуацій у колективі, зокрема такі як: гештальт-терапія, методика психодрами. Саме в ігровій формі тренінги допомагають відпрацювати навички, діагностувати та попереджувати конфлікти, відпрацювати різні стратегії щодо розв'язання конфліктів, а також удосконалення форм внутрішньо-організаційної комунікації.

Конфлікти – це фактично зона ризику та напруги в організаціях, проте, конфлікти - це не завжди щось погане; негативною може бути поведінка в конфліктній ситуації. На справді, головним є не сам конфлікт, а наше ставлення до нього. Якщо людина не сприймає конфлікт, це може призвести до того, що зовнішній конфлікт в організації може перейти у форму внутрішньо-особистісного конфлікту і відбудеться, так званий, «вибух» негативних емоцій, та соціальних дисфункцій.

Як висновок, можна зазначити те, що конфлікт, насправді, відіграє велику роль у формуванні особистісних взаємодій в організації. Він дає змогу впровадити нові форми управління, інноваційних рішень, адже, як відомо, у суперечці народжується істина. Найголовнішим є вчасне угамування конфліктної ситуації, а саме шляхом вироблення спільного рішення на основі компромісу, бо вгамувати конфлікт на останній стадії набагато важче, ніж на початковій. Тож відносьтесь до конфлікту з розумом. Якщо є готовність до конфлікту, привід для нього знайдеться завжди.

Немна Альбіна Русланівна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

АКТИВНІСТЬ ЗМІ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства ілюструє ключову роль засобів масової інформації в комунікативних процесах між владою та народом. Запорукою ефективності являється постійна зміна та удосконалення методів подачі інформації, вивчення механізмів формування громадської думки та його потреб. ЗМІ посилює комунікацію в суспільстві, зокрема між соціальними групами, котрі зазвичай і являються рушійними силами політичних змін.

Політична криза - це насамперед криза порозуміння різних владних сил та народу. Порушення, або ж навіть відсутність комунікації, має деструктивні наслідки у процесі управління таким колосальним механізмом як держава. Неминучими в такому випадку є економічна та соціокультурна кризи. Проте, якщо для економіки це проявляється у тимчасових фінансових проблемах, то для соціуму це означає зміну устоїв, правил та стереотипів. Змінюється сам механізм сприйняття реальності та формування відповідної реакції на події, мотиви, що раніше стимулювали народ до обурення або ж просто реакції, стають неактуальними і недієвими. Саме в контексті подібних процесів виникає закономірна потреба в інструменті регулювання народної свідомості.

Вважаю варто згадати і про те, що благо суспільства значною мірою залежить від того, якого «забарвлення» інформацію отримує кожен індивід: хороші новини чи погані, критикують владу чи демонструють її заслуги і т.д. Знижуючи чи підвищуючи значимість тієї чи іншої події ЗМІ формують невизначеність у індивіда при співставленні реальності та того, як це висвітлюється на загал. Користуючись вказаними критеріями ЗМІ може формувати позитивне або ж негативне сприйняття народом правлячої сили.

В умовах політичної кризи ЗМІ як ніколи стає важливим інструментом пропаганди та маніпуляції зі сторони політиків, що прагнуть досягнути інтересів вузького кола осіб. В період кризи, державний контроль зменшує свою силу, і збільшується роль спільнот, загалом це призводить до зниження рівня відповідальності журналістів та посилення впливу зацікавлених недержавних формувань.

В даний період посилюється і роль міжнародних інформаційних потоків. Через ЗМІ світові організації висловлюють свою думку, котра значно впливає і на реакції громадян. Останнім часом актуальним стало поняття, що позначає втручання однієї держави у внутрішні справи іншої – інтервенція.

Крім негативного впливу, активне використання комунікативних каналів ЗМІ може демонструвати абсолютно позитивний ефект у питаннях гармонізації суспільних протиріч. Це можна назвати регулятивною функцією ЗМІ. Загалом дану функцію можна реалізувати через формування позитивного сприйняття владних рішень, застосування PR-кампаній для створення позитивного іміджу українського політика та державного службовця, і що важливіше, для формування національних цінностей у громадян. Мас-медіа також дає можливість широким групам населення брати участь у обговореннях політичних питань, забезпечуючи взаємодію громадян і державних структур.

Загалом, ЗМІ можна розглядати і як дестабілізуючий чинник в процесі державотворення, і як головний інструмент гармонізації суспільних протиріч, завдяки забезпеченню двостороннього контакту між групами, індивідами, та контрольованістю зі сторони держави.

Пилипенко Юлія Андріївна

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОВІДНІ ТВОРЧІ СТРАТЕГІЇ РЕКЛАМИ

Нинішній етап розвитку нашої держави відрізняється динамізмом та якісними змінами у всіх сферах громадського життя. Функціонування організацій в подібних економічних умовах практично неможливе без організованої комплексної маркетингової діяльності. Саме тому реклама продукції та діяльності підприємства є найважливішою складовою частиною комплексу інтегрованих маркетингових комунікацій, тобто, інформаційного виходу на споживача.

Призначення рекламної стратегії в тому, щоб визначити, який сенс повинен бути вкладений в рекламне повідомлення для того, щоб потенційний покупець віддав йому перевагу перед іншими конкуруючими на ринку товарами. Перш за все, творча рекламна стратегія орієнтується на тип сприйняття споживачем рекламного повідомлення.

Багато видів рекламних стратегій, які виникли у різні часи і по-різному називалися, успішно застосовуються і в сьогоднішній рекламній практиці, тому жодну з них не можна назвати застарілою.

У роботі Ч. Патті і Ч. Фрайзера[1] було розглянуто чотири основні стратегії раціонального типу, що використовуються в сучасній рекламі: родова стратегія, стратегія переваги, стратегія унікальної торговельної пропозиції і стратегія позиціонування, – вони відрізняються одна від одної основним характером твердження про товар, що розглядається, у зіставленні з твердженнями конкурентів; а також три основні стратегії проекційного типу: імідж марки, резонанс і афективна стратегія, – вони направлені на емоційне сприйняття споживача.

Як ми бачимо, раціоналістичну стратегію найкраще застосовувати тоді, коли товар по своїх фізичних властивостях виділяється з певної товарної категорії, і саме ці властивості становлять інтерес для споживачів. Проекційна ж реклама найкраще підходить тоді, коли реальні розходження між конкуруючими марками несуттєві та не помітні споживачу і в даній товарній категорії він обирає з опорою не стільки на реальні, скільки на уявні властивості товарів.

Цікавою методикою, що дає вражаючі результати, є методика зламу стереотипу Жана-Марі Дрю. Головний зміст технології – це єдність «стереотип, розрив, бачення». Перед тим як створити успішну рекламу, потрібно виявити існуючий стереотип і щось протиставити йому. Пошук стереотипу та його злам відбуваються під час колективного обговорення, яке проводиться у присутності замовника.

Ще одним методом є метод синектики. Він застосовується завдяки можливості людського мозку встановлювати зв'язок між словами, почуттями, поняттями, думками, враженнями, інакше кажучи, встановлювати певні асоціативні зв'язки.

Отже, реклама вимагає великих грошей, які дуже легко витратити даремно і безрезультатно, якщо організація не зуміє точно сформулювати задачу або прийме недостатньо продумані рішення щодо рекламного бюджету, вибору засобів реклами, та не зможе зробити якісну оцінку результатів рекламної діяльності. Завдяки здатності впливати на спосіб життя реклама має властивість залучати до себе пильну увагу громадськості. При такій значимості і суспільній ролі реклами необхідно правильно обрати і розробити рекламну стратегію, яка буде актуальною.

Список використаних джерел:

1. Patti, Frazer, Advertising: a decision making approach, 1998.

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ-ТЕХНОПАРКІВ ЯК ОСЕРЕДКУ ВИРОЩУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КАДРІВ

Добре відомо, що величезний розумовий потенціал зосереджується у народів східноєвропейських держав, зокрема в Україні знаходяться потужні дослідницькі інститути, ресурси яких зберігаються до сих пір. Нащадки того часу мають великі шанси продовжити науково-корисну працю та за рахунок новітніх технологій зробити черговий науковий прорив.

Сучасний університет - це велике підприємство, що займається науковою діяльністю та є центром інновацій, має широкий діапазон факультетів і кафедр, а також сукупність науково-дослідних і навчальних інститутів, філій та центрів. Для успішної роботи університету необхідно мати гнучку структуру управління, оптимальну чисельність і правильно підібраний кадровий склад для швидкого і своєчасного вирішення проблем і завдань, поставлених перед ВНЗ, а також оперативного реагування на зміну зовнішніх умов. Ефективне управління цією складною системою неможливо без широкого використання головного ресурсу, який визначає конкурентну перевагу ВНЗ - кадрового потенціалу. І саме наявність у організаційній структурі університету великих науково-дослідних організацій, розвиненої системи навчальних філій та центрів дають змогу підвищувати високий інтелектуальний рівень ВНЗ.

Для вирощування дійсно професійних кадрів необхідне поєднання таких трьох важливих компонентів, як освіта, наука та інноваційна діяльність. Саме на основі цих трьох компонентів структуруються, так звані, університети-технопарки; в Європі та Америці дана практика вже давно налагоджена.

Основним завданням технопарків на сьогоднішній день є об'єднання науки та промисловості, розвиток наукоємних виробництв, розміщення науково-дослідних інститутів і лабораторій, проведення наукових досліджень і розробка нових технологій. Університет як місце зосередження досвідчених викладачів-науковців є найсприятливішим середовищем втілення інновацій у життя. Перші технопарки з'явилися у 50 роках ХХ століття. У Каліфорнії (США) був створений перший у світі технопарк - Стенфордський дослідний парк, більш відомий як «Силіконова долина». Іншими прикладами науково-дослідних центрів є: «Дослідницький трикутник» в Північній Кароліні, «Міський парк Філадельфії» штату Пенсільванія, «Бостонський інноваційний кластер» Массачусетського технологічного інституту, «Левен-ла-Нев» в Бельгії, «Софія- Антиполіс» у Німечці, «Кембріджський технопарк» коледжу Трінті та інші. На сьогоднішній день налічується більше 150 зарубіжних наукових парків. Усі вони працюють за системою комплексного поєднання освіти, науки та інновацій. Отже, технопарк - це організація, метою якої є підвищення добробуту суспільства через просування інновацій освітніх та дослідних установ.

Для вирощення професіоналів, фахівців необхідно бути всесторонньо «підкованим», мати змогу реалізувати свої теоретичні знання, здобуті у вищій школі, на практиці і, тим самим, мати змогу втілювати інноваційні рішення, реалізовувати та просувати їх у життя державних та приватних організацій. Наявність в кадровому складі підготовлених фахівців дозволяє університету значно знизити витрати на підбір і адаптацію нових співробітників, а також побудувати систему інвестицій у розвиток персоналу, що, в свою чергу, значно підвищує нематеріальну мотивацію працівників і сприяє їх закріпленню в університеті.

Таким чином, кадрова політика будь-якого вищого навчального закладу повинна бути спрямована на формування такої системи роботи з персоналом, яка орієнтувалася б на досягнення стратегічних цілей вузу, отримання як соціального, так і економічного ефекту.

РЕАЛЬНИЙ ТА ВІРТУАЛЬНИЙ ВИМІРИ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ: МЕДІА-КОНСТРУЮВАННЯ ДІЙСНОСТІ

Для нас вже повсякденним стало явище інформаційна війна. Це те поняття, яке без перебільшення, можна назвати одним із найчастіше вживаних у новинах, на інформаційних та аналітичних ресурсах і т. п.. Розуміння поняття, цілей та технологій інформаційної війни дає можливість протистояти їй, не піддаватись впливам.

Інформаційна війна – суперництво соціальних систем в інформаційно-психологічній сфері з приводу впливу на ті або інші сфери соціальних відносин і встановлення контролю над джерелами стратегічних ресурсів, в результаті якого одні учасники суперництва отримують переваги, необхідні їм для подальшого розвитку, а інші їх втрачають. [Грачев Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности: состояние и возможности психологической защиты. М.: Изд-во РАГС, 1998; 6]

Стратегічна мета інформаційної війни, може включати будь-який елемент у епістемології супротивника. Епістемологія містить у собі організацію, структуру, методи і вірогідність знань. На стратегічному рівні ціль кампанії інформаційної війни – вплинути на рішення супротивника або конкурента, і як наслідок, на його поведінку таким чином, щоб він не знав, що на нього впливали. [Szafranski R. A theory of information warfare. Preparing for 2020 // www.airpower.maxwell.af.mil/airchronicles/apj/apj95/spr95_files/szfran.htm]

Іншими словами, мета інформаційної війни – знання, цінності, принципи, установки противника, тобто їх трансформація. Це ті базисні складові, що формують моделі поведінки, впливають на критичне сприйняття дійсності особистістю. Таким чином відбувається намагання перетворення картини світу об'єкту, підміна її на деструктивну, що спричиняє в особистості когнітивний дисонанс і призводить до повної дезорієнтації індивіда або ж всього суспільства.

Ключову роль інструмента інформаційних атак, маніпуляцій в сучасному, відносно мирному світі, відіграють медіа. Чільне місце з-поміж всіх каналів медіа комунікації в останні десятиріччя відіграє ТБ. Оскільки воно має певні особливості: подача інформації відбувається через візуальні образи, також ТБ має найбільш масове покриття з усіх медіа. Таким чином, воно може формувати нові типи поведінки, швидко переводячи їх в загальноприйняті масові моделі.

Медіавпливи, що продукуються ЗМІ сьогодні спрямовані на ірраціональне. Основними «сюжетними лініями» сучасної медіа продукції є виключно насильство, все що базується на людських страхах, бажаннях, все те що провокує сильні емоційні вибухи в аудиторії. Тобто продукти кіно, телебачення, та всіх медіа мають за основу сильні емоційні послання, які спроможні підкорити особистість, «вимкнути» критичне мислення, та сформувати світогляд суспільства. Тобто продукти масової культури, породженні медіа «використовують» за інструмент чуттєво-ірраціональну компоненту людської особистості. «З моменту винаходу друкарського верстата в 1450 році люди визнавали потенційний вплив засобів масової інформації на аудиторію. Сюди й відносяться соціальні зміни, викликані поширенням нових медіатехнологій... Численні успішні рекламні кампанії свідчать про здатність ЗМІ до переконання і навіювання аудиторії» [Брайант Дж., Томпсон С. Основы воздействия СМИ.: Пер. с англ. — М.: Издательский дом "Вильяме", 2004.; 51].

Безперечно сила впливу медіа на свідомість та буття суспільства є незаперечною і в значній мірі формує їх поведінку, визначає життєві пріоритети, цінності суспільства. Зокрема, розважальний блок та реклама шляхом навіювання і переконання спрямовує індивіда та й цілі суспільства до певних моделей поведінки, стилю життя, в якому масове споживання формує так звану масову культуру, основою якої є так зване суспільство споживання. «Рекламні кампанії та інші способи переконання слугують хорошим прикладом соціального спонукання, ще одного різновиду моделюючої поведінки. Соціальне спонукання сприяє індукуванню певних попередньо засвоєних моделей поведінки». [Брайант Дж., Томпсон С. Основы воздействия СМИ.: Пер. с англ. — М.: Издательский дом "Вильяме", 2004; 98].

І хоча масова свідомість є інерційною відносно змін, та телебачення значно прискорює перетворення в масовій свідомості, встановлюючи нові типи поведінки, змінюючи картину

світу. Створюючи нову картину світу, за допомогою телебачення швидко відбувається перехід від її маргінальності до цілковитої панівної ідеології маси.

Показовим прикладом описаних процесів послугують події, що відбуваються в нашій державі та на її кордонах. Вже близько десятиліття на пострадянському просторі проходить перманентна інформаційна війна, періодично загострюючись та затихаючи, з багатьма фронтами та полями бою.

Почепцов Г.Г. класифікував етапи даної інформаційної наступним чином. Перший етап – інформаційно створюється опонент або ж відкрито ворог. Тематика не важлива – від несприйняття керівництва сусідніх держав до «газових» та торгових воєн. На другому етапі відбувається зміна поведінки та інформаційної політики стосовно ворога на жорсткішу та активнішу, відбувається нагнітання ситуації. Третій етап – таке ж раптове закінчення війни як і її початок. [Почепцов Г.Г. Контроль над розумом. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012.;46]

Швидка анексія Криму відбулася внаслідок ряду факторів, що забезпечували перевагу Росії в інформаційній війні. Вона давно проводила комплексну інформаційну війну про держави Україна і на інформаційному рівні, і на дипломатичному. В процесі якої підживлювалися міфи часів СРСР, та створювалися нові міфи, що дискредитували Україну та українців. Інформаційний простір, поширення «мовлення» російських каналів, інтернет-простору, і т.п., значна культурна (в першу чергу масова культура) інтегрованість населення України в культурний простір Росії. Все це сприяли дезорієнтації частини місцевого населення в умовах екстремальної ситуації. Велася чітка дискредитація центральної влади, процесів, що відбувалися в країні.

Таким чином війна що велася на екранах, підсилена ненависть і страх в масовій свідомості росіян та частини населення південно-східних областей України, створили реальні умови для військової інтервенції та анексії Українських територій.

Черевко Дмитро Олександрович

5 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Польська Т. Д., к. філос.н., доц. ФСП НТУУ «КПІ»

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СИСТЕМНОЇ СТІЙКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

В сучасному світі з кожним роком зростає вплив суспільства на імідж та репутацію організації, її соціальну позицію, яку вона займає у суспільстві. Розглядаючи та оцінюючи діяльність чи то маленької організації, чи то гігантської корпорації, суспільство звертає увагу не лише на фінансові та виробничі показники; воно приділяє більшу увагу тому, які процеси супроводжують існування організації, наскільки її цілі співпадають з інтересами жителів регіону, де вона розташована, як в організації відносяться до своїх працівників та і який взагалі її корисний внесок у суспільство.

В основі формування механізму соціальної зрілості організації лежить рівень сформованості її соціальної відповідальності. Саме рівень соціальної відповідальності являє собою показник, наявність якого вказує не лише на економічну ефективність, а й рівень системної стійкості організації. Соціальна відповідальність являє собою не лише реалізацію економічних цілей та інтересів організації, а й врахування наслідків впливу її діяльності на оточуюче середовище, клієнтів та інші організації, які дотичні до її діяльності.

Існує два різних погляди на те, як має себе вести організація по відношенню до соціального середовища, щоб вважатися соціально відповідальною. З однієї точки зору організація є соціально відповідальною, якщо вона досягла максимального прибутку, не порушивши жодних законів та норм. Виходячи з цієї точки зору, організація має на меті лише здобуття максимального прибутку та переслідує переважно економічні цілі. З іншої точки зору організація має нести відповідальність не лише економічного характеру, а й вносити щось позитивне у соціальну сферу та у суспільство взагалі.

На сьогодні не існує загальноприйнятого визначення сутності корпоративної соціальної відповідальності, це поняття являє собою предмет багатьох спорів та критики. Однак ряд експертів стверджує, що КСВ - економічно обґрунтована, вона забезпечує системну стійкість будь-якої організації та створює плацдарм для більш широкої та довгої перспективи замість короткочасного прибутку.

Корпоративна соціальна відповідальність – діяльність менеджменту будь-якої організації, яка має під собою системний, циклічний характер і спрямована на забезпечення

стабільності діяльності цієї організації в регіоні та несе відповідальність перед державою у вигляді таких зобов'язань, як підтримка галузі охорони здоров'я, виплата в повному обсязі податків, охорона навколишнього середовища, сплата податків у повному обсязі.

Взагалі в аспекті соціальної відповідальності цей обов'язок має виходити за межі, встановлені законом, і організації самостійно мають приймати додаткові заходи. Концепція соціальної відповідальності створена вічним спором про цілі організації, в сучасному світі люди сприймають організацію як економічну цілісність, яка існує задля ефективного використання її ресурсів та виконує лише економічну функцію виробництва послуг та товарів, необхідних для суспільства з вільною ринковою економікою, але в той самий час вона забезпечує робочі місця для громадян, дає їм заробіток і можливість для саморозвитку.

Організація не розглядає поняття етики як цільове, але будує свої зв'язки з навколишнім середовищем тими шляхами, котрі часто включають етичні проблеми та їх вирішення. Соціальна відповідальність може бути визначена як комплекс обов'язків, котрі організація має виконувати задля зміцнення своєї позиції у середовищі та суспільстві цілому.

*Керівник секції: ст. викладач Піхорович В.Д.
Секретар: Аврахова Світлана*

Гарбовська Наталія Іванівна

З курсу факультету менеджменту та маркетингу, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Потіщук О.О., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ОСНОВНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЛОГІЧНОЇ НАУКИ В СТАРОДАВНІЙ ІНДІЇ

Виникненню логіки в Індії сприяли філософські диспути, на яких представники різних течій відстоювали свої погляди і спростовували думки опонентів. В історії індійської логіки виділяють три основних періоди становлення логічної науки.

Саме в ранній буддистський період були написані трактати про те, як ефективно вести диспути. При цьому в центрі уваги стояло питання про сутність, види та місце виголошення промов. Важливого значення надавалося психології мислення і власне ораторському аспекту промови. Існували наступні вимоги до проведення диспутів: під час дискусії мають добре працювати пам'ять і розум, виявлятися кмітливість; підкреслювалася важливість виразності промови, зокрема чіткості дискусії. Було розроблено вчення про недоліки промов. Щодо власне логічного змісту промови ("базису", або "опори" учасників дискусії), в останній розрізняли два елементи: те, що необхідно довести, і саме доведення [2].

До другого періоду відносять діяльність споріднених філософських шкіл вайшешіка і ньая. Перша займалася переважно натурфілософськими проблемами, а друга - логікою. Джерело походження системи ньая вбачають у поміченій ще з часів упанішад схильності індусів до дискусій посилалися. Вчення про умовивід школи ньая та інших індійських філософських шкіл ґрунтувався на теорії "проникнення". Важливе місце в індійській логіці займає аналогія.

Останній період індійської логіки називають періодом її розквіту. Проте справжнім творцем буддистської логіки вважається Дигнага, який відокремив її від філософії й розробив струнку систему логіки як самостійної науки. Головним твором цього мислителя є праця "Про джерела пізнання". Сутність умовиводу, на думку Дигнаги, ґрунтується на нерозривному зв'язку понять, які створюються нашим мисленням. Дигнага створив учення про три властивості логічної підстави, згідно з яким вона (підстава) має бути:

- пов'язаною з об'єктом умовиводу, тобто з меншим терміном (наприклад; "на горбі є вогонь");
- пов'язаною з однорідними об'єктами (наприклад: "дим є скрізь, де є вогонь");
- не пов'язаною з неоднорідними об'єктами (наприклад: "диму не має там, де не має вогню") [3].

Одним з найвидатніших буддистських теоретиків логіки був Дхармакірті, якого називають Арістотелем Давньої Індії. Головний його трактат має форму коментаря до твору Дигнаги "Про джерела пізнання". Цей трактат написано у віршованій формі. Правильними видами пізнання Дхармакірті визнавав лише сприйняття й умовивід. Об'єктом сприйняття є одиничне, а об'єктом мислення – загальне. Будь-яке судження є умовиводом "для себе", і в кожному сприйнятті вже міститься таке судження - умовивід. Умовиводи, які виникають під час сприйняття, ще до того, як вони одержать мовну чи мовленнєву оболонку, Дхармакірті називав умовиводами "для себе". Умовивід "для інших" - це умовивід, з допомогою якого щось повідомляється іншому [1].

Отже, логіка Стародавньої Індії мала досить великий шлях розвитку і становлення завдяки дослідженням вчених. Саме їхні вчення і стали основою сучасної логіки. Були сформовані основні поняття та категорії логіки.

Список використаних джерел:

1. Конверський А.Є. Логіка: Підручник. - К.: Четверта хвиля, 1998.
2. Філософська енциклопедія. - М., 2000.
3. Хоменко І. В. Логіка - юристам: Підручник. - К.: Четверта хвиля, 1997.

ПОГЛЯД НА ДІАЛЕКТИКУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ Г. ГЕГЕЛЯ

Мова, думки є засобами комунікації чи мистецтвом? Діалектика змушує час від часу ставити такі запитання, адже вміння вести бесіду, нестандартно міркувати підносить образ доповідача в наших очах до рівня проповідника. Це стиль, манера наших думок. Можна сказати навіть більше, діалектика – це метод пізнання дійсності. Геракліт, Сократ, Платон, Д.Бруно, К.Маркс, Ф.Енгельс, В.Ленін: у свій час усі ці особистості були «провідниками» мас по просторам відрізка свого буття. Але одним з найбільш яскравих, можливо навіть скандальних мислителів, можна вважати Г.Гегеля. Основна заслуга філософа в тому, що він перший дав систематичне та цілісне трактування діалектики.

В онтології Гегеля людина займає важливу роль - виступає носієм абсолютної ідеї. Свідомість кожного – маленька крапля Світового духу. Через кожного Світовий дух проявляє себе у вигляді слів, промови, жестів, цілеспрямовано рухається(вчинки, хід історії), пізнає себе через пізнавальну діяльність людини, творить та змінює оточуючу реальність(результати матеріальної і духовної культури). Філософ стверджує, що в основі світобудови лежить ідея, яку він називає Абсолютом або «Богом». Самореалізація Абсолюта відбувається через еволюцію(історію), а посередником між «Богом» і історією виступає Світовий дух.

Всю свою теорію мислитель розташував на простій та лаконічній формулі: «теза-антитеза-синтез». На думку Гегеля, людське мислення у своєму розвитку проходить, так звану діалектичну тріаду. Для початку якась ідея(теза), яка, вірогідно, викличе якісь заперечення, тобто щось протилежне(антитеза). Далі, як за правило, відбудеться боротьба між нашою початковою ідеєю та протилежною їй і продовжиться до тих пір, поки не знайдеться якась рішення, результат якого певною мірою вийде за рамки нашої тези і антитези, намагаючись зберегти цінність і гідність рішення та запобігти недоліків(синтез). Наприклад: буття (теза), будь-яка спроба дати визначення буття приведе до протилежної ідеї - небуття (антитеза). Дві протилежності утворюють синтез, у даному випадку - становлення.

Новаторство філософа в третьому елементі, «синтезі», є досить сумнівним, адже цей процес подолав протиріччя, але залишив їх в собі як історію. Сам Гегель стверджував, що протиріччя є основою життєдіяльності світу.

Видатний російський публіцист О.Герцен називав філософію Гегеля «Алгеброю революції». На думку Герцена, гегелівська філософія підривала християнські релігійні засади і традиції. А сама революція – поняття досить таки абстрактне, адже вона проходить у головах людей, які є прихильниками роздумів Гегеля. З позиції Герцена «Былое и думы»: «Філософія Гегеля - алгебра революції, вона незвичайно звільняє людину і не залишає каменя на камені від світу християнського, від світу переказів, які вичерпали себе»[ч.IV..гл.25].

Ознайомившись з поглядами мислителя можна знайти дещо нестандартні напрямки думок. Зокрема, він довів, що намагнічування заліза приводить до збільшення його ваги, а тим хто йому заперечував говорив: «Якщо факти суперечать моїй теорії, тим гірше для фактів».

Позиція філософа є не зовсім зрозумілою, адже одне слово його вчення суперечить іншому. Тому доцільно буде поставити наступне запитання: «Гегель сліпо обманював себе, чи хотів обманути всіх?». За допомогою своєї формульної діалектичної тріади Гегель робив справжню революцію в головах прихильників своєї філософії та чи виправданою була ця революція?

Досить самовпевнено вважати, що філософ задав алгоритм своїй системі і показав шлях до осягнення всього сенсу абсолюту буття. Можливо, в ідеалі, так могло і бути, але кожен з нас розуміє, що наші думки, рано чи пізно заведуть нас у глухий кут беззаперечного фіаско. Напевно, мислитель і сам розумів це. Англійський філософ Пол Стретерн говорив: «Будь-яка спроба представити філософію Гегеля у вигляді обмеженого набору формул нагадуватиме спробу по маленькій кісточці з кінчика хвоста динозавра відновити вигляд того незграбного чудовиська, якому вона належала», та, можливо, відновлювати і нічого.

СИТУАТИВНИЙ АНАЛІЗ В СТРУКТУРІ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: ПОВЕРНЕННЯ ВИТІСНЕНОГО

У «Діалектичній логіці» Е. Ільєнков зауважує, що «критично-революційне відношення до сучасності, до встановленого історично порядку речей – передумова, без якої немає і не може бути дійсно об'єктивного, історичного підходу і до минулого» [1, с.256]. Радянський мислитель відмовляє філософії в ейфорії та самозаспокоєнні, її стимул – ентузіазм підозри та революційна жага. Ми звертаємося до революційного пафосу радянської філософії, щоб здійснити певну «реактивацію відкладень» – основних положень зорієнтованої до науковості філософії, витіснення яких є передумовою легітимації сучасного філософського дискурсу в українському науковому просторі. Ознакою цього витіснення є нав'язливе прагнення відмежувати філософію від ідеології як тягаря і спадку радянської епохи. Така сублімація і нейтралізація філософської критики призвела до того, що ця критика втратила координати власної соціальної релевантності, відсахнувши зв'язки з актуальністю сучасного історичного процесу. Філософії бракує засобів для того, щоб констатувати актуальне відношення між історичним і логічним.

Особливо принциповим вирішення зазначеної проблеми є у сфері історії філософії як найбільш вразливої до певних викривлень у конструюванні зв'язків між історичним і логічним у комплексності власного предмету: необхідності подолання парадигмальних розбіжностей всередині філософії, визначення місця філософії в системі наук, конституювання відношення філософії до конгломерату світоглядних формацій – релігії, ідеології, мистецтва, повсякденної свідомості. Історико-філософська думка приречена на пошук власного предмету, конкретність якого завжди вже втрачена, деформована в колізії ідеології та науки. Хиткість філософської гри як «творення концептів» (Ж. Дельоз), часто зумовлена принциповим відривом філософської свідомості від конкретності суспільного буття, у сфері історії філософії призводить до регресивного конституювання в якості вихідної теоретичної диспозиції сублімованої історії ідей, доксографічної версії історичного структуралізму. Доксографія в історико-філософському вимірі є модифікацією релятивістського догматизму в актуальній філософській критиці, яка втратила цілісне бачення власного предмета. Умовами збереження цілісності предмета історії філософії є актуалізація зв'язків філософування з його культурним контекстом. У сучасному українському академічному історико-філософському дискурсі майже неможливо зустріти приклади контекстуального або ситуативного аналізу першоджерел і змістовного узагальнення рефлексивних текстів. Домінування «репродуктивних» жанрів філософської історіографії породжує симулякр засвоєння філософом, позбавлений проблематизації контекстів створення текстів і їх конкретної рецепції.

Горизонтом для оновлення методології контекстуального і ситуативного аналізу в межах історико-філософського дослідження є соціологія знання, яка в умовах інформаційного суспільства отримує нові джерела розвитку. Проте, для соціології знання проблематичним є фокусування на індивідуальних об'єктах – окремих текстах, авторах, подіях.

Список використаних джерел:

1. Ильєнков Э. В. Диалектическая логика: Очерки истории и теории / Э. В. Ильєнков. – М.: Политиздат, 1984.—320 с.

ПРОБЛЕМА ЧРЕЗМЕРНОГО ПОТРЕБЛЕНИЯ РЕСУРСОВ РАЗВИТЫМИ СТРАНАМИ

«Мы, человеческие существа, особенно в этом веке, производили и потребляли в количествах, намного превышающих способность планеты поглощать наши отходы и пополнять свой сырьевой запас», утверждает автор концепции третьей индустриальной революции, экономист и критик больших корпораций Джереми Рифкин. Несколько новых планет – вот что, по мнению ученых, потребуется жителям Земли, если американский стиль жизни станет всеобщим. [1,с.8]. Проблема потребления сама по себе может не показаться крайне серьезной, но она является двигателем и одной из первопричин появления двух куда более серьезных проблем, исследовать которые необходимо более подробно.

Первой рассмотрим проблему истощения и не равномерного распределения природных ресурсов – эта проблема известна и общепризнанна по всей планете, чрезмерное и зачастую просто безрассудное использование таких ресурсов как нефть, газ и в частности питьевая вода странами, называющими себя развитыми, не может не ужасать. Особо остро стоит проблема чрезмерного потребления водных ресурсов, которыми располагают развитые страны. Поскольку для того чтобы орошать наши поля мы преломляем естественное течение рек, осушаем моря и озёра, в свою защиту мы можем сказать, что подобные действия необходимы для нашего выживания. Однако никаким образом нельзя оправдать факт того, что на производство (полный процесс изготовления, начиная с выращивания материалов, и заканчивая конечным продуктом) одной пары джинсов мы тратим 11 000 литров воды, в то время как дети в Африке умирают от жажды. Эти цифры могут показаться невероятными, однако, это не единственные примеры: 40 литров для производства салата, 140 для 1 чашки кофе, 185 для килограмма помидоров, 960литров для бутылки вина, 1000 литров для килограмма яблок, 1100 литров для литра молока, 3400 литров для килограмма риса, 15 000 литров для килограмма говядины. Именно эта вода пошла на выращивание зерновых для корма съедаемых нами животных. Средняя европейская семья потребляет в неделю 140 000 литров воды, такую воду называют виртуальной в эти цифры сложно поверить. Образ жизни, поездки, досуг, все они, приводя к росту наших потребностей в ресурсах, растут так быстро, что намного превосходят то, что может дать нам природа.

Второй рассмотрим проблему загрязнения окружающей среды, вследствие чрезмерного производства и добычи минеральных ресурсов. Вода и воздух это две вещи первой необходимости для выживания человека и именно они загрязняются сильнее всего. Из-за миллионов машин и огромных фабрик над современными мегаполисами висит смог порой густой как туман отравляющий его жителей и атмосферу. Самым ярким примером подобного загрязнения являются города Китая, такие как Шанхай и Линьфень последний входит в десятку самых загрязнённых городов мира. Однако отравление воздуха не самое страшное, поскольку все остальные отходы нашего расточительного образа жизни мы забрасываем в мировой океан, загрязняя его, уничтожая его флору и фауну. В качестве примера можно рассматривать Азовское море. Отходы от производственных фабрик, сельскохозяйственных угодий и в частности свиноферм попадают в него, вызывая медленное и мучительное вымирание местной фауны от загрязнения или от нехватки кислорода, но загрязнение несет, куда большую угрозу для нас самих, для людей, поскольку каждый день загрязнённая вода убивает более 4000детей.

Однако всегда есть выходи и ещё поздно все исправить. Для этого нам не необходимо отказываться от всего на свете, а всего лишь быть более рассудительными в выборе который мы делаем, покупая те или иные товары, постепенно переходить на более чистые источники энергии, поддерживать программу утилизации отходов. А также не воспринимать все те блага, которыми мы обладаем как должное, поскольку за наше с вами процветание страдают другие, а впоследствии могут страдать наши дети. Нам, как отдельным индивидуумам, не нужно быть миллионерами, чтобы хорошо есть, или крепко спать. Безо всякого сомнения, нам необходимо потреблять меньше, потому что у нас иссякают как доступные нам природные ресурсы, так и приемлемые места для хранения и утилизации своих отходов. Однако основная

идея этой статьи, минуя необходимость меньше потреблять, устремляется к необходимости меньше желать, к сокращению объема собственных» нужд. От образа жизни, нацеленного на достижение богатства и более высокого уровня потребления, мы можем сделать шаг к более достойному образу жизни, ведущему нас к Удовлетворению и Здоровью.

Список использованных источников:

1. Ванн Дэвид, Нэйлор Томас Х., Де Грааф Джон. Потреблятьство. Болезнь, угрожающая миру/ Дэвид Ванн, Х.Томас Нэйлор, Джон Де Грааф. - Екатеринбург: Ультра. – Культура, 2005
2. Жажда мира [Видеозапись]: реж. Ян Артус Берtrand; год выхода: 2012. - Режим доступа: <http://www.ex.ua/45007175>

Полішук Ірина Віталіївна

2 курс, факультет біотехнології і біотехніки, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Потішук О. О., к.філос.н., доцент кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

ЗАКОНИ ДІАЛЕКТИКИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Діалектика є вченням про всебічні зв'язки і розвиток. Розвиток — це якісна зміна всіх дійсних об'єктів, під дією внутрішніх суперечностей, притаманних їм. В процесі розвитку народжується принципово нове, здатне до саморуку. Рух — це будь-яка зміна, яка охоплює всі процеси, не враховуючи їх зміст. Розвиток є вищою формою руху, він ні в якому разі не може існувати без нього.

Існують загально визнані закони природи, яким підкорюється розвиток глобальних систем, у тому числі і суспільства (оскільки людина є невід'ємною частиною природи). Це універсальні закони і стосуються вони всіх явищ і предметів дійсності. Вони діють в рамках основоположних законів діалектики. Жодна людина не може ігнорувати закони діалектики, адже вони працюють не залежно від суб'єктивного бажання. Розглянемо ці закони.

Закон боротьби та єдності протилежностей. Цей закон пояснює будь-яке явище чи предмет як складову двох протилежностей, які знаходяться між собою в стані суперечності і боротьби. Конфлікт протилежностей є джерелом енергії для існування єдиного цілого. Незважаючи на те, що сторони заперечують і намагаються виключити одна одну, вони не можуть розвиватися і існувати окремо. Наприклад, розвиваючись, суспільство збільшує суперечність між собою і природою. При цьому розвиток продуктивних сил людство здійснює шляхом використання самих сил природи. Сторони можуть знаходитися в стані суперечності відносно довго, але рано чи пізно суперечність вирішується. Без зіткнення суперечностей прогрес неможливий. В цьому полягає так зване «ядро діалектики».

Закони діалекти взаємопов'язані і впливають один з іншого. Так, закон взаємопереходу кількісних змін в якісні продовжує перший закон. Якість взагалі у своїй визначеності є межею. Діалектична природа якості полягає в тому, що вона не тільки відмежовує один предмет від іншого, але й поєднує їх. Кількість нерідко визначають як якість у просторово-часовому аспекті його буття. Через це кількісні зміни — це такі зміни, які здійснюються в межах даної якості. Ці категорії перебувають у відношенні взаємопереходу: кількість переходить у нову якість, а стара якість — у кількісну визначеність нової якості. В момент переходу вони (якість і кількість) ні те, ні інше, але щось третє, що містить в собі лише зародки їх відмінностей.

Нарешті, закон заперечення заперечення, тобто виникнення нового. Як зазначає Є. Осічнюк, процес заперечення старого новим характеризується спадковістю, а також поступальністю і послідовністю. Суть цього закону полягає в тому, що розвиток не є лінійним, він являє собою спіраль. Так, на виборах в США республіканці традиційно змінюють демократів, а демократи республіканців. Навіть мода циклічно кожні 25-50 років повертається.

Так, наприклад, історія з стихійної поступово перетворилась на проектну і керовану. Одним із засобів конструювання історії є революція [2, с.30]. На шляху розвитку суспільство неодмінно досягає критичної точки. За допомогою революції відбувається швидкий перехід на якісно новий рівень. Її не можливо запланувати і точно прорахувати за допомогою формул, тому що кожна людина має свободу вибору. До того ж кількісні зміни, такі як зародження і дозрівання суперечностей, займають великий проміжок часу. Таким чином, керуючись

законами діалектики, революцію можливо майстерно використати і вчасно направити у вигідному напрямку.

Список використаних джерел:

1. Философия: Учебное пособие / Под ред. Е. В. Осичнюка. - К., 1997.
2. А.И. Фурсов. Смуты и революции: диалектика внутреннего и внешнего. Ч.1 / А.И. Фурсов // Обозреватель-Observe. – 2012. – №3. – С.1-30

Самардак Дмитро Валерійович

Аспірант кафедри філософії «НУБіП»

Науковий керівник:

Кравченко А. Г., к.філос.н., доцент кафедри філософії «НУБіП»

ДІАЛЕКТИКА ТА ПОСТМОДЕРНІЗМ

Постмодернізм в культурі, неолібералізм в економіці – це дві взаємопов'язані форми реставрації державно-монополістичного «абсолютизму», за допомогою яких у другій половині ХХ-го сторіччя була здійснена спроба завершити, нарешті, історію. Сьогодні можна сміливо стверджувати, що історія в черговий раз виявилася дещо хитрішою, причому як за сміливі утопічні проекти великих мрійників, так і за тверезий розрахунок консервативної бухгалтерії. Ряд економічних криз, апофеозом яких стала криза світова, якщо і не навчив адептів «економікс» вірити в людину, то хоча б переконав їх у необхідності самообмеження свободи руху капіталу, щоправда, зовсім не надовго, до чергового періоду пожвавлення, коли «Laissez faire, laissez passer» знову стане девізом «мейнстріму». Що стосується глобальної кризи культури, то про неї ми поговоримо дещо докладніше.

Постмодернізм не помер, він був мертвонародженим від самого початку. Якщо модернізм мав чисто негативний зміст, виступав як абстрактне заперечення обмеженості буржуазної цивілізації, яка втратила право на реальність і перетворила власні ідеали на інструменти пригноблення, то постмодернізм заперечує саме існування об'єкта заперечення, стверджує, що реальності як такої ніколи не було, та й не могло бути. Те, що видається реальністю, - насправді є лише дискурсом, певним набором текстів, які лише створюють видимість єдності значення. Таким чином, постмодернізм свідомо зрікається від прагнення до об'єктивного змісту, намагається не заперечувати і не стверджувати, а лише давати вражаючі своєю нестандартністю інтерпретації.

Ключовим принципом цієї анти-методичної методи виступає критика тоталізації. Так, за Фуко саме прагнення до неї виявляється лише ідеологічним вираженням волі до влади, до створення абсолютно прозорого соціального середовища, що піддається повному контролю і передбачає репресивне виключення тих «інших» (наприклад, «божевільних» і «злочинців»), які відмовляються примиритися з цілим. Левінас, згідно з яким тотальність є панівним у філософії Заходу поняттям, піддає її етичному осуду як «акт насильства над альтерністю «іншого».

У будь-якій спробі досягнути багатоманітності явищ у якості способу здійснення їх об'єктивної єдності теоретикам постмодерну ввижається тоталітаризм. Проте, налякані жорстокостями ХХ-го сторіччя, вони не помічають як тоталітарною стає їх власна позиція, як заперечення пануючого нарративу саме виявляє тенденцію до перетворення на пануючий нарратив, який виключає будь-яку спробу якісної зміни суспільного цілого, заздалегідь піддаючи її анафемі як смертний гріх проти священних принципів «плюралізму, гласності та прискорення».

Діалектика, як відомо, народжується в боротьбі. Софісти Давньої Греції спекулюючи на проблемах, пов'язаних з кризою полісної системи, стверджували, що ніяких об'єктивних принципів, які б змогли забезпечити розумний характер суспільної практики, не існує, а реальними є лише «слова, слова, слова», мистецтво володіти якими дозволяє сильному керувати слабкими. Саме у боротьбі з софістикою винила Афіньська школа філософії, у рамках якої було створено класичні взірці теоретично свідомої діалектичної критики реальності. Боротися з постмодернізмом не настільки цікаво і перспективно, адже він, у порівнянні з тією ж софістикою, явище дуже неоригінальне, незважаючи на всі свої претензії на незаплямовану ніякою визначеністю «інакшість». Проте ворогів, як і епохи, не обирають.

Столяренко Дмитрий Андреевич

аспирант кафедры философии НТУУ «КПИ»

Научный руководитель:

Новиков Б. В., д. филос. н., проф. кафедры философии НТУУ «КПИ»

К ВОПРОСУ ОБ ИСТОРИЧЕСКИХ ПРЕДПОСЫЛКАХ СТАНОВЛЕНИЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОЙ КОЛЛЕКТИВНОСТИ

Исходя из тезиса, что «человек обособляется только в результате исторического процесса» (Маркс), мы можем проследить становление коллективности и выделить как минимум два больших этапа ее развития. На первом этапе отдельный человек, лишь в малой степени овладевший преобразованием природы, противостоящей ему как радикально чуждая, опасная и непознанная сила, выступает несамостоятельным, неотделимым от целого. Говоря философским языком, индивид здесь – «акциденция» коллективной «субстанции». Зачатки самостоятельности, самооценки, дисциплины оказываются жестко включенными в более широкую сферу несвободы, диктуемой над-индивидуальным целым. Вместе с тем, именно эта нерасчлененность позволяет человеку выступать целостным. Это – социал-органическая общность, *Gemeinschaft*. Вместе с тем, как развиваются производительные силы, товарный обмен, а у индивида появляется иллюзия самостоятельности постольку, поскольку он уже способен выступать единичным агентом товарного обмена, эта первичная органическая коллективность распадается, а ее место занимает общность социал-атомистическая, *Gesellschaft*. Коллективность здесь выступает «суррогатной», «мнимой», «иллюзорной», коллектив здесь выступает как сила подавляющая, ограничивающая, негативная, поскольку сам характер труда определяет тот факт, что труд как сила (а значит – и общественные отношения в целом) не находится под контролем человека, человек не овладел социальной формой движения материи. Однако механизм здесь, в отличие от жесткого подчинения человека диктату архаической общности, другой. Основное противоречие современного общества, взятое через призму коллективности, формулируется следующим образом: «Человек как обособленный индивид предоставлен только самому себе, средства же для утверждения его как обособленного индивида состоят, однако, в том, что он делает себя всеобщим и коллективным существом» [Маркс К., Энгельс Ф. Соч Т.46. Ч.1. С.486].

При всем том, что и в первом, и во втором случае общность людей несвободна (ведь свобода в принципе может лежать только по ту сторону материального производства), следует, как на это верно указывает Батищев во «Введении в диалектику творчества», различать принадлежность, диктуемую неразвитостью человека, до-свободную и до-деятельностную, и связи радикально десубъективированные, несвободные не «до», а «вместо» свободы, производные от процесса утраты людьми прежде обретенной меры субъектности и свободы.

Однако преодоление подобного положения вещей отнюдь не должно означать возвращение человека в лоно первичной, предваряющей коллективности, основание которой лежит в докапиталистических способах производства. Как минимум, уже в самом процессе революционного преобразования общества, субъект которого бы ставил целью поставить под контроль не только условия собственного существования, но и условия существования всех, должна родиться новая органическая общность. В ней индивиды участвуют как индивиды и обретают средство для универсального развития и осуществления личной свободы, в противовес «мнимой коллективности», в которой индивиды относятся друг к другу прежде всего как члены класса.

Подлинная же коллективность будущего, ростки которой на уровне случайности мы можем наблюдать и сегодня, снимает противоречие «индивидуализма» и «коллективизма» в «свободной индивидуальности, основанной на универсальном развитии индивидов» (Маркс). Она вбирает в себя, с одной стороны, общность, единство, целостность, в условиях которой развивается человек исторического периода «личной зависимости» и самостоятельность, «индивидуализм», корни которого лежат в отношениях личной независимости, основанной на вещной зависимости.

ДАЛЕКТИЧНА ТЕОРІЯ А. І. ГЕРЦЕНА

Протягом багатьох століть показником зрілості ідей того чи іншого мислителя минулого є питання про те, яке місце в даній філософській теорії відводиться діалектиці: застиглими або рухливими розглядалися в цій теорії проблеми буття, пізнання, суспільного життя.

Одну з найбільш важливих аспектів в історії російської психології склали філософсько погляди А. І. Герцена. Ідеї, розвинені Олександром Івановичем в чудовій публікації «Листи про вивчення природи», відрізняються насамперед діалектикою. Прекрасно володіючи діалектичним методом, йому вдалося встановити єдність філософії і приватних наук, єдність емпіричного і раціонального в пізнанні, єдність існування і світосприйняття, єдність природного та історичного, єдність чутливого і логічного. Людина розглядався, як частину природи, а її мислення - продуктом історичного удосконалення. «Історія мислення», - писав А. І. Герцен, - продовження історії природи: ні людство, ні природу не може пройти повз пізнання розвитку».

Психологія, спираючись на фізіологію, повинна крокувати в бік історії та філософії. Досвід та мислення людини - це продукт найвищого розвитку матерії. «...без досвіду немає свідомості, без свідомості немає досвіду, бо хто ж свідчить про нього?» Сполучною ланкою ж, є практична діяльність, яка у філософа ще не народилася як критерії істини буття.

При оцінці людини в цілому і його психічних властивостей він дотримувався антропологічного принципу, тобто виходив з розуміння людини як біологічної істоти. [1, 504с].

У зв'язку з цим Ленін писав, що «безмежна відданість революції і звернення з революційною проповіддю до народу не пропадає навіть тоді, коли цілі десятиліття відокремлюють посів від жнив». Герцен вподобав та старався наслідувати діалектику Гегеля. Він зрозумів, що вона представляє із себе "алгебру революції».

Рішення найважливіших соціальних питань потребує об'єктивних, а не ідеальних факторів осмислення, а також інтелектуальних перетворень. Що ж залишилося в наслідок таких філософських перетворень в філософії Герцена від діалектичного методу? Філософи стверджують, що Герцен не відмовився від діалектики, але трактування діалектичного розуму в природі та історії, залишився в минулому.[2, 336 с]. Старше покоління із нині живих вже пережило світ надій, вражень та ілюзій; тому, «обпікшись в свій час на молоці, дмухає на воду». В свою чергу, молода людина зіштовхнулася з новою соціальною реальністю, що була відома донині тільки із книг.[3, 542 с]. Реальне життя завжди було змаганням індивідів, націй, товариств. Умови ринкових відносин, де все стає товаром, будь то робочі руки, талант художника, голос оратора або навіть жіноче тіло, - все набуває свою ціну. Але таке суспільство - це соціальний атавізм, підпорядкування людини стихії ринкових відносин. І тому готовність до діалектичного світосприйняття дійсності буття і відповідну поведінку у ній повинні стати такими ж звичними ознаками рис людського характеру, як колір волосся чи яскрава усмішка.

Список використаних джерел:

1. Алексеев П. В., Панин А. В. Философия: Учебник / Московский гос. ун-т им. М.В.Ломоносова. — М. : Проспект, 1996.
2. Барулин Владимир Семенович. Социальная философия: Учебник для студ. вузов. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1993.
3. Зеньковский Василий Васильевич . История русской философии: В 2 т. — М. : Аст, 1999. — 542с. Т. 1.

СЕКЦІЯ № 18. ГЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ (КРУГЛИЙ СТІЛ)

Керівник секції: к.філос.н., доц. Стребкова Ю. В.

Секретар: Гуцалюк Катерина

Кравчук Тетяна Павлівна

ЗАМ-82м, 6 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Цимбаленко Я.Ю., доцент кафедри теорії та практики управління ФСП НТУУ «КПІ»

ГЕНДЕРНА СЕГРЕГАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ВНЗ – МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Останні десятиліття інтенсивний розвиток гендерних досліджень привів до формування у суспільній думці розвинутих країн світу, в першу чергу, Європи та Північної Америки (США, Канада), установок про необхідність гендерної рівності як частини ідеології демократичної країни. На хвилі загальної зацікавленості проблемами гендерної асиметрії коло досліджуваних проблем все розширювалось, а географія практик щодо стратегій впровадження гендерної рівності, гендерної політики ставала більш масштабною. Сьогодні і Україна підключена до загального гендерного дискурсу. На порядку денному багато запитань, багато стратегічних рішень і не менше реальних проблем. Та чи всі із них є дійсно обґрунтованими та актуальними. У нашому дослідженні ми звертаємось до питання про гендерну сегрегацію в адміністративному менеджменті вищих навчальних закладів – чи є потреба у його вирішенні, чи потребує серйозної уваги.

На ринку праці гендерна сегрегація означає нерівномірний розподіл жінок та чоловіків за різними сферами діяльності. Так, «...рівень гендерної професійної сегрегації в Україні в останнє десятиріччя становив приблизно 39%. Це означає, що для того, щоби зрівноважити гендерне представництво у кожній професії, 39% жінок або чоловіків повинні змінити свою професію»[2]. Стосовно управління ВНЗ гендерна сегрегація має два виміри – по-перше, питання про статевий склад управлінських кадрів (вертикальна сегрегація), по-друге, політика адміністрації щодо гендерної сегрегації серед викладацького та студентського складу (горизонтальна сегрегація). Чи є зазначені проблеми актуальними і чи мають негативний вплив на суспільство в цілому? На наш погляд, цим питанням вже не одне десятиліття та вони мають більш широку основу для дослідження. Маємо на увазі те, що питання щодо управлінського складу ВНЗ є складовою більш загального питання про гендерну асиметрію серед керівників у всіх сферах. Беззаперечним фактом є те, що чоловіки займають більшість серед управлінців, топ-менеджерів та керівників організацій. Так, в рамках авторського кабінетного дослідження ректорського складу ВНЗ України було визначено, що серед 165 ВНЗ з різних регіонів України лише 11 закладів освіти мають ректорів-жінок. Це складає 6,7 % від всіх досліджених ВНЗ.

Дана проблема немає певного специфічного виміру на рівні ВНЗ. Ми вважаємо, що її потрібно розглядати та вирішувати як частину зазначеної більш широкої проблеми. Певних особливих заходів вона не потребує. У той же час, враховуючи політичні та законодавчі реалії України, найбільш сприятливим вирішенням буде просування стратегії подолання гендерної сегрегації серед керівництва ВНЗ на рівні конкретних ВНЗ. Маємо на увазі, що проблему можна вирішувати кожним конкретним ВНЗ, з його ініціативи з урахуванням реальної необхідності вирішення питання. Основне питання полягає у створенні відповідних умов для реалізації жінок на всіх рівнях, наданні відповідних можливостей та вихованні у них відповідних якостей.

Друга складова питання про гендерну сегрегацію на рівні адміністративного менеджменту ВНЗ включає питання про склад професорсько-викладацького складу. Йдеться про переважання жінок серед викладачів у цілому та нерівномірний розподіл жінок (74% жінок і 26% чоловіків [1]) та чоловіків у різних сферах. Так, у гуманітарній сфері переважають жінки, а в технічній чоловіки. Дане питання теж, на наш погляд, є елементом більш глобального питання про гендерні професійні стереотипи і навряд чи допускається його виключне вирішення на рівні сфери освіти. У ВНЗ можливо вживати певні «механічні» заходи по типу впровадження «гендерних квот» у політиці. Та вони не викорінюють проблему в цілому, та і не дадуть зрозуміти справжні причини та специфіку суспільної необхідності щодо подолання гендерної сегрегації у цій сфері.

Отже, приходимо до висновку, що питання гендерної сегрегації у ВНЗ, з однієї сторони, це питання загальної гендерної політики держави, з іншої – це справа самих ВНЗ. Адже немає абстрактних проблем, вони завжди починаються і вирішуються на рівні кожного конкретного закладу. Проблема сегрегації не є міфом, але перебільшувати її значення не варто, так як освітня сфера все ж здавна залишається однією з найбільш гнучких сфер, як раз вона може стати прикладом для всього іншого суспільства. Тому механізми напрацьовані у ВНЗ можуть стати ключом для вирішення проблеми на більш масштабному рівні.

Список використаних джерел:

1. Гендерна нерівність в Україні: доступно по пунктах // Режим доступу: <http://female.pit.org.ua/Articles/6262.aspx>
2. Стричак Г.В. Гендерні особливості ринку праці в Україні [Електронний ресурс] / Г.В. СТричак, О.М. Мартин // Режим доступу: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=699

Пліхіна Євгенія Олегівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к.філос.н., доц. кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ В МОВІ

Гендер – соціокультурний конструкт, що відображає відмінності чоловічої та жіночої ролі у суспільстві. Питання гендерної нерівності, що гальмує суспільний розвиток, є актуальним на сучасному етапі життя людини. Гендерна асиметрія зустрічається у всіх сферах суспільного життя. Мова, як основний засіб людського спілкування, не є виключенням.

Наше суспільство існує завдяки комунікації. Без мови цивілізація, буття, традиції, суспільне життя неможливі. Мова диктує стереотипи, нав'язує моделі поведінки та оцінки дійсності. Як суспільне явище, мова розглядається багатьма науками, суспільними рухами, течіями та ідеологіями.

Фемінізм, як суспільно-політичний рух, розглядає мову с метою відкриття патріархального домінування у системі мови. Критика спрямована та розділена на дві течії: «мовний сексизм» та «дослідження особливостей комунікації в одностатевих та змішаних групах». Мовний сексизм виявляє асиметрію в системі мови, спрямованих проти жінок. Другий напрямок каже про те, що на патріархальні стереотипи у мові розвивають різні мовні поведінки чоловіків та жінок.

Фемінізм критикує мовні структури через опис світу з чоловічої точки зору. Мова не орієнтована на людину, вона орієнтована на чоловіка, а це гендерна асиметрія - нерівномірною представленістю в мові осіб різної статі. У мові фіксується підпорядкованість жінки в ідеї культурно обумовлених стереотипів. Вони впливають на соціальну поведінку, в тому числі на мовленнєвий, і на процеси соціалізації.

Кажучи про сексистські тенденції, можна визначити загальні закономірності їх прояву. Насамперед, чоловіче начало стало суспільною нормою, яке домінує, а жіноче стає відхиленням, другорядним та неважливим. Наприклад, описуючи чоловіка та жінку у парі, першим завжди вказується чоловік: «чоловік та жінка», «син та дочка», «батько та мати». Зіставляючи чоловіків і жінок за еталон завжди приймається «чоловіче», як аксіома. Позитивне явище суспільного життя описується з чоловічим обарвленням, а жіноче виступає зворотнім боком, жінки постають вразливими групами суспільства. В мовних контекстах чоловік вказується як агент соціальної дії та позитивний герой. Жінки ж згадуються в прикладах, пов'язаних з домашньою, сімейною, приватною сферою життя.

В цілому при вивченні проблеми взаємовідношення мови і гендеру можна виділити три підходи.

Перший зводиться до трактування виключно соціальної природи мови жінок і чоловіків. Він націлений на виявлення тих семантичних відмінностей, які можна пояснити особливостями перерозподілу соціальної влади в суспільстві. В цьому підході мова визначається як функціональна похідна від основної мови, яка використовується в тих випадках, коли партнери по мові знаходяться на різних шаблях соціальної ієрархії.

Другий підхід науково пояснює «жіночу» і «чоловічу» мову до особливостей мовної поведінки жінки та чоловіка. Ця теорія складає психологічні теорії на основі стереотипізації мовних конструкцій.

Третій підхід робить наголос на пізнанні аспектів цих відмінностей. В цьому підході не лише визначаються відмінності та оперуються показники мови, але й встановлюється те, що важко піддається поясненню, бо виходить за рамки стандарту.

Аналіз сучасного явища гендерної асиметрії в мові дозволяє зробити висновок про те, що українська мова та інші мови не є нейтральними у гендерному відношенні. Чоловік розуміється як норма і зразок соціального суб'єкта, як агент соціальної дії, що досягається отождоженням людини і чоловіка, приведенням чоловіків у прикладах, побудовою тексту, заснованого на чоловічому досвіді і зверненого до чоловіків. Жінка ж виступає другорядним та доповнюючим суб'єктом. А це вказує на гендерну нерівність у мові, в якій проявляються і закріплюються гендерні відносини в суспільстві, що сприяє поширенню гендерної стереотипізації в суспільстві.

Зосим Вікторія

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к.філос.н., доц. кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

РОЛЬ МОДИ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУСПІЛЬСТВА

Суспільство як соціальна самодостатня система людських відносин, є дуже рухливим та динамічним. Постійно прогресує стильова диференціація культури, тобто з'являється велика потреба в можливості вибору способів організації життя, життєвих стилів. В таких умовах мода як соціокультурний феномен отримує нові можливості, виходить на якісно інший рівень і стає явищем індустріальним і масовим, що має соціально-інформативний характер. Через зміни у моді можна спробувати простежити, що відбувається в гендерних відносинах, які природно та історично були і є невід'ємною частиною суспільного та інтелектуального життя людства.

Мода є репрезентативним дзеркалом культури, дивлячись в яке, ми можемо побачити та зрозуміти особливості культурної епохи, яка відбивається в ньому. Жан Стецель зазначав, що мода утворює колективний феномен, який безпосереднім чином відкриває нам, що в нашій поведінці укладено соціальний зміст, а Жак Лакан прямо трактував її як прояв колективного безсвідомого.

Відмінності у стратегіях жіночої і чоловічої моди (співвіднесених не просто зі статтю, а з гендером) можна зрозуміти глибше, тільки включивши в аналіз елементи соціально - історичного дискурсу.

Якщо простежити зміну потреб людей у якомусь одязі, поглядів на зовнішній вигляд і довжину жіночої сукні, можна простежити не тільки, як змінюється мода, але й історію уявлень про красу і мораль. У стародавні часи чоловіки і жінки за допомогою одягу рятувалися від холоду, вона була універсальною і не розділялася за статевою ознакою. Коли стала зароджуватися цивілізація, розквітала культура і сексуальність, мода почала свій перший, але впевнений шлях розвитку. Створення моделей тих чи інших речей будувалося на життєвій і повсякденній необхідності, зручності, статевої приналежності та соціальному статусі людини в суспільстві.

Варто також відмітити, що всупереч всім сатиричним висловлюванням про непостійність жіночих пристрастей в моді, жіноча сукня з часів перших цивілізацій до Другої світової війни зазнала значно менше змін у формі і пережила незрівнянно менше ексцесів, ніж чоловіче вбрання. Довга спідниця і відносно вузький ліф, незважаючи на всі модифікації у формі, розмірах, способі крою та прикрасах, залишалися незмінними, починаючи із Стародавнього Ізраїлю і закінчуючи післявоєнної Францією Шарля де Голля.

(Це не стосується тільки тих етнічних груп, які вже досить давно існують у вигляді частково або повністю ізольованих спільнот у важкодоступних областях планети, культурний бар'єр яких не може бути з легкістю подоланий ідеями моди ззовні).

Стабільність основних форм жіночої сукні можна пояснити суворими обмеженнями з боку прийнятої в суспільстві системи моральних цінностей і приписів. При цьому чоловічий

одяг постійно змінювався тому, що сильна стать ніколи не була настільки обмеженою рамками моральності, як жіноча.

Одним із гендерних стереотипів, який успішно реалізується в сфері моди, є існування відмінностей у функціонуванні кольорової гамми. Для позначення жіночності найчастіше застосовують теплі або яскраві відтінки рожевого, червоного, помаранчевого, жовтого і т.п. В свою чергу, чоловіки надають перевагу однотонному вбранню з чорними, сірими, білими, синіми, коричневими відтінками.

Варто зазначити, що сьогодні мода тяжіє до формування андрогенності в соціумі: жінки виглядають більш мужньо, в свою чергу, чоловіки, більш жіночно. Якісні зміни, що відбуваються в жіночій і чоловічій моді свідчать, що загальний вектор розвитку в сфері гендерних відносин, незважаючи на всі складності і протиріччя, має спрямованість до прогресуючого зростання жіночої емансипації, до реальної, а не лише декларованої, рівності статей; у більш глобальному масштабі все це може свідчити про те, що ми є свідками «тектонічного зсуву» в людській культурі - переходу від патерцентристського ладу суспільства до біархату.

Кулачковська Ольга Богданівна

4 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к.філос.н., доц. кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ЧОЛОВІЧИ СТУДІЇ – ШЛЯХ ДО ВИХОДУ ІЗ КРИЗИ МАСКУЛІННОСТІ

В розвитку сучасної гендерної теорії вагомою силою є феміністичні рухи, що отримали значне поширення і підтримку як реакція на утиски прав жінок, боротьба за рівноправність статей. Завдяки діяльності феміністок ми отримали нове суспільство – більш толерантне до жінок, їх прав та можливостей. В сучасному світі жінка має набагато ширший спектр можливостей для самореалізації ніж це було раніше. Разом з тим, можливості для самореалізації чоловіків значно ускладнились. Проблема в тому, що чоловіки, на відміну від жінок, не звикли відстоювати свої гендерні позиції. Стереотип сильного, мужнього, агресивного, раціонального, чоловіка-воїна спрямованого на зовнішні ролі (ті, що виходять за межі домашньої сфери) глибоко вкоренився в суспільній свідомості. Які б риси не були притаманні чоловікові, яким би видом діяльності він не займався, його маскуліність все-одно була б визначальною, як щось таке, що є абсолютною протилежністю фемінності. В сучасному світі, коли соціальні ролі чоловіка і жінки практично зрівнялись, поняття маскуліності почало розмиватись. Багато чоловіків відчувають себе розгублено і невпевнено внаслідок такої трансформації. Вони вважають, що всі соціальні проблеми, що існують на сьогоднішній день є наслідком феміністичних рухів, котрі, в свою чергу, призвели до історично неправильного перерозподілу гендерних ролей, знецінення інституту сім'ї, змусили жінку та чоловіка виконувати нехарактерні та неприйнятні для них ролі. Інша частина чоловіків підтримує феміністичну політику і виступає за статево рівноправність, проте не робить це відкрито. Американський дослідник гендерної проблематики Майкл Кімел зазначає: «На мою думку, більшість чоловіків підтримують гендерну рівність, просто бояться про це публічно сказати. Адже є стереотипи, що такий чоловік – гей, що він «несправжній»[1]. Отже, чоловіки, котрі є прихильниками фемінізму, страждають від стереотипізації і стигматування не менше, а деякою мірою, і більше ніж інші. Така неузгодженість позицій чоловічого гендерного руху і його латентність призвели до того, що дійсно вагомих здобутків він не має. Внаслідок цього, як фемінізовані чоловіки, так і традиціоналісти не є почутими і відчувають свою нереалізованість. Питання маскуліності потрібно підіймати активніше, адже для того, щоб всі люди, не залежно від статі і поглядів на розподіл соціальних ролей, могли себе реалізувати, потрібно враховувати різні позиції і долати негативні стереотипи після детального різностороннього їх роз'яснення. Саме в такому різноплановому вирішенні проблем пов'язаних з чоловічим гендером в сучасності і є основне завдання чоловічих студій.

Під «чоловічими студіями» зазвичай розуміють предметну галузь знання, яка охоплює все те, що стосується чоловіків, включно з біологією чоловічого тіла, здоров'ям чоловіка, місцем о в суспільстві тощо [3]. Це деякою мірою чоловічий аналог фемінології.

В рамках чоловічих студій ключовою категорією є маскуліність. Дуже важливо розуміти, що зміст цього поняття не є монолітним. Індивідуальні особливості, стереотипи, і

соціальні норми, уявлення про дійсне і бажане не співпадають. Виходячи з цього існують не лише різні канони маскулінності, але й різні підходи до її вивчення, які з одного боку протиставляються одне одному, а з іншого боку, але насправді є взаємодоповнюючими. У 19 ст. маскулінні і фемінні властивості розглядалися як взаємовиключні, усяка невідповідність їм вважалась патологічною, однак, тепер жорсткий нормативізм поступився місцем ідеї співіснування маскулінно-фемінних властивостей, що можуть бути поєднані в одній людині - андрогіні. Головною заслугою такого гнучкого підходу до маскулінності є часткове руйнування міфу про маскулінність як усталений архетип. Коннелл говорить: «Не існує єдиного образу маскулінності, який виявляється повсюди. Ми повинні говорити не про маскулінності, а про «маскулінності». Різні культури і різні періоди історії конструюють гендер по-різному... Розмаїття – не просто питання відмінностей між громадами; не менш важливо те, що розмаїття існує усередині кожного середовища»[4].

Все більше і більше чоловіків звертаються до усучасненого уявлення про маскулінність, адже лише серед них лише 10-20% можна віднести до типу домінуючого самця з класичними маскулініми рисами. Всі інші випадають із цього шаблону і, внаслідок чого, відчують свою меншовартість. Руйнування стереотипу маскулінності вирішує цю проблему надаючи чоловікам набагато ширший спектр для самореалізації і розширюючи рамки їх особистісних проявів. Чоловіки, котрі стримують свої емоції, є менш чутливими, заробляють більше жінок, не втручати у домашнє господарство та виховання дітей - це пережитки стереотипного мислення, сформованого патріархальним суспільством. Чоловіки історично обмежили себе в можливостях обмежуючи в них жінок. Тепер їм доведеться пройти довгий шлях до свого визволення.

Проте, як би там не було, багато традиційних констант чоловічого самоствердження і самооцінки не зникають, а радше пом'якшуються і видозмінюються [3]. Відмінності між чоловічою і жіночою сутністю існують і будуть існувати завжди, проте кожна людина не залежно від статі повинна вибирати для себе свій набір соціальних ролей і тип поведінки, а не бути жертвою стандартизованих експектацій.

Список використаних джерел:

1. <http://tyzhden.ua/Society/74032/PrintView>
2. Бем С.Л. [Маскулінність-фемінність: про статеву диференціацію](#) // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2003. – № 27. – С. 7-21.
3. Кон І. [Чоловіки, які змінюються у мінливому світі](#) // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2003. – № 27. – С. 7-48.
4. Коннелл Р. [На захист маскулінності](#) // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2003. – № 27. – С. 49-70.

Луцицька Вікторія Валеріївна

4 курс, факультет соціологія і права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к.філос.н., доц. кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ СЕКСУАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ

Прийнято вважати, що сексуальна революція відбулась у 1960-1980-ті роки та також відома, як час сексуального розкріпачення. Сексуальна революція – це процес і результат корінних змін в сексуальному житті суспільства, характерний істотним перетворенням сексуальних цінностей, орієнтації, норм, санкцій і відносин, що звільняють пригнічену сексуальність, розкріпачують особистість і суспільство.

У гендерному контексті сексуальна революція була обумовлена, передусім, відмовою від регулювання моралі методом примусу зі сторони патріархально суспільства

Тому, я вважаю, що ця тема є актуальною навіть через десятки років, адже сексуальна революція має глибоке підґрунтя, яке безумовно вплинуло на формування особистості та гендерної ролі кожного з нас. Та й не можна сказати, що цей процес вичерпав себе, бо й на сьогоднішній день ми користуємось її здобутками.

Час сексуальної революції ознаменував відмову від типових гендерних ролей. Це був громадський рух, направлений на зміну сексуальних норм. Вона надала фізичним особам більше свободи, а також відчуття того, що їх поведінка менш девіантна.

Підґрунтям для сексуальної революції стало нове покоління. Це було перше покоління, яке дістало назву «покоління процвітання», воно не знало ні війни, ні безробіття і разом з тим й не розділяло цінності попереднього покоління. Вони почали виступати проти суспільства споживання, оскільки вбачали у ньому загрозу для реалізації своїх потреб та бажань.

Ця революція справила прямий вплив на трансформацію не лише гендерних ролей у суспільстві, а й ролі сім'ї в цілому. Під її впливом відбуваються зміни у розумінні нормативної, "правильної" мужності і жіночності. Суспільство починає відторгати патріархальний устрій суспільства і переорієнтовується на більш демократичний. Відбувається вирівнювання гендерних стандартів, нове місце займає таке явище як партнерство. Відносини стають більш рівноправними та усвідомленими.

У 1960-х роках почала відчуватися зміна в сприйнятті сексуальності та, відповідно, сексуальної поведінки. Молоді жінки представляли себе по-новому, гордо виголошуючи, що вони мали багато сексуальних партнерів до шлюбу. Це змінювало становище жінки у суспільстві, із «недочоловіка» вона перетворювалась у повноцінну особистість, з такими самими правами і можливостями. Підкріпило таку позицію висвітлювання подій з боку ЗМІ, оскільки вони стали подавати роль жінки, як більш незалежної та могутньої особи.

Новим етапом в житті суспільства стало й те, що жінки встановлюють контроль над своїм тілом, над своїм життям та над своєю сексуальністю. Контроль відбувається через набуття знання, турботу про здоров'я, вибір партнера, поінформоване використання контрацепції, планування і організацію народження дітей. Жінка чітко формує своє уявлення про подальшу роль та позицію у сім'ї. Вона готова вже нести відповідальність за свої сімейні плани і сексуальне життя.

За таких умов формується нове розуміння сексуальності, обумовлене не тільки загальним розширенням сфери свободи, а й новою філософією тілесності, ослабленням дуалізму тіла і духу.

Отже, як висновок можна зазначити, що сексуальна революція докорінно змінила ролі чоловіка та жінки, зруйнувала столітні гендерні стереотипи. Ця революція порушила всі установлені правила природи, адже підірвала уявлення щодо традиційного патріархального розподілу гендерних ролей, внаслідок чого сформувалось нове суспільство, у якому однаковою мірою реалізуються можливості та потенціал обох партнерів.

Список використаних джерел:

1. Революция сексуальная [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cyclopedia.ru/88/208/2655661.html>

Бичко Ганна Олександрівна

4 курс, факультет соціології та права, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к.філос.н., доц. кафедри соціології ФСП НТУУ «КПІ»

ЖІНКА НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ НЕРІВНОСТІ

Протягом усього існування України як незалежної держави ми далеко просунулись в декларуванні рівних прав та можливостей для жінок та чоловіків. Проте, прописані в законах положення далеко не завжди реалізуються на практиці. Особливо яскраво це простежується у сфері зайнятості. Стаття 24 Конституції України та чатина 1 статті 2 Кодексу законів про працю України гарантують нашим громадянам абсолютну рівність за всіма ознаками, в тому числі і за ознакою статі. Однак чи справді це так?

Ще з давніх часів в свідомості українців міцно укорінилося уявлення про розподіл занять на чоловічі та жіночі. На плечі чоловіків споконвічно лягала вся важка та відповідальна робота, вони мали працювати та забезпечувати свою родину всім необхідним. Натомість, робота жінки полягала в підтримці домашнього вогнища, піклуванні про чоловіка та дітей. Цей поділ ліг в основу виділення двох суспільно важливих функцій: інструментальної (чоловічої) та експресивної (жіночої).

Часи змінилися, жінки вже давно не вбачають своє єдине призначення у веденні хатніх справ. Вони прагнуть реалізувати себе не лише в ролі матері та дружини, а й у ролі кар'єрно орієнтованого професійного працівника. Однак, на цьому шляху їм доводиться стикатися з багатьма перепонами.

Явище гендерної сегрегації міцно закріпилося на ринку праці України. За даними державної служби статистики, «чоловічими» видами діяльності залишаються високооплачувані галузі транспорту, будівництва та промисловості. В них зайняті 61-79% чоловіків; натомість жіноча зайнятість переважає у таких видах діяльності як надання комунальних і індивідуальних послуг, діяльність готелів та ресторанів, охорона здоров'я, освіта (60-83% [1]).

Також існує критерій, який Міжнародна організація праці розглядає як головний показник рівних можливостей в трудових відносинах – це показник питомої ваги представників кожної статі серед зайнятих у групі «Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управлінці)». В Україні цей показник розподіляється не зовсім рівномірно: на долю чоловіків припадає 59,9%, а на жінок – 40,1% [1].

Причини такої нерівності можуть бути різними. Дехто з роботодавців вважає занадто обтяжливим брати до себе на роботу жінку, яка може піти в декретну відпустку. А дехто просто не вірить в здатність жінки до тієї ж керівної діяльності. В будь-якому разі виходить дивний парадокс: держава витрачає чималі кошти на навчання жінок, а потім відмовляється з тих чи інших причин цей трудовий ресурс використовувати. Все це призводить до того, що жінки потрапляють до категорії найбільш незахищених громадян: безробітні, працівники бюджетних сфер та ін.

Україна багато зробила для того аби таку ситуацію змінити. Ми підписали Декларацію тисячоліття і приєдналися до Цілей розвитку тисячоліття, прийняли «Закон про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», визнавши тим самим забезпечення повної гендерної рівності громадян однією з пріоритетних задач на шляху розвитку нашого суспільства. Однак, як ми бачимо, особливих зрушень поки що не сталося. Тому що для справжнього вирішення проблеми мало лише задекларувати красиві цілі, потрібно втілювати їх у життя.

Необхідно домогтися реальних змін: забезпечити пропорційне співвідношення чоловіків та жінок в органах управління, створити рівні умови при прийомі на роботу, створити систему захисту для майбутніх матерів, скоротити розрив доходів між чоловіками та жінками (наразі він становить 25% [1]) і т. ін.

Однак основне завдання має вирішуватись не на рівні політики, а на рівні суспільної свідомості. Подолання гендерних стереотипів, які занадто довго панували в Україні – це одна з основних задач, яка сьогодні стоїть перед нашим суспільством. Вирішити її – значить на крок наблизитись до побудови нової, Європейської України.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Доповідь «Гендерні аспекти ринку праці в Україні» Доступ з http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2012/08_2012/dop_grp.zip